

John le Carré
PREMIANTUL

Editura RAO vă oferă seria romanelor lui John le Carré într-o nouă prezentare

Spionul care a ieșit din joc Cârțița Casa Rusia Un spion desăvârșit Premiantul Oamenii lui Smiley Micuța toboșărească Managerul nopții Jocul

Omul nostru din Panamá o crimă la case mari Chemare din tărâmul morții Experiment secret Prietenie absolută

JOHN LE CARRÉ
PREMIANTUL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României LE CARRÉ, JOHN

Premiantul / John Le Carré.

— București: RAO

Distribuție, 2021

ISBN 978 - 606 - 006 - 522 - 7

821.111

RAO Distribuție

Str. Bârgăului nr. 9 - 11, București, România

www.raobooks.com www.rao.ro

JOHN LE CARRÉ

The Honourable Schoolboy Copyright © 22006 by David Cornwell Toate drepturile rezervate

Premiantul

© RAO Distribuție, 2016 pentru versiunea în limba română

Ilustrația copertei

© Hilden Design.de

Traducere din limba engleză DELIA RĂZDOLESCU

GEORGE G. POTRA

2020

ISBN 978 - 606 - 006 - 522 - 7

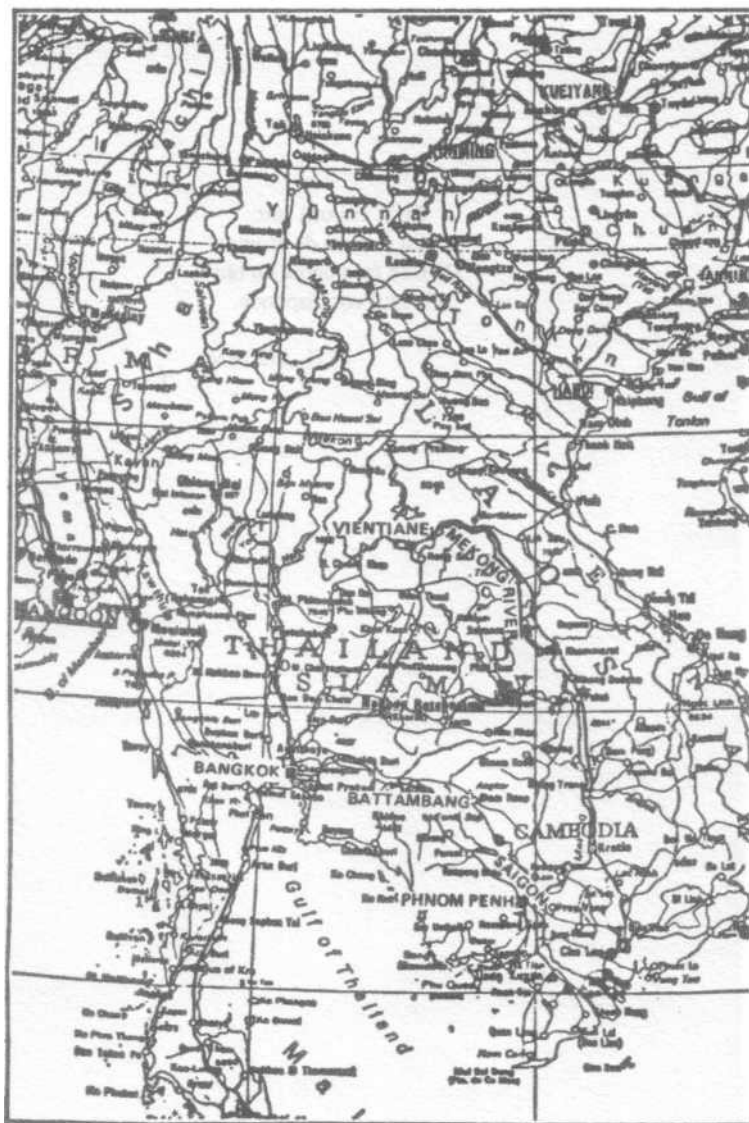
Pentru Jane, care a dus tot greul, a suportat atât prezențele, cât și absențele mele și a făcut ca totul să fie

posibil

Eu și cititorii știu

Ce știu școlarii de oriunde: De li se face unora un rău
cu răul vor răspunde.

W.H. AUDEN

CUVÂNT-ÎNAINTE

Țin să exprim caldele mele mulțumiri unui mare număr de persoane, pe cât de generoase, pe atât de ospitaliere, care au găsit timpul necesar pentru a mă ajuta în cercetările întreprinse pentru acest roman.

La Singapore, lui Alwyne (Bob) Taylor, corespondent al ziarului *Daily Mail*; Max Vanzi, de la UPI și Bruce Wilson de la *Melbourne Herald*.

La Hong Kong, lui Sydney Liu, de la *Newsweek*; Bing Wong, de la *Time*; H.D.S. Greenway, de la *Washington Post*; Anthony Lawrence, de la BBC; Richard Hughes, pe vremea aceea la *Sunday Times*; Donald A. Davis și Vic Vanzi, de la UPI; Derek Davis și colaboratorilor săi de la *Far Eastern Economic Review*, în special lui Leo Gootistadt. Trebuie să menționez cu deosebită grațitudine excepționala cooperare a generalului-maior Penfold, care, împreună cu echipa sa de la Royal Hong Kong Jockey Club, mi-a deschis porțile hipodromului de la Happy Valley și mi-a arătat o deosebită amabilitate, fără să încerce măcar o dată să-mi afle intențiile. Aș dori să pot cita numele diverșilor funcționari guvernamentali din Hong Kong, precum și ale membrilor Forțelor Regale de Poliție din Hong Kong, care mi-au deschis multe uși, cu riscul de a se găsi ei înșiși, câteodată, în situații neplăcute.

La Phnom Penh, încântătoarea mea gazdă, baronul Walther von Marschall, a avut o remarcabilă grijă de mine și n-aș fi putut să mă descurc fără sfaturile înțelepte ale lui Kurt Furrer și ale doamnei Yvette Pierpaoli, ambii de la Suisindo Shipping and Trading Co, aflați în prezent la Bangkok.

Adresez însă mulțumirile mele speciale celui ce a fost nevoit să mă suporte cel mai mult timp, prietenul meu David Greenway, de la *Washington Post*, care mi-a permis să călătoresc în ilustra sa umbră prin Laos, Thailanda de Nord-Est, precum și la Phnom Penh. Lui David, lui Bing Wong și unor prieteni chinezi din Honk Kong, care bănuiesc că ar prefera să rămână în anonim și cărora le datorez marea mea recunoștință.

Trebuie să menționez, în sfârșit, numele lui Dick Hughes, căruia am avut nerușinarea să-i exagerez firea expansivă și ticurile verbale pentru crearea personajului reprezentat de bătrânul Craw. Mai sunt persoane, care, din clipa în care le-am întâlnit, s-au strecurat pur și simplu în roman și au rămas acolo până când autorul le-a găsit un loc. Dick este unul dintre acestea. Singurul meu regret este că nu am putut ceda îndemnurilor sale de a-l copleși

cu calomnii. Cele mai nemernice eforturi ale mele n-ar fi rezistat caracterului afectuos al originalului.

Și, întrucât niciunul dintre acei oameni minunați n-aveau la vremea aceea, cum n-am avut nici eu, cea mai vagă idee cum va ieși cartea, mă grăbesc să-i absolv de toate faptele mele rele.

Terry Mayer, veteran al echipei britanice de karate, m-a sfătuit în legătură cu anumite talente neliniștitoare. Iar în ceea ce o privește pe domnișoara Nellie Adams și uluitoarele ei performanțe în materie de dactilografie, niciun elogiu nu se va ridica la înălțimea talentului ei.

Cornwall

20 februarie 1977

Partea întâi

SE ÎNTOARCE CEASUL

Capitolul 1

Prăvălia părăsește orașul

O vreme după aceea, în micile cafenele prăfuite, în care se adunau la un pahar slujitorii secreți ai Maiestății Sale, se purtau discuții aprinse asupra momentului în care ar trebui plasat începutul real al cazului Dolphin. Un grup, condus de către un tip căruia îi plesneau hainele pe el, însărcinat cu transmiterea ascultărilor, mergea atât de departe încât să pretindă că data potrivită trebuia căutată cu șaizeci de ani în urmă, când „superticălosul ăla de Bill Haydon” venise pe lume sub o stea trădătoare. Doar pomenirea numelui lui Haydon le băga frigul în oase. Ceea ce se întâmplă și azi. Pentru că era același Haydon care, încă de pe vremea când studia la Oxford, fusese recrutat de către Karla-Rusul, în calitate de „cârțiță” sau de „adormit”, sau, mai pe șleau spus, agent de penetrare desemnat să lucreze împotriva lor. Și care, teleghidat de către Karla, pătrunsese în rândurile lor și îi spionase timp de treizeci de ani și mai bine. Și a cărui descoperire în cele din urmă – așa se gândea – îi adusese pe britanici în așa hal, încât se treziseră reduși la o nefastă dependență de serviciul-frate american, pe care în jargonul lor ciudat îl numeau „Verii”. Verii, spunea umflatul, schimbaseră

complet regulile jocului. O spunea cu aerul ca și cum ar fi deplâns tendința nefericită a unora de a-și hărțui adversarul la tenis sau la crichet. Și că, în plus, stricaseră jocul, adăugau discipolii săi.

Pentru indivizii cu mai puțină imaginație, începutul începuturilor coincidea cu demascarea lui Haydon de către George Smiley și numirea, în consecință, a acestuia din urmă ca șef interimar al serviciului trădat, adică la sfârșitul lunii noiembrie 1973. Din clipa în care George a pus ochii pe Karla, spuneau ei, n-a mai fost chip să-l oprească cineva. Restul, conchideau ei, a fost inevitabil. Bietul George, dar câtă minte a putut pune bătrânul la contribuție, ducând în spate o asemenea povară!

Un spirit erudit, un fel de cercetător, un „scotocitor” cum se spune în jargon, insista chiar, când era cu vinu-nas, că data exactă era 26 ianuarie 1841, când un anume căpitan Elliot din Marina Regală debarcase în fruntea unui pluton pe o stâncă învâluită în ceață, căreia i se spunea Hong Kong, la gurile Fluviului Perlelor, pe care, câteva zile mai târziu, îl proclamase colonie britanică. Odată cu sosirea lui Elliot, afirma acel erudit, Hong Kong avea să devină cartierul general al comerțului cu opiu făcut de Marea Britanie cu China și, ca atare, unul dintre stâlpii economiei imperiale. Dacă britanicii n-ar fi inventat comerțul cu opiu – spunea el, mai în glumă, mai în serios – n-ar fi existat toată tărașenia asta, nici sforării, nici dividende, și, deci, nici renașterea Prăvăliei după ravagiile mișelești ale lui Bill Haydon.

Pe când cei cu picioarele pe pământ – agenții aduși la bază, instructorii și ofițerii de caz, care își aveau micile lor consilii tainice – vedeau chestiunea doar în termeni operativi. Evidențiau cu câtă abilitate își făcuse Smiley munca de urmărire, ceea ce îi permisesese să-l dibuiască la Vientiane pe trezorierul lui Karla; cât de bine știuse Smiley să-i îmbrobodească pe părinții fetei și ce manevre abile făcuse pe lângă puțin entuziaștii granguri de la Whitehall, care țineau băierile pungi pentru operațiuni și care acordau aprobările și permisele de vânatoare în lumea

secretă a informațiilor. Mai presus de orice însă, spuneau ei, nu trebuia uitată acea clipă minunată când Smiley reușise să facă această operațiune să se învârtă în jurul axei sale. Pentru acești profesioniști, cazul Dolphin însemna o victorie a tehnicii. Nimic mai mult. Vedeau în logodna forțată cu Verii doar o altă dovadă de îndemânare a acestui tip uns cu toate alifiile în meserie, în ceea ce avea să fie o lungă și delicată partidă de pocher. Cât privește rezultatul final, mai dă-l dracului! Regele a murit, trăiască Regele!

Dezbaterea continuă oriunde se întâlnesc vechi camarazi, cu toate că numele lui Jerry Westerby, de înțeles, este rar evocat. Din timp în timp, ce-i drept, i-l mai pronunță câte unul, din nesăbuiță ori din sentimentalism sau pur și simplu din zăpăceală, și atunci intervine un moment de jenă, care trece însă. Mai deunăzi, unui tânăr stagiar, proaspăt ieșit de pe băncile școlii de instruire, făcută ca nouă, de la Sarratt – în jargonul de serviciu, Grădinița – îi scăpase de pe buze, în barul celor de sub treizeci de ani. O versiunea îndulcită a cazului Dolphin fusese prezentată de curând la Sarratt – ca bază de discuții în seminarii, un fel de psihoterapie de grup – și bietul băiat, cu cașul încă la gură, se excitase nevoie mare la gândul că împărtășea secretul zeilor:

— *Dumnezeule*, protestase el, bucurându-se de acea libertate a inocenților ce li se acordă cadeților la popota ofițerilor, *Dumnezeule*, de ce nimeni nu pare să vadă rolul lui Westerby în această afacere? Dacă a dus *cineva* tot greul, acela a fost Jerry Westerby. El a fost vârful de lance. Zău așa! Păi, nu?

Cu toate că, bineînțeles, nu pronunțase numele „Westerby”, nici „Jerry”, pentru că pur și simplu nu le știa; spusese doar numele de cod atribuit lui Jerry pe toată durata operațiunii.

Peter Guillam blocase această minge rătăcită. Înalt, zdravăn, Guillam se mișcă totuși cu eleganță, iar stagiarii care își așteaptă primul post tind să-l venereze ca pe o zeitățe greacă.

Westerby a fost vătraiul care a scormonit focul, spusese el sec, punând capăt tăcerii. Orice agent ar fi făcut la fel, și unii, poate, mult mai bine.

Cum băiatul părea să nu înțeleagă aluzia, Guillam se ridicase și se îndreptase către el, foarte palid, și îi spusese scurt la ureche că ar trebui să-și mai ia un pahar, dacă-l mai țineau balamalele, și că ar face bine după aceea să-și țină gura câteva zile sau câteva săptămâni. Conversația revenise la bătrânul George Smiley, desigur ultimul dintre *adevărații* mari, și la ce-o fi făcând el acum, din nou la pensie. Trăise atâtea vieți; avea atâtea amintiri să-și evoce acum, în liniște, o spuneau ei la unison.

În timp ce noi înconjuram Luna o dată, el o făcea de cinci ori, spusese cineva într-un elan de fidelitate.

O femeie.

De zece ori, recunoscurea ei. De douăzeci! De *cincizeci* de ori! Sub efectul hiperbolei, urma lui Westerby, din fericire, dispăruse. Și, într-o oarecare măsură, și aceea a lui Smiley. Ce mai, George avusese o perioadă de șefie minunată, spuneau ei. La vârsta *lui*, ce-ați mai vrea?

Poate că un punct de plecare mai realist ar fi o anumită sâmbătă, pe la mijlocul anului 1974, la orele trei după-amiază, în timpul taifunului, când Hong Kongul, baricadat în spatele obloanelor de furtună, aștepta asaltul următor. La barul Clubului Corespondenților de Presă Străini, o duzină de ziariști, venind mai ales din fostele colonii britanice - australieni, canadieni și americani - glumeau și beau, într-o atmosferă de lenevie agitată, un cor fără solist. Treisprezece etaje mai jos, bătrânele tramvaie și autobuze cu etaj se târau în coaja lor de mângă brună făcută din praful șantierelor de construcții și din funinginea coșurilor uzinei din Kowloon. Micuțele bazine din fața hotelurilor înalte erau ciupite de stropii insidioși ai ploii mocănești. La toaletă bărbaților, care oferea cea mai frumoasă priveliște a Clubului asupra portului, tânărul Luke, californianul, își înfunda fața în chiuvetă, să-și spele sângele care-i curgea din gură.

Luke era un jucător de tenis deșelat și ciudat, un

bătrân de douăzeci și șapte de ani, care până la plecarea americanilor fusese vedeta grajdului printre corespondenții de război ai revistei sale din Saigon. Când știa că joacă tenis, îți venea greu să ți-l imaginezi făcând orice altceva, chiar să bea. Ți-l închipui la fileu, deșirându-se și trăsând mingea după minge, la disperare; sau reușind un as, între o dublă greșală și alta, își sugea gingiile și scuipa, zdruncinat de băutură și de lovitura pe care o primise - Luke ar fi folosit probabil expresia cazonă „lovit de un proiectil brizant” - gândindu-se, totuși, cu claritate la câteva lucruri în același timp. O parte din gânduri îi fugea la o chelneriță de la un bar din Wanchai, pe nume Ella, pentru ochii căreia îi trăsese un pumn în falcă porcului ăluia de polițist, iar acum suferea consecințele: cu un minimum de efort, comisarul Rockhurst, zis „Bilă Tare”, care după efortul făcut se destindea chiar acum într-un colț al barului, îl trimisese la pământ și îl lovise zdravăn cu piciorul în coaste. O altă parte a minții se concentra asupra a ceea ce îi spusese de dimineață proprietarul său chinez, când venise să se plângă de zgomotul pe care îl făcea gramofonul lui Luke și când rămăsese să sugă o bere.

Un pont senzațional, desigur. Care oare? îi veni din nou să verse, apoi privi pe fereastră. Joncile erau legate la mal, în spatele barierelor, iar bacul fusese oprit. O fregată britanică de pe vremuri se afla, lăsată la ancoră, și, după cum se zvonea la Club, cei de la Whitehall o scosese în vânzare.

— Ar trebui s-o lase în larg, murmură el confuz, aducându-și aminte de fărâma de cunoștințe navale pe care le culesese în călătoriile sale. Fregatele se trimit în larg în timpul taifunului. Asta e, *domnule*.

Dealurile păreau de gresie sub claua de nori groși și negri. Șase luni mai înainte, l-ar fi făcut să gângure de plăcere. Portul, cu vacarmul său, chiar și munții de mărfuri de calitate proastă care urcau de la malul mării până sus, în Vârf; după Saigon, Luke sorbise cu lăcomie tot acest peisaj. Dar astăzi nu vedea decât o stâncă britanică,

lăfăindu-se în opulență și în infatuare, administrată de o bandă de negustori prețioși, al căror orizont nu depășea nivelul burților personale. Colonia devenise pentru el exact ceea ce ajunsese să însemne pentru restul ziariștilor: un aerodrom, un telefon, o spălătorie, un pat. Ocazional – dar niciodată pentru mult timp – o femeie. Un loc unde până și experiența trebuia importată. Cât privește războaiele, ce pentru el fuseseră mult timp un viciu, acestea erau tot atât de îndepărtate de Hong Kong, ca de Londra sau de New York. Doar Bursa părea să aibă un rost, dar, oricum, sâmbăta era închisă.

Crezi că vei supraviețui, campionule? îl întrebă canadianul ciufulit, care intră în despărțitura alăturată.

Cei doi împărțiseră plăcerile ofensivei Tet.

Mulțumesc, dragul meu, mă simt excelent, îi replică Luke, cu cel mai pur accent englezesc de care era în stare.

Luke ajunsese la concluzia că era cu adevărat foarte important pentru el să-și aducă aminte ce-i spusese Jake Chiu de dimineață, când își bea berea, și, dintr-odată, ca un dar ceresc, își reaminti.

îmi amintesc! strigă el. Iisuse, măi cowboy, îmi amintesc! Luke, ți-ai amintit! Creierul meu! Funcționează! Băieți, ia ascultați-l pe Luke!

Las-o baltă, îl sfătui cowboy-ul. Azi nu-ți prea merge bine, dincolo, campionule. Orice ar fi, las-o baltă.

Dar Luke deschise ușa cu piciorul și năvăli în bar, cu brațele larg desfăcute.

Hei, hei, *băieți!*

Nu se întoarce niciun cap. Luke își duse palmele pâlnie la gură.

Ascultați, băi, adunătură de bețivi, am o *informație*. E fantastic! Două sticle de scotch pe zi și o minte brici! Să-mi dea cineva un clopoțel.

Negăsind niciunul, apucă o halbă și ciocăni cu ea în tejghea, împrôscând berea. Chiar și așa, doar piticul îi dădu oarecare atenție.

Ce s-a întâmplat, Luke? miorlăi piticul cu tonul lui târăgănat de poponar din Greenwich Village. Marele Moo

sughiță iar? Nu pot suporta.

În limbajul Clubului, Marele Moo era guvernatorul, iar piticul era șeful biroului lui Luke. O creatură ursuză, cu pungi sub ochi și cu părul nepieptănat, care-i cădea în șuvițe negre pe față; mai avea și un mod agasant de a veni pe nesimțite lângă tine. Cu un an în urmă, doi francezi, care de obicei nu erau văzuți prin partea locului, fuseseră gata-gata să-l omoare pentru o vorbă spusă la întâmplare despre originile nenorocirii din Vietnam. Îl duseseră până la lift, îi spărseseră falca, îi rupseseră câteva oase, îl aruncaseră apoi la parter ca pe-un sac de cartofi și se întorseseră să-și termine paharele. Nu după mult timp și australienii îi făcuseră o figură asemănătoare, când acesta făcuse o aluzie stupidă la participarea lor militară simbolică la război. Sugerase că se încheiase un târg între Canberra și președintele Johnson, pentru ca băieții australieni să rămână la Vung Tău, adevărată floare la ureche, în timp ce ei, americanii, duceau adevăratul război în altă parte. Spre deosebire de francezi, australienii nici măcar nu-și bătuseră capul să folosească liftul. Îl snopiseră în bătaie pe pitic, acolo, pe loc, și, chiar întins pe jos, îi mai arseseră câteva. Învățase de atunci când trebuia să evite anumite persoane din Hong Kong. Pe timp de ceață groasă și persistentă, de pildă. Sau când nu curgea apa decât patru ore pe zi. Sau într-o sâmbătă cu taifun.

Altfel, Clubul era aproape gol. Din motive de prestigiu, marii corespondenți evitau locul ăsta. Câțiva oameni de afaceri, care veneau pentru nota de originalitate pe care o dădea prezența ziariștilor, câteva fete, care veneau după bărbați. O pereche de prețiși mari reporteri de televiziune în uniforme militare fanteziste. Și, în colțul său obișnuit, redutabilul Bilă Tare, comisar de poliție, fost în Palestina, fost în Kenya, fost în Malaysia, fost în Fiji, vechi soldat neîndurător, cu o bere în față, cu articulațiile degetelor ușor înroșite și cu suplimentul săptămânal al ziarului *South China Morning Post*. Bilă Tare, zicea lumea, venea acolo din snobism. Iar la masa mare din mijloc, care în cursul săptămânii era rezervată

celor de la United Press International, se tolăneau membrii Clubului de Bowling al Tinerilor Bapțiști Conservatori din Shanghai, prezidat de bătrânul Craw, australianul cu fața pestriță, care-și vedeau de obișnuitul lor turneu de sâmbătă. Scopul competiției era să arunce un șervet răsucit ca o frânghie de-a lungul sălii și să nimerească stelajul cu vinuri. De câte ori reușea unul, ceilalți concurenți plăteau sticla și îl ajutau să o bea. Bătrânul Craw mormăia ordinele de lansare a „proiectilului” și un bătrân chelner din Shanghai, preferatul lui Craw, strângea plictisit mucurile de țigări și aducea premiile. Partida din ziua aceea cam lânzezea, iar unii membri ai Clubului nici măcar nu-și dădeau osteneala să țintească. Acesta era totuși grupul pe care Luke și-l alesese ca auditoriu.

— *Nevasta* Marelui Moo sughiță! insista piticul. *Calul* nevestei Marelui Moo sughiță! *Rândașul* ce vede de calul nevestei Marelui Moo sughiță! Sughiță și...

Apropiindu-se cu pași mari, Luke sări pe masă, în zornăitul paharelor sparte, pocnindu-se cu capul de tavan. Plantat acolo sus, pe jumătate ghemuit, profilat pe fereastra din partea de sus, le părea tuturor nemăsurat de mare: ceața groasă, umbra neagră a Vârfului în spatele ei și acest uriaș care umplea întreg prim-planul. Dar continua să arunce la țintă și să bea ca și cum nu l-ar fi văzut. Doar Bilă Tare aruncă o privire scurtă către Luke, o dată, înainte de a-și suga degetul lui mare butucănos și de a deschide revista la pagina de benzi desenate.

Repriza a treia, ordonă Craw, cu accentul lui puternic australian. Frate Canada, pregătește-te să lansezi mingea. Așteaptă, măi, nătângule. Foc!

Un șervet sucit în tirbușon zbură către stelajul cu vinuri, luând o traiectorie înaltă. Agățându-se de o crăpătură, atârna o clipă, pentru a cădea apoi grămadă pe podea. Zădărât de pitic, Luke începu să tropăie pe masă făcând să cadă și alte pahare. Până la urmă ajunse să-și epuizeze auditoriul.

Înălțimile Voastre, spuse bătrânul Craw oftând. Faceți liniște, vă rog, pentru fiul meu. Mă tem că dorește să

parlamenteze cu noi. Frate Luke, ai făcut câteva fapte de război azi, iar încă una riscă să atragă nemulțumirea noastră. Vorbește clar și concis, fără ca omiți niciun detaliu, oricât de mic, și după aceea, domnule, caută să te ții pe picioare.

În această cursă neîncetată în care fiecare se străduia să țeasă legende despre ceilalți, Craw era Bătrânul Marinar. Craw, își spuneau unii altora, își scuturase mai mult nisip din nădragi decât aveau să vadă majoritatea dintre ei sub propriile picioare. Și aveau dreptate. La Shanghai, unde începuse cariera sa, fusese comisionar și redactor de știri la singurul ziar de limbă engleză din oraș. De atunci, scrisese despre lupta comuniștilor împotriva lui Chang Kai-șek, a lui Chang Kai-șek împotriva japonezilor și a americanilor, practic împotriva tuturor. În acest loc fără rădăcini, Craw le dădea un sens al istoriei. Felul său de a se exprima, pe care, pe vreme de taifun, până și cei mai duri puteau, în mod scuzabil, să-l găsească iritant, era o autentică rămășiță a anilor 1930, când Australia furniza grosul jurnaliștilor ce operau în Extremul Orient; Vaticanul, pentru nu se știe ce motiv, contribuise cu jargonul confreriei lui.

Așa că, mulțumită bătrânului Craw, reuși, în sfârșit, să spună ce avea de spus.

Domnilor – piticule, măi polonez nenorocit, lasă-mi piciorul – domnilor! Se întrerupse să-și șteargă gura cu o batistă. Imobilul cunoscut sub numele de Casa Mare este de vânzare, iar Înălțimea Sa Tufty Thesinger a spălat puțină.

Nu se întâmplă nimic, dar oricum nu se aștepta la mare lucru. Ziariștii nu prea au obiceiul să scoată strigăte de stupefacție, nici măcar de neîncredere.

Casa Mare, repetă Luke cu glas sonor, se dă pe nimica toată. Domnul Jake Chiu, celebrul agent imobiliar, mai bine cunoscut dumneavoastră ca irascibilul meu proprietar, a fost însărcinat de către mărețul guvern al Maiestății Sale să dispună de Casa Mare. Adică, să o vândă de urgență. Dă-mi drumu', măi, polonez împutit, sau te omor!

Piticul îl trase jos. Doar un salt sprinten îl ajută să nu se rănească. De pe podea, Luke îi aruncă alte înjurături agresorului său. Craw își întoarse capul cel mare către Luke și cu ochii lui umezi îl fixă cu o privire încruntată ce părea să se eternizeze. Luke începuse să se întrebe pe care dintre multele legi ale lui Craw le încălcăse. Sub diversele sale măști, Craw era un personaj complex și solitar, lucru știut de cei ce se aflau acolo. Sub manierele sale voit grosolane, se ascundea o dragoste de Orient, care părea să-l încătușeze câteodată mai strâns decât putea suporta; erau luni întregi în care dispărea complet și, ca un elefant ursuz, apuca pe potecile doar de el știute, până când simțea că se putea trăi din nou alături de el.

Nu spuneți vorbe fără șir, înălțimea Voastră, dacă nu vă supărați? spuse Craw în sfârșit răsturnându-și cu un gest imperios capul lui mare pe spate. Abțineți-vă să deșertați zoaie într-o apă curată ca lacrima, vreți, Senioria Voastră. Casa Mare este un cuib de spioni. De ani de zile. Bârlogul maiorului Tufty Ochi-de-Linx Thesinger, pe vremuri pușcaș al Maiestății Sale, actualmente Lestrade al Siguranței la Hong Kong. Tufty n-ar fugi așa. E o lichea, nu o otreapă. Dați-i fiului meu să bea, monseniore... - se adresă el barmanului din Shanghai - fiindcă o ia razna.

Craw psalmodie un nou ordin de aruncare la țintă, iar Clubul își reluă activitățile sale intelectuale. La drept vorbind, nu era cine știe ce noutate în veștile senzaționale comunicate de Luke. Avea o reputație bine stabilită de vânător ratat de știri de spionaj, iar piste sale se dovedeau invariabil false. De când cu Vietnamul, băiatul acesta tâmpit vedea spioni sub toate covoarele. Credea că lumea este condusă de ei și mare parte a timpului său liber, când era treaz, o petrecea preumblându-se pe lângă nenumăratele batalioane de observatori ai Chinei din Colonie, prost deghizați și, ceea ce era mai rău, care infestau enormul Consulat american de pe colină. Astfel, dacă n-ar fi fost o zi atât de apatică, lucrurile ar fi rămas probabil în stadiul respectiv. Dar piticul întrevăzu o posibilitate de a se amuza și o prinse din zbor:

Spune-ne, Lukie, micuțule, se dezmierdă el, răsucindu-și brațele în sus într-un gest de curist înrăit, vând Casa Mare *mobilată* sau goală?

Întrebarea îi aduse un ropot de aplauze. Casa Mare era mai valoroasă cu sau fără secretele ei?

O vând cu *maiorul Thesinger* cu tot? continuă întrebarea fotografului sud-african, cu glasul lui cântat și lipsit de haz.

Se mai auziră câteva râsete, dar de data aceasta lipsite de afecțiune. Fotograful era un tip stânjenitor, tuns perie, cu obrații supti și cu pielea brăzdată precum acele câmpuri de luptă pe care îi plăcea să le colinde. Venea de la Cape Town, dar îi spuneau Frițul Pupă-l-Moartea. După cum umbla vorba, avea să-i îngroape pe toți, căci îi hăituia ca un câine de vânătoare.

Timp de câteva minute de amuzament, spusele lui Luke fură uitate complet, pierzându-se într-un potop de anecdote pe seama maiorului Thesinger, de imitații ale maiorului Thesinger cu participarea tuturor, în afară de Craw. Își aminti că maiorul își făcuse apariția în colonie ca importator cu o acoperire ridicolă pe undeva pe lângă docuri; și toate astea ca să se transfere, șase luni mai târziu, în niște condiții absolut incredibile, pe statele de plată ale serviciilor de informații și, flancat de echipa sa de funcționari spălăciți la față și de secretare blege și bine-crescute, să se instaleze în numitul bârlog de spioni pentru a-l înlocui pe careva. Fură evocate în special mesele lui în tête-à-tête, la care, așa cum se descoperi acum, primiseră invitații, într-un moment sau altul, aproape toți ziariștii ce formau acum auditoriul. Dejunurile se terminau cu un coniac și cu toasturi, la care se spuneau fraze atât de remarcabile, ca de pildă: „Auzi, bătrâne, dacă dai de vreun chinez interesant de peste râu – adică unul care are *acces*, înțelegi ce vreau să spun? –, nu uita Casa Mare!”, apoi numărul magic de telefon, cel care „sună chiar pe biroul meu, fără intermediari, fără magnetofone, nimic, e clar?” O jumătate de duzină dintre ei pare să-l fi avut notat în agendă: „Hai, notează-l pe manșetă, ca și cum ar fi

numărul unei iubite sau cam așa ceva. Gata? Hong Kong cinci-zero-doi-patru...”

După ce scandară numerele în cor, tăcură. Pe undeva o pendulă bătea trei și un sfert. Luke se ridică încet în picioare și-și scutură praful de pe blugi. Bătrânul chelner din Shanghai își abandonează postul de lângă rafturile cu vinuri și caută o listă de bucate, în speranța că vreunul ar dori să mănânce. Pentru o clipă, asupra lor plană nesiguranța. Ziua era pierdută. Așa fusese de la primul gin. Din fundul sălii se auzi un mârâit surd: era Bilă Tare, care își comanda un dejun copios.

— Și mai adu-mi și-o bere rece, *rece* să fie, auzi, băiete? Rece-rece, fuguța-fuguța.

Comisarul știa cum să se poarte cu indigenii și spunea asta de fiecare dată. Se făcu din nou liniște.

Ei bine, iată, Lukie, spuse piticul îndepărtându-se. Așa-ți câștigi un premiu Pulitzer, cred eu. Felicitări, scumpule. E informația anului.

Of, du-te de te spânzură, și voi toți, spuse Luke nepăsător și începu să-și croiască drum către bar, unde erau cocoțate două creaturi pământii, fete ale regimentului plecate la agățat. Jake Chiu mi-a arătat scrisoarea cu instrucțiuni, nu-i așa? Pe hârtie cu antetul Serviciului blestemat al Maiestății Sale, nu-i așa? Cu stema împuțită sus, cu leul care regulează capra. Bună, iubitelor, vă amintiți de mine? Eu sunt domnul acela cumsecade care v-a cumpărat bomboane pe băț la târg.

Thesinger nu răspunde, se jeli Frițul Pupă-l-Moartea la telefon. Nu răspunde nimeni. Nici Thesinger, nici tipul de serviciu. Linia a fost deconectată.

În freamătul sau în monotonia momentului, nimeni nu observase că Pupă-l-Moartea dispăruse pe furiș.

Până acum, bătrânul Craw, australianul, nici nu clipise, stătea înțepenit ca o fosilă de dront. Auzind treaba asta, ridică brusc capul.

Mai fă o dată numărul, tâmpitule, ordonă el, aspru ca un sergent instructor.

Ridicând din umeri, Pupă-l-Moartea formă încă o dată

numărul de telefon al lui Thesinger, în timp ce doi dintre ei se apropiară de el să se uite cum îl formează. Craw nu mișcă, privind de acolo de unde se afla. Erau două aparate. Pupă-l-Moartea îl încercă și pe al doilea, dar fără a obține un rezultat mai bun.

Sună la reclamații, ordonă Craw din partea cealaltă a încăperii. Nu sta înțepenit ca o vrăjitoare borțoasă. Sună la reclamații, maimuță africană!

- Linia este desființată, răspunse operatorul.

- De când, omule? întrebă Pupă-l-Moartea în receptor.

Nu avem disponibile alte informații, spuse operatorul.

Poate că li s-a schimbat numărul, nu-i așa, bătrâne? urlă Pupă-l-Moartea în receptor, adresându-se tot nefericitului ăluia de operator.

Nimeni nu-l văzuse vreodată atât de ambalat. Viața era, pentru Pupă-l-Moartea, ceea ce se petrecea la capătul celălalt al vizorului: o asemenea patimă putea fi pusă doar pe seama taifunului.

Nu avem disponibile alte informații, spuse operatorul.

Sună-l pe Gâtlej Scobit, ordonă Craw, de data asta furios la culme. Sună-i pe toți nenorociți! de funcționari din Colonie!

Pupă-l-Moartea își scutură capul lunguleț, părând că ezită. Gâtlej Scobit era purtătorul de cuvânt oficial al guvernului, obiectul urii lor unanime. A-l aborda, indiferent de pretext, era prost văzut.

Dă-mi-l mie, spuse Craw și, ridicându-se în picioare, îl dădu la o parte pentru a ajunge la telefon și se lansă într-o curte lugubră adresată lui Gâtlej Scobit. Al dumneavoastră devotat, Craw, domnule, la dispoziția domniei voastre. Cum se simte Eminența Voastră, psihic și fizic? încântat, domnule, încântat! Și soția, și micuții, domnule? Au poftă de mâncare, sper? N-au scorbut, nici tifos, nu? Bine. Acum poate ați avea marea bunătate să-mi explicați de ce, pentru numele lui Dumnezeu, Tufty Thesinger a spălat putina?

Îl urmăreau, dar fața îi era ca o stană de piatră, nu se putea citi nimic pe ea.

Și dumneavoastră la fel, domnule! sfârși el fornăind și

trântind receptorul în furcă atât de puternic de se clătină toată masa. Se întoarse apoi către bătrânul chelner din Shanghai. Monsenior Goh, chemați-mi un măgar cu benzină, dacă binevoiți! înălțimile Voastre, cărați-vă fundurile de aici, toată gașca!

De ce dracu'? întrebă piticul, sperând să fie inclus în acest ordin.

Pentru un articol, măi cardinal mucos, pentru un articol, înălțimile Voastre libidinoase și alcoolice. Pentru bani, faimă, femei și viață lungă!

Nimeni nu înțelegea proasta sa dispoziție.

Dar ce a spus Gâtlej Scobit atât de îngrozitor? întrebă cu mirare zburlitul cowboy canadian.

Piticul îi ținu isonul.

Da, ce-a zis, Frate Craw?

A spus *fără comentarii*, răspunse Craw cu superbă demnitate, ca și cum aceste cuvinte erau cel mai îngrozitor afront ce i se putea aduce demnității sale profesionale.

Așa că porniră să ia cu asalt Vârful, lăsând în pacea lor doar majoritatea tăcută a băutorilor; se duseră Pupă-l-Moartea, tot nervos, deșiratul Luke, apoi zburlitul cowboy canadian, ce te izbea cu mustața lui de revoluționar mexican, piticul, pisălog ca întotdeauna, și, în sfârșit, bătrânul Craw plus două fete ale regimentului, o pleneră a Clubului de Bowling al Tinerilor Baptiști Conservatori din Shanghai, cu doamne după ei, cu toate că acest Club făcuse jurământul să respecte celibatul. Uluiitor, dar veselul șofer cantonez îi luă pe toți, un triumf al exuberanței asupra legilor fizicii. Consimți chiar să dea trei chitanțe pentru costul aceleiași curse, una pentru fiecare ziar reprezentat, ceea ce nu fusese văzut făcând niciun șofer de taxi din Hong Kong, nici până atunci, nici după aceea. Era o zi care le infirma pe toate celelalte din trecut. Craw stătea în față cu vestita lui pălărie de pai cu fundă, purtând culorile colegiului Eton, lăsată lui prin testament de către un vechi camarad. Piticul era înghesuit deasupra schimbătorului de viteze, ceilalți trei stăteau pe bancheta din spate, iar fetele stăteau pe genunchii lui Luke, ceea ce

îi întârea în mod deosebit moralul. Bilă Tare nu găsi de cuviință să-i însoțească. Își vârâse colțul șervetului sub guler, pregătindu-se pentru pulpa de miel de la Club, cu sos de mentă și cu o mulțime de cartofi.

— Încă o bere! Dar *rece* de data aceasta, auzi, băiete? *Rece-rece*, și *fuguța-fuguța*.

Dar cum plecară ceilalți, Bilă Tare folosi și el telefonul și vorbi cu Cineva Autorizat, ca măsură de precauție, cu toate că se căzuse de acord că nu era nimic de făcut.

Taxiul era un Mercedes roșu, nou-nouț, dar nimic nu omoară o mașină mai repede decât Vârful, unde se urcă la pas, cu ventilatorul mergând din plin. Vremea continua să fie îngrozitoare. Cum se opinteau în sus pe falezele betonate, fură înghițiți de o ceață sufocantă. Când ieșiră din ea fu chiar mai rău. O perdea fierbinte, neclintită se întinsese pe coama dealului, duhnind a benzină și răsunând de larma din vale. Umezeala plutea în mici nori fierbinți. Pe vreme bună, ar fi văzut panorama, una dintre cele mai frumoase din lume în ambele direcții: spre nord către Kowloon și către munții azurii ai Noilor Teritorii, care ascundeau privirii cele opt sute de milioane de chinezi lipsiți de privilegiul dominației britanice; la sud, către golfurile Repulse și Deep Water și către deschiderea spre Marea Chinei. Casa Mare fusese, la urma urmei, ridicată de Marina Regală în anii 1920, cu toată grandioasa inocență a serviciilor sale, pentru a inspira un sentiment de putere. Dar în acea după-amiază, dacă n-ar fi fost clădită printre arbori și într-o depresiune unde copacii creșteau înalți în efortul de a atinge cerul, și dacă ramurile acestora n-ar fi ținut ceața deoparte, ei n-ar fi avut ce privi, în afară de doi stâlpi de beton cu sonerii, pe care scria „Ziua” și „Noaptea”, precum și porțile zăvorâte pe care le susțineau. Mulțumită copacilor totuși, putură vedea clar casa, cu toate că era retrasă cu vreo cincizeci de metri. Puteau zări burlanele, scările de incendiu, frânghiile de uscat rufe și puteau admira domul verde pe care îl adăugase armata japoneză în cei patru ani cât ocupase

clădirea.

Repezindu-se către casă din dorința de a fi acceptat, piticul apăsă pe soneria pe care scria „Ziua”. În stâlp era împlântat un difuzor și toți se uitară cu atenție la el, așteptând să le spună ceva sau, cum ar fi zis Luke, să le pufnească fum de hașiș. Mai jos pe alee, șoferul cantonează dăduse radioul la maximum și se auzea mereu același cântec de dragoste tânguitor. Pe al doilea stâlp nu era nimic în afară de o placă de aramă ce anunța prezența Statului-Major al Serviciilor de Legătură Inter-arme, acoperirea subțirică a lui Thesinger. Pupă-l-Moartea scosese un aparat de fotografiat și trăgea poză după poză, metodic, ca și cum s-ar fi găsit pe unul dintre câmpurile sale autohtone de bătălie.

Poate că nu lucrează sâmbăta, sugeră Luke, în timp ce continuau să aștepte, la care Craw îi spuse să nu fie atât de idiot.

Spionii lucrează șapte zile pe săptămână și douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, afirmă el. În plus, nici nu mâncau, în afară de Tufty.

Bună ziua, spuse piticul.

Apăsând pe soneria de noapte, el își lipise buzele roșii și răsfrânte de orificiul microfonului și afecta un accent britanic de lume bună: trebuie să o recunoaștem, se descurca surprinzător de bine.

Numele meu este Michael Hanbury-Steadly-Heamoor și sunt musul Marelui Moo. Aș dori, *vă rog*, să vorbesc cu maiorul Thesinger, într-o problemă de oarecare urgență, *vă rog*, închipuiți-vă că un nor în formă de ciupercă, pe care s-ar putea ca maiorul să nu-l fi observat, pare să se formeze deasupra Fluviului Perlelor și distruge Golful Marelui Moo. Vă mulțumesc. Aveți amabilitatea să deschideți poarta?

Una dintre blondine începu să chicotească.

Nu știam că e un Steadly-Heamoor, spuse ea.

Abandonându-l pe Luke, se agătară de brațul canadianului zburlit și-i șoptiră îndelung la ureche.

E Rasputin, murmură una din fete pe un ton admirativ,

mângâindu-i dosul coapsei. Am văzut un film. E tot el, nu-i așa, băi Canada?

Fiecare trase câte o dușcă din plosca lui Luke, în timp ce se regrupau și se întrebau ce să facă. Dinspre taxiul parcat, cântecul de dragoste al șoferului se auzea fără contenire, însă difuzoarele de pe stâlpi tăceau mîlc. Piticul apăsă ambele sonerii deodată și încercă o amenințare în stilul lui Al Capone:

Ascultă, Thesinger, știm că ești acolo. Ieși cu mâinile ridicate, fără cagulă, aruncă-ți pumnalul - *fii atent, boule!*

Imprecăția nu îi era adresată nici canadianului, nici bătrânului Craw - care se îndepărta către copaci să-și facă, după toate aparențele, nevoile - ci lui Luke, care se hotărâse să ia casa cu asalt. Poarta era plasată într-un intrând cam plin de noroi, adăpostită de copacii din care se scurgea ploaia. Spre exterior se găsea o grămadă de gunoi, o parte fiind aruncat de curând. Preumblându-se într-acolo, în căutarea vreunui indiciu revelator, Luke dezgropă o bucată de fontă îndoită în formă de S. După ce o târî până la poartă, cu toate că trebuie să fi cântărit vreo cincisprezece kilograme bune, dacă nu mai mult, o ținu cu amândouă mâinile deasupra capului și o pocni de cadrul porții, care răsună ca un clopot spart.

Pupă-l-Moartea se lăsase într-un genunchi, cu fața lui suptă, schimonosită într-un surâs de martir în timp ce mitralia poză după poză.

Număr până la cinci, Tufty, urlă Luke, zdruncinând poarta cu o nouă lovitură. Unu... Lovi iarăși. Doi...

Deasupra capetelor lor, câteva păsări, unele foarte mari, se ridicară din copaci zburând în spirale lente, dar vuietul din vale și zgomotul loviturilor în poartă le acoperiră țipetele. Șoferul de taxi dansa în jurul mașinii, râzând și bătând din palme, și uitase de cântecul lui de dragoste. Și mai ciudat, dată fiind vremea amenințătoare, își făcu apariția o întreagă familie de chinezi; împingeau nu un singur căruț de copil, ci două, și începură la rîndul lor să rîdă, până și copilul cel mai mic, ținându-și palma peste gură ca să își ascundă dinții. Până când, dintr-odată,

cowboy-ul canadian scoase un chiot, se descotorosi de fete și arătă cu degetul spre poartă.

Pentru numele lui Dumnezeu, ce naiba face Craw? Smecherul acesta bătrân a sărit gardul.

Se ajunsese la un punct în care tot bunul-simț ce ar mai fi rămas dispăruse. O nebunie colectivă îi apucase pe toți. Băutura, vremea închisă, claustrofobia li se urcaseră de tot la cap. Fetele îl pipăiau pe canadian fără să le pese de cineva, Luke continua să bubuie în poartă, chinezii râdeau în hohote, până când, cu un simț divin al oportunității, ceața se ridică, temple întregi de nori negri-albăstrui apărură chiar deasupra capului lor și un torent de ploaie se abătu asupra copacilor. O secundă mai târziu se dezlănțui și asupra lor, muindu-i până la piele din prima rafală. Fetele, dintr-odată pe jumătate goale, o luară la fugă râzând și țipând după Mercedes; în rândul masculilor, lumea se ținea bine – nici măcar piticul nu se dădea bătut –, privind prin perdelele de ploaie figura inconfundabilă a lui Craw, australianul, cu vechea lui pălărie Eton, care se adăpostea lângă casă, sub o streășină rudimentară ce părea să fi fost făcută pentru biciclete, cu toate că doar un nebun s-ar fi aventurat cu bicicleta spre Vârf.

Craw, urlară ei. Monsenior! Nemernicul ne-a avut!

Zgomotul ploii era asurzitor, ramurile copacilor păreau să crape sub forța șuvoiului. Luke își aruncă ciocanul nebun. Cowboy-ul zburli trecu primul, urmat de pitic; Pupă-l-Moartea, cu zâmbetul lui și cu aparatul de fotografiat, încheia plutonul, ghemuit pe jumătate și șontăcăind în timp ce continua să fotografieze orbește. Ploaia se revărsa în voie peste ei, scurgându-li-se în șiroaie roșietice în jurul gleznelor, în timp ce mergeau pe urmele lui Craw, urcând o pantă unde orăcăitul broaștelor făcea vacarmul încă și mai mare. Escaladaseră o creastă acoperită cu ferigi, se opriră în fața unui gard cu sârmă ghimpată, se strecurară printre firele mai lăbărțate și trecură un șanțuleț. Când îl ajunseră, Craw se uita la cupola verde, în timp ce ploaia, în ciuda pălăriei de pai, i se scurgea șiroaie de pe o falcă, transformându-i elegantul

costum cafeniu într-o tunică lălâie, înnegrită. Stătea acolo ca hipnotizat, uitându-se în sus. Luke, care îl plăcea cel mai mult, vorbi primul.

Înălțimea Voastră? Hai, treziți-vă! Eu sunt: Romeo! Iisuse Hristoase, ce naiba îl sâcâie?

Neliniștit brusc, Luke îi atinse brațul cu blândețe. Dar Craw rămânea tăcut.

Poate că a murit în picioare, sugeră piticul, în timp ce Pupă-l-Moartea, zâmbind, îl fotografia, fie ce-o fi.

Ca un boxer bătrân, Craw își reveni încetul cu încetul.

Frate Luke, vă datorăm mii de scuze, domnule, murmură el.

- Duceți-l la taxi, spuse Luke, căutând să-i deschidă calea, dar tipul refuza să se miște.

Tufty Thesinger. Un individ cumsecade. Nu vultur - nu destul de viclean ca să zboare -, dar un individ cumsecade.

Tufty Thesinger, odihnește-te în pace, spuse Luke impacientat. Să mergem. Piticule, mișcă-ți curul!

E beat mort, spuse cowboy-ul.

Ia în considerație indiciile, dragul meu Watson, reluă Craw, după o nouă tăcere meditativă, în timp ce Luke îl trăgea de braț și ploaia începu să toarne și mai tare. Remarcă mai întâi găurile de deasupra ferestrei, de unde s-au scos înainte de vreme aparatele de aer condiționat. Parcimonia, fiul meu, este o virtute lăudabilă, mai ales, dacă mă pot exprima așa, la un spion. Vezi domul, acolo? Studiați-l cu atenție, domnule. Urme de zgârieturi. Nu sunt, din păcate, urmele unui câine de pază imens, ci urmele de zgârieturi ale antenelor de radio, scoase de mâna frenetică a unui occidental. Ai mai auzit vreodată vorbindu-se despre un cuib de spioni fără antene radio? Ca și cum ai vorbi despre un bordel fără pian.

Ploaia cădea în crescendo. Stropi mari răpăiau în jurul lor ca o mitralieră. Fața lui Craw exprima un amestec de sentimente, pe care Luke le putea doar bănuî. În sinea sa, gândi că bătrânul Craw era probabil pe moarte. Luke nu prea văzuse oameni murind de moarte naturală și

pândeă spectacolul cu febrilitate.

Poate că i-a apucat nebunia Vârfului și au luat-o carencotro, spuse el încercând să-l ia cu momele, cu șoșele, și să-l ducă spre mașină.

- Foarte posibil, înălțimea Voastră, foarte posibil, într-adevăr... Acum este, desigur, sezonul actelor pripite și nesăbuite.

Hai acasă, spuse Luke, trăgându-l cu putere de braț. Faceți loc, vă rugăm. E un rănit.

Dar bătrânul stăruia cu încăpățănare să se mai uite o dată înapoi la cuibul de spioni englezi, înfiorat sub ropotele furtunii.

Cowboy-ul canadian fu primul care telegrafiasă, și articolul său merita o soartă mai bună. Îl scrisese în aceeași noapte, în timp ce fetele dormeau în patul său. Se gândise că povestea ar merge mai bine ca articol de revistă, decât ca o simplă știre, așa că o țesuse în jurul Vârfului în general, folosindu-se de Thesinger doar ca pretext. Explicase că Vârful era prin tradiție Olimpul Hong Kongului – cu cât locuiai mai sus, cu atât aveai un loc mai de frunte în înalta societate – și cum arătase bogății traficanti britanici de opiu, părinții fondatori ai Hong Kongului, se refugiaseră acolo pentru a se pune la adăpost de holeră și de alte molime din oraș; cum cu vreo douăzeci de ani în urmă, o persoană de naționalitate chineză avea nevoie de autorizație înainte de a pune piciorul acolo sus. Descriesese istoria Casei Mari, pentru a evoca, în final, reputația acesteia, alimentată de presa de limbă chineză, de bucătărie de vrăjitoare în care se coceau comploturile imperialiste britanice împotriva lui Mao. Și iată că, de azi pe mâine, bucătăria se închisese, iar vrăjitoarele dispăruseră.

Un nou gest de conciliere? se întreba el. Împăciuatorism? Făcea oare parte din politica britanică de discreție față de China continentală? Sau pur și simplu un semn în plus că în sud-estul asiatic, ca și peste tot în lume, de altfel, britanicii erau constrânși să coboare de pe piscul lor?

Greșeala lui fu că alesese o publicație englezească de duminică, foarte serioasă, care-i publica din când în când articolele. Instrucțiunea „D”, care interzicea orice referire la aceste evenimente, ajunsese acolo înaintea lui. „Cu regrete, imposibil să publicăm frumosul dvs. articol despre Casa Mare”, îi telegrafie redactorul-șef și-l aruncă direct în sertar. Câteva zile mai târziu, întorcându-se în camera sa, cowboy-ul o găsi răscolită până la ultimul colțișor. De asemenea, timp de câteva săptămâni telefonul său fu atins de un soi de laringită, așa că nu-l folosea niciodată fără a face unele referiri obscene la Marele Moo și la suita lui.

Luke reveni acasă plin de idei, făcu o baie, bău o vadră de cafea neagră și se puse pe lucru. Telefonă companiilor aeriene, relațiilor pe care le avea la guvern și unei mulțimi de fețe palide cu părul prea bine pieptănat de la Consulatul american, care îl înfurieră cu răspunsurile lor batjocoritoare și ambigue. Sâcâi societățile de mutări de mobilier, specializate în contracte guvernamentale. Pe la orele zece în seara aceea, potrivit propriilor cuvinte folosite față de pitic, pe care îl sunase de câteva ori, „verificase și răsverificase de cinci ori” că Thesinger, nevastă-sa și întreg personalul Casei Mari părăsiseră Hong Kongul, cu o cursă charter, joi, în zori, cu destinația Londra. Printr-o întâmplare fericită, el află că dulăul boxer al lui Thesinger îl va urma prin coletărie, în cursul aceleiași săptămâni. După ce își notă câte ceva, se duse în partea cealaltă a camerei, se instalează la mașina de scris, dactilografie câteva rânduri și se opri, din lipsă de inspirație, ceea ce știa dinainte că se va întâmpla. Apoi îi dădu drumul din nou, fără icnete:

Astăzi, un nor nou de scandal planează deasupra conducătorilor aflați pe picior de război și nealeși ai ultimei colonii britanice din Asia. Imediat după ultimele dezvăluiri cu privire la corupția din poliție și administrație, iată că se aude că instituția ultrasecretă de pe Insulă, Casa Mare, baza operațiunilor de spionaj ale Marii Britanii împotriva Chinei Roșii, a fost închisă pe neașteptate.

Acestea fiind spuse, cu un hohot injurios de

neputință, se opri și își îngropă fața în mâini. Coșmaruri. Pe astea le putea suporta. Să se trezească, după atâta luptă, tremurând și asudând din cauza unor viziuni de neexprimat, cu nările pline de duhoarea napalmului pe carnea umană: într-o oarecare măsură, era o consolare pentru el să știe că, după atâta tensiune, ecluzele sentimentelor sale cedaseră în sfârșit. Fuseseră momente când, simțind toate astea, tânjea după răgazul în care ar fi putut să-și recapete sentimentul de dezgust. Dacă respectivele coșmaruri erau necesare pentru a-l repune în rândurile oamenilor normali, înseamnă că putea să le primească plin de gratitudine. Dar nici în cele mai negre coșmaruri nu i se întâmplase ca, după ce scrisese despre război, să nu poată scrie despre pace. Timp de șase ore, în acea noapte, Luke se luptă cu această apatie înfiorătoare. Îi venea din când în când în minte bătrânul Craw, înțepenit acolo, ploaia șiroindu-i pe trup, ținându-și discursul funebru: să fi fost aceasta povestea? Dar cine ar fi îndrăznit să agațe un articol de ciudatul umor al unui confrate jurnalist?

Nici versiunea însăilată de către pitic nu avu mai mult succes, ceea ce îl irită foarte mult. La prima vedere, articolul avea tot ceea ce i se putea cere. Își bătea joc de englezi, avea cuvântul „spion” scris cu litere mari, și pentru prima dată nu mai prezenta America drept călăul Asiei de Sud-Est. Dar singurul răspuns cu care se alese, după cinci zile de așteptare, fu o notă seacă: să stea în banca lui și să înceteze să mai sune din trompetă.

Mai rămânea bătrânul Craw. Deși reprezintă doar un fleac în comparație cu efectele acțiunii principale, modul în care Craw își calculase pașii, ceea ce era de făcut și ceea ce nu era de făcut, rămâne impresionant până în zilele noastre. Timp de trei săptămâni, nu transmisese nimic. Erau câteva chestii neînsemnate pe care ar fi putut să le transmită, dar nu se ostenise să o facă. În ochii lui Luke, care era foarte îngrijorat în privința lui, Craw părea la început să-și continue misteriosul său declin. Își pierduse complet aerul de fanfaronadă și dragul de societate.

Devenise arțăgos și câteodată era total dezagreabil și îi lua la întrebări pe chelneri într-un infect dialect cantonez, până și pe preferatul său, Goh. Îi trata pe Popicarii din Shanghai ca și cum ar fi fost cei mai înrăiți dușmani ai săi și își reamintise presupuse afronturi pe care ei le uitaseră de mult. Apoi, într-o bună zi, dispăruse, și când Luke, îngrijorat, venise până la apartamentul său să vadă ce e cu el, bătrânul *amah* îi spusese că „Tata Whisky fuga-fuga la Londra iute”. Era o creatură ciudată, mărunțică, și Luke se simțea înclinat să se îndoiască de spusele ei. Un prusac plicticos, ziarist plătit cu bucata pentru *Der Spiegel*, afirmă că îl zărise pe Craw la Vientiane, făcându-și de cap la barul Constellation, dar Luke avea dubii și de data aceasta. A-l urmări pe Craw fusese întotdeauna un sport de profesionist, și era o chestie de prestigiu să adaugi ceva la fondul comun.

Până când, într-o luni, pe la prânz, tipul își făcu apariția la Club, într-un costum bej, nou-nouț, și cu o superbă floare la butonieră, plin de zâmbete și de anecdote, și se puse pe lucru în legătură cu povestea Casei Mari. Cheltui bani, mai mulți decât i-ar fi alocat în mod normal ziarul său. Luă câteva prânzuri copioase cu niște americani bine îmbrăcați aparținând unor agenții americane cu titluri vagi, câteva dintre ele fiindu-i cunoscute lui Luke. Cu faimoasa lui pălărie de pai pe cap, îi trată pe rând la restaurante liniștite, alese cu grijă. La Club, i se reproșă că se târâie după diplomați, o crimă gravă, ceea ce-i făcu plăcere. Apoi, o conferință a observatorilor specializați în probleme chineze îl chemă la Tokio și, privind retrospectiv, se poate presupune, pe bună dreptate, că profitase de această călătorie pentru a verifica alte aspecte ale poveștii, care începuse să prindă contur în mintea lui. Ceruse, desigur, unor vechi prieteni cu care se întâlneau la conferință să facă săpături și să-i dea informații când se reîntorceau la Bangkok, Singapore, Taipei, sau Dumnezeu știe de unde veneau, și aceștia acceptaseră să-l servească, știind că și el ar fi făcut același lucru pentru ei. Ciudat, dar părea să știe ceea ce căuta înainte ca

respectivii să fi descoperit ceva.

Rezultatul apăru în forma sa cea mai completă într-un cotidian de dimineață din Sidney, care scăpa brațului lung al cenzurii anglo-americane. Toată lumea era de acord că articolul amintea de anii de glorie ai maestrului. Articolul avea două mii de cuvinte. Într-o manieră tipică pentru el, nu începea deloc cu povestea Casei Mari, ci vorbea despre „aripa misterios goală” a Ambasadei Britanice de la Bangkok, care cu o lună în urmă mai adăpostea încă un straniu organism denumit „Unitatea de Coordonare SEATO”, precum și o Secție de Vize, ce avea nici mai mult, nici mai puțin de șase secretari II. Să fi fost plăcerile caselor de „menaj” din Soho, se întreba suav bătrânul australian, care atrăgeau un număr atât de mare de thailandezi în Anglia, încât era nevoie de șase secretari II care să se ocupe de cererile lor de viză? Era tot atât de ciudat, observa el, că după plecarea lor și după închiderea acelei aripi, *nu* se formaseră în fața ambasadei cozi lungi de doritori de călătorii. Puțin câte puțin - scris fără efort, dar niciodată neglijent -, o imagine surprinzătoare se desfășura în fața cititorilor. El denumea serviciile de informații britanice „Prăvălia”. După cum spunea el, numele îi venea de la adresa la care se afla sediul acestei organizații celebre, ce dădea către o celebră intersecție londoneză. Prăvălia nu numai că părăsise Casa Mare, explica el, dar părăsise și orașele Bangkok, Singapore, Saigon, Tokio, Manila și Djakarta. Și Seul. Nici solitarul Taiwan nu scăpase, descoperindu-se că un obscur rezident britanic concediasse trei șoferi și doi asistenți ai secretariatului, exact cu o săptămână înainte de apariția articolului.

„Un Dunkerque al spionilor, scria Craw, în care câteva chartere DC8 înlocuiseră flotilele de pescuit din Kent”.

Ce provocase un asemenea exod? Craw avansa câteva teorii subtile. Oare asistăm la o nouă reducere a cheltuielilor guvernului britanic? Autorul se arăta sceptic. În momentele grele, Marea Britanie avea tendința să se

bizuie pe spioni mai mult, nicidecum mai puțin. Întreaga istorie a imperiului o făcea să procedeze astfel. Cu cât i se împrăștau rutele comerciale, cu atât mai îndârjite erau strădaniile sale secrete de a le proteja. Cu cât slăbea mai mult stăpânirea ei colonială, cu atât mai desperate erau încercările ei de subversiune la adresa celor care căutau să o zdruncine. Nu: Marea Britanie putea fi în pragul mizeriei, dar spionii erau ultimul lux la care ar fi renunțat. Craw mai întrevedea și alte posibilități, pe care le înlătura apoi imediat. Un gest de *destindere* față de China continentală? sugera el, făcându-se ecoul punctului de vedere exprimat de către cowboy. Marea Britanie, desigur, era gata să facă orice pe lumea asta pentru a ține Hong Kongul la adăpost de zelul anticolonialist al lui Mao – dar în niciun caz într-atât încât să renunțe la spionii ei. Astfel, bătrânul Craw ajungea la teoria care-i plăcea cel mai mult.

„Pe eșichierul Extremului Orient – scria el –, Prăvălia efectuează ceea ce în lumea spionilor se numește o scufundare”.

Dar de ce?

Autorul cita acum „acei importanți canonici americani, titulari ai bisericii informațiilor ce milita în Asia” Agenții americani de informații, în general, afirma el, nu numai în Asia, se dădeau de ceasul morții din cauza slăbirii securității în structurile britanice. Îi îngrijora în special recenta descoperire a unui important spion rus – cita chiar termenul concret folosit în această profesiune: „cârțiță” – la cartierul general din Londra al Prăvăliei: un trădător englez, al cărui nume refuzaseră să-l dezvăluie, dar care, după cum susțineau acei importanți canonici, „compromisese toate operațiunile secrete anglo-americane de o oarecare importanță din ultimii două zeci de ani”. „Unde se află cârțița acum?” își întrebase autorul informatorii. La care, cu plictisul lor nedezmințit, aceștia replicaseră: „Moartă. În Rusia. Și una și alta, să sperăm”.

Lui Craw nu îi lipsise niciodată simțul concluziilor, dar cea de față avea, pentru privirile înduioșate ale lui Luke, un adevărat aer de ceremonial. Era ca o afirmare a

vieții înseși, chiar dacă a unei vieți secrete.

„Să fi dispărut Kim, micul spion, pentru totdeauna din legendele Orientului? se întreba el. Oare învățăcelul englez nu-și va mai mânji pielea, nu-și va mai pune hainele lui de indian și nu se va mai duce să-și ia locul în tăcere lângă focurile din sat? Nu vă temeți – insista autorul. Englezii vor reveni! Vom asista din nou la venerabilul sport al vânătorii de spioni! Spionul n-a murit: el doarme”.

Articolul apărură. La Club, fu admirat pentru scurt timp, invidiat, uitat. Un ziar local de limbă engleză, foarte apropiat de americani, îl republică *in extenso*, ceea ce acordă o zi de viață în plus efemerului. Constituia reprezentarea de adio a bătrânului, spuneau ei: un salut de ieșire din scenă. Apoi, serviciul extern al BBC îl difuză și, în cele din urmă, letargicul post de radio din Hong Kong transmise o versiune a versiunii BBC, pentru ca apoi o zi întreagă să se discute dacă Marele Moo se hotărâse să scoată călușul din gura agențiilor locale de informații. Cu toate acestea, chiar și cu acest anunț tardiv, nimeni, nici Luke, nici chiar piticul, nu găsi de cuviință să se întrebe cum naiba știuse bătrânul intrarea de serviciu a Casei Mari.

Ceea ce dovedea, pur și simplu, dacă mai era nevoie de vreo dovadă, că ziaristii nu sunt mai iuți decât alții când e vorba să repereze ceea ce se petrece sub nasul lor. În fond, fusese o sâmbătă de taifun.

La Prăvălie, așa cum denumise Craw corect sediul Serviciului Britanic de Informații, reacțiile față de articolul său variară în funcție de cât de mult se știa de către cei care reacționau. La Serviciul Supravegheri, de pildă, care răspundea de peticele de plapumă sub care mai reușea să se acopere Prăvălia în acele zile, bătrânul dezlanțui un val de furie reținută, care nu poate fi înțeleasă decât de cei care au cunoscut atmosfera unui serviciu secret aflat sub un asediu nemilos. Până și spiritele de obicei tolerante nu mai vorbeau decât de răzbunare sălbatică. Trădare! Încălcarea contractului! Blocați-i pensia! Puneți-l sub urmărire! Anchetați-l din clipa în care pune piciorul în

Anglia! mai jos, pe scara ierarhică, cei mai puțin îngrijorați să-și apere securitatea nu erau atât de severi, dar rămâneau în continuare prost informați. Hai, hai, spuneau ei cu o oarecare milă, așa a fost să fie: arătați-ne un tip care nu-și pierde capul din când în când și în special unul care a fost lăsat în necunoștință de cauză atât de mult timp ca amărâțul acela de Craw. Și, la urma urmei, el nu dezvăluise nimic care să nu fie la îndemâna tuturor, nu-i așa? într-adevăr, ăia de la Supravegheri ar trebui să dovedească puțin mai multă moderație. Uitați-vă cum se luaseră aseară de biata Molly Meakin, sora lui Mike, până mai ieri o codană, doar pentru că lăsase în coșul de hârtii o foaie cu antet nescrisă!

Doar cei care împărtășeau secretele zeilor vedeau situația diferit. În ochii lor, articolul bătrânului Craw reprezenta o capodoperă discretă de dezinformare: George Smiley, în cea mai bună formă a sa, spuneau ei. Evident, povestea trebuia să transpire și toți se puneau de acord că cenzura era oricând indezirabilă. Mult mai bine, de aceea, să o lași să apară așa cum vrem noi. La momentul potrivit, cât și cum era potrivit, și pe tonul potrivit: se regăsea expresia unei vieți întregi, erau ei de acord, în fiecare zgârietură de peniță. Nu reprezenta însă o opinie care să depășească limitele cercului lor.

Acolo, la Hong Kong, în mod clar, spuneau Popicarii din Shanghai, ca orice muribund, bătrânul avusese un instinct profetic. Articolul lui Craw despre Casa Mare se dovedise a fi cântecul de lebadă. La o lună după apariția lui, se retrase, nu din Colonie, ci din meseria de scrib și de pe Insulă. Închinând o vilă în Noile Teritorii, anunță că-și propunea să-și dea sufletul în paradisul ochilor migdalați. Pentru Popicari, ar fi putut tot atât de bine să aleagă Alaska. Era mult prea departe, spuneau ei, ca să te reîntorci cu mașina când ești beat. Se mai zvonea - pe nedrept, întrucât poftele lui Craw nu-l duceau în direcția aceea - că și-ar fi găsit un chinez frumușel care să-i țină de urât. Asta era opera piticului; nu-i plăcea să-i ia vreun bătrân caimacul unei știri. Doar Luke refuza să și-l alunge

din minte. Luke se duse să-l vadă într-o dimineață târzie, după ce ieși din schimbul de noapte. Doar așa, pentru că bătrânul măscărici însemna foarte mult pentru el. Craw se simțea ca peștele în apă, povesti el: urâcios ca întotdeauna, dar ușor contrariat de venirea intempestivă a lui Luke. Era cu un prieten, nu un chinez mititel, ci un oaspete important pe care îl prezentase sub numele de George; un tip scund și îndesat, miop, cu ochelari foarte rotunzi, care, după toate aparențele, picase pe neașteptate. În plus, îi explicase Craw lui Luke, acest George fusese una dintre eminențele cenușii ale unui trust de presă britanic la care lucrase în Evul Mediu.

Specialist în gerontologie, înălțimea Voastră. Dă o raită prin Asia.

Oricine o fi fost, era clar că bătrânul Craw îl privea cu venerație pe tipul îndesat, pentru că i se adresa chiar cu „Sanctitatea Voastră”. Luke se simțise ca un intrus și plecase fără să se fi îmbătat.

Lucrurile stăteau deci așa. Fuga discretă a lui Thesinger, moartea pe jumătate a bătrânului Craw și învierea lui; cântecul său de lebadă ca o sfidare la adresa unor cenzuri atât de oculte; preocuparea obsesivă a lui Luke față de lumea secretă; inspirata exploatare de către Prăvălie a unui rău necesar. Nimic plănuit dinainte, dar, așa cum se întâmplă în viață, un colț de perdea dat la o parte către o mulțime dintre lucrurile ce aveau să se întâmple. O sâmbătă de taifun; o undă pe suprafața acestui lac împutit, sterp, mișunând de vietăți, care e Hong Kongul; un cor plictisit, tot fără solist. Și, curios, peste câteva luni, căzu tot pe capul lui Luke, în rolul său de sol shakespearian, să vestească sosirea eroului. Știrea îi veni prin telex, când era de serviciu, și o anunță unui auditoriu plictisit, cu fervoarea sa obișnuită:

Lume! Ascultați-mă! Am vești noi! Jerry Westerby e iar pe cai, oameni buni! Se îndreaptă din nou către Est, ascultați-mă, să facă pe corespondentul aceleiași ziar de scandal!

Înălțimea Sa! exclamă piticul, pe un ton de extaz

prefăcut. *O picătură de sânge albastru, pe cinstea mea*, va fi bine-venită ca să rafineze tonul vulgar! *Uraaa, pentru calitate, pe cinstea mea!* Și cu o înjurătură, lansă un șervet către polița cu vinuri. Iisuse, spuse el, și goli paharul lui Luke.

Capitolul 2 Marea convocare în după-amiaza în care sosi telegrama, Jerry Westerby tăcânea la mașina de scris, instalat la umbră pe balconul casei lui prăpădite, de țară, cu un sac de cărți vechi aruncat la picioare. Plicul îi fu adus de poștărița îmbrăcată în negru de sus până jos, o țarancă crâncenă și parcă cioplită în piatră, care, după declinul forțelor tradiționale, devenise șefa acestui cătun nenorocit din Toscana. Era o individă unsă cu toate alifile, dar, în după-amiaza aceea, se lăsă sedusă de dramatismul situației și, în ciuda căldurii, urcă cu râvnă drumeagul arid. În registrul său, înscrise mai târziu orele șase și cinci, ca moment istoric de înmânare a telegramei, ceea ce era o minciună, dar îi dădea mai multă greutate. Ora exactă fusese cinci fix. În casă, prietena costelivă a lui Westerby, căruia satul îi spunea Orfana, bătea cu îndârjire o bucată îndărătnică de came de capră, cu aceeași îndârjire cu care făcea orice. Ochi lacomi ai poștăriței, care nu scăpau nimic, o reperară de departe, lângă fereastra deschisă; cu coatele ridicate și cu dinții de sus mușcându-și buza de jos: încruntată, fără îndoială, ca întotdeauna.

— Putoareo, gândi cu patimă poștărița, capeți acum ceea ce așteptai!

Radioul trâmbița o arie de Verdi; Orfana nu voia să audă decât muzică clasică, așa cum își putuse da seama întreg satul după scena pe care o făcuse la cârciumă, în seara în care fierarul încercase să pună un rock la tonomat. Aruncase cu un urcior după el. Cu Verdi, mașina de scris și carnea de capră, zgomotul era atât de asurzitor, afirma poștărița, că până și un italian l-ar fi putut auzi.

Jerry stătea ca o lăcustă pe podea, și-amintea ea, poate să fi avut o pernă, dar folosea drept taburet sacul cu cărți. Stătea crăcănat și bătea la mașină între genunchi. În jurul lui zăceau pagini de manuscris pătate de muște, pe

care pusese pietre ca să nu le zboare vântul fierbinte ce se înverșunase împotriva vârfului golaș al dealului, și, lângă cotul drept, o butelcuță acoperită cu o împletitură de răchită, umplută cu vin roșu din partea locului, fără îndoială pentru acele momente pe care le cunoșteau până și cei mai mari artiști, când era în criză de inspirație. Dactilografa ca un vultur, povesti ea mai târziu în răsetele generale de admirație: făcea volte largi înainte de a se arunca asupra prăzii. Și era îmbrăcat cu aceleași haine ca întotdeauna, fie că hoinărea în jurul palmei lui de pământ, că îngrijea cei câțiva măslini inutili cu care îl căpătuisese canalia aia de Franco, sau că se scobora către sat împreună cu Orfana după cumpărături, că se așeza în cârciumă să bea un gât de tărie înainte de a urca înapoi spre casă: bocanci de piele pe care Orfana nu-i lustruia niciodată și cu tocurele tocite până la ramă, șosete pe care ea nu le spăla niciodată, o cămașă jechoasă, care fusese albă cândva, și un șorț cenușiu ce părea să fi fost zdrențuit de colții unor câini dușmănoși și pe care o femeie cinstită l-ar fi cârpit de mult. O primi cu torentul lui bolovănos de vorbe, cu care se obișnuise, timide și pline de entuziasm, în același timp, neînțelegând în amănunțime ceea ce spunea, ci doar în general, ca un buletin de informații pe care le putea reproduce sâsâindu-le printre găurile negre ale dinților ei decrepiți, cu surprinzătoare străfulgerări de fidelitate:

— Mama Stefano, Dumnezeule mare, formidabil, cred că fierbi! Hai, ia, măicuță, udă-ți gâtlejul, exclamă el, în timp ce cobora treptele de cărămidă cu un pahar de vin pentru ea, zâmbind ca un școlar, de fapt porecla lui în sat: Școlarul, o telegramă pentru Școlar, urgent, de la Londra!

În nouă luni nimic altceva decât o grămadă de cărți broșate și mângăliturile săptămânale de la copilul lui, iar acum, din senin, acest monument de telegramă, scurtă ca un ordin, dar cu cincizeci de cuvinte de răspuns plătite în avans! Imaginați-vă! Cincizeci! Ce de bani! Așa că era firesc să se înghesuie cât mai mulți să încerce să o citească.

Se înecaseră la început la cuvântul „onorabil”: „*Onorabilului* Gerald Westerby” De ce? Brutarul, care fusese prizonier de război la Birmingham, adusese un dicționar jerpelit: „având onoare, titlu de politețe adresat unui fiu de nobil” Bineînțeles. *Signora* Sanders, care locuia pe partea cealaltă a văii, afirmase mai demult că Școlarul ar avea sânge albastru. Cel de-al doilea fiu al unui baron al presei, spusese ea. Lord Westerby, proprietarul unui ziar, decedat. Întâi murise ziarul, apoi proprietarul lui – așa povestise *signora* Sanders, o femeie de spirit, și gluma se transmisese mai departe. Urma „regret”, ceea ce era simplu. Așa era și „înștiințați”. Poștărița era încântată să constate, împotriva tuturor așteptărilor, cât de multă latină bună asimilaseră englezii, în ciuda decadenței lor. Cuvântul „tutore” era ceva mai dificil, pentru că ducea la „protector”, de unde și glumele nesărate făcute de bărbați, pe care poștărița le respinsese furioasă. Până când, pas cu pas, în sfârșit, codul fusese descifrat și povestea ieșise la iveală. Școlarul avea un tutore, adică un înlocuitor de tată. Iar acest *tutore* zăcea grav bolnav în spital, și-i cerea Școlarului să-l mai vadă înainte de a muri. Nu dorea nimic altceva. Îi ajungea onorabilul Westerby. Nu întârziaseră să completeze restul imaginii: familia înlăcrimată la căpătâiul muribundului, nevasta mai în față, nemângâiată, preoți distinși, oferindu-i ultima împărtășanie, obiecte de valoare care se puneau sub cheie, și în întreaga casă, pe coridoare, în fundul bucătăriei, aceeași șoaptă: „Westerby – unde este onorabilul Westerby?”

Nu mai rămânea, în ultimă instanță, decât să fie traduși semnatarii. Erau trei și-și spuneau „avocați”, ceea ce atrăsese un val nou de insinuări murdare, înainte de a se ajunge la „notar”, și la aceasta toate fețele se înăspriseră. Sfântă Fecioară! Dacă erau implicați în treaba asta trei notari, înseamnă că era vorba de o grămadă de bănet. Și dacă insistaseră toți trei să semneze și plătiseră pe deasupra în avans un răspuns de cincizeci de cuvinte, însemna că nu era vorba despre o grămadă, ci despre munți de bani! Hectare! Vagoane întregi! Nu e de mirare

că Orfana se agățase atât de tare de el, putoarea dracului! Și iată că toată lumea striga în gura mare că vrea să urce dealul. Lambretta lui Guido îl putea duce până la turnul de apă, Mario putea să fugă ca o vulpe, Manuela, fata negustorului de mărunțișuri privea blând, umbra de tristețe stându-i bine. Respingând toți voluntarii – dându-i lui Mario o scatoalcă zdravănă pentru îngâmfare – poștărița încuiase sertarul de la tejghea și îl lăsase pe idiotul de fiu-său să aibă grijă de prăvălie, chiar dacă asta avea să însemne douăzeci de minute de transpirație, bașca praful acela roșu pe care trebuia să-l înghită în caz că blestematul de vânt fierbinte ca din cazan bătea acolo sus.

La început, nu făcuseră prea mult caz în legătură cu Jerry, îi părea rău acum, când se opintea prin pâlcul de măslini, dar greșeala își avea rațiunile sale. Mai întâi, el sosise iama, când vin cumpărătorii lefteri. Venise singur, dar având o privire ce ascundea ceva, precum a unuia care se scăpase de o întreagă încărcătură de ființe omenești, ca de pildă, copii, neveste, mame; poștărița cunoscuse la vremea ei câțiva bărbați și văzuse acest zâmbet vinovat prea des ca să nu-l recunoască și la Jerry: „Sunt căsătorit, dar liber”, spunea surâsul, și niciuna din cele două afirmații nu era adevărată. În al doilea rând, îl adusese maiorul acela englez, parfumat, un porc bine-cunoscut, care conducea o agenție imobiliară pentru exploatarea țăranilor: alt motiv de a-l privi cu dispreț pe Școlar. Maiorul parfumat îi prezentase mai multe ferme arătoase, printre care și una jinduită de poștăriță – și, ca o coincidență, cea mai frumoasă –, dar Școlarul preferase maghernița lui Franco, pederastul, pierdută acolo în vârful dealului aceuia uitat de Dumnezeu, pe care îl urca ea acum; îi spuneau Dealul Dracului; Diavolul se cocoșase acolo, când iadul devenise prea răcoros pentru el. Găinarul de Franco, care boteza laptele și vinul și-și petrecea duminicile fandosindu-se cu toți terchea-berchea din scuarul orașului! Prețul, zdravăn umflat, fusese de o jumătate de milion de lire, din care maiorul parfumat încercase să fure o treime, pur și simplu pentru că exista

un contract.

— Toți știu de ce maiorul l-a favorizat pe șmecherul de Franco, sâsâise ea printre dinții băloși, în timp ce suporterii ei făceau „ți-ți” unul câte unul, în cunoștință de cauză, până când le ordonase furioasă să-și țină gura.

Și apoi, femeie ageră la minte cum era, observase ceva la Jerry ce nu-i inspira încredere. O duritate ascunsă sub mărinimie. Mai văzuse asta și la alți englezi, dar Școlarul era de altă clasă, așa că nu avea încredere în el; în spatele farmecului pe care-l risipea, simțea un om primejdios. Astăzi, desigur, aceste defecte inițiale puteau fi atribuite excentricității unui nobil scriitor englez, dar, la momentul respectiv, poștăriță nu se arătase indulgentă față de el. „Așteptați până la vară”, îi avertizase ea mârâind pe clienți, după prima lui vizită la prăvălie, târșâindu-și picioarele. Paste, pâine, insecticid. „La vară o să vadă el, cretinul, ce-a cumpărat”. La vară, șoarecii șmecherului aceluia de Franco îi vor lua cu asalt dormitorul; puricii lui Franco îl vor fugări prin toată grădina, și vântul fierbinte ca focul de pe Dealul Dracului îi va arde părțile intime până o să le usuce de tot. Apa o să sece, așa că va fi obligat să-și facă nevoile pe câmp ca un animal. Iar când va reveni iama, porcul acela de maior parfumat va putea să vândă casa altui imbecil, și toată lumea va ieși în pierdere în afară de el.

Cât privește celebritatea, în cursul acestor prime săptămâni, Școlarul nu dovedise nici urmă de așa ceva. Nu se tocmea niciodată, nu auzise niciodată de prețuri reduse, nu oferea nici măcar plăcerea de a fi furat. Iar când, în prăvălie, îl antrena la vorbă peste cele câteva fraze amărâte de italiană de bucătărie pe care le știa, el nu ridica vocea și nu ocăra ca englezii adevărați, mulțumindu-se să ridice din umeri cu un aer încântat și să se servească singur cu ceea ce avea nevoie. *Scriitor*, se spunea despre el: ei bine, dar cine nu era așa ceva? Foarte bine, cumpăra de la ea topuri de hârtie concept. Comanda altele, și el le lua pe toate. Bravo. Avea cărți: cam mucegăite, după cum arătau, pe care le ducea într-un sac de iută ca braconierii,

și, înainte de sosirea Orfanei, îl vedeau preumblându-se aiurea cu sacul de cărți aruncat peste umăr, să-și caute un loc de citit. Guido dăduse peste el din întâmplare în Pădurea Contesei, cocoțat pe un buștean ca o broască-râioasă, răsfoindu-le pe toate, una după alta, ca și cum ar fi fost o singură carte și ar fi uitat la ce pagină rămăsese. Avea și o mașină de scris, a cărei husă jengoasă era o peticeală de etichete uzate de bagaje. De două ori bravo. Ca orice pletos care, dacă își cumpără o cutie de vopsea, își zice că e artist: *iată* genul lui de scriitor. În primăvară, apăruse și Orfana, iar poștărița începuse să o urască și pe ea.

O roșcată, care de la bun început era pe jumătate târfa. N-avea sâni nici cât să alăpteze un iepure și, mai rău ca orice, avea un ochi al dracului pentru aritmetică. Se spunea că o găsisse la oraș: tot târfa rămânea. Din prima zi, nu-l scăpase din ochi. Se agățase de el ca un copil. Mânca împreună cu el și stătea îmbufnată; bea cu el și stătea îmbufnată; mergea la cumpărături cu el și își alegea cuvintele ca o hoată, până când ajunseseră un fel de mic spectacol local, uriașul englez și târfulița lui slăbănoagă, îmbufnată, coborând dealul cu coșul de răchită, Școlarul – în șortul lui jerpelit, zâmbind fiecăruia, Orfana posacă în rochia ei dreaptă de curvă sub care nu purta nimic, așa că, deși era urâtă ca un scorpion, bărbații se holbau la ea să-i vadă pulpele tari, legănându-se sub țesătură. Umbla cu toate degetele agățate de brațul lui, cu obrazul lăsat pe umărul acestuia, și nu-i dădea drumul decât ca să scobească niște bani din portofelul ale cărui băieri se aflau tot la ea. Când se întâlneau cu vreo figură cunoscută, el saluta pentru amândoi, întinzând brațul lui mare neocupat, ca un fascist. Și să-l ferească Dumnezeu pe bărbatul care, în rarele ocazii când umbla singură, ar fi riscat să-i adreseze vreun cuvânt mai deocheat sau să facă un gest nelalocul lui: se întorcea și scuipa ca o pisică vagabondă, cu ochii arzând ca de drac.

— Și acum știm de ce! strigă în gura mare poștărița, în timp ce, urcând dealul, trecu peste o ridicătură

inexistentă. Orfana umblă după moștenirea lui, e clar! Pentru ce altceva ar fi credincioasă o putoare?

Vizita *signorei* Sanders la prăvălie fusese cea care o determinase pe Mama Stefano să-și schimbe spectaculos părerea cu privire la valoarea Școlarului și la motivele Orfanei. Madam Sanders era bogată și creștea cai mai sus pe vale, unde locuia cu o prietenă, poreclită Copil-Mare, care umbla cu părul tăiat foarte scurt și cu lanțuri în talie, în loc de cordon. Caii lor luau premii peste tot. Sanders era vioaie, inteligentă și cumpătată, așa cum le plăcea italienilor și, dintre cei câțiva englezi mâncați de molii, risipiți printre coline, îi cunoștea pe toți cei care meritau a fi știuți. Venise la prăvălie sub pretextul că vrea să cumpere niște șuncă, să fi fost cam cu vreo lună în urmă, dar ceea ce o preocupa cu adevărat era Școlarul. Era adevărat? Întrebuse ea. *Signor Gerald* Westerby locuiește aici, în sat? Un tip de statură înaltă, cărunt, athletic, plin de energie, aristocrat, sfios?" Tatăl ei, generalul, îi cunoscuse familia în Anglia, explicase ea: fuseseră pentru un timp vecini la țară, tatăl Școlarului și al ei. Doamna Sanders se gândea să-i facă o vizită: cum trăia? Poștărița mormăise ceva despre Orfană, dar doamna Sanders rămăsese impasibilă:

Oh, cei din familia Westerby își schimbă *mereu* femeile, spusese ea râzând și se întorsese către ușă.

Înmărmurită, poștărița o reținuse pentru a o lua la întrebări.

Dar cine era el? Ce făcuse în tinerețe? Fusese ziarist, precizase Sanders și îi povestise ce știa despre familia lui. Tatăl, un personaj strălucitor, cu părul blond ca și fiul său, avea cai de curse, îl mai întâlnise cu puțin înainte de a muri și arăta tot ca un bărbat în putere. Ca și fiul său, nu avea liniște niciodată: femei și case, le schimba mereu; urlând tot timpul la cineva, dacă nu la băiatul lui, atunci la cineva de pe partea cealaltă a străzii. Poștărița continua s-o înghesuie cu întrebări. Dar el, Școlarul, se distingea el cu ceva prin el însuși? Ei, desigur, lucrase pentru niște ziare, prestigioase, se poate spune, precizase Sanders, cu

zâmbetul acela lărgindu-se misterios.

Nu este obiceiul englezilor, de regulă, să acorde distincții ziariștilor, explicsea ea în stilul ei clasic, roman, de a se exprima.

Dar poștărița voia să știe mai multe, mult mai multe. Scrierile lui, cartea sa, despre ce era vorba? Atât de lungă! Atâta hârtie aruncată! Coșuri întregi, îi spusese căruțașul care strângea gunoiul – căci nicio persoană cu mintea întreagă n-ar aprinde focul acolo sus pe timp de vară. Beth Sanders înțelegea caracterul puternic al oamenilor care trăiau izolați și știa că în locurile nelocuite inteligența lor trebuia să se fixeze pe lucruri mărunte. Așa că încercase cu adevărat să-i satisfacă curiozitatea. Ei bine, desigur, călătorise tot timpul, reluase ea, întorcându-se la tejea și punându-și acolo pachetul. Azi toți ziariștii erau mari călători, bineînțeles, micul dejun la Londra, masa de prânz la Roma, cina la Delhi, dar *signor* Westerby fusese o excepție, chiar și din acest punct de vedere. Așa că se putea să fie o carte de călătorii, riscase ea.

Dar *de ce* călătorise? insistase poștărița, pentru care nicio călătorie nu era lipsită de țel. *De ce?*

Pentru războaie, răspunsese cu îngăduință Beth Sanders; pentru războaie, epidemii și foamete.

Ce altceva are astăzi de făcut un ziarist, la urma urmelor, decât să facă reportaje despre mizeriile vieții? întrebase ea.

Poștărița dăduse din cap cu înțelepciune, cu toate simțurile concentrate asupra acestei revelații: fiul de lord, blond, amator de cai, care-ți ia ochii, călător excentric, om care scrie în jurnale prestigioase! Și există un loc anume, întrebase atunci ea – un colț de pe Pământul acesta al lui Dumnezeu – în care să fie specialist? Mai ales în Orient, își exprimase Sanders bănuiala, după un moment de reflecție. Fusese peste tot, dar există un anumit tip de englez care nu se simte ca acasă decât în Orient. Fără îndoială, de aceea și venise în Italia. Unii bărbați devin posomorâți fără soare.

Și unele femei, țipase poștărița, și amândouă

râseseră, cu hohote.

Ei, Orientul, spusese poștărița, înclinând capul cu un aer tragic. Războaie după războaie, oare de ce nu le pune papa capăt? În timp de Mama Stefano continua pe tema aceasta, Sanders păru-se că-și amintește ceva. Zâmbise mai întâi ușor, pentru ca apoi zâmbetul să-i devină din ce în ce mai larg. Zâmbet de exilată, reflectase poștărița, uitându-se la ea: e ca un marinar care își aduce aminte de mare.

Căra întotdeauna după sine un sac plin de cărți, spusese ea. Ziceam că le-a furat din casele mari.

Îl cără și acum, exclamase poștărița, și îi povestise cum dăduse Guido peste el în Pădurea Contesei, Școlarul citind pe un butuc.

- Se gândea să devină *romancier*, cred, continuase Sanders, cufundată în propriile-i amintiri. Mi-aduc aminte ce ne-a spus tatăl lui. Era *îngrozitor* de supărat. Vocifera în toată casa.

- Școlarul? *Școlarul* era furios? exclamase Mama Stefano, nevenindu-i să creadă.

- Nu. Nu. Tatăl. Beth Sanders izbucnise într-un râs zgomotos. Pe scara socială engleză, explicase ea, romancierii sunt mai prost cotați chiar decât ziariștii. Mai pictează?

Să picteze? Da' ce, e pictor?

A încercat, spusese Sanders, dar taică-său i-a interzis și asta.

Pictorii erau cei mai de jos dintre toate creaturile, continuase ea, într-un nou hohot de râs: doar cei care reușeau erau tolerați cât de cât.

După acest tir de artilerie, fierarul - același fierar care fusese ținta urciului zvârlit de către Orfană - povestise că îi văzuse pe Jerry și pe aceasta la crescătoria lui Beth Sanders, de două ori într-o săptămână, apoi de trei ori, chiar mâncând acolo. Și că Școlarul se dovedise foarte priceput la cai, plimbându-i cu alonjă prin maneaj, la pas și la trap, chiar și pe cei mai sălbatici. Orfana nu participase, precizase fierarul. Stătea la umbră cu Copilul-Mare, fie citind din sacul de cărți, fie urmărindu-l cu privirea ei fixă

și geloasă; așteptând, așa cum știau toți acum, să moară tutorele. Și iată că astăzi sosise telegrama!

Jerry o văzuse pe Mama Stefano de departe. Avea acel instinct, o parte din el nu înceta niciodată să stea la pândă: o siluetă neagră, șontăcând inexorabil în susul potecii prăfuite, ca un cărăbuș șchiop, intrând și ieșind din lungile umbre lăsate de cedri, urcând valea seacă din livada de măslini a lui Franco-găinarul, pentru a pătrunde în bucățița lor de Italie, cum îi spunea el, două sute de metri pătrați cu totul, dar destul de mare ca să dai într-o minge de tenis prinsă cu o sfoară de un stâlp în serile răcoroase când simțeau nevoia de mișcare. Văzuse de la început plicul albastru pe care îl flutura și auzise chiar mugetele ei, care acopereau cu intermitențe sunetele văii: Lambrettele și fierăstraiele-panglică. Și primul său gest, fără să se oprească din bătutul la mașină, fu acela de a arunca o privire către casă pentru a se asigura că fata închisese geamul de la bucătărie, să nu lase cumva să intre căldura și insectele. Apoi, așa cum avea să descrie mai târziu poștărița, coborî în grabă treptele în întâmpinarea ei, cu paharul de vin în mână, ca să n-o lase să se apropie prea mult.

Citi telegrama încet, o singură dată, aplecându-se ca să facă umbră textului; fața lui, pe care Mama Stefano n-o scăpa din ochi, se supse și deveni impenetrabilă, iar vocea i se îngroșă în timp ce puneă o mână uriașă, durdulie, pe brațul ei.

La sera, reuși el să îngaime, în timp ce o conducea înapoi pe potecă.

Va trimite răspunsul în aceeași seară, dorise el să spună.

Molto grazie, Mama. Senzațional. Mulțumesc foarte mult. Formidabil.

În timp ce se despărțeau, ea continua să dea din gură, oferindu-i toate serviciile de sub soare, taxiuri, hamali, telefoane la aeroport, iar Jerry își pipăia absent buzunarele șortului în căutare de bani, mărunțiș sau chiar neschimbați: uitase pe moment, după câte se pare, că fata

era cea care ținea banii.

Școlarul primise vestea fără să clipească, povesti în sat poștărița. Cu eleganță, într-atât încât o condusesse o parte din drumul de întoarcere; cu mult curaj, astfel că doar o femeie de lume – și una care îi cunoaște pe englezi – ar fi descifrat durerea ascunsă; zăpăcit, dat fiind că uitase să-i dea bacșiș. Sau poate că îl prinsese deja teribila zgârcenie a celor deosebit de bogați.

Dar cum se comportase *Orfana*? întrebară ei. Nu izbucnise în hohote de plâns, invocând-o pe Sfânta Fecioară, pretinzând că-i împărtășește durerea?

— Nu i-a spus încă, șopti poștărița, aducându-și aminte gânditoare că o zărise doar, dintr-o parte, cum bătea carnea. Mai trebuie să se gândească încă la situația ei.

Satul se liniștise, așteptând căderea serii, iar Jerry rămase nemișcat, pe jos, în câmpia cu viespi, privind marea și răsucind sacul cu cărți până la limită, până când acesta începu să se învârtă în sens invers.

Mai întâi era valea, dincolo de ea se înălțau cinci dealuri dispuse în semicerc, dincolo de care se întindea marea, doar o pată de un maroniu searbăd pe cerul albastru la această oră a zilei. Câmpia cu viespi, unde se așezase, era o terasă lungă mărginită cu pietre, cu un hambar prăpădit într-un colț, în spatele căruia putură să mănânce în aer liber sau să facă plajă la adăpost de privirile indiscrete, până în ziua în care viespile se cuibăriseră în peretele acestuia. Le văzuse, când atârna rufele la uscat, și fugise să-i spună și lui, iar Jerry apucase fără să se mai gândească o găleată cu mortar de la ticălosul acela de Franco și le astupase toate găurile. Apoi o chemase să-i admire opera: omul meu, cum știe el să mă protejeze. În amintirile sale o păstra exact așa cum era: tremurând lângă el, strângându-și trupul cu brațele încrucișate, uitându-se la cimentul proaspăt și ascultând viespile înnebunite înăuntru și șoptind, „Iisuse, Iisuse”, prea speriată ca să mai facă vreun gest.

„Poate că mă va aștepta”, gândi el.

Își amintea ziua când o întâlnise. Își repovestea în gând adesea acele momente, pentru că norocul nu îi surâsese prea des în viața lui Jerry, în ceea ce privea femeile; și când se întâmpla, îi plăcea să-l învârtă în jurul limbii, cum spunea el. Era joi. Găsise pe cineva să-l ducă cu o mașină, ca de obicei, în oraș, pentru niscaiva cumpărături, sau poate să vadă și el câteva fețe noi și să uite o clipă de romanul său; sau pur și simplu să evadeze din înfrigorătoarea monotonie a acestui peisaj gol, care de cele mai multe ori i se părea ca o închisoare, în regim celular; sau poate tot atât de bine să agațe o femeie, ceea ce făcea din când în când, învârtindu-se pe lângă barul hotelului pentru turiști. Stătea deci citind la o masă în *trattoria* din piața orașului, o carafă de vin, o farfurie cu șuncă, măline – și brusc zărise copila asta roșcată, lungă și slăbuță, îmbufnată, cu o rochie cafenie ca o sutană de călugăr și cu o geantă pe umăr, din stofa de tapiserie.

„Pare goală fără chitară”, se gândise el.

Îi aducea vag aminte de fiica lui, Cât, diminutiv de la Catherine, dar vag însă, pentru că nu o văzuse pe cât de zece ani, de când se destrămase prima sa căsătorie. De ce n-o mai văzuse, nu putea nici acum spune precis. După șocul despărțirii, un sentiment confuz de cavalerism îi spusese că ar fi mai bine ca fetița să-l uite. „Mai bine să mă șteargă din viața ei. Să-și pună inima acolo unde îi este căminul”. Când se remăritase maică-sa, această renunțare i se păruse cu atât mai justificată. Dar, câteodată, îi ducea cumplit dorul, și, foarte probabil, de aceea copila de la *trattoria* reușise să-i rețină atenția. Oare Cât umbla așa, de una singură, ursuză de oboseală? Mai avea Cât pistrii și bărbia ca o pietricică? Mai târziu, fata îi spusese că fugise de acasă. Își găsisese un loc de guvernantă la o familie bogată din Florența. Mama era prea ocupată cu amantii ei ca să mai vadă de copii, soțul ei însă avea o mulțime de timp pentru guvernantă. Luase toți banii lichizi pe care-i găsisese în casă și o ștersese, și iat-o acum aici: fără bagaje, cu poliția alertată și folosindu-și ultima bancnotă mototolită pentru a-și plăti o masă ca lumea înainte de a

cădea în pierzanie.

Atracțiile nu erau prea numeroase în piață, în ziua aceea, în momentul în care se așezase, copila avea la picioarele ei aproape toți bărbații valizi din oraș, de la chelneri în sus, care îi murmurau „frumoasă domnișoară” și alte vorbe mai grosolane, cărora Jerry le scăpa sensul exact, dar care îi făceau pe toți să râdă pe seama sa. Apoi unul dintre ei încercase s-o ciupească de sân, la care Jerry se sculase în picioare și se dusese la masa fetei. Nu era un mare erou, ba chiar dimpotrivă, își zicea în sinea lui, dar îi umblau o mulțime de gânduri prin minte și s-ar fi putut prea bine să fie Cât în locul ei, înghesuită într-un colț. Da, asta era: îl apucase furia. De aceea își înfipsese zdravăn o mână în umărul chelnerului pipernicit care o pipăise și pe cealaltă în umărul celui mătăhălos, care aplaudase bravura celui dintâi, și le explicase în italiana lui stricată, dar absolut rezonabil, că trebuiau să înceteze cu prostiile și s-o lase pe frumoasa domnișoară să mănânce în liniște. Altfel le va rupe cefele lor slinoase. Atmosfera nu fusese prea prietenoasă după aceea și pipernicitul părea într-adevăr gata să sară la bătaie, pentru că umbla mereu la buzunarul de la spate și se trăgea de veston, până când o ultimă privire spre Jerry îl făcuse să se răzgândească. Jerry aruncase niște bani pe masă, îi luase geanta, se întorsese după sacul de cărți și o apucase de braț, ridicând-o aproape în aer, pentru a o ajuta să traverseze piața până la statuia lui Apollo.

Ești englez? îl întrebase ea, în drum.

- Până în vârful unghiilor, replicase el furios, și atunci fusese întâia oară când îi văzuse zâmbetul.

Era un zâmbet pentru care merita să te zbați: fața ei mică, osoasă, se luminase precum aceea a unui copil al străzii cu obraji mânjiți de jeg.

După ce se liniștise nițel, Jerry o hrănise și, odată atmosfera calmată, începuse să-i spună povestea lui, pentru că, după toate aceste săptămâni fără sens, era firesc să facă un efort ca să amuze pe cineva. Îi explicase că era ziarist pus pe liber și că acum scria un roman, că

era prima lui încercare, că își satisfăcea o dorință ce-l bântuia de mult și că avea ceva bani, care se împrăștau de la o zi la alta, de la un ziar de scandal care-i plătise pentru că la reducerea de personal se aflate printre cei excedentari – ceea ce era hazos, i-a spus el, dat fiind faptul că toată viața sa a fost în plus.

Un soi de cadou la despărțire, afirmase el.

Investise o mică parte din ei în casă, umblase haihui un timp și acum nu-i mai rămăsese mare lucru. Era pentru a doua oară când fata zâmbea. Încurajat, abordase aspectul solitar al vieții de creație.

Dar, iisuse Hristoase, n-ai să crezi cât trebuie să asuzi, ca să vezi *într-adevăr* că *iese* cam, așa ceva...

Neveste? îl întrebase ea, întrerupându-l.

Crezuse, pentru o clipă, că face aluzie la carte. Apoi o văzuse așteptând, privindu-l cu suspiciune, așa că îi răspunsese prudent:

Niciuna în activitate, ca și cum nevestele ar fi fost vulcani, ceea ce fusese de fapt cazul în lumea lui Jerry.

După masă, în timp ce se plimbau, puțin chercheliți, prin piața goală, cu soarele căzând drept pe ei, făcuse unica ei declarație de intenții:

Tot ce am este în geanta asta, înțelegi? întrebase ea.

Era geanta aia de umăr, făcută din stofa de mobilă.

Și n-am de gând să o schimb. Așa că, să nu-mi dea nimeni ce nu pot duce. Înțelegi?

Ajungând în stația lui, ea se mai învârtise pe acolo, iar când venise autobuzul se urcase după el, lăsându-l pe Jerry să-i cumpere bilet; se dăduse jos în sat și urcase dealul cu el. Jerry, cu sacul lui de cărți, fata, cu geanta de umăr, și asta fusese tot. Trei nopți și majoritatea zilelor dormise, iar în noaptea a patra venise la el. Era atât de nepregătit pentru ea, încât uitase ușa dormitorului încuiată: avea el ideile lui în legătură cu ușile și cu ferestrele, mai ales pe timp de noapte. Așa că fusese nevoită să bată la ușă și să strige:

Vreau să intru în culcușul tău nenorocit, pentru numele lui Dumnezeu! Numai să nu mă minți niciodată, îl

avertizase ea, urcând în patul lui, ca și cum ar fi luat parte amândoi la o ceremonie de budoar. Fără vorbe, fără minciuni. Clar?

Ca amantă, și-aducea el aminte, era ca un fluture, putea să fi fost chinezoaică. Ușoară, niciodată imobilă, atât de vulnerabilă că-l aducea la disperare. Când apăruseră licuricii, îngenuncheaseră pe pervazul ferestrei și îi priviseră, iar lui Jerry îi zburaseră gândurile către Orient. Greierii țârâiau și broaștele orăcăiau, iar sclipirile licuricilor apăreau și dispăreau în jurul unui tău de întuneric; și stătuseră așa îngenuncheați acolo, goi, o oră sau mai mult, privind și ascultând, în timp ce jarul lunii cobora încet printre coamele dealurilor. Nu vorbeau niciodată în astfel de clipe, nici nu ajungeau la vreo concluzie de care el să-și dea seama. Renunțase însă să-și mai încuie ușa.

Muzica și ciocănitul încetaseră, dar clopotele bisericii începuseră să bată asurzitor, slujba de seară, presupunea el. Valea nu era niciodată liniștită, iar clopotele sunau mai tare din cauza picăturilor de rouă. O luă încet până la minge, descurcând sfoara cu care era legată de stâlpul de metal, apoi, cu vechii lui bocanci de piele, bătut iarba din jurul stâlpului, amintindu-și de trupul ei suplu, ce zburda din lovitură în lovitură, cu rochia ei de călugăr umflată de vânt.

Tutorele este cuvântul-cheie, i se spusese. *Tutore* înseamnă drumul de întoarcere, îi explicaseră ei.

Pentru încă o clipă, Jerry ezită, privind din nou în jos către câmpia albastră, unde drumul, cel real, nu unul figurat, strălucea și ducea drept ca un canal către oraș și către aeroport.

Jerry nu era ceea ce el ar fi numit un meditativ. O copilărie petrecută în urletele tatălui său îl învățase de timpuriu valoarea marilor idei și a vorbelor mari deopotrivă. Poate că asta îl apropiase de fată, se gândi el. Asta voise ea să spună: „Nu-mi da nimic din ceea ce nu pot duce”.

Poate. Poate nu. Va găsi pe altcineva. Totdeauna

găsesc ele pe cineva.

„*E momentul*, gândi el. Banii s-au dus, romanul s-a născut mort, fata e prea tânără. Hai. *E momentul*.

Momentul pentru ce?

„Momentul! Momentul ca ea să-și găsească un taur tânăr, nu să prăpădească unul bătrân. Momentul să dea frâu liber dorului de ducă. Strânge tabăra. Trezește cămilele! La drum! Dumnezeu e martor, Jerry a mai făcut-o o dată sau de două ori. Instalează vechiul cort, mai stai o clipă, dă-i 'nainte; îmi pare rău, amice”.

E un ordin, își spuse el. Nu noi trebuie să judecăm. Se aude fluierul, băieții se adună. Discuțiile se încheie. *Tutore*.

Ciudat totuși, cum de simțise că se apropie, gândi el, neluându-și privirea de la câmpia înnegurată. Nu cine știe ce presentiment, nu aiureli din acestea: simplu, da, un simțământ al timpului. Că momentul se apropie. Un simțământ al vremii potrivite. În locul unui clocot vesel de activitate totuși, trupul îi fu cuprins de un fel de lene. Se simți brusc prea obosit, prea gras, prea somnoros pentru a se pune iar în mișcare. Ar fi putut să se întindă acolo unde se afla. Ar fi putut să se culce pe iarba aspră, până l-ar fi trezit ea sau până la căderea întunericului.

Aiureli, își spuse. De-a dreptul aiureli. Scoțând telegrama din buzunar, se întoarse cu pași mari, hotărâți în casă, strigând-o pe nume:

— Hei, micuțo! Femeie! Unde te ascunzi? Vești proaste. I-o întinse. Ce porcărie, spuse el, și se întoarse către fereastră, preferând să nu o vadă citind telegrama.

Așteptă până auzi fașăitul hârtiei aterizând pe masă. Atunci se întoarse pentru că nu mai avea ce face. Fata nu spuse nimic, dar își vârî mâinile la subsuori și câteodată limbajul trupului ei era asurzitor. Vedea cum i se mișcă degetele orbește, încercând să se apuce de ceva.

— De ce să nu o ștergi, să te muți la Beth o vreme, îi sugeră el. Te va primi cu brațele deschise, bătrâna Beth. Nu mai poate după tine. Te va ține cât vrei tu, sunt sigur.

Ea rămase cu brațele încrucișate cât timp coborî el

dealul să trimită telegrama. Când se întoarse, fata îi scosese costumul, acela albastru de care râseseră mereu – ținuta lui de închisoare, cum îi spunea ea –, dar tremura și se albise la față. Bolnavă, ca în ziua în care zidise viespile. Încercă să o sărute, era rece ca marmura, așa că o lăsă în pace. Noaptea, dormiră împreună și fu mai rău decât dacă ar fi fost singur.

Mama Stefano anunță vestea la ora prânzului, cu respirația tăiată. Onorabilul Școlar plecase, spuse ea. Era îmbrăcat în costum. Avea o valiză, mașina de scris și sacul de cărți. Franco îl condusese cu camioneta la aeroport. Orfana plecase cu ei, dar până la răscrucea de la autostradă. Când coborâse, nu-și luase rămas-bun: înțepenise acolo, la marginea drumului, ca o târâtură ce era. Un timp, după ce o dăduseră jos, Școlarul fusese foarte tăcut, închis în sine. De-abia acordă atenție întrebărilor directe și ingenioase ale lui Franco și-și tot trăgea zuluful cărunt ce-i cădea pe frunte. Beth Sanders îi spunea sare și piper. La aeroport, având de omorât o oră înainte de plecarea avionului, băuseră amândoi o sticlă de tărie, făcuseră o partidă de domino, dar când Franco încercase să stoarcă de la el costul drumului, Școlarul se arătase neobișnuit de dur, târguindu-se, în sfârșit, ca bogății adevărați.

Îi povestise Franco, spuse ea: prietenul ei bun. Franco, bârfit că ar fi pederast. Nu îl apăraseră ea întotdeauna, Franco cel elegant, Franco, tatăl fiului ei idiot? Avuseseră și ei neînțelegerile lor – și cine nu are? –, dar să-i arate ei, dacă erau în stare, un bărbat mai drept, mai harnic, mai binevoitor, mai bine îmbrăcat decât Franco, prietenul și iubitul ei!

Școlarul se întorsese acasă să-și ia moștenirea, zise ea.

Capitolul 3

Calul domnului George Smiley

Doar George Smiley, spuse Roddy Martindale, unul dintre deșteptii corpolenți ai Foreign Office-ului, putea să se facă numit căpitanul unui vas naufragiat. Doar Smiley,

adăugă el, putea să compenseze suferințele acestei numiri, alegând același moment pentru a abandona o nevastă atât de frumoasă, chiar dacă, din când în când, călca strâmb.

La prima sau chiar la a doua privire, George Smiley nu se potrivea nici unuia din cele două roluri, așa cum nu întârzie Martindale să observe. Era bondoc și, în anumite privințe mărunte, disperat de modest. O sfială înnăscută îl făcea să fie din când în când pompos, iar – pentru oameni atât de exagerați ca Martindale – discreția sa era ca un reproș permanent. Mai era și miop pe deasupra, și să-l vezi în acele prime zile de după holocaust, cu ochelarii săi rotunzi și cu hainele triste de funcționar, escortat de zveltul său paharnic de la care nu scoteai o vorbă, Peter Guillam, umblând discret pe potecile cele mai mocirloase ale junglei de la Whitehall; sau aplecat peste un munte de hârtii, la orice oră din zi și din noapte, în prăfuita lui sală a tronului, de la etajul V al mausoleului eduardian din Cambridge Circus, pe care îl conducea acum, ți-ai fi închipuit că el era, și nu defunctul Haydon, spionul rus, cel căruia i se potrivea în jargon profesional apelativul „cârțița”.

După asemenea lungi ore de muncă, în acea clădire cavernoasă și pe jumătate abandonată, pungile de sub ochi îi deveneau vineții, zâmbea rar, cu toate că nu era în niciun caz lipsit de umor, și existau momente în care simplul efort de a se ridica din fotoliu părea să-l lase fără suflare. Ajuns în picioare, se oprea, cu gura întredeschisă, lăsând să-i scape un „uuf ușor șuierat, înainte de a se îndepărta. Mai avea și un alt tic, își lustruia ochelarii cu un aer absent, folosind partea lată a cravatei, ceea ce îi dezgolea fața atât de tulburător, încât una dintre cele mai vechi secrete – în jargonul local, aceste doamne erau numite „mămici” – a fost mai mult decât o dată cuprinsă de dorința aproape de nestăpânit, despre care psihiatrii ar fi făcut foarte mult caz, de a sări și a-l scăpa de imposibila sarcină pe care părea hotărât să o îndeplinească.

— George Smiley nu se mulțumește doar să curețe grajdul, remarcă același Roddy Martindale, luând masa la

Garrick. Vrea să-și și urce calul pe deal. Ha, ha!

Alte zvonuri, răspândite în special de departamentele care făcuseră oferte de repunere pe linia de plutire a serviciului naufragiat, erau mai puțin respectuoase față de eforturile sale.

George trăiește din reputația sa, spuneau ei, la câteva luni după aceea. Arestarea lui Bill Haydon fusese o întâmplare norocoasă.

De altfel, afirmau ei, fusese o informație venită din partea americanilor, nicidecum *lovitura* lui George. Verilor trebuia să le revină meritul, dar ei îl declinaseră în mod diplomatic. Nu, nu, spuneau alții, fuseseră olandezii. Olandezii descifraseră codul Centrului Moscova și transmisese captură prin agenții de legătură, întrebați-l pe Roddy Martindale - Martindale, desigur, fiind un traficant profesionist de informații deformate ale Prăvăliei. Și așa mai departe, în timp ce Smiley, aparent neștiind toate acestea, păstrase tăcerea și îi făcuse vânt nevستی-sii.

Nu le venea să creadă.

Rămaseră stupefiați.

Martindale, care nu iubise o femeie în viața lui, se simțise deosebit de ofensat. Avu o adevărată ieșire la Garrick.

— Ce tupeu! El, un nimeni absolut, și ea, pe jumătate o Sawley! Vreți să vă spun ce e? Pavlovian. Pură cruzime pavloviană. După ce a suportat ani întregi micile ei păcate, de-a dreptul sănătoase - împingând-o la ele, dacă vreți să-mi știți părerea -, ce face bondocul? Se întoarce și, cu brutalitate absolut *napoleoniană*, îi dă un picior în gură! Un scandal! Voi spune tuturor că e un scandal. Sunt un om tolerant de felul meu, știu ce se cade și ce nu se cade, zic eu, dar Smiley a mers prea departe. Da, asta este.

De data aceasta, cum se mai întâmpla din când în când, Martindale evaluase corect situația. Dovada se afla acolo, chiar sub ochii lor. După ce murise Maydon și trecutul fusese îngropat, cei doi își uitaseră neînțelegerile și, nu fără un oarecare ceremonial, cuplul reunit revenise în căsuța din Chelsea, pe Bywater Street. Făcuseră chiar

un efort să pară mondeni. Ieșeau în societate, primeau în stilul potrivit noului post al lui George. Verii, un ministru ici și colo, tot felul de granguri de la Whitehall veneau la ei la masă și plecau acasă ghiftuiți; câteva săptămâni chiar, făcuseră figura unui cuplu puțin exotic în circuitul recepțiilor marii birocrații. Până când, peste noapte, spre jena incontestabilă a soției sale, George dispăruse din fața ei și își instalase tabăra în mansarda austeră din spatele sălii tronului de la Prăvălie. În curând, trista atmosferă a locului începu să lase urme pe fața sa, ca praful de pe pielea unui deținut. În timpul ăsta, la Chelsea, Ann Smiley se prăpădea, asumându-și foarte greu rolul de nevastă abandonată, cu care nu era obișnuită.

Devotament, spuneau cei ce împărtășeau secretul zeilor. Abstenență monahală. George este un sfanț. Și la vârsta *lui*, gândiți-vă și voi.

Fleacuri, replica grupul Martindale. Devotament față *de ce*? Ce mai rămăsese oare în această clădire sinistră din cărămidă roșie, care să ceară o astfel de jertfa de sine? Ce mai rămăsese *oriunde ar fi*, în nenorocitul ăla de Whitehall sau, Dumnezeu să ne ierte, în nenorocita aia de *Anglie*, care să poată să mai ceară așa ceva?

Munca, spuneau cei care știau.

Dar ce muncă? – protestau în falset cei care își asumaseră singuri misiunea de observatori ai Prăvăliei, împărțind încoace și încolo, ca niște gorgone, mici fărâme din ceea ce vedeau și auzeau. Ce făcea el acolo sus, lipsit de trei sferturi din echipa sa, doar cu câteva gloabe bătrâne care să-i fiarbă ceaiul, cu rețelele făcute praf? Cu antenele sale din străinătate și cu fondurile sale secrete blocate de Trezorerie – se gândeau la fondurile operative – și fără niciun prieten la Whitehall sau la Washington care să-l susțină? Doar dacă nu-l numărai ca prieten pe șnapanul ăla fudul de Lacon de la Cabinetul prim-ministrului, întotdeauna atât de hotărât să se arunce în foc pentru el la cea mai mică ocazie. Bineînțeles, *Lacon* ar fi gata să se bată pentru el: ce altceva ar avea de făcut? Prăvălia reprezenta baza de putere a lui Lacon. Fără de ea,

individul era - dar chiar și așa, tot era - un clapon. Firește. *Lacon* îl îndemna la luptă.

— E un scandal, anunță Martindale cu năduf, în timp ce își înfuleca anghila afumată și friptura cu garnitură de rinichi și lua o înghițitură din vinul casei de la Club, cu douăzeci de penny în plus față de prețul meniului fix. O voi spune tuturor.

Între țăranii de la Whitehall și țăranii din Toscana, nu era câteodată, în mod surprinzător, cine știe ce diferență.

Timpul nu pusese capăt zvonurilor. Dimpotrivă, acestea se înmulțiseră, alimentându-se din izolarea sa, pe care o calificau drept obsesie.

Își aduseră aminte că Bill Haydon nu fusese doar colegul lui George Smiley, ci și vărul soției sale, Ann, și chiar ceva mai mult. Furia lui Smiley împotriva acestuia, spuneau ei, nu încetase odată cu moartea lui Haydon: dansa literalmente pe mormântul lui Bill. De pildă, George supraveghease personal curățirea celebrului birou al lui Haydon, instalat într-un turn, ce dădea spre Charing Cross Road, și ștergerea oricărei urme a trecerii lui pe acolo, de la picturile anoste în ulei semnate de mâna lui până la diversele vechituri uitate în sertarele biroului său; ordonase ca până și biroul să fie tăiat cu fierăstrăul înainte de a fi ars. Când se făcuse și treaba *asta*, susțineau ei, chemase muncitorii de la Prăvălie să dea jos pereții despărțitori. Da, chiar așa, spunea Martindale.

Sau, dacă vreți un alt exemplu, și sincer vorbind, deosebit de enervant, ar fi fotografia de pe portretele amărâtei săli a tronului lui Smiley, o fotografie de pașaport după cum arăta, dar mărită peste măsură, așa că avea un raster foarte puternic și, după cum spuneau unii, un aer spectral. Unul dintre tipii de la Trezorerie o observase cu ocazia unei întruniri ad-hoc cu privire la suprimarea conturilor operative din bancă.

Apropo, e portretul lui Control? îl întrebase acesta pe Peter Guillam, așa, de dragul conversației. Fără nicio intenție ticăloasă în spatele întrebării. Ei bine, n-avea omul dreptul să *întrebe*? Control, ale cărui alte nume

rămăseseră până acum necunoscute, era legenda locului. Fusese îndrumătorul și mentorul lui Smiley în toți acești treizeci de ani. Smiley fusese de fapt cel care se ocupase de înmormântarea lui, se spunea: pentru că oamenii foarte secreți, ca și cei foarte bogați, au o tendință să moară fără să le plângă nimeni la căpătâi.

Nu, în niciun caz, *nu este* Control, replicase Guillam, paharnicul, în stilul său superior și dezinvolt. E Karla.

Și cine era Karla în viața civilă?

Karla, dragul meu, era numele conspirativ al unui ofițer de caz sovietic, care îl recrutase de la bun început pe Bill Haydon și-l controlase apoi tot timpul. O altă legendă, *complet* diferită, ca să nu spun mai mult, afirmase Martindale, tremurând tot. Se pare că ne-a picat pe cap o adevărată vendetă. Până unde se poate merge cu infantilismul, mă întreb?

Până și pe Lacon îl deranja puțin fotografia.

Serios vorbind, de ce l-ai agățat acolo, George? îl întrebase el, cu glasul lui sigur, de monitor, în seara în care, revenind de la o ședință de guvern, trecuse în drum să-l vadă pe Smiley. Ce înseamnă pentru tine, mă întreb? Te-ai gândit la asta? Nu crezi că e puțin cam macabru? Dușmanul victorios? Nu te zdrobește, privindu-te cinic de acolo, de sus?

Înțelegi, Bill e *mort*, zisese Smiley, în modul său eliptic de a-ți da un reper în privința unui argument, în loc să-ți servească argumentul însuși.

Iar Karla trăiește, vrei să spui? șoptise Lacon. Preferi un inamic viu, nu unul mort? Asta e, nu?

Dar, până la un punct, întrebările care i se puneau lui George Smiley obișnuiau să treacă pe lângă el; și chiar să pară de prost gust, spuneau colegii săi.

Un incident care se bucurase de o circulație și mai mare în bazarurile de la Whitehall privea „dihorii”, cum erau numiți specialiștii în depistarea aparatelor electronice de ascultare.

Nimeni nu-și putea aminti să fi avut loc undeva un caz mai grav de favoritism. *Dumnezeule*, ce tupeu pot avea

scandalagiii ăștia, câteodată! Martindale, care aștepta de un an să i se aranjeze *propriul* său birou, adresase o plângere subsecretarului de stat. Prin curier. Strict personal. Fratele său întru Hristos de la Apărare făcuse așijderea, și era gata-gata să procedeze la fel și Hammer de la Trezorerie, dar n-o făcuse, fie că uitase să pună la poștă plângerea sa, fie că se răzgândise în ultimul moment. Nu era doar o chestiune de prioritate. Nici măcar una de principiu. Era vorba despre *bani*. Banii *contribuabilului*. La insistențele lui George, Trezoreria aprobase refacerea unei jumătăți din instalația telefonică a Prăvăliei. Paranoia lui cu privire la ascultări nu avea limite, după câte se pare. Adăugați că „dihorii” duceau lipsă de personal, fuseseră unele discuții sindicale cu privire la orele suplimentare! Probleme cu duiumul! Un butoi de pulbere, de la cap la coadă.

Totuși, ce se întâmplase de fapt? Martindale avea toate detaliile în vârful degetelor sale cu manichiura perfectă. George se dusese să-l caute pe Lacon într-o joi – ziua în care fusese o zăpușeală groaznică, aduceți-vă aminte, când practic toată lumea *murea* de căldură, chiar la Garrick –, și sâmbătă – iar sâmbătă, vă dați seama ce de ore suplimentare! – brutele mișunau prin Prăvălie, înnebunind vecinii cu zgomotul lor și demolând totul. Un caz și mai *cras* de parțialitate nu se mai întâmplase de la... de la ei bine, de când îi permisese lui Smiley să o aducă înapoi pe păduchioasa aia de documentaristă rusoaică a lui, Sachs, Connie Sachs, membră în consiliul profesoral de la Oxford, împotriva oricărei rațiuni, spunându-i mămică, ceea ce nu era.

Discret, sau atât de discret cât putea el să fie, Martindale făcuse tot felul de săpături ca să afle dacă „dihorii” descoperiseră într-adevăr ceva, dar se lovise ca de un zid. În lumea serviciilor secrete, informația înseamnă bani, iar în această privință cel puțin, cu toate că se putea ca el să nu știe, Roddy Martindale era un sărăntoc, căci secretul acestei povești secrete era cunoscut doar de către cei câțiva, foarte puțini, aleși. Este

adevărat că Smiley îi făcuse în acea joi o vizită lui Lacon, în biroul său lambrizat, cu vedere spre St James's Park: era o zi de toamnă anormal de călduroasă. Raze generoase de soare se revărsau pe covorul cu motive figurative, iar firicelele de praf dansau ca niște mici pești tropicali. Lacon își scosese chiar vestonul, cu toate că nu renunțase, desigur, la cravată.

Connie Sachs a făcut analize ale scrisului lui Karla în câteva cazuri analoge, anunțase Smiley.

— *Ale scrisului?* repetase Lacon, ca și cum scrisul ar fi fost împotriva regulamentului.

— Termen profesional. Obișnuitele tehnici ale lui Karla. Se pare că acolo unde se putea, folosea cârțițe și hoți de sunete în tandem.

Dacă nu te superi, George, o dată în plus, nu vrei să te exprimi pe limba noastră?

Acolo unde împrejurările o permiteau, explicase Smiley, lui Karla îi plăcea să dubleze operațiunile agentului său cu microfoane ascunse. Cu toate că Smiley era mulțumit că în interiorul clădirii nu se spusese nimic care să poată compromite vreunul dintre „proiectele în desfășurare”, cum le numea el, implicațiile se dovedeau totuși neliniștitoare.

Lacon era hotărât să cunoască și scrisul lui Smiley.

Ai vreo dovadă în sprijinul acestei teorii cam academice? întrebuse el, scrutând figura impasibilă a lui Smiley peste vârful creionului pe care îl ținea între ambele arătătoare ca pe o riglă.

Am făcut un inventar al materialului nostru audio, mărturisise Smiley, încrețindu-și fruntea. Lipsește o cantitate de materiale interne. O mare parte pare să fi dispărut în timpul modificărilor din 1966.

Lacon așteptase, dorind să afle mai mult.

Haydon făcea parte din comitetul de construcții ce răspundea de îndeplinirea lucrărilor, conchisese Smiley, ca o ultimă bucătică de pâine cu care ștergi sosul din farfurie. El pusese, de fapt, totul în mișcare. Numai că... ei bine, dacă ajunge asta vreodată la urechile Verilor, cred că ar fi

picătura care ar face să dea pe dinafară paharul.

Lacon nu era un imbecil, iar mânia Verilor, exact în momentul în care toată lumea încerca să-i îmbuneze, trebuia evitată cu orice preț. Dacă ar fi fost cum dorea el, ar fi trimis „dihorii” în aceeași zi. Ca un compromis, alesese ziua de sâmbătă și, fără să se consulte cu nimeni, trimisese acolo întreaga echipă, toți doisprezece, în două camioane cenușii pe care era scris „Deratizare”. E adevărat că întorseseră totul cu susu-n jos, de unde și bârfele tâmpite despre distrugerea biroului din turn. Erau furioși că munceau în weekend și asta explica, poate, violența lor inutilă: impozitele pe care le plăteau pe orele suplimentare erau înfiorătoare. Dar starea lor de spirit se schimbaseră destul de repede când, după prima lovitură, descoperiseră opt microfoane standard, provenind din magaziile de aparatură audio ale Prăvăliei. Haydon le repartizase într-o manieră clasică, după cum a fost de acord și Lacon, când venise să facă propria inspecție. Unul era într-un sertar neutilizat, ca și cum ar fi fost lăsat acolo din întâmplare și uitat, doar că biroul se nimerise să fie în sala Cifrului. Unul strângea praf pe el deasupra unui vechi seif de oțel din sala de conferințe de la etajul V, numită în jargonul Prăvăliei sala de jocuri. Iar unul, cu flerul tipic al lui Haydon, era vârat în spatele bazinului de la toaletă de alături, a funcționarilor superiori. O a doua căutare, incluzând și pereții de rezistență, scosese la iveală alte trei, îngropate în ciment, cu ocazia lucrărilor de construcție. Captatoare, cu snorkele de plastic pentru retransmiterea sunetelor. „Dihorii” le scosese și le dispuseseră ca pe niște trofee de vânătoare. Nu mai erau în funcțiune, desigur, ca toate celelalte, dar plasate acolo totuși de către Haydon și reglate pe niște frecvențe neutilizate de Prăvălie.

— Și întreținute pe cheltuiala Trezoreriei, dacă vreți să știți, spusese Lacon, cu un zâmbet cât se poate de acru, pipăind firele care legaseră cândva microfoanele la circuitele electrice. Sau, cel puțin, până în ziua în care George a dispus refacerea întregii instalații. Să nu uit să-i

spun Fratelui Hammer. Va fi în al nouălea cer.

Hammer, galez din naștere, fiind dușmanul cel mai tenace al lui Lacon.

La sfatul lui Lacon, Smiley avea să monteze acum un spectacol mai modest. Pusese „dihorii” să reactiveze microfoanele din sala de conferințe și să modifice receptorul dintr-una din puținele mașini de supraveghere pe care le mai avea Prăvălia. Apoi invitasese trei dintre DJ-ii cei mai ostili de la Whitehall, printre care și galezul Hammer, să meargă pe o rază de un kilometru în jurul clădirii, în timp ce ascultau o discuție pregătită dinainte între două ajutoare tenebroase de-ale lui Smiley instalate în sala de jocuri. Cuvânt cu cuvânt. Nicio silabă pierdută.

După care, Smiley în persoană îi pusese să jure că vor păstra secretul absolut și, ca măsură de siguranță, îi obligase să semneze o declarație, redactată în așa fel de cei de la Supravegheri, încât să inspire teamă. Peter Guillam socotise că asta îi va face să tacă vreo lună.

— Sau mai puțin, dacă plouă, adăugase el acru.

Totuși, dacă Martindale și colegii săi de la Whitehall, care nu împărtășeau secretele zeilor, trăiau într-o stare de inocență primitivă în privința realităților din lumea lui Smiley, cei mai aproape de tron se simțeau tot atât de departe de el. Cercurile din jurul său deveneau tot mai strânse, pe măsură ce erau mai apropiate, și foarte puțini erau aceia care ajungeau până la centru în acele prime zile. Trecând pragul ușii sinistre, cafenii, a Prăvăliei, cu barierele sale provizorii păzite de cerberi cu ochii în patru, Smiley nu renunțase la nimic din solitudinea obișnuită. Nopti și zile la rând, ușa către micul său grup de birouri stătea închisă și singura sa companie era Peter Guillam și un om bun la toate, zis Fawn, cu ochii întunecați, care bântuia pe acolo, și care împărțise cu Guillam oficiul de a îngriji de Smiley pe vremea când îl dibuiseră pe Haydon. Câteodată, Smiley dispărea pe ușa din spate, mulțumindu-se că dea scurt din cap, luându-l cu el pe Fawn, o ființă mititică, ascunsă, și lăsându-l pe Guillam să păzească telefoanele și să-l contacteze în caz de urgență. Mămicile

comparau comportamentul său cu ultimele zile ale lui Control, care, mulțumită lui Haydon, murise în ham, de inimă rea. Prin mecanismele organice ale unei societăți închise, un nou cuvânt se adăugase jargonului lor. Demascarea lui Haydon devenise acum *căderea*, iar istoria Prăvăliei se împărțea în *înainte de cădere* și *după* ea. Starea de decădere materială a imobilului, pe trei sferturi gol și, după trecerea „dihorilor”, într-o situație jalnică, adăuga venirilor și plecărilor lui Smiley sinistre accente de ruină care, în momentele de depresie, deveneau simbolice în ochii celor ce trebuiau să le suporte. „Dihorii” nu repară niciodată ceea ce distrug; și același lucru, aveau ei impresia, era valabil, probabil, în privința lui Karla, a cărui figură plină de praf, agățată pe perete de către insesizabilul lor șef, continua să-i supravegheze din umbrele spartanei săli a tronului.

Era uluitor cât de puține puteau ști. Probleme atât de banale ca, de pildă, cele de personal, luau dimensiuni înfricoșătoare. Smiley se lansase în concedierea personalului și în dezafectarea rezidențelor, aceea a bietului Tufty Thesinger, de la Hong Kong, care era totuși foarte îndepărtată de scena antisovietică, fiind una dintre ultimele care săriseră în aer. În cercurile Whitehall-ului, un teren în care, ca și Smiley, nu aveau deloc încredere, se auzise că se angajase în discuții stranii și foarte aprinse cu privire la indemnizațiile de licențiere și reafectare. Existaseră cazuri, se pare - bietul Tufty Thesinger de la Hong Kong oferea din nou exemplul cel mai la îndemână -, când Bill Haydon încurajase în mod deliberat promovarea exagerată a unor ofițeri „arși”, pe care se putea conta că nu vor lua inițiative personale. Trebuiau indemnizați potrivit valorii lor adevărate, sau conform valorii supradimensionate atribuite lor mișelește de către Haydon? Erau alții în privința cărora Haydon, spre propria protecție, fabricase motive de concediere. Trebuia oare să li se plătească pensia întreagă? Aveau oare dreptul să pretindă reintegrarea? Tineri miniștri perplecși, veniți la putere după alegeri, luau decizii curajoase și

contradictorii. În consecință, un trist val de astfel de agenți păcăliți ai Prăvăliei, atât femei, cât și bărbați, trecuse prin mâinile lui Smiley, iar supraveghetorilor li se dăduse ordinul să se asigure, din rațiuni de securitate și poate de estetică, că niciunul dintre cei care reveneau de la rezidențele din străinătate nu va pune piciorul în sediul central. Smiley nu tolera, de asemenea, niciun contact între condamnați și grațiați. În consecință, cu sprijinul Trezoreriei, dat mai mult în silă prin persoana galezului Hammer, supraveghetorii deschiseseră un punct temporar de primire într-o casă pe care o închiriaseră în Bloomsbury, sub acoperirea unei școli de limbi străine („Regretăm, nu primim vizitatori neanunțați!”), pe care îl dotaseră cu douăzeci și cinci de funcționari specialiști în salarizare și în personal. Cum era de așteptat, acest organism devenise Grupul Bloomsbury și se știa că uneori, când avea vreo oră liberă, Smiley își făcuse obiceiul să treacă pe acolo și, oarecum în stilul unui vizitator la spital, să-și exprime condoleanțele față de niște figuri adesea necunoscute lui. Altă dată, în funcție de starea lui de spirit, nu scotea un cuvânt, preferând să se instaleze, ca un Buddha, fără niciun fel de explicație, într-un colț al încăperii prăfuite în care aveau loc interogatoriile.

Ce-l împingea acolo? Ce căuta? Dacă toate astea se petreceau din pricina furiei, atunci era o furie pe care o încercau toți în acele zile. Puteau sta așezați în sala de jocuri cu câpriori, după o lungă zi de lucru, glumind și bârfind, dar dacă vreunuia îi scăpa numele lui Karla sau al cârțiței sale, Haydon, se lăsa o tăcere mormântală și nici vulpea aia bătrână de Connie Sachs, de meserie Kremlinolog, nu putea rupe vraja.

Dar și mai greu de suportat în ochii subordonaților săi fuseseră eforturile lui Smiley de a salva de la naufragiu măcar ceva din rețelele de agenți. A doua zi după arestarea lui Haydon, toate cele nouă rețele controlate de Prăvălie în Uniunea Sovietică și în Europa de Est fuseseră puse la hibernare. Legăturile radio – total oprite, liniile de curieri nu mai funcționau și se spunea, pe bună dreptate,

că dacă mai rămăseseră printre ei câțiva agenți autentici ai Prăvăliei, aceștia sfârșiseră îmbarcați de azi pe mâine. Smiley însă se opunea cu îndârjire acestei opinii prea superficiale, tot așa cum refuzase să accepte ideea că Centrul Moscovei și Karla, de unii singuri, puteau fi imbatabili în materie de eficiență, de ordine sau de logică, îl hărțuia pe Lacon, îi hărțuia pe Veri în vastele lor anexe din Grosvenor Square, insista ca frecvențele radio utilizate de către agenți să fie supravegheate în continuare și, în ciuda protestelor aprige din partea Foreign Office-ului – Roddy Martindale, ca întotdeauna, în frunte –, lansase prin emisiunile pentru străinătate ale BBC mesaje în clar, ordonând oricărui agent în activ, care din întâmplare le-ar auzi și ar cunoaște cuvântul de cod, să abandoneze imediat corabia. Și, încetul cu încetul, spre marea lor stupefacție, se percepuseră mici freacă de viață, ca un fel de mesaje deformate de pe altă planetă.

Mai întâi, Verii, în persoana lui Martello, șeful suspect de sincer al stației lor locale, comunicaseră din Grosvenor Square că o rută americană de scăpare expedia doi agenți britanici, un bărbat și o femeie, către vechea stațiune balneară Soci, de pe malul Mării Negre, unde o mică ambarcațiune îi aștepta, pregătită pentru ceea ce oamenii taciturni ai lui Martello se încapățâneau să numească o „misiune de exfiltrare”. Conform descrierii sale, era vorba despre Ciuraievi, pivoții rețelei Contemplate, care acoperise zona Georgiei și a Ucrainei.

Fără să mai aștepte binecuvântarea Trezoreriei, Smiley scosese din retragere pe un anume Roy Bland, dialectician ex-marxist, un zdrahon, câteodată agent de operațiuni, care fusese ofițerul de caz al rețelei. Lui Bland, bușit rău cu ocazia căderii, îi încredințase cei doi câini de pază ruși, Silsky și Kaspar, aflați și ei la naftalină, foști protejați ai lui Haydon, pentru a forma un eventual comitet de primire. Se aflau încă în avionul de transport al RAF, când sosise vestea că ambii fuseseră împușcați în momentul în care părăseau portul. Misiunea de exfiltrare eșuase, declaraseră Verii. Într-un gest de compasiune,

Martello îi telefonase personal lui Smiley, pentru a-i comunica vestea. Era un om amabil în felul lui și, ca și Smiley, de școală veche. Era noapte și afară ploaia răpăia cu furie.

— Nu pune prea tare la inimă, George, îl prevenise acesta cu aerul lui de unchiș. Mă auzi? Există agenți operativi și funcționari de birou, și de noi doi, de tine și de mine, depinde ca distincția să fie menținută. Altfel înnebunim cu toții. Nu poți să te zbați pentru fiecare dintre ei. Așa e când ești la comandă. Nu uita.

Peter Guillam, care se afla lângă Smiley când acesta răspunsese la telefon, se jurase mai târziu că Smiley nu reacționase în niciun fel: iar Guillam îl cunoștea bine. Cu toate acestea, zece minute mai târziu, fără să-l observe nimeni, dispăruse, iar voluminosul său impermeabil nu mai era în cuier. Se întorsese după răsăritul soarelui, muiat până la piele, cu impermeabilul pe braț. După ce se schimbase, se întorsese la biroul său, dar când Guillam, din proprie inițiativă, venise în vârful picioarelor cu o ceașcă de ceai, cu jenă avea să-l găsească pe șeful său întepenit în fața unui vechi volum de poezii germane, cu pumnii strânși de fiecare parte, plângând în tăcere.

Bland, Kaspar și Silsky imploraseră să fie reintegrați. Evocaseră exemplul micului Toby Esterhase, ungurul, care nu se știe cum fusese readmis, și ceruseră în zadar să beneficieze de același tratament. Li se transmisese să stea în banca lor și nu se mai vorbise nicicând de ei. Nedreptatea naște nedreptate. Cu toate că aveau reputația pătată, ar fi putut să mai fie folositori, dar Smiley nici nu voise să audă numele lor; nici atunci, nici mai târziu, niciodată. Din întreaga perioadă imediat următoare căderii, acesta fusese punctul cel mai de jos. Erau unii care credeau în mod serios – atât în interiorul, cât și în exteriorul Prăvăliei – că auziseră ultima bătaie a inimii secrete a Angliei.

Câteva zile după această catastrofa, norocul îi oferise lui Smiley o modestă consolare. La Varșovia, în plină zi, unul dintre șefii de rețea ai Prăvăliei, fugar, prinsese

semnalul BBC și se dusesese direct la Ambasada Britanică. Mulțumită eforturilor îndrăcite depuse de Lacon și de Smiley, va fi expediat cu avionul la Londra în aceeași noapte, deghizat în curier diplomatic, în ciuda lui Martindale. Neavând încredere în povestea lui de acoperire, Smiley îl predase inchizitorilor Prăvăliei, care, neavând carne proaspătă, aproape că-l tocaseră, dar sfârșiseră prin a-l declara curat. Fusesse reinstalat în Australia.

Apoi, chiar în primele zile ale domniei sale, Smiley se văzuse constrâns să supună judecății serviciile anexe ale Prăvăliei, sărite în aer. Instinctul îi spunea să renunțe la toate: la casele conspirative, care nu mai erau deloc sigure; la Grădinița de la Sarratt, unde de obicei se realiza îndoctrinarea și antrenarea agenților și a nou-veniților; la laboratoarele experimentale audio din Harlow; la școala de farse și capcane de la Argyll; la școala de marină de la Helford, unde foști marinari practicaau magia neagră a navigației de plăcere, ca pe un ritual al vreunei religii pierdute; la baza de transmisiuni radio la mare distanță de la Canterbury. S-ar fi dispensat și de cartierul general al cifrorilor de la Bath, unde continuau decriptările.

— Desființează tot, îi spusese el lui Lacon, pe care se dusesese să-l vadă la biroul acestuia.

Și după aia? întrebă Lacon, surprins de vehemența acestuia, care era și mai evidentă după eșecul de la Soci.

O luăm de la început.

Înțeleg, spusese Lacon, ceea ce însemna, desigur, că nu pricepuse nimic.

Lacon avea în fața lui niște foi pline de cifre, furnizate de Trezorerie, pe care le studia în timp ce vorbea.

Grădinița Sarratt, pentru un motiv pe care nu ajung să-l înțeleg, figurează în bugetul *militar*, observase el gânditor, în niciun caz la fondurile voastre secrete. Foreign Office-ul plătește pentru Harlow – și sunt sigur că au uitat de mult de el. Argyll se află sub aripa Ministerului Apărării, care mai mult ca sigur nu vrea să știe de existența sa.

Ministerul Poștelor are Canterbury, iar Marina, Helford. Bath, îmi face plăcere să-ți spun, trăiește tot din fondurile Foreign Office-ului, în urma semnăturii depuse pe un document de către Martindale, cu șase ani în urmă, fapt dispărut, în același mod, din memoria oficială. Așa că toate astea nu consumă nimic. Nu-i așa?

Sunt un balast, insistase Smiley. Și, atâta vreme cât există, nu le vom înlocui. Sarratt s-a dus la dracu' cu mult timp în urmă, Helford e pe moarte, Argyll este o păcăleală. În ceea ce-i privește pe cifrori, în ultimii cinci ani au lucrat, practic, cu normă întreagă pentru Karla.

Prin Karla înțelegei Centrul Moscova?

Vreau să spun departamentul care răspundea de Haydon și de o jumătate de duzină...

Știu ce vrei să spui. Dar, dacă îmi permiți, cred că este mai prudent să ne menținem la nivel de instituții. În felul acesta suntem feriți de complicații cu diverse personalități, în fond, *pentru aceasta* există instituții, nu-i așa? Lacon bătea ritmic cu creionul în birou. În cele din urmă, ridicase privirea întrebător către Smiley. Bine, bine, George, tu *ai* acum pâinea și cuțitul. Nici nu vreau să mă gândesc ce s-ar întâmpla dacă ți-ai îndrepta barda către partea *mea* de grădină. Aceste stații externe sunt acum hârtii de valoare de primă mână. Dacă renunți la ele, nu le mai recuperezi niciodată. Mai târziu, dacă dorești, când vei porni din nou la drum, poți să le lichidezi și să-ți iei ceva mai bun. Nu trebuie să vinzi acțiuni când bursa este în scădere, știi și tu. Trebuie să aștepti momentul în care te poți alege cu un profit.

Fără prea multă tragere de inimă, Smiley acceptase sfatul acestuia.

Ca și cum toate aceste dureri de cap nu erau suficiente, venise o dimineață tristă de luni, când un expert contabil al Trezoreriei descoperise nereguli serioase în gestionarea fondurilor secrete ale Prăvăliei, în ultimii cinci ani de dinaintea înghețării lor din cauza căderii. Smiley fusese nevoit să constituie o instanță de judecată improvizată, în fața căreia un vechi angajat al Serviciului

Financiar, pensionar adus cu arcanul de acasă, se prăbușise psihic și mărturisise patima lui păcătoasă pentru o fatucă de la Arhivă, care îl dusesese de nas. Într-un penibil acces de remușcări, bătrânul se dusesese acasă și se spânzurase. Împotriva tuturor sfaturilor lui Guillam, Smiley ținuse cu tot dinadinsul să se ducă la înmormântare.

Totuși se stabili că după aceste începuturi jalnice și după primele sale săptămâni de lucru, George Smiley trecuse la atac.

Temeiul acestui atac fusese în primă instanță filosofic, iar în al doilea rând, teoretic; și numai în ultimă instanță, mulțumită spectaculoasei apariții a lui Sam Collins, un jucător înrăit, fusese unul uman.

Temeiul filosofic era simplu. Misiunea unui serviciu de informații, anunță cu fermitate Smiley, nu o reprezenta joaca de-a hoții și vardistii, ci furnizarea de informații clienților săi. Dacă nu reușea să facă acest lucru, clienții respectivi aveau să se adreseze altor furnizori, mai puțin scrupuloși sau, mai rău, s-ar apuca ei înșiși să facă acest lucru ca amatori. Serviciul însuși ar suferi în acest caz. Nu este de dorit să nu apară pe piețele Whitehall-ului, continuă el. Mai rău: dacă Prăvălia nu produce nimic, nu va avea marfa de schimb cu Verii, nici cu alte servicii-surori cu care schimburile reciproce erau tradiționale. A nu produce însemna a nu avea ce vinde, iar a nu avea ce vinde însemna moarte curată.

Amin, spuseră ei.

Teoria sa - el o numea: *premisele* sale - cu privire la modul în care puteau fi produse informații fără resurse făcu obiectul unei întruniri neoficiale în sala de jocuri, la mai puțin de două luni de la urcarea sa pe tron, între el și micul cerc care constituia, într-o oarecare măsură, echipa lui de confidenți. Erau cinci cu totul: Smiley însuși; Peter Guillam, paharnicul său; mătăhăloasa și lălâia Connie Sachs, specialistă în probleme moscovite; Fawn, omul bun la toate cu ochii măslinii, care purta teniși negri și se ocupa de samovarul de aramă rusesc și îi servea cu biscuiți; și, în cele din urmă, Doc di Salis, știut sub numele

de Nebunul Iezuit, specialistul principal al Prăvăliei în problemele Chinei. Când Dumnezeu o terminase de făcut pe Connie Sachs, spuneau mucaliții, simțise nevoia să se odihnească, așa că, din ce-i mai rămăsese, îl făcuse pe Doc di Salis. Doc era o creatură mică, șleampătă și colțoasă, mai mult maimuța lui Connie decât perechea ei, iar fizicul său, de la părul argintiu țepos, care-i cădea pe gulerul soios, până la degetele umede și deformate, care ciuguleau ca un cioc de găină orice întâlneau în cale, avea un aspect indiscutabil respingător. Dacă Beardsley l-ar fi desenat, l-ar fi făcut în lanțuri și hirsut, trăgând cu ochiul de după caftanul enorm purtat de Connie. Totuși, di Salis era un orientalist remarcabil, un erudit, și avea ceva de erou, întrucât trăise o parte a războiului în China, făcând recrutări pentru Dumnezeu și pentru Prăvălie, iar o altă parte într-o închisoare din Shanghai, spre încântarea japonezilor. Aceasta era echipa, Grupul celor Cinci. Cu timpul se lărgise, dar, la început, aceștia cinci constituiau ei singuri faimosul cadru, și, mai târziu, faptul de a fi fost unul dintre ei, povestea di Salis, era ca și cum „ai avea un carnet de membru al Partidului Comunist, cu un număr format dintr-o singură cifră”.

Înainte de orice, Smiley făcu inventarul epavei și asta luă ceva timp, tot așa cum e nevoie de timp să jefuiești un oraș sau să lichidezi un număr mare de oameni. Pur și simplu, bătui cu mașina prin toate fundăturile Prăvăliei, demonstrând fără milă cum, prin ce mijloace și, câteodată, exact data la care Haydon dezvăluisese secrete stăpânilor săi sovietici. Smiley avusese desigur avantajul de a-l fi interogat personal pe Haydon și de a fi făcut el însuși primele cercetări care îl conduseseră la demascarea lui Haydon. Cunoștea drumul. Cu toate acestea, perorația sa era un mic *tur de forță* de analiză distructivă.

— Deci, conchise el răspicat, să nu ne facem iluzii: acest serviciu nu va mai fi niciodată același. S-ar putea să fie mai bun, dar oricum, va fi diferit.

Amin, spuseră ei din nou, și luară o pauză tristă, ca să-și mai dezmoștească picioarele.

Ciudat, își va reaminti Guillam mai târziu, cum scenele importante păreau toate să se deruleze noaptea. Sala de jocuri era lungă, cu căpriori și cu ferestre înalte, precum niște lucarne care nu dădeau către nimic, în afară de cerul de noapte portocaliu și de o pădure de antene radio ruginite, relicve de război, pe care nimeni nu găsise de cuviință să le scoată de acolo.

Premisa, spuse Smiley când își reluară locurile, era că Haydon nu făcuse nimic împotriva Prăvăliei care să nu fi fost dirijat, iar indicațiile veneau de la un singur om: Karla.

Pornea de la premisa că, dându-i instrucțiuni lui Haydon, Karla îi dezvăluia lacunele din informațiile Centrului Moscova; că ordonându-i lui Haydon să blocheze anumite informații care parveneau la Prăvălie, să le micșoreze importanța sau să le deformeze, să le ridiculizeze sau chiar să le împiedice complet circulația, Karla indica secretele ce nu doreau să fie dezvăluite.

Deci putem să revenim la poziția inițială, nu-i așa, scumpule? murmură Connie Sachs, a cărei rapiditate de înțelegere o plasa, ca întotdeauna, cu o lungime bună înaintea plutonului.

Așa e, Con. Asta este exact ceea ce putem face, spuse Smiley grav. Putem să revenim la poziția inițială.

Își relua expunerea lăsându-l pe Guillam, printre alții, și mai înmărmurit ca înainte.

Alcătuind în amănunțime schița căilor de distrugere folosite de către Haydon - amprente sale, cum le spunea el -, notând, fără excepție, toate dosarele pe care le alesese; punând cap la cap, după lungi săptămâni de cercetări, dacă era nevoie, informațiile culeses cu bunăcredință de antenele externe ale Prăvăliei și, comparându-le, până la ultimul detaliu, cu informațiile distribuite de către Haydon clienților Prăvăliei pe piața Whitehall-ului, ar fi posibil să revenim la *poziția inițială* - cum o numise Connie pe bună dreptate - și să stabilim punctul de plecare al lui Haydon și, deci, și al lui Karla, spuse Smiley.

Odată stabilită poziția inițială, vor apărea surprinzătoare posibilități, iar Prăvălia, în ciuda tuturor

aparențelor, se va afla în situația de a trece la inițiativă - sau, cum se exprimă Smiley, *să acționeze*, nu doar *să reacționeze*".

Premisa, ca să ne referim la descrierea amuzantă pe care avea să o facă mai târziu Connie, însemna: „Să căutăm alt Tutankhamon, în timp ce George Smiley ne ținea lanterna, iar noi, ai mai de jos, făceam săpăturile”.

Pe vremea aceea, desigur, Jerry Westerby nu conta câtuși de puțin în planurile lor de operațiuni.

Porniră la luptă a doua zi, enorma Connie într-un colț, iar ursuzul di Salis în colțul lui. Așa cum formulase di Salis, fornăind pe un ton dezaprobator, dar sălbatic de puternic:

— Cel puțin știm, în sfârșit, de ce ne aflăm aici.

Familiile lor de scormonitori palizi tăiară arhivele în două. Lui Connie și „bolșevicilor mei”, cum le spunea ea, le reveni Rusia și sateliții acesteia. Lui di Salis și „pericolelor sale galbene”, China și Lumea a Treia. Ceea ce cădea între ele - rapoartele cu privire la aliații teoretici ai națiunii, de pildă - rămase la păstrare într-un coș special, pentru o evaluare ulterioară. Ca și Smiley, avură un program de lucru infernal. Cantina se plânse, administratorii amenințară că vor pleca, dar încetul cu încetul energia formidabilă a scotocitorilor contamină până și serviciile subordonate și nu mai bombăni nimeni. Se născu o rivalitate cu accente zeflemitoare. Sub influența lui Connie, băieții și fetele din laboratoarele secrete, care până atunci fuseseră rar văzuți zâmbind, învățară brusc să se tachineze în limbajul marilor personalități familiare din afara Prăvăliei. Câinii imperialismului țarist beau cafea fără gust cot la cot cu staliniștii șoviniști, deviaționiști și sectariști, și erau mândri de asta. Dar cea mai impresionantă înflorire fu observată la di Salis, care își întrerupea eforturile nocturne pentru a face câteva schimburi scurte de mingi puternice la masa de ping-pong, unde îi provoca pe toți cei ce treceau pe acolo, făcând salturi înainte ca un vânător de fluturi ce caută să prindă în plasă un specimen rar. Primele roade nu vor întârzia să

apară, ceea ce le dădu un nou imbold. În decurs de o lună, trei rapoarte fură nervos distribuite unui cerc extrem de restrâns și chiar existară aprecieri din partea Verilor celor sceptici. O lună mai târziu, un rezumat legat, intitulat cu multe cuvinte *Raport interimar de lovire maritimă și aeriană a NATO*, obținu aplauzele invidioase de la fabrica-mamă a lui Martello din Langley, Virginia, și un telefon exuberant din partea lui Martello în persoană.

— George, le-am spus eu tipilor ălor! urlă el, atât de tare, încât legătura telefonică părea o extravaganță inutilă. Le-am spus eu: Prăvălia va livra. Crezi că m-au crezut, atunci? M-au crezut, pe dracu'!

Între timp, câteodată însoțit de Guillam, alteori cu tăcutul Fawn în calitate de dădacă, Smiley însuși își continua peregrinările întunecate și umbla până cădea, pe jumătate mort de oboseală. Ziua, adesea și noaptea, străbătea Londra și împrejurimile, chestionând foști ofițeri ai Prăvăliei și foști agenți puși acum pe liber. La Chiswick, instalat modest într-un birou al unei agenții de turism cu prețuri reduse și vorbind în șoaptă unui fost colonel de cavalerie polonez, care lucra ca funcționar acolo, se gândise că dăduse de un fir, dar, ca un miraj, promisiunea se risipea pe măsură ce se apropia de ea. Într-un magazin de aparate radio de ocazie din Sevenoaks, un ceh din Sudeți îi dădu aceleași speranțe, dar când Guillam și cu el se întoarseră în grabă să găsească o confirmare în dosarele Prăvăliei, găsiră toți actorii decedați și, în plus, nu mai exista nimeni care să-i ajute să avanseze pe respectiva pistă. La o crescătorie particulară de cai în New Market, spre furia aproape violentă a lui Fawn, fu insultat de un scoțian încăpățânat, îmbrăcat într-o haină de tweed, un protejat al predecesorului lui Smiley, Alleline, toate acestea în aceeași căutare zadarnică. Reîntors la birou, ceru să i se aducă documentele, doar ca să vadă încă o dată cum se stingea lumina.

Pentru că aceasta reprezenta ultima și nemărturisita convingere asupra exactității premisei pe care o expusese Smiley în sala de jocuri: capcana în care se prinsese

Haydon nu era unică. În ultimă instanță, nu hârțogăraia lui Haydon îi provocase pieirea, nu modul său de a truca rapoartele și nici faptul că „pierdea” dosarele supărătoare. Ci fusese panica lui Haydon. Fusese intervenția spontană a lui Haydon într-o operațiune de teren, în care amenințarea la adresa lui, sau poate la adresa altui agent al lui Karla, devenise dintr-odată atât de gravă, încât singura sa speranță rămăsese aceea de a-i pune capăt, indiferent de riscuri. Era șmecheria pe care Smiley ardea de nerăbdare să o vadă repetându-se. Și aceasta era problema la care, niciodată direct, ci totdeauna prin deducție, Smiley și ajutoarele sale de la centrul de primire din Bloomsbury reveneau neîncetat:

Îți poți reaminti un incident, în timpul anilor de serviciu în teren, când după părerea ta ai fost împiedicat în mod nerațional să urmărești un indiciu operațional?

Și se întâmplă: Sam Collins, spilcuit în haina sa de smoching, cu țigara sa maronie, mustața proaspăt tunsă și zâmbetul său de fante de Mississippi, convocat la o discuție liniștită într-una din zile, năvăli ca vântul pentru a spune:

Acum că mă gândesc mai bine, da, bătrâne, cred că îmi amintesc.

Dar și în spatele acestei întrebări, ca și în spatele răspunsului crucial al lui Sam, pândeau tiptil domnișoara Connie Sachs, în căutarea aurului rusesc.

Iar în spatele ei, ca întotdeauna, fotografia permanent încetoșată a lui Karla.

Connie a dat de ceva, Peter, îi va șopti ea lui Guillam pe interior, târziu, într-una din seri. A descoperit ea ceva, e absolut sigur.

Nu era, desigur, prima ei descoperire, nici a zecea, dar instinctul întortocheat îi spusese pe loc că acesta era „articolul autentic, scumpule, să crezi în vorbele bătrânei Connie⁴⁴ Guillam îl anunță pe Smiley, care la rândul său încuie dosarele, făcu curățenie pe masa de lucru și zise:

Bine, las-o să intre.

Connie era un munte de femeie, șireată, fată și soră

de universitar, ea însăși oarecum profesoară, cunoscută veteranilor ca Mama Rusia. Dacă ar fi să se dea crezare folclorului local, Control o recrutase la o partidă de bridge, pe vremea când mai era tinerică, în seara când Neville Chamberlain promisese „pacea pentru timpurile noastre” Când Haydon venise la putere în siajul protectorului său Adeline, una dintre primele și cele mai prudente măsuri ale sale fusese aceea de a o pune pe liber pe Connie. Pentru că aceasta știa mai multe despre tertipurile Centrului Moscova decât oricare dintre nenorocitele alea de brute, așa cum le spunea ea, care roboteau acolo, iar armata particulară de cârțițe și de recrutori a lui Karla reprezentase întotdeauna distracția ei favorită. Nu era fugar sovietic, pe vremuri, al cărui raport de interogatoriu să nu treacă prin degetele artritice ale Mamei Rusia; nu exista vreun copoi care să fi reușit să se infiltreze pe lângă un recruter identificat de-al lui Karla, care să nu fi fost obligat, cu nesaț, de Connie să repete cu ea fiecare detaliu al baletului persoanei fugărite; nu era frântură de zvon în cei aproape patruzeci de ani de meserie care să nu-și fi găsit locul în trupul ei chinuit de reumatism, sălășluind printre vechiturile aruncate una peste alta în memoria ei încărcată, care să nu apară la suprafață în momentul în care scotocea ca să-l găsească. Minteia lui Connie, afirmase Control odată, într-un fel de disperare, era ca dosul unui plic imens. Concediată, se întorsese la Oxford și la dracu’ în momentul în care Smiley venise s-o caute, singura ei distracție erau cuvintele încrucișate din *Times* și funcționa în ritmul a două sticle pe zi, băute la pas. În acea seară, întrucâtva istorică, când își căra trupul ei mătahălos de-a lungul coridorului de la etajul V ce ducea la biroul lui George Smiley, purta un caftan cenușiu curat, își desenase niște buze rozalii nu departe de ale ei, și nu ciupise toată ziua nicio tărie, în afară de o dușcă de peppermint prost, lăsând valuri de miresme de izmă în urma ei, pe față citindu-i-se de la prima vedere, conveniseră ei după aceea, un aer de circumstanță. Ducea o pungă grea de plastic, pentru că dezaproba folosirea genților de piele. În bârlogul

ei de la un etaj inferior, cățelul ei maidanez, botezat Trot și cules de pe drumuri într-un elan de remușcări față de defunctul lui predecesor, scheuna jalnic de sub birou, spre furia dezlănțuită a colegului ei di Salis, care îi trăgea des bestiei câte un picior, pe ascuns. În momentele în care era într-o stare de spirit mai jovială, di Salis se mulțumea să-i povestească lui Connie numeroasele moduri savuroase în care pregăteau chinezii câinii pentru a-i arunca în oală. În spatele lucarnelor în stil eduardian, în momentul când tocmai trecea pe lângă una dintre ele, răpăia o ploaie de vară târzie, care puneă capăt unei perioade lungi de secetă, în care văzuse – așa cum le va spune tuturor mai târziu – ceva simbolic, dacă nu biblic. Picăturile țacăneau ca niște bile pe acoperișul de țiglă, îndesând frunzele uscate care se adunaseră acolo. În anticameră, mămicile își vedeau de treabă imperturbabile, obișnuite cu peregrinările lui Connie, după care nu se înnebuneau însă.

— *Iubitelor*, murmură Connie, fluturându-și regal către ele mâna ei umflată. Atât de credincioase, *nemaipomenit* de credincioase!

Era o treaptă ce trebuia coborâtă către sala tronului – și cei neinițiați dădeau să se împiedice, în ciuda anunțului obosit ce atârna deasupra ușii –, iar Connie, cu artrita ei, o trată ca pe scară mobilă în timp ce Guillam îi întinse brațul. Smiley o privi, cu mâinile lui grăsuțe încrucișate pe birou, în timp ce ea începea să despacheteze solemn ofrandele din pungă: nu, niciun ochi de triton, nici degetul unui prunc strâns de gât la naștere – după spusele lui Guillam, din nou – ci dosare, o grămadă întreagă, cu semne la diferite pagini și cu adnotări, prada unei alte expediții pătimase prin arhivele referitoare la Centrul Moscova, care până la reîntoarcerea ei din morți, cu câteva luni înainte, zăcuseră prinzând mucegai, mulțumită lui Haydon, timp de trei ani. În timp ce le scotea și netezea notele pe care le prinsese de pagini ca semne, în timpul vânătorii ei de documente, afișa acel zâmbet debordant – ce-i era propriu, tot după spusele lui Guillam, pe care curiozitatea îl împinsese să-și lase uneltele și să

vină s-o privească - și murmura „așa drăcușorule” sau „unde te-ai vârât, nenorocitul?”, nu către Smiley ori către Guillam, desigur, ci către documente, întrucât Connie avea mania de a presupune că totul era viu și potențial recalcitrant, indiferent dacă era vorba despre Trot, câinele ei, despre un scaun ce îi stătea în cale, despre Centrul Moscova sau, în sfârșit, despre Karla însuși.

— *O vizită cu ghid*, iubiților, anunță ea, asta a făcut Connie. *Super* amuzantă. Mi-a adus aminte de Sfintele Paști, când mama ascundea ouăle roșii în jurul casei și ne trimitea pe noi, fetele, să le căutăm.

Timp de trei ore apoi, cu întreruperi pentru cafea, sandviciuri sau alte bunătăți nedorite, pe care întunecatul Fawn insista să le aducă, Guillam se luptă să urmărească oculurile și impulsurile din extraordinara călătorie a lui Connie, căreia cercetările ei ulterioare îi furnizaseră acum o bază solidă, îi dădea lui Smiley documente ca și cum ar fi împărțit cărți de joc, punându-le pe masă și luându-le înapoi cu mâinile ei zbârcite, aproape înainte ca el să fi avut șansa de a le citi, în tot acest timp, femeia continua să turuie ceea ce Guillam numea „vorbe amăgitoare de prestidigitator de trei parale”, abracadabra scotocitorului obsedat. În miezul descoperirii ei, atât cât își putu Guillam da seama, se afla ceea ce Connie numea *filonul* Centrului Moscova; o operațiune sovietică de spălare de bani, prin care fonduri clandestine erau transferate în canale publice. Tabloul nu era complet. Legătura israeliană furnizase un segment, Verii - altul, Steve Mackelvore, șeful rezistenței de la Paris, acum decedat, un al treilea. De la Paris, pista vira către Orient, prin intermediul băncii Indochinei. Din acest moment, hârtiile fuseseră prezentate Centralei Londra, așa cum se chema direcția de operațiuni, pe vremea lui Haydon, însoțite de o recomandare din partea *secției fără vlagă de documentare* în probleme sovietice a Prăvăliei, și anume că acest caz trebuia supus unei anchete în toată regula pe teren. Centrala Londra înăbușise această propunere în fașă.

„Riscă să aducă prejudicii unei surse deosebit de

delicate”, scrisese unul dintre lingăii lui Haydon, și cu asta se încheiase.

Clasați și uitați, bombăni Smiley, întorcând paginile cu un aer distrat. Clasați și uitați. Avem întotdeauna motive serioase să nu facem nimic.

Afară, lumea dormea tun.

Exact, scumpule, spuse Connie încetișor, ca și cum s-ar fi temut să nu-l trezească.

Dosare și clasoare erau împrăștiate peste tot pe podeaua sălii tronului. Scena dădea mult mai mult impresia unui dezastru decât impresia unui triumf. Timp de încă o oră, Guillam și Connie se uitară în gol sau la fotografia lui Karla, în timp ce Smiley refăcea conștiincios traseul urmat de ea, cu figura neliniștită înclinată către lampa de birou, dâra de lumină accentuându-i și mai mult pungile de sub ochi; cu mâinile răsfoind documentele, ridicând unul dintre ele, doar din când în când, ca să-și umezească degetul gros. O dată sau de două ori își ridică privirea către ea sau deschise gura să vorbească, dar Connie avea răspunsul pregătit, înainte de-a apuca el să pună întrebarea. În mintea ei, mergea alături de el pe aceeași potecă. Când termină, se lăsă pe spate, își scoase ochelarii și îi șterse, fără să folosească de data aceasta capătul lat al cravatei, ci o batistă nouă de mătase, din buzunarul de sus al vestonului său negru, pentru că își petrecuse mai toată ziua încuiat cu Verii, într-o nouă dificilă misiune de conciliere. În timp ce el făcea toate acestea, Connie întoarse o privire încântată către Guillam, murmurând: „Nu-i așa că e un scump” - una dintre expresiile sale favorite atunci când vorbea despre șeful ei, care îl înfuria pe Guillam până la nebunie.

În următoarea frază a lui Smiley se distingea o umbră de obiecție.

Totuși, Connie, Centrala Londra a *emis* o cerere oficială de anchetă către rezistența noastră din Vientiane.

S-a întâmplat înainte ca Bill să fi avut timp să-și pună copita pe ea, replică ea.

Dând impresia că nu aude, Smiley luă un dosar

deschis și i-l întinse peste birou.

Iar Vientiane a trimis, *într-adevăr*, un răspuns lung. Este consemnat în registru. Se pare că nu-l avem. Unde este?

Connie nu se deranjă să ia dosarul întins de el.

În *mașina de tocat hârtie*, scumpule, spuse ea și-l privi pe Guillam cu un aer radios.

Se făcuse dimineață. Guillam se învârti prin cameră stingând luminile. În aceeași după-amiază, trecu pe la liniștitul club de jocuri din West End, unde, în atmosfera de noapte permanentă pe care o alesese ca să-și exercite meseria, Sam Collins îndura rigorile retragerii sale. Așteptându-se să-l găsească supraveghindu-și partida sa de *chemin de fier*, de după-amiază, Guillam fu surprins să fie condus într-o încăpere somptuoasă pe ușa căreia stătea scris „Direcție” Sam trona în spatele unui birou frumos, arborând un zâmbet prosper prin fumul obișnuitei sale țigări cafenii.

Ce naiba ai făcut, Sam? îl întrebă Guillam pe un ton teatral, prefăcându-se că se uită în jur nervos. Ai răscumpărat Mafia? Iisuse Hristoase!

O! N-a fost nevoie, spuse Sam cu același zâmbet de șmecher.

Trăgându-și un impermeabil pe deasupra smochingului, o luă înaintea lui Guillam pe un culoar, trecură printr-o ieșire de incendiu ce dădea în stradă; cei doi se repeziră pe bancheta din spate a taxiului cu care venise Guillam, care nu înceta să se minuneze în secret de cât de bine ajunsese să-i meargă lui Sam.

Specialiștii în informații au modalități diferite de a-și ascunde orice emoție, iar cea aleasă de Sam era să zâmbească, să fumeze mai pe îndelete, să dea ochilor o strălucire sumbră, plină de indulgență, fixându-și privirea intens asupra interlocutorului. Sam lucrase în Asia, pe vremea vechii Prăvălii, având îndelungate state de serviciu în operativ: cinci ani în Borneo, șase în Birmania, încă cinci în Thailanda de Nord, iar, la urmă, trei la Vientiane, capitala Laosului, toate acestea sub acoperirea firească de importator-exportator. Thaiandezii îl luaseră la întrebări

de două ori, dar îl lăsaseră să plece, și trebuise să părăsească Sarawakul doar cu ce avea pe el. Când avea chef, povestea tot felul de istorii cu privire la călătoriile sale printre triburile de pe dealurile din nordul Birmaniei și despre shani. Dar rar avea chef. Sam era o victimă a lui Haydon. Existase un moment, cu cinci ani în urmă, când strălucirea nonșalantă a lui Sam făcuse din el un candidat serios la promovarea la etajul V – chiar, spuneau unii, la postul de șef – dacă nu s-ar fi interpus, cu toată greutatea sa, Haydon, pe lângă ridicolul Percy Alleline. Așa că, în loc de a ajunge la putere, Sam rămăsese să mucezească pe teren, până când Haydon izbutise să-l recheme și să-i dea papucii pentru o vină imaginară.

— Sam! Ce drăguț din partea ta! Ia loc în strană, îi spuse Smiley, plin de ospitalitate, nitam-nisam. Vrei să bei ceva? Ce-ai făcut azi? Poate că ar trebui să-ți oferim micul dejun?

La Cambridge, Sam obținuse o uluitoare notă maximă, uimindu-și profesorii, care până atunci îl consideraseră pe jumătate idiot. Reușise. Reușise, aveau să-și spună mai târziu dascălii ca să se consoleze, fiindcă învățase totul pe dinafară. Spiritele mai puțin academice spuneau, totuși, cu totul altă poveste. Potrivit acestora, Sam întreținuse o legătură amoroasă cu o urâțică de la Serviciul Examinări și obținuse de la ea, printre alte favoruri, lista subiectelor.

Capitolul 4 Listelul se trezește

Mai întâi, Smiley sondă terenul în ceea ce-l privea pe Sam – iar Sam, căruia nici lui nu-i plăcea pocherul, îl sondă la rândul său pe Smiley. Unii agenți, mai ales cei mai deștepți, își fac o plăcere perversă din a nu cunoaște întreaga imagine. Arta lor constă în manipularea cu abilitate a fragmentelor de care dispun, dar aceasta se oprește cu încăpățănare la atât. Sam avea și el această tendință. După ce scotocise puțin prin dosarul acestuia, Smiley îl puse la încercare cu privire la niște treburi vechi care nu aveau deloc un caracter sinistru, dar care dădeau o oarecare idee cu privire la actuala dispoziție a lui Sam și

confirmau darul lui de a-și aminti cu precizie. Îl primise singur pe Sam, pentru că, în prezența altor persoane, jocul ar fi fost cu totul altul: fie mai susținut, fie mai puțin susținut, dar, oricum, diferit. Mai târziu, când totul ieși la iveală și nu mai rămăseseră decât unele întrebări ce decurgeau din chestiunea de fond, el avea să-i aducă de jos pe Connie și pe Doc di Salis și avea să-i permită și lui Guillam să asiste la convorbire. Dar aceasta avea să se întâmple doar mai târziu, și, pe moment, Smiley îl sondă singur pe Sam, ascunzându-i cu totul faptul că fuseseră distruse toate documentele cu privire la caz și că, întrucât Mackelvore murise, Sam rămăsese acum unicul martor al unor evenimente-cheie.

Și acum, Sam, ți-aduci cumva aminte, îl întrebă Smiley, când socoti că venise momentul, de vreo cerere care ți-a parvenit într-o zi la Vientiane, de aici, de la Londra, în legătură cu mișcarea unor fonduri provenind de la Paris? Era vorba despre o cerere obișnuită de informații solicitând „o anchetă pe teren imposibil de precizat, vă rugăm să confirmați sau să infirmați”, ceva de genul acesta. Nu-ți spune nimic?

Avea o foaie de însemnări în față, astfel încât aceasta era doar o întrebare în plus dintr-o serie mai lungă. În timp ce vorbea, nota ceva cu creionul, fără să-l privească pe Sam. Dar, în același fel în care auzim mai bine cu ochii închiși, Smiley simți cum se concentrează atenția lui Sam: adică, Sam își întinse puțin picioarele, le încrucișă și își încetini gesturile, rămânând aproape nemișcat.

Transferuri lunare la Banca Indochinei, spuse Sam, după o pauză convenabilă. Sume mari. Plătite din contul străin canadian, de la filiala din Paris. Dădu numărul contului. Plata efectuată în fiecare ultimă vineri a lunii. Începând cu ianuarie 1973 sau cam pe atunci. Sigur că îmi spune ceva.

Smiley își dădu seama imediat că Sam era pregătit să joace o partidă lungă. Memoria sa era exactă, dar informațiile subțiri, semăna mai mult cu o deschidere la pocher decât cu un răspuns sincer.

Aplecat în continuare peste hârtiile sale, Smiley spuse:

Ne-am putea opri un pic asupra mecanismului operațiunii, Sam. Sunt câteva discrepante în dosar, și aș dori să știu punctul tău real de vedere.

Bineînțeles, zise Sam și trase calm din țigara sa cafenie.

Urmărea mâinile lui Smiley și, din când în când, cu o nonșalanță studiată, ochii acestuia, deși niciodată prea mult, în timp ce Smiley se lupta să-și țină mintea clară pentru a surprinde opțiunile întortocheate ale vieții unui agent, Sam putea prea bine să susțină un detaliu total nerelevant. De exemplu, că „abțiguisse” puțin bilanțul propriilor cheltuieli și că îi fusese teamă că va fi prins. Preferase să-și aranjeze raportul decât să-și riște pielea, mergând pe teren să vadă care era adevărul. Sam se afla la o vârstă, la urma urmelor, la care orice agent se gândește mai întâi la propria-i piele. Sau poate era exact contrariul: Sam se aventurase în anchetele sale ceva mai adânc decât îl autorizase cartierul general. Strâns cu ușa, se adresase colportorilor, în loc să expedieze un răspuns negativ. Își făcuse micile lui aranjamente cu Verii locali. Sau poate că serviciile locale de securitate îl șantajaseră – în jargonul de la Sarratt, îngerii îl puseseră pe jar – și jucase pe ambele mâini pentru a supraviețui zâmbind și a-și păstra pensia de la Prăvălie. Pentru a descifra mișcările lui Sam, Smiley știa că trebuie să asculte cu atenție aceste opțiuni și nenumărate altele. Biroul este un loc periculos de la care poți observa lumea.

Deci, așa cum propuse Smiley, făcură du-te-vino pe această temă. Cererea Londrei de a se face cercetări pe teren, spuse Sam, îi parvenise în formă clasică, cam așa cum o descrisese Smiley. Îi fusese arătată de către bătrânul Mac, care, până la numirea sa la Paris, constituise contactul Prăvăliei la Ambasada din Vientiane. O întâlnire de seară la casa lor conspirativă. Simplă rutină. Doar că le sărise în ochi, de la bun început, că era o treabă rusească, iar Sam își aduse într-adevăr aminte că-i spusese chiar de atunci lui Mac: „Londra trebuie că-și închipuie că sunt

fonduri secrete ale Centrului Moscova", pentru că zărise numele de cod al Serviciului Documente în Probleme Sovietice al Prăvăliei în partea de început a mesajului. (Smiley își spuse că Mac nu ar fi trebuit să-i arate lui Sam mesajul.) Sam își aduse aminte și răspunsul lui Mac la observația lui: „N-ar fi trebuit s-o pună pe liber pe bătrâna Connie Sachs”, spusese el. Sam îl aprobase, din toată inima.

Întâmplător, continuă Sam, cererea era destul de ușor de satisfăcut. Sam își făcuse un contact bun la Banca Indochinei, să-i zicem Johnny.

Înregistrat aici, Sam? se interesă Smiley politicos.

Sam evită să răspundă direct la această întrebare, iar Smiley îi respectă rezervele. Nu se născuse încă agentul care să-și înregistreze toate contactele la Direcție sau măcar să le verifice. Așa cum iluzionistii se cramponează de secretele lor, tot așa și agenții dovedesc, din rațiuni diferite, o discreție congenitală în legătură cu sursele lor.

Johnny era de încredere, insistă Sam. Avea antecedente excelente în diverse afaceri cu arme și cu narcotice, iar Sam era gata să jure oricând și oriunde în legătură cu buna sa credință.

O! Te ocupi și cu treburi din acestea, nu-i așa, Sam? întrebă Smiley respectuos.

Deci, își zise Smiley, Sam făcuse în secret ore suplimentare pentru biroul local de narcotice. O mulțime de agenți procedau astfel, chiar cu consimțământul Direcției: în lumea lor asimilau acest lucru cu vânzarea de deșeuri industriale. Un fel de primă. Nimic spectaculos, deci, dar Smiley înregistrează cu un mai puțin interes această informație.

Johnny era în regulă, repetă Sam, cu o nuanță de avertisment în glas.

Sunt convins, afirmă Smiley cu aceeași curtoazie.

Sam își continuă relatarea. Se dusese să-l vadă pe Johnny la Banca Indochinei și îi spusese o poveste de adormit copiii ca să-l facă să tacă și, în câteva zile, Johnny, care nu era decât un modest funcționar de ghișeu,

verificase cartea mare și dezgropase borderourile, iar Sam avea o idee foarte precisă asupra primei etape a operațiunii. Iată cum se desfășurau lucrurile, spuse Sam:

În ultima vineri a fiecărei luni, sosea prin telex de la Paris un ordin de virament în contul unui monsieur Delassus, care locuia la hotelul Condor, la Vientiane, sumă plătită prin legitimarea cu pașaportul, al cărui număr era menționat.

Din nou, fără niciun efort, Sam spuse cifrele. Banca trimitea avizul, Delassus trecea pe la bancă luni, la prima oră, încasa banii în numerar, îi îndesa într-o servietă și pleca cu ei. Sfârșitul operațiunii, conchise Sam.

— Cât?

A început cu puțin, dar suma s-a mărit rapid. A continuat să crească, apoi s-a mai ridicat un pic.

Ca să ajungă la cât?

- Douăzeci și cinci de mii de dolari SUA, în hârtii mari, spuse Sam fără ezitare.

Smiley ridică ușor din sprâncene.

Pe urmă? Întrebă el amuzat, simulând surpriza.

Masă bogată, aprobă Sam și căzu într-o tăcere tihnită. Oamenii deștepți, al căror creier e folosit sub capacitatea lui, sunt cuprinși de o intensitate aparte și, câteodată, nu reușesc să-și țină în frâu vibrațiile. Din acest punct de vedere, ei sunt mult mai mult expuși riscurilor când sunt luați la întrebări, decât colegii mai lipsiți de duh.

Ce faci, îmi verifici spusele cu dosarul, bătrâne? Întrebă Sam.

Nu te verific cu nimic, Sam. Știi cum e în asemenea momente. Te agăți de orice pai, ascuți și vântul cum bate.

- Bineînțeles, spuse Sam înțelegător și, după ce schimbară câteva priviri de încredere reciprocă, își reluă povestirea.

Sam mersese deci la hotelul Condor, afirmă el. Portarul de acolo dădea informații la mâna a doua băieților, dar lucra pentru toată lumea. Nu era niciun Delassus în hotel, dar cei de la recepție primiseră cu plăcere un flecușteț pentru a-i furniza o adresă la care,

cică, s-ar fi instalat. Chiar în luna următoare – care, din întâmplare, era imediat după ultima vineri din lună, preciză Sam –, cu ajutorul contactului său Johnny, Sam se învârtise conștiincios pe lângă ghișeul pentru încasări de cecuri de călătorie și vârsăminte în numerar și, de acolo de unde stătea, îl putuse vedea ca de la tribuna o pe monsieur Delassus intrând, prezentându-și pașaportul francez, numărând banii, vârandu-i în servietă și plecând cu ei spre un taxi care îl aștepta.

Taxiurile sunt păsări rare la Vientiane, explică Sam. Orice om care era cineva avea mașină și șofer, de unde deducția că Delassus nu dorea să fie cineva.

Până aici e în regulă, conchise Sam urmărindu-l cu interes pe Smiley cum lua note.

Până aici e *foarte* în regulă, accentuă Smiley.

Ca și predecesorul său, Control, Smiley nu folosea niciodată blocnotesuri: doar hârtii disparate și o bucată de geam pe post de mapă de birou, pe care le sprijinea, lustruită de către Fawn de două ori pe zi.

Se potrivește cu dosarul sau am luat-o razna? întrebă Sam.

Ai ținut cursul, Sam, spuse Smiley. Acum savurez *detaliile*, pentru că știi și tu cum e cu dosarele.

În aceeași seară, continuă Sam, în secret, împreună cu omul lui de legătură, Mac, se uitase din nou, pe îndelete, la albumul poliției cu fotografiile delincvenților, la albumul „de familie” cu pozele tuturor rușilor din localitate, și reușise să identifice trăsăturile antipatice ale unui Secretar II (de la Secția Comercială) al Ambasadei Sovietice la Vientiane, un tip de vreo cincizeci și ceva de ani, cu alură de militar, fără condamnări, cu nume de botez și de familie, dar de nepronunțat, și cunoscut deci prin bazarurile diplomatice ca „Boris ComersantuD.

Dar Sam, desigur, știa pe dinafară numele de nepronunțat și i-l spuse lui Smiley literă cu literă, rar, ca acesta să-l poată nota cu majuscule.

Ai scris? întrebă el amabil.

Da, mulțumesc.

Cineva a uitat fișierul în autobuz, nu-i așa, bătrâne? întrebă Sam.

- Așa e, aprobă Smiley râzând.

Peste o lună, când venise acea primă zi a săptămânii, continuă Sam, se hotărâse să acționeze cu prudență. Așa că, în loc să-l fileze el însuși pe Boris Comersantul, rămăsese acasă și trimisese doi copoi locali, specialiști în filaje.

Dantelă curată, spuse Sam. Fără să scuture pomul, fără rămurele care să agațe, curat-curat, laoțieni.

De-ai noștri?

- Trei ani de serviciu, spuse Sam. Și *buni*, adăugă filatorul din el, pentru care toate găștele erau lebede.

Zișii filatori nu scăpaseră servieta din ochi pe traseul următor. Taxiul, altul decât luna precedentă, făcuse cu Boris un tur al orașului și, după o jumătate de oră, îl lăsase din nou lângă piața din centru, nu departe de Banca Indochinei. Boris Comersantul mersese puțin pe jos, se repezise într-o a doua bancă, locală de data aceasta, și dăduse la ghișeu întreaga sumă, vărsând-o într-un alt cont.

Și tra-la-la, spuse Sam, aprinzându-și o nouă țigară, fără să încerce să-și ascundă, amuzat, mirarea că Smiley îl făcea să repete cu glas tare un caz cu un dosar beton.

Tra-la-la, într-adevăr, murmură Smiley, scriind de zor.

După aceea, spuse Sam, erau lămurii. Sam stătuse cuminte vreo două săptămâni să lase lucrurile să se așeze, apoi o pusese pe asistenta lui să dea lovitura finală.

Nume?

Sam i-l spuse. O veterană venită de la Londra, antrenată la Sarratt, care împărțea cu el acoperirea de negustor. Fata așteptase la banca locală înainte de a veni Boris, îl lăsase să-și completeze formularul de depunere și apoi provocase o mică scenă.

Cum a făcut-o, Sam? se interesă Smiley.

A cerut să fie servită înainte, spuse Sam zâmbind. Fratele Boris, fiind un porc misogin, și-a închipuit că are drepturi egale și a obiectat. A avut loc un schimb dur de cuvinte.

Formularul de depunere zăcea pe tejghea, spuse Sam, și, în timp ce își făcea numărul, fata îl citise pe dos: douăzeci și cinci de mii de dolari americani, vărsați într-un cont străin al unei companii de aviație de trei parale, Indocharter Vientiane S.A.; bunuri, câteva aparate DC-3 rablagite, un hangar din tablă ondulată, un top de hârtie de lux pentru corespondență, o blondă tâmpă la recepție și un pilot mexican sălbatic cunoscut prin oraș sub numele de Micuțul Ricardo, dat fiind că era înalt ca un stâlp de telegraf, spuse Sam. Apoi adăugă: Și, desigur, clasica bandă anonimă de chinezi sânguincioși în camera din spate.

Smiley asculta cu atâta atenție, încât ar fi putut auzi și frunza cum cade; dar ceea ce îi fu dat să audă, metaforic vorbind, fu scârțâitul unei bariere ce se ridică și știu imediat, după cadența vorbelor, după duritatea glasului, după micile detalii de expresie și după atitudinea de indiferență calculată, că se apropia de nodul apărării lui Sam.

Așa încât Smiley își puse un semn în minte, hotărând să mai insiste puțin asupra acelui simulacru de companie aviatică.

A, zise el ca într-o doară, vrei să spui că știai firma? Sam îi aruncă pe masă o carte de vizită.

Vientiane nu este chiar o metropolă uriașă, bătrâne.

- Dar o știai? Asta contează.

Toată lumea din oraș îl știa pe Micuțul Ricardo, spuse Sam zâmbind mai larg ca oricând, iar Smiley simți pe loc că i se dădea cu praf în ochi.

Totuși intră în jocul lui.

Atunci, spune-mi ce știi despre Ricardo, propuse el.

Unul dintre măscăricii defunctei Air America. Vientiane era plin de ei. Țștia au dus războiul secret în Laos.

Și l-au pierdut, spuse Smiley, scriind din nou.

Fără ajutorul nimănui, fu de acord Sam, uitându-se la Smiley cum pune foaia de hârtie deoparte și ia alta din sertar. Ricardo era o legendă locală. A făcut echipă cu căpitanul Rocky și cu toată gașca lui. I se puneau la

socoteală câteva raiduri în provincia Yunnan în contul Verilor. Când s-a isprăvit războiul, a rămas să se mai învârtă puțin pe acolo și apoi a început să lucreze din nou pentru chinezi. Le spuneam companiilor ăloră Air Opium. Când m-a rechemat Bill acasă, erau o industrie înfloritoare.

Smiley îl mai lăsa să zburde pe Sam. Atâta timp cât Sam își închipuia că-l duce pe Smiley cu fofârlica, era gata să vorbească până i se usca gâtulejul; în schimb, dacă ar fi simțit că Smiley se apropie prea tare, ar fi tras imediat obloanele.

Perfect, spuse Smiley amabil, după ce mai notă câte ceva. Și acum să ne întoarcem să vedem ce a mai făcut Sam după aceea, se poate? Avem banii, știm cui sunt plătiți, știm cine umblă cu ei. Care a fost mișcarea ta următoare, Sam?

Ei bine, dacă Sam își mai aducea bine aminte, stătuse să rumege o zi sau două. Erau diverse unghiuri, explică Sam, regăsindu-și stăpânirea de sine, acele amănunte care îți sar în ochi. În primul rând, s-ar putea spune, era ciudatul caz al lui Boris Comersantul. Boris, așa cum arătase Sam, era ținut drept un diplomat rus de bunăcredință, dacă așa ceva există: fără legături cunoscute cu altă firmă. Totuși, își făcea numărul de unul singur, era unicul care avea drept de semnătură pentru o grămadă de bani și, după experiența limitată a lui Sam, fie una, fie cealaltă trimitea la ideea că era *agent secret*.

Nu un simplu *agent secret*, ci unul din ăla blestemat de mare. Bossul boșilor, care răspundea de bani, colonel sau chiar ceva mai mult, nu-i așa?

- Ce alte *unghiuri*, Sam? întrebă Smiley, lăsându-i în continuare frâul liber lui Sam, nefăcând încă niciun efort să se apropie de ceea ce Sam considera inima afacerii.

Banii nu erau în regulă, spuse Sam. Erau pe sub mână. O spunea Mac. O spuneam eu. O spuneau toți.

Smiley își ridică și mai încet capul decât înainte.

De ce? întrebă el, uitându-se drept în ochii lui Sam.

Rezidența oficială sovietică din Vientiane avea trei

conturi bancare în oraș. Verii le supravegheau pe toate trei. De ani de zile. Știau fiecare cent pe care îl retrăgea rezidentul și chiar, după numărul contului, dacă era pentru culegere de informații sau pentru subversiune. Antena își avea propriii curieri pentru transportul banilor și un sistem de semnătură triplă pentru orice sumă ce depășea o mie de dolari. George, totul e consemnat în dosar, o știi prea bine!

Sam, vreau să-ți închipui că nu există acest dosar, spuse Smiley grav, continuând să scrie. Ți se va dezvălui totul la momentul oportun. Până atunci, suportă-ne.

Cum dorești, zise Sam, respirând mai ușor, după cum remarcă Smiley.

Părea că simte că pășește pe un teren mai solid.

Acesta fu momentul în care Smiley îi propuse să-i ceară bătrânei Connie să vină să asculte și ea, și poate și Doc di Salis, pentru că Asia de Sud-Est era, la urma urmelor, domeniul lui Doc. Tactic, îi convenea să mai tragă de timp în privința secretului lui Sam, iar strategia, impactul relatării lui Sam căpătase un interes arzător. Așa că îl trimise pe Guillam să-i aducă val vârtej, în timp ce Smiley decretă o mică pauză și amândoi își dezmoțiră picioarele.

Cum merge treaba? întrebă Sam politicos.

- Hm, nu cine știe ce, recunosc Smiley. Ți lipsește?

- Țsta-i Karla, nu-i așa? spuse Sam examinând fotografia.

Smiley luă un ton meditativ de universitar.

Cine? A, da, da, el e. Nu prea seamănă, dar altceva mai bun n-am găsit deocamdată.

Puteai zice că admirau o acuarelă a unui debutant.

Ai ceva personal cu el, nu-i așa? spuse Sam gânditor.

În momentul acela intrară în încăpere, în șir indian, Connie, di Salis și Guillam, cu cel din urmă în frunte, iar micul Fawn le ținea inutil ușa deschisă.

Enigma fiind lăsată deocamdată deoparte, întrunirea începu să ia întrucâtva aerul unui consiliu de război: vânătoarea era deschisă. Mai întâi îi recapitulă lui Sam

cele relatate, spunând în treacăt că se *făcuseră* că nu există dosare - ceea ce era un avertisment voalat adresat nou-veniților. Sam reluă atunci povestirea de unde o lăsase: de la *unghiuri*, micile amănunte care săreau în ochi; deși, insistă el, mare lucru nu mai era de spus. Odată ajunsă la Indocharter Vientiane S.A., pista se înfunda.

Indocharter era o companie chineză în străinătate, spuse Sam, aruncând o privire către Doc di Salis. În special cu tipi din Swatow.

La menționarea cuvântului Swatow, di Salis scoase un hohot, de râs și de plâns totodată:

O, mai răi nu se poate, afirmă el, vrând să spună că erau cel mai greu de „plimbat4”.

- Era o agenția chineză în străinătate, repetă Sam pentru ceilalți, iar azilurile de nebuni din Asia de Sud-Est sunt ticsite cu agenți cumsecade, care au încercat să înțeleagă avatarurile banilor dubioși după ce intrau în gușa chinezilor din străinătate.

În mod special, adăugă el, în gușa celor din Swatow sau Chiu Chow, oameni cu totul aparte, care controlau monopolurile orezului din Thailanda, din Laos și din alte câteva locuri. Indocharter Vientiane S.A., spuse Sam, era clasică în acest sens. Acoperirea sa, de negustor, evident, îi permisesese să o cerceteze destul de adânc.

În primul rând, *societatea anonimă* era înregistrată la Paris, zise el. În al doilea rând, această societate, după o sursă sigură, era proprietara unei societăți comerciale din Shanghai, discret diversificată, și care își avea sediul la Manila, aparținând la rândul ei unei societăți din Swatow, înregistrată la Bangkok, care își plătea și ea redevențele unui grup total amorf din Honk Kong, numit China Airsea, cotate la bursa locală de valori, și care posedea de toate, de la o flotă de jonci până la fabrici de ciment, și de la cai de curse până la restaurante. China Airsea era considerată, după părerea celor de la Hong Kong, o firmă serioasă, înființată de mult și cu o reputație solidă, spuse Sam, și probabil că singura legătură între Indocharter și China Airsea era că al cincilea frate mai mare al cuiva avea o

mătușă care fusese colegă de școală cu unul dintre acționari și-i datora o favoare.

Di Salis aprobă din nou scurt din cap și, înnodându-și mâinile neîndemânatice, le prinse de unul din genunchii săi colțuroși, pe care îl trase spre bărbie.

Smiley închisese ochii și părea că moțăie. În realitate auzea exact ceea ce se aștepta să audă: când ajunse să vorbească despre întreg personalul firmei Indocharter, Sam Collins se învârtea cu foarte multă prudență în jurul unui anumit personaj.

Da, mi se pare, Sam, îi reaminti Smiley, că ai menționat și doi tipi care nu erau chinezi. O blondă tâmpă, parcă ai spus, și un pilot, Ricardo.

Sam expedie cu ușurință obiecția.

Ricardo era nebun de legat. Chinezii nu i-ar fi dat pe mână nici bani de timbre. Treaba adevărată se făcea după perdea. Dacă intrau bani lichizi, acolo se manevrau, acolo se pierdeau. Indiferent dacă erau banii rusești, bani făcuți din opiu sau de pe urma a cine știe cărei alte afaceri.

Di Salis, trăgându-se cu frenezie de lobul urechii, aprobă pe loc:

Pentru ca să reapară după pofta inimii la Vancouver, Amsterdam sau Hong Kong, pretutindeni acolo unde ar fi servit cuiva foarte chinez, declară el, contorsionându-se de încântare în fața propriei intuiții.

„Iarăși a reușit Sam să se descurce”, gândi Smiley.

Bine, bine, spuse el. Și cum plecau de acolo, Sam, potrivit versiunii tale autorizate?

Londra a clasat cazul.

După tăcerea mormântală care urmă, Sam trebuie să fi dedus, în aceeași clipă, că atinsese un punct foarte sensibil, întreaga sa atitudine dovedea acest lucru: se abținuse să le privească chipurile sau să manifeste cea mai mărunță curiozitate. În schimb, cu un soi de modestie teatrală, își studie pantofii de seară bine lustruiți și șosetele elegante, trăgând gânditor din țigara sa brună.

Când au făcut asta, Sam? îl întrebă Smiley.

Sam le spuse data.

Întoarce-te puțin în timp. Fără să ții seama de dosar, de acord? Cât de mult știa Londra despre cercetările tale pe măsură ce avansai cu ele? Spune-ne asta. Trimiteai rapoarte zilnice cu privire la evoluția anchetei tale? Făcea asta Mac?

Dacă mămicile din camera de alături ar fi făcut să explodeze o bombă, avea să remarce Guillam mai târziu, nimeni nu și-ar fi dezlipit privirea de pe Sam.

Păi, răspunse Sam calm, ca pentru a satisface un capriciu de-al lui Smiley, era uns cu toate alifile. Principiul său pe teren era întotdeauna să acționeze mai întâi și să-și ceară scuze mai apoi. Și al lui Mac, la fel. Fă invers și te trezești că Londra nu te pasă să treci strada până nu-ți schimbi scutecele, explică Sam.

Și...? spuse Smiley răbdător.

Astfel, prima oară când aveau să comunice Londrei ceva despre caz fusese, s-ar putea spune, și ultima. Mac confirmase ancheta, raportase un bilanț al descoperirilor lui Sam și ceruse instrucțiuni.

Și Londra? Ce-a făcut Londra, Sam?

I-au trimis lui Mac un ordin vehement cu prioritate absolută de ieșire a noastră din caz, cerându-i să telegrafieze imediat confirmarea că am înțeles și că m-am conformat. Colac peste pupăză, ne-au trimis o rachetă spunându-ne să nu mai lucrăm din proprie inițiativă.

Guillam mângălea pe hârtia din fața lui: o floricică, apoi petalele, apoi ploaia căzând pe floricică. Connie se uita radioasă la Sam, ca și cum ar fi asistat la cununia lui, iar ochii ei de prunc se umpluseră cu lacrimi de emoție. Di Salis, ca de obicei, se zgâlțâia și gâfâia pe scaun ca un motor vechi, dar privirea lui, atât cât putea el să o țină dreaptă, îl fixa pe Sam.

Cred că ai fost furios, spuse Smiley.

- Nu chiar.

- N-ai avut chef să rezolvi cazul până la capăt? În fond dăduseși peste o chestie formidabilă.

- Bineînțeles că m-a săcâit.

- Dar te-ai conformat instrucțiunilor Londrei?

- Sunt soldat, George! Suntem toți pe același front.

Foarte lăudabil, spuse Smiley, examinându-l pe Sam încă o dată, cum se tolănea îmbrăcat la patru ace în smochingul lui elegant.

Ordinele sunt ordine, rosti Sam zâmbind.

- Absolut. Și când te-ai întors până la urmă la Londra, mă întreb, continuă Smiley, pe un ton calm și gânditor, la sedința ta de „bun venit acasă – bine făcut” cu Bill, i-ai făcut, din întâmplare, vreo aluzie discretă lui Bill?

L-am întrebat ce naiba a fost în capul lui, recunosc Sam, tot atât de stăpân pe sine.

Și ce-a găsit Bill cu cale să răspundă la chestia asta?

A dat vina pe Veri. A spus că intraseră în scenă înaintea noastră. Că era o treabă a lor, în parohia lor.

- Ai avut vreun motiv să-l crezi?

Bineînțeles. Ricardo.

Bănuiai că era omul Verilor?

Zburase pentru ei. Era în evidențele lor. Se afla la fața locului. Nu aveau decât să-l mențină în joc.

Credeam că suntem de acord că un individ ca Ricardo nu putea avea acces la operațiunile adevărate ale companiei?!

Asta nu-i împiedica să-l folosească. Nu pe Veri. Rămânea afacerea lor, chiar dacă Ricardo era un om de nimic. Acordul nostru de „jos laba” funcționa în ambele cazuri.

- Să ne întoarcem la momentul când Londra te-a retras din caz. Ai primit ordinul „Lasă baltă totul”. Ai ascultat. Dar a mai durat până te-ai întors la Londra, nu-i așa? A mai rămas vreo codiță?

Nu înțeleg prea bine ce vrei, bătrâne.

Din nou, Smiley, undeva în străfundurile creierului său, reținu eschiva lui Sam.

De pildă, contactul tău amical de la Banca Indochinei: Johnny. Ai rămas în legătură cu el, nu-i așa?

Bineînțeles, zise Sam.

Și ți-a menționat cumva Johnny ce s-a întâmplat cu filonul de aur după ce-ai primit telegrama s-o lași baltă?

continuau să sosească banii lună de lună, ca și înainte?

- Totul s-a oprit brusc. Parisul a închis robinetul. Nicio Indocharter, nimic.

- Și Boris Comersantul, care n-avea nicio condamnare? Trăiește fericit în continuare?

A plecat acasă.

- I se terminase mandatul?

- Făcut trei ani.

- De obicei fac mai mulți?

- În special agenții secrete, aprobă Sam, zâmbind.

- Și Ricardo, pilotul mexican trăsnit, pe care-l suspectezi că ar fi omul Verilor, ce s-a întâmplat cu el?

Mort, spuse Sam, fără să-l scape pe Smiley din ochi. S-a zdrobit la granița thailandeză. Băieții au pus-o pe seama unei încărcături prea mari de heroină.

Ținut sub presiune, Sam dădu și informația asta.

Au fost suspine la bar, ca să zic așa?

Nu cine știe ce. Impresia generală părea să fie că Vientiane a fi un loc mai sigur fără un Ricardo care să-și descarce pistolul prin plafonul de la Rose Blanche sau de la Chez Madame Lulu.

Unde s-a exprimat acest sentiment, Sam?

- A, la Maurice.

- Maurice?

- Hotelul Constellation. Maurice e proprietarul.

- Înțeleg. Mulțumesc.

Aici interveni o ruptură clară, dar Smiley părea să nu fie dispus să umple tăcerea. Urmărit de Sam, de cei trei asistenți și de Fawn, omul bun la toate, Smiley trase de ochelari, îi înclină, îi puse la loc și își sprijini din nou mâinile pe cristalul de pe masă. Apoi îl puse pe Sam să ia toată povestea de la început, reverifică datele, numele și locurile, foarte laborios, așa cum fac anchetatorii profesioniști în toată lumea, ciulind urechile, după o practică îndelungată, pentru a prinde cele mai mici erori, inadvertențe întâmplătoare, omisiuni, schimbări de accent, și aparent negăsind nimic. Iar Sam, din simțământul său de falsă siguranță, lăsă lucrurile să curgă, urmărind totul

cu același surâs absent cu care privea cărțile alunecând pe postavul verde sau roata ruletei aruncând bila albă dintr-o gaură într-alta.

Sam, mă întreb dacă ai putea să stai noaptea aceasta cu noi, spuse Smiley, când rămaseră din nou ei doi. Fawn îți va pregăti un pat și tot ce-ți trebuie. Crezi că poți aranja asta cu cei de la clubul tău?

- Bineînțeles, dragul meu prieten, zise Sam cu generozitate.

Apoi Smiley făcu un lucru absolut surprinzător. Pasându-i lui Sam un teanc de reviste, dădu un telefon, cerând să i se trimită dosarul personal al lui Sam, toate volumele, și, cu Sam stând în fața lui, le citi în tăcere din scoarță în scoarță.

Văd că-ți plac femeile, remarcă el în sfârșit, în timp ce prin fereastră se zăreau mijind zorile.

Ici și colo, aprobă Sam, continuând să surâdă. Ici și colo.

Dar nervozitatea se simțea clar în glasul său.

La căderea nopții, Smiley trimise mămicile acasă și a dădu ordin, prin intermediul Serviciului Supravegheri, ca toți scotocitorii să părăsească Arhiva la opt seara cel târziu. Nu oferi nicio explicație. Să creadă ce vor. Sam se va instala în sala de jocuri pentru a fi disponibil când va fi nevoie de el, iar Fawn urma să-i țină companie și să nu-l lase să se rățească. Fawn luă această instrucțiune ad litteram. Chiar și după ce se scurseră ore întregi și Sam părea că moțăie, Fawn rămase încolăcit ca o pisică, cu ochii deschiși.

Apoi, cei patru - Connie, di Salis, Smiley și Guillam - aveau să se închidă în Arhivă și să înceapă lungă și prudenta vânătoare de documente. Căutară mai întâi documentele pe operațiuni, care ar fi trebuit să se afle în bibliorafturile pentru Asia de Sud-Est, la datele pe care le furnizase Sam. Nu exista nicio fișă în indice și nici vreo hârtie în dosare, dar asta nu însemna încă nimic. Centrala Londra, de pe vremea lui Haydon, avea obiceiul să blocheze dosarele pe operațiuni, pentru a le închide în

propriile sale arhive speciale. Scotociră prin tot subsolul, tropăind pe careurile de linoleum cafeniu, până când ajunseră la un intrând protejat de gratii, ca un pridvor de biserică, în care se odihneau rămășițele a ceea ce fusese odată Arhiva Centralei Londra. O dată în plus, n-aveau să găsească nicio fișă, niciun document.

Căutăm telegramele, ordonă Smiley, așa că fură consultate registrele de transmisiuni, mesaje primite și ieșite.

Și pentru o clipă, Guillam, cel puțin, era gata să-l suspecteze pe Sam de minciună, până când Connie observă că filele cu mișcările respective fuseseră bătute la o altă mașină de scris: o mașină, cum se descoperi mai târziu, care nu fusese achiziționată de către administrație decât șase luni după data ce figura pe documente.

Căutați copiile, ordonă Smiley.

Copiile Prăvăliei erau fotocopii ale principalelor dosare pe care le făcea Arhiva atunci când exista riscul ca documentele unui dosar să circule încontinuu. Acestea erau încopciate în bibliorafuri, ca numerele vechi ale revistelor, și opisate la fiecare șase săptămâni. După multe căutări, Connie Sachs dezgropă biblioraful privind sud-estul asiatic, acoperind perioada de șase săptămâni imediat următoare cererii de investigații adresate lui Collins. Nu conținea nicio referire la posibila existență a vreunui filon de aur sovietic sau despre Indocharter Vientiane S.A.

Încercați DP-urile, spuse Smiley, folosind și el o dată inițialele, ceea ce nu putea suferi să facă.

Astfel, umblară prin alt colț al Arhivei și se apucară să trieze întregi sertare de fișe, căutând mai întâi dosarele personale ale lui Boris Comersantul, apoi ale lui Ricardo, apoi cele sub numele de împrumut pentru Micuțul, presupus decedat, care după câte se părea fusese menționat de către Sam în raportul său original, adresat Centralei Londra, a cărui soartă părea atât de nesigură acum. Din când în când, Guillam era trimis sus să-l întrebe pe Sam câte un detaliu; îl găsi citind revista *Field* și

sorbind un scotch mare, sub privirile neclintite ale lui Fawn, care din când în când, pentru variație - Guillam avea să afle mai târziu -, își pocnea fie încheieturile de la două degete ale fiecărei mâini, fie vârful degetelor. În cazul lui Ricardo, stabiliră variații fonetice și le coroborară cu indicele.

Unde sunt clasate organizațiile? întrebă Smiley.

În legătură cu *societatea anonimă*, cunoscută sub numele de Indocharter Vientiane, indicele organizațiilor nu conținea nicio fișă.

Căutați în materialul despre operațiunile de legătură.

Pe vremea lui Haydon, legăturile cu Verii treceau întotdeauna prin Secretariatul pentru Operațiunile de Legătură ale Centralei Londra, aflat, din motive evidente, sub autoritatea sa personală și care păstra în propriile dosare copii ale întregii corespondențe interservicii. Revenind în pronaos, o dădură din nou în bară. Pentru Peter Guillam, noaptea căpăta din nou dimensiuni ireale. Smiley amuțise. Fața lui grăsulie era ca de piatră. Connie, în excitația care o cuprinsese, uitase de durerile ei artritice și țopăia în jurul rafturilor ca o puștoaică bătând mingea. Guillam, nefiind prea atras de dosare, se târa după ea, pretinzând că ține pasul cu echipa, dar era recunoscător în sinea lui când trebuia să se ducă sus la Sam.

L-am *prins*, George, iubitule, murmură Connie fără încetare. Mai mult ca sigur că l-am prins, bestia nenorocită!

Doc di Salis se făcu nevăzut în căutarea directorilor chinezi ai companiei Indocharter - Sam, lucru uluitor, avea încă în minte două nume - și se chinui în primul rând să le transcrie, mai întâi în ideograme, apoi în alfabetul latin, și în cele din urmă în codul comercial chinez. Smiley stătea pe un scaun, citind dosarele pe genunchi, ca în tren, decis să nu-i bage în seamă pe ceilalți călători. Din când în când, ridica bărbia, dar sunetele pe care le auzea nu veneau din interiorul încăperii. Connie, din proprie inițiativă, se lansase într-o operațiune de verificare a dosarelor cu care

documentele privitoare la operațiunea respectivă ar fi trebuit, teoretic, să aibă o legătură. Erau dosare pe probleme, cu privire la mercenari și la piloții independenți. Erau dosare metodologice privind tehnicile folosite de Centrul Moscova pentru spălarea banilor destinați agenților și chiar un tratat, pe care ea însăși îl elaborase cu mult timp în urmă, despre trezorerii plătitori clandestini responsabili cu rețelele ilegale ale lui Karla, funcționând fără știrea rezidențelor oficiale. Cele două nume nepronunțate ale lui Boris Comersantul nu fuseseră adăugate în apendice. Erau dosare documentare cu privire la Banca Indochinei și la legăturile acesteia cu Banca Narodnîi din Moscova, dosare statistice asupra amplitudinii crescânde a activităților Centrului în Asia de Sud-Est, precum și dosare de studii despre rezidența de la Vientiane. Însă răspunsurile negative nu făceau decât să se înmulțească, iar pe măsură ce se înmulțeau, dovedeau afirmativul. Nicăieri, de-a lungul întregii lor urmăriri a lui Haydon, nu căzuseră pe o ștergere atât de sistematică și de completă a urmelor. Era o treabă perfectă.

Și conducea inexorabil către Est.

Un singur indiciu din acea noapte trimitea la vinovat. Dădură peste el când se crăpa de ziuă, în timp de Guillam dormea de-a-n picioarele. Connie îl adulmecă, Smiley îl puse fără să scoată o vorbă pe masă și toți trei îl priviră la lumina lămpii, ca și cum ar fi fost reperul comorii ascunse: un teanc de certificate de distrugere, douăsprezece în total, cu numele de cod al persoanei care autorizase acest lucru mâzgălit pe linia din mijloc cu cariocă neagră, ceea ce dădea impresia plăcută a unui desen în cărbune. Dosarele incriminate se refereau la „corespondența ultrasecretă cu Ș/Anexă” – adică, cu șeful de secție al Verilor, care pe vremea aceea era ce este astăzi fratele întru Hristos al lui Smiley, Martello. Motivul distrugerii era același cu cel invocat de Haydon față de Sam Collins pentru abandonarea tuturor investigațiilor de teren la Vientiane: „Risc de compromitere a unei delicate operațiuni americane” Semnătura prin care dosarele

fuseseră încredințate crematoriului era numele de cod al lui Haydon.

Revenind sus, Smiley îl invită din nou pe Sam în biroul său. Acesta își scoase papionul, iar barba nerasă pe fondul cămășii lui albe cu gulerul deschis îi dădeau un aer mult mai puțin îngrijit.

Mai întâi, Smiley îl trimise pe Fawn după cafea. Îl lăsa să revină și aștepta ca acesta să se facă din nou nevăzut înainte de a turna în două cești cafea neagră pentru amândoi, cu zahăr pentru Sam și cu zaharină pentru Smiley, date fiind problemele lui de greutate. Apoi se instalează într-un fotoliu moale, alături de Sam, preferând să nu aibă biroul între ei, pentru a fi mai aproape de acesta.

Sam, cred că ar trebui să aud ceva despre fată, îi spuse el cu blândețe, ca și cum i-ar fi transmis o veste tristă. Din cavalerism ai trecut-o sub tăcere?

Sam părea mai curând amuzat.

Ați pierdut dosarele, nu-i așa bătrâne? Întrebă el, cu același aer de complicitate întâlnită la toaletă bărbaților.

Câteodată, ca să obții o mărturisire, e necesar să faci și tu una.

Bill le-a pierdut, răspunse Smiley amabil.

Premeditat, Sam se lăsa din nou cuprins de gânduri. Strângându-și mâna de jucător de cărți, își examinează unghiile, deplângând starea lor jalnică.

Clubul ăla al meu merge de la sine, medită el. M-am cam plictisit de el, ca să fiu sincer. Bani. Bani. A venit vremea să fac o schimbare, să fac ceva serios.

Smiley înțelese aluzia, dar trebuia să fie ferm.

N-am resurse, Sam. De-abia pot hrăni gurile pe care le-am angajat.

Sam sorbi din cafeaua lui neagră, gânditor, zâmbind în spatele aburilor care se ridicau din ceașcă.

Cine e fata, Sam? Despre ce e vorba? Nu contează cât de grav este. Chestia se înmormântează, îți promit eu.

În picioare, Sam își înfundă mâinile în buzunare, dădu din cap și, așa cum ar fi făcut mai curând Jerry

Westerby, începu să se preumbe prin cameră, cercetând lucrurile mohorâte care atârnavu pe pereți: fotografii de grup luate în timpul războiului reprezentând universitari în uniforme; o scrisoare olografa, înrămată, a unui prim-ministru decedat; portretul lui Karla din nou, pe care de data aceasta îl examinează și îl reexaminează de aproape.

Nu arunca niciodată fleacurile, remarcă el, atât de aproape de Karla încât respirația lui aburi geamul. Așa îmi spunea bătrâna mea mamă. Nu da în dar avuțiile tale. Avem foarte puține în viață. Trebuie să le împărțim cu parcimonie. Nu-i așa că se desfășoară o partidă? întrebă el. Șterse geamul cu mâneca. Mare foamete în casa voastră astăzi. Am simțit-o din clipa în care am intrat. E întinsă masă mare, mi-am zis. Copilul va mânca astă-seară.

Ajungând la biroul lui Smiley, se așază în fotoliu ca și cum ar fi vrut să verifice cât e de confortabil. Fotoliul se învârtea tot atât de bine pe cât se lăsa în față și în spate. Sam încercă amândouă mișcările.

Am nevoie de un formular de cercetare, zise el.

Sus, la dreapta, îi spuse Smiley, urmărindu-l pe Sam cum deschide sertarul, cum scoate un formular galben și îl pune pe cristal ca să scrie.

Vreo două minute, Sam compuse în tăcere, făcând din când în când câte o pauză pentru evaluarea artistică, continuând apoi să scrie.

Chemați-mă dacă apare, spuse el, și, cu un salut strengăresc din mână către Karla, ieși din încăpere.

După plecarea lui, Smiley luă formularul de pe birou, trimise după Guillam și i-l înmână fără să scoată un cuvânt. Pe scări, Guillam se opri ca să citească textul.

„Worthington, Elizabeth alias Lizzie, alias Ricardo, Lizzie”. Acesta era primul rând. Urmău detaliile. „Vârsta: în jur de douăzeci și șapte de ani. Naționalitate: britanică. Stare civilă: căsătorită. Detalii cu privire la soți: necunoscute. Nume de fată: necunoscut. 1972 - 1973, a trăit în concubinaj cu Ricardo, Micuțul, acum decedat. Ultima ocupație cunoscută: dactilografa-recepționistă la Indocharter Vientiane S.A. Ocupații anterioare: animatoare

la un club de noapte, vânzătoare de whisky, coardă de înaltă clasă”.

Jucându-și tristul rol cu care se obișnuise în acele zile, Arhivei îi luă cam trei minute să răspundă cu regret: „nici urmă, repetăm, nici urmă de subiect”. În plus, Regina stupului nu fu de acord cu termenul de „înaltă clasă”. Insistă că termenul potrivit pentru acest gen de târfa era „mondenă”.

Destul de curios, Smiley nu fu descurajat de reticența lui Sam. Părea încântat să o accepte ca pe unul dintre riscurile meseriei. În schimb, el ceru copii ale tuturor rapoartelor expediate de către Sam de la Vientiane sau de oriunde altundeva de unde fusese în ultimii zece ani și care scăpaseră cuțitului iscusit al lui Haydon. Apoi, în orele libere ce-i mai rămâneau, avea să le parcurgă, lăsându-și imaginația pătrunzătoare să închipuie imagini ale lumii tenebroase a lui Sam.

În acest moment de ezitări, Smiley dovedi un tact deosebit, plin de delicatețe, așa cum vor conveni toți mai târziu. Un om de o calitate inferioară s-ar fi repezit la Veri și le-ar fi cerut cu maximă urgență ca Martello să cerceteze partea americană a corespondenței distruse și să-l lase și pe el să o consulte, dar Smiley nu voia să agite nimic, nu voia să semnaleze nimic. În schimb, o alese pe cea mai umilă emisară a sa. Molly Meakin era o absolventă drăguță, îngrijită, cam prețioasă poate, ușor închisă în sine, dar care își făcuse o reputație modestă de referent de spațiu capabil și de om al vechii Prăvălii datorită fratelui și tatălui său. În momentul căderii, era încă stagiară, schimbând dinții de lapte la Arhivă. După aceea fusese păstrată în echipa mult redusă și promovată, dacă se poate spune așa, la Serviciul Verificări, de unde niciun bărbat, darămite o femeie, după cum spune folclorul local, nu se întorcea în viață. Dar Molly avea poate, prin ereditate, ceea ce se numea, în limbajul meseriei, ochiul format din naștere. Pe când cei din jurul ei continuau să-și mai spună tot felul de basme în legătură cu locul exact în care se aflau și ce haine purtau când li se comunicase vestea

arestării lui Haydon, Molly înființa un canal discret neoficial cu omologul ei de la Anexa din Grosvenor Square, care sărea peste procedurile greoaie impuse de Veri după cădere. Cel mai mare aliat al ei era rutina. Ziua de vizită a lui Molly era vinerea, în fiecare vineri, bea cafea cu Ed, cel care lucra la computer; discuta muzică clasică cu Marge, care lucra împreună cu Ed; câteodată rămânea la dans, la o partidă de aruncat discuri la țintă sau de popice, la Clubul Twilight, de la subsolul Anexei. Vineri era și ziua în care, absolut întâmplător, își lua cu ea micuța ei listă cu solicitări de verificare. Chiar dacă nu avea nimic extraordinar de întrebat, Molly găsea să inventeze ceva ca să mențină filiera în funcțiune și, în această vineri anume, la ordinul lui Smiley, Molly Meakin incluse printre alte nume pe acela al Micuțului Ricardo.

Dar nu vreau să bată la ochi în niciun caz, spuse Smiley îngrijorat.

- Bineînțeles că nu, îi răspunse Molly.

Ca să arunce praf în ochi, așa cum spunea ea, Molly alese o duzină de alți „R” și, când ajunsese la Ricardo, scrisese „Richards semn de întrebare Rickard semn de întrebare Ricardo, profesiune: profesor întrebare instructor de zbor”, astfel încât adevăratul Ricardo figura doar ca identitate posibilă. „Naționalitate mexicană întrebare arabă”, adăugă ea; dădu o informație în plus că ar putea fi decedat.

Molly nu ajunsese nici de data asta decât seara târziu la Prăvălie. Guillam era epuizat. Patruzeci de ani este o vârstă dificilă pentru a te ține treaz, hotărî el. La douăzeci sau la șaiszeci, trupul știe despre ce e vorba, dar patruzeci este o adolescență la care se doarme pentru a crește sau pentru a te menține tânăr. Molly avea douăzeci și trei. Se duse direct în biroul lui Smiley, se așeză afectată cu genunchii strâns lipiți și începu să scoată ce avea în geantă, urmărită cu atenție de Connie Sachs, cu și mai multă atenție de Peter Guillam, cu toate că acesta din urmă avea motive diferite. Se scuză pe un ton sever că îi trebuise atât de mult timp, dar Ed insistase să o ducă la o

reluare a filmului *True Grit*, care se bucura de mare succes la Clubul Twilight, și, după aceea, se chinuise să scape de el, dar fără să-l jignească, cel puțin în seara aceea. Îi înmână lui Smiley un plic, pe care acesta îl deschise și scoase o fișă lungă, cafenie de calculator. Scăpase de el sau nu? – dorise să știe Guillam.

Cum a mers? fu prima întrebare a lui Smiley.

- Ca pe roate, îi răspunse ea.

- Ce scenariu extraordinar, exclamă Smiley.

Dar continuă să citească și, pe măsură ce avansa, expresia i se schimba puțin câte puțin și pe față i se lăți un zâmbet neasemuit, de lup.

Connie fu mai puțin reținută. După ce îi trecu fișa lui Guillam, râdea în hohote.

O, *Bill!* Măi, netrebnic drăgălaș! Cum știai tu să-i arunci pe toți pe o pistă falsă! Of, diavolul!

Pentru a-i reduce la tăcere pe Veri, Haydon inventase minciuna sa inițială. Odată descifrat, lungul rezumat scos din computer relata următoarea poveste încântătoare:

Temându-se ca nu cumva Verii să fi refăcut anchetele Prăvăliei cu privire la firma Indocharter, Bill Haydon, în calitatea sa de șef al Centralei Londra, trimisese Anexei o notă de exclusivitate, în conformitate cu acordul bilateral dintre servicii. Prin aceasta, îi aviza pe americani că Indocharter Vientiane S.A. se afla în momentul de față în cercetarea Londrei și că Prăvălia avea un agent la fața locului. În consecință, americanii consimțiseră să abandoneze orice eventual interes față de acest caz, în schimbul unei părți din posibila captură. Ca sprijin pentru operațiunea britanică, Verii menționau că legătura lor cu Micuțul Ricardo se întrerupsese.

Pe scurt, un exemplu perfect de manevrare a doua părți în folosul celei de a treia.

Mulțumesc Molly, spuse Smiley politicoș, după ce avură toți timp să se minuneze. Mulțumesc, într-adevăr, foarte mult.

Pentru puțin, zise Molly, prețioasă ca o guvernantă. Iar Ricardo este mort de-a binelea, domnule Smiley, încheie

ea.

Și cită aceeași dată a decesului pe care o furnizase Sam. Acestea fiind zise, Molly strânse cu un pocnet închizătoarea genții, își netezi fusta peste genunchii ei admirabili și ieși delicat din încăpere, sub privirile atente ale lui Peter Guillam.

La Prăvălie era acum un alt ritm, o altă atmosferă. Căutarea frenetică a unei piste, a oricărei piste, luase sfârșit. Puteau avansa către un scop, nu să galopeze în toate direcțiile. Distincția amabilă între cele două familii practic dispăruse: bolșevicii și pericolul galben deveniseră una, sub conducerea unitară a lui Connie și a lui Doc, chiar dacă fiecare continua să-și exerseze talentele. Bucuria pentru scotocitori venise pe bucățele, ca picăturile de apă de-a lungul unei cărări prăfuite și, din când în când, erau cât pe-acți să rămână în drum. Lui Connie nu-i trebui mai mult de o săptămână să-l identifice pe trezorerul sovietic de la Vientiane, cel care controlase transferul de bani către Indocharter Vientiane S.A.: Boris Comersantul. Era fostul ostaș Zimin, vechi absolvent al școlii particulare de instruire a lui Karla din afara Moscovei. Sub anteriorul nume de împrumut, Smimov, acest Zimin figura în arhive ca având în urmă cu șase ani funcția de trezorer-casier pentru o organizație est-germană din Elveția. Înainte de aceasta, sub numele de Kurski, apăruse la suprafață la Viena. Ca o a doua pricepere, excela în punerea la punct a unor instalații de ascultare și în întinderea de capcane, iar unii spun că era același Zimin care reușise în Berlinul Occidental să-l arunce în brațele unei păpușele pe un senator francez, care mai târziu trădase jumătate din secretele țării sale. Părăsise Vientiane exact cu o lună înainte ca raportul lui Sam să ajungă la Londra.

După acest mic triumf, Connie își asumă sarcina aparent imposibilă de a preciza ce aranjament ar fi putut face Karla, sau Zimin, pentru a înlocui filonul întrerupt. Avea câteva pietre de încercare. În primul rând, cunoscutul conservatorism al imenselor instituții de informații și atașamentul lor față de căile bătătorite. În al

doilea rând, presupusa nevoie a Centrului, date fiind marile plăți implicate, de a crea urgent un nou sistem. În al treilea rând, automulțumirea lui Karla, atât înainte de cădere, când ducea Prăvălia în lesă, cât și după cădere, când, gâfâind și fără dinți, aceasta zăcea la picioarele lui. În fine, se bizuia pur și simplu pe cunoștințele ei enciclopedice în materie. Punând cap la cap mormanele de materiale brute nestudiate, pe care în mod deliberat le lăsase să zacă în anii ei de exil, echipa lui Connie plonja adânc prin dosare, revizua, conferea, schița tabele și diagrame, urmărea scriitura operatorilor cunoscuți, avea dureri de cap, discuta în contradictoriu, juca ping-pong și, din când în când, cu precauțiune înnebunitoare și cu asentimentul personal al lui Smiley, făcea investigații timide pe teren. Un contact prietenos din City se lăsă convins să viziteze o veche cunoștință care era expert în companiile din străinătate, ce aparțineau Hong Kongului. Un agent de schimb valutar din Cheapside îi deschise lui Toby Esterhase registrele, lui Toby Esterhase, ungurul cu ochi de șoim, unicul supraviețuitor din ce fusese odinioară glorioasa armată de curieri și de filatori ai Prăvăliei. Lucrurile înaintau, deci, în pas de melc: dar, cel puțin, melcul știa încotro vrea să meargă. Doc di Salis, în stilul său rezervat, se lansă pe pista chineză din străinătate, croindu-și drumul printre legăturile obscure ale firmei Indocharter Vientane S.A. și printre eșaloanele ei fantomatice de companii-mamă. Colaboratorii săi erau tot atât de insolitiți ca și el, fie studenți la limbi străine, fie sinologi mai bătrâni, care se reciclaseră. Cu timpul, căpătaseră cu toții un fel de paloare colectivă, de parcă ar fi fost elevii interni ai aceluiași seminar rece și umed.

Între timp, Smiley avansa și el, cu un mai puțină prudență, pe căi și mai întortocheate și trecând printr-un număr și mai mare de uși.

Se ascunse din nou privirilor. Ea o vreme a așteptărilor și și-o petrecu rezolvând sute de alte lucruri care solicitau, urgent, atenția sa. Odată încheiat scurtul său elan de muncă în echipă, se retrase în sanctuarele

profunde ale universului său solitar. Era văzut la Whitehall; mai era văzut și la Bloomsbury; și de către Veri. Alteori, ușa sălii tronului stătea încuiată cu zilele și doar negriciosul Fawn, omul bun la toate, avea permisiunea să intre și să iasă în vârful tenișilor, ducând cești aburinde de cafea, farfurii cu biscuiți și câteodată note adresate stăpânului său ori redactate de către acesta. Smiley avusese întotdeauna oroare de telefon, dar acum nu răspundea la niciun apel, doar dacă, după părerea lui Guillam, erau probleme de mare urgență, dar n-a fost niciodată cazul. Singurul aparat pe care Smiley nu putu să-l debranșeze fu cel legat prin linie directă de telefonul de pe biroul lui Guillam. Dar, în momentele când era apucat, mergea până acolo încât să-l acopere cu o pernă de ceainic ca să înăbușe țârâitul soneriei. Procedeu invariabil era ca Guillam să spună întâi că Smiley era plecat, sau în conferință, și că va suna el peste o oră. Apoi scria un mesaj, i-l înmâna lui Fawn și, în cele din urmă, inițiativa aparținându-i, Smiley suna dacă voia. Conferea cu Connie, câteodată cu di Salis, câteodată cu amândoi, fără ca Guillam să fie convocat. Dosarul Karla fu transferat pentru totdeauna din Serviciul Cercetări al lui Connie în seiful personal al lui Smiley: toate cele șapte volume. Guillam semnă de primire și i le aduse; iar când Smiley ridică ochii de la birou și le văzu, pe față i se așternu o expresie de ușurare, ca și cum ar fi primit un vechi prieten. Ușa se închise din nou și mai trecură câteva zile.

Nicio noutate? îl întreba Smiley câteodată pe Guillam.

Voia să spună: „A sunat Connie?”

Rezidența de la Hong Kong fu evacuată cam pe atunci, dar Smiley a fost prea târziu prevenit despre eforturile gigantice ale supraveghetorilor de a înăbuși povestea Casei Mari. Solicită imediat să i se aducă dosarul Craw și o chemă din nou pe Connie pentru consultări. Câteva zile după aceea, Craw în persoană apăru la Londra pentru o vizită de patruzeci și opt de ore. Guillam îl ascultase conferențiind la Sarratt și îl detesta. După vreo două săptămâni, celebrul articol al bătrânului ziarist văzu

lumina tiparului. Smiley îl citi cu atenție, apoi i-l trecu lui Guillam și, o singură dată, oferă și el o explicație a măsurii luate: Karla va ști foarte bine ce avea de gând Prăvălia, spuse el. Verificarea mărturiilor era o ocupație de când lumea. Cu toate acestea, Karla n-ar fi om dacă nu ar dormi nițel după o astfel de lovitură.

Vreau ca el să audă de la toată lumea cât suntem noi de morți, explică Smiley.

În curând această tehnică de aripă frântă fu extinsă și în alte domenii; iar una dintre cele mai distractive sarcini ale lui Guillam era să se asigure că Roddy Martindale era bine aprovizionat cu povești jalnice despre dezastrul de la Prăvălie.

Săpătorii continuau să trudească din greu. Aveau să-și spună mai târziu pacea ciudată. Aveau planul, afirmase Connie ulterior, aveau instrucțiunile, dar mai aveau munți întregi de mutat cu lingurița. În așteptare, Guillam o invita pe Molly Meakin la mese lungi și costisitoare la restaurant, dar care se terminau întotdeauna neconcludent. Făcea câte o partidă de squash cu ea, îi admira privirea, înota cu ea și îi admira trupul, dar Molly evita, cu un zâmbet discret și misterios, orice contact mai apropiat, întorcând și lăsând capul în jos, dar continuând să-l accepte.

Sub presiunea neîncetată a lânțezelii, Fawn, omul bun la toate, începu să se comporte ciudat. Când Smiley dispărea și-l lăsa acolo, Fawn se prăpădea literalmente, tânjind după întoarcerea stăpânului său. Luându-l prin surprindere într-o seară, în micul lui bârlog, Guillam rămase surprins să-l găsească încovrigat, într-o poziție de fetus, răsucind fără oprire o batistă în jurul degetului mare, ca o fașă, parcă ar fi vrut să se rănească.

— Pentru numele lui Dumnezeu, măi omule, nu-i nimic personal în chestia asta! exclamă Guillam. O dată n-are George nevoie de tine și gata. ia-ți câteva zile libere sau ceva de genul ăsta. Liniștește-te.

Dar Fawn, când vorbea de Smiley, spunea „Șefu’”, și se uita strâmb la toți cei care-i ziceau George.

Cam pe la sfârșitul acestei faze serbede, la etajul V

apăru o nouă și minunată jucărie. Fusese adusă în valize de către doi tehnicieni tunși periută și instalată în trei zile: un telefon verde destinat, în ciuda prejudecăților sale, biroului lui Smiley și care se afla în legătură directă cu Anexa. Linia trecea prin biroul lui Guillam și era conectată la tot felul de cutii cenușii anonime, care bâzâiau pe neașteptate. Prezența aparatului nu făcu decât să accentueze nervozitatea generală: la ce bun un asemenea aparat, se întrebau ei, dacă nu ai ce să-i dai?

Dar ceva de dat tot era.

Vestea se răspândi dintr-odaia. Connie nu spunea ce găsisese, dar știrea despre descoperirea ei se răspândi ca focul prin întreaga clădire: „Connie a găsit! Au găsit noul filon de aur! L-au depistat de la un capăt la altul!”

Să fi fost o filială? La cine ducea? Unde se termina? Connie și di Salis tăceau mîlc. O zi și o noapte cu dosare, fără îndoială pentru a-i arăta lui Smiley rezultatul trudei lor.

Apoi Smiley dispăru pentru trei zile și Guillam nu află decât mai târziu că „pentru a strânge bine toate șuruburile” Așa cum spunea el, Smiley se dusesese la Hamburg și la Amsterdam pentru a discuta cu câțiva dintre eminenții bancheri cunoscuți de el. Acești domni pierduseră o groază de timp să-i explice că războiul se încheiase și că nu puteau sub niciun motiv să-și încalce codul deontologic, apoi îi dăduseră informația de care avea atâta nevoie – cu toate că nu era decât confirmarea concluziilor la care ajunseseră scotocitorii. Smiley se întorsese, dar Guillam continua să fie ținut deoparte și ar fi putut prea bine să rămână în întuneric la nesfârșit, dacă nu se ivea cina de la familia Lacon.

Guillam fu invitat dintr-o pură întâmplare. Dar tot din întâmplare avu loc și cina. Smiley îi ceruse lui Lacon o întrevedere, în după-amiaza aceea, la biroul acestuia de la minister. Stătuse mai multe ore în conciliabule separate cu Connie și cu di Salis pentru a se pregăti. În ultimul moment, Lacon fusese convocat de către șefii lui parlamentari și propusese în schimb să ia masa împreună

cu ce s-o găsi în oribila lui reședință de la Ascot. Smiley nu putea să sufere să conducă automobilul și nu era nicio mașină de serviciu disponibilă. În cele din urmă, Guillam se oferă să facă pe șoferul și să-l ducă cu bătrâna lui Porsche prin care bătea vântul din toate părțile, după ce îl învelise într-o cuvertură, pe care o ținea pregătită pentru cazul în care Molly Meakin ar fi consimțit să iasă cu el la iarbă verde. Pe drum, Smiley încercă să schimbe câteva vorbe, de una și de alta, ceea ce nu era ușor pentru el, dar era prea nervos. Ajunseră pe ploaie și fu o întreagă încurcătură în prag în legătură cu ce urma să facă cu subalternul său neașteptat la cină. Smiley insista ca Guillam să-și vadă de treburi și să se întoarcă la zece și jumătate: domnul și doamna Lacon insistau că *trebuia* să rămână, aveau pur și simplu *grămezi* de mâncare.

Cum dorești, îi spuse Guillam lui Smiley.

A, da, desigur. Vreau să spun, de fapt, dacă nu-i deranjează pe ei, firește, spuse Smiley țăfnos și intrară amândoi.

Așezaseră un al patrulea tacâm și friptura prea făcută fu mărunțită în bucătărie, până când arătă ca un sos de carne uscat; uneia din fiice îi fu dată o liră să aducă cu bicicleta încă o sticlă de vin de la cârciuma de la șosea. Doamna Lacon semăna cu o căprioară, era blondă și roșea întruna, o mireasă-copilă, care devenise mamă-copilă. Masa era prea lungă pentru patru oameni. Îi plasară pe Smiley și pe soțul femeii la un capăt, iar pe Guillam lângă ea. Întrebându-l dacă îi plac madrigalurile, se lansă într-o relatare interminabilă despre un concert de la școala particulară pe care o urma fiica ei. Îi explică faptul că școala fusese absolut *deteriorată* de către străinii bogați, care erau acceptați pentru a echilibra bugetul. Jumătate din ei erau incapabili să cânte în stil occidental.

Vreau să spun, cine dorește să-și vadă copilul educat împreună cu o grămadă de iranieni, care au toți câte șase neveste fiecare? zise ea.

Cântându-i în strună, Guillam se străduia să prindă dialogul de la celălalt capăt al mesei. Lacon părea că pune

și întrebările și dă și răspunsurile.

Înainte de toate, să-mi adresezi *mie* o cerere, bubui el. Faci aceasta, chiar acum, după toate regulile. În stadiul acesta, nu va trebui să-mi prezinți decât o schiță preliminară. Prin tradiție, miniștrilor nu le place nimic din ceea ce nu încap pe o carte poștală. Preferabil, o *ilustrată*, spuse el, sorbind afectat din poșirca de vin roșu.

Doamna Lacon, a cărei intoleranță avea o aură de inocentă beatitudine, începu să se plângă de evrei.

Nici măcar nu se hrănesc cu aceleași *mâncăruri* ca noi, spuse ea. Penny îmi spune că au heringi speciali la masa de prânz.

Guillam pierdu din nou firul, până când Lacon ridică vocea în semn de avertisment.

Încearcă să nu-l amesteci pe *Karla* în asta. Te-am mai rugat o dată. Învăță să spui *Moscova* în schimb, înțelegi? Nu le plac personalitățile - oricât de lipsită de patimă ar fi ura ta față de el. Nici mie nu-mi plac.

Moscova să fie, zise Smiley.

Nu că ar fi *antipatici*, spuse doamna Lacon. Pur și simplu, sunt diferiți.

Lacon reveni asupra unui punct din conversație:

Când spui o sumă *mare*, ce înțelegi prin mare?

- Nu suntem încă în măsură să precizăm, răspunse Smiley.

- Bun. Cu atât mai atractiv. Ai vreun factor de panică?

Smiley nu înțelese întrebarea mai bine decât Guillam.

Ce te alarmează cel mai mult în legătură cu descoperirea ta, George? Ce te face să te temi, aici, în rolul tău de câine de pază?

Securitatea unei colonii a Coroanei Britanice? sugeră Smiley după o clipă de gândire.

Discută despre Hong Kong, îi explică doamna Lacon lui Guillam. Unchiul meu era secretar politic. Unchi din partea lui tăticu', adăugă ea. Frații mamei mele, preciză ea, n-au avut înclinații intelectuale.

Adăugă că Hong Kong era un loc frumos, dar mirosea urât.

Lui Lacon i se îmbujoraseră puțin obraji și vorbea cam amestecat. O colonie...

Dumnezeule, auzi ce spune, Val? rosti el peste masă, luându-și puțin timp să o lumineze. Sunt cu jumătate mai bogați decât noi, dacă vrei să știi, și dacă privești lucrurile din locul în care mă aflu *eu*, au mai multă siguranță, ceea ce este de invidiat. Tratatul mai este în vigoare încă douăzeci de ani buni, chiar dacă chinezii îl pun în aplicare. În ritmul ăsta, ar trebui să ne supraviețuim fără probleme.

Oliver crede că suntem *condamnați*, îi explică emoționată doamna Lacon lui Guillam, ca și cum i-ar fi împărtășit un secret de familie, în timp ce-i adresa soțului ei un surâs angelic.

Lacon își relua tonul încrezător, dar continua să peroreze, și Guillam își închipui că vrea să-și impresioneze consoarta.

Îmi vei atrage atenția, de asemenea – ca un fel de fundal al cărții poștale –, că prezența unui important aparat de informații sovietic la Hong Kong ar fi îngrozitor de neplăcut pentru guvernul colonial în relațiile sale cu Beijingul?

Înainte de a ajunge atât de departe...

De generozitatea căruia, continuă Lacon, depinde ea, ceas de ceas, ca să supraviețuim, am dreptate?

Tocmai datorită acestor implicații... spuse Smiley.

O! Penny, ești în pielea goală! exclamă doamna Lacon cu indulgență.

Oferindu-i lui Guillam un răgaz minunat, se repezi să liniștească micuța indisciplinată, care apăruse în pragul ușii, între timp, Lacon își umplu plămânii pentru o nouă arie:

Nu numai că protejăm astfel Hong Kongul de *ruși* – ceea ce este *destul* de grav, sunt de acord cu tine, dar poate că nu *destul* de grav pentru unii dintre miniștrii noștri plini de principii înalte –, dar îl protejăm și de mânia Beijingului, care, după cât știe toată lumea, este înspăimântătoare, n-am dreptate, Guillam? *Cu toate acestea...* – spuse Lacon și,

pentru a sublinia schimbarea *radicală* a poziției sale, merse atât de departe încât să-l apuce de braț pe Smiley cu mâna lui lungă, așa că acesta fu nevoit să pună jos paharul - *cu toate acestea*, avertiză el, și vocea lui nesigură se prăvăli în picaj pentru a-și lua zborul din nou, dacă stăpânii noștri vor înghiți treaba asta e cu totul altceva.

Nici n-am intenția să le-o cer înainte de a fi coroborat toate datele de care dispunem, spuse Smiley sec.

- A! Dar nu poți, nu-i așa? obiectă Lacon, virând-o. Nu poți trece peste cercetările în teritoriul național. N-ai dreptul.

Fără o confirmare a informațiilor...

- A, și ce *vrea să spună* asta, George?

Să plantez un agent acolo.

Lacon ridică din sprâncene și întoarse capul, amintindu-i lui Guillam, în mod irezistibil, de Molly Meakin.

Metoda nu este treaba mea, cu atât mai puțin detaliile. E clar că nu poți face nimic stânjenitor, pentru că n-ai nici bani, și nici resurse. Își mai turnă vin, vărsând puțin și pe masă. Val! urlă el. Cârpa!

Am totuși ceva fonduri.

- Dar nu în acest scop.

Vinul pătase fața de masă. Guillam turnă niște sare, în timp ce Lacon ridică fața de masă și strecură dedesubt inelul său de șervet pentru a proteja lacul.

Se lăsă o tăcere prelungită, întreruptă de plescăitul rar al picăturilor de vin, ce se scurgeau pe parchet. În sfârșit, Lacon spuse:

Depinde doar de tine să precizezi ce poate fi imputat în cadrul mandatului tău.

Pot avea asta în scris?

- Nu, domnule.

- Pot avea autorizația ta pentru a lua măsurile necesare în vederea coroborării informațiilor?

- Nu, domnule.

- Dar nu mă vei bloca?

- Întrucât nu știu nimic în legătură cu metodele și nici nu mi se cere acest lucru, nu este de competența mea să-ți dau ordine.

- Dar, dar fiind că fac un demers oficial... încep Smiley.

Val, *adu o cârpă!* îndată ce faci un demers oficial mă spăl pe mâini de orice obligație față de tine. Grupul de Orientare a Informațiilor, nu eu, este cel care va hotărî raza de cuprindere a acțiunilor tale. Tu îți vei face numărul. Ei te vor asculta. Din acel moment totul este între tine și ei. Eu sunt doar moașa. Val, *adu o cârpă*, se întinde peste tot!

O, capul meu e pe butuc, nu al tău, zise Smiley, aproape ca pentru sine. Tu ești imparțial. Știi asta pe dinafară.

Oliver nu este imparțial, spuse veselă doamna Lacon, intrând cu fetița pe umăr, pieptănată și îmbrăcată în cămașă de noapte. Ține *teribil* cu tine, nu-i așa, Olly? îi dădu cârpa lui Lacon, care se apucă să șteargă pe jos. A devenit un adevărat *șoim* în ultimul timp. Mai rău ca americanii. Spune acum noapte bună tuturor, Penny, hai! întindea copilul fiecăruia pe rând. Întâi domnul Smiley... Domnul Guillam... acum tăticu' Ce mai face Ann, George, nu e plecată iar la țară, sper?

O, e în plină formă, mulțumesc!

Hai, fă-l pe *Oliver* să-ți dea ce vrei. S-a făcut *teribil* de pompos. Nu-i așa, Olly?

Se îndepărtă în pași de vals, îngânându-i copilului vorbele rituale:

Hopa-țopa sus pe gard...

Hopa-țopa jos la gard

Hopa-țopa buf în gard!

Lacon o urmări mândru cum se îndepărtează.

I-ascultă, George, vrei să-i vâri și pe americani în treaba asta? întrebă el pe un ton detașat. Nu te costă cine știe ce, știi și tu. Bagă-i pe Veri pe fir și îi vei avea pe toți pe tavă fără să tragi un foc. Foreign Office-ul îți va ciuguli din palmă.

Aș prefera să merg pe mâna mea.

Telefonul verde, gândi Guillam, putea să nici nu

existe.

Lacon rămase pe gânduri, răsucind paharul în mână.

Păcat, declară el, în ciuda celor din urmă. Păcat. Nici Veri, nici factor de panică...

Examină personajul bondoc, neimpresionant din fața lui. Smiley stătea pe scaun cu mâinile strânse, cu ochii închiși, aparent pe jumătate adormit.

Și nici credibilitate, continuă Lacon, ca un fel de comentariu direct cu privire la înfățișarea lui Smiley. Cei de la Apărare nu vor ridica nici degetul cel mic pentru tine, ți-o spun de la bun început. Nici cei de la Interne. Cu Finanțele, ar fi o șansă, iar la Foreign Office, depinde pe cine vor trimite la întrunire și ce-au mâncat de dimineață. Medită din nou. George!

Da?

Lasă-mă să-ți trimit un avocat. Cineva care poate încrucișa săbiile pentru tine, să-ți redacteze memoriul, să-l ducă sus pe baricade.

O, cred că mă pot descurca singur, mulțumesc!

Obligă-l să se odihnească mai mult, îl sfătui Lacon pe Guillam, pe un glas șoptit, care i-ar fi spart timpanele și unui surd, în timp ce se îndreptau spre mașină. Și încearcă să-l faci să renunțe la vestoanele negre și la toate celelalte. Nu se mai poartă la fel ca și crinolinelile. La revedere, George! Sună-mă mâine dacă te răzgândești și ai nevoie de ajutor. Condu cu atenție, Guillam. Nu uita că ai băut.

Când trecură de poartă, Guillam spuse o vorbă foarte grosolană, dar Smiley era prea înfofolit în pătură ca să audă.

Deci e Hong Kong? spuse Guillam, în timp ce conducea.

Nu răspunse, dar nici nu spuse nu.

Și cine este fericitul care va fi trimis acolo? întrebă Guillam, ceva mai târziu, nesperând de altfel să primească vreun răspuns. Sau toată chestia asta face parte din jocul de-a v-ați ascunselea cu Verii?

Nu ne jucăm deloc cu ei de-a v-ați ascunselea, replică Smiley, înțepat și el. Dacă-i luăm și pe ei, ne vor înghiți cu totul. Dacă nu, nu avem resurse. E pur și simplu o

chestiune de echilibru.

Smiley se vârî din nou sub pătură.

Dar chiar a doua zi, ce să vezi, erau gata.

La ora zece, Smiley convocă un comitet director operativ. Vorbi Smiley, vorbi Connie, di Salis se frecă pe scaun și se scărpină ca un preceptor păduchios într-o comedie de Restaurație, până îi veni rândul să vorbească, cu glasul său dogit, inteligent. În aceeași seară, Smiley își expedie telegrama în Italia: o telegramă adevărată, nu un simplu mesaj, numele de cod Tutore, cu o copie la dosarul care creștea văzând cu ochii. Smiley o scrisese, Guillam i-o dăduse lui Fawn, care se dusese cu ea în goană, triumfător, la poșta deschisă toată noaptea, de la Charing Cross. După aerul ceremonios cu care plecase Fawn, puteai presupune că micul formular imprimat era culmea vieții lui, atât de retrase până atunci. Dar nu era așa. Înainte de cădere, Fawn lucrase sub ordinele lui Guillam, ca vânător de scalpuri cu sediul la Brixton. De meserie, totuși, era un tip care ucidea fără zgomot.

Capitolul 5 O plimbare în parc

De-a lungul acelei săptămâni însorite, pregătirile de plecare ale lui Jerry Westerby se desfășurară într-o permanentă atmosferă de agitație sărbătorească. Dacă Londra își prelungea vara, același lucru se putea gândi despre Jerry. Mame vitrege, vaccinări, agenți de informații și redactori-șefi de pe Fleet Street; cu toate că-i era silă de Londra ca de ciumă, Jerry le făcu pe toate fără efort, circulând bine dispus, cu pașii lui mari și apăsați. Își crease chiar un personaj pentru Londra, care să se potrivească ghetelor lui înalte din piele de căprioară: costumul său nu era chiar un Savile Row sută-n sută, dar oricum era costum. Hainele lui de închisoare, cum le spunea Orfana, erau o chestie lavabilă de un albastru șters, creația unui croitor ce făcea un costum în douăzeci și patru de ore, patron al casei Pontschak Happy House of Bangkok, care garanta că este neșifonabil în litere strălucitoare de mătase brodate pe etichetă. În briza blândă a amiezii, se umfla tot atât de ușor ca o rochie de

vară pe cheiul de la Brighton. Cămașa lui de mătase, luată de la aceeași casă de modă, avea un aspect puțin îngălbenit, de vestiar, care te ducea cu gândul la Wimbledon sau la Henley. Bronzul lui, deși toscan, era tot atât de englezesc ca și cravata unui renumit club de crichet, care fâlfâia ca un pavilion național. Doar expresia de pe fața sa, pentru un observator fin, trăda o stare de veghe anume, pe care o observase și Mama Stefano, poștăriță, și pe care, din instinct, o numea „profesională”, dar atât. Câteodată, când știa că avea de așteptat, căra după el sacul cu cărți, care îi dădea un aer de țopârlan: Dick Whittington sosise la oraș.

Baza lui, în măsura în care avea el așa ceva, era Thurloe Square, unde locuia împreună cu mama sa vitregă, a treia Lady Westerby, într-un mic apartament înzorzonat, ticsit cu piese enorme de mobilier vechi, salvat de prin casele părăsite. Era o femeie văcsuită în toate culorile, cotcodăcind ca o găină, tăioasă, cum sunt câteodată fostele frumuseți, și care îl blestema adesea pentru crime reale sau imaginare, precum aceea de a-i fi fumat ultima ei țigară, sau de a fi adus noroi în casă din preumblările sale în parc. Jerry lua doar partea bună din toate acestea. Uneori, când revenea la trei sau la patru dimineața și nu-i era încă somn, îi ciocănea la ușă ca să o trezească, cu toate că de cele mai multe ori se deșteptase înainte; și după ce se machia, o instala pe patul lui, îmbrăcată într-un capot cu dantele și cu volănașe, ținând strâns în mâna ei mică o porție mare de frișcă cu mentă, în timp ce Jerry se întindea cât era de lung pe podea, în mijlocul unui munte magic de vechituri, continuând să-și facă ceea ce numea el bagaje. Muntele era făcut din tot felul de lucruri inutile: vechi tăieturi din ziare, grămezi de jurnale îngălbenite, acte notariale legate cu funde verzi și chiar o pereche de cizme de călărie făcute de comandă, trase pe șanuri, dar înverzite de mucegai. În teorie, Jerry hotăra de ce are nevoie din toate acestea pentru călătorie, dar arareori ajungea mai departe de cine știe ce suvenir, ceea ce-i făcea pe amândoi să se lanseze într-o cascadă de amintiri. Într-o

noapte, de pildă, dezgropase un album cu primele lui articole.

— Hei, Scumpeteo, uite unul bun! Westerby a făcut într-adevăr să cadă măștile cu el! Te face să-ți bată inima mai tare, nu-i așa? Simți cum îți face sângele bătrân să clocotească?

Ar fi trebuit să intri în afacerea unchiului tău, îi replică ea, întorcând paginile cu mare plăcere.

Unchiul respectiv era un rege al nisipului aurifer, pe care Scumpetea îl evoca adeseori pentru a sublinia nesocotința bătrânului Sambo.

Altă dată găsiră un exemplar al testamentului bătrânului, redactat cu mulți ani înainte: „Eu, Samuel, cunoscut și sub numele de Sambo, Westerby” – înghițit de un teanc de facturi și de corespondență a avocaților adresată lui Jerry în calitatea lui de executor testamentar, toate pătate cu whisky sau cu chinină și începând cu „Regretăm”.

Asta-i o surpriză, murmură Jerry pe un ton încurcat, când era prea târziu să mai îngroape la loc plicul în muntele de hârtii. Socotesc că ar trebui să-l punem la loc în grămadă, nu-i așa, dragă?

Ochii ei negri aruncau flăcări de furie.

Citește tare, ordonă ea cu o voce tunătoare, teatrală și, într-o clipă, începură să se plimbe amândoi printre complicațiile de nerezolvat ale fondurilor destinate întreținerii nepoților, educației nepoților și nepoatelor surori și frați, asigurării venitului pe viață al actualei neveste, ale capitalului care urma să fie vărsat lui cutare și cutărică la moartea sau la căsătoria acestuia; codicile pentru recompensarea unor servicii aduse, altele pentru pedepsirea unora care greșiseră.

Hei, știi cine a fost ăsta? Afurisitul ăladevăr Alfred, cel care a fost băgat la zdup! Iisuse, de ce-o fi vrut să-i lase bani *ăstuia*, să-i facă praf într-o noapte?!

Și codicile pentru îngrijirea unor cai de curse, care altfel ar fi ajuns la abator: „Calului meu Rosalie din Maison Laffitte, precum și două mii de lire pe an pentru chiria

grajdului... calului meu Intruder, care este acum antrenat la Dublin. Fiului meu Gerald cât vor fi aceștia în viață, bineînțeles că să-i îngrijească până la moartea lor naturală...”

Bătrânul Sambo, ca și Jerry, iubea caii.

Și pentru Jerry: acțiuni. Doar pentru Jerry: acțiunile societății, în milioane. Un palton, putere, responsabilități; o lume splendidă de moștenit sau în care să zburzi – o lume oferită, chiar promisă, apoi retrasă: „Fiului meu, grija de a administra toate ziarele grupului în conformitate cu stilul și codurile practicate în timpul vieții mele” Recunoștea chiar și un copil din flori; o sumă de douăzeci de mii de lire, liberă de orice obligații, plătilă domnișoarei Mary Nu știu-cum, domiciliată în Green, Chobham, mama fiului meu recunoscut, Adam. Singurul necaz: valiza era goală. Cifrele din cont se diminuaseră cu regularitate din ziua în care imperiul marelui om căzuse în lichidare. Apoi fuseră trecute în roșu ca debite, începând să se mărească din nou ca niște insecte lungi ce sug sânge, umflându-se în fiecare an cu câte un zero.

A, bine, Scumpeteo, spuse Jerry, în tăcerea stranie a zorilor, aruncând plicul înapoi pe muntele magic. Ai scăpat de el, acum, nu-i așa dragă? Rostogolindu-se pe o parte, apucă grămada de ziare îngălbenite – ultimele ediții din creațiile tatălui său – și, așa cum se pricep doar vechii oameni de presă, le răsfoi pe toate dintr-odată. Nu mai poate umbla după păpușele acolo unde e *el*, nu-i așa, Scumpeteo? – foșnet puternic de hârtie – dar nu s-ar da înapoi, nu uita. Și nu că n-ar încerca, aș îndrăzni să spun. Și cu un glas mai liniștit, întorcându-se să se uite la păpușica de la capul patului lui, de-abia atingând covorul cu vârfurile picioarelor: Ai fost întotdeauna scumpița lui, Numărul lui Unu. Întotdeauna înnebunit după tine. Mi-a spus-o. „Cea mai frumoasă fată din lume, așa e Scumpetea”. El mi-a spus-o. Vorbă cu vorbă. Mi-a strigat asta o dată peste Fleet Street. „Cea mai bună nevastă pe care am avut-o”.

Să-l ia dracu’, spuse mama lui vitregă într-un acces

brusc, molatic de dialect de North Country, în timp ce ridurile se strânseseră ca niște agrafe de chirurg în jurul liniei roșii a buzelor. Diavol împutit, urăsc fiecare bucățică din el!

Și un timp rămaseră amândoi așa cum se aflau, fără să scoată o vorbă, Jerry întins pe podea și pipăindu-și fleacurile, trăgându-și bucla de pe frunte, iar ea așezată pe pat, uniți de un soi de dragoste pentru tatăl lui Jerry.

— Ar fi trebuit să vinzi balast pentru unchiul Paul, oftă ea, cu perspicacitatea femeii înșelate adesea.

În ultima seară, Jerry o invită la restaurant și, după aceea, reîntorși în Thurloe Square, ea îl servi cu cafea în ceștile ce-i mai rămăseseră din serviciul ei de Sèvres. Gestul se sfârși cu un dezastru. Vârându-și fără să gândească degetul gros în toarta ceștii, Jerry o sparse cu o ușoară sudalmă pe care, din fericire, ea nu o auzi. Acoperind cu abilitate ceașca, reuși să-i ascundă catastrofa până în momentul în care putu să ajungă la bucătărie și să facă schimbul. Dar nimeni, vai, nu scapă de pedeapsa lui Dumnezeu. Când avionul lui Jerry făcu escală la Tașkent – reușise să-și facă rost de loc pe ruta transsiberiană – descoperi cu surprindere că autoritățile ruse deschiseseră un bar la unul din capetele sălii de așteptare: după părerea lui Jerry, un semn uluitor de liberalizare a țării. Căutând în buzunarul hainei valută forte cu care să-și plătească o votcă mare, dădu în schimb de micul semn de întrebare din porțelan cu marginile ciupite. Renunță la votcă.

În materie de afaceri era tot atât de docil, de maleabil. Agentul lui literar era o veche cunoștință de crichet, un snob cu origini nesigure, pe care îl chema Mencken, cunoscut drept Ming, unul dintre acei idioți din naștere cărora societatea engleză și lumea editorială, în mod special, erau întotdeauna gata să le rezerve un loc confortabil. Mencken era fanfaron și țâfnos, purta o barbă înspicată, poate ca să dea impresia că scria el însuși cărțile pentru care făcea reclamă. Luară masa la clubul lui Jerry, un local mare și soios, care își datora supraviețuirea doar fuzionării cu diverse alte cluburi mai modeste sau unor

cereri repetate de fonduri prin poștă. Cuibăriți în sala de mese pe jumătate goală, sub privirile de marmură ale fondatorilor Imperiului, se plângeau de lipsa unor popicari puternici în Lancashire. Jerry ar fi dorit ca indivizii din Kent să „arunce zdravăn bila aia dracului, nu s-o ciugulească cu vârful degetelor” Middlesex, erau amândoi de acord, avea câțiva tineri care promiteau: „dar, Doamne iartă-mă, uită-te și tu în ce fel îi selecționează, spuse Ming, dând din cap și tăindu-și friptura în același timp.

Păcat că ți-ai pierdut inspirația, zbieră Ming către Jerry sau către oricine ar fi vrut să-l asculte. Nimeni n-a reușit să scrie un roman despre Extremul Orient, asta-i părerea mea. Greene a făcut-o, dacă-l poți suporta pe Greene, eu unul nu pot, prea multă papistășie. Malraux, dacă-ți place filosofia, pe care eu nu pot să o înghit. Maugham, dacă *vrei*, și înaintea lui nimeni până la Conrad. Noroc. Te superi dacă îți spun ceva? Jerry îi umplu paharul lui Ming. Ia-o mai încet cu stilul Hemingway. Toată această dezinvoltură sub presiune, dragoste cu coaiele zburate de un glonte. Nu place, asta-i părerea mea. S-a mai *văzut*.

Jerry îl conduse pe Ming la un taxi.

Te superi dacă îți spun ceva? repetă Mencken. Fraze mai lungi. E momentul ca voi, ziariștii, să vă faceți mâna pentru roman, scrieți prea scurt. Paragrafe scurte, fraze scurte, capitole scurte. Vedeți lucrurile în cvadrați, în coloane, în loc să vedeți toată pagina. Așa a făcut și Hemingway. Încerca întotdeauna să scrie romane pe spatele cutiilor de chibrituri. Desfășoară-te, asta-i părerea mea.

Salut, Ming. Mulțumesc.

Salut, Westerby. Amintește-i bătrânului tău tată de mine, nu uita. Cred că a mai îmbătrânit și el. Ne ajunge pe toți.

Chiar și cu Stubbs, Jerry reuși oarecum să-și păstreze aceeași stare bună de spirit; cu toate că Stubbs, cum ar fi spus Connie Sachs, era o jigodie patentă.

Ziariștii, ca mulți alții ce călătoresc, încurcă lucrurile peste tot, iar Stubbs, ca redactor-șef al grupului, nu făcea

nici el excepție. Biroul lui era plin de șpalturi pătate cu ceai, cu cești mânjite de cerneală și cu resturile unui sandvici cu șuncă, mort de bătrânețe. Stubbs însuși stătea jos uitându-se chiorăș la Jerry printre toate astea, ca și cum Jerry venise să i le ia.

Dragul de Stubbs. Mândria profesiei, murmură Jerry, deschizând ușa cu umărul și sprijinindu-se de perete cu mâinile la spate, de parcă ar fi vrut să și le imobilizeze.

Stubbs morfolea ceva tare și scârbos pe vârful limbii înainte de a se întoarce la dosarul pe care îl studia peste grămada de gunoi de pe biroul lui. Stubbs făcea să se adeverească toate glumele răsuflăte despre redactorii-șefi. Era pizmaș, cu obraji cenușii buhăiți și cu niște pleoape grele care păreau să fi fost frecate cu funingine. Va rămâne la cotidian până în ziua când va face ulcer la stomac și-l vor muta atunci la suplimentul duminical. Peste încă un an îl vor expedia la revista femeilor, unde va primi ordine de la niște puști, până îi va fi venit vremea de pensionare. Între timp, era prefăcut și asculta corespondențele telefonice ale redactorilor, fără să le spună că era pe fir.

Saigon, bombăni Stubbs și cu un pix ronțait la capăt marcă ceva pe margine.

Accentul său londonez era complicat de un ușor fornăit cu care se alesese din zilele când accentul canadian era în vogă pe Fleet Street.

De Crăciun, acum trei ani. Îți spune ceva?

Ce să-mi spună, bătrâne? întrebă Jerry, lipit în continuare de zid.

- Ceva *festiv*, zise Stubbs, cu un zâmbet de călău. Camaraderie și veselie mare la birou, pe vremea când grupul era atât de tâmpit încât să țină un birou acolo. Petrecere de Crăciun. Tu ai dat-o. Citi dintr-un dosar. „Dejun de Crăciun, Hotel Continental, Saigon”. Și apoi lista invitaților, așa cum ți s-a cerut. Filatori, fotografii, șoferi, secretare, curieri, ce dracu’ mai știu eu. Șaptezeci de lire bune au trecut în alte mâini de dragul relațiilor publice și a bunei dispoziții. Ți-amintești? continuă

imediat: Printre invitați, l-ai introdus pe listă pe Smoothie Staliwood. Era *acolo*, nu-i așa? Staliwood? Să-și facă numărul obișnuit? Să le toarne gogoși celor mai urâte dintre fete, să spună ce trebuia spus?

Așteptând, Stubbs începu să ronțăie ce o fi avut el pe vârful limbii. Dar Jerry sprijinea peretele, gata să aștepte toată ziua.

Suntem un grup de stânga, spuse Stubbs, lansându-se într-una din tiradele lui favorite. Aceasta înseamnă că dezaprobăm vânătoria de vulpi și contăm, pentru supraviețuirea noastră, pe generozitatea unui miliardar analfabet. Arhivele spun că Staliwood și-a luat dejunul de Crăciun la Phnom Penh, oferindu-le cu dărnicie ospitalitatea sa demnitarilor din guvernul cambodgian. Dumnezeu să-l ierte. Am vorbit cu Staliwood și avea aerul să creadă că acolo a fost. Phnom Penh.

Jerry se duse cu pași greoi până la fereastră și își propti dosul de un vechi radiator negru. Afară, la mai puțin de doi metri de el, un ceas jegos atârna deasupra capetelor mulțimii care mergea pe trotuar – un cadou al fondatorului pentru Fleet Street. Era pe la mijlocul dimineții, însă brațele lui erau înțepenite la șase fără cinci. Peste drum, în cadrul unei porți, doi bărbați stăteau în picioare și citeau ziarul. Purtau pălării, iar ziarul le ascundea fețele: Jerry medită ce frumoasă ar fi viața dacă filatorii ar fi arătat așa și în realitate.

Toată lumea îl regulează pe papagalul ăsta, Stubbsie, spuse el gânditor, după o altă tăcere prelungită. Și tu. Vorbești despre chestii care au avut loc cu trei ani nenorociți în urmă. Las-o baltă, bătrâne! Țsta-i sfatul meu. Pune-l la sertar. E cel mai bun loc pentru el.

Nu e o revistă de scandal, e un cotidian respectabil. Revista e suplimentul în culori.

- Pentru mine e tot ziar de scandal. A fost și va fi întotdeauna.

Bine ai venit, intonă Stubbs, oftând. Bine ai venit ca om al președintelui. Luă un formular de contract tipărit. Nume: Westerby, Clive Gerald, declamă el, pretinzând că

citește după formular. Profesiune: aristocrat. Bun venit fiului bătrânului Sambo. Aruncă formularul de contract pe masă. Lucrezi pentru amândouă. Suplimentul duminical și cotidianul. Acoperi șapte zile din șapte, de la războaie până la spectacole de striptease. Fără indemnizații și pensie, cheltuielile reduse la minimum. Rufele se spală doar pe teren și asta nu înseamnă în fiecare zi. Primești o carte de credit pentru telegrame, dar nu o folosești. Te mulțumești să-ți trimiți articolul par avion, telexând numărul zborului și îi dăm noi drumul. Plăți suplimentare în funcție de rezultate. BBC îți face onoarea deosebită să-ți primească interviuri audio la prețurile derizorii cunoscute. Președintele spune că sunt bune pentru prestigiu, Dumnezeu știe ce înțelege el prin asta. Pentru plasarea lor la mai multe ziare...

Aleluia, spuse Jerry cu un oftat lung.

Apropiindu-se cu pași rari de birou, luă pixul ronțăit, încă umed de saliva lui Stubbs, și, fără să arunce vreo privire la proprietarul lui sau la textul contractului, își mângăli cu un zâmbet larg semnătura într-un zigzag calm în josul ultimei pagini, în aceeași clipă, ca și cum ar fi fost convocată să întrerupă acest sfânt eveniment, o fată în blugi deschise, fără niciun fel de ceremonie, ușa cu piciorul și puse pe birou un teanc proaspăt de șpalturi. Telefoanele sunau – poate că o făceau de câțva timp – fata plecă, balansându-se în mod absurd pe tocurele enorme ale pantofilor ei cu talpă groasă; o figură necunoscută se făcu văzută în ușa întredeschisă și urlă: „E ora de rugăciune la bătrânul, Stubbsie”; apăru un subaltern și, câteva clipe după aceea, Jerry fu condus în turul de prezentare: administrație, serviciul extern, editoriale, redactor-șef, plăți, știri cotidiene, sport, turism, îngrozitoarele reviste pentru femei. Ghidul său era un absolvent de douăzeci de ani, cu barbă, și, pe tot parcursul ritualului, Jerry îi spuse „Cedric” Când ajunse pe trotuar, se opri, legănându-se alene de pe călcâie pe vârfuri și înapoi, ca și cum ar fi fost beat sau zăpăcit de pumni în cap.

Splendid, murmură el destul de tare ca două fete să se

întoarcă și să se uite la el în timp ce treceau. Excelent. Minunat. Splendid. Perfect.

Acestea fiind zise, se aruncă în primul loc de adăpare, unde o mână de vechi ziariști sprijineau barul, în special țipi de la economic și de la politic, care se lăudau cum erau ei cât pe ce să le intre un editorial la pagina cinci.

Westerby! Contele în persoană! Și în *costum*! Același costum! Și micul conte îmbrăcat în el, Iisuse Hristoase!

Jerry rămase până la închidere. Dar bău cu cumpătare totuși, întrucât dorea să-și țină mintea limpede pentru plimbările lui în parc cu George Smiley.

Fiecare societate închisă are un interior și un exterior, iar Jerry se afla în exterior. Ca să se plimbe în parc cu George Smiley, pe vremea aceea – fără să folosim jargonul profesional, să aibă o întâlnire cu el, sau, așa cum s-ar fi exprimat Jerry însuși, dacă, ferească Dumnezeu, ar fi ajuns vreodată să dea un nume evenimentelor importante din cadrul existenței sale, „să plonjeze într-o viață nouă, mai bună” – îl obliga să umble creanga dintr-un punct de plecare anume, de obicei o zonă puțin locuită, cum ar fi împrejurimile recent părăsite ale Covent Garden-ului, și să ajungă pe jos la o destinație precisă, puțin înainte de orele șase, când, presupunea el, echipa drastic redusă de filatori ai Prăvăliei avusese timp din belșug să-i controleze spatele și să-l declare curat. În prima seară, destinația sa era gura abruptă a stației de metrou de la Charing Cross, așa cum se mai numea încă în anul acela, un loc plin de agitație, unde întotdeauna se întâmpla ceva ciudat cu circulația mașinilor. În ultima seară, fusese o stație de autobuz, la trotuarul sudic de lângă Picadilly, unde strada o ia pe lângă Green Park și unde apăreau mai multe mașini. Existaseră cu totul patru întâlniri, două la Londra și două la Grădiniță. La Sarratt, munca era operativă – reciclarea obligatorie căreia trebuiau să i se supună periodic toți agenții – și era mult de memorizat, numere de telefon, cuvinte de cod și procedee de contactare, precum și fraze codificate, convenite a fi

înserate în mesajele transmise în clar prin telex către ziarul de scandal; ca, de pildă, soluții de retragere rapidă și acțiuni de urgență în anumite situații disperate, de dorit cât mai rare. Ca mulți sportivi, Jerry avea o memorie limpede și bună a faptelor; când anchetatorii îl testaseră, se declaraseră mulțumiți. Făcuseră repetiții cu el cu tehnică de luptă, din care se alesese cu un spate sângărând de cât se lovise de salteaua uzată.

Sedințele de la Londra se limitaseră la una, la care se făcuse un instructaj foarte simplu, și la o întâlnire de rămas-bun.

Întâlnirile erau concepute în moduri diverse și complicate. La Green Park, ca semn de recunoaștere, ducea cu el o sacoșă de la fortnum & mason și reușise, oricât de lungă se făcea coada la autobuz, printr-o serie de zâmbete și de călcări pe picioare, să rămână ultimul. În schimb, la întâlnirea de pe chei, ținea în mână un număr vechi din *Times* care, din întâmplare, avea pe copertă portretul bine hrănit al președintelui Mao, iar literele roșii pe fond alb ieșeau cu putere în evidență în lumina amurgului. Big Ben bătu de orele șase, iar Jerry numără bătăile, însă etica acestui gen de întâlniri cerea ca ele să nu aibă loc la oră fixă, nici la sferturi de oră, ci în minutele intermediare, ceea ce făcea să sară mai puțin în ochi. Șase erau orele vrăjite ale toamnei, când miresmele tuturor terenurilor de crichet din Anglia, umede și acoperite cu frunze moarte, se răspândeau în susul râului, împreună cu valurile de umezeală ale asfințitului, iar Jerry își petrecu vremea într-o stare de semitransă plăcută, adulmecându-le fără să se gândească și ținându-și ochiul stâng, cine știe de ce, strâns închis. Utilitara, când ajunsese hurducându-se în dreptul său, era o Bedford verde, obosită, cu o scară pe acoperiș și pe care scria pe o parte cu vopseaua ștearsă, dar care se mai putea citi, „întreprinderea de Construcții Harris”: o droagă bătrână de supraveghere, scoasă la reformă, cu obloane metalice la ferestre. Văzând-o că se oprește, Jerry înaintă, exact în momentul în care șoferul, un tip antipatic cu buză de iepure, își scoase capul ascuțit

prin geamul deschis.

Și Wilf unde e? se răsti băiatul. Mi s-a spus că vii cu Wilf.

- Va trebui să te mulțumești cu mine, îi replică Jerry fără ezitare. Wilf are de lucru.

Și, deschizând portiera din spate, se cățără înăuntru și o trânti; scaunul de lângă șofer era în mod deliberat plin de bucăți de scândură, așa că nu putea să se așeze pe el.

Aceasta fu singura discuție pe care o avură vreodată.

Pe vremuri, când Prăvălia avea subofiterii ei stilați, Jerry ar fi contat pe puțină conversație amabilă. Acum nu mai era așa. Când se ducea la Sarratt, procedura nu diferea prea mult, doar că mașina îi sălta vreo douăzeci de kilometri și, dacă avea noroc, băiatul își aducea aminte și îi arunca o pernă lui Jerry ca să nu-și zdrobească fundul de tot. Cabina șoferului era izolată de partea din spate a camionetei unde stătea ghemuit Jerry, și singurele locuri prin care putea privi afară, în timp ce aluneca în susul și în josul banchetei de lemn și se apuca strâns de mânere, erau crăpăturile de la marginea obloanelor metalice ale ferestrelor, care ofereau în cel mai bun caz o priveliște fragmentară a lumii exterioare, cu toate că Jerry se dovedea destul de rapid în recunoașterea locurilor știute.

Pe drumul spre Sarratt, trecu prin cartiere deprimante de fabrici îmbătrânite, ce aminteau de cinematografele prost văruite ale anilor 1920 și pe lângă un han de cărămidă pe care o placă în neon roșu anunța că „se organizează petreceri de nuntă”. Dar sentimentele cele mai intense le avu în prima și în ultima zi de vizită la Prăvălie. În prima seară, când se apropiase de celebrele turlă ale Prăvăliei, familiare lui - de fiecare dată era la fel - îl năpădiseră o senzație confuză de sfîntenie: „Iată ce înseamnă serviciul de fapt” După mânjeala de cărămidă roșie, urmau trunchiurile înnegrite ale platanilor, ca să apară apoi o salată de lumini colorate; se deschise o poartă de fier și camioneta se opri cu un zgomot surd. Portierele fură deschise cu putere din afară, chiar în momentul în care se auzi cum se închide poarta și o voce bărbătească,

de sergent-major, răcnind:

Hai, omule, *mișcă* de aici, pentru numele lui Dumnezeu! Guillam privea întrucâtva amuzat.

Bună, Peter, băiatule, cum merge treaba? Iisuse, ce frig e!

Fără să se obosească să răspundă, Peter Guillam îl plesni pe Jerry pe umăr, ca și cum i-ar fi dat brânci în cursă, închise bine ușa, o încuie și sus, și jos, băgă cheile în buzunar și-l conduse în trap mărunț de-a lungul coridorului care părea să fi fost demolat cu furie de către dihori. Bucăți mari de tencuială fuseseră scobite până la leat; ușile fuseseră smulse din balamale; grinzile și pragurile de sus ale ușilor se bălângăneau; huse de mobilă, scări, moloz stăteau peste tot de-a valma.

V-au călcat irlandezii? exclamă Jerry. Sau ați dat un bal pentru ofițeri și trupeți?

Întrebările lui se pierdură în zgomotul pașilor. Cei doi urcară repede, parcă s-ar fi luat la întrecere, Guillam aruncându-se înainte, iar Jerry pe urmele lui, râzând amândoi de li se tăia răsuflarea, pașii răsunând și scârțâind pe scările de lemn nevopsit. O ușă le întârzie goana, Jerry așteptând, în timp ce Guillam se chinuia cu încuietorile. Apoi Jerry așteaptă din nou, pe partea cealaltă, până le încuie la loc.

Bun venit la bord, spuse Guillam mai liniștit.

Ajunseseră la etajul V. Călcau acum încet, fără zbenguială, doi ofițeri inferiori britanici, convocați la șeful lor. Coridorul o făcea la stânga, din nou la dreapta, urcând apoi câteva trepte strâmte. O oglindă în ochi de pește, spartă, iar trepte, două în sus, trei în jos, până când ajunseră la biroul abandonat al unui paznic. La stânga lor era sala de jocuri, goală, cu fotolii plasate mai mult sau mai puțin în cerc și cu un foc bun arzând în cămin. Continuă așa până la o încăpere lungă, cu mochetă cafenie, pe ușa căreia scria „Secretariat”, de fapt o anticameră, unde trei mămici cu periute la gât și în tricou cu jachetă dactilografiau în liniște la lumina lămpii de birou. La celălalt capăt al încăperii, altă ușă, închisă,

nevopsită și foarte murdară în jurul clantei. Fără șild la broască. Doar găurile pentru șuruburi, observă el, și urma locului unde fusese șildul. Deschizând ușa fără a ciocăni, Guillam își strecură capul prin crăpătura ei și anunță ceva cu glas scăzut. Apoi se retrase și îl împinse repede pe Jerry înaintea lui: Jerry Westerby era admis în prezența șefului.

A, formidabil, George, bună!

Și nu-l întreba despre nevastă-sa, îl avertiză Guillam repede, în șoaptă de-abia auzită, care îi bâzâi pentru o bună bucată de vreme după aceea lui Jerry în ureche.

Tată și fiu? Genul acesta de relație? Mușchi și creier? Mai exact ar fi, poate, fiul și tatăl său adoptiv, ceea ce în această meserie este considerată legătura cea mai puternică.

Bătrâne, murmură Jerry și râse răgușit.

Prietenii, în Anglia, nu au un fel adevărat de a se saluta, și aceasta cu atât mai puțin într-un sinistru birou funcționăresc, în care nu există nimic atrăgător care să-i incite, în afară de o masă de lucru din scândură de brad. Pentru o fracțiune de secundă, Jerry își puse pumnul lui de jucător de crichet pe palma moale, șovăielnică a lui Smiley, apoi îl urmă cu pași grei, la o distanță respectuoasă, până în fața focului, unde îi așteptau două fotolii din piele veche, crăpată și în care se șezuse mult. Din nou, în acest anotimp capricios, focul ardea în căminul victorian, dar foarte mic în comparație cu cel din sala de jocuri.

Ce mai face Lucea? se interesă Smiley, umplând două pahare dintr-o carafă.

Grozav.

- O, Doamne. Cred că ți-a venit greu să pleci.

- O, nu! Formidabil. Noroc.

- Noroc.

Se așezară.

Și de ce *formidabil*, Jerry? întrebă Smiley, ca și cum „formidabil” era un cuvânt pe care nu-l cunoștea.

Nu se aflau hârtii pe birou și camera era goală; mai mult ca un birou nefolosit, decât propriul său birou.

Credeam că sunt terminat, explică Jerry. Telegrama m-a

lăsat fără suflare. Mi-am zis: ei bine, Bill m-a prăjit. I-a prăjit pe toți ceilalți, așa că, de ce nu și pe mine?

- Da, spuse Smiley aprobator, ca și cum împărtășea dubiile lui Jerry, și îl privi lung, o clipă, fără să-și ascundă mirarea. Da, da, într-adevăr. Cu toate acestea, gândindu-ne mai bine, se pare că nu i-a prăjit pe Temporari. Am mers pe urmele lui până în cele mai ascunse cotloane ale Arhivelor, dar Temporarii erau clasați la rubrica „Contacte amicale”, în secțiunea „Probleme teritoriale”, într-o arhivă complet separată, în care el nu ar fi avut acces în mod normal. Nu înseamnă că nu te-a considerat suficient de important, se grăbi el să adauge, ci pur și simplu pentru că Bill avea alte probleme mai importante în minte.

Nu mor eu din atât, spuse Jerry zâmbind.

Îmi pare bine, răspunse Smiley, fără să fi înțeles gluma. Se ridică pentru a umple paharele, apoi se apropie de șemineu și, luând un vătrai de alamă, se apucă să ațâțe, gânditor, jăraticul. Lucea. Da. Eu și Ann am fost acolo. Trebuie să fie vreo unsprezece, doisprezece ani de atunci. Ploua. Râse scurt, într-o adâncitură ticsită din celălalt capăt al încăperii, Jerry zări un pat îngust de campanie, cam scheletic, cu un șir de telefoane la căpătâi. Am fost la băi, mi-aduc aminte, continuă Smiley. Era la modă cura. Dumnezeu știe ce cură făceam. Râscoli din nou jarul și de data aceasta ieșiră limbi de foc, ornamentând contururile bucălate ale obrazilor lui rotunjiți cu pete portocalii, iar lentilele groase ale ochelarilor lui păreau două mici bălți aurii. Știi că Heinrich Heine a avut o mare aventură acolo? O idilă? Cred că de aceea ne-am dus și noi acolo, dacă mă gândesc mai bine. Socoteam că ne face și nouă bine.

Jerry mormăi ceva, neștiind prea bine, în clipa aceea, cine era Heine.

S-a dus la băi, a băut apă minerală și acolo a întâlnit o doamnă al cărei nume l-a impresionat într-atât, încât a obligat-o pe nevastă-sa să-l folosească de atunci încolo.

Flăcările mai pâlpâiră o clipă.

Și tu ai avut o aventură acolo, nu-i așa?

- O chestie pasageră, nimic serios.

Beth Sanders, se gândi automat Jerry, în timp ce lumea lui se clătina, apoi își reveni. Nu putea fi decât Beth. Tatăl, general în retragere, prim-președinte al Curții Comitatului.

Bătrâna Beth avea mai mult ca sigur câte o mătușă în fiecare birou secret de la Whitehall.

Aplecându-se din nou, Smiley puse vătraiul într-un colț, cu atenție, ca și cum ar fi depus o coroană.

Nu suntem neapărat în competiție cu afecțiunea. Pur și simplu vrem să știm unde o putem găsi. Jerry nu spuse nimic. Peste umăr, Smiley se uită la Jerry, iar Jerry îi zâmbi ca să-i facă plăcere. Numele femeii gândurilor lui Heine, ca să știi și tu, era *Irwin Mathilde*, reluă Smiley, iar zâmbetul lui Jerry se transformă într-un râs forțat. Da, trebuie să mărturisesc, sună mult mai bine în nemțește. Și cu romanul cum stai, avansezi? Mi-ar părea rău dacă ți-am alungat muza. Nu cred că mi-aș putea-o ierta, zău așa.

Nicio problemă, spuse Jerry.

- E gata?

Ei, știi cum e.

Pentru o clipă nu se mai auzi nimic în afară de tăcănitul mașinilor de scris ale mămicilor și de hurelul traficului din stradă.

Ne vom recompensa când se va sfârși cu toată istoria asta, spuse Smiley. Insist. Cum a fost cu Stubbs?

Fără probleme.

- Am mai putea face ceva ca să-ți ușurăm treaba?

- Nu cred.

De dincolo de anticameră se auziră zgomote de pași. Toate în aceeași direcție. Consiliul de război, își spuse Jerry, o adunare a clanurilor.

Și tu, cum stai? Întrebă Smiley. Ești, cum să zic, *pregătit*? Vrei s-o faci?

Nicio problemă. De ce nu reușesc să spun altceva? se întrebă el. Parcă sunt o placă de patefon uzată.

Multora le lipsește asta în zilele noastre. Voința. În special în Anglia. O mulțime de oameni văd în *îndoială* o atitudine filosofică legitimă. Se consideră mereu la mijloc,

în timp ce, de fapt, nu se găsesc nicăieri. Nicio bătălie nu a fost vreodată câștigată de către spectatori, nu-i așa? Noi știm asta aici. Avem noroc. Lupta pe care o ducem a început în 1917, odată cu Revoluția bolșevică. Nu s-a schimbat nimic de atunci.

Smiley își schimbase poziția, în partea cealaltă a camerei, nu departe de pat. În spatele lui, o fotografie veche, cu granulație mare, strălucea la lumina focului. Jerry o observase de cum intrase. Acum, sub tensiunea momentului, se simțea obiectul unei duble scrutări: din partea lui Smiley și din partea ochilor încetoșați din fotografie, care sclipeau sub sticlă la lumina flăcărilor. Forfota pregătirilor se întetea. Se auzeau voci, râsete, scaune care scârțâiau pe podea.

Am citit undeva, spuse Smiley, cred că era o carte a unui istoric - american, în orice caz - care vorbea despre generații întregi, născute în închisoarea datornicilor și care își duc viața încercând să-și cumpere drumul spre libertate. Cred că și noi suntem o astfel de generație. Ce zici? Trăiesc tot timpul cu sentimentul că datorez ceva. Tu nu? Am fost întotdeauna recunoscător acestui serviciu că mi-a dat o șansă de a plăti. N-ai și *tu* aceeași impresie? Nu cred că trebuie să ne fie teamă... să ne devotăm. Îți par demodat?

Pe fața lui Jerry nu se putea citi nimic. Întotdeauna uita această fațetă a lui Smiley când se afla departe de el și își aducea aminte de ea întotdeauna prea târziu când era împreună cu el. Bătrânul George avea ceva de preot nerealizat, cu cât îmbătrânea, cu atât era mai perceptibil acest lucru. Părea să presupună că întreaga lume occidentală îi împărtășea grijile și că trebuia să o convingă să adopte un mod de gândire adecvat.

În acest sens, cred că trebuie să ne felicităm pe bună dreptate că suntem puțin demodați...

Jerry nu mai putu să suporte.

Măi omule, spuse el cu un răs forțat, înroșindu-se la față. Pentru numele lui Dumnezeu! îmi arăți calea și eu plec la drum. E bine? Tu ești bufnița, nu eu. Indică-mi

mutările, și eu joc. Lumea este plină până la refuz de intelectuali fără vlagă, înarmați cu cincisprezece argumente, care se bat cap în cap, ca să nu-și sufle nasul. Nu mai avem nevoie de încă unul în plus. De acord? Zău, așa e.

Un ciocănit scurt la ușă anunță reapariția lui Guillam. Pipele păcii sunt toate aprinse, șefule.

Spre surprinderea lui, în toiul acestor întreruperi, Jerry păru că surprinde termenul „afemeiat”, dar nu putea să-și dea seama dacă era o aluzie în privința sa ori a poetului Heine. Nici că-i păsa cine știe ce. Smiley ezită, se încruntă, apoi păru că revine la realitatea ce-l înconjură. Aruncă o privire spre Guillam, din nou spre Jerry, apoi ochii i se opriră asupra unui punct la patru, cinci metri distanță, o atitudine rezervată universitarilor englezi.

Păi, dacă e așa, să mergem să întoarcem ceasul, spuse el cu glas vag.

În timp ce ieșeau toți trei din cameră, Jerry se opri cu mâinile înfundate în buzunare, pentru a admira fotografia de pe perete, zâmbindu-i, cu speranța că Guillam va întârzia și el, ceea ce se și întâmplă.

Parcă și-ar fi înghițit ultimul bănuț, spuse Jerry. Cine e?

Karla, răspuse Guillam. L-a recrutat pe Bill Haydon. Agent rus.

Ai zice că e nume de fată. Cum vine asta?

E numele de cod al primei lui rețele. Mai e o școală de gândire care susține că este numele singurei sale iubiri.

Să-i fie de bine, spuse Jerry pe un ton indiferent, zâmbind în continuare, și pomi alături de el către sala de jocuri.

Poate că în mod deliberat, Smiley o luase înainte, și nu putea auzi ce vorbesc.

Tot cu fata aia cam sărită ești, cu flautista? întrebă Jerry.

Nu mai e așa sărită, spuse Guillam.

Mai făcură câțiva pași.

A șters-o? se interesă Jerry compătimator.

- Cam așa ceva.

Și el, *e-n regulă*? Întrebă Jerry pe un ton total detașat, făcând semn cu bărbia spre singuraticul din fața lor. Mănâncă bine, se-mbracă bine, chestii d-astea?

- N-a fost niciodată atât de în formă ca acum. De ce?

- Întrebam și eu, spuse Jerry, încântat.

De la aeroport, Jerry o sună pe fiica lui, Cât, lucru ce i se întâmpla foarte rar, dar de data aceasta se simți nevoit s-o facă. Știa că e pe cale să comită o greșală chiar înainte de a introduce moneda în aparat, dar nu renunță, și nici vocea teribil de familiară a fostei lui neveste nu-l făcu să aibă rețineri.

Dumnezeule mare, alo! Chiar eu sunt. Formidabil. Ascultă: ce face Phillie?

Phillie era soțul ei, un funcționar public aproape de anii de pensie, cu toate că era mai tânăr decât Jerry cu treizeci de vieți anapoda.

Foarte bine, mulțumesc, răspunse ea pe tonul acela glacial cu care fostele soții își apără actualii parteneri de viață.

Păi, mi-a trecut prin cap că aș putea schimba vreo două vorbe cu cât. Plec pentru câțva timp în Orient, mă înham din nou. Simțea că ar trebui să-și ceară scuze. Ziarul are nevoie de un om acolo, spuse el, și auzi pocnetul receptorului pe bufetul din hol.

Stejar, își aminti el. Cu picioarele răsucite. Altă rămășiță de la bătrânul Sambo.

Tată?

- Bună! urlă el ca și cum se auzea prost, ca și cum l-ar fi luat prin surprindere. Cât? Alo, ascultă, *iubito*, ai primit cărțile mele poștale și toate celelalte?

Știa că le primise. Îi mulțumise regulat în scrisorile ei săptămânale.

Neauzind nimic în afară de „Tată” repetat pe un ton interogativ, Jerry o întrebă cu jovialitate:

Mai colecționezi mărci poștale, nu-i așa? Pentru că acum mă duc mai încolo, știi, în Extremul Orient.

Se anunțau decolări, aterizări, se schimbau lumi întregi, însă Jerry Westerby, vorbind cu fiica lui, rămânea

nemișcat în mijlocul acestei agitații.

Erai înnebunită după timbre, îi aminti el.

- Am șaptesprezece ani.

Desigur, desigur, ce colecționezi acum? Nu mai spune. Băieți! Debordând de umor, o ținea întruna pe acest ton, mutându-se de pe o gheată din piele pe alta, făcând glume și râzând tot el. Ascultă, îți trimit ceva bănuți. Blatt & Rodney aranjează tot, un fel de cadou de ziua ta și de Crăciun la un loc, dar mai bine vorbește cu mama, înainte de a-i cheltui. Sau poate cu Phillie, ce? E un tip pe care te poți bizui, nu-i așa? Pune-l pe Phillie să se ocupe, e genul de lucruri în care-i place să-și vâre nasul. Deschise ușa cabinei ca să se audă hărmălaie. Mi-e teamă că suntem chemați la avion, Cât, zbieară el, ca să acopere zgomotul. Fii atentă. Nu ceda prea ușor, înțelegeți ce vreau să spun?

Se așeză la coadă la bar, dar pentru puțin timp, întrucât, în ultimul moment, omul din el obișnuit cu Extremul Orient se trezi și se duse vizavi, la cofetărie. Trecu ceva vreme până reuși să capete un nou pahar cu lapte proaspăt de vacă. Stând la coadă, Jerry avu senzația că este urmărit. Nu e de mirare: pe un aeroport, toată lumea urmărește pe toată lumea, așa că, ce naiba? se gândi la Orfană; ar fi dorit să fi avut timp să-și găsească o fată înainte de a pleca. Măcar pentru a risipi amintirea neplăcută a despărțirii lor silite.

Smiley mergea pe jos, un bărbat scund, rotofei, în fulgarin. Cronicarii mondeni cu mai multă clasă decât Jerry, observând cu dibăcie cum înaintează prin străzile de lângă Charing Cross Road, ar fi recunoscut pe loc tipul: reprezentantul clasic al brigăzii de impermeabile, came de tun pentru saunele mixte și pentru librăriile cu cărți porcoase. Aceste hoinăreli lungi deveniseră pentru el un obicei. Cu nou regăsită să energie putea umbla prin jumătate din Londra fără măcar să-și dea seama. De la Cambridge Circus, acum când știa scurtăturile, putea urma douăzeci de itinerarii diferite, fără să facă de două ori același drum. Alegând doar punctul de pornire, se lăsa ghidat de noroc și de instinct, în timp ce o altă parte a

minții sale se afunda în zonele mai îndepărtate ale sufletului său. Dar în seara aceasta călătoria avea o direcție, trăgându-l spre sud, apoi spre vest, iar Smiley îi cedă. Aerul era umed și rece, îngreunat de o ceață nemiloasă, ce nu văzuse niciodată soarele. Umblând, își luase propria insulă cu el, ticsită cu imagini, nu cu oameni. Ca un palton suplimentar, pereții albi îl învăluiau în gândurile sale. Sub o poartă, doi asasini în haine de piele șopoteau; sub un felinar, un băiat cu părul negru strângea cu furie în mână o cutie de vioară. În fața unui teatru, mulțimea care aștepta părea incandescentă în baia de lumină ce se reflecta de la marchiza de deasupra, iar ceața se încolăcea în jurul ei ca fumul unui foc nestins. Smiley nu pornise niciodată la o bătălie știind atât de puține și așteptând atât de multe. Se simțea atras și urmărit. Totuși, atunci când obosea, când se oprea să-și tragă sufletul o clipă și se gândea la logica acțiunii sale, aceasta aproape îi scăpa. Se uită în urmă și văzu fălcile rânjite ale eșecului gata să-l înhațe. Privea înainte și, prin lentilele aburite ale ochelarilor, distingea fantomele marilor speranțe dănțuind în ceață, își mizea ochii în jur și știa că nu era nimic pentru el acolo unde se afla. Totuși mergea înainte fără suprema convingere. Nu servea la nimic să repete pașii care-l aduseseră până aici: filonul rus, amprenta armatei particulare a lui Karla, grija cu care se străduise Haydon să disimuleze toate acestea. Dincolo de limitele acestor rațiuni exterioare, Smiley percepea în eul său interior existența unui motiv mai întunecat, infinit mai obscur, unul pe care mintea sa rațională continua să-l refuze, îi spunea Karla și este adevărat că undeva, înăuntrul său, ca o legendă uitată, ardea jarul urii față de un om care se pornise să distrugă templele credinței lui intime, atâtea câte mai avea: serviciul pe care îl iubea, prietenii, țara, concepția sa privitoare la un echilibru rezonabil în treburile umane. Este adevărat că trecuseră o viață sau două de când, într-o înăbușitoare închisoare indiană, doi bărbați fuseseră într-adevăr față în față, Smiley și Karla, despărțiți de o masă de fier, deși la vremea aceea Smiley

nu avusese niciun motiv să știe că se afla în prezența destinului său. Capul lui Karla se afla pe butuc la Moscova; Smiley căutase să-l încante să vină în Occident, iar Karla păstrase tăcerea, preferând moartea sau ceva mai rău decât calea ușoară a dezertorului. Și este adevărat că, din când în când, amintirea acelei întâmplări, a feței nebărbierite a lui Karla și a ochilor lui veșnic la pândă, a privirii întoarse în interior, îi reveneau ca un spectru acuzator în obscuritatea micului său birou, în timp ce dormea agitat pe patul lui de campanie.

Dar ura nu era cu adevărat un sentiment pe care putea să și-l mențină multă vreme, doar dacă nu era cealaltă față a iubirii.

Se apropia de King's Road în Chelsea. Ceața era și mai deasă datorită proximității fluviului. Deasupra lui, globurile felinarelor atârnavă ca niște lanterne chinezești printre ramurile golașe ale pomilor. Mașinile treceau rar și cu prudență pe acolo. Traversând, merse pe trotuar până în dreptul By water Street, dădu colțul și intra pe această alee înfundată cu căsuțe frumoase având terasă și fațadă dreaptă. Pășea cu discreție acum pe trotuarul din stânga, la umbra mașinilor parcate. Era ora de cocteil, iar în alte ferestre vedea capete care râdeau și strigau, cu guri tăcute. Pe unele le recunoștea, unora le dăduse chiar nume: Felix Motanul, Lady Macbeth, Pufăilă. Ajunse în dreptul casei sale. Pentru reîntoarcerea lor, ea pusese să fie vopsite obloanele în albastru și așa erau și acum. Perdelele erau date la o parte, întrucât tot ea nu le putea suferi trase. Stătea singură la masa ei de scris și se poate prea bine să fi compus această scenă special pentru el: nevasta frumoasă și conștiincioasă, încheindu-și ziua, pune la punct probleme administrative. Asculta muzică și el prinse ecoul adus de ceață. Sibelius. Nu se pricepea la muzică, dar îi cunoștea toate discurile și, din politețe, făcuse de mai multe ori aprecieri admirative la adresa lui Sibelius. Nu putea vedea gramofonul, dar știa că se află pe jos, tot acolo unde i-l pusese lui Bill Haydon pe vremea când avusese o aventură cu el. Se întreba dacă dicționarul

german era lângă gramofon, împreună cu antologia ei de poezie germană. De câteva ori, în ultimii zece, douăzeci de ani, de obicei pe vremea împăcărilor, își manifestase dorința de a învăța germana, astfel încât Smiley să-i poată citi cu voce tare.

În timp ce o urmărea, ea se ridică în picioare, traversă camera și se opri în fața frumoasei oglinzi aurite pentru a-și aranja părul. Notele pe care și le scria ei însăși erau prinse în ramă. Ce-o fi fost de data aceasta? – se întrebă el. „Înjură garajul. Anulează dejunul Madeleine. Fă-l praf pe măcelar”. Câteodată, când situația era încordată, îi trimitea în felul acesta mesaje: „Forțează-l pe George să zâmbească, prefă-te că-ți ceri scuze pentru greșală”. În momentele rele, îi scria epistole întregi și i le trimitea prin poștă, timbrate, pentru colecția lui.

Spre surprinderea sa, stinsese lumina. Auzi cum trăgea zăvorul la ușa din față. „Dar lanțul? se gândi el automat. Întoarce de două ori yala. De câte ori să-ți spun că broaștele sunt tot atât de slabe ca și șuruburile cu care sunt prinse?” Ciudat, totuși: crezuse că nu va pune zăvorul, în cazul în care el s-ar întoarce acasă. Apoi se aprinse lumina din dormitor și îi zări silueta în geam, în timp ce, ca un înger, întindea brațele către perdele. Le trase aproape complet, se opri, și pentru o clipă, el se temu că îl zărise, până când își reaminti miopia ei și refuzul de a purta ochelari. Iese, își spuse el: se duce să se dichisească. O văzu întorcând puțin capul, ca și cum i-ar fi adresat cineva câteva cuvinte. Îi văzu buzele mișcându-se, într-un surâs ghiduş, în timp ce brațele i se ridicară din nou, de data aceasta spre ceafa, și începu să-și desfacă nasturele de sus de la halat, în același moment, deschizătura dintre perdele fu închisă brusc de alte mâini, nerăbdătoare.

„O, *nu*, se gândi Smiley, disperat. Te rog! Așteaptă până plec!”

Pentru o clipă, poate mai mult, nemișcat, pe trotuar, se uită nevenindu-i să creadă la fereastra întunecată, până când furia, rușinea și în cele din urmă scârba de sine se

revărsaseră în el ca o durere fizică; se întoarse și o porni înapoi orbește către King's Road. Cine o fi fost de data aceasta? Alt balerin imberb, îndeplinind cine știe ce ritual narcisist? Afurisitul ei văr, Miles, politicianul de carieră? Sau vreun Adonis de-o noapte, luat pe sus de la cârciuma din apropiere?

Când sună telefonul direct, Peter Guillam se afla singur în sala de jocuri, ușor ciupit, tânjind deopotrivă după trupul lui Molly Meakin și după reîntoarcerea lui George Smiley. Ridică receptorul imediat și îl auzi pe Fawn, furios și cu răsuflarea tăiată:

L-am pierdut! urlă acesta. M-a tras în piept!

Înseamnă că ești un idiot nenorocit, îi răspunse Guillam cu satisfacție în glas.

Idiot, nici nu vreau să aud! Se îndreaptă către casă, da? Ritualul nostru obișnuit. Îl aștept, mă țin de-o parte, se întoarce către strada obișnuită, se uită la mine. Ca la un gunoi. *Gunoii* curat. Și după aceea, mă trezesc singur. Cum o face? Unde se duce? Sunt prietenul lui, nu? Cine dracu' își închipuie că este? auzi, năpârstoc umflat, îl omor!

Guillam pufni în râs și închise telefonul.

Capitolul 6 Frost e pus pe jărat

La Hong Kong era sâmbătă din nou, dar lumea uitase de taifun; era o zi fierbinte, limpede și înăbușitoare. La clubul din Hong Kong, o pendulă bătea cu seninătate creștină orele unsprezece, răsunând în liniștea lambriurilor ca niște linguri scăpate pe dalele de piatră ale unei bucătării îndepărtate. Cele mai bune fotolii erau ocupate de cititorii ediției de joia trecută a ziarului *Telegraph*, care reproducea o imagine deosebit de deprimantă a mizeriei morale și economice din patria lor.

Lira a căzut din nou, mormăi un glas ursuz, pe lângă pipa pe care o strângea în dinți. Electricienii, în grevă. Căile ferate, în grevă. Piloții, în grevă.

Cine mai *lucrează*? Asta este mai curând întrebarea, spuse altul, tot atât de morocănos.

Dacă eram eu Kremlinul, aș fi zis că facem o *treabă* clasa întâi, spuse primul, lătrând cuvântul „treabă” pentru

a-i da o notă de indignare militară și, cu un oftat, comandă două pahare de martini sec.

Niciunul din cei doi nu avea mai mult de douăzeci și cinci de ani, dar situația de patriot exilat în căutare de avere peste noapte te poate îmbătrâni foarte repede.

Clubul Corespondenților de Presă Străini cunoștea una dintre acele zile „cu ușile deschise”, când tărânoii depășesc cu mult numărul ziariștilor. Fără bătrânul Craw care să-i țină uniți, Popicarii din Shanghai se dispersaseră și chiar părăsiseră Colonia. Fotografii fuseseră atrași la Phnom Penh de promisiunea vreunei noi mari bătălii, acum când anotimpul ploilor se încheiase. Cowboy-ul era la Bangkok, unde aștepta să reizbucnească tulburările studentești. Luke era la birou, iar șeful lui, piticul, stătea pleoștit la bar, bosumflat, înconjurat de mahalagii britanici zgomotoși, în pantaloni negri și în cămăși albe, ce vorbeau despre cutia de viteze a unui 1100.

— Dar *rece* de data aceasta. Auzi? Rece-rece și adu-o top-top.

Până și Bilă Tare era tăcut. Era însoțit în dimineața aceasta de soția sa, fostă profesoară la Școala Evanghelică din Borneo, o cotoroanță uscată cu părul tuns băiețește și cu șosete în picioare, care putea adulmeca păcatul înainte de a fi comis.

La vreo treizeci de kilometri spre est, pe Cloudview Road, la o distanță de treizeci de cenți cu mijloacele de transport în comun, în acel colț de lume despre care se spunea că ar fi cel mai popular de pe întreaga planetă, la North Point, acolo unde orașul începe să se umfle către Vârf, la etajul șaptesprezece al unui bloc înalt, la numărul 7A, Jerry Westerby stătea lungit pe saltea după un somn scurt, dar fără vise, fredonând, cu propriile cuvinte, melodia *Miami Sunrise* și urmărind o fată frumoasă dezbrăcându-se. Salteaua avea doi metri și zece în lungime, menită să fie folosită de-a latul de-o întreagă familie de chinezi și, pentru întâia oară în viața lui, picioarele nu-i atârnavă în gol. Era de sute de ori mai lungă decât patul pe care îl avusese la Scumpetea, chiar mai

lungă decât patul din Toscana, deși în Toscana nu contase, pentru că acolo avea o fată adevărată pe care să o încolăcească, și cu o fată nu te întinzi în pat cât ești de lung. În timp ce fata pe care o urmărea era încadrată într-o fereastră față în față cu a sa, la zece metri sau la zece kilometri prea departe de el, și în fiecare dintre cele nouă dimineți în care se trezise acolo ea se dezbrăcase și se spălase în felul acesta, spre marele entuziasm, chiar în aplauzele lui Jerry. Când avea noroc, urmărea întregul ceremonial, din momentul în care își dădea capul într-o parte pentru a-și lăsa părul să-i atârne până la brâu, până când își înconjură, cast, trupul într-un cearșaf și se alătura familiei ei de zece persoane din camera de alături, unde locuiau cu toții. Știa familia îndeaproape. Le cunoștea obiceiurile de spălat, gusturile în materie de muzică, de bucătărie, de amor, sărbătorile, certurile bruște și periculoase. Un singur lucru nu-l știa cu siguranță: dacă erau două fete sau una singură.

Dispăru, dar el continua să cânte. Se simțea plin de dorință, ca de fiecare dată când fie că trebuia să se prelingă pe furiș pe vreo stradă dosnică din Praga pentru a schimba pachetele cu un tip împietrit de groază în pragul unei porți, fie – cea mai grozavă ispravă a lui și, pentru un Temporar, fără precedent – să vâslească vreo cinci kilometri într-o barcă înnegrită pentru a pescui un operator radio de pe o plajă de la Marea Caspică. Pe măsură ce menghina se strângea, Jerry își regăsea acea surprinzătoare stăpânire de sine, aceeași voioșie, aceeași agerime. Și aceleași junghiuri de spaimă, ceea ce nu reprezenta neapărat o contradicție. Azi e azi, își spuse el. Gata cu îmbrățișările.

Erau trei cămăruțe, toate cu parchet pe jos. Acesta era primul lucru pe care îl observase în fiecare dimineață, pentru că nu exista niciun fel de mobilă, în afară de saltea, de scaunul de bucătărie și de masa pe care stătea mașina de scris, o singură farfurie, care servea drept scrumieră, precum și calendarul cu femei goale, în stil 1960, pe care se vedea o roșcată care-l pierduse de mult pe vino-ncca’

Cunoștea exact genul: ochi verzi, plină de draci și o piele atât de sensibilă, că arăta ca un câmp de bătălie de fiecare dată când o atingeai cu degetul. Mai adăugați un telefon, un patefon vechi, doar pentru discuri cu turație 78, și două pipe autentice pentru opiu, suspendate cu cuie zdravene, și aveți inventarul complet al bunurilor și al intereselor lui Pupă-l-Moartea, acum în Cambodgia, de la care Jerry închinase apartamentul. Și sacul cu cărți, al lui personal, în afară de saltea.

Patefonul se opri. Bărbatul se ridică voios în picioare, strângându-și sarongul improvizat în jurul mijlocului. În timpul acesta telefonul începu să sune, așa că se așază din nou, trase de cordonul aparatului și îl târî către el prin toată camera. Era Luke; ca de obicei, voia să joace.

— Iartă-mă bătrâne. Scriu un articol. Încerc să joc whist solo.

Făcând numărul de la ora exactă, Jerry auzi un cârâit chinezesc, apoi un cârâit englezesc și își potrivea ceasul la secundă. Se duse la patefon și puse din nou placa cu *Miami Sunrise*, dând sunetul la maximum. Era singurul lui disc, dar îneca bolborositul aparatului inutil de aer condiționat. Fredonând în continuare, deschise singurul șifonier și dintr-o valiză de piele, de pe podea, scoase racheta de tenis îngălbenită a tatălui său de prin anii '30, cu inițialele S.W. scrise cu cerneală pe mâner. Deșurubându-i brațul, scoase din scobitură patru role de film miniaturale, un tampon de vată cenușie și un vechi aparat foto miniaturizat, cu un cordon de măsurat distanța, preferat de conservatorul din el modelelor mai sofisticate pe care meșterii de la Sarratt încercaseră să i le bage pe gât. Vârând un film în aparat, reglă viteza și încercă de trei ori deschiderea obiectivului pe sânul roșcatei, înainte de a se duce la bucătărie, târșându-și sandalele, unde îngenunche cu devoțiune în fața frigiderului și desfăcu cravata clubului Free Forresters care ținea ușa închisă. Cu un zgomot îngrozitor de sfâșiere, își trecu unghia degetului mare de la mâna dreaptă de-a lungul fâșiei de cauciuc

putrezit, scoase trei ouă și legă din nou cravata. Așteptând să fiarbă, se duse alene la fereastră, își sprijini coatele de canat, privind cu tandrețe prin plasa ferestrei la acoperișurile dragi care coborau ca niște trepte uriașe, către buza mării.

Acoperișurile reprezentau ele însele o civilizație, o serie de scene uluitoare de luptă pentru supraviețuire, împotriva dezlănțuirii orașului. În incintele lor încercuite cu sârmă ghimpată, sclavii munceau pe brânci la confecționarea hanoracelor, se celebrau servicii religioase, se juca mah-jong, prezicătorii ardeau tămâie, consultând volume groase, cafenii. În fața lui, se întindea o adevărată grădină, amenajată cu pământ adus pe furia. Dedesubt, trei bătrâne îndopau cățeluși Chow-Chow pentru supă. Erau școli de dans, de lectură, de balet, de recreere și de lupte, erau școli unde se studia cultura și minunile lui Mao, iar în această dimineață, în timp ce fierbeau cele trei ouă ale lui Jerry, un bătrân își termina lunga serie de mișcări de gimnastică, înainte de a-și desface scaunul pliant, pe care se așeza în fiecare zi, pentru a citi *Gândirea* marelui om. Săracii mai avuți, dacă nu beneficiau de acoperiș deasupra capului, își construiau cuiburi de ciori amețitoare, de șaizeci de centimetri pe doi metri cincizeci, instalate pe console improvizate puse pe podeaua camerei lor de primire. Pupă-l-Moartea susținea că aveau loc tot timpul sinucideri. Asta îl fascina acolo, după cum spunea el. Când nu se deda la păcate trupești, îi plăcea să se aplece pe fereastră cu Nikonul în mână în speranța că va surprinde o sinucidere, dar nu reușise niciodată. Jos, la dreapta, era un cimitir, ceea ce, potrivit lui Pupă-l-Moartea, aducea ghinion și făcea chiria să scadă cu câțiva dolari.

În timp ce mânca, telefonul sună din nou.

Ce articol? întrebă Luke.

Târfele din Wanchai l-au răpit pe Marele Moo, spuse Jerry. L-au dus în insula cioplitorilor de piatră și cer o răscumpărare.

În afară de Luke, telefonau în general femeile lui

Pupă-l-Moartea, dar nu se mulțumeau cu Jerry în locul lui.

Dușul nu avea perdea, așa că Jerry trebuia să stea pe vine într-un colț pardosit cu dale, ca un boxer, ca să nu inunde camera de baie. Revenind în încăpere, își puse costumul, luă un cuțit de pâine și numără douăsprezece șipci de parchet, începând din colțul camerei. Cu lama cuțitului o scoase pe cea de a treisprezecea. Într-o adâncitură, scobită în temelia ce părea dată cu gudron, se afla o pungă de plastic în care era o legătură de dolari americani, în bancnote mari și mici, un pașaport de scăpare, un permis de conducere și o carte de credit pentru călătorii cu avionul, pe numele de Worrell, antreprenor, plus un pistol de calibru mic, pe care, în ciuda tuturor regulamentelor Prăvăliei, Jerry și-l procurase de la Pupă-l-Moartea, care nu ținea să-l ia cu el în călătorie. Din această casetă cu comori, extrase cinci bancnote de câte o sută de dolari și, lăsând restul intact, puse la loc șipca de parchet. Înfundă aparatul fotografic și două filme de rezervă în buzunare, apoi ieși fluierând pe palierul minuscul. Ușa sa de la intrare era apărată de un grilaj vopsit în alb, care ar fi rezistat unui spărgător profesionist nouăzeci de secunde. Jerry forțase broasca într-o zi, când nu avea ceva mai bun de făcut, și exact atâta îi trebuise ca s-o deschidă. Apăsă butonul liftului, care urcă plin de chinezi; ieșiră toți din cabină. Așa se întâmpla de fiecare dată. Jerry pur și simplu era prea mare pentru ei, prea urât și prea străin.

După o scenă ca aceasta, se gândi Jerry cu voioșie forțată, când se aruncă în obscuritatea totală a autobuzului care mergea în oraș, copiii Sfântului Gheorghe porniseră să salveze Imperiul.

„Timpul folosit pentru pregătiri nu este niciodată timp pierdut”, proclama o maximă a Grădiniței cu privire la contrasupra veghere.

Uneori, Jerry devenea un om de la Sarratt și nimic mai mult. În firea obișnuită a lucrurilor, s-ar fi putut duce direct la destinație: avea tot dreptul. Tot în firea obișnuită a lucrurilor, nu exista niciun motiv pe lumea aceasta - mai

ales după zaiafetul din noaptea trecută - pentru care Jerry să nu fi luat un taxi care să-l lase la scară, să nu intre voios, să-l înfrunte pe noul său prieten intim și cu asta să isprăvească. Dar aceasta nu era în firea obișnuită a lucrurilor și, potrivit folclorului de la Sarratt, Jerry se apropia de clipa operațională a adevărului; clipa când ușa din spate se trântea în urma lui cu putere, după care nu mai exista ieșire înapoi, ci numai înainte. Clipa în care fiecare dintre cei douăzeci de ani de meserie se trezeau în el și strigau „prudență”. Dacă avea să cadă în cursă, acolo era locul unde îi fusese întinsă. Chiar dacă i-ar fi cunoscut traseul dinainte, posturile fixe ar fi fost dispuse în drumul său în automobile, în spatele ferestrelor, iar echipele de supraveghere ar fi fost atașate persoanei sale în caz de neîndemânare sau de divergență. Dacă exista o ultimă ocazie de a încerca apa înainte de a sări, aceasta era acum. Noaptea trecută, în aceste diverse locuri rău famate, ar fi putut să fie urmărit de sute de îngeri locali și tot n-ar fi fost sigur că el era cel hăituit. Dar aici putea să se plimbe în zigzag și să numere umbrele: aici, în teorie, cel puțin, avea o șansă să afle.

Aruncă o privire la ceas. Exact încă douăzeci de minute și chiar în pas chinezesc, nu european, avea nevoie de șapte. Așa că hoinări, dar nu oricum. În alte țări, în aproape orice loc de pe lume în afară de Hong Kong, și-ar fi permis mult mai mult timp. În spatele cortinei de fier, spunea înțelepciunea populară a Sarratt-ului, o jumătate de zi, preferabil chiar mai mult. Și-ar fi pus o scrisoare la poștă, doar ca să poată merge până la jumătatea străzii, să se oprească brusc în fața cutiei poștale și să se întoarcă pe unde venise, verificând picioarele care ezitau și fețele care se întorceau, căutând formația clasică, un al doilea de partea aceasta, un al treilea pe celălalt trotuar și un filator care plutește înaintea ta.

Dar, paradoxal, cu toate că în dimineața de față își luase cu zel toate aceste precauții, o altă parte din el îi spunea că-și pierdea timpul: știa că, în Orient, unul care nu avea ochii trași putea trăi toată viața în același cvartal de

case și să nu aibă nici cea mai mică noțiune în legătură cu tic-tacul secret din pragul casei sale. La fiecare colț al tuturor străzilor pe care mergea, gemând de oameni, așteptau bărbați, trândăvind și pândind, ocupați cu înverșunare să nu facă nimic. Cerșetorul care brusc își întindea brațele și căsca, micul lustragiu infirm care se apleca spre picioarele ce-i alunecau și nereușind să le prindă pocnea dosul periilor sale; gloaba bătrână ce vindea pornografie birasială și își făcea mâna pâlnie la gură ca să strige o vorbă către schelăria de bambus de deasupra sa; cu toate că Jerry îi înregistrase în minte, erau tot atât de obscure astăzi, pe cât erau când sosise pentru prima oară în Extremul Orient... să tot fi fost vreo douăzeci de ani? Doamne iartă-ne! Douăzeci și cinci de ani. Proxeneți? Vanzători de bilete de loterie? Traficanți de droguri întinzând pachetelele lor de hârtie colorată - „galben doi dolari, albastru cinci dolari? Tu gonit dragonul, o doză rapidă?” Sau cei care comandau câte un bol de orez de la chioșcurile cu mâncare ce se aflau pe parcurs? în orient, bătrâne, a supraviețui înseamnă a ști că nu știi.

Se servea de cele reflectate în marmura lucioasă care îmbrăca magazinele: raioane de chihlimbar, raioane de jad, tăblițe cu cărți de credit, aparate electrice și piramide de valize negre, pe care nimeni nu părea să le care niciodată. La Cartier, o fată frumoasă aranja perle pe o tăbliță învelită în catifea, *culcându-le peste ziuă*. Simțindu-i prezența, își ridică privirea către el; iar în Jerry, în ciuda preocupărilor sale, bătrânul Adam avu o tresărire. Dar o privire scurtă către surâsul său degajat și costumul tocit și către ghetele lui din piele îi spuse fetei tot ceea ce dorea să știe: Jerry Westerby nu era un potențial client. Știri în legătură cu lupte recente, observă Jerry, trecând prin fața unui stand de ziare. Presa în limba chineză avea fotografii pe prima pagină cu copii decimați, mame care urlau și soldați cu căști de tip american. Că era în Vietnam, sau în Cambodgia, sau în Coreea, ori în Filipine, Jerry n-ar fi putut spune. Caracterele roșii de pe manșetă aveau efectul stropilor de sânge. Poate că Pupă-l-Moartea era într-un

moment norocos.

Băuse noaptea trecută și-i era sete. Jerry traversă Mandarinul și se aruncă în clarobscurul barului Captain's, dar nu bău decât apă la toaletă pentru bărbați. Întors în hol, cumpără un exemplar din *Time*, dar nu-i plăcu cum se uitau la el paznicii în haine civile și plecă. Intrând din nou în mulțime, se îndreptă agale spre clădirea poștei, construită în 1911 și demolată mai târziu, dar pe vremea aceea o vechitură hidoasă, înfrumusețată de betonul dizgrațios al clădirilor din jurul ei. Apoi reveni pe sub arcade în Pedder Street, trecând pe sub un pod de tablă ondulată verde, unde sacii de corespondență zăceau ca niște curcani pe șipca unui coteț. Revenind pe unde mai trecuse, traversă până la Connaught Centre, folosind pasarele pentru a îngusta câmpul vizual.

În holul de oțel strălucitor, o țărancă freca cu o perie de sârmă canelurile unei scări rulante oprite, iar la mezanin, un grup de studenți chinezi admirau respectuoși „Ovalul cu puncte” al lui Henry Moore. Privind în urma sa, Jerry zări cupola maronie a vechiului Palat de Justiție, ce părea un pitic alături de zidurile în stup de albine ale Hiltonului: *Ministerul Public contra Westerby*, gândi el, „și deținutul este acuzat de șantaj, corupție, inducere în eroare și alte câteva la care ne gândim înainte de trecerea zilei” Portul era plin de ambarcațiuni, majoritatea de mici dimensiuni. Mai departe, Noile Teritorii, ciuruite de excavații, încercau în zadar să se arate prin norii de ceață pământii. La picioarele lor, noi antrepozite și coșuri de fabrică zvârleau un fum maroniu.

Făcând calea-ntoarsă, trecu prin fața marilor întreprinderi comerciale scoțiene, Jardines, Swire, și observă că ușile lor erau zăvorâte. Trebuie să fie vreo sărbătoare, își zise el. De-a noastră, de-a lor? În Statuie Square se desfășura tacticos un carnaval cu fântâni, cu umbrele de soare, cu vânzători de Coca-Cola și în jur de o jumătate de milion de chinezi, care stăteau în grupuri sau treceau pe lângă el asemenea unei armate desculte, aruncând priviri rapide, minunându-se de înălțimea lui

neobișnuită. Difuzoare, ciocane pneumatice, muzică tânguitoare. Traversă Jackson Road și zgomotul scăzu întrucâtva. În fața lui, pe un gazon perfect englezesc, se plimbau cincisprezece siluete îmbrăcate în alb. Meciul de crichet zilnic de-abia începuse. La recepție, un tip deșirat și disprețuitor, cu o caschetă demodată, își potrivea mănușile. Oprindu-se, Jerry urmări jocul cu un zâmbet drăgăstos. Cel de la serviciu lansă mingea. Nu prea rapid, cu puțin efect spre dreapta, din cauza terenului umed. Apărătorul făcu o mișcare grațioasă, rată și lovi prin ricoșeu în ralanti. Jerry prevăzu o partidă interminabilă și plictisitoare, fără aplauze. Se întrebă cine joacă cu cine și ajunse la concluzia că era mafia obișnuită de pe Vârf, care juca împotriva ei însăși. La dreapta, de partea cealaltă a drumului, se ridica Banca Chinei, un cenotaf imens cu caneluri festonate de lozinci roșii proclamând dragoste nețârmurită pentru Mao. La baza ei, lei de granit contemplau cu o privire goală mulțimile de chinezi în cămăși albe ce se fotografiau unii pe alții, sprijiniți de coapsele acestora.

Dar banca de care se interesa Jerry se afla exact în spatele jucătorului de crichet. Un pavilion britanic flutura pe acoperiș, iar în dreptul ei staționa, fără grijă, o camionetă blindată. Ușile erau larg deschise, iar tăbliile lor lustruite străluceau ca aurul fals. În timp ce Jerry își continua drumul său în arc de cerc, târșându-și picioarele către bancă, un grup de gardieni cu caschetă, escortați de indieni înalți, înarmați cu puști de calibru mare, își făcură brusc apariția din obscuritatea clădirii și coborâră cu grijă, pe scările late, trei casete negre cu bani, de parcă erau Sfintele Moaște. Camioneta blindată se îndepărtă și pentru o clipă cumplită Jerry avu viziunea ușilor băncii închizându-se după plecarea ei.

Nu era o viziune logică. Nicio viziune nervoasă. Pur și simplu, timp de o clipă, Jerry se așteptă să se confrunte cu același pesimism cunoscut cu care un grădinar prevede o perioadă de secetă; sau cu care un atlet se așteaptă la o entorsă tâmpită în ajunul mării competiții; sau cu care un

agent cu douăzeci de ani de meserie în spate prevede pur și simplu o nouă și neașteptată decepție. Dar ușile rămaseră deschise și Jerry viră la stânga. Acordă gardienilor timp să se relaxeze, își spuse el. Să însoțească atâta bănet trebuie că-i făcuse nervoși. Vor avea privirea prea vigilentă, își vor aminti anumite detalii.

Întorcându-se din drum, începu să se plimbe alene, visător către Hong Kong Club: porticuri în stil Wedgwood, storuri cu dungi și miresme de mâncare englezească sleită. Acoperirea nu este o minciună, vi se spune. Acoperirea este ceea ce crezi, acoperirea este ceea ce ești. *Sâmbătă dimineața, dl Gerald Westerby, nu foarte distinsul ziarist, se îndreaptă către adăpătarea sa preferată...* Pe scările clubului, Jerry se opri, își pipăi buzunarele, apoi făcu stânga-mprejur și pomi hotărât spre destinația sa, parcurgând două lungimi ale pieței, în timp ce pândea pentru o ultimă oară pașii ezitanți și privirile întoarse în altă parte. *Dl Gerald Westerby, descoperind că nu are bani lichizi suficienți pentru sfârșitul de săptămână, se hotărăște să facă o vizită rapidă la bancă.* Cu puștile de calibru mare purtate neglijent pe umăr, gărzile indiene îl examinară cu un aer absent.

Doar că dl Gerald Westerby nu făcu același lucru!

Blestemându-se pentru că fusese atât de idiot, Jerry își aminti că era trecut de orele douăsprezece și că la douăsprezece fix sălile băncii se închideau. După ora aceea, rămâneau deschise doar cele de la etaj, și ținând seama de acest amănunt, își întocmise și el planul.

„Destinde-te, gândi el. Gândești prea mult. Nu gândi: acționează. La început a fost acțiunea. „Cine îi spusese asta mai de mult? Bătrânul George, pentru numele lui Dumnezeu, citându-l pe Goethe. Dintre toți, tocmai el să o spună.

În momentul în care intra, îl cuprinse o vagă disperare și știa că era vorba despre teamă. Îi era foame. Era obosit. De ce-l lăsase George singur? De ce trebuie să facă totul el însuși? Înainte de cădere, i-ar fi plasat dădace înaintea lui - chiar pe cineva în interiorul băncii -, pentru

cazul în care s-ar fi ivit o neplăcere. Ar fi fost și o echipă de recepție, să ia caimacul prăzii chiar înainte ca el să fi părăsit clădirea, și o mașină cu care să se salveze în cazul în care trebuia să o șteargă în ciorapi. Iar la Londra – se gândi el cu tandrețe pentru a nu vorbi cu voce tare – ar fi fost dragul de Bill Haydon – nu-i așa? –, ca să transmită totul rușilor. Dumnezeu să-l ierte. Gândind astfel, Jerry își impuse o halucinație extraordinară, rapidă ca flash-ul unui aparat foto, și care se stinse tot atât de repede. Dumnezeu îi răsplătise rugăciunile, gândi el. Bunele vremuri de altă dată se întorseseră în sfârșit, iar strada se însuflețise de giumbușlucurile unei trupe de actori de mâna a doua, în spatele său, se opri un Peugeot albastru și două fețe palide cu cefe de taur stăteau înăuntru studiind pronosticurile pentru cursele de la Happy Valley. Antenă radio, tot dichisul, în stânga lui, se fâțâiau două matroane americane, încărcate cu aparate foto și cu ghiduri turistice, având obligația precisă să observe. Iar din bancă, în timp ce trecea cu pas vioi pe sub portal, apăru o pereche de oameni de finanțe gravi, purtând în priviri acea expresie severă pe care o arborează câteodată filatorii ca să descurajeze ochii prea curioși.

„Senilitatea, asta e, își spuse Jerry. Ai început coborâșul, nu e nicio îndoială, bătrâne. Răsfățul și spaima te-au ingenuncheat”. Urcă dintr-un salt ultimele trepte, vesel ca un măcăleandru într-o zi caldă de primăvară.

Holul era mare cât o gară, iar muzica transmisă la difuzor – tot atât de marțială. Partea în care se aflau ghișeele era barată și nu se vedea țipenie de om, nici măcar fantoma vreunui funcționar. Liftul era o colivie aurită cu o scuipătoare umplută cu nisip, pe post de scrumieră, dar, când se ajungea la etajul nouă, toată monumentalitatea scărilor dispărea. Spațiul însemna bani. Un coridor strâmt, vopsit în crem, ducea la un birou de recepție gol. Jerry înaintă cu pas sigur, observând în trecere ieșirea în caz de pericol și liftul de serviciu, pe care ursarii i-l indicaseră pentru a-i fi la îndemână în caz că trebuia să o șteargă urgent. Ciudat cum de știau atât de

multe, gândi el, cu atât de puține resurse; trebuie că dezgropaseră de pe undeva un plan al clădirii. Pe contoar, o tăbliță din lemn de tec indica: Serviciul Depuneri – Informații. Lângă el, o carte de buzunar veche, de citit în stele, deschisă și plină de adnotări. Dar nici urmă de recepționeră, căci sâmbetele nu erau precum celelalte zile. Sâmbătă, îi spusese ei, treci ca prin brânză. Se uită bucuros în jur, fără să aibă nimic pe conștiință. Un al doilea coridor mergea de-a latul clădirii. Uși de birouri pe stânga, pereți despărțitori umezi, acoperiți cu vinilin, pe dreapta. Din spatele acestor pereți se auzea țcănitul leneș al unei mașini de scris electrice, ca și cum cineva ar fi dactilografiat un document legal, precum și vorba tărăgănată de sâmbătă a unor secretare chinezoaice care n-aveau mare lucru de făcut decât să aștepte masa de prânz și după-amiaza liberă. Erau patru uși cu geam mat și cu câte un vizor cât o monedă, prin care puteai vedea înăuntru și în afară. Jerry o luă încet pe coridor în sus, uitându-se prin fiecare vizor ca și cum asta l-ar fi recreat, cu mâinile în buzunare, surâzând prosteste. Al patrulea la stânga, îi spusese ei, o ușă, o fereastră. Un funcționar trecu pe lângă el, apoi o secretară în pantofi cu tocuri nostime, care țcăneau. Dar Jerry, deși îmbrăcat mai prost, era european și purta costum, așa că nu-l interpelă nimeni.

— Bună, copii, mormăi el, și i se răspunse cu „Bună ziua, domnule”.

Existau zăbrele de fier la capătul coridorului și zăbrele de fier la ferestre. O lampă albastră era fixată pe plafon, fără îndoială din motive de securitate, dar nu știa pentru ce: foc, siguranța locului, habar n-avea, ursarii nu-i spusese nimic de lampă, iar pocnitorile și bubuiturile nu reprezentau specialitatea lui. Prima încăpere era un birou, gol, cu excepția câtorva trofee sportive prăfuite, așezate pe pervazul ferestrei, și a unui ecuson brodat cu însemnele clubului sportiv al băncii pe peretele de placaj cu ținte. Trecu pe lângă o grămadă de cutii de fructe, pe care scria „Succesiuni” Păreau ticsite cu acte și cu testamente. Tradiționala zgârcenie a vechilor întreprinderi comerciale

chineze, conservatoare încăpățănate. Un aviz de pe perete anunța „Privat”, iar altul - „Nu se primesc vizite neanunțate”.

Cea de-a doua ușă dădea spre un coridor și spre o mică arhivă, în care, de asemenea, nu se găsea nimeni. A treia era toaleta „Rezervată pentru Direcțiune”, iar a patra avea un avizier pentru personal, montat alături, un bec roșu fixat pe tocul ușii și o plăcuță fațoasă pe care scria cu retraset „J. Frost, Șef adjunct, Serviciul Succesiuni, Nu se primesc vizite neanunțate, Nu intrați când e becul APRINS” Dar becul nu era APRINS, iar prin vizorul cât o monedă se vedea un bărbat singur, așezat la biroul său, unica lui tovărășie fiind o grămadă de dosare și rulouri de hârtie scumpă prinse cu mătase verde după tipicul documentelor legate englezești, precum și două televizoare cu circuit închis pentru cotațiile de bursă, ambele stinse, și o vedere către port, obligatorie pentru imaginea funcționarului superior, tăiate în fâșii cenușiu-închis de indispensabilele storuri venețiene. Un bărbat scund, rotofei, prosper, strălucind în costumul lui sport de pânză verde, lucra mult prea conștiincios pentru o zi de sâmbătă. Fruntea îmbrobonată de sudoare, semiluni negre la subsuori și - potrivit ochiului expert al lui Jerry - imobilitatea de plumb a bărbatului care își revine încet după o noapte de orgie.

O cameră pe colț, se gândi Jerry. O singură ușă, asta. Un brânci și poți s-o ștergi. Aruncă o ultimă privire în sus și în jos pe coridorul gol. Jerry Westerby, în scenă, gândi el. Dacă nu poți vorbi, dansează. Ușa cedă imediat. Intră vesel în birou, arborând cel mai încântător zâmbet timid.

— Hei, Frostie, bună, *formidabil*. Am sosit prea devreme sau prea târziu? Bătrâne... auzi... ce chestie *extraordinară* acolo, pe coridor... era gata-gata să mă împiedic de ele... o grămadă de cutii de fructe pline cu hârțoage. „Cine o fi clientul lui Frostie?” m-am întrebat. Firma Cox, exportatoare de mere Pippin? Sau Frumoasa din Bath? Cred că mai curând Frumoasa din Bath, după cum te cunosc. Mi s-a părut destul de caraghios, după

nebuniile de azi-noapte prin cârciumi și pe la curve.

Aceste vorbe, oricât de șoptite i s-ar fi părut unui Frost înmărmurit, îi fură suficiente pentru a ajunge în cameră, cu ușa închisă bine după el, în timp ce spatele lui lat masca singurul vizor, iar sufletul lui trimitea cuvinte de gratitudine celor de la Sarratt, care asiguraseră o aterizare fără incidente, și rugi fierbinți către Creator, implorându-l să-l ajute.

Un moment oarecum teatral urmă intrării lui Jerry. Frost își ridică încet capul, cu ochii pe jumătate închiși, ca și cum l-ar fi deranjat lumina, ceea ce era probabil adevărat. Zărindu-l pe Jerry, tresări, întoarse capul, apoi se uită din nou la el pentru a se asigura că era Westerby în came și oase. Își șterse fruntea cu batista.

Iisuse, spuse el. E pliscul lui. Ce dracu' faci aici, măi aristocrat scârbos?

La care Jerry, tot în dreptul ușii, îi răspunse cu un alt zâmbet larg, ridicând o mână ca pieile roșii drept salut, reținând, în același timp, cu precizie punctele delicate: cele două telefoane, cutia cenușie a interfonului și un seif, cu o gaură pentru cheie, dar fără cifru.

Cum ți-au dat drumul înăuntru? Cred că le-ai fluturat titluri pe sub nas. Ce-ți veni să dai buzna aici? Nici pe jumătate atât de nemulțumit pe cât voiau s-o spună vorbele lui, Frost își părăsi locul de la birou și se apropie cu pași nesiguri. Asta nu e casă de curve, cred că știi. E o bancă respectabilă, mai mult sau mai puțin.

Ajungând în dreptul muntelui de om care era Jerry, își înfipse mâinile în șold și îl privi, scuturând din cap uimit. Apoi îl bătu cu palma pe braț, îi trase un cot în burtă, dând din cap în continuare.

Măi bețivule, stricaturele, afemeiatule, libidinosule...

- Știrist, îi suflă Jerry.

Frost nu avea mai mult de patruzeci de ani, dar natura îi imprimase semnele și mai necruțătoare ale meschinăriei, precum grija exagerată de șef de raion pentru manșete și unghii și un anumit mod de a-și umezi buzele pe care nu uita să și le țuguie. Ceea ce îl mai salva

era un simț evident al umorului, care se cățăra pe obrajii lui umezi ca o rază de soare.

Ia, spuse Jerry. Otrăvește-te.

Și-i întinse o țigară.

Hristoase, spuse Frost din nou, și cu o cheie prinsă în lanț deschise un bufet de modă veche, din lemn de alun, plin de oglinzi și de șiruri de bețe de cocteil cu cireșe artificiale și de halbe haioase cu fete goale și cu elefanți roz.

Un Bloody Mary?

Bloody Mary să fie, bătrâne, curge uns pe gât, îl asigură Jerry.

Pe lanț, o cheie Chubb de alamă. Seiful era tot un Chubb, un model cu un medalion aurit, cam obosit, pe fundalul vopselei ce fusese verde odinioară.

Băi, berbanților cu sânge albastru, să știți de la mine, spuse Frost în timp ce turna și amesteca ingredientele ca un chimist, dacă nu știți voi tractirurile, cine să le știe? Poate să vă arunce omul drept în Salisbury Plain, legați la ochi, și-mi închipui că găsiți un bordel cât ai zice pește. Natura mea sensibilă de fecioară neprihănită a fost din nou agresată puternic azi-noapte. Zdruncinată până în plăpândul și micuțul meu rărunchi, așa a fost... n-am mai pomenit!... Scot eu de la tine câteva adrese, când mă fac bine. Dar mă îndoiesc că-mi mai revin vreodată.

Apropiindu-se alene de biroul lui Frost, Jerry frunzări distrat corespondența acestuia, apoi începu să se joace cu butoanele interfonului, împingându-le în sus și în jos, unul câte unul, cu arătătorul lui enorm, dar neprimind niciun răspuns. Un buton separat purta inscripția „Ocupat”. Apăsându-l, Jerry văzu un licăr roz în vizor, iar lumina roșie se aprinse pe coridor.

Iar fetele alea, spuse Frost cu spatele către Jerry, agitând sticla cu suc de roșii. Ce carte știi! Nebunie, nu alta! Râzând încântat, Frost înaintă în încăpere întinzând paharele. Cum le chema? Of, Doamne, Doamne!

- Șapte și douăzeci și patru, spuse Jerry pe un ton absent.

Se aplecă în timp ce vorbea, căutând butonul de alarmă, care știa că trebuie să fie undeva pe birou.

Șapte și douăzeci și patru! repetă Frost, în al nouălea cer. Câtă poezie! Ce memorie!

La nivelul genunchiului, Jerry găsi o cutie cenușie prinsă în șuruburi de cadrul unui sertar. Cheia era pusă vertical, în poziția închis. O scoase și-i dădu drumul în buzunar.

Am spus, ce memorie minunată, repetă Frost, oarecum uimit.

Știi și tu, bătrâne, cum sunt reporterii, spuse Jerry îndreptându-se. Noi, ziariștii, suntem mai rău ca o nevastă, când e vorba să ținem minte ceva.

Ține. Vino-ncoace. Acolo e tărâm interzis.

Luând agenda mare de birou a lui Frost, Jerry o studie, uitându-se la întâlnirile din ziua respectivă.

Iisuse, spuse el. E plină. Cine e N, bătrâne? N, de la opt la douăsprezece? Nu e soacră-ta?

Apropiindu-și buzele de pahar, Frost bău lacom, înghiți, apoi se făcu că se îneacă, că se scutură, că-și revine.

N-o amesteca pe soacră-mea în chestia asta! Era să-mi crape inima. Hai noroc!

N, de la nebun? N de la Napoleon? Cine e N?

Natalie. Secretara mea. Foarte drăguță. Picioare până-n gât, după cum mi s-a spus. N-am cercetat cu ochii mei, așa că nu știu. Țasta este singurul meu principiu. Adu-mi aminte să-l încalc și eu într-o zi. Noroc, spuse el din nou.

E aici?

Cred că am auzit zgomotul plăcut al pașilor ei, da. Vrei s-o chem? Am auzit că e foarte amabilă cu clasele de sus.

Nu, mulțumesc, spuse Jerry și, punând înapoi agenda, îl privi pe Frost direct în ochi, ca de la bărbat la bărbat, deși lupta nu era egală, întrucât Jerry era cu un cap mai înalt decât Frost și mult mai lat în spate.

- Incredibil, declară Frost reverențios, privindu-l în continuare radios pe Jerry. Incredibil, așa a fost. Comportamentul său era plin de devoțiune, chiar posesiv.

Incredibile fete, incredibilă companie. Mă-ntreb de ce un tip ca mine să-și bată capul cu unul ca tine? Un fiu de lord oarecare? Ducii sunt la nivelul meu. Ducii și coardele. Hai s-o facem și diseară. Haide, zău așa!

Jerry pufni în râs.

Vorbesc serios. Pe cîntea mea. S-o facem până ne dăm sufletul înainte de a fi prea bătrîni. Plătesc eu de data asta, întreaga tratație.

Pe coridor, se auzeau apropiindu-se pași grei.

Știi ce am de gînd să fac? ghici. Mă întorc cu tine la Meteor și-o cer pe Madam Fârlifas și o să insist să-mi... Ce ai? spuse el, văzînd expresia de pe figura lui Jerry.

Pașii încetînîră, apoi se opriră. O umbră neagră astupă vizorul și rămase pe loc.

Cine e? întrebă Jerry încet.

- Milky.

- Cine e Milky?

Milky Way, șeful meu, spuse Frost, în timp ce pașii se îndepărtau. Închizînd ochii, își făcu cruce cu devoțiune. Se duce să se întâlnească cu încântătoarea lui soție, doamna Way, alias Moby Dick. Un metru optzeci și mustață de cavalierist. Nu el. Ea, gâlgâi Frost.

De ce n-a intrat?

A crezut că sunt cu un client, presupun, spuse Frost indiferent, surprins din nou să-l vadă pe Jerry la pîndă și tăcut. Ca să nu mai vorbim de faptul că Moby Dick l-ar fi omorât în bătaie dacă i-ar fi simțit mirosul de alcool pe buzele lui urâte la ora aceasta. Liniștește-te, sunt aici ca să am grijă de tine. Ia jumătatea cealaltă. Pari cam pios astăzi. Îmi face pielea de găină.

„Cînd intri acolo, mergi drept la țintă, îi spusese rărsarii. Nu pipăi prea mult terenul, nu-l lăsa să se simtă în largul lui cu tine”.

Hei, Frostie, spuse Jerry, cînd se îndepărtară pașii de tot. Ce-ți face cucoana?

Frost întinse mîna după paharul lui Jerry.

Soția ta. Ce mai face?

Tot suferindă, mulțumesc, spuse Frost jenat.

- Ai sunat la spital?

Azi-dimineată? Ești nebun! Nu m-am dezmeticit până la unsprezece. Și nici atunci de tot. M-ar fi mirosit.

Când te duci să o vezi?

- Auzi. Gata! Nu-mi mai vorbi de ea. Ești bun?

Urmărit de Frost, Jerry se apropie de seif. Încercă mânerul mare cu care era blocat. Deasupra, plin de praf, un baston de cauciuc. Luându-l cu ambele mâini, schiță fără prea multă convingere câteva mișcări de crichet, îl puse la loc, în timp ce Frost îl urmărea intrigat.

Vreau să deschid un cont, Frostie, spuse Jerry, tot lângă seif.

— Tu?

Eu.

După câte mi-ai spus aseară, n-ai din ce să-ți deschizi nicio amărâtă de pușculiță. Doar dacă distinsul tău tată n-a păstrat ceva sub saltea, ceea ce mă cam îndoiesc. Lui Frost îi aluneca pământul repede de sub picioare, dar încerca să se țină tare. Ascultă, mai ia-ți dracului un pahar și nu mai fă pe Boris Karloff în ploaie, auzi? Să mergem să vedem căluții. Happy Valley, iată-ne! Te invit la dejun.

N-am vrut să spun, bătrâne, că am deschide un cont *al meu*. Vorbeam de contul altcuiva, explică Jerry.

Ca într-o comedie tristă, amuzamentul pieri încet de pe fața mică a lui Frost, care bâigui:

O, nu, o, Jerry, murmură el către sine, ca și cum ar fi fost martorul unui accident, a cărui victimă era Jerry, nu el însuși.

Pentru a doua oară, pe coridor se apropiau pași. De față, scurți și repezi. Apoi o bătaie puternică în ușă. Apoi liniște.

Natalie? spuse Jerry calm.

Frost aprobă din cap.

Dacă aș fi un client, m-ai prezenta?

Frost dădu din cap că nu.

Las-o să intre.

Limba lui Frost, ca un șarpe roz speriat, ieși printre buze, se uită repede împrejur, apoi dispăru.

Intră! spuse el, răgușit, și o chinezoaică înaltă, cu ochelari groși, luă câteva scrisori din tava lui de corespondență rezolvată.

Weekend plăcut, domnule Frost, spuse ea.

- Pe luni, îi răspunse acesta.

Ușa se închise în urma ei.

Traversând camera, Jerry îl prinse pe Frost pe după umeri și-l conduse, rapid, fără ca acesta să opună rezistență, către fereastră.

Un cont personal, Frostie. Depus în mâinile tale incoruptibile. Dă-i bice!

În piață, carnavalul continua. Pe terenul de crichet, ieșise cineva. Apărătorul deșirat și cu cascheta demodată pe cap stătea pe vine și refăcea cu răbdare terenul dintre gropi. Jucătorii ceilalți stăteau deoparte și flecăreau.

M-ai avut, spuse Frost simplu, încercând să se obișnuiască cu ideea. Credeam în sfârșit că mi-am găsit un prieten și uite că vrei să mă frigi. Tu, un lord.

N-ar trebui să ai de-a face cu ziariștii, Frostie. Niște duri. Fără spirit sportiv. N-ar fi trebuit să trăncănești. Unde ții registrele?

Prietenii își dau drumul la gură între ei, protestă Frost. De-aia sunt prieteni! Să-și spună unul altuia chestii!

Păi, atunci spune!

Frost dădu din cap.

Sunt creștin, zise el prosteste. Mă duc la biserică în fiecare duminică, niciodată nu lipsesc. Mă tem că nici nu poate fi vorba. Mai bine îmi pierd locul în societate, decât să comit un abuz de încredere. Se știe, nu-i așa? Nu se poate. Îmi pare rău.

Jerry se sprijini mai tare de pervazul ferestrei, întinzându-se, până când brațele lor aproape că se atingeau. Geamul ferestrei vibra din cauza circulație mașinilor din stradă. Storurile venețiene se înroșiră cu praf de cărămidă de la construcții. Fața lui Frost se contorsiona jalnic în timp ce se lupta cu ideea nenorocirii care se abătuse asupra lui.

Ascultă care-i târgul, bătrâne, îi spuse Jerry foarte

încet. Ascultă cu atenție. De acord? Ori băta, ori morcovul. Dacă nu accepți, ziarul începe să te cânte. Poză mare pe prima pagină, manșetă, continuare pe ultima pagină pe șase coloane, tot tacâmul. „Ați cumpăra un cont personal de ocazie de la acest om?” Hong Kong, haznaua corupției, iar Frostie – monstrul bălos. Ceva cam așa. Le vom povesti cum jucați jocul paturilor turnante la clubul vostru de tineri bancheri, așa cum mi-ai povestit tu mie, și cum până nu demult întrețineai un cuibușor de nebunii la Kowloon, numai că ți s-a acrit pentru că păpușica te storcea de bani. Înainte de a face toate astea, bineînțeles, se va verifica povestea la președintele tău și poate și la cucoana ta, dacă se face mai bine.

Stropi de sudoare apărură brusc pe fața lui Frostie. Pentru o clipă, trăsăturile lui gălbejite se acoperiră de o umezeală unsuroasă și atât. O secundă mai târziu, erau uscate, iar sudoarea îi șiroia pe bărbia lui grasă și cădea pe costumul verde.

E de la băutură, spuse el aiurea, încercând să oprească suvoiul cu batista. Așa pățesc de câte ori beau. A naibii climă, n-ar trebui să trăiesc aici. Nimeni n-ar trebui. Putrezești, nu alta. Mi-e silă de ea.

- Aceasta a fost vestea *proastă*, continuă Jerry. Erau tot la fereastră, unul lângă celălalt, ca doi bărbați admirând priveliștea. Vestea cea bună – cei cinci sute de dolari SUA în mânuța ta fierbinte, cu complimentele șefului, nimeni nu va ști nimic și trăiască Frostie. Așa că de ce să nu stai blând și să profiți? Înțelegi ce vreau să spun?

Și dacă îmi este permis *să întreb*, spuse în fine Frost, într-un efort jalnic de a părea sarcastic, în ce scop sau țiel vrei să te uiți în acel dosar?

Crimă și corupție, bătrâne. Filiera Hong Kong. Li se spune pe nume vinovaților. Contul patru-patru-doi. Îl ții aici? Întrebă Jerry, indicând seiful.

Frost își rotunji buzele pentru a spune „Nu”, dar fără să scoată niciun sunet.

Patru-patru-doi. Unde e?

Ascultă, murmură Frost. Fața sa era un amestec

disperat de frică și dezamăgire. Fă-mi o favoare, te rog. Nu mă amesteca în treaba asta. Mituiește-l pe unul dintre funcționarii mei chinezi, de acord? Așa trebuie făcut. Înțelegi, eu am o poziție aici.

- Știi cum se spune, Frostie. La Hong Kong vorbesc și margaretele. Pe *tine* te vreau. Ești aici, ești mai calificat. E în camera blindată?

„Trebuie să nu-l slăbești o clipă, îi spusese ei, trebuie să ridici ștacheta tot timpul. Dacă pierzi inițiativa o dată, o pierzi pe vecie”.

În timp ce Frost dârdâia, Jerry se prefăcu a-și pierde răbdarea. Cu mâna lui mare îl apucă de un umăr pe Frost, îl suci și-l lipi cu umerii lui strâmbi de seif.

Este în camera blindată?

- De unde să știu?

Îți spun eu, de unde, îl amenință Jerry și dădu din cap atât de puternic în fața lui Frost, încât bucla de pe frunte îi flutură în sus și-n jos. Îți spun eu, bătrâne, repetă el lovindu-l ușor pe umăr cu mâna liberă. Pentru că altfel, la patruzeci de ani ai tăi ai să te trezești pe drumuri, cu nevastă-ta bolnavă, cu țâncii de hrănit, cu taxele școlare de plătit, o adevărată catastrofa. Ori una, ori alta, și te decizi acum, băiete. Nu peste cinci minute, în clipa asta. Nu-mi pasă cum faci, dar trebuie să pară firesc, și n-o băga pe Natalie în chestia asta.

Jerry îl aduse înapoi în mijlocul camerei, unde se aflau biroul și telefonul. Sunt roluri în viață care nu se pot juca păstrându-și demnitatea. Așa era și rolul lui Frost în ziua aceea. Ridicând receptorul, formă un număr cu o singură cifră.

Natalie? A, n-ai plecat. Ascultă, mai stau cam o oră, tocmai m-a sunat un client. Spune-i lui Syd să lase camera blindată închisă doar cu cheia. O blochez eu când plec, bine?

Se prăbuși în fotoliu.

Netezește-ți părul, îi spuse Jerry și reveni la fereastră în timp ce așteptau.

Crimă și corupție, să mă pupe-n fund, murmură Frost.

Foarte bine, să presupunem că unul ciupește pe ici, pe colo. Spune-mi mie un chinez care n-o face. Spune-mi un englez care n-o face. Crezi că asta duce de răpă Insula?

E chinez, ai? întrebă Jerry, scurt.

Revenind la birou, Jerry formă și el numărul lui Natalie. Niciun răspuns. Ridicându-l blând pe Frost în picioare, Jerry îl duse la ușa.

Acum, vezi să nu încui nimic, îl avertiză el. Va trebui să-l punem la loc înainte de plecarea ta.

Frost se întorsese. Se așează posac la birou, cu trei clasoare puse în fața lui pe masă. Jerry îi turnă votcă. Stând în picioare în spatele umărului acestuia, în timp ce Frost o dădu peste cap, Jerry îi explică modul de funcționare a unei astfel de colaborări. Frost nu va simți nimic, îi spuse el. Tot ceea ce trebuia să facă era să lase totul acolo unde era, apoi să se ducă pe coridor, închizând cu grijă ușa în urma lui. Lângă ușa se afla un avizier de serviciu: Frostie îl observase adesea, fără doar și poate. Trebuie să se așeze în fața acestui tabel și să citească toate anunțurile, conștiincios, unul câte unul, până când va auzi că Jerry ciocănește de două ori în ușa, și atunci se va putea întoarce. În timp ce va citi, va avea grijă să stea într-un astfel de unghi încât să acopere vizorul, pentru ca Jerry să știe că el este încă acolo, iar cei care vor trece să nu poată vedea înăuntru. Frost se va putea consola la gândul că nu trăda încrederea nimănui, îi explică Jerry. Cel mai rău lucru pe care l-ar putea spune Autoritățile Superioare – sau clientul – va fi că, părăsind biroul atunci când Jerry se afla înăuntru, comisese o încălcare a normelor tehnice din regulamentul de securitate al băncii.

Câte hârtii sunt în clasoare?

De unde să știu? întrebă Frost, oarecum îmbărbătat de neașteptata sa inocență.

- Numără-le! Numără-le, așa, bătrâne!

Erau cincizeci în cap, mult mai multe decât se așteptase Jerry. Mai rămânea soluția de salvare, în cazul în care Jerry, în ciuda tuturor precauțiilor luate, ar fi putut fi deranjat.

Voi avea nevoie de formulare de cerere, spuse el.

Ce naiba de formulare de cerere? Eu nu țin formulare, replică Frost. Am *fete* care să mi le aducă. Nu, n-am. Și ele s-au dus acasă.

Pentru a-mi deschide un cont personal la distinsa dumneavoastră casă, Frostie. Întinse aici, pe masă, cu stiloul de aur pe care ai amabilitatea să mi-l împrumuți - dacă ești bun? Iei o pauză afară în timp ce le completezi. Și uite aici prima rată, spuse el.

Și scoțând un teanc mic de dolari americani din buzunarul de la spate al pantalonilor, îl aruncă pe masă, unde ateriză cu o plesnitură plăcută. Frost ochii bani dar nu-i luă.

Singur, Jerry lucră cu toată viteza. Descopcie hârtiile și le puse două câte două, fotografiind pe rând câte o pereche, ținându-și coatele mari strâns lipite de trup ca să nu-i tremure mâinile, iar picioarele uriașe ușor crăcănate pentru echilibru, ca un apărător la crichet, cu lăncuțul atingând hârtiile pentru a măsura distanța. Când nu era satisfăcut mai trăgea un clișeu. Câteodată încerca două expuneri diferite. Întorcea capul mereu și se uita la cercul verde din vizor, ca să se asigure că Frost era la post și că nu chema, chiar acum, gărzile înarmate. O dată, Frost își pierdu răbdarea și ciocăni în geam, iar Jerry îi mârâi să stea liniștit. Din când în când, auzea pași apropiindu-se și atunci lăsa totul pe masă lângă bani și lângă formularele de cerere, punea aparatul de fotografiat în buzunar și se apropia de fereastră pentru a privi spre port și a se trage de câte o șuviță de păr, ca un om care meditează la marea hotărâre a vieții lui. Și o dată, ceea ce nu este prea la îndemână pentru cineva care are degetele groase și mai e și stresat, schimbă filmul, regretând că declanșatorul bătrânului aparat nu era un pic mai silențios. Când îl rechemă pe Frost, dosarele stăteau din nou pe birou, banii lângă dosare, iar Jerry simțea că îi e frig și că-i venea să omoare pe cineva.

Ești un tâmpit, îl anunță Frost, împingând cei cinci sute de dolari în buzunarul tunicii, pe care îl închise cu

nasturele.

Desigur, spuse el.

Se uită împrejur să șteargă urmele.

Ți-ai ieșit din minți, îi spuse Frost. Avea o expresie ciudat de hotărâtă. Crezi că poți da în gât un om ca el? Ori că încerci să pui mâna pe Fort Knox cu un șperaclu și cu o cutie de artificii, ori că încerci să prinzi banda asta, tot una e.

Barosanul în persoană. Îmi place.

- N-o să-ți placă, îți vei mușca degetele.

- îl cunoști, nu-i așa?

Suntem ca tusea și junghiul, spuse Frost acru. Toată ziua, bună ziua sunt la el acasă. Îmi știi pasiunea pentru cei mari și puternici.

Cine i-a deschis contul?

- Predecesorul meu.

- A lucrat aici, nu-i așa?

- Înainte de a veni eu.

- L-ai văzut vreodată?

- La caninodromul din Macao.

- La ce?

La cursele de ogari din Macao. Își lăsa și cămașa acolo. Se amesteca în plebe. Eram și eu cu păsărica mea chinezoaică, penultima. Ea mi l-a arătat cu degetul. „El? am spus. El?” „O, da, e un client de-al meu”. Era foarte impresionată. Un licăr al lui Frost de altă dată apăru pe fața lui supusă. Ascultă, vreau să spun un lucru: nici el nu era rău garnisit. O tipă blondă foarte frumoasă. Albă. Vedetă de cinema, după câte se pare. Suedează. Muncise conștiincios fata prin paturile producătorilor. Uite...

Frost reuși să schițeze umbra unui surâs.

Repede, bătrâne. Ce e?

- Să recuperăm timpul pierdut. Hai. Mergem în oraș. Să tocăm cei cinci sute de dolari ai mei. Tu nu ești așa, e adevărat? O faci doar ca să trăiești.

Băgând mâna în buzunar, Jerry scoase cheia de la alarmă și o lăsa să cadă în mâna pasivă a lui Frost.

Vei avea nevoie de asta, spuse el.

Pe scările mari, când pleca, stătea un tânăr zvelt, bine îmbrăcat, în pantaloni de pânză, cu talia lăsată în stil american. Citea o carte serioasă, legată, dar Jerry nu putu vedea ce anume era. Nu citise cine știe ce, dar o cerceta cu atenție, ca un om hotărât să-și cultive spiritul.

Era din nou omul de la Sarratt, restul se dăduse uitării.

„Pune-ți pingele noi, spuneau ursarii. Niciodată pe drumul direct. Dacă nu poți ascunde prada, cel puțin șterge urmele”. Sări dintr-un taxi într-altul și de fiecare dată dădu o adresă precisă. La Queen's Pier, unde se uită cum se încarcă feribotul înainte de a părăsi Insula și la joncile brune care de-abia atingeau apa printre pacheturi. La Aberdeen, unde se preumblă încolo și-ncoace printre turiști, căscând gura la cei ce locuiau în bărci și la restaurantele plutitoare. La Stanley Village și de-a lungul plajei publice, unde chinezi cu trupurile palide, ușor plecați, ca și cum greutatea orașului le mai apăsa încă greu pe umeri, se bălăceau cast cu copiii lor. „Chinezii nu înoată niciodată după sărbătoarea lunii”, își zise mașinal. Dar nu-și putea aminti pe loc când era sărbătoarea lunii. Se gândise să lase aparatul de fotografiat la vestiarul hotelului Hilton. Se gândi la seifurile de noapte sau să-și trimită un pachet pe adresa lui; la mesageri speciali sub acoperire de presă. Niciuna dintre soluții nu era bună pentru el – mai bine zis, nu era nimerită pentru ursari. E o acțiune solitară, îi spusese ei; ori o faci de unul singur, ori nimic. Așa că își cumpărase ceva care să fie dus în mână: o pungă de plastic și două cămăși cu care s-o mai umfle. Când ești urmărit, spunea la carte, ai grijă să ai ceva la tine cu care să distragi atenția. Chiar și filatorii cei mai vechi cad în plasă. Dacă ești încolțit, scapi acel lucru din mână și – mai știi? – s-ar putea să ții la distanță câinii suficient de mult timp ca să te faci nevăzut. Evita totuși oamenii. Nu-l slăbea groaza de posibili hoți de buzunare. În garajul cu mașini de închiriat din Kowloon, avea un automobil pregătit pentru el. Se simțea calm – se liniștise –, dar era tot cu ochii în patru. Se simțea victorios, iar

restul nu mai conta. Unele treburi sunt mai nasoale decât altele.

În timp ce conducea, era atent mai ales la vreo Honda, care la Hong Kong e folosită de ai mai amărâți de la filaj. Înainte de a părăsi Kowloon, făcu două tururi prin străzi lăturalnice. Nimic. La Junction Road, se alătură convoiului de fericiți care ieșeau la iarbă verde și continuă drumul încă o oră către Clear Water Bay, recunoscător pentru înghesuiala de pe șosea, pentru că nimic nu este mai greu decât să schimbi banda într-un trio de Honde, prinse într-un dop de mașini pe o distanță de douăzeci de kilometri. În rest, îți ajungea să supraveghezi oglinda retrovizoare, să conduci, să ajungi acolo, singur. Căldura după-amiezii era tot înăbușitoare. Fixase aparatul de aer condiționat la maximum, dar parcă nici nu funcționa. Trecu pe lângă hectare de plante în ghivece, pe lângă panouri publicitare Seiko, apoi pe lângă covoare întregi de orezării și de pepiniere cu arbuști așteptați de piața Anului Nou. Ajunse la o alee îngustă de nisip și întoarse strâns la stânga pe ea, cu ochii în oglinda retrovizoare. Opri, gară un moment cu capota ridicată, prefăcându-se că lasă motorul să se răcească. Un Mercedes verde-deschis îl depăși fără zgomot: geamuri fumurii, un tip la volan, un pasager pe scaunul din față. Fusesse în urma lui de câțva timp. Dar își continuă drumul pe șoseaua principală. Traversă la cafenea, formă un număr, lăsă telefonul să sune de patru ori și puse receptorul în furcă. Formă numărul din nou; sună de șase ori și, când se ridică receptorul, închise din nou. Își continuă drumul cu mașina, hurducându-se prin foste sate pescărești până la marginea unui lac unde firele de papură înaintau mult în apă, dublate de propriile lor umbre drepte. Broaștele orăcăiau, iar mici iahturi de agrement intrau și ieșeau din vâlul de căldură. Cerul era de un alb plumburiu, confundându-se la orizont cu luciul apei. Ieși din mașină, în momentul acela, o camionetă veche Citroën se apropie șontâc-șontâc pe drum, cu câțiva chinezi la bord: cu pălării Coca-Cola, unelte de pescuit, copii; doar doi bărbați, nicio femeie, iar

bărbații nu-l băgară în seamă. Se îndreptă spre un șir de case de lemn, cu balcon, dărăpănate și cu unul dintre pereții exteriori din ciment, așa cum sunt casele englezești de la malul mării, doar zugrăveala fiind mai palidă, din cauza soarelui. Numele erau gravate pe bucăți de scândură de barcă: Epava, Susy May, Dun Romin. La capătul drumului se afla un debarcader, dar era închis și iahturile pluteau prin alte locuri. Apropiindu-se de case, Jerry aruncă o privire rapidă la geamurile de sus. În cel deal doilea de la stânga stătea un vas roșu-aprins cu flori uscate, cu tulpinile învelite în staniol, însemna: niciun pericol. Intră. Deschizând poarta mică, apă să pe sonerie. Citroënul se opri pe malul lacului. Auzi portierele trântindu-se în clipa în care se porni să țiue instalația proastă a interfonului de la intrare.

— Cine dracu' e? întrebă o voce hârâită, plină, de australian, tunând printre paraziți.

Închizătoarea începu să zumzăie, și când împinse ușa, văzu silueta mare a bătrânului Craw în chimonoul său, cocoțat în vârful scărilor, încântat până la Dumnezeu, adresându-i-se cu „Monsenior” și cu „băi imigrant ticălos și hoț”, și îndemnându-l să-și miște fundul lui urât de tip din lumea bună până sus și să dea un pahar pe gât.

Casa duhnea a tămâie aprinsă. Din umbra unei uși de la parter îi zâmbi o servitoare indiană fără dinți, aceeași creatură mică și ciudată pe care o luase Luke la întrebări în timp ce Craw se afla la Londra. Camera de primire era la etajul întâi, lambriurile jengoase fiind pline de fotografii cu colțurile întoarse ale unor foști colegi ai lui Craw, ziariști, pentru care lucrase în toți cei cincizeci de ani de istorie nebună în Extremul Orient. În mijlocul încăperii trona o masă cu o Remington ponosită, unde se pare că își scria Craw memoriile vieții lui. Restul camerei era gol. Craw, ca și Jerry, avea copii și neveste ce-i rămăseseră dintr-o jumătate de duzină de existențe, și, după satisfacerea necesităților imediate de trai, nu prea mai rămâneau bani pentru mobilă.

Baia nu avea fereastră.

Lângă chiuvetă se aflau un bazin de dezvoltare și sticle maro cu fixator și revelator. Era o mică masă de control cu un ecran din sticlă mată pentru examinarea negativelor. Craw stinse lumina și câțva timp, care păru o eternitate, lucră în beznă totală, mormăind, înjurând și invocându-l pe papă. Lângă el Jerry asuda și se străduia să descifreze gesturile bătrânului după înjurături. Acum, ghici el, Craw derula filmul îngust din casetă pe bobină. Jerry și-l închipuia cum îl ținea cu vârful degetelor, de frică să nu zgârie emulsia. Într-o clipă nici nu va mai ști dacă o mai ține, se gândi Jerry. Va trebui să-și convingă vârful degetelor să continue mișcarea. I se făcea greață. În întuneric, înjurăturile lui Craw se auzeau mult mai tare, dar nu destul de puternic pentru a acoperi strigătul păsărilor de apă de pe malul lacului. E îndemânatic, se gândi Jerry mai liniștit. Poate s-o facă și dormind. Auzi scârțâitul bachelitei în timp ce Craw înșuruba capacul, bombănind:

— Intră-n pat, nenorocitul!

Apoi pârâitul uscat, ciudat, când scutură cu atenție cuva ca să iasă bășicile de aer din revelator. Se aprinse becul roșu cu un zgomot ca un pocnet de pistol, și iată-l pe bătrânul Craw din nou, roșu ca un papagal în acea lumină, aplecat peste cuvă, turnând repede hiposulfitul, apoi răsturnând tancul cu îndemânare și punându-l înapoi în poziția inițială, în timp ce urmărea vechiul ceas de bucătărie bolborosindu-și secunde.

Pe jumătate sufocat de nervi și de căldură, Jerry se întoarce singur în salon, își turnă o bere și se lăasă să cadă într-un fotoliu de trestie, uitându-se în gol, în timp ce asculta zgomotul regulat al apei ce curgea de la robinet. Prin fereastră ajungea freamătul unor voci de chinezi. La marginea lacului, cei doi pescari își instalaseră sculele. Copiii se uitau la ei, așezați în praf. Din baie se auzi din nou scârțâitul capacului și Jerry sări în picioare, dar Craw trebuie să-l fi auzit, pentru că îi mârâi un „Așteaptă!” și închise ușa.

„Piloții de avion, ziariștii, spionii, proclama doctrina

Sarratt-ului. Aceeași adunătură. O nenorocită de inerție întreruptă de crize de totală frenezie”.

Aruncă o primă privire, își spuse Jerry: în cazul în care treaba era ratată. În ordine ierarhică, Craw era acela, nu Jerry, care trebuia să facă pace cu Londra. Craw, care, în cazul cel mai nenorocit, i-ar fi dat ordinul să-l atace a doua oară pe Frost.

Ce faci acolo, pentru numele lui Dumnezeu? strigă Jerry. Ce se întâmplă?

Poate că se pișă, îi trecu lui Jerry ideea absurdă prin cap.

Ușa se deschise încet. Gravitatea de pe fața lui Craw era impresionantă.

N-au ieșit?! spuse Jerry.

Simțea că nu poate ajunge la Craw. Avea de gând să repete, mai tare și mai tare. Să danseze, să facă o întreagă scenă. Așa că răspunsul lui Craw, când veni în sfârșit, sosi tocmai la timp.

Dimpotrivă, fiule. Bătrânul făcu un pas înainte și Jerry observă filmele care atârnau în spate ca niște viermi negri și umezi, prinse cu cârlige roz de micuța frânghie de rufe a lui Craw. Dimpotrivă, bunul meu domn, spuse el, fiecare cadru este o capodoperă îndrăzneată și tulburătoare.

Capitolul 7 Iar despre cai

La Prăvălie, primele frânturi de informații despre progresele realizate de către Jerry sosiră dis-de-dimineată, pe fondul unei liniști mormântale, pentru ca apoi să dea peste cap tot sfârșitul de săptămână. Știind la ce putea să se aștepte, Guillam se dusesse la culcare la zece și avu un somn agitat, întrerupt de crize de anxietate pentru Jerry și de viziuni absolut lubrice cu Molly Meakin, cu și fără seriosul ei costum de baie. Jerry trebuia să se prezinte la Frost imediat după orele patru ale după-amiezii, ora Londrei, iar pe la trei și jumătate, Guillam huruia în bătrâna lui Porsche prin străzile cețoase către Cambridge Circus. Putea fi deopotrivă în zori de zi sau la asfințit. Sosi în sala de jocuri pentru a o găsi pe Connie terminând un careu de cuvinte încrucișate din *Times* și pe Doc di Salis

citind meditațiile lui Thomas Traherne, trăgându-se de ureche și bălângănindu-și picioarele în același timp, ca un om-orchestră. Agitat ca întotdeauna, Fawn zbura de la unul la altul, ștergând praful și făcând ordine, ca un chelner-șef în așteptarea unei noi serii de clienți. Din când în când își sugea dinții și lăsa să-i scape un „tân” sonor, exprimându-i decepția prost controlată. Un vâl de fum de țigară atârna ca un nor de ploaie deasupra camerei în care pluteau aburii obișnuiți de ceai rânced ce se ridicau din samovar. Ușa lui Smiley era închisă, iar Guillam nu văzu niciun motiv ca să-l deranjeze. Deschise un exemplar din *Country Life*. Ca așteptarea la un afurisit de dentist, gândi el, și se așază să privească distrat fotografiile unor case somptuoase, până când Connie lăsa fără zgomot cuvintele încrucișate, se îndreptă în scaun și spuse „ascultați” Apoi auzi țârâitul scurt al telefonului verde al Verilor, înainte ca Smiley să ridice receptorul. Prin ușa întredeschisă către biroul său, Guillam se uită la șirul de cutii electronice. Pe una dintre ele, becul verde de avertizare stătu aprins pe tot parcursul conversației. Apoi sună paxul în sala de jocuri - paxul fiind în jargonul Prăvăliei interfonul - și de data aceasta Guillam ajunse la el înaintea lui Fawn.

A intrat în bancă, anunță Smiley criptic prin pax.

Guillam transmise mesajul celor de față:

A pătruns în bancă, spuse el, dar ar fi putut tot atât de bine să se adreseze unor morți.

Nimeni nu dădu niciun semn că ar fi auzit.

Pe la cinci Jerry ieși din bancă. Închipuindu-și plin de nervi diversele posibilități, Guillam se simți literalmente bolnav. Să-l prăjești pe unul era un joc periculos și, ca majoritatea profesioniștilor, îl ura, cu toate că nu din scrupul. În primul rând era persoana hăituită sau, lucru încă și mai rău, îngerii locali ai Securității. În al doilea rând era operațiunea însăși de a prăji pe cineva și nu toată lumea răspunde în mod logic la șantaj. Dădeai peste eroi, dădeai peste mincinoși, dădeai peste fete mari isterice, care-și răsturnau capul pe spate și urlau că le omoară cineva chiar atunci când nu mai puteau de plăcere. Dar

adevăratul pericol venea acum, când operațiunea era încheiată, iar Jerry trebuia să întoarcă spatele la bomba care fumega și să fugă. Cum va reacționa Frost? Va telefona la Poliție? La maică-sa? La șeful lui? La nevastă-sa? „Iubito, voi mărturisi totul, apără-mă, salvează-mă și vom întoarce o pagină nouă”. Guillam nici măcar nu înlătura îngrozitoarea posibilitate ca

Frost să se ducă direct la clientul său: „Domnule, am venit să mă spăl de păcatul de a fi încălcat grav confidențialitatea4

În misterul mohorât al zorilor, Guillam se cutremură și își întoarse cu hotărâre gândurile către Molly.

Când telefonul verde sună din nou, Guillam nu-l mai auzi. George trebuie că se așezase practic peste el. Dintr-odată, becul de alarmă se aprinse în biroul lui Guillam și continuă să ardă timp de un sfert de oră. Se stinse și ei așteptară, toți, cu ochii fixați pe ușa lui Smiley, dorind ca prin voința lor să-l smulgă din izolarea lui. Fawn înțepenise la mijlocul unei mișcări, ținând în mână o farfurie cu tartine cu marmeladă închisă la culoare, pe care nimeni nu le va mânca niciodată. Apoi clanța se lăsă și Smiley apărură cu un formular obișnuit de cerere de cercetare în mână, completat cu scrisul lui ordonat și marcat cu o bară mare care voia să însemne „urgent pentru șef, adică prioritate absolută. I-o dădu lui Guillam și-i ceru să o ducă direct la Regina Albinelor de la Arhive și să stea cu ea până când aceasta căuta numele. Luându-l, Guillam își aminti un moment anterior, când i se dăduse un formular similar, completat cu numele Worthington, Elizabeth, alias Lizzie, și încheiat cu cuvintele „târfa de mare clasă” în timp ce se îndepărta, îl auzi pe Smiley invitându-i pe Connie și pe di Salis să-l însoțească în sala tronului, iar Fawn fu expediat la biblioteca accesibilă tuturor ca să caute ultima ediție din *Who's Who in Hong Kong*.

Regina Albinelor fusese special convocată în tura de dimineață, iar atunci când Guillam ajunse lângă ea, sălașul ei – cu patul de fier și un primus mic, deși pe coridor se afla un aparat de făcut cafea – evoca tabloul *Noaptea în*

care a ars Londra. Tot ce-i mai trebuia era o salopetă de fochist și un portret al lui Winston Churchill, gândi el. Detaliile de pe fișă indicau „Ko, prenume Drake, alte nume necunoscute, data nașterii 1925, Shanghai, adresa actuală Seven Gates, Headiand Road, Hong Kong, ocupație președinte și director general al companiei China Airsea Ltd, Hong Kong” Regina Albinelor se lansă într-o vânătoare de hârtii, dar tot ce reuși să dezgroape fu informația că numitul Ko fusese propus pentru intrarea în Ordinul Imperial Britanic, pe lista Hong Kongului, în 1966, pentru „servicii sociale și de caritate aduse Coloniei” și că Prăvălia răspunsese „nu există nimic în dosar împotriva lui” la o anchetă de rutină cerută de biroul Guvernatorului, înainte de înaintarea spre aprobare a propunerii de decorare. Grăbindu-se să ducă sus această veste bună, Guillam era destul de treaz să-și aducă aminte că China Airsea Ltd, Hong Kong, fusese descrisă de către Sam Collins ca ultim proprietar al acelei companii aeriene fantomă din Vientiane, care fusese beneficiara generozității lui Boris Comersantul. Lui Guillam i se păru o relație absolut logică. Mulțumit de sine, reveni în sala tronului pentru a fi întâmpinat cu o tăcere mormântală. Întinse pe podea erau nu numai ediția curentă din *Who's Who*, dar și câteva mai vechi. Fawn, ca de obicei, se întrecuse pe sine. Smiley era așezat la biroul său și cerceta o foaie cu notițe, scrise cu propria sa mână. Connie și di Salis se uitau la el, iar Fawn dispăruse din nou, trimis probabil într-altă cursă. Guillam îi întinse lui Smiley formularul cu descoperirile Reginei scrise la mijloc, caligrafic, în cel mai frumos stil de Kensington. În aceeași clipă, telefonul verde țârâi din nou. Ridicând receptorul, Smiley începu să noteze pe hârtia din fața lui.

— Da. Mulțumesc. Am asta. Continuați, vă rog. Da. Am și asta. Și așa mai departe timp de zece minute, până când rosti: Bine, diseară atunci.

Și închise telefonul.

Afară în stradă, un lăptar irlandez proclama cu entuziasm că nu va mai umbla teleleu niciodată.

Westerby a raportat dosarul complet, spuse, în sfârșit, Smiley, cu toate că, la fel ca toată lumea, se referea la el pe numele de cod. Toate cifrele. Dădu din cap ca pentru a arăta că este de acord cu el însuși, continuând să cerceteze hârtia. Filmul nu va sosi până la noapte, dar chestia este deja clară. Tot ceea ce s-a plătit inițial prin Vientiane se regăsește în contul de la Hong Kong. Chiar de la bun început, Hong Kong era destinația finală a filonului rus. În întregime. Până la ultimul bănuț. Fără deduceri, nici măcar pentru comisionul bancar. La început, a fost o cifră modestă, pe urmă a sporit considerabil; de ce, nu putem decât să facem presupuneri. Exact cum a descris Collins. Până s-a oprit la douăzeci și cinci de mii lunar și s-a menținut ca atare. După ce aranjamentul de la Vientiane a luat sfârșit, centrul nu a sărit peste nicio lună. S-a orientat apoi imediat spre o rută alternativă. Ai dreptate, Connie. Karla nu face nimic fără să aibă o soluție de salvare.

E un profesionist, iubitule, murmură Connie Sachs. Ca și tine.

Nu ca mine. Continuă să-și cerceteze notele. E un cont blocat, declară el pe același ton detașat. Nu se dă decât un nume și acesta este al celui care a deschis contul. Ko. „Beneficiarul necunoscut”, zic ei. Poate vedem de ce la noapte. Nu s-a retras nicio centimă, spuse el, adresându-se în mod special lui Connie Sachs. Repetă: De când au început vărsămintele, cu mai mult de doi ani în urmă, nu s-a retras niciun bănuț din cont. Soldul este de ordinul unei jumătăți de milion de dolari americani. Cu dobânda aferentă, crește bineînțelese cu repeziciune.

Pentru Guillam, această ultimă informație însemna nebulie crasă. La ce dracu' era nevoie de o jumătate de milion de dolari, dacă banii nici măcar nu erau utilizați atunci când ajungeau la celălalt capăt? Pentru Connie Sachs și di Salis, pe de altă parte, acest lucru era, evident, de o importanță nemaipomenită.

Un zâmbet de crocodil se lăți încet pe fața lui Connie, iar ochii ei de bebeluș îl fixau pe Smiley cu un extaz mut.

Oh, *George*, suspină ea în sfârșit, în timp ce revelația își făcea loc în mintea ei. Iubitule. Un cont *blocat*! Asta e cu totul altă mâncare de pește. Desigur, așa și trebuia să fie, nu-i așa? Erau toate semnele în acest sens. Din *prima* zi. Și dacă proasta asta grasă de Connie nu ar fi fost orbită de ochelarii ei de cal, dacă n-ar fi fost atât de ramolită și de bătrână, atât de leneșă, și-ar fi dat seama cu *mult* timp în urmă! Lasă-mă în pace, Peter Guillam, lingău libidinos! Se ridică în picioare, cu mâinile ei infirme crispându-se pe brațele fotoliului. Dar cine poate valora atât? Să fie o rețea? Nu, ei n-ar face niciodată atât pentru o *rețea*. Nu există precedent. Nu e o acțiune pe scară mare, nu s-a mai auzit. Oare ce poate fi? Ce poate el furniza care să merite atât? Șontăcăi către ușă, trăgându-și șalul pe umeri, alunecând deja din lumea lor într-a ei. *Karla* nu plătește atâta bănet.

Îi auziră bombănelile plutind în aer în urma ei. Trecu pe aleea unde se aliniau sub huse mașinile de scris ale mămicilor, ca niște santinele înfolfite în penumbră.

Karla e atât de fudul și de meschin, încât își închipuie că agenții săi trebuie să lucreze pentru el pe *nimica toată*! Bineînțeles. Câteva *parale*, asta le dă. Mărunțiș de buzunar. O fi inflație, dar o jumătate de milion de dolari pentru o singură cârțiță mititică?! N-am auzit așa ceva de când mă știu!

În felul lui ciudat, di *Salis* nu era mai puțin impresionat decât Connie. Stătea jos, cu partea superioară a trupului său jigărit și strâmb aplecată în față și amesteca plin de râvnă tutunul din pipă cu un cuțițaș de argint, de parcă era o oală pe foc în care se prinsese mâncare de fund. Părul lui argintiu se zbârlise în sus ca o creastă de cocoș, deasupra gulerului plin de mătreață a hainei lui negre boțite.

— Ei bine, nu-i de mirare că acest *Karla* a vrut să îngroape toate cadavrele, izbucni el dintr-odată, scuipând vorbele ca și cum le-ar fi ejaculat. Nu-i de mirare. *Karla* e specialist și în probleme chineze, știți. E lucru dovedit. Știu de la Connie. Se deșiră în picioare, ținând prea multe

lucruri în mâinile lui mici: pipă, cutie de tutun, briceagul și cartea lui Thomas Traherne. Nu e un sofisticat, bineînțeles. Nici nu e de așteptat. Karla nu este un erudit, e un soldat. Dar nu e nici orb, nici pe departe, mi-a spus ea. Ko. Repetă numele, cu intonații diferite. Ko. *Ko*. Trebuie să văd ideograma. Depinde foarte mult de ideograme. *Înălțime...* *Copac* chiar, da, pot vedea un copac... oare?... și multe alte concepte. „*Drake*” trimite la școala misionarilor, bineînțeles. Băiat crescut la școala misionarilor din Shanghai. Bine, bine. La Shanghai a început totul, știți. Prima celulă de partid, apărută *vreodată*, a fost la Shanghai. De ce spun asta? *Drake Ko*. Mă întreb care este numele lui adevărat. Vom afla foarte curând, nu mă îndoiesc. Da, bine. Ei, presupun că mă pot întoarce la lectura mea. Smiley, crezi că pot avea o găleată de cărbuni la mine în birou? Când nu merge căldura, pur și simplu îngheți. Le-am cerut administratorilor de zece ori, dar nu m-am ales pentru suferința mea decât cu impertinențe. *Anno domini*, mi-e teamă, dar cred că iarna vine peste tot. Ne vei arăta materialul brut cum sosește, presupun? Nu-i plăcut să lucrezi prea mult pe materiale prelucrate. Voi întocmi un curriculum vitae. Asta va fi primul lucru. Ko. O, îți mulțumesc, Guillam!

Îi scăpase din mână Thomas Traherne. Ridicând cartea, îi căzu cutia de tutun, așa că Guillam o culese și pe aceasta. *Drake Ko*. Faptul că era din Shanghai nu spunea nimic. Shanghai este un adevărat creuzet. Chiu Chow este răspunsul, judecând după ceea ce știm. Totuși, nu trebuie să ne pripim. Baptist. Păi, așa sunt majoritatea creștinilor din Chiu Chow, nu-i așa? Din Swatow: de unde știm asta? A, da, compania intermediară de la Bangkok. Pe cinstea mea, totul se leagă. Sau Hakka. Una n-o exclude pe alta, dimpotrivă. Plecă pe urmele lui Connie pe coridor, lăsându-l pe Guillam singur cu Smiley, care se ridică și, îndreptându-se spre fotoliu, se înfundă în el, privind în gol către foc.

Ciudat, remarcă el în sfârșit. N-ai senzația șocului. De ce oare, Peter? Mă știi prea bine. Cum vine treaba asta?

Guillam avu înțelepciunea să tacă din gură.

Un barosan. În solda lui Karla. Conturi blocate, amenințarea existenței unor spioni ruși chiar în centrul vieții Coloniei. Așa că, de ce nu se resimte șocul?

Telefonul verde începu din nou să latre. De data aceasta răspunse Guillam. În timp ce vorbea, rămase surprins să vadă deschis pe birou un dosar, nou-nouț, cu rapoartele lui Sam Collins din Extremul Orient.

Era sfârșit de săptămână. Connie și di Salis dispăruseră fără urmă; Smiley se apucă să lucreze pentru a-și pregăti pledoaria; Guillam avea grijă să se reinstaleze calmul, chemă mămicile și organizează dactilografierea textului, în ture. Luni, după instrucțiunile precise ale lui Smiley, îi telefonă secretarului particular al lui Lacon. Se descurcă foarte bine.

Fără surle și trâmbițe, îl avertizase Smiley. Las-o cât se poate de moale.

Guillam făcu întocmai. Se vorbise cu o seară înainte la cină - spuse el - să fie convocat Grupul de Orientare a Informațiilor pentru a examina anumite dovezi *prima facie*.

Cazul a mai prins puțină carne, așa că poate fi rezonabil să fie stabilită o dată. Dați-ne ordinul vostru de bătaie și noi vom face să circule documentul în prealabil.

- Ordin de bătaie? A prins came? Unde *oare* ați învățat voi să vorbiți?

Secretarul particular al lui Lacon era un tip cu o voce groasă, pe care îl chema Pym. Guillam nu-l întâlnise niciodată, dar nu putea să-l sufere, fără un motiv anume.

Nu pot decât să-i comunic, răspunse Pym. Îi pot comunica și voi vedea ce spune și voi fi în măsură să vă sun după aceea. Agenda sa este *foarte* încărcată luna aceasta.

- E un fleac pentru el, dacă își găsește timp, spuse Guillam, și îi închise telefonul furios.

Așteaptă puțin, măi tâmpitule, să vezi tu cum o iei în gură, gândi Guillam.

Când Londra naște un copil, spune folclorul local, agentul nu poate decât să umble de colo-colo în sala de

așteptare. Piloți de linie, vânători de știri, spioni: Jerry se afla din nou în plină inerție.

Suntem la naftalină, îl anunță Craw. Anunțul s-a făcut, așa că stai blând și vezi-ți de-ale tale.

Vorbeau cel puțin o dată la două zile, convorbiri fantomatice, între două telefoane anonime, de obicei date dintr-un hol de hotel pentru a fi primite în alt hol de hotel. Își modificaseră limbajul, amestecând cuvinte de cod ale Sarratt-ului cu jargon jurnalistic.

Povestea ta se verifică la nivel înalt, spuse Craw. Când redactorilor-șefi li se va limpezi mintea, îți vor comunica la momentul oportun. Între timp, pune-o în sertar și ai grijă să nu răsufle. E un ordin.

Jerry habar nu avea cum vorbise Craw cu Londra și puțin îi păsa, atâta vreme cât era pe o cale sigură. Presupunea că un înalt funcționar din frăția imensă, de neatins, cu totul ieșită din comun a lumii informațiilor fusese cooptat să facă pe omul de legătură: dar îl lăsa rece.

Treaba ta este să lucrezi pentru ziar, așa că pune o copie în plus la cingătoare, pe care să poți să i-o fluturi sub nas Fratelui Stubbs când apare o nouă criză, îi spuse Craw. Nimic altceva, mă auzi?

Inspirându-se din hoinărelile lui eu Frost, Jerry confecționează un articol în care descria efectele retragerii militare americane asupra vieții de noapte din Wanchai: „Ce s-a întâmplat cu Susie Wong de când soldații americani cu portofelele burdușite, plictisiți de război, au încetat să mai dea năvală pentru a se odihni și a se recrea?” Fabrică sau – cum preferă să zică ziariștii – *umflă* un „interviu-fulger” cu o animatoare de bar pe cât de neconsolată, pe atât de fictivă, care ajunsese până acolo încât să accepte clienți japonezi; îl trimise cu avionul și obținut de la biroul lui Luke să i se telexeze numărul conosamentului, așa cum îi ceruse Stubbs. Jerry nu era deloc un reporter prost, dar, așa cum sub presiune dădea ce avea mai bun în el, inacțiunea scotea la iveală ce era mai rău. Uimit de acceptarea promptă și chiar amabilă a

lui Stubbs - o „erougramă”, cum o numise Luke, când îi transmisese telefonic textul de la biroul său - cercetă împrejurul lui alte înălțimi de trecut. Două procese de corupție ce făceau senzație umpleau sălile tribunalului, vedetele fiind obișnuita recoltă de polițiști neînțeleși, dar, după ce îi văzu, își dădu seama că nu erau suficient de grei ca să călătorească. Anglia de azi îi avea pe ai ei. Un vânător de senzațional îi ceru să meargă pe urmele unei povești publicate de o revistă rivală despre presupusa sarcină a celebrei Miss Hong Kong, dar un proces de calomnie i-o luase înainte. Asistă la o conferință de presă guvernamentală anostă, dată de Gâtlej Scobit, el însuși un rebut lipsit de haz al unui cotidian din Irlanda de Nord; pierdu o dimineată întreagă cercetând subiecte de succes din trecut, care ar suporta să fie reîncălzite; și, pornind de la un zvon referitor la reducerile de cheltuieli pentru armată, își petrecu după-amiaza vizitând garnizoana Gurkha, condus de către un maior de la Relații cu Publicul, care părea să aibă optsprezece ani. Și nu, maiorul nu știa, vă mulțumesc, ca răspuns la întrebarea pusă amuzant de Jerry: ce-ar face oamenii lui ca să-și rezolve problemele sexuale când familiile lor vor fi trimise acasă în Nepal? Vor face câte o vizită în satele lor, o dată la trei ani, presupunea el; și părea să creadă că este suficient pentru oricine. Fortând puțin realitatea ca să dea impresia că oamenii Gurkha formau deja o comunitate de militari văduvi de paie, intitulându-și reportajul „Dușuri reci într-o climă fierbinte pentru mercenarii Marii Britanii”, Jerry ateriză triumfător în coloanele paginilor de interior ale ziarului. Mai depuse două-trei articole de citit pe ploaie, își petrecu serile la Club și își măcină creierii, așteptând ca Prăvălia să-și nască pruncul.

Pentru numele lui Dumnezeu, protestă el către Craw. Individul ăla este proprietate publică.

Ce contează, spuse Craw hotărât.

Așa că Jerry răspunse, 'Nțeles!' și câteva zile mai târziu, din pură plictiseală, începu o anchetă absolut neoficială, pe contul său, asupra vieții și amorurilor

domnului Drake Ko, Ofițer al Ordinului Imperial Britanic, Comisar al Clubului Royal Hong Kong, milionar și cetățean mai presus de orice bănuială. Nimic spectaculos; nimic care, după părerea lui Jerry, să arate vreo nesupunere: pentru că nu se născuse până acum acel agent care, într-un moment sau altul, să nu fi depășit limitele consemnului. Începu timid, cu niște expediții la borcanul cu dulceață interzis. Așa, ca din întâmplare, se gândi să-i propună lui Stubbs un reportaj în trei episoade cu privire la superbogătașii din Hong Kong. Plimbându-se pe lângă rafturile cu cărți de referință de la Clubul Corespondenților de Presă Străini, într-o zi înainte de amiază, luă în mod mecanic cartea lui Smiley și o deschise la Ko, Drake, din ediția curentă a volumului *Who's Who în Hong Kong*: căsătorit, un fiu, decedat 1968; fost student în drept la Gray's Inn, la Londra, dar aparent fără mari succese, pentru că nu exista nicio urmă a intrării sale în barou. Apoi o enumerare de vreo două zeci de societăți pe care le administra. Pasiuni: curse de cai, croaziere și jadul. Și, în fond, cui nu-i plac astea? apoi erau menționați beneficiarii operelor sale de caritate, printre care o biserică baptistă, un templu în Chiu Chow și spitalul pentru copii Drake Ko. Luă în seamă toate posibilitățile, gândi Jerry amuzat. Fotografia arăta același suflet curat de douăzeci de ani, cu ochii blânzi, plin de merite ca și de bunuri pământești, și în afară de aceasta, de nerecunoscut. Numele fiului mort era Nelson. Jerry observă: Drake și Nelson, amirali englezi. Nu-și putea scoate din minte că tatăl purta numele primului marinar britanic care pătrunsese în Mările Chinei, iar fiul pe cel al eroului de la Trafalgar.

Jerry făcu cu mult mai puțină greutate decât Peter Guillam legătura dintre China Airsea din Hong Kong și Indocharter S.A. din Vientiane și se amuză citind în prospectul companiei China Airsea că aceasta avea „o gamă largă de activități de comerț și transporturi în Asia de Sud-Est” – printre care orez, pește, aparatură electrică, tek, afaceri imobiliare și navigație.

Făcând treabă de negru la biroul lui Luke, realiză un pas și mai curajos: din pură întâmplare, numele lui Drake îi apăru sub nas. E adevărat, căutase „Ko” în fișier. Tot astfel cum căutase numele altor douăzeci sau treizeci de chinezi bogați din Colonie, tot așa cum o întrebase, cu bună-credință, pe secretara chineză, cine credea ea că erau, după părerea ei, cei mai pitorești milionari chinezi. Chiar dacă Drake nu fusese poate unul dintre primii numiți de ea, îi trebui foarte puțin timp să scoată numele de la ea și, în consecință, să găsească tăieturile de presă respective. Într-adevăr, așa cum i se plânsese lui Craw, era ceva deprimant, ca să nu spunem ireal, în modul acesta de a urmări prin metode clandestine un personaj atât de public. Agenții de informații sovietici, după experiența limitată pe care o avea Jerry cu soiul acesta, se prezentau în mod normal în versiuni mult mai modeste. Comparativ, Ko părea modelul uriaș.

Mi-amintește de bătrânul Sambo, se gândi Jerry. Era prima oară că-i trecea o astfel de idee prin cap.

Recolta cea mai detaliată o culese dintr-o revistă luxoasă, intitulată *Golden Orient*, care nu mai apărea acum. Într-una din ultimele ediții, un reportaj ilustrat pe opt pagini, „Cavalerii Roșii din Nanyang”, se ocupa de numărul din ce în ce mai mare de chinezi instalați în străinătate, care întrețineau relații comerciale profitabile cu China Roșie, denumiți în mod comun motanii grași. Nanyang, după câte știa Jerry, reprezenta tărâmurile din sudul Chinei; pentru chinezi, ele erau un fel de Eldorado al păcii și al bogăției. Fiecărei personalități revista îi dedica o pagină cu fotografie, având, în general, pe fundal ceva reprezentativ din posesiunile sale. Eroul interviului cu privire la Hong Kong - revista cuprindea, deopotrivă, reportaje de la Bangkok, de la Manila și de la Singapore - era acea „mult iubită personalitate sportivă, Comisar al Jockey Clubului, domnul Drake Ko, președinte-director general și principal acționar al companiei China Airsea Ltd”, ce apărea cu calul său Lucky Nelson la sfârșitul unui sezon strălucit la Happy Valley. Numele calului reținu pe

moment privirea occidentală a lui Jerry. Găsea macabru ca un tată să-și boteze calul după numele fiului său mort.

Fotografia care ilustra articolul revela ceva mai mult decât poza ștearsă din *Who's Who*. Ko arăta vesel, chiar exuberant, și părea, în ciuda pălăriei, să fie chel. În acel stadiu, pălăria era cel mai interesant detaliu în privința lui Ko, întrucât, potrivit experienței limitate a lui Jerry, niciun chinez nu fusese văzut vreodată purtând așa ceva. Era o beretă, pusă pe-o parte, plasându-l pe Ko pe undeva între un soldat britanic și un negustor de ceapă francez. Dar, mai presus de orice, avea o calitate foarte rară pentru un chinez: arăta că nu se lua în serios. Părea de statură înaltă, purta impermeabil, iar mâinile sale lungi ieșeau din mâneci ca două ramuri. Părea să iubească cu adevărat calul, iar unul din brațe se sprijinea cu blândețe pe spatele acestuia. Întrebat de ce întreținea o flotă de jonci, când era bine știut că acestea reprezentau o întreprindere neprofitabilă, răspunsese: „Ai mei sunt hakka din Chiu Chow. Am respirat apa, am cultivat apa, am dormit pe apă. Bărcile sunt elementul meu”. Îi făcea plăcere să descrie călătoria sa din 1951 de la Shanghai la Hong Kong. Pe vremea aceea, frontiera era încă deschisă și nu existau cu adevărat restricții în privința imigrării. Cu toate acestea, Ko preferase să facă această călătorie la bordul unei jonci de pescuit, în ciuda piraților, a blocadelor și a timpului neprielnic. Ceea ce era considerat a fi cel puțin excentric.

„Sunt un individ foarte leneș, le declarase el ziariștilor. Dacă vântul mă împinge pe degeaba, de ce să mă obosesc să merg? Am acum un iaht de douăzeci de metri și îmi place marea în continuare”.

Este renumit pentru simțul umorului, spunea articolul.

Un bun agent trebuie să știe să se distreze, spuneau ursarii de la Sarratt; acest lucru îl înțeleșese și Centrul Moscova.

Cum nu-l urmărea nimeni, Jerry se apropie încet de fișier, iar câteva minute mai târziu era în posesia unui dosar plin de tăieturi din ziare, din care majoritatea se

refereau la scandalul de bursă din 1956, în care Ko și un grup de indivizi din Swatow jucaseră un rol destul de dubios. Ancheta întreprinsă de Bursă, deloc surprinzător, se dovedise neconcludentă, iar dosarul fusese închis. Anul următor, Ko primise Ordinul Cavalerilor Imperiului Britanic. „Când cumperi oameni, obișnuia să spună bătrânul Sambo, cumpără-i cum trebuie”.

În biroul lui Luke lucrau o mână de documentariști chinezi, printre care un tip vesel din Canton, Jimmy, care apărea adesea la Club și era plătit la prețul pieței pentru a face pe oracolul în probleme chineze. Jimmy spunea că oamenii din Swatow sunt un popor aparte, „ca scoțienii sau ca evreii”, îndrăzneți, cu un spirit marcat de clan și de o zgârcenie notorie, care trăiau lângă mare pentru a găsi scăpare atunci când erau persecutați, înfometati sau când soseau creditorii. Spunea că femeile lor aveau căutare, întrucât erau frumoase, harnice, econoame și rele de muscă.

Scriem un nou roman, înălțimea Voastră? întrebă piticul afectuos, ieșind din biroul său pentru a vedea ce clocește Jerry.

Jerry ar fi dorit să întrebe de ce trebuia ca unul născut în Swatow să fie crescut la Shanghai, dar își zise că e mai bine să schimbe vorba către un subiect nu atât de delicat.

A doua zi, Jerry împrumută tărbăboanța lui Luke. Înarmat cu un aparat de fotografiat clasic, cu film îngust, se duse la Headiand Road, o rezervație a milionarilor între Repulse Bay și Stanley, unde pretinse a se plimba căscând gura la vilele de acolo, cum procedează toți turiștii care n-au altceva mai bun de făcut. Acoperirea lui era tot articolul pentru Stubbs despre marii bogătași din Hong Kong; până și astăzi, chiar dacă numai pentru el, nu ar recunoaște decât cu greu că se dusesese acolo datorită lui Drake Ko.

Face tărbăboi la Taipei, îi spusese Craw, în trecere, într-una din conversațiile lor de la o cabină telefonică la alta. Nu se întoarce înainte de joi.

O dată în plus, Jerry acceptă fără să discute metodele

de comunicare ale lui Craw.

Nu fotografie casa botezată Seven Gates, dar se uită îndelung la ea, cu un aer prostesc. Văzu o vilă joasă, cu olane, construită foarte departe de drum, cu o verandă imensă înspre mare și cu o pergolă de coloane vopsite în alb, ce se decupa pe albastrul orizontului. Craw îi spusese că Drake alesese probabil acest nume în amintirea Shanghaiului, ale cărui ziduri de cetate veche erau străpunse de șapte porți. „Sentiment, tată, nu glumă. Nu subestima niciodată sentimentele unui tip cu ochi pieziși, dar nici nu conta pe ele. Amin”. Văzu peluze și, spre amuzamentul său, un teren de crochet. Văzu o colecție magnifică de azalee și de hibiscus. Văzu o machetă de joncă de vreo trei metri lungime, așezată pe o mare de ciment, precum și un bar de grădină, rotund ca un chioșc în care cântă fanfara, acoperit cu o copertină în dungi albe și albastre, și un cerc de scaune albe neocupate pe care le păzea un băiat în tunică, pantaloni și pantofi albi. Ko și ai lui așteptau în mod evident lume. Văzu și alți băieți de casă spălând un Rolls-Royce Phantom de culoarea tutunului. Garajul lung era deschis și observă înăuntru un Chrysler break, de un tip oarecare, un Mercedes negru, căruia i se scosese plăcile mineralogice, fără îndoială în vederea cine știe cărei reparații. Dar avu mare grijă să acorde tot atâta atenție și celorlalți case de pe Headiand Road și fotografie trei dintre ele.

Continuându-și drumul până la Deep Water Bay, se opri, stătu pe mal, contemplând mica armadă de jonci și de vedete – aparținând agenților de bursă – care dansau cu ancora lăsată pe o mare cam agitată, dar nu reuși să repereze *Admiral Nelson*, faimosul iaht de croazieră al lui Ko – atotprezența numelui Nelson devenind absolut oprimantă. Era gata să renunțe, când auzi de jos un strigăt și, coborând o scară șubredă de lemn, descoperi într-un sampan o bătrână hlizindu-se și arătând spre el cu un copan de pui pe care îl morfolea în gura ei știrbă. Urcându-se la bord, el îi arătă cu degetul bărcile, iar ea îl conduse până acolo, râzând și cântând în timp ce vâslea fără a lăsa

copanul de pui din gură. *Admirai Nelson* era o ambarcațiune bine întreținută, joasă. Alți trei băieți în uniformă albă frecau cu hărnicie puntea. Jerry încercă să calculeze cheltuielile lunare de întreținere ale lui Ko, doar pentru personal.

La întoarcere, se opri să cerceteze spitalul pentru copii Drake Ko și ajunse la concluzia, fără să dea prea mare importanță, că era excelent întreținut. A doua zi, dis-de-dimineată, Jerry se postă în holul clădirii înalte de birouri, ridicate într-o coastă de deal pe Central Road și citi plăcuțele de alamă cu diversele firme ce-și aveau sediul acolo. China Airsea și societățile afiliate ocupau ultimele trei etaje de sus, dar, oarecum previzibil, nu era nicio mențiune despre Indocharter Vientiane S.A., fosta beneficiară a celor douăzeci și cinci de mii de dolari în ultima vineri a fiecărei luni.

Dosarul cu tăieturi de presă din biroul lui Luke conținea o referire la arhivele Consulatului Statelor Unite. Jerry se duse acolo a doua zi, sub pretextul că verifică reportajul său referitor la trupele americane din Wanchai. Sub privirile unei fete irațional de frumoase, Jerry răsfoi dosarele, culese câteva date de ici-colo, apoi se opri asupra celor mai vechi documente pe care le dețineau, ce datau chiar de la începutul anilor 1950, când Truman instituisese un embargo comercial împotriva Chinei și a Coreei de Nord. Consulatului de la Hong Kong i se dăduse ordinul să raporteze orice încălcări ale embargoului și acolo se afla tot ceea ce se descoperise. Marfa preferată, după medicamente și articole electrice, era petrolul, iar „agențiile Statelor Unite”, după cum li se spunea, se dădeau în vânt după ei, întinzând curse, scoțând în larg canonierele, interogând fugarii și prizonierii și plasând, în cele din urmă, dosare enorme în fața subcomisiilor Camerei Reprezentanților sau ale Senatului.

Anul respectiv era 1951, doi ani după instalarea comuniștilor în China și anul în care Ko pleca din Shanghai pe mare către Hong Kong, fără o lețcaie în buzunar. Operațiunea la care făcea aluzie trimiterea din dosar

avusese loc la Shanghai și, pentru început, era singura legătură între această operațiune și Ko. Mulți imigranți din Shanghai locuiau în acele zile într-un hotel ticsit, în condiții precare de igienă, pe Des Voeux Road, în introducere se menționa că trăiau ca o imensă familie, uniți prin suferință și prin mizerie. Unii scăpaseră împreună de japonezi, înainte de a fugi de comuniști.

După ce am îndurat atât din partea comuniștilor, le spunea un inculpat celor care îl anchetau, cel mai mic lucru pe care îl puteam face era să stoarcem niște bani de la ei.

Altul se arătase mai agresiv:

Motanii grași din Hong Kong fac milioane de pe urma acestui război. Cine le vinde Roșilor echipament electronic, penicilină, orez?

În anul 1951, spunea raportul, aveau de ales între două metode: prima era cea de corupere a grănicerilor și de trecere a petrolului în camioane-cisternă prin Noile Teritorii și apoi peste graniță. Cealaltă consta în transportarea benzinei cu bărcile, ceea ce însemna mituirea autorităților portuare.

Alt informator:

Noi, cei ce aparținem populației hakka, cunoaștem marea. Găsim o barcă, trei sute de tone, o închiriem. O umplem cu barili de petrol, întocmim declarații false și menționăm o destinație falsă. Ajungem în apele internaționale și navigăm în plină forță către Amoy. Roșii ne spun frați, profit sută la sută. După câteva transporturi, cumpărăm vasul.

De unde provin banii inițiali? întrebuse anchetatorul.

- Din sala de bal de la Ritz, fusese răspunsul deconcertant.

Ritz era un local elegant de pe King's Road, unde puteai să agăți vreo bucatăică bună, la malul mării, se menționa în nota din subsol. Majoritatea fetelor erau din Shanghai. Aceeași notă consemna numele membrilor bandeii. Drake Ko era unul dintre aceștia.

Drake Ko este un tip foarte dur, spunea declarația unui

martor, reprodusă în caractere mici într-un apendice. Nu i se pot spune povești cu zâne lui Drake Ko. Nu-i plac deloc politicienii. Chiang Kai-shek. Mao. Spune că toți sunt o apă și-un pământ. Spune că este un mare sprijin al lui Chiang Mao-shek. Într-o zi, domnul Ko va conduce banda noastră.

În ceea ce privește crima organizată, ancheta nu furniza nimic. Era un lucru bine stabilit că atunci când orașul Shanghai căzuse în mâna lui Mao, în 1949, acesta își deversase trei sferturi din lumea lui interlopă în Hong Kong; că Banda Roșie și Banda Verde dăduseră atâtea lupte între ele pentru extorcarea de bani pentru „protecție”, încât Chicago din anii 1920 părea o joacă de copii în comparație cu Hong Kong. Dar nu se putuse găsi niciun martor care să recunoască faptul că știe ceva despre Triade sau despre orice altă organizație criminală.

Deloc surprinzător, când se făcu sâmbătă și Jerry se duse la cursele de la Happy Valley, se afla în posesia unui portret foarte amănunțit al vânatului său.

Taxiul îi luă tarif dublu pentru că era zi de curse, iar Jerry plăti cât i se ceruse, știind că așa se proceda. Îi spusese lui Craw unde se duce, iar acesta nu avusese nimic de obiectat, îl adusese și pe Luke cu el, știind că uneori două persoane bat la ochi mai puțin decât una singură. Îl enerva ideea că putea da peste Frost, dat fiind că Hong Kongul alb era într-adevăr un oraș foarte mic. La intrarea principală, telefonă la direcție pentru a obține o oarecare influență și, la momentul oportun, își făcu apariția un anume căpitan Grant, un tânăr funcționar, căruia Jerry îi spuse că se afla acolo cu treabă: făcea un reportaj despre curse pentru revistă. Grant era un bărbat elegant și spiritual care fuma țigări turcești cu spițul și părea să asculte înduioșător de amuzat tot ceea ce îi spunea Jerry, chiar dacă o făcea cu oarecare detașare.

Deci, zise el în sfârșit, tu ești fiul?

- L-ai cunoscut? spuse Jerry, zâmbind.

După nume, răspunse căpitanul Grant, dar părea să-i placă ce auzise.

Le dădu legitimații de presă și mai târziu le oferă de

băut. Cursa a doua tocmai se terminase. În timp ce vorbeau, auziră freacă mulțimii cum crește, se amplifică și apoi se stinge ca o avalanșă. Așteptând ascensorul, Jerry consultă tabloul cu anunțuri pentru a vedea cine ocupa lojile. Cei care le ocupau an de an erau mafioții de pe Vârf: Banca – cum îi plăcea Băncii din Hong Kong și din Shanghai să-și spună –, Jardine Matheson, guvernatorul, comandantul Forțelor Britanice. Domnul Drake Ko, ofițer al Imperiului Britanic, cu toate că era comisar al Clubului, nu se afla printre ei.

Westerby! Dumnezeu! *Mare*, bătrâne, cine dracu' te-a lăsat să intri aici? Spune-mi, e adevărat că taică-tău a dat faliment înainte de a muri?

Jerry ezită, zâmbi și cu o oarecare întârziere reuși să extragă cartele din memorie: Clive Nu știu-cum, avocat dolidora de bani, cu o casă în Repulse Bay, scoțian insuportabil, plin de falsă afabilitate și cu o reputație bine stabilită de escroc. Jerry îl folosea la documentarea unui reportaj despre traficul de aur având baza de operații în Macao și ajunsese la concluzia că scoțianul își trăsesese și el o parte bunicică din prăjitură.

Al naibii să fiu, Clive, formidabil, nemaipomenit. Schimbară câteva banalități în așteptarea ascensorului.

Hai, dă-mi programul. Hai! Pot încă să mai fac din tine un om bogat.

„*Proton*, își spuse Jerry. Da. Clive Porten”. Smulgând programul de curse din mâna lui Jerry, Proton își linse buricul degetului gros, întoarse foile; se opri la o pagină din mijloc și înconjură cu pixul numele unui cal. „Șapte în cursa a treia, nu poți da greș, îi suflă el. Îți poți paria și cămașa pe el, e bine? Nu împart în fiecare zi bani, asta să fii sigur”.

Ce ți-a vândut jegosul ăsta? se interesă Luke, după ce scăpară de el.

- Ceva care se numește Open Space.

Drumurile lor se despărțiră. Luke se duse să parieze și să-și croiască drum sus, la American Club. Jerry, sub imperiul inspirației, aruncă o sută de dolari pe Lucky

Nelson și se îndreptă cu pași mari spre sufrageria Clubului Hong Kong. Dacă pierde, se gândi el la rece, îi trec în contul lui George. Ușile duble erau deschise, așa că intră direct. Atmosfera era una de opulență groasă, lipsită de gust: ai fi zis că e un club de golf din Surrey la un sfârșit de săptămână umed, doar că se găseau unii destul de curajoși încât să riște a-și purta bijuteriile veritabile printre hoții de buzunare. Un grup de neveste stătea într-o parte ca un echipament scump, nefolosit, uitându-se mânioase la televizorul cu circuit închis și bombănind despre servitori și despre atacurile înarmate la persoană. Se simțea fum de trabuc, de sudoare și de resturi de mâncare. Văzându-l cum intră târșându-și picioarele – costumul oribil, bocancii din piele, „Presă” scria pe el de sus până jos – luă niște mutre și mai furioase. Necazul cu locurile selecte din Hong Kong, se citea pe fețele lor, e că nu erau destui dați în brânci afară. O trupă de băutori serioși se strânsese la bar, majoritatea niște vântură-lume de pe la băncile comerciale londoneze, cu burți umflate de prea multă bere și cu ceafa îngroșată înainte de vreme. Cu ei, Jardine Matheson, de la echipa de juniori, nu încă destul de important ca să aibă drept la un loc în loja firmei: inocenți dichisiți, antipatici, pentru care Paradisul însemna bani și promovare. Aruncă o privire temătoare în jurul său, căutându-l pe Frostie, dar fie nu-l atrăsese ră căluții astăzi, fie se amestecase cu vreo altă gașcă. Cu un zâmbet și cu un gest vag din mână, îl trase pe sfoară pe subdirector, îl salută ca pe un vechi amic, îi vorbi pe un ton degajat despre căpitanul Grant, îi strecură douăzeci de dolari, se înscrise pe toată ziua în ciuda tuturor regulamentelor și înaintă recunoscător către balcon cu optsprezece minute înainte de start: soarele, mirosul de balegă, zarva sălbatică a mulțimii chineze și inima lui Jerry care bătea din ce în ce mai repede, șoptind „cai”.

Pentru o clipă, Jerry rămase pe loc, surâzând și admirând priveliștea, pentru că, de câte ori o vedea, i se părea că este pentru întâia oară.

Iarba turfului de la Happy Valley trebuie să fi

reprezentat cea mai prețioasă recoltă din lume. Nu era multă. Un panou strâmb mărginea ceea ce putea fi un teren de joc dintr-o mahala londoneză, pe care soarele și picioarele îl făceau praf și pulbere. Opt terenuri de fotbal tocite, un teren de rugby, unul de hochei îi dădeau un aer de paragină municipală. Dar panglica verde subțire care înconjura aceste jerpelituri avea să aducă, neîndoielnic, în acest an o sută bună de milioane de lire sterline din pariurile legale și aceeași sumă frumușică din cele făcute pe sub mână. Locul nu era atât o vale, cât un cazan: într-o parte, stadionul de un alb strălucitor, de cealaltă parte, colinele brune, iar în fața lui Jerry și la stânga sa se înălța celălalt Hong Kong: un întreg Manhattan din cărți de joc, cu mahalale de zgârie-nori cenușii, înghesuite atât de tare, că păreau să se sprijine unul de altul pe căldură. De la fiecare balcon mititel ieșea o prăjină de bambus ca un ac înfipt pentru a consolida clădirea. De fiecare prăjină atârnavă nenumărate steaguri de rufe negre, ca și cum ceva enorm măturase fațada, lăsând zdrențele alea în urmă. Pentru locuri ca acestea, și Dumnezeu știe că nu erau multe, Happy Valley oferea imaginea salvării peste noapte la care visează fiecare jucător.

Departe, spre dreapta lui Jerry, străluceau clădiri mai noi mai somptuoase. Acolo, își aminti el, agenții ilegali de pariuri își instalaseră birourile și, prin tot felul de metode misterioase - tic-tacul cronometrului, walkie-talkie, semnale luminoase, care ar fi făcut deliciul Sarratt-ului -, țineau legătura cu plasatorii lor presărați pe tot terenul de curse. Mai sus se profilau crestele golașe ale dealurilor, zimțate de cariere de piatră și acoperite cu mormane de fiare de la sistemele electronice de ascultare. Jerry auzise undeva că farfuriile fuseseră plasate acolo pentru Veri, ca să poată supraveghea zborurile patronate de ei ale aparatelor U₂ din Taiwan. Peste dealuri, găluște de nori albi, pe care nicio vreme nu părea să-i miște din loc vreodată. Iar peste nori, în acea zi, cerul decolorat al Chinei ce suferea în soare și un erete ce se rotea încet. Toate acestea Jerry le observă dintr-o singură privire plină

de recunoștință.

Pentru mulțime, era un moment de inactivitate. Atenția spectatorilor se concentra, dacă se concentra, asupra celor patru chinezoaice grase, în pijamale negre și având pălării cu franjuri, specifice populației hakka, care greblau pista, pentru a netezi iarba prețioasă pe care o răvășiseră copitele cailor, înaintau cu demnitatea totalei indiferențe: ai fi zis că întregul suflet al țărănimii chineze se regăsea în gesturile lor. Pentru o clipă, așa cum se întâmplă cu gloata, un freamăt de afinitate colectivă ajunsese până la ele, pentru a se pierde imediat în uitare.

Open Space al lui Clive Proton pornea ca al treilea favorit. Lucky Nelson al lui Drake Ko era cotate cu 40 la 1, ceea ce însemna că n-avea nicio șansă. Făcându-și loc pe lângă un grup de australieni veseli nevoie mare, Jerry ajunsese la colțul balconului și, aplecându-se, se uita peste rândurile de capete până la lojile proprietarilor, separați de spectatorii obișnuiți printr-o poartă verde de fier păzită de un gardian. Punându-și mâinile streășină la ochi și regretând încă o dată că nu își adusese un binoclu, identifică un bărbat gras, cu o expresie dură, în costum și având ochelari cu lentile negre, însoțit de o fată tânără, foarte drăguță. Acesta părea jumătate chinez, jumătate latin, iar Jerry îl clasifică drept filipinez. Fata era marfa scumpă.

Trebuie să fie cu calul lui, își zise Jerry, aducându-și aminte de bătrânul Sambo. Probabil în padoc, dând instrucțiuni antrenorului și jocheului său.

Traversând cu pași mari sufrageria pentru a ajunge în holul principal, coborî o scară largă, din dos, două etaje și, trecu printr-un hol spre o galerie panoramică, ticsită cu o gloată imensă de chinezi căzuți pe gânduri, doar bărbați, privind în jos într-o tăcere pioasă către o arenă cu nisip ocupată de vrăbii gălăgioase și de trei cai duși de căpăstru, fiecare, de către rânđașul lui permanent, de un mafii, cum i se spune. Toți trei de-abia își țineau în frâu animalele, parcă ar fi avut trac. Elegantul căpitan Grant era acolo, în calitate de spectator, ca și Sașa, bătrânul antrenor, rus alb

de felul lui, și pe care Jerry îl iubea. Sașa stătea pe un scaunel pliant, aplecat ușor înainte, de parcă pescuia. Antrenase ponei de Mongolia la Shanghai, pe vremea tratatului, iar Jerry putea să stea o noapte întreagă să-l asculte: cum se face că avea Shanghaiul trei piste de alergări, britanică, internațională și chineză; cum se face că prinții negustori britanici întrețineau câte șaiszeci, chiar o sută de cai, fiecare, și îi transportau cu vasul în susul și în josul coastei, luptându-se între ei ca nebunii dintr-un port într-altul. Sașa era un om blând, cu ochi albaștri și privire dusă departe și cu o bărbie înfundată de luptător. Era și antrenorul lui Lucky Nelson. Stătea singur și supraveghea ceea ce Jerry lua drept ancadramentul unei uși pe care n-o putea zări.

O rumoare bruscă în tribune îl făcu pe Jerry să se întoarcă iute către soare. Se auzi un vuiet, apoi un strigăt puternic, gătit, în timp ce mulțimea de pe un rând se agita, iar o lance de uniforme cenușii și negre se înfipse printre spectatori. O clipă mai târziu, o grămadă de polițiști trăgeau un amărât de hoț de buzunare, șiroind de sânge și icnind, către scara subterană, pentru a-i lua o declarație la fața locului. Uluit, Jerry își reîntoarse privirea către penumbra padocului și îi trebuiră câteva clipe pentru a putea distinge silueta încețoșată a domnului Drake Ko.

Nu-l identifică dintr-odată. Prima persoană pe care o observă Jerry nu fu nicidecum Ko, ci tânărul jocheu chinez, ce stătea în picioare lângă Sașa, un băiat înalt, subțire ca o trestie în locul în care cazaca îi intra în pantaloni. Se pocnea cu cravașa peste cizmă, de parcă ar fi copiat gestul după vreo gravură engleză cu subiect sportiv; purta culorile lui Ko („scutul împărțit în patru părți egale, două albastru-deschis și două gri ca marea”, spunea articolul din *Golden Orient*) și, la fel ca Sașa, se uita la ceva ascuns privirii lui Jerry. Apoi, de sub platforma pe care se afla Jerry, ieși un monstru sur, condus de un mafu gras și haios, îmbrăcat într-o salopetă gri jengoasă. Numărul era ascuns sub o pătură, dar Jerry știa calul din fotografie și acum îl știa și mai bine: de fapt, îl cunoștea foarte bine. Sunt unii

cai pur și simplu superiori clasei lor, iar acesta era, după părerea lui Jerry, cazul lui Lucky Nelson. Mușcătură de calitate, gândi el, frâu liber, ochi semeți. Departe de roibul seducător cu coamă și coadă bălaie care la fiecare cursă cucerește aplauzele femeilor: având în vedere forma locală, care este mult limitată de climă, Lucky Nelson era cel mai sănătos exemplar văzut acolo. Jerry era sigur de acest lucru. Avu o clipă de spaimă pentru starea calului: asudat, părțile laterale și crupele prea lucioase. Apoi se uită din nou la ochiul ager, la transpirația cam nefirească, și inima îi veni la loc: șmecherul îl aduce ca să arate prost, se gândi el, amintindu-și, cu veselie, de bătrânul Sambo.

Doar atunci, într-un târziu, Jerry își mută privirea de la cal la proprietarul lui.

Domnul Drake Ko, purtător al Ordinului Imperiului Britanic, beneficiar până la data aceea a unei bune jumătăți de milion de dolari americani, trimiși de Centrul Moscova, partizan declarat al lui Chiang-Mao-shek, se ținea deoparte, la umbra unui stâlp alb de beton de trei metri în diametru: o mutră urâtă, dar inofensivă la prima vedere, înalt, adus de spate, ceea ce putea să țină de profesie: dentist sau cizmar. Era îmbrăcat în stil englezesc, în pantaloni de stofa gri, largi și un blazer negru la două rânduri, prea lung în talie, astfel încât îi accentua deșălarea picioarelor și îi dădea un aspect boțit întregului său trup slăbănog. Fața și gâtul erau lustruite ca pielea veche și tot atât de spâne, iar ridurile numeroase care le brăzdau erau tot atât de ascuțite ca niște pliseuri făcute cu fierul. Avea tenul mai închis decât se așteptase Jerry: aproape că-l suspectă că avea sânge arab sau indian. Purta aceeași pălărie incredibilă ca și în fotografie, o beretă albastru-închis de sub care îi ieșeau urechile ca niște trandafiri de patiserie. Ochii îi apăreau și mai alungiți de sub această beretă. Pantofi italienești cafenii, cămașă albă, deschisă la gât. Fără accesorii, nici măcar un binoclu: doar un minunat zâmbet de o jumătate de milion de dolari, de la o ureche până la alta, în parte de aur, care părea să se bucure de norocul tuturor, ca și cum ar fi fost al lui.

Doar că se simțea ceva, un soi de tensiune, pe care unii, precum chelnerii-șefi, portarii, ziariștii au calitatea de a o identifica de la prima vedere; bătrânul Sambo o avea *oarecum* și el - intuia prezența resurselor imediat disponibile. Dacă era nevoie de un lucru, diverși oameni, mișcându-se ca niște umbre, le aduceau în pas alergător.

Imaginea prinse viață. La microfon, comisarul pistei le ordonă jocheilor să încalece. Haiosul mafu trase jos cuvertura și, spre plăcerea lui, Jerry observă că Drake Ko pusese ca murgul să fie țesălat în răspăr pentru a-i accentua aspectul jalnic. Jocheul subțirel se urcă cu greu, neîndemânatic în șa și îl strigă pe Ko pe partea cealaltă cu o prietenie cam forțată. Ko, care se îndepărta deja, se întoarce pe călcâie și îi răspunse ceva, o silabă de neauzit, fără să privească la cel căruia îi vorbea sau îi înregistra răspunsul. O muștrare? O încurajare? Un ordin către un servitor? Zâmbetul nu pierdu nimic din exuberanță, dar vocea era șfichiuitoare ca pocnetul de bici. Calul și călărețul plecară. Ko plecă și el, iar Jerry urcă în fugă scările, trecu precum vântul prin sufragerie până la balcon, își făcu loc către colț și se uită în jos.

În momentul acela, Ko nu mai era singur, ci însurat.

Să fi venit împreună în tribună, să-l fi urmat la câțiva pași, Jerry n-avea să știe niciodată. Era atât de mică. Distinse o sclipire de mătase neagră și mișcare în jurul ei, în timp ce bărbații îi prezentau omagiile - tribuna se umplea -, dar se uită prea sus și o pierdu. Capul ei se afla la nivelul piepturilor lor. O regăsi lângă Ko, o nevastă mititică, chinezoaică, pură, suverană, destul de coaptă, palidă, atât de îngrijită, încât nu ți-ai fi putut-o închipui având altă vârstă sau purtând alte haine decât mătăsurile acelea negre, lucrate la Paris, cu fireturi și brocart ca o tunică de husar. „Nevasta e o belea, spusese Craw, improvizând în timp ce stăteau jos, uluiți, în fața proiecteurului mic. Ciupește din marile magazine. Oamenii lui Ko trebuie să treacă pe acolo înaintea ei, promițând să plătească tot ce șterpelește”.

Articolul din *Golden Orient* se referea la ea ca la „o

veche parteneră de afaceri” Citind printre rânduri, Jerry ghici că trebuie să fi fost una dintre fetele din sala de bal de la Ritz.

Freamățul mulțimii se amplificase.

— Ai pus pe el, Westerby? Ai mizat pe el, bătrâne? Clive Proton, scoțianul, se năpusti asupra lui, asudând din abundență din cauza băuturii. Open Space, pentru numele lui Dumnezeu! Chiar și la cota asta și tot ai face câțiva dolari! Dă-i drumul, omule, mergi la sigur!

Pistolul starterului îl scuti de răspuns. Vuietul mulțimii se strangulă, se aprinse din nou și creșcu. Împrejurul lui, în tribună, se strigau frenetic nume și numere; caii țâșniră, mânați înainte de zgomot. Se angajaseră în primii două sute de metri destul de lent. Așteaptă: frenezia va urma inerției. În lumina zorilor, când se antrenează, își aminti Jerry, li se trag un soi de ciorapi peste copite pentru a nu-i trezi din somn pe vecini. Câteodată, pe vremuri, când ajungea să-și tragă sufletul între două reportaje de război, Jerry se scula dis-de-dimineată și cobora aici, să-i privească doar; dacă avea norocul să întâlnească vreun prieten influent, însoțea caii până la grajdurile etajate, climatizate, ca să vadă cum sunt îngrijiți și dezmiardați. Dar în plină zi, vacarmul circulației gătuia complet tunetul lor, iar mica trupă strălucitoare, care înainta atât de încet, nu făcea niciun fel de zgomot, ci părea să plutească deasupra râului subțire de smarald.

Open Space, e clar, anunță nesigur Clive Proton, privind prin binoclu. Pleacă favorit. Splendid. Bravo. Open Space, bravo băiatule.

Caii se angajară într-un viraj lung, înainte de a intra în ultima linie dreaptă.

Hai, Open Space, forțează un pic, omule, călărește-l! Cravașează-l, cretinule! urlă Proton, pentru că acum se vedea cu ochiul liber că azuriul și griul marin al lui Lucky Nelson luau conducerea și că toți ceilalți concurenți îl lăsau politicos să treacă.

Un al doilea cal păru că opune rezistență, apoi depuse armele: Open Space se afla deja la trei lungimi în

urmă, în timp ce jocheul lui agita cu furie cravaşa în aer către crupa calului.

Hoţilor! urlă Proton. Unde sunt comisarii, pentru numele lui Dumnezeu? Calul acesta a fost ținut! în viaţa mea n-am văzut să fie ținut un cal în halul ăsta!

În timp ce Lucky Nelson trecea graţios de potou, Jerry îşi întoarse din nou repede privirea spre dreapta şi apoi în jos. Ko părea nemişcat. Nu era impenetrabilitatea orientală: Jerry nu fusese niciodată de acord cu acest mit. Desigur, nu era nici indiferenţă. Pur şi simplu urmărirea desfăşurarea satisfăcătoare a unei ceremonii: domnul Drake Ko asistând la defilarea trupelor sale. Micuţa lui nevastă nebună stătea dreaptă ca un băţ alături de el, ca şi cum, după atâtea încercări la care o supusese viaţa, i se cânta în sfârşit marşul triumfal. Pentru o secundă, Jerry îşi aminti de Scumpetea aia bătrână, pe când era în floarea vârstei. Acelaşi aer îl arbora şi ea, gândi Jerry, când orgoliul lui Sambo atingea cotele maxime. Tot aşa cum stătea când trebuia să înfrunte eşecul.

Înmânarea cupei fu un moment de vis.

Deşi din scenă lipsea galantarul cu prăjituri, strălucirea soarelui era, desigur, mult peste aşteptările celui mai optimist organizator al unei petreceri dintr-un sătuc englezesc; iar cupele de argint erau mult mai arătoase decât micul pocal zgâriat pe care îl oferea nobilul de ţară învingătorului la cursa cu picioarele legate. Cei şaizeci de poliţişti în uniformă erau şi ei cam ostentativi. Dar graţioasa doamnă cu turban după moda anilor 1930, care prezida la masa lungă, albă, era tot atât de nesărată şi de arogantă pe cât şi-ar fi dorit patriotul cel mai exigent. Cunoştea perfect ceremonialul. Preşedintele comisariilor îi înmână cupa, iar ea o îndepărtă imediat de propria persoană, ca şi cum i-ar fi ars mâinile. Drake Ko şi soţia sa, arborând amândoi un zâmbet larg, Ko tot cu bereta pe cap, apărură din mijlocul unui grup de susţinători încântaţi şi luară cupa, dar parcurseră atât de repede şi de voioşi drumul dus-întors pe peluza de iarbă înconjurată cu frânghii, încât fotografii fu luat prin surprindere şi se văzu

nevoit să ceară actorilor să refacă scena înmânării cupei. Acest lucru o plictisi destul de mult pe grațioasa doamnă, iar Jerry prinse cuvintele „pisălogul naibii” murmurate peste pălăvrăgeala privitorilor. Cupa era în sfârșit în mâinile lui Ko; grațioasa doamnă acceptă cu un aer morocănos buchetul de gardenii de șase sute de dolari, Estul și Vestul reluându-și cu ușurare locurile în care erau cantonate.

— Ai mizat pe el? se interesă amabil căpitanul Grant.

Reveneau agale spre tribună.

închipuiește-ți că da, mărturisi Jerry zâmbind. A fost o surpriză, nu-i așa?

O! A fost cursa lui Drake, spuse Grant sec.

Se mai plimbară puțin.

Ai fost deștept că l-ai remarcat. Mai deștept ca noi. Vrei să-i vorbești?

— Cui?

Lui Ko. Cât mai este îmbătat de victorie. Poate că apuci să scoți ceva de la el, spuse Grant, cu zâmbetul lui înduioșat. Hai, vino să te prezint.

Jerry nu șovăi nicio clipă. Ca reporter, avea toate motivele să spună „da” Ca spion - hm, se spune câteodată la Sarratt că nimic nu este mai periculos decât să crezi că te afli în pericol. Se întoarseră încet către grup. Susținătorii lui Ko formaseră un fel de cerc în jurul cupei și râdeau în gura mare, în centru, cel mai aproape de Ko, era filipinezul gras cu fata aceea frumoasă, iar Ko făcea pe măscăriciul în fața ei, pupând-o pe ambii obraji, sărutând-o din nou, în timp ce toată lumea râdea cu excepția soției lui Ko, care se îndreptă ostentativ mai spre margine și începu să-i vorbească unei chinezoaice de vârsta ei.

Ăsta e Arpego, îi șopti Grant la ureche lui Jerry, arătându-i-l pe filipinezul cel gras. Stăpânește Manila și majoritatea insulelor din apropiere.

Pântecele lui Arpego i se sprijinea de curea, ca și cum ar fi avut o piatră mare băgată pe sub cămașă.

Grant nu se îndreptă direct către Ko, ci alese un chinez corpolent, cu o figură prietenoasă, de vreo

patruzeci de ani, în costum albastru electric, care părea să fie un fel de asistent. Jerry îl aștepta mai la o parte. Chinezul rotofei se apropie de el, flancat de către Grant.

Iată-l pe domnul Tiu, spuse Grant. Domnule Tiu, permiteți-mi să vi-l prezint pe domnul Westerby, fiul celebrului domn Westerby.

- Doriți să vorbiți cu domnul Ko, domnule Westerby?

- Dacă nu-l deranjează.

Bineînțeles că nu-l deranjează, spuse Tiu pe un ton euforic. Măinile lui grăسune pluteau agitate în fața pântecului său. La încheietura dreaptă purta un ceas de aur. Degetele erau făcute căuș, de parcă ar fi vrut să bea apă. Era mios și lustruit și putea să aibă tot atât de bine 30 sau 60 de ani. Domnul Ko a câștigat o cursă, nu-l deranjează nimic. îl aduc imediat. Stați aici. Cum se numește tatăl dumneavoastră?

- Samuel, spuse Jerry.

- *Lord* Samuel, rosti Grant hotărât, dar incorect.

- Cine este ăsta? întrebă Jerry în șoaptă, în timp ce grăsunul Tiu se întorcea la grupul gălăgios de chinezi.

Majordomul lui Ko. Administrator, țățăr-șef, spălător de sticle, om bun la toate. E cu el de la bun început. Au fugit împreună de japonezi în timpul războiului.

„Și debarasorul lui șef4, gândi Jerry, urmărindu-l pe Tiu venind înapoi cu mersul lui legănat, împreună cu stăpânul său.

Grant începu din nou să facă prezentările.

Domnule, spuse el, acesta este Westerby, al cărui tată celebru, lordul, a avut o mulțime de cai foarte lenți. A cumpărat, de asemenea, câteva hipodromuri pentru agenții de pariuri.

- Ce ziar? întrebă Ko.

Glasul îi era aspru, puternic și adânc, totuși, spre surprinderea sa, Jerry putea să jure că prinsese o urmă de accent din Anglia de Nord, care i-l reamintea pe al Scumpetei.

Jerry îi spuse numele ziarului.

Ziarul cu poze de fete, exclamă Ko vesel. îl citeam când

eram la Londra, pe când studiam dreptul la celebra facultate Gray Inn's. Știți de ce citeam ziarul dumneavoastră, domnule Westerby? Am credința fermă că, cu cât sunt mai multe ziare care tipăresc fotografiile de fete frumoase, preferându-le articolelor de politică, cu atât există mai multe șanse să avem o lume al naibii mai bună. Da, da, domnule Westerby, declară Ko, într-un amestec viguros de engleză colocvială, prost folosită, și limbaj de consiliu de administrație. Fiți amabil și transmiteți acest lucru ziarului din partea mea, domnule Westerby. E un sfat pe care vi-l dau cu titlu gratuit.

Râzând, Jerry își deschise carnetul de însemnări.

Am mizat pe calul dumneavoastră, domnule Ko. Cum vă simțiți după victorie?

Mai bine decât dacă aș fi pierdut, cel puțin așa cred.

- Senzația nu se atenuază cu timpul?
- Îmi place din ce în ce mai mult, de fiecare dată.
- Așa vă simțiți și în afaceri?
- Bineînțeles.
- Pot vorbi cu doamna Ko?
- E ocupată.

Continuând să ia notițe, atenția lui Jerry fu distrasă de un amestec de migdale dulci cu apă de roze, pe care îl folosea una dintre fostele lui soții; dar pe care îl folosea, după câte se pare, și luciosul Tiu, ca să fie mai șic.

Care este formula dumneavoastră de succes, domnule Ko?

- Multă muncă. Fără politică. Mult somn.
- Sunteți mult mai bogat decât acum zece minute?

Eram destul de bogat și acum zece minute. Puteți spune ziarului dumneavoastră, de asemenea, că sunt un mare admirator al modului de viață britanic.

Chiar dacă noi nu muncim din greu? Și chiar dacă facem foarte multă politică?

Spuneți-le-o totuși, zise Ko, privindu-l drept în ochi. Suna a ordin.

Ce vă face atât de norocos, domnule Ko?

Ko păru să nu fi auzit această întrebare, doar că

surâsul îi dispăru încet-încet. Se uită drept la Jerry, măsurându-l prin ochelarii lui parcă tăiați cu lama, iar fața i se înăspri uimitor de tare.

Ce vă face atât de norocos, domnule? repetă Jerry.

Urmă o tăcere lungă.

Fără comentarii, spuse Ko, tot direct către Jerry.

Tentația de a insista asupra întrebării devenise irezistibilă.

Jucați cinstit, domnule Ko, îi ceru Jerry, zâmbind larg. Lumea este plină de oameni care visează să fie tot atât de bogați ca dumneavoastră. Dați-le o informație, nu vreți? Ce vă face atât de norocos?

- Vezi-ți de treaba dumitale, îi răspunse Ko și, fără cea mai mică ceremonie, îi întoarse spatele și se îndepărtă.

În aceeași clipă, Tiu făcu nonșalant o jumătate de pas înainte, blocând înaintarea lui Jerry, punând o mână moale pe brațul acestuia.

Veți câștiga cursa următoare, domnule Ko? strigă Jerry peste umărul lui Tiu, către spatele care se îndepărta.

Mai bine întrebați calul, domnule Westerby, sugeră Tiu cu un zâmbet buclat, neluând mâna de pe brațul lui Jerry.

Era cam același lucru, deoarece Ko își regăsi prietenul, domnul Arpego, filipinezul, și râdeau și vorbeau ca înainte. „Drake este un tip foarte dur, își aminti Jerry. Nu-i spui basme lui Drake Ko. „Tiu se descurcase și el destul de bine, gândi el.

În timp ce se întorceau la tribuna principală, Grant râdea în sinea lui.

Ultima oară când a câștigat, Ko n-a vrut nici măcar să-și conducă după cursă calul înapoi la padoc, își reaminti el. A făcut doar un semn cu mâna să fie dus. Nu avea chef de el.

- De ce dracu' nu?

- Nu se așteptase să-l vadă câștigând, de aceea. Nu le spusese prietenilor lui Chiu Chow. Făcea figură proastă. Poate că s-a simțit la fel ca atunci când l-ai întrebat despre norocul lui.

Cum a ajuns să fie comisar?

O, a trebuit să cumpere, fără îndoială, voturile prin Tiu.

Clasic. Noroc! Nu uita să-ți ridici banii.

Atunci se întâmplă totul: marea șansă neprevăzută de mare reporter a lui Westerby.

Se terminase ultima cursă, Jerry câștigase patru mii de dolari, iar Luke dispăruse. Jerry încercă la American Club, Club Lusitano și încă vreo două-trei, dar ori nu-l văzuse nimeni, ori îl aruncaseră afară. Pentru a ieși din incintă, nu exista decât o poartă, așa că Jerry se alătură mulțimii. Circulația era haotică. Automobile Rolls-Royce și Mercedesuri își disputau spațiile de lângă bordură, iar gloata le împingea din spate. Hotărând să nu participe la lupta pentru taxiuri, Jerry pomi pe trotuarul strâmt și-l descoperi cu mirare pe Drake Ko, singur pe poarta de peste drum și, pentru întâia oară de când pusese Jerry ochii pe el, fără să zâmbească. Ajungând la marginea drumului, părea nehotărât dacă să traverseze sau nu, apoi se hotărî să rămână pe loc, privind automobilele care se apropiau. „Așteaptă mașina sa Rolls-Royce Phantom”, se gândi Jerry, aducându-și aminte de „flota” din garajul de la Headiand Road. Sau Mercedesul, sau Chryslerul. Brusc, Jerry îl văzu smulgându-și bereta și, ca un clown, o întinse către drum, ca pentru a atrage atenția. Ridurile se plisară în jurul ochilor și al fălcilor, dinții de aur străluciră într-un salut de bun venit și în locul unui Rolls-Royce sau al unui Mercedes ori al unui Chrysler, un Jaguar lung, roșu, de tip E, cu capota moale dată pe spate, se opri lângă el cu un scrâșnet de frâne, fără să-i pese de celelalte mașini. Jerry n-ar fi putut s-o scape nici dacă ar fi vrut. Zgomotul pneurilor întoarse toate capetele de pe trotuar. Ochii săi citiră numărul, memoria îl înregistrează. Ko se urcă la bordul mașinii cu entuziasmul cuiva care nu mai fusese într-un automobil decapotabil în viața lui și vorbea și râdea chiar înainte ca mașina să demareze. Dar nu înainte ca Jerry să fi observat cine se afla la volan, baticul ei albastru fluturând, ochelarii de soare, pletele blonde și destul din trupul ei, când se aplecase peste Drake să închidă portiera. Era o femeie pe cinste. Mâna lui Drake se sprijinea pe spatele ei gol, cu degetele desfăcute, mâna

liberă agitându-se în timp ce îi făcea desigur o relatare amănunțită a victoriei lui; când demarară, îi dădu pe obraz un sărut foarte puțin chinez, și apoi, pentru a fi pe măsură, încă două: dar toate acestea oarecum cu mult mai multă sinceritate decât atunci când o sărutase pe însoțitoarea domnului Arpego.

De partea cealaltă a drumului se afla poarta prin care tocmai ieșise Ko, iar grilajul de fier era încă deschis. Capul îi zbârnâia de mii de idei. Jerry se feri de mașini și intră. Se găsea în vechiul cimitir colonial, un loc cu o vegetație luxuriantă, înmiresmat de parfum de flori și umbrat de arbori mari cu ramurile plecate. Jerry nu mai fusese niciodată aici și era un șoc pentru el să se afle într-un loc atât de retras. Era construit pe panta cealaltă a dealului, în jurul unei capele care cădea încet-încet în desuetudine. Zidurile sale crăpate străluceau în lumina pătată a serii. Lângă ea, într-un coteț înconjurat cu un grilaj, un lup alsacian vlăguit îl lătra furios.

Jerry se uită în jur, neștiind de ce se afla acolo și ce căuta. Mormintele erau de toate vârstele, rasele și sectele. Erau morminte ale unor ruși albi, iar pietrele lor funerare ortodoxe erau întunecate și ornate cu volute ale grandorii țariste. Jerry și le închipui sub o pătură groasă de zăpadă, forma lor descifrându-se de dedesubt. O altă piatră descria călătoria agitată a unei prințese ruse, iar Jerry se opri să o citească: de la Tallin la Beijing, cu date, Beijing la Shanghai, iar date, la Hong Kong în 1949, pentru a-și găsi sfârșitul. Și domenii la Sverdlovsk, se încheia sfidător inscripția. Să fi fost Shanghai filiera?

222

Se alătură celor vii: trei bătrâni în costume albastre ca niște pijamale stăteau pe o bancă la umbră, fără să vorbească, își agățaseră coliviile cu păsărele în ramurile de deasupra, destul de aproape pentru a auzi fiecare cântecul păsărelei lui peste forfota circulației și peste țârâitul greierilor. Doi gropari cu căști metalice umpleau o groapă proaspătă. Nicio persoană îndoliată care să asiste. Neștiind încă ce vrea, ajunse la treptele capelei. Se uită

prin ușă. În interior, după lumina orbitoare a soarelui de afară, i se păru că e întuneric beznă. O bătrână îl fulgeră cu privirea. Bătu în retragere. Lupul alsacian urlă după el și mai tare. Era un cățelandru. Pe o plăcuță scria „Paracliser” și se luă după semn. Zgomotul greierilor era asurzitor, înecând chiar și lătratul câinelui. Aroma florilor era ca un abur gros și puțin rânced. Îi trecu prin minte o idee, ca o aluzie. Se hotărî să o urmărească.

Paracliserul era un om distant, dar amabil, și nu vorbea englezește. Registrele erau foarte vechi, inscripțiile semănând cu antice conturi bancare. Jerry stătea pe o bancă întorcând încet paginile grele, citind nume, date de naștere, de deces și de înmormântare; apoi poziția pe plan: parcela și numărul. Găsind ceea ce căuta, ieși din nou la aer, o luă pe altă potecă, printr-un nor de fluturi, urcând dealul spre marginea falezei. Un grup de eleve îl privea de pe o pasarelă, chicotind. Își scoase haina și o aruncă pe umăr. Trecu printre boscheții înalți și intră într-un crâng în pantă de iarbă galbenă, unde pietrele funerare erau foarte mici, iar movilele mormintelor – doar de patruzeci, până la șaizeci de centimetri lungime. Jerry se strecură printre ele, citind numerele, până când ajunse în fața unui gard mic de fier marcat 728. Poarta făcea parte dintr-un perimetru dreptunghiular, și când Jerry ridică ochii, se trezi privind o statuie a unui băiețel în pantaloni golf victorienți și cu veston de Eton, în mărime naturală, cu bucle de piatră zburlete și buze ca un boboc de trandafir, citind sau cântând dintr-o carte de piatră deschisă, în timp ce fluturi adevărați plonjau vertiginos în jurul capului său. Era un copil englez get-beget, iar pe piatră era gravat: „Lui Nelson Ko, în semn de pioasă amintire” Urmau o mulțime de date. Lui Jerry îi trebui o clipă pentru a înțelege semnificația: zece ani succesivi fără să lipsească niciunul, ultimul fiind 1968. Apoi își dădu seama că erau anii de viață ai băiatului, fiecare într-o delectare a privitorului. La baza soclului se afla un buchet mare de orhidee proaspete.

Ko îi mulțumea lui Nelson pentru victoria sa. Jerry înțelegea acum de ce nu îi plăcea să fie năpădit cu

întrebări despre norocul său.

Există, câteodată, o formă de oboseală pe care doar agenții de teren o cunosc: o tentație de tandrețe care poate însemna sărutul morții. Jerry întârzie o clipă, uitându-se la orhidee și la băiețașul de piatră și le înregistrează în mintea sa, alături de tot ceea ce văzuse și aflate până atunci în legătură cu Ko. Și avu un sentiment copleșitor – doar o clipă, dar periculos oricum – de plenitudine, ca și cum ar fi întâlnit o familie, doar pentru a afla că era a sa. Avea sentimentul că ajunsese.

Iată un bărbat, care locuia cum locuia, însurat cum era, agitându-se și jucând în moduri pe care Jerry le înțelegea fără efort. Un bărbat care nu avea un crez anume, dar Jerry îl văzu în acel moment mai clar decât se văzuse pe sine însuși vreodată. Un băiat sărac din Chiu Chow, care devine comisar al Jockey Clubului, decorat cu Ordinul Imperiului Britanic și care își stropește calul înainte de cursă. Un rătăcitor pe ape hakka, care își îngroapă fiul după ritul baptist și îi ridică o efigie britanică. Un capitalist care are oroare de politică. Avocat ratat, șef de bandă, constructor de spitale care are o linie aeriană ce transportă opiu, un binefăcător al templelor, care joacă crochet și circulă în Rolls-Royce. Cu un bar american în grădina sa chinezească și cu aur rusesc în contul său din bancă. Astfel de percepții, pe cât de complexe, pe atât de contradictorii, nu avură darul, cel puțin pentru moment, să-l alarmeze deloc pe Jerry; ele nu prevesteau nenorocire și nu erau nici paradoxale. Mai curând le vedea sudate prin eforturile crâncene ale lui Ko într-un singur om, dar cu mai multe fațete, și nu fără să se asemene oarecum cu bătrânul Sambo. Și mai puternic încă – chiar în cele câteva secunde cât dură – fu sentimentul irezistibil de a se afla în tovărășie bună, fapt care îi plăcuse întotdeauna. Se întoarse la gard într-o stare de generozitate senină, ca și cum el, și nu Ko, câștigase cursa. Doar când ajunse la drum, realitatea îl făcu să coboare cu picioarele pe pământ.

Circulația se rărise și găsi de îndată un taxi.

Parcursese vreo sută de metri, când îl văzu pe Luke, care făcea de unul singur piruete pe bordura trotuarului. Jerry îl convinse să urce și îl lăsă în fața Clubului Corespondenților de Presă Străini. De la hotelul Furama, formă numărul de telefon al lui Craw de acasă, îl lăsă să sune de două ori, închise, chemă din nou și auzi vocea lui Craw, întrebând: „Cine mama dracului este?” îl ceru pe un anume Savage, se alese cu o înjurătură zdrăvăună și cu informația că formase un număr greșit: îi lăsă lui Craw o jumătate de oră să ajungă la un alt telefon, apoi plecă pe jos până la Hilton pentru a-i aștepta apelul.

Prietenul lor comun ieșise la suprafață în persoană, îi spusese Jerry. Se făcuse remarcat în public datorită unui câștig important. Când se terminase, o blondă foarte drăguță îl condusesese în mașina ei sport. Jerry îi spusese numărul automobilului. Erau cu siguranță prieteni, zise el. Ko se arătase foarte exuberant și deloc chinez. *Cel puțin* prieteni, ar spune.

Albă?

- Bineînțeles că era albă-albă, blondă! Cine dracu' a auzit de...

Iisuse, murmură Craw și închise, fără să-i mai dea posibilitatea lui Jerry să-i spună de micul mormânt al lui Nelson.

Capitolul 8 Baronii conferă

Sala de așteptare a frumoasei case din Carlton Gardens, pe care Foreign Office-ul o rezerva conferințelor, se umplea încet-încet. Oamenii veneau câte doi sau câte trei, ignorându-se unii pe alții, ca persoanele care se adună la o înmormântare. Un aviz tipărit, agățat de perete, avertiza: „Atențiune, nu se discută probleme confidențiale”. Smiley și Guillam se instalaseră triști sub acesta, pe o banchetă tapisată în catifea de culoarea somonului. Încăperea era ovală, în stilul rococo al Ministerului Lucrărilor Publice. Pe plafonul pictat, Bachus urmărea niște nimfe mult mai dispuse să se lase prinse decât Molly Meakin. Lângă perete erau două găleți goale pentru stins incendiile, iar doi aprozi guvernamentali

păzeau ușa de acces în interior. În spatele ferestrelor arcuite, glisante, lumina toamnei umplea parcul, făcând ca fiecare frunză să se vadă clar lângă cealaltă. Saul Enderby intră cu pași mari în fruntea contingentului Externelor. Guillam nu-l cunoștea decât după nume. Era fost ambasador în Indonezia, azi șef al Direcției pentru Problemele Asiei de Sud-Est, și se spunea că ar fi partizan înfocat al liniei dure americane. În spatele lui, un docil subsecretar parlamentar – tip propulsat de Sindicate, personaj bombastic, îmbrăcat mult prea căutat – înaintă spre Smiley în vârful picioarelor, cu mâinile la orizontală, ca și cum l-ar fi surprins moțând.

Să fie oare posibil? murmură el volubil. Pot să-mi cred ochilor? *Pot!* George Smiley, în came și oase. Iubitule, dar ai slăbit. Cine este băiatul ăsta drăguț care te însoțește? Nu-mi spune. Peter Guillam. Știu totul despre el. Eșecul nu l-a schimbat *deloc*, după câte mi s-a spus.

O, *nu!* strigă Smiley, involuntar. O, Doamne, *Roddy?*

Ce vrei să spui? „O, nu. O, Doamne, Roddy?” întrebă Martindale, total impasibil și cu același murmur vibrant în glas. O, *da*, asta vrei să spui! Da, Roddy? E divin să te văd, Roddy! Ascultă. Înainte de a veni pleava. Ce face încântătoarea Ann? Doar pentru urechile mele. Pot organiza un dineu pentru voi doi? Alegi tu oaspeții. Ce zici? Și, desigur, *voi fi și eu* pe listă, dacă asta îți trece prin mintea ta micuță de șmecher, tinere Peter Guillam, am fost transferat, sunt un mic sfânt, noii noștri șefi mă adoră. Și e foarte normal, cu tot tam-tamul pe care l-am făcut în legătură cu ei.

Ușile interioare se deschiseră cu un bubuit. Unul dintre aprozi strigă „Domnilor!” și cei care cunoșteau obiceiurile se dădură la o parte pentru a lăsa doamnele să treacă înainte. Erau două. Urmau bărbații, iar Guillam încheia plutonul. Câțiva metri, te-ai fi putut crede la Prăvălie: o gâtuire improvizată în care fiecare figură era cercetată de cerberi, apoi un coridor – tot improvizat – care ducea la ceea ce semăna cu o rulotă de șantier, plantată în centrul intrândului de sub casa scărilor: doar

că nu avea ferestre și era suspendată cu cabluri și ancorată cu corzi. Guillam îl pierduse total din vedere pe Smiley și, în timp ce urca treptele din plăci aglomerate și intra în camera de securitate, văzu doar umbre care bântuiau sub o plafonieră albastră.

Să facă cineva ceva, mârâi Enderby pe tonul unui comesean sâcâit, care se plânge de calitatea serviciului. Lumină, pentru numele lui Dumnezeu. Ce tâmpiți!

Ușa se trânti în spatele lui Guillam, o cheie se întoarse în broască, un bâzâit electronic deveni din ce în ce mai înalt până nu se mai auzi, trei proiectoare se poticniră până reușiră să se aprindă, îmbăindu-i pe toți în lumina lor bolnăvicioasă.

— Uraa! spuse Enderby și se așeză.

Mai târziu, Guillam se întrebă cum de putuse fi atât de sigur că Enderby era cel care vorbise în întuneric, dar există voci pe care le auzi înainte de a-și da drumul.

Masa de conferințe era acoperită cu postav verde, sfâșiat ca o masă de biliard de la un club de tineret. Cei de la Foreign Office stăteau la un capăt, cei de la Oficiul Colonial, la celălalt. Demarcația era mai curând viscerală decât legală. Timp de șase ani cele două departamente fuseseră căsătorite sub grandioasele auspicii ale Serviciului Diplomatic, dar nimeni cu mintea întreagă nu lua această uniune în serios. Guillam și Smiley stăteau la mijloc, umăr la umăr, fiecare având câte un scaun gol lângă el. Examinând distribuția, Guillam fu atent, în mod absurd, la costumație. Cei de la Foreign Office veniseră îmbrăcați sever, în costume gri antracit, și arborau penajul secret al privilegiului: atât Enderby, cât și Martindale purtau cravate de vechi absolvenți ai Colegiului Eton. „Colonialii” aveau aerul rustic al oamenilor de la țară veniți la oraș și tot ce puteau oferi mai bun în materie de cravată erau cele ale Artileriei Regale: cinstitul Wilbraham, șeful lor, o figură de dascăl, zvelt, sănătos, cu vinișoare stacojii pe obraji săi bătuți de vânt. O femeie liniștită în rochie brună, ca o organistă de biserică, îl escorta, iar de cealaltă parte era flancat de un băiat de-

abia ieșit de pe băncile colegiului, cu pistrui și cu o hălăciugă de păr roșu. Ceilalți membri ai comitetului stăteau vizavi de Smiley și de Guillam, și aveau aerul unor secundanți la un duel pe care îl dezaprobau și la care veniseră câte doi, ca pentru a se proteja: întunecatul Pretorius de la Serviciile de Securitate, cu o femeie fără nume care îi ducea servieta; doi războinici palizi de la Apărare; doi bancheri de la Trezorerie, unul dintre ei fiind Hammer, galezul. Oliver Lacon era singur și se așezase deoparte, pentru a înțelege o lume întreagă că era persoana cea mai puțin angajată. În fața fiecărei perechi de mâini se afla raportul lui Smiley, într-un dosar roz cu roșu, cu indicativul „Ultrasecret – Doar pentru uz intern”, ca un program de sală. „Doar pentru uz intern” însemna că trebuia ferit de ochii Verilor. Smiley îl redactase, mămicile îl dactilografiaseră, Guillam însuși urmărise multiplicarea celor optsprezece pagini la xerox și supraveghease capsarea celor douăzeci și patru de exemplare. Acum, rodul muncii lor era răspândit de jur-împrejurul acestei mese mari, printre pahare cu apă și scrumiere. Ridicând un exemplar la cincisprezece centimetri deasupra mesei, Enderby îl lăsă să cadă cu zgomot.

L-a citit toată lumea? întrebă el.

Îl citiseră toți.

Atunci, să-i dăm drumul, spuse Enderby, plimbându-și ochii aroganți și injectați de jur-împrejurul mesei. Cine aruncă primul bila? Oliver? Tu ne-ai adus aici. Tu lovești primul.

Lui Guillam îi trecu prin cap că Martindale, marea năpastă a Prăvăliei și a lucrătorilor ei, era ciudat de tăcut. Privirea îi era docil îndreptată către Enderby, iar gura îi atârna nefericită.

Lacon, între timp, își etala apărarea.

Permiteți-mi să vă spun de la bun început că și eu sunt luat prin surprindere, ca oricine altcineva, spuse el. E o adevărată lovitură sub centură, George. Ar fi fost mult mai ușor dacă eram pregătiți întrucâtva. Este puțin stânjenitor pentru *mine*, trebuie să vă spun, să servesc drept legătură

cu un serviciu care, în ultimul timp, s-a străduit mai curând să suprimă toate legăturile.

Wilbraham spuse:

Măi să fie, măi să fie!

Smiley păstră o tăcere de mandarin. Pretorius de la concurență aprobă cu un aer sumbru.

Pică și într-un moment nefericit, adăugă Lacon, plin de sine. Vreau să zic teoria ta, *singura* ta teorie este... să zicem, fantastică. Greu de înghițit. Greu să-i faci față, George.

Asigurându-și astfel retragerea, Lacon dădu un întreg spectacol, pretinzând că s-ar putea să nu fie nicio bombă sub pat.

Voi încerca să rezum raportul. Dacă-mi permiteți. În termeni clari, George. Un cetățean de frunte chinez din Hong Kong este suspectat de a fi spion rus. Asta-i esența?

Se știe că primește subvenții rusești foarte mari, îl corectă Smiley, adresându-se mâinilor sale.

Dintr-un fond secret destinat finanțării agenților de infiltrare?

— Da.

Doar pentru finanțarea lor? Sau are fondul acesta și alte utilizări?

După câte știm, nu are alte utilizări, spuse Smiley la fel de lapidar ca și înainte.

Ca de pildă, propagandă, reclamă comercială neoficială, mită, genul acesta de lucruri? Nu?

- După câte știm, nu, repetă Smiley.

- Dar cât de sigure sunt informațiile? întrebă Wilbraham din capul mesei. Informațiile n-au fost chiar atât de sigure în trecut, nu-i așa?

- Vedeți unde vreau să ajung? întrebă Lacon.

Am dori *mult* mai multe confirmări, spuse doamna de la Colonii în rochie cafenie de organistă de biserică, cu un zâmbet încurajator.

Și noi, fu de acord Smiley cu blândețe.

Unul sau două capete se ridicară surprinse.

Tocmai pentru a obține confirmări cerem drepturi și

permisiuni.

Lacon reluă inițiativa.

Să acceptăm teza dumneavoastră pentru o clipă. E vorba despre fonduri secrete destinate informațiilor secrete, după câte afirmați.

Smiley aprobă din cap cu un aer distant.

Există vreun indiciu cât de mic că are activități subversive în Colonie?

— Nu.

Lacon își privi notițele. Guillam își zise că studiase în profunzime dosarul.

Predică el oare, de exemplu, retragerea rezervelor lor în lire sterline de la Londra? Ceea ce ar reprezenta pentru noi un deficit suplimentar de nouă sute de milioane de lire?

După câte știi, nu.

Ne spune să evacuăm Insula, provoacă răzmerițe sau cere alipirea de China continentală ori ne flutură pe sub nas blestematul ăla de tratat?

Nu, după câte știm.

Nu e militarist. Nu cere syndicate eficiente, alegeri libere, salariu minimal sau învățământul obligatoriu, sau egalitate rasială, sau Parlament separat pentru chinezi în locul adunărilor lor supuse, cum le-o fi spunând?

Legco și Exco, rosti scurt Wilbraham. Și nu sunt supuse.

Atunci, ce facem? îl întrerupse Wilbraham înfierbântat. Nimic. Acesta este răspunsul. Nu stă în picioare. E o vânătoare de fantome.

După toate aparențele, continuă Lacon, ca și cum n-ar fi auzit, face tot atât de multe pentru a îmbogăți Colonia ca orice alt om de afaceri chinez înstărit și respectat. Sau tot atât de puține. Ia masa cu guvernatorul, dar nu s-a făcut cunoscut, presupun, prin încercarea de a-i goli seiful. De fapt, după toate aparențele, este un fel de prototip al Hong Kongului: comisar al Jockey Clubului, sprijinitor al operelor de caritate, stâlp al societății integrate, un om care a reușit, amabil, bogat ca Ceresus, cu moralitatea comercială a unei case de toleranță.

Ei, e puțin cam dur, obiectă Wilbraham. Calmează-te,

Oliver. Amintește-ți de noile vânzări de parcele.

Lacon nu-i dădu, din nou, nicio atenție.

În afară de Victoria Cross, o pensie de invalid de război și un titlu de baronet, e greu de presupus cum s-ar găsi cineva mai puțin susceptibil să fie hărțuit de un serviciu britanic sau recunoscut de ruși.

În lumea mea i se spune o bună acoperire, răspunse Smiley.

Punct ochit, punct lovit, Oliver, spuse Enderby satisfăcut.

O, totul este o acoperire în ziua de azi, spuse Wilbraham pe un ton de înmormântare, dar care nu avu darul să-l scoată pe Lacon din încurcătură.

Prima rundă pentru Smiley, gândi Guillam încântat, reamintindu-și masa aceea îngrozitoare de la Ascot: „Hopa-țopa sus pe gard, hopa-țopa buf în gard”, își îngână el pentru sine, cu gândul la gazdă.

Hammer? spuse Enderby, iar Trezoreria făcu unele remarci scurte, tăioase, prin care Smiley fu pus pe jar pentru conturile sale financiare, dar nimeni, în afară de Trezorerie, nu păru să găsească prea serioase neregulile lui Smiley.

Nu pentru aceasta vi s-au acordat credite secrete, o țină una și bună Hammer, pe un ton de ocară galeză. Erau menite să acopere doar costurile autopsiei...

- Bine, bine, deci Georgie s-a purtat ca un băiat rău, îl întrerupse în cele din urmă Enderby, pentru a-i închide gura. A aruncat banii pe apa sâmbetei sau a reușit o lovitură cu bani puțini? Aceasta este întrebarea. Chris, a venit momentul ca Imperiul să-și facă auzit glasul.

Invitat astfel, Wilbraham de la Colonii luă cuvântul oficial, sprijinit de către doamna sa în cafeniu bisericesc și de către asistentul său roșcovan, a cărui față de elev se încordase cu curaj în apărarea directorului școlii sale.

Wilbraham era unul dintre aceia care nu-și dau niciodată seama cât timp le ia ca să gândească.

Da, începu el după o eternitate, da. Ei bine, da, aș vrea să abordez și eu problema banilor, dacă îmi este permis, și,

așa cum a făcut Lacon, să încep cu ea. Era clar că el considera raportul ca pe o încălcare a teritoriului lui. Pentru că acești bani sunt singurul lucru pe care ne putem baza pentru moment, remarcă el, subliniindu-și cuvintele, întorcând o foaie a dosarului. Da. Urmă o altă pauză interminabilă. Afirmati că banii au venit la început de la Paris prin Vientiane. Pauză. Apoi rușii au schimbat sistemul, ca să zicem așa, și i-au vărsat prin cu totul alt canal. O legătură Hamburg-Viena-Hong Kong. Complicații nesfârșite, subterfugii, chestii d-astea – vă credem pe cuvânt –, de acord? Aceeași sumă, dar sub altă pălărie, ca să zicem așa. Bine. Acum, de ce credeți că au făcut asta, ca să zicem așa?

„Ca să zicem așa”, înregistră Guillam, care era cel mai susceptibil la ticurile verbale.

Este o practică rezonabilă să schimbi din când în când rutina, răspunse Smiley, repetând explicația pe care o oferise în raport.

Face parte din meserie, Chris, interveni Enderby, căruia îi plăcea să aibă aerul că le știe pe toate, iar Martindale, tot *piano*, îi aruncă o privire admirativă.

Wilbraham prindea din nou, încet-încet, puteri.

Trebuie să ne lăsăm conduși de ceea ce *face* Ko, declară Wilbraham, cu o ardoare plină de uimire, și ciocăni cu încheieturile degetelor pe masa acoperită cu postav. Nu de ceea ce *obține*. Aceasta este părerea mea. La urma urmelor, vreau să spun, la naiba, nu sunt banii lui Ko, nu-i așa? Legal, nu au nimic de-a face cu el.

Acest argument provocă un moment de stupefacție.

Pagina doi, sus. Banii se află toți într-un cont de depunere.

O fâșâială generală, în timp ce toți, cu excepția lui Smiley și a lui Guillam, își consultau dosarele.

Vreau să spun că nu numai că nu s-a *cheltuit* niciun sfanț, ceea ce este absolut bizar în sine – voi reveni asupra acestui aspect –, dar *nu sunt banii lui Ko*. Sunt în cont și, când va apărea cel îndreptățit, cine o fi el sau ea, banii vor fi ai acestuia. Până atunci sunt banii contului. Ca să zicem

așa. Așa că, vreau să spun, *cu ce a greșit Ko?* Că a deschis un cont? Nicio lege nu o interzice. Se face în fiecare zi. Mai ales la Hong Kong. *Beneficiarul* contului – o, ei bine, el poate fi oriunde! La Moscova, în Tombuctu sau... Părea să nu fie în stare să se gândească la un al treilea loc, așa că se opri, spre marele disconfort al asistentului său roșcovan, care îl privi cu ochi răi pe Guillam, ca și cum l-ar fi provocat. Întrebarea este: ce avem împotriva lui *Ko*?

Enderby își duse un băț de chibrit la gură și îl sucea între dinții din față. Conștient poate că adversarul său exprimase prost o idee interesantă – în timp ce specialitatea sa părea să fie exact invers –, îl scoase din gură și-i contempla capătul umed.

Ce naiba e tot tărăboiul ăsta în legătură cu „amprenta degetului mare”, George? Întrebă el într-un efort de a dezumfla succesul lui Wilbraham. Parcă vine dintr-un roman de Phillips Oppenheim.

„Argou de Belgravia”, gândi Guillam, ultimul stadiu al decadenței lingvistice.

Răspunsurile lui Smiley vibrau de tot atât de puțină emoție cât glasul unui robot.

Folosirea amprente degetului mare este o veche practică bancară pe coasta chineză. Datează de pe vremea când analfabetismul era foarte răspândit. Mulți chinezi din străinătate preferă să utilizeze bănci britanice și nu pe ale lor, iar structura acestui cont nu are nimic extraordinar. Beneficiarul nu este numit, dar se legitimează prin mijloace vizuale, ca de pildă jumătatea ruptă a unei bancnote sau, în cazul de față, amprenta degetului mare de la mâna stângă, care se presupune că e mai puțin muncită decât dreapta. E puțin probabil ca banca să ridice obiecții, cu condiția ca persoana care a deschis contul să fi adus garanții băncii împotriva oricărui risc de plată accidentală sau eronată.

Mulțumesc, spuse Enderby și trecu la noi explorări cu bățul de chibrit. Ar putea fi amprenta degetului lui Ko, presupun, sugeră el. Nu există nimic care să-l împiedice, nu-i așa? *În acest caz*, ar fi banii lui bine mersi. Dacă el

este în același timp depozitarul și beneficiarul, *desigur* că blestemății ăștia de bani sunt ai lui.

Pentru Guillam, discuția luase o întorsătură de un ridicol deplorabil.

Sunt simple supoziții, spuse Wilbraham, după obișnuita pauză de un minut sau două. Să presupunem că Drake Ko îi face o favoare unui amic. Imaginați-vă acest lucru pentru o clipă. Iar amicul ăsta are o șustă a lui, ca să zicem așa, sau face afaceri cu rușii în mai multe rânduri. Chinezul vostru *adoră* conspirațiile. E gata să încerce *toate* șmecheriile, chiar și pe cele mai încântătoare. Ko nu se deosebește cu nimic de ceilalți, vă asigur.

Luând cuvântul pentru prima oară, roșcovanul se hazardă să-i sară în ajutor.

Raportul se sprijină pe o eroare de raționament, declară el, fără menajamente, adresându-i-se în faza asta mai mult lui Guillam decât lui Smiley.

„Tânăr puritan de clasa a șasea, gândi Guillam: își închipuie că amorul fizic te slăbește și că spionajul este imoral”.

Susțineți că Drake Ko este în solda rușilor. *Noi* spunem că faptul nu este demonstrat. Spunem că acel cont *poate* conține bani rusești, dar că Drake Ko și contul sunt două entități separate. În indignarea sa, roșcovanul sări peste cal. Vorbiți despre culpabilitate. În timp ce *noi* spunem că Drake Ko nu a făcut nimic rău după legile din Hong Kong și că trebuie să se bucure de drepturile ce i se cuvin ca supus colonial.

Câteva glasuri izbucniră în același timp. Acela al lui Lacon se impuse.

Nimeni nu vorbește despre culpabilitate, replică el. Vinovăția n-are nicio legătură cu această afacere. Vorbim de securitate. Atât. Securitate și oportunitatea, sau cum vreți să-i spuneți, investigării unui pericol potențial.

Colegul de la Trezorerie al lui Hammer galezul era un scoțian mohorât, după cum avea să se dovedească de îndată, cu un stil tot atât de direct ca al roșcovanului de clasa a șasea.

Nimeni nu preconizează să aducă vreo atingere drepturilor coloniale ale lui Drake, se răsti el. Nu are niciunul. Nu scrie nicăieri în legile din Hong Kong *nimic* că guvernatorul nu poate deschide corespondența domnului Ko, că nu-i poate pune domnului Ko telefonul sub ascultare, că nu poate să-i corupă servitoarea sau să-i umple casa de microfoane în vecii vecilor. Absolut nimic. Mai sunt câteva lucruri pe care guvernatorul le poate face, dacă are chef.

Asta este tot o ipoteză, spuse Enderby, trăgând cu ochiul către Smiley. Prăvălia nu are posibilități locale pentru genul acesta de distracții și, oricum, date fiind împrejurările, nici n-ar fi sigur.

- Ar fi scandaloase, spuse necugetat roșcovanul, iar ochiul de cunoscător în ale bucatelor al lui Enderby, îngălbenit de o viață întreagă de dejunuri, se îndreptă către el și-l înregistrează pentru a se ocupa de individ mai târziu.

Astfel se desfășură cea de-a doua luptă de hărțuială, neconcludentă. Se bătut apa-n piuă în felul acesta până la pauza de cafea, fără învingători, fără morți. Runda a doua se încheiase la egalitate, hotărî Guillam. Se întrebă cu deznădejde cam câte runde vor mai fi.

Ce vrea să fie asta? îl întrebă el pe Smiley, acoperit de vacarmul discuțiilor. Nu cu vorbărie vor scăpa de afacerea asta.

Trebuie să o reducă la dimensiunile lor, explică Smiley fără să-i critice.

În plus, părea înclinat să adopte o discreție de-a dreptul orientală și niciun fel de incitare din partea lui Guillam nu-l putea scoate din această stare. Enderby ceru scrumiere curate. Subsecretarul parlamentar spuse că ar trebui să încerce să mai avanseze.

Gândiți-vă cât îi costă pe contribuabili să ne țină așezați aici, spuse el mândru.

Mai erau două ore până la masa de prânz.

Deschizând runda a treia, Enderby abordă delicata problemă dacă e cazul să fie avizat guvernul din Hong

Kong cu privire la informațiile referitoare la Ko. Era diabolic din partea lui, gândi Guillam, întrucât, potrivit Oficiului Colonial fantomă (după cum se referea Guillam la rusticii săi confrăți), nu exista încă nicio criză și, în consecință, nimeni nu avea de ce să fie avizat. Dar cinstitul Wilbraham, nesesizând cursa, căzu în ea și spuse:

Desigur că trebuie să avizăm Hong Kongul! Se autoadministrează. Nu avem alternativă.

- Oliver? spuse Enderby cu calmul celui care are în mână cărți bune.

Lacon ridică privirea, vizibil iritat de a fi atras pe teren deschis.

Oliver? repetă Enderby.

Sunt *tentat* să răspund că este problema lui Smiley și a Coloniei lui Wilbraham și că ar trebui să-i lăsăm să se confrunte între ei, spuse el, așteptând hotărât să vadă de unde bate vântul.

Ceea ce îi dădu câmp liber lui Smiley:

O, dacă ar fi vorba de guvernator și de nimeni altcineva, cu greu aş putea obiecta, spuse el. Adică, dacă socotiți că nu-l depășește, adăugă el, cu o ezitare, iar Guillam îl văzu pe roșcovan înfierbântându-se din nou.

Dar de ce naiba să-l depășească pe guvernator? întrebă Wilbraham Colonialul, sincer uluit. Un administrator cu experiență, un negociator abil. Se descurcă în orice situație. De ce să-l depășească?

De data aceasta, Smiley fu cel care încercă să câștige timp.

Ar trebui să-și codifice și să-și decodifice propriile telegrame, desigur, spuse el gânditor, ca și cum chiar în momentul acela încerca neatenț să descurce toate implicațiile. Nu ne-am putea permite să dezvăluie secretul colaboratorilor săi. Ar însemna să ceri prea mult cuiva. Cărți de coduri personale - am putea să-i procurăm, bineînțeles. Să-și reîmprospăteze cunoștințele de cifru, dacă este nevoie. Mai este o problemă, presupun, și anume că guvernatorul s-ar trezi în situația de agent provocator, dacă ar continua să-l primească pe Ko, în cadru monden,

ceea ce evident trebuie să continue să facă. Nu putem speria vânatul în faza aceasta. Credeți că l-ar deranja? Poate că nu. Sunt unii care fac acest lucru în mod firesc.

Îi aruncă o privire lui Enderby.

Wilbraham se lansase în obiecții:

Dar, pentru Dumnezeu, omule, dacă Drake Ko este spion rus - ceea ce noi susținem oricum că nu e -, dacă guvernatorul îl invită la masă și absolut firesc, confidențial, comite vreo indiscreție minoră, ei bine, este al naibii de nedrept. Ar putea să-i distrugă cariera. Ca să nu mai vorbim despre răul pe care l-ar face Coloniei! *Trebuie* să i se spună!

Smiley arăta mai somnoros ca oricând.

A, bineînțeles, dacă are tendința să fie indiscret, murmură el slab, presupun că *s-ar putea* obiecta că nu este oricum persoana potrivită să fie informată.

În tăcerea de gheață, Enderby își scoase din nou, apatic, bățul de chibrit din gură.

Ar fi al dracului de ciudat - nu-i așa, Chris? - lansă el peste masă către Wilbraham, dacă Beijingul s-ar trezi într-o bună dimineată cu știrea nemaipomenită că guvernatorul Hong Kongului, reprezentantul Reginei și cum îi mai ziceți voi, comandant al trupelor și așa mai departe nu omitea să-l primească la masă o dată pe lună pe spionul-șef al Moscovei. *Și* că i-a dat o medalie pentru truda sa. *Ce* a primit până acum? N-a fost înnobilat?

Ordinul Imperiului Britanic, spuse cineva *sotto voce*.

Bietul de el. Mai face carieră încă, presupun. Va urca din ce în ce mai sus, ca noi toți.

Enderby, întâmplător, fusese deja înnobilat, în timp ce Wilbraham era încă blocat, dată fiind penuria crescândă de colonii.

Nu există un caz, spuse Wilbraham hotărât și puse o mână păroasă, cât era ea de lată, pe dosarul viu colorat din fața lui.

Urmă o învălmășeală generală, pentru Guillam, un intermezzo, în care, prin înțelegere tacită, celor cu roluri secundare li se permise să se amestece în discuție cu

întrebări lipsite de interes pentru a putea fi menționați în procesul-verbal de ședință. Hammer galezul dorea să se stabilească *aici și acum* ce se întâmpla cu jumătatea de milion de dolari din fondurile secrete ale Centrului Moscova dacă, din întâmplare, ar cădea în mâini britanice. Nici vorbă, avertiză el, să fie reciclat tot bănetul acesta prin intermediul Prăvăliei. Trezoreria trebuia să aibă drepturi exclusive. Era clar?

Clar, spuse Smiley.

Guillam începu să perceapă prăpastia. Pe de o parte, erau cei care presupuneau, chiar dacă fără tragere de inimă, că investigația era un fapt împlinit; pe de altă parte, erau cei care continuau să ducă o luptă de ariergardă împotriva efectuării acestei investigații. Hammer, observă el cu surprindere, părea să se fi împăcat cu ideea investigației.

O suită de întrebări cu privire la rezidențele „legale” și „ilegale”, oricât de plictisitoare, servi la întărirea fricii față de pericolul roșu. Luff, parlamentarul, dorea să i se explice clar diferența. Smiley se conformă cu răbdare. Un rezident „legal” sau „la suprafață”, spuse el, era un ofițer de informații trăind sub protecție oficială sau semioficială. Întrucât guvernul de la Hong Kong, din considerație pentru sensibilitatea Beijingului față de Rusia, crezuse de cuviință să expulzeze din Colonie toate formele de reprezentanță sovietică – ambasadă, serviciu consular, Agenția TASS, Radio Moscova, Agenția Novosti, Aeroflot, Inturist și alte pavilioane de complezență sub care navigau prin tradiție cei legali – trebuise ca apoi, prin definiție, toate activitățile sovietice din Colonie să fie duse de către un aparat ilegal sau subteran.

Aceasta fusese prezumția care dirijase toate eforturile cercetătorilor Prăvăliei consacrate descoperirii căii înlocuitoare pe care circulau banii, spuse el, evitând să pronunțe termenul de specialitate, „filonul de aur”.

A, bine, deci noi suntem cei care i-am împins pe ruși să ia această măsură, spuse Luff satisfăcut. Nu avem decât să ne mulțumim nouă înșine. Îi victimizăm pe ruși, ei

ripostează mușcând. Ei bine, pe cine surprinde așa ceva? Reparăm greșelile *fostului* guvern. Nu al nostru. Ațâță-i pe ruși și capeți ce meriți. Firește. Ca de obicei, culegem furtună.

Ce aveau rușii la Hong Kong *înainte* de asta? întrebă un ajutor de băgător de seamă deștept de la Ministerul de Interne.

Colonialii se treziseră imediat la viață. Wilbraham începu să răsfoiască febril un dosar, dar văzându-și asistentul roșcovan trăgând de lesă, murmură:

Te ocupi tu de asta, John, dacă vrei? Bun.

Și se reaseză cu un aer feroce.

Femeia îmbrăcată în cafeniu zâmbea nostalgic către postavul rupt, ca și cum și l-ar fi amintit când era întreg. Băiatul dintr-a șasea avu cea de-a doua ieșire dezastruoasă:

— Considerăm precedentele care ne-au fost expuse aici ca foarte revelatorii, într-adevăr, începu el pe un ton agresiv, încercările anterioare ale Centrului Moscova de a prinde teren în Colonie au fost toate, fără excepție, eforturi eșuate și extrem de puțin semnificative.

După care debită un șir de exemple plictisitoare.

Acum cinci ani, spuse el, un fals arhimandrit ortodox rus a sosit cu avionul de la Paris, străduindu-se să stabilească legături cu ceea ce mai rămăsese din comunitatea rușilor albi. Acest domn a încercat să-l forțeze pe un restaurator de o anumită vârstă să se pună în serviciul Centrului Moscova și a fost arestat imediat. Mai de curând, am avut cazurile unor echipaje debarcate de pe cargourile rusești, aflate în portul Hong Kong pentru reparații. Acești marinari au făcut încercări stângace de a recruta muncitorii portuari și docherii pe care îi socoteau a avea o orientare de stângă. Au fost arestați, interogați, făcuți de două parale în presă și sechestrați la bordul navelor lor pe tot timpul șederii. Dădu și alte exemple tot atât de insipide, iar toată lumea simțea că adoarme în așteptarea ultimei runde. Politica noastră a fost *exact* aceeași, de fiecare dată. De îndată ce sunt prinși, vinovății

sunt aduși la cunoștința publicului. Fotografii de presă? Câte doriți, domnilor. Televiziunea? Camerele, vă rog. Rezultatul? Beijingul ne bate ușor pe spate, drept mulțumire că am stăvilit expansionismul imperialist sovietic. Surescitat, avu curajul să i se adreseze direct lui Smiley.

Așa că vedeți, în ceea ce privește rețelele voastre ilegale, ca să fiu sincer, nici nu le luăm în considerație. Legale, ilegale, de suprafață, subterane: părerea noastră este că Prăvălia face eforturi cam mari să-și vâre din nou nasul pe sub gard!

Deschizând gura să-i replice cum trebuia, Guillam simți că-l strânge cineva de cot, așa că o închise la loc.

Urmă o tăcere lungă, în timpul căreia Wilbraham părea mai stânjenit decât toți.

Mi se pare cam mult *fum*, Chris, spuse Enderby, sec.

- Ce vrea să insinueze? întrebă Wilbraham nervos.

Răspund pur și simplu argumentelor prezentate pentru tine de către aprigul tău colaborator, Chris. Fum. Păcăleală. Rușii își flutură săbiile acolo unde îi puteți vedea și, în timp ce voi vă uitați unde nu trebuie, ei își fac treaba murdară în partea cealaltă a Insulei. Cu alte cuvinte, Fratele Ko. Am dreptate, George?

Păi, aceasta este părerea noastră, da, recunosc Smiley. Și presupun că trebuie să vă amintesc - este în raport, de fapt - că Haydon însuși se străduia grozav să argumenteze că rușii nu au nimic în curs de desfășurare la Hong Kong.

Ora de masă, anunță Martindale fără prea mult optimism.

Mâncară sus, trist, din tăvi de plastic aduse de la un restaurant cu o camionetă. Pereții despărțitori ai compartimentelor acestor tăvi nu erau suficient de înalți, astfel încât crema de vanilie îi curse lui Guillam peste came.

Remontat, Smiley profită de toropeala de după masă pentru a evoca ceea ce Lacon numise factorul panică. Mai exact, încercă să facă adunarea să înțeleagă că exista o anumită logică în posibilitatea unei prezențe sovietice la

Hong Kong, chiar dacă, așa cum explică el, Ko nu constituia un exemplu.

Cum Hong Kongul, în calitate de cel mai mare port al Chinei continentale, asigura patruzeci la sută din comerțul ei exterior.

Cum, potrivit estimărilor, unul din cinci rezidenți ai Hong Kongului călătorea legal în și din China în fiecare an; cu toate că, neîndoielnic, cei care călătoreau de mai multe ori ridicau media.

Cum China Roșie avea la Hong Kong, *sub rosa*, dar de conivență cu autoritățile, echipe de negociatori de mână întâi, economiști și tehnicieni însărcinați să vegheze asupra intereselor Beijingului în domeniul comerțului, al transporturilor maritime și al dezvoltării; cum fiecare dintre aceștia constituia pentru serviciile de informații o țintă firească pentru „atrageră sau orice altă formă de persuasiune secretă”, așa cum se exprimă el.

Cum flotele de pescuit și de jonci ale Hong Kongului beneficiau de o dublă înregistrare la Hong Kong și de-a lungul coastei chineze și circulau liber în interiorul și în exteriorul apelor teritoriale chineze...

Întrerupându-l, Enderby puse cu o voce tărăgănată o întrebare de sprijin:

Iar Ko are propria lui flotă de jonci. N-ai spus că este unul dintre ultimii cutezători?

Da, da, într-adevăr.

- Dar nu se duce el însuși în China continentală?

Nu, niciodată. Se duce asistentul său, dar nu Ko, după părerea mea.

Asistentul său?

Are un administrator pe care îl cheamă Tiu. Sunt împreună de douăzeci de ani. Chiar mai mult. Au aceleași antecedente, hakka, Shanghai etc. Tiu îi servește drept om de paie în diverse societăți.

Și Tiu merge în China în mod regulat?

- Cel puțin o dată pe an.

- Peste tot?

Canton, Beijing, Shanghai, figurează în dosar. Dar

dosarul nu este neapărat complet.

- însă Ko rămâne acasă. Ciudat.

Nemaifiind nicio întrebare sau comentarii cu privire la acest subiect, Smiley reluă călătoria sa printre atracțiile pe care le prezintă Hong Kongul în calitate de bază de spioni. Hong Kongul este unic, declară el simplu. Niciun loc din lume nu oferă nici a zecea parte din facilitățile pe care le are pentru a putea pune piciorul în China.

Facilități! repetă Wilbraham. Mai curând tentații.

Smiley ridică din umeri.

Tentații, dacă vrei, acceptă el. Serviciul sovietic nu are reputația de a rezista la aceste tentații.

Și în mijlocul câtorva râsete înțeleghătoare, Smiley continuă să relateze ceea ce era cunoscut până la acea dată cu privire la tentativele Centrului împotriva țintei China în ansamblu: o expunere pregătită împreună de către Connie și di Salis. Smiley descrie eforturile Centrului de a ataca de la nord, pe calea recrutării în masă și a infiltrării cetățenilor ruși de etnie chineză. Nu reușise, spuse el. Descrie apoi o rețea uriașă de posturi de ascultare de-a lungul celor șapte mii și ceva de kilometri de frontieră terestră sino-sovietică: puțin productivă, spuse el, întrucât informațiile obținute erau de ordin militar, în timp ce amenințarea era de ordin politic. Relată zvonurile în legătură cu încercările sovietice de a se apropia de Taiwan, avansându-i propunerea de a face cauză comună împotriva amenințării reprezentate de China, prin operațiuni conjugate și împărțirea beneficiilor. Propunerea fusese respinsă, spuse el: fără doar și poate, zvonurile fuseseră concepute ca să vâre zăzanie, să enerveze Beijingul și nu să fie luate în serios. Dădu exemple de folosire de către ruși a unor descoperitori de talente în rândurile comunităților chineze de peste hotare, la Londra, Amsterdam, Vancouver și San Francisco, și abordă subiectul propunerilor făcute Verilor de către Centrul Moscova, cu câțiva ani înainte, privind înființarea unui fond comun de informații, disponibil dușmanilor comuni ai Chinei. Nu ieșise nimic, spuse el. Verii nu marșaseră. În

cele din urmă se referi la lunga istorie a Centrului în materie de operațiuni de compromitere și de corupere a funcționarilor Beijingului cu posturi în străinătate: rezultate nedecise, spuse el.

După ce făcu toate acestea, se așază mai comod în scaun și repetă teza care provoca întreg necazul.

Mai curând sau mai târziu, repetă el, Centrul Moscova va trebui să vină la Hong Kong.

Aceasta îi aduse din nou la Ko și la Roddy Martindale, care, sub privirea de vultur a lui Enderby, provoacă următoarea încheștare.

Ei bine, George, pentru ce crezi *tu* că sunt destinați banii aceștia? Vreau să spun că am auzit toate lucrurile pentru care *nu sunt* destinați și am aflat că nu sunt cheltuiți. Dar nu am avansat cu nimic, nu-i așa, să ne ierte Dumnezeu. Se pare că nu *știm* nimic. Aceeași veche întrebare: cum au fost câștigați banii, cum sunt cheltuiți, ce trebuie *să facem* noi?

Sunt trei întrebări, spuse Enderby fără milă, ca pentru sine.

Deoarece *nu știm*, spuse Smiley impasibil, de aceea cerem permisiunea să cercetăm.

Cineva din tabăra Trezoreriei spuse:

O jumătate de milion înseamnă mult?

După experiența mea, zise Smiley, nu are precedent. Centrul Moscova – evită cu grijă să spună *Karla* – detestă oricând să fie în situația de a cumpăra loialitatea. Ca ei să o cumpere la scara aceasta nu s-a mai văzut.

Dar a *cui* loialitate o cumpără? se tânguie cineva.

Martindale gladiatorul reluă atacul:

Nu ne acorzi suficientă încredere, George. Sunt sigur. Ai tu o bănuială, desigur. Împărtășește-ne-o și nouă. Nu fi atât de timid.

Da, n-ai putea să ne împărtășești și nouă câteva din ideile tale? spuse Lacon, pe același ton plângăcios.

- Poți, desigur, coborî *puțin* ștacheta, să fii mai explicit, pledă Hammer.

Smiley rămase impasibil chiar și sub acest triplu

atac. Factorul panică dădea în sfârșit roade: Smiley însuși fusese cel care îl declanșase. Ca toți pacienții speriați, apelau acum la el pentru diagnostic. Iar Smiley refuză să-l dea, sub pretextul că nu deținea toate datele.

Într-adevăr, nu vă pot furniza decât lucrurile așa cum sunt. N-ar folosi la nimic ca în acest stadiu să fac speculații în gura mare.

Pentru întâia oară de când începuse întrunirea, doamna în cafeniu de la Colonii deschise gura și puse o întrebare. Vocea îi era melodioasă și inteligentă.

În privința precedentelor, atunci, domnule Smiley – Smiley înclină capul într-un gest bizar de salut –, există precedente ca fonduri secrete rusești să fi fost vărsate vreunui depozitar? Pe alte teatre de operațiuni, de pildă?

Smiley nu răspunse imediat. Guillam, care stătea doar la câțiva centimetri de el, ar fi jurat că simțise o tensiune bruscă ca un flux de energie, ce trecea prin vecinul său. Dar când aruncă o privire profilului impasibil, nu descifra pe chipul șefului său decât o somnolență din ce în ce mai profundă și o lăsare ușoară a pleoapelor lui obosite.

Au fost câteva cazuri de ceea ce numit noi *pensii alimentare*, sfârși el prin a recunoaște.

— *Pensii alimentare*, domnule Smiley? repetă doamna de la Colonii, în timp ce colegul ei cu părul roșu era și mai mânios, ca și cum divorțul era un lucru pe care-l dezaproba.

Smiley avansă cu extremă prudență:

Există într-adevăr agenți care lucrează în țări ostile – ostile din punctul de vedere sovietic – care, din rațiuni de acoperire, nu pot profita de soldă în timp ce se află în teren.

Doamna în cafeniu dădu delicat din cap, arătând că înțelege.

Practica normală în astfel de cazuri este să fie depuși banii la Moscova și să-i fie disponibilizați agentului în momentul în care este liber să-i cheltuiască. Sau familiei sale, dacă...

Dacă înghite gălușca, spuse Martindale cu poftă.

Dar Hong Kong nu este Moscova, îi reaminti zâmbind doamna de la Colonii.

Smiley, practic, se oprise.

În cazuri rare, în care mobilul îl reprezintă banii, iar agentul nu are, poate, curajul de a sfârși prin a se instala în Rusia, se știe că Centrul Moscova, sub constrângere, a procedat la un aranjament asemănător, să zicem, în Elveția.

Dar nu la Hong Kong?

Nu. Nu. Și este de neînchipuit, după cum demonstrează trecutul, ca Moscova să preconizeze plata unei pensii alimentare la un nivel atât de mare. În primul rând, l-ar putea tenta pe agent să se retragă.

Urmară râsete, dar când se potoliră, doamna în cafeniu își avea pregătită întrebarea următoare.

Dar plățile au fost la început modeste, insistă ea pe un ton plăcut. Mobilul nu este decât de o dată relativ recentă?

Corect, spuse Smiley.

Al dracului de corect, gândi Guillam, începând să se alarmeze.

Domnule Smiley, dacă dividendele ar avea pentru ei o suficientă valoare, credeți că rușii *ar fi* pregătiți să-și înghită obiecțiile și să plătească un astfel de preț? La urma urmelor, în termeni absoluți, banii nu reprezintă aproape nimic față de valoarea unui mare avantaj în sfera informațiilor.

Smiley se opri pur și simplu. Nu făcu niciun gest anume. Rămase amabil, chiar reuși să schițeze un zâmbet scurt, dar era net copleșit de conjunctură. Îi reveni lui Enderby, cu glasul lui târăgănat, blazat, să îndepărteze întrebarea:

Hai, copii, vom teoretiza cât e ziua de lungă, dacă nu avem grijă, spuse el uitându-se la ceas. Chris, îi vârâm și pe americani în chestia asta? Dacă nu-i spunem guvernatorului care este poziția noastră față de prevenirea bravilor noștri aliați?

George salvat de clopoțel, gândi Guillam.

La menționarea Verilor, Wilbraham de la Colonii își făcu intrarea ca un taur furios. Guillam presupuse că acesta simțise problema care apărea la orizont și era hotărât să o omoare în fașă.

Mi-e teamă că trebuie să opun vetoul meu, lansă el fără întârzierea obișnuită. Absolut. Pentru o mulțime de motive, în primul rând este o chestiune de demarcație. Hong Kong este teritoriul nostru. Americanii n-au drepturi de pescuit acolo. Niciunul. Ko este supus britanic, asta e alt motiv, și are dreptul la o oarecare protecție din partea noastră. Presupun că veți găsi că e demodat, dar, ca să fiu sincer, puțin îmi pasă. Americanii vor depăși limitele, s-a mai văzut asta. Dumnezeu știe unde s-ar sfârși. Trei: o mică problemă de protocol. Se voia ironic. Apela la instinctele unui fost ambasador, încercând să-i stârnească simpatia. O problemă mititică, Enderby. Să le spui americanilor și să nu-i spui nimic guvernatorului... păi, dacă aș fi *eu* guvernator, pus într-o astfel de situație, mi-aș da demisia. Asta e tot ce pot spune. Și tu ai face-o. Știu că ai face-o. O faci tu, o fac și eu.

Presupunând că ai afla, îl corectă Enderby.

- Nu-ți face griji. Aș afla. În primul rând ar veni câte zece, târându-se peste casa lui ca s-o umple de microfoane. Sunt vreo două locuri în Africa unde i-am lăsat să intre. Dezastru. Total.

Trântindu-și zgomotos antebrațele pe masă, unul peste altul, îi privi furios.

Un pufăit puternic, ca al unui motor de barcă, anunță o defecțiune la unul dintre deflectoarele electronice. Se îneca, își revenea și dispărea din nou în zona ultrasunetelor.

Trebuie să fi fost un ins curajos cel care te va fi prostit în treaba aceea, Chris, murmură Enderby cu un zâmbet lung, admirativ, rupând tăcerea încordată.

Garantat, izbucni Lacon hodoronc-tronc.

„Aștia știu, se gândi simplu Guillam. George i-a liniștit. Știu că a făcut un târg cu Martello și știu că nu va spune că e așa pentru că e hotărât să facă pe niznaiul”.

Însă Guillam nu văzuse nimic clar în ziua aceea. În timp ce facțiunile Trezoreriei și ale Apărării se puneau prudent de acord asupra a ceea ce, aparent, era o problemă clară – „nu-i amestecați pe americani” –, Smiley părea, în mod misterios, puțin dispus să se alinieze celorlalți:

Dar *rămâne* durerea de cap cu utilizarea informațiilor brute, spuse el. Vreau să spun, în cazul în care veți decide că serviciul meu nu este autorizat să continue acțiunea, adăugă el, ezitând, spre confuzia generală.

Guillam se simți ușurat să vadă că Enderby era tot atât de deconcertat.

Ce naiba vrea să însemne asta? întrebă el, alăturându-se pentru o clipă haitei.

- Ko are interese financiare în toată Asia de Sud-Est, le reaminti Smiley. Pagina unu din raportul meu.

Agitație, fâșăit de hârtii.

Deținem informația, de pildă, că, prin intermediari și prin oameni de paie, controlează o varietate de întreprinderi, ca, de pildă, un lanț de localuri de noapte din Saigon, o companie de aviație cu baza la Vientiane, o parte dintr-o flotă de petroliere în Thailanda... Câteva dintre acestea ar putea fi considerate ca având rezonanțe politice, ce se află în interiorul sferei de influență americane. Aș avea nevoie de instrucțiunile dumneavoastră scrise, firește, dacă ar trebui să ignor, în ceea ce ne privește, acordurile bilaterale existente.

Continuați discuția, ordonă Enderby și scoase un nou băț de chibrit din cutia din fața lui.

Cred că eu mi-am prezentat poziția, mulțumesc, spuse Smiley politico. Într-adevăr, ea este foarte simplă. Presupunând că nu continuăm, ceea ce, după cum mi-a spus Lacon, face parte din probabilitățile zilei de azi, ce trebuie să fac? Să arunc informațiile la coșul de gunoi? Sau să le transmit aliaților noștri în virtutea acordurilor de schimb existente?

Aliați, exclamă Wilbraham cu amărăciune. Aliați? Ne pui pistolul la tâmplă, omule!

Replica dură a lui Smiley fu cu atât mai uluitoare,

ținând seama de pasivitatea care o precedase.

Am primit din partea acestui comitet consemnul, încă în vigoare, de a restabili legăturile noastre cu americanii, în instrucțiunile scrise pe care ni le-ați dat se precizează că trebuie să fac tot posibilul pentru a alimenta relațiile speciale și pentru a reînvia spiritul de încredere reciprocă care a existat înainte de... Haydon. „Pentru a ne regăsi locul la masa principală”, ați spus...

Îl privea drept în ochi pe Enderby.

Masa principală, repetă cineva - o voce care nu fusese încă auzită. Altarul de sacrificiu, asta e, dacă vreți părerea mea. Am ars deja Orientul Mijlociu și jumătate din Africa pe el. Totul în numele relațiilor noastre speciale.

Smiley însă părea să nu audă. Căzuse din nou în atitudinea sa de rezistență tristă. Câteodată, spunea expresia de pe fața sa, povara funcției era prea grea pentru el.

Se instalează o nouă criză de proastă dispoziție, caracteristică orelor de după masă. Cineva se plânse de fumul de tutun. Fu chemat un aprod.

Ce naiba s-a întâmplat cu aerul condiționat? întrebă agasat Enderby. Ne sufocăm.

Piese de schimb, spuse aprodul. Le-am cerut de luni de zile, domnule. Înainte de Crăciun, domnule, se face aproape anul, dacă mă gândesc bine. Nu putem învinovăți pe nimeni pentru întârziere, nu-i așa, domnule?

Hristoase, spuse Enderby.

Trimiseră după ceai. Acesta fu adus în pahare de carton, care curgeau pe postav. Guillam își dedică gândurile siluetei inegalabile a lui Molly Meakin.

Era aproape patru, când Lacon se apucă să călărească sfidător în fruntea trupelor și îl invită pe Smiley să vorbească:

în termeni practici, George, ce dorești exact? Să punem totul pe masă și să încercăm să găsim un răspuns.

Entuziasmul îi fu fatal. Smiley părea să-și dea seama de acest lucru.

Unu, avem nevoie de dreptul și de autorizarea de a

opera pe teatrul Asiei de Sud-Est - cu posibilitatea de dezmințire. De așa manieră, ca guvernatorul să se poată spăla pe mâini de soarta noastră... Aruncă o privire către subsecretarul parlamentar... Ca, de altfel, și șefii noștri de aici. Doi, să facem anumite anchete pe plan intern.

Se ridicară brusc câteva capete. Ministerul de Interne se agită imediat. De ce? Cine? Cum? *Ce fel* de anchete? Dacă e vorba despre anchete interne, acestea ar trebui date concurenței. Pretorius de la Serviciul de Securitate era deja în plină fierbere.

Ko a studiat dreptul la Londra, insistă Smiley. Are relații aici, de afaceri și mondene. Ar trebui, firește, să le cercetăm, îi aruncă o privire lui Pretorius. Vom arăta concurenței toate constatările noastre, promise el. Își reîncepu pledoaria. În ceea ce privește banii, raportul meu conține o analiză completă a ceea ce ne trebuie imediat, precum și estimările suplimentare pentru diverse lucruri neprevăzute. În fine, cerem permisiunea, atât la nivel local, cât și la cel al Whitehall-ului, să redeschidem rezidența de la Hong Kong, ca bază înaintată de operațiuni.

Acest ultim punct fu primit cu o tăcere înmărmurită, la care contribui și uluiala lui Guillam. Nicăieri, în niciuna dintre discuțiile preliminare de la Prăvălie sau cu Londra, nu ridicase cineva, câtuși de puțin, nici chiar Smiley însuși, după câte știa Guillam, problema redeschiderii Casei Mari sau a instalării unui succesor. Începu o nouă rundă de vociferări.

Dacă nu se poate așa ceva, termină el, neluând seama la proteste, dacă nu putem avea rezidența noastră, cerem, cel puțin, aprobarea, cu ochii închiși, de a avea propriii noștri agenți „subterani” în Colonie. Autoritățile locale nu trebuie să știe nimic, n-avem nevoie decât de aprobarea și de protecția Londrei. Orice surse existente trebuie legitimate retrospectiv, în scris, încheie el, cu o privire aspră către Lacon, după care se sculă în picioare.

Cu tristețe, Guillam și Smiley se așezară din nou în sala de așteptare, pe aceeași banchetă de culoarea

somonului de unde porniseră, alături, ca doi călători care mergeau în aceeași direcție.

De ce? bodogăni Guillam o dată, dar a-i pune întrebări lui George Smiley nu era numai de prost gust în acea zi: era o distracție interzisă în mod expres de avizul ce atârna deasupra lor pe perete.

„Ce mod tâmpit de a-ți juca prea tare cartea, se gândi Guillam, deprimat. Ai stricat tot. Bătrân amărât și plictisitor. Ai sfârșit prin a merge prea departe. Singura operațiune care putea să ne pună la loc în șa. Aviditatea, asta este. Aviditatea unui spion grăbit. Nu-l las baltă, își spuse Guillam. Mă scufund împreună cu corabia. Vom deschide împreună o fermă de păsări”. Molly poate ține socotelile, iar Ann să aibă idile bucolice cu țăranii.

Cum te simți? întrebă el.

Aici nu e vorba de sentimente, replică Smiley.

Mulțumesc foarte mult, își spuse Guillam.

Cele zece minute se făcură douăzeci. Smiley nu se mișcase. Bărbia îi căzuse în piept, avea ochii închiși, părea că se roagă.

Poate că ar trebui să-ți iei liber într-o seară, spuse Guillam.

Smiley nu făcu decât să se încrunte.

Apăru un aprod, invitându-i să revină. Lacon era acum în capul mesei și avea aere de monitor. Enderby stătea cu două locuri mai departe, discutând în șoaptă cu Hammer galezul. Pretorius era întunecat ca un nor de furtună, iar anonima sa doamnă își punea gura într-un sărut inconstient de dezaprobare. Lacon își răsfoi notele ca să ceară liniște și, ca un judecător care urmărește efectul de sală, începu să dea citire concluziilor detaliate ale comitetului, înainte de a pronunța verdictul. Trezoreria formulase un protest serios, consemnat în document, privind proasta gestiune a conturilor lui Smiley. Smiley nu trebuie să piardă nicio clipă din vedere că orice solicitare de drepturi și de autorizații interne trebuie înaintată în prealabil Serviciului de Securitate și nu „scoasă de urechi din pălărie ca un iepure în plină ședință plenară a

comitetului” Nu se pune în niciun caz problema redeschiderii rezidenței de la Hong Kong. Dintr-o simplă rațiune de timp, o astfel de măsură era imposibilă. Era, într-adevăr, o propunere impertinentă, lăsa să se înțeleagă. Era o chestiune de principiu, consultările trebuiau să aibă loc la nivelul cel mai înalt și, întrucât Smiley se pronunțase clar împotriva informării guvernatorului cu privire la constatările sale – aici Lacon își scotea pălăria în fața lui Wilbraham –, ca și foarte dificil să se pledeze pentru reînființarea rezidenței în viitorul apropiat, ținând seama mai ales de nefericita publicitate legată de evacuarea Casei Mari.

Mă văd nevoit să accept cu multă neplăcere această opinie, spuse Smiley cu gravitate.

O, pentru numele lui Dumnezeu, gândi Guillam, să cădem cel puțin bătându-ne.

Accept-o cum vrei, spuse Enderby, iar Guillam putea să jure că văzuse atât în ochii lui Enderby, cât și în cei ai lui Hammer galezul un licăr de victorie.

Ticăloșilor, își spuse el simplu. Nu dau doi bani pe voi. În sinea sa, își lua rămas-bun de la toată haita.

Orice altceva, spuse Lacon, punând jos o foaie de hârtie și luând alta, cu anumite restricții și precauțiuni privind oportunitatea, banii și durata permisiunii, se aprobă.

Parcul era gol. Navetiștii mărunți lăsaseră terenul profesioniștilor. Perechi de îndrăgostiți stăteau lungite pe iarba umedă ca soldații după bătălie. Câțiva flamingo moțăiau. Lângă Guillam, în timp ce hoinărea euforic în spatele lui Smiley, Roddy Martindale îi ridica osanale acestuia din urmă:

Cred că George e pur și simplu minunat. Indestructibil. Și are o *mână de fier*. Ador mâna de fier. Mâna de fier e calitatea umană pe care o prefer. Și George o are din plin. Vezi lucrurile acestea total diferit când ești transferat. Te ridici la înălțimea lor, recunosc. Tatăl tău a fost arabist, dacă mi-amintesc bine?

Da, spuse Guillam, cu gândul din nou la Molly, întrebându-se dacă mai era posibil să ia cina cu ea.

Și un împătimit al *Almanahului la Gotha*. Prefera istoria veche sau istoria modernă?

Gata-gata să-i dea un răspuns cât se poate de obscen, Guillam își dădu seama la timp că Martindale se interesa destul de inocent de preferințele erudite ale tatălui său.

O, istorie veche! Foarte veche, spuse el. Ar fi ajuns în timp până la începuturile Edenului, dacă s-ar fi putut.

Să luăm masa împreună într-o zi.

- Mulțumesc.

Să stabilim o dată. Să vedem cine e mai *amuzant*, să mai schimbăm puțin compania? Pe cine ai dori să vezi?

În fața lor, plutind peste aerul proaspăt, auziră glasul târăgănat al lui Enderby, aplaudând victoria lui Smiley.

Reușită ședință. S-au rezolvat multe. Nu s-a cedat deloc. *Bine* jucată mâna. Reușește lovitura asta și cred că poți să te mai întinzi, după părerea mea. Iar Verii vor fi cooperanți, nu-i așa? urlă el de parcă ar fi fost în camera de securitate. Ai terenul de partea lor? Vor fi gata să-ți care bagajele fără să-și tragă spuza pe turta lor? Aduce a serial TV, cu peripeții, s-ar zice, dar cred că ești la înălțime. Spune-i lui Martello să-și pună pantofi cu crep, dacă are, să meargă piano, ori o încurcăm cu cei de la Colonii cât ai zice pește. Păcat de bătrânul Wilbraham. Ar fi guvernat India destul de bine.

Mai departe de ei, aproape că dispăruseră printre copaci, micul Hammer galezul își înmulțea gesturile energice către Lacon, care se apleca pentru a auzi ce spune.

„Frumos complot”, gândi Guillam. Privi înapoi și fu surprins să-l vadă pe Fawn, doica, grăbindu-se în urma lor. La început părea departe. Vălătuci de ceață îi ascundeau picioarele complet. Doar partea de sus se vedea. Apoi, dintr-odată, fu mult mai aproape, iar Guillam îi auzi răgetul tânguitor:

Domnule, domnule, încercând să-i atragă atenția lui Smiley.

Scoțându-l iute pe Martindale din raza auditivă, Guillam se îndreptă către Fawn cu pași mari.

Ce dracu' s-a întâmplat? De ce behăi așa?

Au găsit fata! Domnișoara Sachs, domnule, m-a trimis în mod expres să-i spun. Ochii îi străluceau, ușor demenți. „Spune-i șefului că au găsit fata” Vorbele ei, pentru Șefu' personal.

Vrei să spui că ea te-a trimis aici?

- Personal pentru șef, imediat, răspunse Fawn evaziv.

Am spus: „Te-a trimis ea aici?” întrebă Guillam clocotind. Răspunsul: „Nu, domnule, nu m-a trimis”. Măi regină de tragedie ieftină, alergând prin toată Londra în teniși! Ești nebun de legat! Smulgând biletul boțit din mâna lui Fawn, îl citi în grabă. Nici măcar nu este același nume. Isterie fără rost. Te duci direct înapoi în vizuina ta, auzi? Șeful îi va da atenție când se întoarce. Să nu mai îndrăznești să ridici atâta praf.

Cine era? se interesă Martindale, gătit de excitație, când se întoarse Guillam. Ce creatură simpatică! Toți spionii sunt atât de drăguți? Venețian sută-n sută. M-aș angaja pe loc.

În aceeași noapte, în sala de jocuri, avu loc o conferință improvizată, iar calitatea ei nu se îmbunătăți din cauza euforiei – în cazul lui Co unie, euforia alcoolică – determinată de triumful lui Smiley la conferința celor mari. După constrângerile și tensiunile din ultimele luni, Connie ataca în toate direcțiile. Fata! Fata era cheia! Connie se dezbăraseră de toate constrângerile intelectuale. Trimite-l pe Toby Esterhase la Hong Kong, să o repereze, să o fotografieze, să o fileze, să-i scotocească locuința! Chemați-l pe Sam Collins, *acum!* Di Salis se agita, zâmbea proteste, pufăia din pipă, își legăna picioarele, dar în seara aceea era complet vrăjit de Connie. Chiar zise, la un moment dat, ceva despre „o linie firească ce duce în miezul lucrurilor”, vrând să spună, încă o dată, fata misterioasă. Nu e de mirare că micuțul Fawn fusese contaminat de zelul lor. Guillam aproape că avea remușcări pentru ieșirea din parc. De fapt, dacă n-ar fi fost Smiley și Guillam să-i mai calmeze puțin, ar fi putut avea loc foarte ușor un act de nebunie colectivă și Dumnezeu știe unde ar

fi dus. Lumea secretă este plină de exemple de oameni zdraveni la minte care cedează în felul acesta, dar era pentru prima oară când Guillam vedea această boală în acțiune.

Era zece seara sau ceva mai mult, când, în sfârșit, putură fi redactate instrucțiuni pentru bătrânul Craw, și se făcuse zece și jumătate când Guillam, cu ochii înroșiți de oboseală, dădu de Mollie Meakin, în drum spre ascensor. Ca urmare a acestei fericite coincidențe - s-o fi aranjat Mollie? Guillam n-avea să afle niciodată -, o rază care nu se va mai stinge în veci se aprinse în viața lui Peter Guillam. Cu docilitatea ei obișnuită, Mollie consimți să fie condusă acasă, deși locuia în Highgate, ceea ce însemna un ocol de câțiva kilometri; când ajunseră în pragul casei ei, ea îl invită ca de obicei la o cafea scurtă. Prevăzând decepțiile obișnuite - „nu-Peter-te-rog-Peter-sewmpw/e - îmi pare rău” -, Guillam era cât pe-acți să refuze, când ceva din privirea ei - o anumită hotărâre calmă, cum i se păru - îl făcu să se răzgândească. Odată intrați în apartament, ea închise ușa după ei și puse lanțul. Apoi îl trase cu prefăcută sfială în dormitor, unde îl uimi cu senzualitatea ei veselă și rafinată.

Capitolul 9 Bărcuța lui Craw

Suntem la Hong Kong, patruzeci și opt de ore mai târziu și e duminică seară. Craw înainta cu precauție pe străduță. Din cauza ceții, se înserase devreme, dar casele erau prea înghesuite una într-alta ca s-o lase să pătrundă printre ele, așa că plutea cu câteva etaje mai sus, pe lângă rufe și frânghii, scuișând stropi fierbinți și plouați, care răspândeau miresme de portocale pe tarabe și ticăiau pe borul pălăriei de pai a lui Craw. Se afla în China aici, la nivelul mării, China pe care o iubea cel mai mult, iar China se trezea pentru sărbătoarea nopții; cântând, claxonând, gemând, bătând din gonguri, tânguindu-se, gătind, cântând melodii hodorogite la douăzeci de instrumente diferite sau privind nemișcată din cadrul ușii cât de delicat, Diavolul Străin, cu toată deghizarea sa, își croia drum prin toate acestea. Le iubea pe toate, dar cel mai

mult îi plăceau *bărcuțele* lui, cum le spuneau chinezii ciripitoarelor, și dintre acestea, domnișoara Phoebe Wayfarer, spre care se îndrepta să-i facă o vizită, era un exemplu clasic, oricât de modest ar fi fost.

Trase adânc aer în piept, savurând plăcerile familiare. Orientul nu-l decepționase niciodată: „Îi colonizăm, Altețele Voastre, îi corupem, îi exploatăm, îi bombardăm, le prădăm orașele, le ignorăm cultura și îi tulburăm cu infinita varietate a sectelor noastre religioase. Suntem îngrozitori nu numai privirilor lor, Monseniorilor, dar și pentru nările lor – putoarea albilor le este nesuferită și noi suntem prea nesimțiți pentru a ne da seama. Totuși, când am făcut cel mai mult rău, și mai mult decât rău, fiii mei, de-abia dacă am zgâriat suprafața zâmbetului asiatic”.

Alți albi s-ar putea să nu se fi aventurat atât de bucuros singuri în împrejurimi. Mafia de pe Vârf nici n-ar fi știut că există așa ceva. Nevestele britanice, baricadate în ghetourile lor de funcționari din Happy Valley, ar fi găsit aici tot ceea ce ele detestau mai mult în privința cantonamentului lor. Nu era un cartier prost al orașului, dar nu era nici Europa. Europa din Central Street și Pedder Street, la vreo opt sute de metri mai încolo, Europa ușilor electrice care suspinau când îți permiteau intrarea în paradisul aerului condiționat. Alți occidentali, cu temerile lor, ar fi putut arunca în junii lor, din nebagare de seamă, priviri iritate, ceea ce era primejdios. La Shanghai, Craw văzuse nu o dată oameni murind din cauza unei priviri neplăcute aruncate din întâmplare. În timp ce privirea lui Craw era întotdeauna binevoitoare, era condescendent, modest în comportament și, când se oprea să facă vreo cumpărătură, îl saluta respectuos pe proprietarul prăvălioarei într-o cantoneză aproximativă, dar viguroasă. Și plătea fără să crâcnească suprataxa impusă rasei lui inferioare.

Cumpără orhidee și ficat de miel. Făcea cumpărături în fiecare duminică, având grijă să onoreze pe rând cu obiceiurile sale tarabele rivale și – când cantoneza nu-l mai ajuta – recurgea la propria versiune, foarte colorată, de

engleză.

Apăsă pe sonerie. Phoebe, ca și bătrânul Craw, avea interfon la intrare. Birourile Centrale decretaseră că toate trebuiau să fie de același model. Vârâse o buruiană în cutia poștală, ca talisman, și acesta era semnalul de siguranță.

— Bună, se auzi o voce de fată din difuzor.

Putea fi un glas american sau cantonez, spunând pe un ton interogativ: „Da?”

Larry îmi zice Peter, rosti Craw.

- Urcă, e și Larry acum aici.

Pe scară era întuneric beznă și putea a borâtură, iar tocurile lui Craw tăcăneau ca o cutie de conserve pe treptele de piatră. Apăsă pe întrerupătorul cu temporizator, dar nu se aprinse nicio lumină, așa că trebui să orbecăie trei etaje. Se făcuseră încercări să i se găsească ceva mai ca lumea, dar murise totul odată cu plecarea lui Thesinger, iar acum nu mai era nicio speranță și, într-o anumită măsură, nici în privința lui Phoebe.

Bill, murmură ea, închizând ușa după el și îl sărută pe amândoi obrajii pătați, așa cum își pupă unchii buni fetele drăguțe, deși ea nu era așa ceva.

Craw îl oferi orhideele. Era amabil cu ea și plin de solitudine.

Draga mea, spuse el. *Iubita* mea dragă.

Tremura. Avea o cameră cu un divan, o plită și o chiuvetă și un spălător separat cu duș. Atât. Trecu pe lângă chiuvetă, despachetă ficatul și-l dădu pisicii.

Of, o răsfeti, Bill, spuse Phoebe zâmbind florilor.

Craw pusese plicul maroniu pe pat, dar niciunul din ei nu făcu vreo remarcă în legătură cu acesta.

Ce face iubitul meu *William*? spuse ea, jucându-se cu sunetele prenumelui său.

Craw își atârname pălăria și bastonul de ușa și turna whisky: sec pentru Phoebe, cu sifon pentru el.

Cum merge, Pheeb? Ăsta-i lucrul cel mai important. Cum a fost acolo, în săptămâna aia lungă și rece? Ia zi, Pheeb?

Răvășise așternutul și întinsese pe podea o cămașă

de noapte cu volănașe, întrucât, pentru cei din bloc, Phoebe era o târâtură, pe jumătate *kwailo*, care curvășărea cu grăsanul străin. Deasupra pernelor înfundate atârna un tablou cu Alpii elvețieni, o poză pe care părea să o aibă fiecare chinezoaică, iar pe lada de la capul patului ținea fotografia tatălui ei englez, singura pe care îi fusese dat s-o vadă, făcută imediat după sosirea lui pe Insulă: un funcționar din Dorking, Surrey, cu guler rotund, cu mustăți și cu o privire fixă, de om într-o ureche. Craw se întreba câteodată dacă fotografia nu fusese făcută după ce-l împușcaseră.

E-n regulă, *acum*, spuse Phoebe. *Acum* e foarte bine, Bill.

Stătea în picioare lângă el, turnând apă în vază, iar mâinile îi tremurau foarte tare, ca în fiecare duminică.

Purta o rochie-tunică, de culoare cenușie, în onoarea Beijingului și colierul de aur care i se dăduse pentru a marca primul său deceniu în serviciul Prăvăliei. Într-un acces ridicol de galanterie, Birourile Centrale hotărâseră să fie comandat la Asprey, apoi expediat prin valiză diplomatică, însoțit de o scrisoare adresată ei personal, semnată de către Percy Alleline, predecesorul nenorocos al lui George Smiley, scrisoare pe care i se permisese s-o vadă, dar nu s-o rețină. Umplând vaza, încercă s-o mute pe masă, dar apa dădu pe dinafară, așa că Bill i-o luă din mână.

Hei, ușurel, ce faci?

Se opri o clipă, zâmbind în continuare, apoi, cu un hohot lung și surd, se lăsă să cadă în scaun. Când plângea, când strănuta, când vorbea foarte tare, când râdea prea mult, dar întotdeauna sosirea lui Craw era pentru ea un moment privilegiat, indiferent în ce stare o prindea.

Bill, mi-e atât de frică uneori.

Știu, dragă, știu. Se așeză lângă ea, ținând-o de mână. Bill, urmărește tot ceea ce fac. Sunt sigură că lucrează pentru cineva. Bill, pentru cine lucrează?

- Poate e puțin îndrăgostit, spuse Craw, cu glasul cel mai gingaș, în timp ce o bătea ritmic cu palma pe umăr.

Ești o femeie atrăgătoare, Phoebe. Nu uita asta, iubita mea. Poți influența lumea fără să-ți dai seama. Simula o severitate paternă. Ai flirtat cu el? În plus, o femeie ca tine poate flirta, fără să fie conștientă de acest lucru. Un bărbat de lume își poate da seama de lucrurile acestea, Phoebe. Le observă.

Săptămâna trecută venise administratorul jos. Phoebe spunea că acesta nota orele ei de venire și de plecare. Cu o săptămână înainte, văzuse în mod repetat o mașină, un Opel, același, verde. Șmecheria era să-i liniștească temerile fără să-i reducă vigilența: deoarece, într-o zi – și Craw nu-și permitea să uite –, într-o zi, ea va avea dreptate. Scoțând de la capul patului un teanc de note de mână, Phoebe își începu relatarea, dar atât de brusc, încât Craw fii depășit. Avea o față palidă, mare, care nu reușea să fie frumoasă pentru niciuna din cele două rase. Avea trunchiul lung, picioarele scurte și mâinile saxone, urâte și puternice. Așezată pe marginea patului, dobândise dintr-odată un aer de matroană. Își pusese, pentru a citi, niște ochelari cu rame groase. Cantonul trimitea câte un student-comisar să ia cuvântul la întrunirea cadrelor de marți, spuse ea, întrunirea de joi fiind anulată, iar Ellen Tuo pierduse din nou ocazia de a fi secretară pentru o seară.

— Ușurel, exclamă Craw, râzând. Nu arde nimic, pentru numele lui Dumnezeu!

Deschizând un carnețel pe genunchi, încercă să țină pasul cu ea. Dar Phoebe nu putea fi ținută în frâu, nici chiar de către Bill Craw, cu toate că i se spusese că acesta avea rangul de colonel, dacă nu mai mult. Voia să scape, să-și facă întreaga confesiune. Una dintre țintele ei de rutină era un grup de intelectuali de stânga, format din studenți de la Universitate și din ziaristi comuniști, care o acceptaseră oarecum. Raporta în legătură cu acest grup, săptămânal, dar tară să progreseze prea mult. Acum, din cine știe ce motiv, grupul clocotea de activitate. Billy Chan fusese convocat la Kuala Lumpur la o conferință specială, afirmă ea, și li se ceruse lui Johnny și Belindei Fong să

găsească un loc sigur pentru a instala o tiparniță. Seara se lăsa repede. În timp ce-și continua relatarea, Craw se ridică discret pentru a aprinde lampa, astfel încât lumina electrică să nu o sperie, când afară se lăsa întunericul.

Se pusese problema unei alianțe cu fukienizii din North Point, spuse ea, dar, ca de obicei, tovarășii de la Universitate se opuseseră.

Se opun *oricărui* lucru, niște snobi, zise Phoebe încrâncenată. Și, de altfel, cățeaua aia idioată, Belinda, a rămas luni întregi în urmă cu cotizațiile și am face bine să o excludem din partid dacă nu se potolește cu jocurile.

Pe bună dreptate, dragă, spuse Craw calm.

Johnny Fong afirmă că Belinda este însărcinată și că nu cu el. Sper că e adevărat. O să-i închidă gura... spuse Phoebe, iar Craw își zise: „Am avut necazul acesta și cu tine de vreo două-trei ori și, dacă mi-amintesc bine, nu te-a făcut să taci, nu-i așa?”

Craw scria docil, știind că nici Londra, nici altcineva nu vor citi vreun cuvânt din notele acestea. În zilele ei bune, Prăvălia se infiltrase în zeci de grupuri de acest fel, cu speranța de a penetra ceea ce numeau proteste naveta Beijing-Hong Kong, pentru a putea astfel pune un picior în China continentală. Manevra eșuase, iar Prăvălia nu avea misiunea de a face pe câinele de pază pentru securitatea Coloniei, un rol pe care Secția Specială și-l rezerva ca pe ochii din cap. Dar *bărcuțele*, așa cum Craw o știa foarte bine, nu-și pot schimba cursul atât de ușor ca vânturile care le împing. Craw continua jocul, punându-i întrebări pentru a face să meargă discuția mai departe, verificând sursele principale și secundare.

E din auzite, Pheeb? De unde a găsit Bill Lee chestia *asta*? Să fi rotunjit el puțin povestea pentru a scăpa cu fața curată, Pheeb, adăugându-i ceva floricele?

Folosea jargonul ziaristic, deoarece, asemenea lui Jerry și Craw, Phoebe era, într-o altă profesiune, ziaristă. Făcea cronică mondenă, ca liber-profesionistă, alimentând presa de limbă engleză din Hong Kong cu bârfe din viața aristocrației chineze locale.

Ascultând, așteptând, improvizând, cum spun actorii, Craw își aminti istoria lui Phoebe, așa cum o relatase el la cursurile de reciclare de la Sarratt, cu cinci ani în urmă, atunci când fusese acolo pentru o reinițiere în artele negre. Reprezentase triumful celor două săptămâni, i se spusese ulterior. Organizaseră o ședință plenară în mod special. Veniseră până și cadrele de conducere să-l asculte. Cei care nu erau de serviciu ceruseră un microbuz care să-i aducă la timp de la reședința lor din Watford. Doar pentru a-l asculta pe bătrânul Craw, specialistul în Orient, așezat sub coamele de cerb din biblioteca amenajată în sala de ședințe, cum își prezintă pe scurt o viață întreagă dedicată marelui Joc. Titlul era *Agenți care se recrutează ei înșiși*. Pe estradă se afla un pupitru, dar nu-l folosi. În schimb, se așază pe un scaun obișnuit, cu burta căzută și cu genunchii desfăcuți, cu umbre de sudoare întunecându-i cămașa. Le relatase povestea cum le-ar fi spus-o jucătorilor de popice din Shanghai, într-o sâmbătă pe taifun la Hong Kong, dacă circumstanțele i-ar fi permis așa ceva.

„Agenți care se recrutează ei înșiși, Altețele Voastre”.

Nimeni nu cunoștea meseria mai bine, îi spusese ei – și el îi crezuse. Dacă Orientul reprezenta casa lui Craw, *bărcuțele* erau familia lui, iar el revărsa asupra lor întreaga tandrețe pe care lumea obișnuită nu-i oferise niciodată puțința de a și-o manifesta. Le creștea și le forma cu o dragoste demnă de un tată; și fusese cel mai greu moment din viața lui de om bătrân când Tufty Thesinger se făcuse nevăzut, lăsându-l baltă pe Craw fără să-l prevină și pe moment fără țintă și fără ancoră de salvare.

Unii sunt agenți din naștere, Monseniorilor – le explică el –, desemnați pentru această muncă de perioada istorică, locul și propria lor înclinație. În cazul lor, problema este pur și simplu cine îl va aborda primul, Eminențele Voastre. Fie că suntem noi; fie că este concurența sau nenorociți! ăia de misionari.

Râsete.

Apoi exemple cu unele cazuri, dar cu numele și locurile schimbate, și printre ele nu altul decât numele de

cod Susan, o *bărcuță* de genul feminin, Monseniorilor, pe teatrul Asiei de Sud-Est, născută în agitatul an 1941, de sânge amestecat. Se referea la Phoebe Wayfarer.

Tatăl, Altețele Voastre, era un funcționar fără un sfânt din Dorking, venit în Orient pentru a lucra într-una din acele întreprinderi scoțiene care prădau coasta chineză șase zile pe săptămână și-l invocau pe Calvin în cea de-a șaptea. Prea falit, prieteni, ca să-și facă rost de o nevastă europeană, și-a luat o tânără chinezoaică repudiată, pe care a instalat-o la el pe câțiva bănuți, iar numele de cod Susan este rezultatul. În aceiași ani, intră în scenă japonezii. Spuneți-i Singapore, Hong Kong, Malaysia, povestea este peste tot aceeași, Monseniorilor. Apar peste noapte. Ca să rămână. În acel haos, tatăl numelui de cod Susan face un lucru foarte nobil: „La naiba cu prudența, Eminențele Voastre, și-a zis el. Este momentul ca adevărații bărbați, cei cumsecade, să se ridice în picioare și să fie numărați”. Astfel, se însoară cu cucoana, înălțimile Voastre, un pas pe care n-aș sfătui pe nimeni să-l facă în mod normal, dar el îl face, și când se căsătorește își botează fiica dându-i numele de cod Susan și se înrolează în rândul voluntarilor, un magnific corp de imbecili eroici care au format o gardă locală împotriva hoardelor japoneze. A doua zi, nefiind un războinic din fire, înălțimile Voastre, se lasă împușcat în fund de un invadator japonez și nu întârzie să-și dea duhul. Amin. Fie-i țărâna ușoară funcționarului din Dorking, înălțimile Voastre.

În timp ce Craw își făcea cruce, hohote de râs zguduiră încăperea. Craw nu râse însă împreună cu ei, afișând o față impasibilă. În primele două rânduri sunt figuri noi, ca paginile netăiate, nenumerotate, ca fețele de televiziune; Craw ghici că erau boboci aduși să-l asculte pe Marele Om. Prezența lor îi stimulează recitalul. Din momentul acela va avea atenția îndreptată în special către primele rânduri.

— Numele de cod Susan e încă în scutece când bunul ei tată primește lovitura de grație, fraților, dar întreaga ei viață nu-i va fi dat să uite: când e la o adică, britanicii își

respectă angajamentele. Cu fiecare an scurs, își va iubi și mai mult eroul defunct. După război, vechea casă de comerț, unde lucrase tatăl ei, își va aminti de ea timp de un an sau doi, apoi va uita de ea cu foarte multă ușurință. Asta e. La cincisprezece ani, se îmbolnăvește, dat fiind că trebuie să o întrețină pe maică-sa, ținută la pat, și să lucreze în sălile de dans pentru a-și finanța propriile studii. Asta e, îi cade dragă unui inspector de la asistența socială, din fericire un membru al distinsei noastre frății, Preasfințiile Voastre; și el este acela care o îndrumă în direcția noastră. Craw își șterge fruntea de sudoare. Ascensiunea către avuție și sfințenie a numelui de cod Susan a început, înălțimile Voastre, declară el. Sub acoperirea de ziarist o aducem în joc, îi dăm să traducă ziare chinezești, îi dăm mici însărcinări, o implicăm, îi completăm educația și o antrenăm pentru munca de noapte. Ceva bani, nițică protecție, puțină afecțiune, o oarecare răbdare și nu trece mult timp și Susan a noastră are la activ șapte călătorii legale în China continentală, printre care unele cu vântul clar împotriva. Duse la îndeplinire cu multă îndemânare, înălțimile Voastre. A făcut pe curierul și a abordat în condiții de urgență un unchi de la Beijing, fapt care a meritat.

Toate astea, dragi prieteni, în ciuda faptului că este pe jumătate *kwailo* și că, firește, nu se bucură de încrederea chinezilor.

Și în tot acest timp cine credea ea că este Prăvălia, urlă Craw în fața asistenței entuziasmate, cine credea ea că suntem noi, prieteni? Bătrânul magician își coborî vocea și ridică un arătător grăsuliu. Tatăl ei, spuse el auditoriului tăcut. Noi suntem acel funcționar mort din Dorking. Sfântul Gheorghe, asta suntem. Curățind comunitățile chinezești de peste hotare de *elementele novice*, dracu' știe ce-or fi alea. Zdrobim societățile secrete și cartelurile orezului, și bandele de opiu, și prostituția infantilă. Chiar ne-a văzut, când a trebuit, ca aliat secret al Beijingului, pentru că noi, Prăvălia, avem la inimă interesele tuturor *bunilor* chinezi.

Craw aruncă o privire feroce către rândurile de figuri copilărești care se doreau severe.

Văd cumva pe cineva zâmbind, înălțimile Voastre? întrebă el cu o voce tunătoare.

Nu văzu.

Aveți grijă, domnii mei, sfârși Craw, o parte din ea a știut întotdeauna al dracului de bine că toate astea erau apă de ploaie. Aici interveniți voi. Aici trebuie să fie întotdeauna pregătit agentul de teren. O, da! Noi, apărătorii credinței, prieteni. Când este zdruncinată, o întărim. Când cade, avem brațele întinse să o prindem. Atinsese culmea. În contrapunct, lăsa glasul să-i coboare într-un murmur dulce. Fiți credința, înălțimile Voastre, oricare ar fi formele smintite pe care le îmbracă, nu o disprețuiți niciodată. Nu avem mare lucru să le oferim în schimb astăzi. Amin.

Toată viața sa, în felul lui sentimental nerușinat, bătrânul Craw își va aminti aplauzele.

Informarea odată terminată, Phoebe se aplecă în față, cu brațele pe genunchi, cu încheieturile degetelor mâinilor ei mari lipite nu prea strâns unele de altele ca niște amanți obosiți. Craw se ridică solemn în picioare, îi luă notele de pe masă și le arse în plita cu gaze.

Bravo, iubito, spuse el încet. O săptămână pe cinste, dacă pot spune așa. Altceva nimic?

Clătină din cap.

Adică de ars, spuse el.

Dădu din nou din cap.

Craw o studie.

Phoebe, draga mea, spuse el în sfârșit, ca și cum ar fi ajuns la o concluzie importantă. Mișcă-ți fundulețul E momentul să te duc la restaurant.

Întoarse capul către el, surprinsă. Băutura i se urcase la cap, ca întotdeauna.

O cină amicală, când și când, ca între doi colegi, scârța-scârța pe hârtie, nu este în contradicție cu acoperirea, îndrăznesc să spun. Ce zici?

Îi ceru să se uite la perete în timp ce-și pune a o

rochie drăguță. Avusese înainte un colibri, dar murise. Îi cumpărase altul, dar murise și acela, așa că se căzuse de acord că apartamentul nu purta noroc păsărilor colibri și renunțaseră la ele.

Într-o zi am să te duc la schi, îi spuse el, în timp ce ea înțuia ușa de la intrare în urma lor.

Era o glumă a lor, inspirată de peisajul de iarnă de deasupra patului.

Doar pentru o zi? replică ea.

Era altă glumă, ce făcea parte din același gen de replici spirituale. Obișnuite.

În acest an tulbure, cum i-ar fi spus Craw, încă era înțelept să mănânci pe un sampan din Causeway Bay. Lumea bună nu îl descoperise încă, mâncarea era ieftină și nu se asemena deloc cu ceea ce se găsea aiurea. Craw riscă și, când ajunseră pe faleză, ceața se ridicase și cerul nopții era limpede. Alese sampanul aflat cel mai departe de mal, ascuns adânc în mijlocul unui pâlc de jonci. Bucătarul stătea pe vine lângă vasul cu mangal, iar nevasta lui servea, cocile joncilor ridicându-se deasupra lor, acoperind stelele, iar copiii de pe bărci se cățarau ca niște crabi de pe o punte pe alta, în timp ce părinții lor psalmodiau catehisme stranii peste apele negre. Craw și Phoebe se ghemuiră pe scăunele de lemn, sub copertina strânsă, la vreo cincizeci de centimetri deasupra nivelului mării, mâncând barbun la lumina lămpii. Dincolo de jetelă, vasele alunecau pe lângă ei, ca niște case luminate în marș, iar joncile veneau șontâc-șontâc în urma lor. Dinspre țărm, se auzeau vaietele, zăngănitul metalic și pulsațiile Insulei, iar mahalalele imense scânteiau ca niște cutii de bijuterii deschise, în frumusețea amăgitoare a nopții. Dominându-le, zărit printre degetele aplecate ale catargelor, se ridica Vârful, Victoria, fața lui abrutizată, voalată de pletele de ceață îmbăiate în lumina lunii: zeița, libertatea, atracția pentru toată acea zbatere sălbatică din vale.

Vorbiră despre artă. Phoebe făcea ceea ce Craw considera a fi numărul ei cultural. Era foarte plictisitor.

Într-o zi, spuse ea somnoroasă, va regiza un film, poate două, despre China *adevărată*, despre China *autentică*. Recent văzuse un film istoric, făcut de Run Run Shaw, în care nu erau decât intrigi de palat. Îl considera excelent, însă puțin cam – să-i zicem – *eroic*. Apoi trecu la chestiuni de teatru. Auzise Craw vestea bună că trupa de la Cambridge Players s-ar putea să vină în Colonie cu o nouă revistă, în decembrie? Deocamdată nu erau decât zvonuri, dar spera să fie confirmate săptămâna viitoare.

A, asta va fi amuzant, Pheeb, spuse Craw cu toată inima.

Nu va fi niciun fel de amuzament, replică Phoebe încruntată. Cei de la Players s-au specializat în satiră socială mușcătoare.

Craw surâse în întuneric și îi mai turnă bere lui Phoebe, „întotdeauna ai ceva de învățat, își spuse. Monseniorilor, în fiecare zi înveți câte ceva”.

Până în momentul în care, fără vreun stimulent de care să fie conștientă, Phoebe începu să vorbească despre milionarii ei chinezi, ceea ce Craw așteptase întreaga seară. În lumea lui Phoebe, bogății Hong Kongului erau niște personaje regale. Slăbiciunile și excesele lor erau comentate tot atât de liber cum se întâmplă în alte părți cu viețile actrițelor sau cu cele ale fotbaliștilor. Phoebe le știa pe dinafară.

Deci cine este porcul de săptămâna aceasta, Pheeb? întrebă Craw cu blândețe.

Phoebe era nesigură.

Pe cine vom alege? spuse ea, simulând nehotărârea unei cochete. Era, desigur, poetul de PK; face marți șaiszeci și opt de ani, e la a treia nevastă, care are jumătate din vârsta lui. Și cum se sărbătorește PK? în oraș, cu o târfă de douăzeci de ani.

Dezgustător, fu de acord Craw.

PK, repetă el, PK era tipul cu poarta aia grozavă, nu-i așa?

O sută de mii de dolari Hong Kong, spuse Phoebe. Dragoni de trei metri înălțime, turnați în fibră de sticlă și

plexiglas pentru a putea fi luminați din interior. Sau ar putea fi porcul de YY, medită ea logic, răzgândindu-se.

YY era, într-adevăr, un bun candidat. YY se căsătorise exact acum o lună, cu încântătoarea fiică a lui JJ Haw, a lui Haw și Chan, regii petrolului, o mie de homari la nuntă. Alaltăieri-noapte, la o recepție, se afișase cu o amantă nouă-nouță, cumpărată cu banii nevesti-sii, o nimeni, doar că o îmbrăcase la Yves Saint-Laurent și o împodobise cu un colier de patru rânduri de perle Mikimoto, închiriat desigur, nu dăruit. Fără să vrea, vocea lui Phoebe slăbi și se îndulci. Bill, murmură ea, puștoaica arăta absolut fantastic lângă broscoiul ăla bătrân, ar fi trebuit s-o vezi.

Sau poate Harold Tan, gândi ea visătoare. Harold fusese deosebit de nesuferit. Pentru această sărbătoare, Harold își

270

adusese copiii acasă de la colegiile elvețiene, cu avionul, clasa întâi, de la Geneva. La patru dimineța, țopăiau în pielea goală, în jurul piscinei, copiii și prietenii lor, beți, turnând șampanie în apă, în timp ce Harold încerca să fotografieze scena.

Craw aștepta, ținându-i în sinea sa ușa larg deschisă, pe care ea însă nu voia să treacă încă, iar Craw era vulpoi prea bătrân ca s-o forțeze.

Chiu Chow sunt cei mai buni, spuse el șiret. Chiu Chow n-ar face tâmpenii din acestea. Nu-i așa, Pheeb? Au buzunare foarte adânci și brațe foarte scurte, își dădu el cu părerea. L-ar face și pe un scoțian să roșească, oamenii voștri din neamul Chiu Chow, nu-i adevărat, Pheeb?

Phoebe nu agrea ironiile.

Să nu crezi asta, replică ea rezervată. Mulți din neamul Chiu Chow sunt și generoși, și de o moralitate exemplară.

Se străduia s-o facă să vorbească despre bărbatul acela, așa cum un prestidigitator te face să alegi o carte, dar ea ezita încă, se învârtea în jurul subiectului, căuta o alternativă. îl menționa pe unul, pe altul, pierdea firul, mai voia bere, dar când el era gata-gata să renunțe, Phoebe remarcă, pe un ton visător:

Iar, cât îl privește pe Drake Ko, este un *mielușel*. Nicio vorbă urâtă despre Drake Ko, te rog.

Acum era rândul lui Craw s-o vireze.

Ce crezi, Phoebe, despre divorțul bătrânului Andrew Kwok? întrebă el.

Hristoase, trebuie să-l fi costat o avere!

Se spune că voia să-i dea pașaportul mai demult, dar dorise să aștepte ca tipul să-și facă suma și ca aceasta să merite într-adevăr să divorțeze. E ceva adevăr în asta, Pheeb? Și așa mai departe, trei, cinci nume, până să-și permită să muște momeala.

Ai auzit vreodată că bătrânul Drake Ko întreține o amantă albă? Se vorbea de treaba asta mai deunăzi la Hong Kong. O blondină, bucățică bună, după câte se pare.

Lui Phoebe îi plăcea să și-l închipuie la Hong Kong Club, îi satisfăcea nostalgiile coloniale.

O, *toată lumea* a auzit, spuse ea, plictisită, ca și cum Craw, ca de obicei, se afla la ani-lumină depărtare de momeală. Era o vreme când *toți* tipii aveau, nu știai? PK avea două, bineînțeles, Harold Tan avea și el una, până în ziua în care i-a umflat-o Eustace Chow, iar Charlie Wu a încercat să o ducă pe *a lui* la un dineu dat de guvernator, dar *tai-tai* n-a lăsat șoferul să se ducă s-o ia.

Unde le găsesc, Iisuse? întrebă Craw, râzând. Pe Crawford Street?

La companiile aeriene, unde altundeva crezi? îi replică Phoebe, indignată. Însoțitoare de bord, care fac câte o lipitură în timpul escalelor, cinci sute de dolari SUA pe noapte pentru o putoare albă. Și asta include și liniile englezești, nu te îmbăta cu apă rece, englezoaicele sunt de departe cele mai rele. Apoi, Harold Tan o plăcea pe a lui atât de mult, încât a făcut un aranjament cu ea și iată-le, toate instalate în apartamente și preumblându-se prin magazine ca ducesele, de câte ori vin la Hong Kong pentru patru zile, destul ca să-ți facă *silă*. Dar, atenție, Liese este cu totul altă mâncare de pește. Liese are clasă. Este extraordinar de aristocrată, părinții ei au niște domenii fabuloase în sudul Franței și o insuliță în Bahamas și, din

considerente de pură independență morală, refuză să le accepte averea. N-ai decât să te uiți ce oase fine are.

Liese, repetă *Craw*, *Liese*? Nemțoaică, da? Nu-mi plac nemții. Nu din prejudecăți rasiale, dar nu-i am la inimă. Și, mă întreb eu, ce face un încântător băiat din clanul Chiu Chow, ca *Drake*, cu o scârbă de nemțoaică pe post de amantă? Dar ar trebui să știi, *Pheeb*, tu ești experta, e domeniul tău, draga mea, cine sunt eu, în fond, ca să critic?

Se mutaseră în partea din spate a sampanului și stăteau întinși pe perne, unul lângă altul.

Nu fi absolut ridicol, sări *Phoebe*. *Liese* este o englezoaică aristocrată.

Tra-la-la, spuse *Craw* și se uită un timp la stele.

Are o excelentă influență asupra lui, îl rafinează.

- Cine? spuse *Craw*, ca și cum ar fi pierdut firul.

Phoebe vorbea printre dinții strânși.

Liese are o influență benefică asupra lui *Drake Ko*. *Bill*, ascultă, dormi? *Bill*, cred că trebuie să mă duci acasă. Du-mă acasă, *Bill*, te rog!

Craw scoase un oftat ușor. Aceste ciondăneli de îndrăgostiți aveau loc cel puțin o dată la șase luni și exercitau asupra relației lor un efect purificator.

Draga mea, *Phoebe*. Ascultă-mă o clipă, vrei? O clipă, bine? Nicio englezoaică, de familie bună, cu oase fine sau cu picioarele în X, nu se numește *Lisie*, doar dacă nu e amestecat un neamț pe undeva. Asta pentru început. Cum o mai cheamă?

Worth.

Merită, cum ar zice englezul. Cât face? A fost o glumă. Las-o baltă. *Elizabeth*, așa o cheamă. Prescurtat *Lizzie*. Sau *Liza*. *Liza* de *Lambeth*. Ai auzit tu prost. Puțin sânge albastru, dacă vrei: *domnișoara Elizabeth Worth*. Așa pot vedea și eu oasele fine. Nu *Liese*, dragă, *Lizzie*.

Phoebe nu-și ascunse furia.

Nu-mi spune mie cum se pronunță *nimic*! îi aruncă ea. Numele ei e *Liese*, se pronunță *Liize* și se scrie L-I-E-S-E pentru că am întrebat-o și l-am notat și am publicat numele

ăsta în... O, Bill. Fruntea îi căzu pe umărul lui. O, Bill. Du-mă acasă.

Începu să plângă. Craw o strânse drăgăstos în brațe, bătând-o ușor pe umăr.

Hai, liniștește-te, draga mea, vina e a mea, nu a ta. Trebuia să-mi dau seama că este una dintre prietenele tale.

O femeie de lume bună cum e Liese, o femeie frumoasă și bogată, prinsă într-o legătură romantică cu un reprezentant al noii nobilimi a Insulei; cum ar putea o ziaristă atât de silitoare ca Phoebe să nu fie prietenă cu ea? Am fost orb. iartă-mă! Lăsa să treacă o pauză decentă. Ce s-a întâmplat? Întrebă el cu îngăduință. I-ai luat un interviu, nu-i așa?

Pentru a doua oară în noaptea aceea, Phoebe își șterse ochii cu batista lui Craw.

M-a implorat. Nu este prietena mea. E prea de sus ca să fie prietena mea. Cum ar putea fi? M-a implorat să nu-i public numele. Se află aici incognito. Viața ei depinde de acest lucru. Dacă părinții ei ar ști că e aici, ar trimite după ea imediat. Sunt fantastic de influenți. Au avioane particulare, de toate, în clipa în care ar afla că trăiește cu un chinez, ar exercita presiuni incredibile doar pentru a o readuce acasă. „Phoebe, mi-a spus ea. Din toți cei care locuiesc la Hong Kong, tu înțelegi cel mai bine ce înseamnă să trăiești la umbra intoleranței/4 M-a implorat. Am promis.

Foarte bine, spuse Craw hotărât. Nu-ți încălca niciodată această promisiune. O promisiune este un legământ. Oftă în semn de admirație. Căile ascunse ale vieții, întotdeauna am spus-o, sunt și mai ciudate decât cele drepte. Dacă povestești asta în ziarul tău, redactorul-șef îți va spune că ți-ai pierdut mințile, te asigur. Și totuși e adevărat. Un exemplu superb și magnific de integritate umană absolut gratuită. Ea închisese ochii, așa că el o scutură pentru a o face să-i țină deschiși. Hai să vedem. O unire ca aceasta unde își află geneza, mă întreb. Ce stea, ce întâmplare fericită putea să aducă alături două suflete atât de

nefericite? Și la Hong Kong, pe deasupra, pentru numele lui Dumnezeu!

A fost soarta. Ea nici măcar nu locuia aici. Se retrăsese total de lume, după o dragoste nefericită, și se hotărâse să-și petreacă restul vieții făcând bijuterii deosebit de rafinate pentru a da lumii ceva frumos printre atâtea suferințe. A sosit aici cu avionul pentru vreo două zile, doar cât să cumpere aur și, absolut din întâmplare, la una dintre fabuloasele recepții ale lui Sally Cale, l-a întâlnit pe Drake Ko. Asta e.

Iar apoi, o iubire adevărată și-a urmat drumul ei gingaș, da?

Desigur că nu. L-a cunoscut. L-a iubit. Dar era hotărâtă să nu se încurce mai tare și a plecat acasă.

Acasă, repetă Craw, uluit. Unde se află casa unei femei de integritatea ei?

Phoebe izbucni în râs. Nu în sudul Franței, prostituțule! La Vientiane. Un oraș pe care nu-l vizitează nimeni vreodată. Un oraș fără viață mondenă, fără niciunul dintre lucrurile de lux cu care fusese obișnuită de la naștere. Acesta era locul ales de ea. Insula ei. Avea prieteni acolo, o interesau budismul, arta și antichitatea.

Și pe unde bântuie acum? În grădina ei umilă, cramponându-se de noțiunile ei de abținere? Sau a convertit-o Fratele Ko la cărări mai puțin cumpătate?

Nu fi sarcastic! Drake i-a dat, firește, un apartament superb.

Craw nu putea merge mai departe. Își dădu seama imediat de asta. Acoperi cartea cu altele, îi spuse povești despre vechiul Shanghai. Dar nu mai făcu niciun pas către evaziva Liese Worth, cu toate că Phoebe l-ar fi putut scuti de o mulțime de muncă și de căutări.

În spatele fiecărui pictor, îi plăcea să spună, și în spatele fiecărui agent, prieteni, ar trebui să se afle câte un coleg, în picioare, cu o bătă, gata să-i dea la cap atunci când merge prea departe.

În taxiul care-i ducea spre casă, se calmase, dar încă tremura. O conduse, cu multă gentilețe, până la ușă. O

iertase complet. În prag se aplecă să o sărute, dar ea se dădu înapoi.

Bill. Folosesc într-adevăr la ceva? Spune-mi. Când nu voi mai fi de folos, trebuie să mă dai afară, insist. Astă-seară n-a fost nimic. Ești drăguț, te prefaci, eu încerc. Asta tot nu înseamnă însă nimic. Dacă e vreo altă treabă pentru mine, o accept. Altfel, trebuie să mă dai afară. Fără milă.

Vor mai fi și alte nopți, o asigură el, și numai atunci ea îl lăsă să o sărute.

Mulțumesc, Bill, spuse ea.

Deci așa stăm, înălțimile Voastre, își reaminti Craw vesel, când luă un taxi spre Hilton. Numele de cod Susan trusesse, ținuse și, pe zi ce trecea valora din ce în ce mai puțin, deoarece agenții nu reprezintă niciodată mai mult decât ținta spre care sunt îndreptați, iar asta e valabil pentru toți. „La un moment dat, ne-a dat aur, aur pur, Monseniorilor - și, în sinea sa, ridică același arătător butucănos, un mesaj către tinerii lipsiți de experiență, ce-l ascultau fascinați, din primele rânduri -, la un *moment* dat, de care ea nici măcar nu și-a dat seama și nici *nu-l va putea ști vreodată!*”

La cele mai bune glume, la Hong Kong - scrisese odată Craw - se râde arareori pentru că sunt prea serioase. În acel an, de exemplu, în blocul-tum neterminat, era un han în stil Tudor, unde fetișcane englezoaice get-beget, morocănoase, cu decolteuri de epocă, serveau bere englezească autentică la zece grade sub temperatura la care era băută în Anglia, în timp ce în hol, culi asudați, cu caschete galbene, munceau ziua și noaptea să isprăvească ascensoarele. Puteai, de asemenea, vizita taverna italiană, unde o scară în spirală, din fier forjat, părea să ducă până la balconul Julietei, dar se termina într-un plafon de ipsos alb; sau bodega scoțiană, cu scoțieni chinezi în kilturi, care din când în când se încăierau când era zăduful mai mare sau când se scumpea prețul călătoriei pe Star Ferry. Craw fusese chiar la un local în care se fuma opiu, cu aer condiționat și cu difuzoare ascunse, care transmiteau muzica formației Greensleeves. Dar cel mai bizar, ceea ce-l

contraria cel mai mult pe Craw, era barul de pe acoperiș, cu vedere spre port, cu cvartetul chinez care interpreta muzica lui Noel Coward, și barmanii săi chinezi cu figura impasibilă, în costume negre și cu peruci, care apăreau din întuneric, pentru a te întreba, într-o americană perfectă, „ce preferi să bei?”

O bere, mormăi invitatul lui Craw, în timp ce se servea cu un pumn de alune sărate. Dar *rece*. Auzi? Foarte rece. Și adu-o *repede-repede*.

- Viața vă surâde, Eminența Voastră? se interesă Craw.

- Lasă-te de chestiile astea. Mă calcă pe nervi.

Fața puternic brăzdată a comisarului era imobilă, exprimând doar un cinism fără sfârșit. Dacă omul avea de ales între bine și rău, spunea privirea lui cruntă și otrăvită, el ar alege oricând răul; iar lumea era despicată la mijloc, între cei care știau asta și o acceptau, și fătălăii pletosi de la Whitehall, care credeau în Moș Crăciun.

I-ai găsit dosarul?

— Nu.

O cheamă Worth. A renunțat la câteva silabe.

- La naiba, știu cum o cheamă! Poate să-și zică și Mata Hari, că mi se rupe. Nu există niciun dosar.

- Dar a existat?

Așa e, camarade, *a existat*, sorbi Bilă Tare furios, imitând accentul lui Craw. *A existat*, și acum nu mai este. Ți-e clar, sau trebuie să o scriu cu cerneală simpatică pe curul unui porumbel călător, băi, australian necredincios ce ești?

Craw păstră tăcerea o clipă, sorbind înghițituri mici și regulate.

Să fi făcut Ko asta?

- Să facă ce? spuse Bilă Tare, arătându-se în mod deliberat obtuz.

Să-i umfle dosarul?

- S-ar putea.

Boala dispariției documentelor pare să se întindă, comentă Craw după o nouă pauză luată ca să se răcorească. Londra strănută și Hong Kongul răcește. Toată

simpatia mea profesională, Monseniore. Condoleanțele mele frățești. Își coborî glasul într-un murmur de-abia perceptibil. Spune-mi, numele Sally Cale evocă vreo melodie în urechile înălțimii Voastre?

N-am auzit în viața mea de ea.

- în ce branșă lucrează?

O societate comercială care desface antichități chichi, la Kowloon. Comori de artă furate, falsuri de calitate, reprezentări ale lui Buddha.

De unde?

Marfa autentică din Birmania, prin Vientiane. Falsurile sunt autohtone. O lesbiană de vreo șaizeci de ani, adăugă el acru, adresându-se prudent unei noi halbe de bere. Crește lupi alsacieni și cimpanzei. Pe strada ta, ceva mai sus.

Cazier are?

- Glumești!

- Mi s-a spus că fata i-a fost prezentată lui Ko de către Cale.

Și ce-i cu asta? Cale face pe codoașa pentru albe. Băieții Chow o iubesc pentru chestia asta și, ca să-ți spun drept, și eu. Am rugat-o într-o zi să mă servească și pe mine. Mi-a spus, scroafa dracului, că n-are nicio bucatăică atât de mică.

Gingașa noastră frumusețe se află aici, vezi-Doamne, să cumpere aur. Stă-n picioare?

Bilă Tare îl privi pe Craw din nou cu dispreț. Craw se uită la Bilă Tare. Părea o ciocnire între două obiecte de neclintit.

Bineînțeles că stă-n picioare, scui pă Bilă Tare de sus. Cale avea monopolul aurului de contrabandă provenit din Macao, nu-i așa?

Și ce-are Ko în chestia asta?

Hai, las-o baltă, nu te mai învârti în jurul cozii. Cale era de mască. Chestia a fost șmenul lui Ko de la cap la coadă. Bulldogul ăsta gras pe care îl ține în lesă a apărut ca partener al ei.

— Tiu?

Bilă Tare căzuse din nou în melancolia dată de bere, dar Craw nu avea chef să lase bucăţica din mână, şi-şi apropie capul pestriţ de urechea de boxer a lui Bilă Tare.

Unchiul meu George va aprecia în mod deosebit orice informaţie existentă cu privire la numita Cale. 'Nţeles? Va răsplăti gras tot ce merită. Este deosebit de interesant în privinţa persoanei ei din momentul în care a prezentat-o pe demoazela protectorului ei, Crow, până în ziua de azi. Nume, date, activităţi, tot ce aveţi în păstrare. M-auzi?

Să-i spui lui unchi-tău George că asta m-ar băga pentru cinci ani la închisoarea Stanley.

- Şi nu veţi duce lipsă de companie acolo, nu-i aşa, Domnia Voastră? Întrebă Craw pe un ton muşcător.

Era o referire lipsită de amabilitate la unele evenimente recente şi triste din lumea lui Bilă Tare. Doi dintre colegii săi cu state mai vechi de serviciu fuseseră trimişi acolo pe mai mulţi ani fiecare şi mai erau unii care aşteptau cu jale să li se alăture.

Corupţie, bombăni Bilă Tare cu furie. Vor descoperi mâine trafic de influenţă. Nenorociţi de Cercetaşi, mă fac să borăsc.

Craw mai auzise chestia asta, dar o auzi din nou, pentru că avea darul preţios de a asculta, care la Sarratt e apreciat şi mai bine decât ştiinţa de a comunica.

Treizeci de mii de europeni nenorociţi şi patru milioane de galbeni, o altă moralitate, unul dintre cele mai bine organizate syndicate ale crimei din lume. Ce se aşteaptă de la mine? Nu putem pune capăt criminalităţii, cum s-o controlăm? Îi reperăm pe ăi mari şi încheiem un târg cu ei, aşa facem, bineînţeles. Bine, băieţi, fără crime întâmplătoare, fără încălcări de teritorii, totul să fie curat şi decent, iar fiica mea să poată merge pe stradă şi ziua şi noaptea. Vreau o mulţime de arestări pentru a le face plăcere judecătorilor şi să-mi câştig pensia aia amărâtă; să-l ferească Dumnezeu pe oricine încalcă regulile şi este lipsit de respect faţă de autorităţi. Îşi dezleagă şi ei punga puţin. Arată-mi o singură persoană de pe toată Insula asta mizerabilă care nu unge pe ici, pe colo. Dacă sunt unii care

plătesc, sunt alții care *primesc*. E la mintea cocoșului. Și dacă sunt oameni care primesc... în plus, spuse Bilă Tare, plictisit dintr-odată de propriul raționament, unchiul George știe toate astea.

Capul léonin al lui Craw se ridică încet, până când privirea lui amenințătoare se fixă drept pe fața lui Bilă Tare, care părea că se ferește.

George știe *ce*, dacă mi-este permis?

Pe Sally, nenorocita aia de Cale. Am întors-o pe față și pe dos pentru voi cu ani în urmă. Plănuia să submineze lira sterlină sau cine știe ce altă chestie împruțită. Lingouri de aur aruncate pe piețele de aur de la Zürich, zi și tu. O grămadă de vorbe goale, ca de obicei, dacă vrei să știi părerea mea.

Mai trecu o jumătate de oră până când bătrânul australian se ridică în picioare plictisit, urându-i lui Bilă Tare viață lungă și fericire.

Iar tu, ține-ți fundul la soare-apune, bombăni Bilă Tare.

Craw nu se duse acasă în seara aceea. Avea prieteni, un avocat de la Yale și nevastă-sa, care dețineau unul dintre cele două sute de hoteluri particulare din Hong Kong, o casă veche cu multe coridoare întortocheate pe Polock's Path, sus pe Vârf, și aceștia îi dăduseră o cheie. O mașină cu număr de înregistrare TC era parcată pe alee, dar era cunoscută patima prietenilor lui Craw pentru lumea diplomatică. Intrând în camera sa, Craw nu păru deloc surprins să găsească un tânăr american, respectuos, așezat într-un balansoar de răchită, citind un roman gros: un băiat blond, curățel, îmbrăcat într-un costum ireproșabil în stil diplomat. Craw nu salută această persoană, nici nu păru să-i remarce prezența în vreun fel, în schimb, se așază la biroul cu cristal și, pe o singură foaie de hârtie, în cea mai bună tradiție a mentorului său papal Smiley, începu să redacteze cu majuscule un mesaj personal pentru Sanctitatea Sa, pe care mâinile ereticilor nu trebuiau să-l atingă. După aceea, pe altă foaie de hârtie, notă cifrul pentru a codifica textul. Când termină, le întinse pe ambele băiatului, care, cu mult respect, le băgă

în buzunar și plecă imediat fără să scoată un cuvânt. Rămas singur, Craw așteptă până auzi huruitul motorului, înainte de a deschide și de a citi mesajul pe care i-l lăsase tânărul. Apoi îl arse și aruncă cenușa în chiuvetă, lăsând să curgă apă peste ea, înainte de a se întinde recunoscător în pat. Doamne, cât era de obosit.

„A fost o zi plină, dar mai sunt în stare să le fac surprize”, gândi el. Era obosit. Doamne, cât era de obosit. Își reaminti figurile, strâns lipite una lângă alta, ale copiilor de la Sarratt. Dar facem progrese, înălțimile Voastre. Progresăm, inexorabil. Bineînțeles, cu încetineala orbului, încercând drumul cu bastonul prin întuneric. E momentul să trag și eu puțin opiu, gândi el. E momentul să am și eu o fată drăguță să mă mai înveselească. Iisuse, cât era de obosit.

Smiley era și el obosit, poate, însă, textul mesajului lui Craw, primit o oră mai târziu, îl învioră deosebit de mult: cu atât mai mult, cu cât dosarul domnișoarei Cale, Sally, ultima adresă cunoscută Hong Kong, falsificatoare de obiecte de artă, traficantă de lingouri de aur și uneori de heroină, era de data aceasta în viață și intact în arhivele Prăvăliei. Și nu numai atât. Numele de cod Sam Collins, în calitatea sa de rezident, camuflat la Vientiane, al Prăvăliei, se etala pe toate paginile precum ghirlandele unei victorii îndelung așteptate.

Capitolul 10 Ceai și simpatie

I se pusese în cârcă de mai multe ori lui Smiley, din clipa în care cortina căzuse peste cazul Dolphin, că acela fusese momentul în care George ar fi trebuit să-l recheme pe Sam Collins, să-l lovească zdravăn, exact acolo unde doare cel mai tare. George, spun cei care se pricep, ar fi putut evita astfel o mulțime de băjbâieli; ar fi putut să câștige timp prețios.

Vorbele acestora sunt de o absurditate simplistă.

În primul rând, nu conta timpul. Filonul rus și operația pe care o finanța, oricare ar fi fost ea, existau de ani întregi; dacă aceasta nu era deranjată, putea continua să funcționeze încă mulți ani buni. Singurii care cereau

acțiune erau baronii de la Whitehall, Prăvălia însăși și indirect Jerry Westerby, care avea să se consume de plictis încă vreo două-trei săptămâni, în timp ce Smiley pregătea meticulos următoarea sa lovitură. Apoi, se apropia Crăciunul, ceea ce îi face pe toți nerăbdători. Ko și operația pe care o controla, indiferent care ar fi fost ea, nu dădeau niciun semn că ar mișca. „Ko și banii lui rusești stăteau ca un munte în calea noastră, va scrie Smiley mai târziu, în notele sale de concluzii cu privire la afacerea Dolphin. Puteam să examinăm dosarul ori de câte ori aveam chef, dar nu-l puteam mișca din loc. Problema avea să fie nu aceea de a ne mișca noi, ci de a-l scutura pe Ko într-atât încât să ajungem să-l înțelegem”.

Lecția este clară: înaintea tuturor, poate cu excepția lui Connie Sachs, Smiley vedea fata ca pe o potențială pârghie și, ca atare, cel mai important – dacă nu singurul – personaj din distribuție, mult mai important, de pildă, decât Jerry Westerby, care era oricând de înlocuit. Aceasta era doar una dintre multiplele rațiuni pentru care Smiley se străduise să se apropie de ea cât de aproape îi permiteau considerentele de securitate. O altă rațiune era că natura legăturii dintre Sam Collins și fată plutea încă în incertitudine. E atât de ușor azi să te uiți înapoi și să zici „evident”, dar la vremea aceea întreaga chestiune era departe de a fi rezolvată. Dosarul Cale furniza un indiciu. Intuiția lui Smiley cu privire la demersurile lui Sam îl ajutase să umple câteva goluri; verificările făcute în grabă de cei de la Arhive oferiseră anumite indicii, precum și grămada obișnuită de cazuri analoage; antologia rapoartelor din teren ale lui Sam era revelatorie. Fapt este că, cu cât Smiley îl ținea mai mult pe Sam deoparte, cu atât ajungea mai ușor la o înțelegere independentă a relațiilor dintre fată și Ko, și între fată și Sam; și cu atât avu mai multă putere să se târguiască când el și Sam se așezară din nou față în față.

Și cine din toată lumea asta putea spune sincer cum ar reacționa Sam sub presiune? Anchetatorii avuseseră ei succesele lor, e adevărat, dar și eșecuri. Sam era o nucă

tare.

Pe Smiley îl mai reținea și alt considerent, deși era prea domn să-l menționeze în raportul său. Bântuiau o mulțime de fantome în acele zile de după cădere, iar una dintre ele era teama ca nu cumva, îngropat pe undeva prin Prăvălie, să nu se afle succesorul desemnat de Bill Haydon: că Bill l-ar fi adus, recrutat, educat pentru eventualitatea acelei zile când el însuși, într-un fel au altul, ar fi dispărut din scenă. Sam fusese de la bun început propus spre angajare de către Haydon.

Transformarea lui în victimă de către Haydon putea foarte bine să fie o chestie aranjată. Cine putea spune, în această atmosferă de mare nervozitate, că Sam Collins, care trăgea sforile pentru a fi reîncadrat, nu era moștenitorul prezumtiv al trădării lui Haydon?

Pentru toate aceste motive, Smiley își puse fulgarinul și ieși în stradă. Cu toată inima, fără îndoială, pentru că în sufletul său avea încă gustul anchetei. Până și detractorii săi recunoșteau acest lucru.

În cartierul bătrânului Bamsbury, în circumscripția londoneză Islington, în ziua în care Smiley, în sfârșit, își făcu discreta sa apariție acolo, ploaia optase pentru o pauză în mijlocul dimineții. Pe acoperișurile de ardezie ale căsuțelor în stil victorian, capacele coșurilor, de pe care târâia ploaia, erau ghemuite unul într-altul, ca niște păsări ude printre antenele de televiziune. În spatele lor, sprijinită de schele, se ridica silueta unui bloc de locuințe a cărui construcție fusese întreruptă din lipsă de fonduri.

Domnul...?

- Standfast, răspunse Smiley politicos de sub umbrelă.

Oamenii onorabili se recunosc între ei din instinct. Domnul Peter Worthington nu avu decât să deschidă ușa și să arunce o privire la personajul grăsuliu, ud de ploaie, din prag - servietă neagră diplomat, cu literele EnR gravate pe închizătoarea groasă din plastic, cu aerul său neîncrezător și aspectul său ușor ponosit -, pentru ca o expresie de bun venit prietenos să-i lumineze fața amabilă.

Bravo! Drăguț din partea dumneavoastră să veniți.

Foreign Office este în Downing Street acum, nu-i așa? Cum ați venit? Cu metroul de la Charing Cross, presupun? Hai, intrați și luați o ceașcă de ceai.

Predase într-o școală particulară, dar trecuse în învățământul de stat, deoarece era mai rentabil. Avea o voce potolită, liniștitoare și loială. Până și hainele sale, observă Smiley, în timp ce-l urma pe coridorul strâmt, inspirau fidelitatea. Deși Peter Worthington n-avea mai mult de treizeci și patru de ani, costumul său greu de tweed ar fi fost încă la modă - sau nu - atât cât avea nevoie posesorul. Casa nu avea grădină. Biroul său dădea direct către un teren de joacă asfaltat. Un grilaj zdravăn proteja fereastra, iar curtea era împărțită în două printr-un gard înalt metalic. Dincolo de curte se afla școala, o clădire în stil eduardian, nu foarte deosebită de Prăvălie, doar că se putea vedea spre interior. La parter, Smiley observă atârinate de perete picturi ale copiilor. Mai sus, eprubete, în rastele de lemn. Era recreație și, în curtea lor, fetele în costume de gimnastică alergau după o minge de handbal. De partea cealaltă a gardului însă, băieții stăteau în grupuri tăcute, ca pichetele de greviști la poarta unei uzine, negrii de-o parte, albi de cealaltă parte. În birou, te afundai până la genunchi printre manuale școlare. Un ghid ilustrat al regilor și al reginelor Angliei era deschis pe marginea șemineului. Nori plumburii întunecau cerul și îi dădeau școlii un aspect de casă părăsită.

Sper că nu vă deranjează zgomotul, strigă Peter Worthington din bucătărie. Mi-e teamă că eu nici nu-l mai aud. Zahăr?

Nu. Nu. Fără zahăr, mulțumesc, spuse Smiley cu un surâs complice.

Vă supravegheați kaloriile?

- Da, puțin, puțin.

Smiley își juca propriul rol, adăugând câte ceva, cum se spune la Sarratt. Nițel mai modest, nițel mai ros de griji: amabilul, blândul funcționar public care ajunsese la un anumit plafon la vârsta de patruzeci de ani și de atunci nu-l mai depășise.

E și lămâie, dacă vreți! strigă Peter Worthington din bucătărie, zdrăngănind farfurioarele neîndemânatic.

- O, nu, mulțumesc! Doar lapte.

Pe mocheta uzată din birou se vedeau urmele existenței altui copil, mai mic: cuburi și un caiet pe care erau zmângălite la infinit literele D și A. De lampă atârna o stea de Crăciun din carton. Pe pereții maronii se aflau magi, sănii și vată. Peter Worthington se întoarce cu o tavă în mână. Era un bărbat înalt și colțuros, cu păr sărmos șaten, ce începuse să albească înainte de vreme. Cu toată zdrăgăneala de vase, ceștile nu erau încă prea curate.

Foarte înțelept din partea dumneavoastră să alegeți un moment în care sunt liber, spuse el făcând semn cu capul către caiete. Dacă se poate vorbi de timp liber cu grămada asta de caiete de corectat.

Cred că voi, profesorii, sunteți foarte subestimați, spuse Smiley scuturându-și ușor capul. Am și eu prieteni dascăli. Stau treji jumătate de noapte, corectând lucrări, așa mă asigură ei și n-am niciun motiv să mă îndoiesc de spusele lor.

Ăstia sunt dintre cei conștiincioși.

Sunt convins că vă pot include în această categorie.

Peter Worthington zâmbi, brusc încântat. Mi-e teamă că da. Dacă un lucru merită făcut, atunci trebuie făcut bine, spuse el, ajutându-l pe Smiley să-și scoată fulgarinul.

Ca să spun drept, mi-aș dori ca această părere să fie ceva mai răspândită.

- Ar fi trebuit să fiți dumneavoastră înșivă profesor, spuse Peter Worthington și amândoi izbucniră în râs.

Ce faceți cu băiețelul dumneavoastră? întrebă Smiley, așezându-se.

- Ian? O, se duce la bunică-sa. Din partea mea, nu a soției mele, adăugă el în timp ce turna ceaiul. Îi întinse lui Smiley o ceașcă. Sunteți căsătorit? întrebă el.

Da, da, sunt și am și eu o căsnicie foarte fericită, dacă îmi pot permite să mă exprim așa.

Copii?

Smiley negă din cap, permițându-și să se încrunte

puțin pentru a-și arăta dezamăgirea.

Din păcate, nu, zise el.

Știu că doare, spuse Peter Worthington, absolut rezonabil.

- Sigur că doare, răspunse Smiley. Ne-ar fi plăcut să trecem prin această experiență. Se resimte și mai mult, la vârsta noastră.

- Spuneți la telefon că există vești despre Elizabeth, rosti Peter Worthington. Aș fi foarte recunoscător să aflu despre ce e vorba.

Nu e nimic extraordinar, zise Smiley cu prudență.

- Dar se poate spera. Trebuie să nu-ți pierzi speranța.

Smiley se aplecă peste servieta sa oficială din plastic negru și deschise încuietoarea simplă.

Mă întreb dacă ne puteți ajuta, spuse el. Nu înseamnă că nu vreau să vă vorbesc, dar trebuie să fim siguri. Și eu sunt genul de om care crede că niciodată nu ne luăm destule precauții, și nu mi-e rușine să o recunosc. Facem același lucru în privința deceselor noastre în străinătate. Nu ne angajăm niciodată înainte de a fi *absolut siguri*. Prenume, nume, adrese complete, data de naștere, dacă ne-o putem procura, nu ne scutim niciun efort. Doar pentru a fi siguri. Nu cercetăm *cauza*, desigur, *cauza* nu este domeniul nostru, este treaba autorităților locale.

Dați-i drumul, spuse Peter Worthington cu tot sufletul.

Observând tonul lui puțin forțat, Smiley își ridică ochii, dar fața cinstită a lui Peter Worthington era întoarsă și părea că studiază o mulțime de pupitre de muzică îngrămădite într-un colț.

Umezindu-și buricul degetului gros, Smiley deschise cu efort un dosar pe care îl ținea în poală și întoarse câteva pagini. Era un dosar de la Foreign Office, însemnat „Persoane dispărute”, obținut de către Lacon de la Enderby sub un pretext oarecare.

Ar fi prea mult dacă v-aș ruga să revedem împreună toate detaliile de la bun început? Doar detaliile caracteristice, bineînțeles, și doar dacă vreți să-mi spuneți, nu mai trebuie să precizez aceasta, nu-i așa? Problema

mea este, vedeți, că nu sunt persoana nimerită pentru acest gen de muncă. Colegul meu Wendower, pe care l-ați cunoscut, este din păcate bolnav și... știți, nu ne place totdeauna să așternem *totul* pe hârtie, nu-i așa? E un tip admirabil, dar în materie de redactare a rapoartelor îl găsesc puțin cam *sec*. Nu neglijent, departe de așa ceva, dar uneori oarecum lacunar în privința laturii umane.

- Am fost întotdeauna de o sinceritate absolută. Întotdeauna, spuse Peter Worthington cam nervos către pupitrele de muzică. Sunt convins de asta.

În ceea ce *ne* privește, vă pot asigura, noi, cei de la Foreign Office, respectăm ceea ce ni se încredințează.

Se lăsă o tăcere bruscă. Până acum, nu-i dăduse prin cap că tipetele copiilor puteau fi liniștitoare, totuși, când încetară și terenul de joacă se goli, avu o senzație de dezorganizare și îi trebui un moment ca să-și revină.

Pauza s-a terminat, spuse Worthington surâzând.

- Mă scuzați?

- Recreația. Lapte și chifle. Cele pentru care plătiți impozite.

În primul rând nu se pune problema deloc, potrivit notelor colegului meu Wendower - n-am nimic împotriva lui, mă grăbesc să subliniez -, ca doamna Worthington să fi plecat datorită vreunei constrângeri, oricare... O clipă. Lăsați-mă să vă explic ce înțeleg eu prin aceasta. Vă rog. A plecat de bunăvoie. A plecat singură. N-a fost convinsă, atrasă într-un mod nelalocul lui, sau în vreun fel victima unor presiuni nefirești. Presiuni de pildă, să zicem, care ar putea la un moment dat să constituie obiectul unei acțiuni în justiție de către dumneavoastră sau alții împotriva unei terțe părți nenumite până acum?

Vorbăria ineputabilă, după cum știa Smiley, provoacă la cei care trebuie să o suporte o poftă aproape insuportabilă de a vorbi. Dacă nu întrerup direct, cel puțin ripostează cu o energie refulată; ca profesor, Peter Worthington nu era în niciun caz dotat de la natură să asculte.

A plecat singură, absolut singură, și poziția mea este,

era și a fost întotdeauna că era liberă să facă așa. Dacă *n-ar* fi plecat singură, dacă ar fi fost alții implicați, bărbați, Doamne, toți suntem oameni, *n-ar* fi avut nicio importanță. V-am răspuns la întrebare? Copiii au dreptul la doi părinți, sfârși el, enunțând o maximă.

Smiley scria conștiincios, dar foarte încet. Peter Worthington bătu darabana cu degetele pe genunchi, apoi le pocni, unul după altul, într-o scurtă salvă de nerăbdare.

Dar, între timp, domnule Worthington, puteți să-mi spuneți dacă s-a solicitat un ordin de custodie în ceea ce privește...

Am știut întotdeauna că va vagabonda. Era un lucru de la sine înțeles. Eu eram ancora ei. Așa îmi spunea ea: „Ancora mea” Așa sau „Institutorul”. Nu-mi păsa. N-o spunea cu răutate. Doar că nu putea suporta să spună *Peter*. Mă iubea ca *idee*. Nu ca un personaj poate, ca un trup, o minte, o persoană, nici măcar ca partener. Ca o idee. Ca un adaos necesar la plenitudinea ei personală, umană. Avea nevoie să placă, înțeleg asta. Făcea parte din nesiguranța ei. Dorea cu înfrigurare să fie admirată. Dacă făcea un compliment, îl făcea întrucât dorea să fie răsplătită la rândul ei cu un altul.

Înțeleg, spuse Smiley, și scrise din nou, ca și cum ar fi subscris în mod fizic la această părere.

Vreau să spun că nimeni nu putea să aibă drept soție o fată ca Elizabeth și să se aștepte să o aibă pentru el. Nu era firesc. Eu m-am împăcat acum cu gândul. Chiar și micuțul Ian trebuia să-i spună Elizabeth. Înțeleg și asta. Ea nu putea suporta lanțurile impuse de „Mămica” Un copil care să fugă după ea strigând-o: „Mămico!” Era prea mult pentru ea. Ei bine, înțeleg și asta. Îmi imaginez că este greu pentru dumneata, care nu ai copii, să înțelegi cum o femeie de orice calibru, o mamă, bine îngrijită, iubită și protejată, care nu avea nevoie să-și câștige pâinea, poate literalmente să-și părăsească propriul copil fără să-i trimită de atunci până azi nici măcar o carte poștală. S-ar putea ca acest lucru să vă neliniștească, chiar să vă dezguste. Ei bine, mi-e teamă că eu văd lucrurile altfel. La vremea

aceea, vă asigur: da, mi-a fost greu. Aruncă o privire către curtea cu gardul de sârmă. Vorbea liniștit, fără urmă de autocompătimire. Putea tot atât de bine să se adreseze unui elev. Încercăm aici să-i învățăm pe oameni ce este libertatea. Libertatea în cadrul drepturilor cetățenești. Să-i lăsăm să-și dezvolte individualitatea. Cum aş putea eu să-i spun *ei* cine era *ea*? Voiam să fiu acolo, atât. Să fiu prietenul lui Elizabeth. Portul său de refugiu: acesta era alt cuvânt pe care mi-l rezerva. „Portul meu de refugiu”. Problema este că nu avea *nevoie* să plece. Putea face orice aici. Lângă mine. Femeile au nevoie de un sprijin, știți. Fără el...

Și totuși n-ați primit nicio veste direct de la ea? Întrebă încetișor Smiley. Nicio scrisoare, nici acea carte poștală către Ian, nimic?

- Absolut nimic.

Smiley scria.

Domnule Worthington, după câte cunoașteți, soția dumneavoastră a folosit vreodată alt nume?

Dintr-un motiv sau altul, întrebarea amenința să-l irite foarte mult pe Peter Worthington. Se umfla de draci, ca și cum reacționa la o impertinență în clasă, și ridică degetul pentru a impune tăcere. Dar Smiley se grăbi să continue.

Numele ei de fată, de pildă? Poate o prescurtare a celui purtat după căsătorie, care, într-o țară unde nu se vorbește limba engleză, *ar putea* crea dificultăți cu indigenii...

— Niciodată. Niciodată, *niciodată*. Trebuie înțeleasă psihologia de bază a comportamentului uman. Elizabeth era un caz tipic, ca la carte. De-abia a așteptat să scape de numele tatălui ei. Un motiv foarte puternic pentru care s-a căsătorit cu mine a fost acela de a avea un *nou* tată și un *nou* nume. Din moment ce a obținut ce a vrut, de ce să renunțe? Era același lucru ca și cu gustul ei pentru romanesc, *mania ei f ară noimă* de a spune povești. Încerca să scape din ambianța ei. Procedând astfel, reușind, găsindu-mă pe *mine* și stabilitatea pe care o reprezint, firește că nu mai avea nevoie să *fie* altcineva.

Era altcineva, își găsisese împlinirea. Așa că *de ce* să plece?

Smiley, din nou, nu se pripi. Se uită la Peter Worthington ca și cum ar fi ezitat, se cufundă în dosar, dădu paginile până la ultima, își potrivi ochelarii pe nas și citi documentul, evident, în niciun caz pentru întâia oară.

Domnule Worthington, dacă informațiile noastre sunt exacte, și avem toate motivele să credem că sunt – după aprecierile noastre, am merge *atât* de departe, încât să susținem o marjă de siguranță de optzeci la sută –, soția dumneavoastră folosește acum numele de familie *Worth*. Și utilizează un prenume cu o ortografie germană, destul de ciudat, L-I-E-S-E. Pronunțat de Liza, după cum mi se spune, ci Lüse. Mă întreb dacă sunteți în măsură să confirmați sau să infirmați această ipoteză, precum și ipoteza că este în mod activ implicată în afacerile cu bijuterii din Orientul îndepărtat, cu ramificații care se întind până în Hong Kong sau în alte centre importante. Pare să trăiască pe picior mare, să ducă o viață mondenă susținută, mișcându-se în cercuri foarte înalte.

Peter Worthington, aparent, nu înțelesese mare lucru din acestea. Se lăsase pe vine, dar părea incapabil să-și îndoiaie mai mult genunchii. Pocnindu-și degetele iar, se uită crunt către pupitrele de muzică, înghesuie ca niște schelete în colțul camerei, și încercă să intervină înainte ca Smiley să fi terminat ce avea de spus.

Ascultați. Uitați ce vreau. Oricine ar lua contact cu ea să-i prezinte argumente solide. Nu vreau niciun fel de apeluri pătimase, niciun fel de apeluri la conștiință. Nici nu poate fi vorba despre așa ceva. Pur și simplu o declarație clară a ceea ce i se oferă și este bine-venită. Asta e tot.

Smiley se refugie în dosarul său.

Înainte de a ajunge la *asta*, dacă am putea continua doar cu examinarea faptelor, domnule Worthington...

Nu există niciun fel de fapte, spuse Peter Worthington, iritat din nou la culme. Nu sunt decât doi oameni. Bine, trei, cu Ian. Nu există fapte într-o treabă ca asta. În *nicio* căsnicie. Așa ne învață viața. Relațiile sunt *total* subiective. Eu stau pe podea. E un fapt. Dumneata scrii. E un fapt.

Maică-sa a fost în spatele întregii chestii. E un fapt. Mă urmăriți? Tatăl ei e un criminal nebun de legat. E un fapt. Elizabeth *nu* este fiica Reginei din Saba *sau* nepoata *din flori* a lui Lloyd George, indiferent ce ar spune ea. Nu are o diplomă universitară în sanscrită, cum i-a venit ei să-i spună directorului, care crede acest lucru până în zilele noastre. „Când o vom revedea pe încântătoarea dumneavoastră soție orientalistă?” Nu se pricepe la bijuterii mai mult decât mine. *Asta* e un fapt.

Date și locuri, murmură Smiley către dosar. Dacă aş putea începe prin a le verifica.

Absolut, spuse Peter Worthington binevoitor și umplu ceașca lui Smiley dintr-un ceainic de cositor înverzit.

Creta îi lăsase semne pe buricele groase ale degetelor. Erau precum cenușii din părul său.

Maică-sa a fost cea care a zăpăcit-o, continuă el, pe același ton perfect rezonabil. Toată graba aceea de a o urca pe scenă, de a o face să danseze, apoi de a încerca să o bage la televiziune. Mama ei nu dorea decât ca Elizabeth să fie admirată. Era pentru ea un substitut, desigur. Este perfect normal din punct de vedere psihologic. Citiți-l pe Berne, pe oricare altul. Este modalitatea *ei* de a-și defini *propria* individualitate. Prin fiica ei. Trebuie admis că astfel de lucruri se întâmplă, înțeleg totul, acum. Ei îi e bine, mie mi-e bine, întregii lumi îi e bine, lui Ian îi e bine, și, dintr-odată, uite-o că pleacă.

Știi cumva, întâmplător, dacă ține legătura cu mama ei?

Peter Worthington negă din cap.

Din păcate, nu. Când a plecat, îi înțelesese tot jocul. Rupsesse cu ea definitiv. Singurul obstacol pe care pot să spun sigur că am ajutat-o să-l treacă. Unica mea contribuție la fericirea ei...

Nu cred că avem adresa mamei aici, spuse Smiley, răsfoind cu încăpățănare dosarul. Nu cumva...

Peter Worthington i-o dădu cu glas apăsător, în ritm de dictare.

Și acum, datele și locurile, repetă Smiley. *Vă rog.*

Îl părăsise cu doi ani în urmă. Peter Worthington nu

repetă numai ziua, ci și ora. Fără scene. Lui Peter Worthington nu-i plăceau scenele. Elizabeth avusese prea des scene cu mama ei. Petrecuseră o seară agreabilă, de fapt, *deosebit* de agreabilă. Pentru schimbare, o dusesese la un restaurant unde se servea chebap.

Poate că l-ați zărit venind încoace? îi spune Kmossos, chiar lângă lăptărie.

Băuseră vin, o adevărată nebunie, iar Andrew Wiltshire, noul profesor de engleză, li se alăturase la masă. Elizabeth îl inițiasse pe acest Andrew în yoga doar cu câteva săptămâni în urmă. Se duseseră împreună la cursurile de la Sobell Centre și deveniseră buni prieteni.

Era prinsă foarte mult de yoga, spuse el dând aprobator din capul său cu păr grizonant. Manifesta un *interes* real pentru asta. Andrew era genul de individ potrivit să o mai scoată din ale ei. Extravertit, necugetat, cu mușchi... Perfect pentru ea, spuse el pe un ton hotărât.

Reveniseră toți trei pe la zece, din cauza femeii care avea grijă de copil, spuse Worthington: Peter, Andrew și Elizabeth. El le făcuse cafea, ascultaseră muzică și pe la unsprezece Elizabeth îi sărutase pe amândoi și le spusese că se duce pe la maică-sa să vadă ce mai face.

Înțelesesem că o rupsesse cu maică-sa, obiectă Smiley cu blândețe, dar Peter Worthington preferă să nu audă aceste vorbe.

Desigur, *îmbrățișările* nu înseamnă nimic pentru ea, explică Peter Worthington, spre informarea lui Smiley. Sărută pe toată lumea: elevii, prietenele... L-ar pupa și pe gunoier, pe oricine. Se exteriorizează *deosebit* de mult. Încă o dată, nu e în stare să lase pe nimeni în pace. Vreau să spun că *orice* relație trebuie să fie o cucerire. Cu fiul ei, cu chelnerul la restaurant... și, după ce i-a cucerit, toți o plictisesc. Bineînțeles. S-a dus sus, s-a uitat la Ian și nu am nicio îndoială că a profitat de acel moment pentru a-și lua pașaportul și banii de întreținere care se aflau în dormitor. A lăsat un bilet pe care scria „îmi pare rău” și de atunci n-am mai văzut-o. Nici Ian, spuse Peter Worthington.

Ăă, *Andrewa* avut vreo veste? se interesă Smiley, peste

ochelari.

- De ce să aibă?

- Ați spus că erau prieteni, domnule Worthington. Câteodată terțele părți devin intermediari în genul acesta de afaceri.

La cuvântul *afaceri*, înălță capul și se trezi uitându-se direct în ochii sinceri și ticăloși ai lui Peter Worthington: iar pentru o clipă cele două măști alunecară dintr-odată. Smiley îl observa oare? Sau acesta era cel observat? Poate că era doar imaginația sa pusă la încercare. Sau percepușe el, în sinea sa, și la acel bărbat slab din fața lui, tresărirea unei înrudiri stânjenitoare? „Ar trebui să existe o ligă a bărbaților înșelați care își plâng soarta. Aveți toți aceeași formă oribilă, plicticoasă de caritate!” i-o trântise odată Ann. „Nu ți-ai cunoscut-o niciodată pe Elizabeth, se gândi Smiley privindu-l pe Peter Worthington. Iar eu nu mi-am cunoscut-o pe Ann”.

Asta e tot ceea ce pot într-adevăr să-mi aduc aminte, spuse Peter Worthington, Urmează un gol total.

Da, zise Smiley, refugiindu-se distrat în afirmația repetată a lui Worthington. Da, înțeleg.

Se ridică să plece. În pragul ușii stătea în picioare un băiețel. Avea o privire ascunsă, ostilă. În spatele lui se afla o femeie greoaie, calmă, ținându-l de încheieturile mâinilor ridicate deasupra capului, de parcă l-ar fi legănat, deși în realitate micuțul se ținea foarte bine pe picioare.

Uite-l pe tăticu', spuse femeia, îndreptându-și cu afecțiune ochii ei căprui către Worthington.

Jenny, bună. Dumnealui este domnul Standfast de la Foreign Office.

Îmi pare bine de cunoștință, spuse Smiley politicos, și după câteva minute de pălăvrăgeală lipsită de interes și de promisiuni de informații mai ample, la timpul potrivit, dacă apare ceva, acesta plecă discret.

O, și Crăciun fericit, strigă Peter Worthington, de pe scări.

A, da. Da, desigur. Și dumneavoastră, asemenea. Tuturor. Crăciun fericit, desigur, și multe altele de-aici

înainte.

La cafenea, ți se pune zahăr, dacă nu ceri să nu ți se pună și, ori de câte ori indianca pregătea o ceașcă, bucătărioara se umplea de abur. Câte doi, câte trei la o masă, fără să scoată o vorbă, bărbații luau micul dejun, masa de prânz sau cina, în funcție de momentul în care ajungeau în timpul zilei. Crăciunul se apropia și aici. Șase globuri colorate, cam soioase, atârnavu bălângându-se deasupra tejghelei pentru a crea o atmosferă festivă, iar un ciorap împletit apela la ajutorul clienților pentru copiii bolnavi de paralizie spastică. Smiley se uita într-un ziar de seară, fără să-l citească. Într-un colț, la mai puțin de patru metri de la locul în care se afla, Micuțul Fawn luase poziția caracteristică de doică. Ochii lui întunecați zâmbeau agreabil către meseni și către ușă. Își înălță ceașca cu mâna stângă, în timp ce dreapta stătea pregătită lângă piept. Karla se așeza oare așa? se întrebă Smiley. Se refugia Karla printre cei care nu suspectau nimic? Control o făcea. Control își crease o a doua, o a treia sau o a patra viață într-un apartament de două camere, lângă drumul lateral către Heathrow, sub simplul nume Matthews, care proprietarilor nu li se părea a fi un pseudonim. Ei bine, „întreaga” viață era o exagerare. Dar avea haine de schimb acolo și o femeie, doamna Matthews însăși, chiar și o pisică. Și lua lecții de golf la clubul meseriașilor, joia dis-de-dimineată, în timp ce de la biroul său de la Prăvălie își vărsa disprețul față de marii nespălați, față de golf, față de amor și față de orice alte activități umane tâmpite, care l-ar fi putut tenta în secret. Închiriasse chiar un mic lot pentru a face grădinărie, își aminti Smiley, lângă o linie de cale ferată secundară. Doamna Matthews insistase să-l conducă pe Smiley să-l vadă, cu automobilul ei îngrijit, marca Morris, în ziua când îi adusese vestea tristă. Era același talmeș-balmeș ca în toate grădinile de acest fel: trandafiri obișnuiți, legume de iarnă, pe care nu le culeseră, o baracă de unelte, înțesată cu furtunuri și cutii cu semințe.

Doamna Matthews era văduvă, docilă, dar capabilă.

— Tot ceea ce vreau să știu, spusese ea după ce citise cifra înscrisă pe cec, tot ceea ce vreau să fiu sigură, domnule Standfast, este dacă *e cu adevărat* mort sau dacă s-a întors la nevastă-sa?

A murit de-adevăratelea, o asigurase Smiley și ea îl crezuse, recunoscătoare.

Se abținuse să adauge că soția lui Control se dusesese în mormânt de unsprezece ani, fără să înceteze să creadă până în ultima clipă că soțul ei fusese ceva pe la Biroul de Exploatare a Cărbunelui.

Avea nevoie Karla să țeasă intrigi prin comisii? Să se lupte cu cabalele, să-i tragă pe sfoară pe imbecili, să-i fleteze pe inteligenți, să privească în oglinzi deformate de genul Peter Worthington și toate acestea ca să-și facă treaba?

Aruncă o privire către ceasul de mână, apoi către Fawn. Telefonul public era instalat lângă toaletă. Dar când Smiley ceru mărunțiș patronului, acesta refuză să-i dea, spunând că e prea ocupat.

Dă-i, mă, nenorocitului, îi strigă un camionagiu îmbrăcat în piele de sus până jos.

Patronul se grăbi să-i dea ascultare.

Cum a mers? Întrebă Guillam, preluând convorbirea pe linia directă.

Bună ca documentație de bază, replică Smiley.

- Uraaa! spuse Guillam.

Una dintre acuzațiile ce i se vor aduce mai târziu lui Smiley va fi că pierdea timpul cu mărunțișuri, în loc să-și însărcineze subordonații cu aceste probleme.

Lângă terenul de golf Town and Country de la marginea de nord a Londrei se află niște blocuri de locuințe având aspectul suprastructurii unor vapoare mereu gata-gata să se scufunde. Acestea zac la marginea unor lungi peluze, pe care florile nu înfloresc niciodată complet; dimineța, către orele opt și jumătate, bărbații se agită să pună în mișcare bărcile de salvare, iar femeile și copiii își petrec ziua așteptând până ce partea bărbătească se întoarce, prea obosită ca să mai navigheze în altă parte.

Aceste case fuseseră construite în anii 1930 și rămăseseră de un alb murdar de atunci. Ferestrele lor lungulețe, în rame de oțel, dau către valurile bogate ale terenului de golf, pe care, în zilele de lucru, femeii cu viziune băntuie ca niște suflete pierdute. Unul dintre aceste imobile se numește Arcady Mansions, iar familia Pellings locuia la numărul 7, cu o vedere cam înghesuită către gaura a noua, care dispărea când fagii erau înfrunziți. Când sună la ușă, Smiley nu auzi nimic în afară de țârâitul soneriei: nu pași, nu câine, nu muzică. Ușa se deschise și o voce spartă bărbătească spune „Da?” din întuneric, deși aparținea unei femei. Era înaltă și adusă de spate. Din degete îi atârna o țigară.

Numele meu este *Oates*, spuse Smiley, întinzându-i o legitimație verde, mare, într-o apărătoare de celofan.

O altă acoperire, un alt nume.

A, dumneata ești? Intră. Păreați mai tânăr la telefon, tună ea cu un glas hodorogit, ce se străduia să fie rafinat. E înăuntru. Crede că sunteți spion, adăugă ea, trăgând cu coada ochiului la legitimația verde. Nu sunteți, nu-i așa?

Nu, spuse Smiley. Mă tem că nu. Doar un inspector.

Apartamentul era plin de coridoare. O luă înaintea lui, lăsând în urma ei un iz de gin. Trăgea puțin un picior, iar brațul drept era țeapăn. Smiley își spuse că avusese probabil un atac de apoplexie. Era îmbrăcată ca și când nimeni nu i-ar fi admirat statura sau sexul. Și ca și când nu i-ar fi păsat. Purta pantofi plăți, un pulover bărbătesc strâns în talie cu o curea care îi lățea umerii.

Spune că n-a auzit în viața lui de dumneavoastră. A zis că s-a uitat în cartea de telefon și că numele dumneavoastră nu figurează.

Ne place să fim discreți, rosti Smiley.

Îi deschise o ușă.

Figurează, anunță ea cu glas tare, înainte de a intra în cameră. Și nu este spion, e inspector.

Într-un fotoliu, în fundul încăperii, un bărbat citea *Daily Telegraph*, ținându-l în față atât de bine, încât Smiley nu văzu decât o chelie, halatul și picioarele scurte,

încrucișate, care se terminau în niște papuci din piele; dar, fără să știe de ce, ghici pe loc că domnul Pelling era tipul de mărunțel, care nu s-ar fi căsătorit decât cu femei înalte. Încăperea avea tot ceea ce era necesar pentru a supraviețui de unul singur. Televizorul său, patul său, soba sa cu gaze, o masă pe care să mănânce și un șevalet ca să picteze în serie. Pe perete, atârna fotografia mult prea colorată a unei fete foarte frumoase, cu o inscripție scrisă pieziș într-un colț, în felul în care stelele de cinematograf semnează „cu toată dragostea” pentru umilii lor adoratori. Smiley o recunoscuse pe Elizabeth Worthington. Văzuse o mulțime de fotografii ale ei.

Domnule Oates, vi-l prezint pe Nune, spuse ea, și numai că nu făcu o reverență.

Ziarul *Daily Telegraph* coborî cu încetineala unui pavilion de garnizoană, dezvăluind o față mică, lucioasă, agresivă, cu sprâncene groase și cu ochelari de director.

Da. Cine sunteți dumneavoastră exact? zise domnul Pelling. Sunteți de la Serviciul Secret sau nu? Nu mai umblați cu fofârlica, spuneți clar și să isprăvim. Nu-mi place să se scotocească pe la mine. Ce-i asta? întrebă el.

Legitimația lui, spuse doamna Pelling, arătându-i-o. De culoare verde.

Schimbăm cărțile de vizită? Am și eu nevoie, atunci, Cess, nu-i așa? Ai grijă să mi se tipărească și mie câteva, dragă. Repede-te până la Smith, vrei?

- Vă place *ceaiul*? se interesă doamna Pelling, uitându-se de sus la Smiley, cu capul într-o parte.

- De ce să-i dai ceai? întrebă domnul Pelling, urmărind-o cum pune ceainicul în priză. N-are nevoie de ceai. Nu e invitat. Nici măcar nu e de la Serviciul Secret. Nu eu l-am chemat. Stai și o săptămână, îi spuse el lui Smiley. Mută-te aici, dacă așa ai chef. Folosește-i patul. *Lingouri Universale, Consilier de Securitate*, Sfinte Sisoe!

Vrea să vorbească despre Lizzie, iubitule, spuse doamna Pelling, pregătind o tavă pentru soțul ei. Dacă vrei să încerci să te porți ca un tată.

- Ți-ar face bine să fii în patul ei, ai grijă, spuse domnul

Pelling reluând ziarul.

Ce amabil ești, spuse doamna Pelling și izbucni în râs.

Râsul ei avea două note muzicale, ca trilul unei păsărele, și nu se dorea caraghios. Urmă o tăcere nefirească.

Doamna Pelling îi oferă lui Smiley o ceașcă de ceai. Acceptând-o, acesta se adresă dosului ziarului, pe care-l citea domnul Pelling:

Domnule, candidatura fiicei dumneavoastră, Elizabeth, este avută în vedere pentru un post important, la o mare societate din străinătate. Organizația la care sunt angajat a fost însărcinată, cu titlu confidențial – o formalitate obișnuită, dar foarte necesară în zilele noastre –, să-i contacteze prietenii și familia din Anglia și să obțină referințe asupra comportamentului ei.

De *noi* e vorba, dragă, explică doamna Pelling, în cazul în care soțul ei n-ar fi înțeleș.

Jurnalul coborî cu o plesnitură.

Insinuezi că fiica mea ar avea un comportament rău? De-aia stai jos aici, îmi bei ceaiul, ca să faci insinuări?

Nu, domnule, spuse Smiley.

- Nu, domnule, spuse doamna Pelling, inutil.

Urmă o lungă tăcere, Smiley nefăcând niciun efort să o rupă.

Domnule Pelling, spuse el în sfârșit, cu un glas ferm, dar răbdător. Înțeleg că ați petrecut ani mulți la Serviciul Poștelor și ați ajuns la o funcție înaltă.

Mulți, *mulți* ani, întări doamna Pelling.

Am muncit, spuse domnul Pelling, tot de după ziar. Se vorbește prea mult pe lumea asta. Se muncește prea puțin.

Ați folosit criminali în serviciul dumneavoastră?

Ziarul fâșâi, apoi se imobiliză.

Sau comuniști? spuse Smiley, cu aceeași amabilitate.

Dacă ni s-a întâmplat, n-am întârziat să scăpăm de ei, spuse domnul Pelling și de data aceasta ziarul rămase pe genunchii săi.

Doamna Pelling plesni din degete.

Uite așa, spuse ea.

Domnule Pelling, continuă Smiley pe același ton de medic aflat la căpătâiul bolnavului, postul pentru care candidatura ficei dumneavoastră este avută în vedere se află la una dintre marile companii din Extremul Orient. Se va ocupa în mod special de transporturi aeriene, iar prin natura muncii sale va avea cunoștință dinainte de expedierea unor mari cantități de aur către și din țara noastră, precum și de mișcarea curierilor diplomatici și a corespondenței secrete. Postul comportă un salariu foarte mare. Nu mi se pare lipsit de rezonabilitate - și presupun că veți fi de acord cu mine - ca fica dumneavoastră să fie supusă acelorași proceduri ca orice altă candidatură pentru un post de o răspundere atât de mare și atât de râvnit.

Al cui angajat ești *dumneata*? spuse domnul Pelling. Aici vreau să ajung. Cine-mi spune mie câtă răspundere ai *dumneata*?

Nune, îl rugă doamna Pelling. Cine spune că cineva ar avea?

Nu mă lua tu cu *Nune*! mai dă-i ceai. Ești gazdă, nu-i așa? Poartă-te ca o gazdă. Era și timpul ca Lizzie să fie recompensată, și sunt sincer dezamăgit că nu s-a întâmplat mai devreme, ținând seama câte i se datorează.

Domnul Pelling citi din nou impresionanta carte de vizită verde a lui Smiley: „Correspondenți în Asia, în Statele Unite și în Orientul Mijlociu”.

Prieteni prin corespondență presupun, sediul central în South Molton Street. Orice informații la telefon, tra-la-la-la. Și acolo de cine dau? De complicele dumitale, presupun.

Dacă este South Molton Street, *trebuie* să fie în regulă, spuse doamna Pelling.

Autoritate fără responsabilitate, spuse domnul Pelling, formând un număr. Vorbea parcă-l ținea cineva de nas. Nu înghit eu chestii d-astea.

- *Cu* responsabilitate, îl corectă Smiley. Compania noastră se angajează să-și despăgubească clienții pentru orice acte necinstite ale personalului recomandat de noi.

Avem o asigurare corespunzătoare.

Telefonul sună de cinci ori înainte de a răspunde centralista Prăvăliei și Smiley se rugă la Dumnezeu să nu iasă vreo încurcătură.

Dați-mi-l pe directorul general, ordonă domnul Pelling. Nu-mi pasă dacă este în conferință! Are vreun nume? Cum îi zice? Bine, atunci spune-i domnului Andrew Forbes-Lisle că domnul Humphrey Pelling dorește să-i spună o vorbă în particular. Acum!

Urmă o lungă așteptare. „Bine lucrat gândi Smiley. Bună găselniță”.

Aici e Pelling. E un individ la mine care își spune Oates și stă acum în fața mea. Mic, gras și îngrijorat. Ce vrei să fac cu el?

În fundal, Smiley auzi glasul răsunător, milităros, al lui Peter Guillam, care mai că nu îi ordonă lui Pelling să facă drepti când i se adresează. Domolit, domnul Pelling puse receptorul în furcă.

Lizzie știe că ai venit să vorbești cu noi? Întrebă el.

Ar râde în hohote dacă ar ști, spuse soția lui.

S-ar putea ca nici să nu știe că e avută în vedere pentru acest post, spuse Smiley. În zilele noastre, tendința este din ce în ce mai mult ca persoana să fie abordată după ce verificările s-au încheiat satisfăcător.

E pentru Lizzie, Nunc, îi reaminti doamna Pelling. Știi că o iubești, deși n-am auzit de ea de un an.

- Nu-i scrieți deloc? Întrebă Smiley pe un ton compătimitor.

- Ea nu vrea, spuse doamna Pelling, aruncând o privire soțului.

Un mârâit aproape imperceptibil scăpă printre buzele lui Smiley. Putea să însemne regret, dar de fapt era de ușurare.

Mai dă-i un ceai, ordonă soțul ei. L-a supt pe tot.

Îl scrută pe Smiley din nou.

Nici acum nu sunt *sigur* că nu e de la Serviciul Secret, spuse el. Nu prea are el față, dar s-ar putea să fie deliberat așa.

Smiley adusesese formulare. Tipograful Prăvăliei le imprimase noaptea trecută, pe hârtie galbenă - ceea ce fusese un adevărat noroc - întrucât, în lumea domnului Pelling, se dovedi că formularele reprezentau o legitimație pentru orice, iar galbenul era culoarea respectabilă. Cei doi bătrâni se puseră deci pe lucru ca doi prieteni ce rezolvă un careu de cuvinte încrucișate. Smiley cocoțat lângă el, domnul Pelling umplând el însuși golurile, în timp ce soția sa stătea jos și fuma, uitându-se prin perdelele cenușii și sucindu-și verigheta pe deget. Completară data și locul nașterii.

Mai sus pe stradă, la Maternitatea Alexandra. Au demolat-o acum, nu-i așa, Cess? Au făcut în loc un imobil din acelea care arată ca înghețatele.

Completară rubrica privind studiile, iar domnul Pelling își exprimă părerea în această privință.

N-am permis nici unei școli să o țină prea mult, nu-i așa, Cess? Ca să-i țină mintea în mișcare. Să nu ruginească. O schimbare e ca o vacanță, spuneam eu. Nu-i așa, Cess?

A citit cărți despre educație, spuse doamna Pelling.

- Ne-am căsătorit târziu, afirmă el, ca pentru a explica prezența ei.

Am fi vrut să facă teatru, spuse femeia. El ar fi vrut, între altele, să fie impresarul ei.

Domnul Pelling îi furniza și alte date. Urmașe o școală de actorie și cursuri de secretariat.

Pentru formarea ei, spuse domnul Pelling. Pregătire, nu învățământ, în asta cred. Să aibă parte din fiecare câte un pic. Să învețe să se descurce în lume. Îi dă ținută.

Are ea ținută, întări doamna Pelling și cu un găjait suflă un nor mare de fum. Și știe să se comporte în societate.

- Dar n-a *absolvit* cursurile de secretariat? întrebă Smiley, arătând către fotografia de pe perete. Nici pe cele de teatru?

Nu avea nevoie, spuse domnul Pelling.

Ajunseră la foștii patroni. Domnul Pelling înșiră vreo șase în zona Londrei, toți în interval de optsprezece luni.

Niște pisălogi, spuse doamna Pelling, cochetând.

Se uita pe unde umblă, spuse domnul Pelling fără să se sinchisească. Lua pulsul înainte de a se angaja. Eu am învățat-o, nu-i așa, Cess? Toți o voiau, dar nu mă lăsam dus. Întinse brațul în direcția ei. Și nu spune că n-a meritat, până la urmă. Chiar dacă nu avem voie să vorbim de asta!

Cel mai mult îi plăcea baletul, spuse doamna Pelling. Să-i învețe pe copii. *Adoră* copiii. Îi *adoră*, cu adevărat.

Aceasta îl supăra foarte mult pe domnul Pelling.

Își face o *carieră*, Cess, urlă el, plesnind formularul de genunchi. Dumnezeuule mare, femeie cretină, vrei să se întoarcă la el?

Și ce făcea ea exact în Orientul Mijlociu? întreba Smiley.

Urma cursuri. Școli comerciale. Învăța arabă, zise domnul Pelling, dovedind brusc vederi largi. Spre surprinderea lui Smiley, se scula chiar în picioare, gesticulând imperios și plimbându-se de colo-colo prin camera. Ceea ce a făcut-o inițial să meargă acolo, îmi permit să vă spun, a fost o căsătorie nefericită.

Iisuse, exclamă doamna Pelling.

În picioare, avea o vigoare acaparatoare, care-l făcea de temut.

Dar am adus-o înapoi. O, da. Camera ei este întotdeauna pregătită pentru când o va dori. Lângă a mea. Mă poate găsi oricând. O, da. Am ajutat-o să treacă acest obstacol, nu-i așa, Cess? Apoi, într-o zi, i-am spus...

A venit cu un încântător profesor de engleză, cu părul creț, îl întrerupse soția sa. Andrew.

Scoțian, o corectă mașinal domnul Pelling.

Andrew era un băiat *drăguț*, dar nu de talia lui Nune, nu-i așa, iubitul?

Nu era pentru ea. Toate istoriile alea cu yoga. Maimuțareală, așa-i zic eu. Și într-o zi, i-am spus. Lizzie: arabii. Acolo îți este viitorul. Pocni din degete, arătând către o fică imaginară. Petrol. Bani. Putere. Du-te. Fă-ți bagajele. ia-ți bilet. La drum.

Drumul i l-a plătit un bar de noapte, spuse doamna

Pelling. Au cam tras-o pe sfoară.

N-a fost așa! replică domnul Pelling, curbându-și umerii lăți pentru a urla la ea, dar doamna Pelling continuă ca și cum el n-ar fi fost acolo.

A răspuns unui anunț, înțelegi. O femeie din Bradford care știa să toarne gogoși. O mijlocitoare. „Se cer animatoare, dar nu ceea ce credeți dumneavoastră”, spunea ea. I-au plătit biletul de avion și, din momentul în care a aterizat în Bahrain, au pus-o să semneze un contract prin care ceda întregul ei salariu pentru chiria apartamentului. Din acel moment au avut-o la mână, nu-i așa? Nu avea unde să se ducă, nu-i așa? Ambasada nu o putea ajuta, nimeni. E frumoasă, înțelegeți?

Babă tâmpită. Vorbim de *cariera* ei! N-o iubești? Propria ta fiică? Mamă denaturată! Dumnezeuule!

- Și-a făcut carieră, spuse doamna Pelling, satisfăcută. Cea mai bună din lume.

În disperare de cauză, domnul Pelling se întoarce către Smiley.

Scrieți „recepționeră și studii de limbă” și mai scrieți...

Poate mi-ați putea spune, interveni blând Smiley, în timp ce-și umezea degetul mare și întorcea pagina - aceasta ar putea fi o modalitate de a-l agăța -, dacă are ceva experiență în materie de transporturi.

Și mai scrieți - spuse domnul Pelling, strângând pumnii și uitându-se întâi la nevastă-sa, apoi la Smiley, ca și cum s-ar fi îndoit dacă să continue sau nu -, scrieți: „A lucrat pentru Serviciul Secret Britanic la nivel înalt” Ca agent clandestin. Dă-i drumu'! Scrie! Acolo. E știut acum. Se întoarce către soția lui: Domnul ăsta se ocupă de securitate, așa zice. Deci are dreptul să știe și are și ea dreptul să se știe. N-o las eu pe fiica mea să ajungă o *eroină necunoscută. Sau neplătită!* Va primi medalia Sfântului Gheorghe înainte de a termina, ascultați ce vă spun!

Rahat, spuse doamna Pelling, plictisită. *Povești* de-ale ei. Știi și tu.

Am putea lua lucrurile unul câte unul? întrebă Smiley

cu îngăduință. Vorbeam parcă de experiența ei în materie de transporturi.

Ca un înțelept, domnul Pelling își sprijini bărbia de degetul mare și cel arătător.

Prima ei experiență *comercială*... începu el gânditor. Când s-a ocupat singură de propria afacere... atunci când a început să prindă cheag și a început să renteze -, în afară de partea aia cu Informațiile la care mă refeream - vreau să zic să aibă angajați și să mânuiască mari sume de bani și să exercite responsabilități de care este capabilă... a fost la cum se pronunță?

Vi-ent-iane, fornăi nevastă-sa anglicizând numele perfect.

Capitala La-os-ului, spuse domnul Pelling, pronunțându-l ca să rimeze cu haos.

Și care a fost numele firmei, vă rog? se interesă Smiley cu creionul fixat pe respectiva rubrică din formular.

O societate de distilare, anunță domnul Pelling maiestuos. Fiica mea Elizabeth deținea și conducea una dintre cele mai importante concesiuni de distilare în acea țară răvășită de război.

Și numele?

Vindea butoiașe de whisky nemarcat unor fluieră-vânt americani, spuse doamna Pelling către fereastră. Cu comision, douăzeci la sută. Aceștia îi cumpărau butoiașele și le lăsau la maturare în Scoția pentru a fi vândute mai târziu.

Aceștia, în acest caz, fiind...? întrebă Smiley.

Apoi iubitul ei s-a făcut nevăzut cu bani cu tot, spuse doamna Pelling. Lovitură de gangster. Reușită.

N-am auzit tâmpenie mai mare! urlă domnul Pelling. Femeia asta e nebună! Nu-i dați atenție.

Care era adresa ei la vremea aceea, vă rog? întrebă Smiley.

Scriveți: „reprezentantă”, spuse domnul Pelling, dând din cap, ca și cum lucrurile îi scăpaseră de sub control. Reprezentantă a unei distilerii și agent secret.

Trăia cu un pilot, spuse doamna Pelling. Îi spunea

Micuțul. Dacă n-ar fi fost el, ea ar fi murit de foame. Era superb, dar războiul l-a întors pe dos. *Nimic* surprinzător! Așa s-a întâmplat și cu băieții *noștri*, nu-i așa? În misiune, noapte de noapte, zi după zi. Dându-și capul pe spate, urlă: *Decolați!*

- E nebună, explică domnul Pelling.

- Ruine, cu nervii zdruncinați la optsprezece ani, jumătate dintre ei. Dar au rezistat. Îl iubea pe Churchill. Îi iubea curajul.

Nebună, repetă domnul Pelling. A luat-o razna. Nebună de legat.

- Scuzați-mă, spuse Smiley, scriind de zor. Care Micuț? Pilotul? Cum îl chema?

— Ricardo. Micuțul Ricardo. *Un mieluşel*. A murit, știi, spuse ea, privindu-l pe soțul ei drept în ochi. Lizzie a fost zdrobită de durere, nu-i așa, Nune? Totuși, poate că a fost mai bine.

Nu trăia cu *nimeni*, măi maimuță antropoidă! A fost o înscenare. Ea lucra pentru Serviciul Secret Britanic!

- Ooof, Dumnezeuul meu, spuse doamna Pelling disperată.

Niciun Dumnezeuul tău. Mellon *al meu*. Scrie, Oates. Să văd eu că scrii. *Mellon*. Numele comandantului ei din Serviciul Secret Britanic. M-E-L-L-O-N. Ca pălăria, dar cu doi L. Mellon. Pretindea că este un simplu comerciant. Și se descurca destul de bine. Firește, doar era un om inteligent. Dar dedesubt – domnul Pelling lovi cu pumnul palma deschisă a celeilalte mâini, făcând un zgomot uimitor de puternic –, dar sub fațada liniștită și afabilă a unui om de afaceri britanic, același Mellon, cu doi L, ducea un război secret împotriva dușmanilor Maiestății Sale, iar Lizzie a mea îl ajuta. Traficanți de droguri, chinezi, homosexuali, toate elementele străine care se dedaseră la subminarea patriei noastre insulare, brava mea fică și prietenul ei, colonelul Mellon, se luptau de unii singuri pentru a le zădărnici înaintarea lor insidioasă! Acesta este adevărul adevărat.

Acum, întrebați-mă de unde i se trage, spuse doamna

Pelling și lăsând ușa deschisă se îndepărtă pe coridor bombănind singură.

Urmărind-o cu privirea, Smiley o văzu oprindu-se și părea că lasă capul în jos ca și cum i-ar fi făcut semn din semiîntineric. Auziră, apoi, trântindu-se, o ușă îndepărtată.

E adevărat, spuse domnul Pelling pe un ton hotărât. A făcut-o, a făcut-o, a făcut-o. Fiica mea a fost un membru important și respectat al operativului Serviciului de Informații Britanice.

Smiley nu replică pe loc, fiind prea ocupat cu scrisul. Astfel, pentru un timp nu se auzise nimic decât scârțâitul lent al creionului pe hârtie și un fașait atunci când întorcea paginile.

Bine. Deci, voi nota și aceste detalii, dacă mi-este permis. Cu titlu confidențial, bineînțeles. Ni se întâmplă adesea în munca noastră, pot să vă spun.

Așa e, zise domnul Pelling și, așezându-se cu putere pe un taburet capitonat cu plastic, trase o singură foaie de hârtie din portofel și o îndesă în palma lui Smiley.

Era o scrisoare, de mână, de o pagină și jumătate. Scrisul era în același timp pretențios și copilăresc. I-urile mari și cu buclă, iar celelalte litere mai reținute. Începea cu „Dragul meu tătic drag” și încheia cu „A ta unică și iubitoare fică, Elizabeth”, iar mesajul dintre acestea, pe care Smiley se strădui să-l învețe în mare pe dinafară, suna cam așa:

Am sosit la Vientiane, care e un oraș nesărat, nițel francez și plin de viață, dar nu te îngrijora, am vești importante pentru tine pe care vreau să ți le împărtășesc imediat. S-ar putea să nu auzi un timp de mine, dar nu te îngrijora, chiar dacă auzi lucruri rele. Îmi merge foarte bine, lumea se ocupă de mine și fac toate acestea pentru o Causă Bună de care ai fi mândru. Cum am ajuns, l-am contactat pe consulul comercial britanic, domnul Mackervoor, un englez, care m-a trimis la Mellon pentru o slujbă. Nu am voie să-ți spun, așa că trebuie să ai încredere în mine, dar numele lui e Mellon și este un

comerciant bogat englez de aici, dar asta e doar jumătate din poveste. Mellon mă trimite într-o misiune la Hong Kong și trebuie să fac investigații în materie de lingouri și de droguri, pretinzând altceva, iar el are oameni peste tot, care să aibă grijă de mine, și numele lui adevărat nu este Mellon. Mackervoor e și el băgat, dar în secret. Dacă mi se întâmplă ceva, va merita oricum, pentru că tu și eu știm că singura care are importanță este Țara și ce mai înseamnă o viață de om printre atâtea din Asia unde viața oricum nu contează? E o muncă bună, Tăticule, genul de muncă la care visam noi doi, în special tu, când erai în război, luptând pentru familie și pentru cei dragi. Roagă-te pentru mine și ai grijă de mama. Te voi iubi întotdeauna, chiar și în închisoare.

Smiley îi înapoie scrisoarea.

Nu are dată, obiectă el sec. Îmi puteți preciza data, chiar una aproximativă?

Pelling i-o spuse, exactă, nu aproximativă. Nu petrecuse degeaba toți anii de muncă la Poșta Regală.

Nu mi-a mai scris de atunci, zise domnul Pelling mândru, împăturind scrisoarea și punând-o înapoi în portofel. Niciun cuvîntel, niciun semn de la ea, de atunci până acum. De fapt, ar fi fost inutil. Noi suntem una. Odată spus, n-am mai făcut nicio aluzie, și nici ea n-a făcut. Mi-a făcut cu ochiul. Am înțeles. Știa că știu. Nu veți găsi o înțelegere mai perfectă între fiică și tată ca aceasta. Tot ceea ce a urmat: Ricardo, Dumnezeu știe cum îl chema, viu, mort, cui îi pasă. Un chinez cu care s-a încurcat, lasă-l baltă. Prieteni, prietene, relații de afaceri, n-are importanță ce auzi. Sunt de acoperire, chestii de-astea. O posedă, o controlează total. Lucrează pentru Mellon și îl iubește pe tatăl ei. Punct.

Ați fost foarte amabil, spuse Smiley, strângându-și hârtiile. Nu vă deranjați, mă descurc singur să ies.

- Descurcă-te cum poți, zise domnul Pelling, cu o izbucnire a spiritului său de altă dată.

În timp ce Smiley închidea ușa, bătrânul se instalează în fotoliu, căutând ostentativ locul la care rămăsese în *Daily*

Telegraph.

Pe coridorul întunecos, mirosul de băutură era și mai puternic. Smiley numără nouă pași până la locul în care se trântise ușa, trebuie să fi fost ultima ușă pe stânga și cea mai îndepărtată de domnul Pelling. Putea fi toaleta, doar că la toaletă era o plăcuță pe care scria „Palatul Buckingham, Intrarea de Serviciu”; o strigă încetișor și o auzi zbierând: „Ieși afară!” Intră și se trezi în dormitorul ei. O găsi pe doamna Pelling întinsă cât era de lungă pe pat, cu un pahar în mână, scotocind printr-un teanc de cărți poștale ilustrate. Încăperea, precum aceea a soțului ei, era potrivită pentru o existență separată, cu un reșou, o chiuvetă și o grămadă de vase nespălate. Pe pereți, de jur-împrejur, erau prinse fotografiile ale unei fete înalte și foarte drăguțe, în unele cu băieți, în altele, singură, dar de cele mai multe ori într-un decor oriental. Mirosea a gin și a pisică.

N-o s-o lase în pace, spuse doamna Pelling. Adică Nune. N-a fost în stare niciodată. A încercat, dar n-a putut niciodată. E frumoasă, vezi, explică ea a doua oară și se suci pe spate ținând o ilustrată deasupra capului ca s-o citească.

Intră aici?

- Nici dacă-l aduci cu macaraua, drăguțule!

Smiley închise ușa, se așează pe un scaun și din nou își scoase carnetul de notițe.

Și-a găsit un chinez drăguț, spuse ea, uitându-se pe dos la cartea poștală. S-a dus la el ca să-l salveze pe Ricardo și s-a îndrăgostit de el. E ca un adevărat tată pentru ea, primul pe care l-a avut vreodată. A ieșit bine până la urmă. Toate necazurile au luat sfârșit. Îi spune *Liese*, adăugă ea. Crede că e mai frumos. Caraghios. Noua nu ne plac nemții. Suntem patrioți. Iar el i-a găsit o situație bună, nu-i așa?

Înțeleg că preferă numele Worth, nu Worthington. Are vreun motiv pe care s-ar putea să-l cunoașteți?

- Ca să-l reducă pe plicticosul ăla de profesoraș la adevărata lui dimensiune, cred.

Când spuneți că a făcut-o ca să-l salveze pe Ricardo,

înțelegeți că...

Doamna Pelling lăasă să-i scape un geamăt teatral de durere.

Ooo, voi bărbații! Când? Cine? De ce? Cum? în tufișuri, scumpule. Într-o cabină telefonică, dragule. A cumpărat viața lui Ricardo, dragule, cu singura monedă pe care o avea. I-a făcut cinstea și l-a părăsit. Ce naiba, era un pierde-vară. Luă altă ilustrată, studie reproducerea cu palmieri și cu o plajă goală. Micuța mea Lizzie și-a dat poalele peste cap cu jumătate din Asia înainte de a-l găsi pe Drake. Dar l-a găsit. Ca și cum ar fi auzit un zgomot, se ridică brusc în picioare și îl privi pe Smiley cu intensitate, în timp ce-și netezea părul. Cred c-ar fi mai bine să te duci, dragule, spuse ea, tot cu glasul scăzut, în timp ce se întorcea către oglindă. Ca să fiu sinceră, îmi faci pielea de găină. Nu mă simt bine cu fețe cinstite pe lângă mine. iartă-mă, dragule, înțelegi ce vreau să spun?

La Prăvălie, lui Smiley nu îi trebuiră decât vreo două minute ca să-și confirme ceea ce știa. Mellon cu doi L, așa cum insistase domnul Pelling, era numele de cod înregistrat și pseudonimul lui Sam Collins.

Capitolul 11 Shanghai Express în succesiunea faptelor, așa cum sunt ele reamintite acum în mod convenabil, se produce în acest moment o înșelătoare condensare a evenimentelor. Cam pe atunci, în viața lui Jerry, Crăciunul veni și trecu: partide de băutură fără țintă la Clubul Corespondenților Străini și expedierea în ultimul moment a mai multor pachete pentru Cât, prost ambalate, în hârtie cu floricele, la diverse ore ale nopții. O cerere de cercetare revizuită cu privire la Ricardo fu înaintată oficial Verilor, iar Smiley o duse personal la Anexă pentru a avea o explicație mai completă cu Martello. Dar cererea fu prinsă în zăpăceala de Crăciun – ca să nu mai menționăm căderea iminentă a Vietnamului și a Cambodgiei – și nu-și sfârși turul prin departamentele americane decât după Anul Nou, așa cum dovedesc datele menționate în dosarul Dolphin. Într-adevăr, întâlnirea *crucială* cu Martello și cu prietenii săi de la Antidrog nu avu loc decât la începutul lui februarie. La Prăvălie, lumea era conștientă de uzura pe care o impunea această întârziere prelungită asupra nervilor lui Jerry, dar, în neîntrerupta atmosferă de criză, nimeni nu simți nevoia să acționeze pentru a i se pune capăt. Aceasta i se poate reproșa o dată în plus lui Smiley. Depinde de punctul de vedere pe care te plasezi. Dar e foarte greu de văzut ce ar fi putut face mai mult în afară de a-l rechema pe Jerry; cu atât mai mult cu cât Craw continua să raporteze în termeni entuziaști cu privire la starea lui generală de spirit. Etajul V lucra practic fără întrerupere și Crăciunul trecu aproape neobservat, cu excepția unui păhăruț de sherry băut la o petrecere cam improvizată, către prânz, în ziua de 25, și o pauză mai târziu, când Connie și mămicile puseră tare discursul reginei pentru a-i face de rușine pe niște eretici ca Guillam și ca Molly Meakin, care îl găseau hilar și se maimuțăreau imitându-l prost pe culoare.

Admiterea oficială a lui Sam Collins în rândurile răzlețe ale Prăvăliei avu loc într-o zi cu adevărat geroasă la mijlocul lui ianuarie și fură înregistrate un aspect amuzant și un altul sinistru. Partea amuzantă fusese arestarea sa.

Ajunsesse la orele zece fix, într-o luni de dimineată, nu în smoching, dar îmbrăcat într-un palton elegant gri, cu un trandafir la butonieră, părând miraculos de tânăr pe frigul acela. Dar Smiley și Guillam erau plecați, încuiați cu Verii, și nici cerberii, nici supraveghetorii nu aveau niciun consemn să-l lase să intre, așa că îl închiseseră trei ore la subsol, unde tremurase, tunase și fulgerase până se reîntorsese Smiley să confirme întâlnirea. Se mai înregistră o comedie în legătură cu biroul său. Smiley îl instalase la etajul IV, alături de Connie și di Salis, dar Sam nu voia nici chip și cerea să fie pus la etajul V. Considera acest nivel mai potrivit rangului său de coordonator. Amărății de cerberi căraseră în sus și în jos mobilierul ca niște culi.

Partea sinistră fu mai greu de descris, cu toate că existară câțiva care încercară. Connie spuse că Sam era *frigid*, un epitet destul de tulburător. Guillam îl găsea *înfometat*, pentru mămică era *pișicher*, iar pentru scotocitori era *prea politicos*. Cel mai ciudat lucru, pentru cei care nu cunoșteau situația, era autonomia sa. Nu ceru să i se aducă niciun dosar, nu solicită vreo responsabilitate, de-abia dacă folosea telefonul, și atunci pentru a face pariuri la curse sau pentru a supraveghea modul în care mergea clubul său. Dar zâmbetul îl însoțea pretutindeni. Dactilografele declarau că dormea în acest zâmbet și cât spăla de mână la sfârșit de săptămână. Întrevederile sale cu Smiley avură loc în spatele ușilor închise, iar rezultatul fu comunicat echipei, puțin câte puțin.

Da, fata sosise la Vientiane cu un cuplu de hippie care trecuseră de linia de la Katmandou. Da, când o lăsase baltă, îi ceruse lui Mackelvore să-i găsească de lucru. Da. Mackelvore i-o pasase lui Sam, gândind că nu putea fi explorată decât pentru fizicul ei: toate acestea citind printre rânduri, cam cum le descrisese ea în scrisoarea către tatăl ei. La vremea aceea, Sam avea două sau trei mici afaceri cu droguri care lânzezeau în dosarul lui și, mulțumită lui Haydon, fuseseră potolite, așa că se gândise

că ar fi bine să o lipească de piloți și să vadă ce iese. Nu comunicase nimic Londrei, deoarece, în acel moment, Londra stopa orice. Continuase cu ea așa, mulțumindu-se să o pună la încercare și plătind-o din fondurile lui de gestiune. Rezultatul fusese Ricardo. O lăsase să urmărească o pistă veche, care ducea la traficul de lingouri către Hong Kong, dar toate acestea înainte de a-și da seama că ea era o adevărată catastrofa. Fusese o reală ușurare pentru Sam, spuse el, când Ricardo îl scăpase de ea și îi găsisese o slujbă la Indocharter.

Și ce mai știe altceva? întrebă Guillam indignat. Nu a spus mare lucru, nu-i așa, într-atât încât să dea peste cap întreaga ierarhie a lucrurilor și să ne aiurească tot programul de ședințe.

O cunoaște, spuse Smiley răbdător, și reluă studierea dosarului lui Jerry Westerby, care devenise mai nou principala sa lectură. Nu ne ridicăm nici noi mai presus de un mic șantaj din când în când, adăugă el cu o toleranță înnebunitoare, așa că este absolut rezonabil că trebuie și noi să ne supunem câteodată.

La care Connie, cu o grosolănie neobișnuită, surprinse pe toată lumea citând - se pare - o frază a președintelui Johnson cu privire la J. Edgar Hoover:

George preferă să-l aibă pe Sam Collins în cort și să se pișe afară, decât să-l aibă în afara cortului și să se pișe înăuntru, declară ea, râzând ca o școlăriță de propria insolență.

Dar mai presus de orice, doar la mijlocul lui ianuarie, în cursul veșnicelor sale incursiuni în detaliile trecutului lui Ko, Doc di Salis dezvălui uluitoarea sa descoperire: un anume domn Hibbert mai trăia încă, misionar baptist trimis în China și pe care Ko îl menționase printre persoanele care pot da referințe despre el, atunci când făcuse cerere să studieze Dreptul la Londra.

Totul era mult mai la vedere, deci, decât memoria contemporanilor vrea să recunoască; iar tensiunea lui Jerry era în consecință cu atât mai mare.

Există posibilitatea unei înnobilări, spuse Connie Sachs.

Au menționat-o la telefon.

Fusese o scenă foarte sobră. Connie se tunsese. Purta o pălărie cafeniu-închis, un costum cafeniu-închis și avea o poșetă cafeniu-închis în care să intre microfonul emițătorului. Afară, pe mica alee, într-un taxi albastru, cu motorul și cu sistemul de încălzire în funcțiune, Toby Esterhase, ungurul, as al filajului, cu o șapcă pe cap, se prefăcea că moțâie în timp ce recepționa și înregistra conversația la aparatele aflate sub banchetă. Formele extravagante ale lui Connie căpătaseră un aer de strictă disciplină. Avea la îndemână un carnet cu antetul Palatului, iar între degetele ei artritice ținea un pix tot cu însemnele Palatului. În ceea ce-l privește pe rezervatul di Salis, arta fusese cea de a-l moderniza un pic. În ciuda protestelor sale, purta una dintre cămășile cu dungi ale lui Guillam, cu o cravată închisă asortată. Rezultatul, oarecum surprinzător, era foarte convingător.

Este *extrem* de confidențial, îi spuse Connie domnului Hibbert, vorbind tare și clar.

Spusese acest lucru și la telefon.

Extraordinar, murmură di Salis pentru a confirma spusele ei.

Dădu din brațe până când un cot se instală stângaci pe genunchiul lui osos și cu o mână încrețită își cuprinse bărbia, pe care începu să și-o scarpine.

Guvernatorul recomandase acordarea unui titlu nobiliar, spuse ea, iar acum rămânea la latitudinea Consiliului să decidă dacă urma să se transmită sau nu Palatului această recomandare. Și la cuvântul „Palat” aruncă o privire reținută către di Salis, care zâmbi pe loc larg, dar cu modestie, ca o celebritate căreia i se ia un interviu de către televiziune. Șuvițele lui de păr cenușiu erau lipite cu ulei de păr și arăta (afirma Connie mai târziu) ca și cum fusese uns ca să fie băgat la cuptor.

Așa că veți înțelege, spuse Connie cu accentele precise ale unui prezentator de televiziune, că pentru a nu pune instituțiile noastre cele mai nobile în dificultate, trebuie făcută o anchetă foarte aprofundată.

- *Palatul*, repetă domnul Hibbert, făcând cu ochiul către di Salis. Mi-a luat răsuflarea. Palatul, auzi, Doris?

Era foarte bătrân. Conform dosarului, avea optzeci și unu de ani, dar trăsăturile sale ajunseseră la vârsta la care timpul le descrețise din nou. Purta un guler fals de pastor, haină tricotată bej, cu bucăți de piele la coate, și un șal pe umeri. În fundal, marea cenușie îi forma un halou în jurul părului alb.

Sir Drake Ko, spuse el. Iată un lucru la care nu m-aș fi gândit, recunosc. Accentul lui din Nord era atât de pur, încât, ca și părul său ca neaua, putea să fie de împrumut. *Sir Drake*, repetă el. Mi-a luat răsuflarea. Ei, Doris?

Fiica se afla era împreună cu ei, avea între treizeci și patruzeci de ani; era blondă și purta o fustă galbenă; era pudrată, dar fără ruj pe buze. Dădea impresia că din copilărie feței ei nu i se întâmplase nimic, în afară de o constantă ofilire a speranțelor. Roșea când vorbea, dar vorbea rar. Făcuse prăjiturile, sandviciuri subțiri ca foaia de hârtie și chec cu anason pus pe un șervețel. Strecura ceaiul printr-o bucată de muselină cu mărgelile ca s-o îngreuneze. Din tavan atârna un abajur de pergament, tăiat în formă de stea. Lângă perete se afla o pianină cu partitura *Arată-ne Lumina, Doamne* deschisă pe pupitru. Poemul *If*, al lui Kipling, brodat, era agățat deasupra șemineului în care nu ardea focul, iar draperiile de catifea, de ambele părți ale bovindoului, erau atât de grele, încât ar fi putut fi folosite să ascundă o parte de viață irosită. Cărți nu existau, nici măcar o Biblie. Era un televizor color mare și un șir lung de felicitări de Crăciun, agățate pe o sfoară, ca niște păsări împușcate, cu aripile lăsate, înainte de a cădea pe pământ. Nu se găsea nimic care să amintească de coasta chineză, în afară de umbra mării de iarnă. Era o zi întunecată, nici soare, nici ploaie, fără vânt. În grădină cactușii și tufele așteptau posomorâte în frig. Trecătorii se plimbau cu pași repezi pe promenadă.

Ar dori să ia note, adăugă Connie. În tradiția Prăvăliei, atunci când sunetul se ia pe furate, trebuie luate note atât din rațiuni de siguranță, cât și de acoperire.

O, notați tot ce doriți, spuse domnul Hibbert încurajator. Nu suntem elefanți, nu-i așa, Doris? Atenție, Doris are, ca și maică-sa, o memorie extraordinară.

Uitați ce dorim să facem în primul rând – spuse Connie, având grijă totuși să fie în pas cu bătrânul –, dacă putem; așa facem cu martorii de calitate, cum îi numim noi; am vrea să stabilim exact de când îl cunoașteți pe domnul Ko și împrejurările în care ați stabilit relații cu dânsul.

Descrieți accesul la Dolphin, spunea ea într-un limbaj ceva mai diferit.

Vorbind despre alții, bătrânii vorbesc despre ei înșiși, examinându-și imaginea în oglinzi dispărute.

M-am născut cu vocația în sânge, spuse domnul Hibbert. Bunicul meu o avea și el. Tatăl meu o avea, ăă, o parohie *mare*, la Macclesfield. Unchiul meu a murit când avea doisprezece ani, dar apucase și el calea călugăriei, nu-i așa, Doris? La douăzeci de ani, mă aflu într-o școală de pregătire a misionarilor. La douăzeci și patru, m-am imbarcat către Shanghai, pentru a mă alătura Misiunii Vietii Mântuitorului. Pe vasul *Empire Queen*, așa-i spunea. Erau mai mulți care să ne servească decât pasageri pe vasul acela, după câte îmi amintesc. Of, Doamne!

Intenționa să petreacă câțiva ani la Shanghai, predând și învățând limba, spuse el, iar apoi, cu puțin noroc, să fie transferat la Misiunea din China continentală și să se instaleze în interior.

Mi-ar fi plăcut foarte mult. Mi-ar fi plăcut provocarea pe care ar fi reprezentat-o acest lucru. Întotdeauna mi-au plăcut chinezii. Viața Mântuitorului nu era elegantă, dar făcea treabă; astăzi acele școli *romane* seamănă mai mult cu mănăstirile voastre și cu tot ceea ce comportă ele, spuse domnul Hibbert.

Di Salis, fostul iezuit, surâse abia perceptibil.

Acum, ne strângem copiii de pe străzi, spuse el. Shanghaiul era un vechi talmeș-balmeș, credeți-mă pe cuvânt. Erau de toți și de toate. Bande de răufăcători, corupție, prostituție gărlă, politică, bani, avaricie și mizerie. Toată specia umană era reprezentată acolo, nu-i

aşa, Doris? De fapt, n-ar trebui să-şi reamintească. Ne-am reîntors acolo după război, nu-i aşa, dar în curând ne-au azvârlit din nou afară. Ea nu avea mai mult de unsprezece ani pe atunci, aşa e? După aceea n-au mai fost locuri, cel puţin nu ca Shanghai, aşa că am revenit aici. Dar ne *place*, nu-i aşa, Doris? spuse domnul Hibbert, foarte conştient ca vorbeşte pentru amândoi. Ne place *aerul*. Asta ne place.

Foarte mult, spuse Doris, şi-şi drese glasul, tuşind în pumnul ei mare.

Şi ne-am completat efectivele cu ce-am găsit, cam asta era, reluă el. Am avut-o pe bătrâna domnişoară Fong. Ți-aduci aminte de Daisy Fong, Doris? Bineînţeles că ții minte, Daisy, şi clopoţelul ei? De fapt, nu-şi prea reaminteşte, Doamne, cum trece timpul, totuşi. Un adevărat Pied Piper, veselul fluieraş, asta era Daisy, doar că avea clopoţel şi ea nu era bărbat şi îl slujea pe Dumnezeu, chiar dacă mai târziu va cunoaşte pierzania. Cea mai bună convertită pe care am avut-o vreodată, până la venirea japonezilor. Umbla pe străzi, aşa făcea Daisy, sunând clopoţelul până în zori. Câteodată o însoţea bătrânul Charlie Wan, câteodată eu însumi, alegeam docurile sau cartierul barurilor de noapte, în spatele Bundului, parcă. Aleea Sângelui îi spuneam străzii, ți-aduci aminte, Doris? – dar de fapt nu trebuie să-şi aducă aminte –, iar bătrâna Daisy suna, suna, suna din clopoţel! izbucni în râs când îşi aduse aminte: o vedea clar în faţă, întrucât mâna lui făcea inconştient mişcările viguroase ale clopoţelului.

Di Salis şi Connie râseră şi ei de politeţe, dar Doris nu făcu decât să se încrunte.

Rue de Jagge, acesta era locul cel mai rău. În concesiunea franceză, evident, acolo unde se află casele de pierzanie. De fapt, erau peste tot. Shanghai era înţesat cu ele. I se spunea oraşul păcatului. Şi aveau dreptate. Apoi se adunau câţiva puştani şi ea îi întreba: „A pierdut-o vreunul dintre voi pe maică-sa?” şi aşa se recoltau doi-trei. Nu toţi deodată, ici unu, dincolo altul. Unii încercau, ca să zicem aşa, pentru bolul de orez de la cină, apoi erau trimişi

acasă cu o scatoalcă. Dar întotdeauna găseam și *câtiva* adevărați, nu-i așa, Doris, și încetul cu încetul am pus pe picioare o școală, care la sfârșit avea patruzeci și patru, nu-i așa? Unii erau interni, nu toți. Li se predă Sfânta Scriptură, noțiunile elementare de citire, de scriere și de aritmetică, puțină geografie și istorie. Cam atât puteam face.

Stăpânindu-și nerăbdarea, di Salis își fixă privirea către marea cenușie și n-o mai desprinsese de acolo. Dar Connie afișase pe figura ei un zâmbet imuabil de admirație, nescăpând din ochi fața bătrânului.

— Așa i-a găsit Daisy pe cei doi Ko, continuă el, nedând atenție caracterului haotic al relatării sale. În docuri, nu-i așa, Doris, căutându-și mama. Sosiseră de la Swatow, amândoi. Când asta? 1936, presupun. Tânărul Drake avea zece sau unsprezece ani, iar fratele său Nelson avea opt și erau slabi amândoi ca un fir de ață; nu mâncaseră ca lumea de câteva săptămâni. Au devenit peste noapte „creștini de orez”, pe cuvânt. Atenție, nu aveau la vremea aceea nume englezești, bineînțeles. Erau oameni ai joncilor, Chiu Chow. N-am descoperit mai nimic în legătură cu mama lor, nu-i așa, Doris? „Omorâtă cu armele”, spuneau ei. „Omorâtă cu armele”. Puteau fi arme japoneze, puteau fi ale Kuomintangului. N-am dat niciodată de capăt acestei povești și, în fond, ce ne interesa? Mântuitorul o avea alături de El și asta era. Mai bine să ne oprim să mai punem întrebări și să ne vedem de treabă. Micuțul Nelson era rănit la braț. Absolut revoltător. Un os rupt, care îi ieșea prin mânecă, presupun că tot armele o făcuseră. Drake îl ținea pe Nelson de mână sănătoasă și nu i-ar fi dat drumul la început pentru nimic în lume, nici ca să-l lase să mănânce. Obişnuiam să spunem că aveau între ei o mână bună, ți-amintești, Doris? Drake se așeza la masă agățat de el, înfundându-i în gură cât orez se putea. Am chemat doctorul: nici el n-a reușit să-i despartă. A trebuit să ne obișnuim. Tu vei fi Drake, i-am spus. Și tu vei fi Nelson, pentru că amândoi sunteți navigatori buni, nu-i așa? A fost ideea mamei tale, nu-i așa, Doris? Și-a dorit

întotdeauna băieți.

Doris își privi tatăl, se pregăti să spună ceva, apoi se răzgândi.

Îi mângâiau părul, spuse bătrânul cu o undă de mister în glas. Să-i mângâie părul mamei tale și să sune clopoțelul lui Daisy, asta le plăcea. Nu văzuseră păr blond până atunci. Ce zici, Doris, dacă ne-ai mai pune niște *saw*? Al meu s-a răcit și sunt sigur că și al lor. „*Saw*” înseamnă ceai în shanghaieză, explică el. La Canton i se spune „*cha*”. Am mai păstrat unele dintre cuvintele vechi, nu știu de ce.

Cu un sâsâit exasperat, Doris se repezi afară din cameră, iar Connie profită de ocazie să vorbească:

Știți, domnule Hibbert, nu avem până acum nicio mențiune că ar exista vreun *frate*, spuse ea cu o urmă de reproș în glas. Era mai mic, spuneți. Cu doi ani mai tânăr? Cu trei?

Nici urmă de Nelson? spuse bătrânul uimit. Cum se poate, îl adora! Nelson era viața lui Drake. Ar fi făcut orice pentru el. Nici urmă de *Nelson*, auzi tu, Doris?

Doris era însă la bucătărie să aducă *saw*.

Consultându-și notele, Connie zâmbi aspru.

Mi-e teamă că vina este a noastră, domnule Hibbert, văd aici că oamenii de la guvern au lăsat loc liber în dreptul mențiunii *frați și surori*. Vor fi două sau trei persoane la Hong Kong cărora le va crăpa obrazul de rușine, în curând, vă pot asigura. Nu vă amintiți, din întâmplare, data de naștere a lui Nelson? Ca să câștigăm timp.

Dumnezeule, nu! Daisy Fong și-ar aminti, desigur, dar s-a dus de mult. Le-a pus la toți date de naștere, Daisy, chiar când ei habar n-aveau.

Di Salis se trase de lobul urechii, lăsând capul în jos.

Sau prenumele lor chinezești? Întrebă el cu glas ascutit. Ar putea fi de folos, dacă se verifică.

Domnul Hibbert negă din cap.

Nici urma de Nelson! Mântuie-mă, Doamne! Nu ți-l poți închipui pe Drake fără micuțul Nelson alături de el. Umblau împreună ca pâinea și brânza, obișnuiam să

spunem. Fiind orfani, era firesc.

Din hol se auzi telefonul sunând și, spre uimirea intimă atât a lui Connie, cât și a lui di Salis, se auzi din bucătărie un „Of, drace!” clar spus de Doris înainte de a se repezi să răspundă. Auziră toți frânturi ale unei convorbiri furioase pe fondul din ce în ce mai puternic al șuierăturilor ceainicului.

Da, și *de ce* nu? Păi dacă sunt nenorocitele alea de frâne, *de ce* zici că e ambreiajul? Nu, *nu vrem* o mașină nouă. O vrem reparată pe asta veche, pentru numele lui Dumnezeu! Cu un „Iisuse” lung, închise telefonul și se reîntoarse în bucătărie la ceainicul care făcea ca toți dracii.

Prenumele chinezești ale lui Nelson, îi șopti Connie amabilă, cu zâmbetul pe buze, dar bătrânul clătină din cap.

- Ar fi trebuit să o întrebi pe bătrâna Daisy, spuse el. Și iată că ea este de mult în rai, fie binecuvântată.

Di Salis părea să conteste pretenția bătrânului că nu știe, dar Connie îi făcu semn din priviri să tacă. „Lasă-l în voia lui, îi ceru ea. Dacă-l forțăm, pierdem întreaga partidă”.

Scaunul bătrânului se rotea. Fără să-și dea seama, se întorsese în sensul acelor de ceasornic și astfel se adresa acum mării.

Erau ca apa și focul, spuse domnul Hibbert. N-am văzut în viața mea doi frați atât de diferiți, dar nici atât de credincioși, asta-i adevărat.

Diferiți, în ce sens? întrebă Connie, îmbiindu-l să vorbească.

Micuțul Nelson, vedeți, se temea de gândaci. Asta în primul rând. Nu aveam, bineînțeles, instalațiile sanitare moderne care le aveți voi. Trebuia să-i trimitem la baracă și, Doamne, gândacii ăia colcăiau pe-acolo peste tot ca niște gloanțe! Nelson nu voia nici mort să se apropie. Brațul i se vindeca binișor, mâncă de parcă era spart, dar băiatul era în stare să se abțină să-și facă nevoile zile întregi, doar să nu se ducă în baracă. Maică-ta îi promisese și luna de pe cer, numai să se ducă. Daisy Fong l-a

amenințat cu un băț; îi văd și acum ochii, te privea câteodată strângând singurul pumn bun pe care-l avea de credeai că te transformă în stană de piatră; Nelson se născuse cu suflet de rebel. Apoi, într-o zi, ne-am uitat pe fereastră și ei erau acolo: Drake cu brațul în jurul umerilor micuțului Nelson, conducându-l pe potecă, pentru a-i ține tovărășie până își făcea nevoile. Ați observat că umblă altfel, copiii joncilor? întrebă el însuflețit, ca și cum îi vedea în momentul acela. Crăcănați din cauza crampelor.

Ușa se deschise brusc și Doris intră cu ceai proaspăt; așeză tava pe masă cu zgomot.

Același lucru cu cântatul, spuse el, și tăcu din nou, privind marea.

- Cântau *imnuri*? întrebă Connie, luminându-se și trăgând cu ochiul la pianul lustruit, cu sfeșnicele goale.

Drake ar fi cântat orice, atâta vreme cât la pian era maică-ta. Colinde. *Iată dealul înverzit*, Drake și-ar fi dat și sufletul pentru maică-ta. Dar pe tânărul Nelson nu l-am auzit cântând măcar o notă.

L-ai auzit destul mai târziu, îi reaminti Doris cu arțag, dar el se făcu că nu o aude.

Puteai să-i iei micul dejun, să-i iei farfuria din față la masa de prânz, dar nu și-ar fi spus în ruptul capului rugăciunea. Se certase rău cu Dumnezeu de la bun început. Hibbert izbucni într-un râs venit dintr-o proștețime neașteptată. A, ăștia sunt adevărații credincioși, am zis întotdeauna. Ceilalți nu sunt decât politicoși. Nu există o adevărată convertire fără ceartă.

Fir-ar al naibii de atelier, bombăni Doris, care continua să fie furioasă după telefonul primit, în timp ce ciopârțea checul.

Ascultați! Cu șoferul vostru e în regulă? strigă domnul Hibbert. Să-i ducă Doris niște chec? Cred că a înghețat bocnă acolo afară! Aduceți-l înăuntru, hai! Dar înainte ca vreunul dintre ei să răspundă, domnul Hibbert începu să vorbească despre războiul său. Nu războiul lui Drake, nici al lui Nelson, ci al său, însăilând frânturi dezlânate din memoria sa vizuală. Este caraghios că erau destul de mulți

care credeau că japonezii erau exact ce le trebuia. Să învețe parvenirii ăia de chinezi naționaliști când să se oprească. Ca să nu mai vorbim de comuniști, desigur. O, a trebuit să treacă o vreme bunicică până ce talentul să se încline în partea cealaltă, ascultați-mă pe mine! Chiar după începerea bombardamentelor. Prăvăliile europene s-au închis, cei din Taipan și-au evacuat familiile, iar Country Club a fost transformat în spital. Dar mai erau unii care spuneau „fiți fără griji” Apoi, într-o zi, *bang*, ne-au închis, nu-i așa, Doris? Și în plus, au omorât-o pe maică-ta. Ea nu era rezistentă, nu-i așa, mai ales după ce-o lovise tuberculoza? Cu toate acestea, acești frați Ko erau mai bine înzestrați decât majoritatea.

Aa! *De ce?* se interesă Connie, numai ochi și urechi.

- Știau că Mântuitorul îi îndrumă și îi mângâie, nu-i așa? Desigur, spuse Connie.

Firește, o îngână di Salis, încrucișându-și degetele și flexându-le când într-o parte, când în alta. *Într-adevăr* așa erau, repetă el mieros.

După venirea japonezilor, misiunea se închisese și Daisy Fong, cu clopoțelul ei cu tot, îi alăturase șirurilor de refugiați, care, cu căruța, autobuzul sau trenul, dar cel mai adesea pe jos, luaseră drumul către Shangjao și în cele din urmă Chungking, unde naționaliștii lui Chiang își instalaseră capitala provizorie.

Nu poate continua prea mult timp, îi șopti Doris discret la un moment dat lui Connie. Se ramolește.

Ba pot, dragă, o corectă domnul Hibbert cu un zâmbet tandru. Mi-am avut partea mea de viață. Pot face ce-mi place.

*

Băură ceai și vorbiră despre grădină, care fusese o problemă din momentul în care se instalaseră aici.

Ni se spune, luați-le pe cele cu frunze argintii, suportă sarea. Nu știi, așa-i, Doris? Nu par să prindă, nu-i așa?

Odată cu moartea soției sale, explică vag domnul Hibbert, și viața lui luase sfârșit: număra zilele în așteptarea reîntâlnirii cu ea. Trăise un timp în nordul

Angliei. După aceea lucrase puțin la Londra, propovăduind Sfânta Scriptură.

După aceea am venit în Sud, nu-i așa, Doris? Nu știu de ce.

Pentru aer, spuse ea.

- Va avea loc o recepție la Palat, așa e? Întrebă domnul Hibbert. Presupun că Drake ar putea să ne înscrie pe lista de invitați. Gândește-te, Doris. Ți va plăcea. Garden-party la Buckingham. Pălării.

Dar v-ați reîntors totuși la Shanghai, îi reaminti Connie, răsfoindu-și notele pentru a-i împrăști memoria. Japonezii fuseseră înfrânți, Shanghai s-a redeschis și v-ați întors. Fără soția dumneavoastră, desigur, dar v-ați întors, totuși.

O, da, ne-am dus.

Deci i-ați revăzut pe frații Ko. V-ați întâlnit și ați avut ce să vă povestiți, sunt sigură. Așa s-a întâmplat, domnule Hibbert?

Pentru o clipă păru că el nu înțelese întrebarea, dar, deodată, după o oarecare întârziere, se puse pe râs.

Fir-ar să fie, și erau bărbăței în toată regula. Dezghețați bine de tot! Și umblau după fete, pot spune asta în fața ta, Doris. Pretind în continuare că Drake s-ar fi însurat cu tine, dragă, dacă i-ai fi dat cea mai mică speranță.

- Hai să fim serioși, tată, murmură Doris uitându-se mânioasă spre podea.

- Iar Nelson, o, Dumnezeuule, el era instigatorul! își bău ceaiul cu lingurița, cu grijă, parcă hrănea o pasăre. „Unde doamna?” Asta a fost prima întrebare a lui Drake. O voia pe maică-ta. Unde doamna? Uitase toată engleza, ca și Nelson, de altfel. A trebuit să le dau lecții mai târziu. Așa că i-am spus. Văzuse destulă moarte până atunci, mai mult ca sigur. Nu că n-ar fi crezut. „Doamna... moartă”, am spus. Nimic de adăugat. Este moartă, Drake, și este la Dumnezeu. Nu l văzusem frângân până atunci, dar nici după aceea, însă a plâns și l-am iubit pentru acest lucru. Pierd două mame, mi-a spus. Mama mea moartă, acum doamna moartă. Ne-am rugat pentru ea. Ce puteam face

altceva? Micuțul Nelson, el n-a plâns, nici nu s-a rugat. El nu. El nu fusese atât de atașat de ea ca Drake. Nimic personal. Era o dușmancă. Noi toți eram dușmani.

Noi, adică cine, domnule Hibbert? întrebă di Salis lingușitor.

- Europenii, capitaliștii, misionarii: noi toți propagandiștii care eram acolo pentru sufletele lor, mâna lor de lucru sau arginții lor. Toți, repetă domnul Hibbert, fără nici cea mai mică urmă de ranchiună. Așa ne vedea el. Și avea într-un fel dreptate.

Conversația lânzezi oarecum jenant, până când Connie o reluă cu precauție.

Deci oricum, ați redeschis misiunea și ați rămas până la luarea puterii de către comuniști în 1949, presupun, și, în acei patru ani, cel puțin, ați putut să vegheați părințește asupra lui Drake și Nelson. Așa a fost, domnule Hibbert? întrebă ea, cu pixul gata să scrie.

Da, am pus din nou felinarul deasupra ușii, da. În 1945, jubilam, ca toți ceilalți. Luptele luaseră sfârșit, japonezii erau înfrânți, refugiații se puteau întoarce acasă. Lumea se îmbrățișa pe stradă, știți, cum se obișnuiește. Aveam bani, despăgubiri cred, o subvenție. Daisy Fong s-a reîntors, dar nu pentru mult timp. Un an sau doi a ținut, dar nu cu adevărat, nici chiar atunci. Ne aflam acolo atâta timp cât Chiang Kai-shek putea guverna - dar n-a fost niciodată dotat pentru așa ceva, nu-i așa? în 1947, aveam comunismul pe străzi, iar în 1949, se instalase definitiv. Tratatul internațional, bineînțeles, fusese uitat de mult, concesiunile dispăruseră, iar asta nu era un lucru rău. Restul s-a petrecut încet. Erau cei legați la ochi, ca de obicei, care spuneau că vechiul Shanghai va dura veșnic, așa cum s-a zis pe vremea japonezilor. Shanghaiul îi corupsese pe manciurieni, spuneau ei; pe seniorii războiului, Kuomintangul, pe japonezi, pe englezi. Acum avea să-i corupă pe comuniști. N-au avut dreptate, bineînțeles. Eu și Doris - noi nu credeam în corupție, nu-i așa, nu ca o soluție pentru problemele Chinei, și nici mama ta. Așa că ne-am întors acasă.

Iar frații Ko? îi reaminti Connie, în timp ce Doris scoase cu zgomot, dintr-o pungă de hârtie maronie, o împletitură la care lucra.

Bătrânul ezită, de data asta nu era senilitatea, poate, care îi încetineea relatarea, ci îndoiala.

A, reluă el după o tăcere stânjenitoare. Da,ăștia doi au avut tot felul de aventuri extraordinare, vă spun *eu*.

- *Aventuri*, repetă Doris furioasă, păcănindu-și andrelele. Mai curând scandaluri.

Lumina se încăpățâna să rămână deasupra mării, dar în încăpere se reducea, iar soba cu gaz icnea ca un motor îndepărtat.

În mai multe rânduri, fugind din Shanghai, Drake și Nelson fuseseră despărțiți, explică bătrânul. Când nu se puteau regăsi, se perpeleau până se întâlneau din nou. Nelson, cel mic, ajunsese până la Chungking tară o zgârietură, supraviețuind foametei, epuizării și îngrozitoarelor bombardamente aeriene, care uciseseră mii de civili. Drake însă, fiind mai mare, fusese recrutat în armata lui Chiang, cu toate că Chiang nu făcea altceva decât să fugă, sperând că japonezii și comuniștii se vor omorî între ei.

Drake umblase de colo-colo, încercând să găsească frontul, îngrijorat de moarte în privința lui Nelson. Și, desigur, Nelson tăia frunza la câini la Chungking, nu-i așa, buchisind cărțile lui de ideologie.

Aveau și *New China Daily*, acolo, mi-a spus el, după aceea, și era publicat cu acordul lui Chiang. Închipuiți-vă! mai erau acolo unii care gândeau ca el și se întâlneau la Chungking ca să reconstruiască lumea după încheierea războiului și, într-o zi, mulțumesc lui Dumnezeu, a luat sfârșit.

În 1945, spuse simplu domnul Hibbert, despărțirii lor i se pusese capăt printr-un miracol. O șansă la câteva mii, la câteva milioane. Drumul acela plin de cortegii de camioane, căruțe, trupe, tunuri, toate scurgându-se către mare și, printre ele, Drake, care fugea în sus și-n jos ca un nebun, urlând: „Mi-ați văzut fratele?”

Dramatismul acestui episod trezi predicatorul din el, așa că glasul său deveni mai amplu:

Și un individ micuț, murdar puse brațul pe cotul lui Drake: „Hei, Ko, ca și cum i-ar fi cerut un chibrit. Fratele tău e cu vreo două camioane mai încolo, împuindu-le capul unor comuniști hakka”. Într-o clipă, se aflau unul în brațele celuilalt, iar Drake nu l-a mai scăpat pe Nelson din ochi până la reîntoarcerea la Shanghai și nici *acolo!*

Au venit deci să vă vadă, sugeră Connie fără grabă.

La întoarcerea la Shanghai, Drake n-avea în minte decât un singur lucru. Fratele Nelson să capete o educație serioasă. Nimic altceva pe lume nu-l mai interesa pe Drake în afară de învățătura lui Nelson. *Nimic.* Nelson trebuia să meargă la școală. Mâna bătrânului căzu cu zgomot pe brațul fotoliului. Cel puțin *unul* din cei doi frați trebuia să aibă o diplomă. O, era încăpățânat, Drake asta! *Și a reușit,* continuă bătrânul. Drake a aranjat tot. Nu-i de mirare: învățase să tragă sforile. Drake avea nouăsprezece ani, cam așa ceva, când s-a întors din război. Nelson mergea pe șaptesprezece și muncea ziua și noaptea, studiind, bineînțeles. Același lucru îl făcea Drake, dar muncind cu brațele.

Era o canalie, murmură Doris. Făcea parte dintr-o bandă și fura. Când nu mă pipăia pe mine.

Că domnul Hibbert auzise sau că răspunse doar unei obiecții pe care ea o formula adeseori, nu era prea clar:

Hai, Doris, trebuie să vezi acele societăți secrete, Triadele, dintr-o perspectivă mai largă, o corectă el. Shanghaiul era un oraș-stat. Era condus de o mână de prinți ai comerțului, baroni ai hoților și chiar mai rău. Nu existau syndicate, nu existau legi, nu existau forțe de ordine, viața era ieftină și dură și mă îndoiesc că acum la Hong Kong ar fi altfel, dacă zgârii puțin la suprafață. Câțiva dintre acei preținși gentlemen englezi puteau să facă în așa fel încât, prin comparație, proprietarii de fabrici textile din Lancashire să fie un strălucit exemplu de milostivenie creștină.

După această blândă dojana, bătrânul se întoarse la

Connie și la relatarea lui. Pentru el Connie era un personaj familiar - tipul doamnei adevărate din străină: solidă, atentă, cu pălărie, ascultând cu bunăvoință fiecare cuvânt al lui.

Cei doi frați veneau la ceai, la ora cinci. Aveam totul pregătit, de mâncare pe masă, limonada care le plăcea. Îi spuneau sifon. Drake venea de la docuri, Nelson de la cărțile sale, și mâncau aproape fără să scoată o vorbă, apoi se întorceau la lucru, nu-i așa, Doris? Dezgropaseră nu știu ce erou legendar, eruditul Che Yin. Che Yin era atât de sărac, încât a fost nevoit să învețe singur să scrie și să citească la lumina licuricilor. Continuau să povestească cum va deveni Nelson emulul său. Hai, Che Yin, îi spuneam eu, mai ia o bucată de prăjitură ca să te mai întărești. Râdeau puțin și apoi plecau. La revedere, Che Yin, drum bun. Din când în când, dacă nu avea gura prea plină, se pornea împotriva mea pe chestii de politică. Mamă, Doamne, avea niște idei! Nimic din ceea ce l-am fi putut învăța *noi*, vă spun eu, nu știam destul. Bani erau cauza tuturor relelor, *asta* nu o voi nega niciodată! Am propovăduit-o eu însumi ani de-a rândul! Dragostea frățească, camaraderia, religia erau opiul maselor, ei bine, cu asta nu puteam fi de acord, dar clericalismul, aiurelile bisericii sacerdotale, papistășia, idolatria - despre acestea nu greșea prea mult, după câte vedeam eu. Avea și câteva cuvinte, nu prea amabile, împotriva noastră, a englezilor, nu că nu le-am fi meritat, îndrăznesc să spun.

Asta nu-l oprea să-ți înfulece mâncarea, nu-i așa? spuse Doris din nou cu voce joasă. *Sau* să renunțe la educația lui religioasă. Nici să facă praf misiunea.

Bătrânul însă se mulțumi să zâmbească răbdător.

Doris, iubita mea copilă, ți-am spus-o și îți repet. Domnul ni se arată sub nenumărate chipuri. Atâta vreme cât oamenii buni sunt pregătiți să caute adevărul, dreptatea și dragostea frățească, Domnul nu trebuie lăsat să aștepte prea mult în spatele porții.

Roșind, Doris se cufundă din nou în împletitura ei.

Are dreptate, desigur. Nelson a făcut praf misiunea. A

renunțat și la religia sa. Un nor de amărăciune îi amenință fața pentru o clipă, până când râsul triumfa. Ei, drăcie, dar l-a făcut Drake să plătească cu vârf și îndesat! I-a tras o săpuneală pe cinste! Doamne, Doamne! Politica, i-a spus Drake. Nu poți s-o mănânci, nu poți s-o vinzi și, să mă scuze Doris, nu te poți culca cu ea! Tot ce poți face cu politica este să distrugi temple și să omori oameni nevinovați! Nu l-am văzut niciodată atât de furios. Și i-a tras lui Nelson o bătaie s-o țină minte! Drake a învățat câte ceva în docuri, credeți-mă!

Trebuie, sâsâi di Salis, ca un șarpe pe-ntuneric. Trebuie să ne spuneți *tot*. E datoria dumneavoastră.

O procesiune studențească, reluă firul povestirii domnul Hibbert. La lumina torțelor, după ora stingerii, un grup de comuniști a ieșit pe străzi să facă tăvănoși. Pe la începutul lui 1949, cred că era primăvara, începuse să se încălzească. Spre deosebire de divagațiile sale de la început, stilul narativ al domnului Hibbert devenise pe neașteptate concis. Stăteam la gura focului, nu-i așa, Doris? Doris trebuie să fi avut vreo paisprezece, cincisprezece ani. Ne plăcea să facem focul, chiar când nu era nevoie, ne aducea aminte de acasă, de Macclesfield. Stând așa, auzim gălăgia și lozincile de afară. Talgere, fluieri, gonguri, clopote, tobe, un zgomot înfiorător. Avusesem o presimțire că așa ceva s-ar putea întâmpla. Micuțul Nelson nu înceta să mă pună în gardă în timpul lecțiilor lui de engleză. „Plecați acasă”, domnule Hibbert. Sunteți un om bun, spunea el, fie binecuvântat. Sunteți un om bun, dar când ecluzele vor cădea, apa îi va acoperi deopotrivă și pe buni, și pe răi. Știa să întoarcă frazele, Nelson, când voia. Ținea de credința lui. Nu era nimic inventat. Era ceva *simțit*. Daisy, am spus eu – adică Daisy Fong, care era așezată alături de noi, când s-a sunat la intrare –, tu și Doris mergeți în grădina din spate, cred că vom avea oaspeți. Nici n-am zis bine și – *trosc* – cineva a aruncat o piatră prin fereastră. Am auzit voci, desigur, urlând, și l-am recunoscut bineînțeles după glas pe micuțul Nelson. Vorbea atât dialectul Chiu Chow, cât și pe cel

shanghaiez, firește, dar cu băieții vorbea desigur shanghaieza. „Jos câinii vagabonzi imperialiști! urla el. Jos cu hienele religia!” O, ce lozinci mai puteau să inventeze! Sună bine în chineză, dar în engleză sunt o aiureală. Apoi ușa cedă și intrară.

Au zdrobit crucea, spuse Doris, făcând o pauză ca să arunce o privire feroce către modelul pe care-l lucra.

De data aceasta fu Hibbert, nu fiica sa, cel care îi uimi pe cei de față prin realismul său.

Au zdrobit mult mai mult decât atât, Doris! reluă domnul Hibbert bine dispus. Au făcut praf tot ce le-a ieșit în cale. Stranele, altarul, pianul, scaunele, lămpile, cărțile de rugăciuni, Bibliile. Și-au făcut de cap, v-o spun *eu*. Niște ticăloși mici, asta au fost. Dați-i înainte, le-am spus. Serviți-vă. Ceea ce a făcut omul va pieri, dar nu distrugeți cuvântul Domnului, chiar dacă faceți praf și pulbere această casă. Nelson, săracuțul, nu voia să se uite la mine. Îmi venea să plâng de mila lui. Când am plecat, m-am uitat împrejur și am văzut-o pe bătrâna Daisy Fong stând în prag și pe Doris în spatele ei. Urmărise totul, da, asta făcuse Daisy. Și îi făcuse plăcere. Se putea vedea în privirea ei. În adâncul sufletului, era una de-a lor. Fericită. „Daisy, i-am spus. Fă-ți bagajele și pleacă. În viața aceasta ești liberă, draga mea, să te dai sau să te păstrezi cum îți place. Dar nu te da cu împrumut, niciodată. E mai rău decât dacă ai fi spion”.

În timp ce Connie aproba cu încântare, di Salis lăsă să-i scape un icnet ascuțit de parcă l-ar fi jignit cineva. Dar bătrânul se amuza cu adevărat.

— Apoi, ne-am așezat, eu și Doris, și am plâns puțin împreună, nu mi-e rușine să recunosc, nu-i așa, Doris? Nu mi-a fost rușine de lacrimi niciodată. Ne era teribil de dor de mama tă. Am îngenuncheat și ne-am rugat. Apoi am început să facem ordine. Nu știam de unde să începem. Iată că apare Drake! Dădea din cap ca și cum nu-i venea să-și creadă ochilor. „Bună seara, domnule Hibbert”, a spus el, cu vocea lui gravă, la care se adăuga accentul meu din Nord, ceea ce ne-a făcut întotdeauna să râdem. În

spatele lui, micuțul Nelson, cu o mătură și cu un fâraș în mână. Mai avea încă brațul sucit, cred că tot așa îl are și astăzi, zdrobit de bombe când era mic, dar nu-l oprea să măture, fiți siguri. Atunci s-a luat Drake de el, o, Doamne, înjurându-l ca un marinar! Nu l-am auzit niciodată așa. E adevărat că *era* cam marinar, dacă mă pot exprima așa, nu? zâmbi senin către fiica sa. Noroc că vorbea dialectul Chiu Chow, așa-i, Doris? Eu însumi nu-l înțeleg decât pe jumătate, dar, *drace!* înjura de mamă, de tată, ca nu știu ce.

Făcu o pauză și închise ochii o clipă, fie ca să se roage, fie de oboseală.

N-a fost vina lui Nelson, desigur. Asta știam. El era conducătorul grupului. Era o chestiune de prestigiu. Porniseră în marș pe străzi, fără să știe prea bine încotro se îndreptau, apoi unul dintre ei îl apostrofa: „Băi, băiatu' de la misiune! Arată-ne cu cine ții!” Și așa făcu. Trebuia. Asta nu l-a oprit pe Drake să-l cotonogească. Au făcut curățenie, noi ne-am dus la culcare, iar cei doi băieți au dormit în capelă, pe podea, pentru eventualitatea în care s-ar reîntoarce gloata. Când am coborât dimineața, cărțile de innuri erau făcute teanc, ordonat, cele care scăpaseră cu viață, și tot așa stăteau Bibliile. Au pus o cruce pe perete, pe care o făcuseră singuri. Au reparat chiar și pianul, bineînțeles, fără să-l acordeze.

Răsucindu-se într-o nouă poziție, di Salis puse o întrebare; ca și Connie, avea un carnet deschis pe genunchi, dar nu notase nimic în el.

Care era la vremea aceea *disciplina* lui Nelson? Întrebă el pe tonul lui fonfait, indignat, ținând pixul pregătit, gata să scrie.

Domnul Elibbert se încruntă mirat.

Păi, Partidul Comunist, bineînțeles.

În timp ce Doris șopti „O, tată” către împletitură, Connie se grăbi să traducă:

Ce studia Nelson, domnule Hibbert, și unde?

- A! Ce *disciplină*? *La genul* acesta de disciplină vă referiți! Domnul Hibbert își relua stilul mai simplu.

Știa răspunsul precis. Ce alt subiect de conversație aveau el și Nelson în timpul lecțiilor de limbă engleză - în afară de evanghelia comunistă, întrebă el -, decât ambițiile lui Nelson? Pasiunea lui Nelson era ingineria. Nelson credea că tehnologia, și nu Biblia, va fi cea care va scoate China din feudalism.

Construcția de nave, drumuri, căi ferate, fabrici: acesta era Nelson. Arhanghelul Gavril cu o rigla de calcul, guler alb și o diplomă. Așa se închipuia el.

Domnul Hibbert nu rămăsese la Shanghai suficient de mult timp pentru a-l vedea pe Nelson realizându-și visul, spuse el, pentru că Nelson nu absolvise până în 1951...

Pixul lui di Salis alerga pe foile carnetului de însemnări.

Însă Drake, care trăsesse mâta de coadă și economisise pentru el în acești șase ani, spuse domnul Hibbert - trecând peste noile referiri ale lui Doris la Triade -, Drake a rezistat până la sfârșit și și-a primit recompensa, la fel ca și Nelson. A văzut acea bucată de hârtie prețioasă în mâna lui Nelson și a știut că misiunea sa era îndeplinită și că putea pleca, așa cum plănuise întotdeauna.

Di Salis, în excitația sa, devenea de-a dreptul avid. Fața lui urâtă avea noi pete de culoare, iar el se agita disperat pe scaun.

Și *după* absolvire... ce-a fost? spuse el insistent. Ce *a făcut*? Ce s-a întâmplat cu el? Continuați, *vă rog. Vă rog*, continuați.

Amuzat de acest entuziasm, domnul Hibbert zâmbi. Ei bine, potrivit celor spuse de Drake, zise el, Nelson se angajase mai întâi la șantierul naval ca proiectant, întocmind planuri și proiecte de construcție și învățând ca un nebun tot ce putea de la tehnicienii ruși, care sosiseră cu grămada după victoria lui Mao. Apoi, în 1953, dacă memoria domnului Hibbert nu-l înșela, Nelson avusese privilegiul să fie ales pentru continuarea studiilor la Universitatea din Leningrad, în Rusia, și rămăsese acolo o bună bucată de vreme, oricum până la sfârșitul anilor

1950.

Drake era fericit la culme, dacă-l auzai!

Domnul Hibbert nu putea să arate mai mândru nici dacă ar fi fost vorba despre propriul fiu.

Di Salis se aplecă brusc înainte, îngăduindu-și chiar, în ciuda privirilor prevenitoare ale lui Connie, să îndrepte pixul în direcția bătrânului.

În regulă, *după* Leningrad, ce s-a întâmplat, *atunci*?

Ei bine, s-a întors, bineînțeles, la Shanghai, spuse domnul Hibbert râzând. A avansat potrivit studiilor și formației lui: constructor de nave, format de ruși, tehnolog, administrator! O, îi iubea pe ruși! În special după Coreea. Aveau mașini, putere, idei, filosofie. Pământul făgăduinței, asta era Rusia pentru el. Se uita la ei ca la... Dar atât vocea, cât și elanul parcă-i muriseră. O, Doamne, murmură el și se opri, nesigur de sine pentru a doua oară de când îl ascultau. Dar aceasta nu putea dura la nesfârșit, nu-i așa? Să admiri Rusia: câtă vreme putea rămâne la modă asta în noua țară a minunilor, în țara lui Mao? Doris, dragă, dă-mi un șal.

E pe umerii tăi, spuse Doris.

Fără tact, cu un glas strident, di Salis continua să-l hărțuiască. Nu-i păsa de nimic în afară de răspunsuri: nici măcar de carnetul deschis pe genunchii săi.

S-a întors, repetă el. Foarte bine. A fost avansat. A fost format în Rusia, era orientat către Rusia. Perfect. *Apoi*?

Domnul Hibbert îl privi lung pe di Salis. Nu era niciun fel de viclenie nici pe fața lui, nici în priviri. Se uita la el ca un copil deștept, fără să fie împiedicat de prea multe rafinamente. Și, dintr-odată, deveni evident că domnul Hibbert nu mai avea încredere în di Salis și că, la drept cuvânt, îl găsea chiar antipatic.

A murit, tinere domn, spuse Hibbert în cele din urmă și, rotindu-și scaunul, admiră peisajul marin.

În încăpere era semiîntuneric, majoritatea luminii venind de la soba cu gaze. Plaja cenușie era goală. Pe portiță, stătea cocoțat un singur pescăruș, negru și imens, proiectat pe ultimele șuvițe ale cerului de seară.

Spuneți că mai avea brațul strâmb, ripostă fără menajamente di Salis. Ați spus că presupuneți că e tot strâmb. Vorbeați de *ziua de azi!* Am simțit-o în glasul dumneavoastră!

- Ei, cred că am abuzat de timpul domnului Hibbert destul, spuse Connie cu zel și, aruncându-i o privire aspră lui di Salis, se aplecă să-și ia poșeta.

Dar di Salis nu se lăsa.

Nu cred! strigă el cu putere. Cum? Când a murit Nelson? Spuneți-ne data!

Bătrânul însă își strânse șalul în jurul umerilor și continuă să privească marea.

Eram la Durham, spuse Doris, cu ochii ațintiți asupra lucrului, deși nu mai era suficientă lumină pentru a tricota. Drake a venit să ne vadă și s-a întâlnit cu noi în mașina sa mare condusă de șofer. Își luase omul lui de încredere, unul căruia îi zicea Tiu. Făcuseră escrocherii împreună la Shanghai. Voia să facă pe grozavul. Mi-a adus o brichetă de platină și o mie de lire sterline bani gheață pentru biserica tatii, ne-a arătat medalia Imperiului Britanic în cutia ei, m-a tras într-un colț și m-a rugat să vin la Hong Kong și să devin amanta lui, chiar sub nasul tatălui meu. Ce tupeu! Voia semnătura tatii pe ceva. O garanție. Spunea că urma să studieze Dreptul la Gray's Inn. La vârsta lui, se spuneți? Patruzeci și doi de ani! Vorbe despre studenții maturi! Bineînțeles că nu era așa ceva. Totul, ca de obicei, nu erau decât vorbe și fațadă. Tata i-a spus: „Ce face Nelson?” și...

O secundă, vă rog! Di Salis făcu din nou o întrerupere neavenită. Data? Când s-au întâmplat toate astea, vă rog? Am nevoie de *date!*

În 1967. Tata se apropia de pensionare, nu-i așa, tată?

Bătrânul rămase nemișcat.

Bine, 1967. Ce lună? Fiți precisă, vă rog!

Numai că nu spuse „cu precizie, *femeie*” și o îngrijora serios pe Connie. Dar când ea încercă din nou să-l tempereze, nu îi dădu nicio atenție.

Aprilie, spuse Doris, după câteva clipe de gândire. Era

după ziua de naștere a tatălui meu. De aceea, adusese o mie de lire pentru biserică. Știa că tata nu i-ar fi luat pentru el, fiindcă nu-i plăcea modul în care Drake făcea banii.

Foarte bine. Bine. Bine făcut. Aprilie. Deci Nelson a murit înainte de aprilie 1967. Ce detalii v-a dat Drake cu privire la împrejurări? Vă aduceți aminte?

Niciunul. Niciun detaliu. V-am spus. Tata l-a întrebat și atât a spus: „Mort”, ca și cum Nelson ar fi fost un câine. Și după toate astea mai vorbești despre dragoste de frate. Tata nu știa unde să privească. I-a zdrobit inima aproape, iar Drake stătea acolo, nepăsându-i câtuși de puțin. Nu am frate. Nelson e mort. Iar tata continua să se roage pentru Nelson, nu-i așa, tată?

De data aceasta vorbi bătrânul. Odată cu asfințitul, glasul său căpătă o forță considerabilă.

M-am rugat pentru Nelson și încă mă mai rog pentru el, spuse fără înconjur. Când trăia, mă rugam ca într-un fel sau altul să facă lucrarea Domnului pe Pământ. Credeam că avea resursele necesare să înfăptuiască lucruri mari. Drake s-ar fi descurcat oricum. E puternic. Dar lumina de la ușa misiunii Vietjii Mântuitorului n-ar fi ars degeaba, îmi ziceam eu, dacă Nelson reușea să contribuie la punerea temeliei unei societăți drepte în China. Nelson putea să-i spună „comunism” Cum îi cădea lui bine. Dar timp de trei ani, eu și mama ta i-am dăruit dragostea noastră creștinească și nu vreau să se spună nici de către tine, Doris, nici de către altcineva, că lumina iubirii de Dumnezeu poate fi stinsă pe vecie. Nu prin politică, nu prin sabie. Trase îndelung aer în piept. Și acum că e mort, mă rog pentru sufletul său, așa cum fac pentru mama ta, continuă el, pârând însă, în mod ciudat, mai puțin convins. Dacă asta e papistășie, puțin îmi pasă.

Connie se ridicase în picioare să plece de adevăratelea. Știa limitele, știa să observe și era îngrozită de modul în care di Salis se încăpățâna să insiste. Di Salis însă, odată luând urma, nu mai cunoștea nicio limită.

Deci a fost moarte *violentă*, nu-i așa? Politică și sabie,

ați spus. Ce politică? Drake v-a spus asta? Asasinatele politice erau relativ rare, știți și dumneavoastră. Cred că ne ascundeți ceva!

Di Salis se ridicase și el în picioare, dar se afla lângă domnul Hibbert și lătra aceste întrebări aplecându-se către capul alb al bătrânului, ca și cum s-ar fi aflat la Sarratt, în cursul unui interogatoriu.

Ați fost atât de amabili, îi spuse Connie lui Doris cu efuziune. Într-adevăr, avem tot ceea ce ne-ar putea fi necesar și chiar mai mult. Sunt sigură că totul se va petrece foarte bine în privința înnobilării, spuse ea, cu un glas greu de sensuri pentru di Salis. Acum plecăm și vă mulțumim amândurora *extraordinar de mult*.

De data aceasta însă, bătrânul fu cel care îi puse piedici.

Anul următor, l-a pierdut și pe celălalt Nelson, Dumnezeu să-l odihnească, băiețelul lui, spuse el. Trebuie să fie un om foarte singur, Drake. A fost scrisoarea aceea pe care ne-a trimis-o, nu-i așa, Doris? „Rugați-vă pentru micuțul meu Nelson, domnule Hibbert”, ne-a scris el. Ceea ce am și făcut. Dorea să iau avionul și să mă duc acolo pentru a-i face slujba de înmormântare. N-am putut, nu știu de ce. Ca să fiu sincer, nu mi-a plăcut niciodată să se cheltuiască bani cu funeraliile.

Când auzi, di Salis se năpusti literalmente asupra lui și, în plus, cu o vioiciune de-a dreptul înfricoșătoare. Se aplecă drept peste capul bătrânului și era atât de agitat, încât prinse cu mânuța lui înfierbântată o bucată de șal.

A! A, așa! Dar v-a rugat vreodată să vă rugați pentru Nelson *senior*? Răspundeți-mi la această întrebare.

Nu, răspunse simplu bătrânul. Nu, nu m-a rugat.

De ce nu? Doar dacă nu era mort de-adevăratele, desigur. În China sunt mai multe modalități de a muri, nu-i așa, și nu toate sunt fatale! *căzut în dizgrație*: este aceasta cumva o formulare mai adecvată?

Vorbele lui stridente zburau ca niște spirite rele prin camera luminată de focul din sobă.

Trebuie să plece, Doris, spuse bătrânul calm către

mare. Vezi dacă șoferul este bine, vrei tu, draga mea? Sunt sigur că trebuia să-i fi dus și lui ceva, dar nu face nimic.

Stăteau în picioare în hol, luându-și rămas-bun. Bătrânul rămăsese în fotoliu, iar Doris închisese ușa dinspre cameră. Uneori cel de-al șaselea simț al lui Connie era înfricoșător.

Numele *Liese* nu vă spune nimic, nu-i așa, domnișoară Hibbert? Întrebă ea, încheindu-și enormul pardesiu din fibre artificiale. Avem o referire la o anumită *Liese* în viața domnului Ko.

Fața nefardată a lui Doris se strâmbă de supărare.

E prenumele mamei mele, spuse. Era nemțoaică luterană. Porcul a furat și asta, nu-i așa?

Cu Toby Esterhase la volan, Connie Sachs și Doc di Salis se grăbiră să se întoarcă pentru a-i aduce la cunoștință lui George veștile lor uluitoare. La început, pe drum, se ciorovăiră în legătură cu lipsa de tact a lui di Salis. Cel mai șocat era Toby Esterhase, iar Connie se temea serios ca nu cumva bătrânul să-i scrie lui Ko. Dar, curând, importanța descoperirii lor învinse temerile și sosiră triumfători la porțile cetății lor secrete.

La adăpostul pereților, acum era ora de glorie a lui di Salis. Convocându-și din nou familia sa de scotocitori cu fețe galbene, îi expedie în tot felul de anchete, făcându-i să alerge de-a lungul și de-a latul Londrei, sub cine știe ce pretext fals, ajungând până la Cambridge. În sinea sa, di Salis era un solitar.

Nu-l cunoștea nimeni, doar Connie poate, și dacă lui Connie, puțin îi păsa de el, atunci nimeni nu-l iubea. În relațiile sale umane, era gâlcevitor și adesea absurd. Nimeni însă nu-i punea la îndoială voința sa de vânător.

Purică vechile arhive ale Universității de Comunicații din Shanghai, în chineză Chiao Tung - care își crease reputația de a fi un bastion activ al studenților comuniști după războiul din 1939 - 1945 - și își concentra atenția asupra Facultății de Studii Maritime, care avea în programul său de studii atât administrația, cât și construcția de nave. Întocmi liste cu cadrele de partid,

Înainte și după 1949, și examina în amănunțime puținele detalii cu privire la cei cărora li se încredințase conducerea marilor întreprinderi, ce aveau nevoie de asistență tehnologică: în special, șantierul naval de la Kiangnan, un mamut industrial din care elementele Kuomintangului trebuiseră să fie epurate în repetate rânduri. Întocmind liste de mai multe mii de nume, le deschise dosare tuturor celor care erau cunoscuți că își continuaseră studiile la Universitatea din Leningrad și care reapăruseră la șantierul naval în posturi superioare. Cursurile de construcții navale de la Leningrad țineau trei ani. După calculele lui di Salis, Nelson se aflase acolo între 1953 și 1956 și apoi fusese repartizat oficial la serviciul municipal din Shanghai, însărcinat cu ingineria navală, care îl trimisese la Kiangnan. Acceptând ideea că Nelson avea nu doar prenume chinezești, care erau deocamdată necunoscute, dar mai mult ca sigur că-și alege în plus un nou nume de familie, di Salis își preveni colaboratorii că biografia lui Nelson risca să fie scindată în două părți, fiecare din acestea sub un nume diferit. Trebuia să urmărească atent legătura dintre ele. Obținu liste ale absolvenților și ale studenților înscriși atât la Chiao Tung, cât și la Leningrad, și le compară. Expertii în probleme chineze sunt o frăție aparte, iar interesele lor transcend protocolul și diferențele etnice. Di Salis avea relații nu doar la Cambridge și în toate arhivele orientale, ci și la Roma, Tokio, München. Le scrisese tuturor, ascunzându-și scopul real sub un noian de alte întrebări. Până și Verii, cum se va dovedi mai târziu, îi deschiseră țară să vrea dosarele. Procedă și la alte anchete, chiar mai misterioase. Trimise scotocitori la bapțiști, care să scormonească arhivele referitoare la vechii elevi ai școlilor misionare, în cazul destul de puțin probabil că numele chinezești ale lui Nelson fuseseră, la urma urmelor, notate și înregistrate. Verifică toate datele disperate referitoare la decesele survenite în rândul funcționarilor de nivel mediu din Shanghai angajați în industria navală.

Aceasta fusese o primă etapă a eforturilor sale. Cea

de-a doua începu cu ceea de Connie numea Marea Revoluție Culturală Sălbatică de la mijlocul anilor 1960, cu numele oficialităților din Shanghai care, datorită tendințelor lor criminale prosovietice, fuseseră oficial epurate, umilite sau trimise la Școala 7 mai, pentru a redescoperi virtuțile muncii la țară. Consultă și listele celor trimiși în lagăre de reeducare prin muncă, dar fără prea mare succes. Căută printre tiradele moralizatoare ale gărzilor roșii orice fel de referiri la influența dăunătoare a educației baptiste asupra cutăruia sau cutăruia dintre oficialii căzuți în dizgrație și se dedase la jocuri complicate cu numele KO. Avea pe undeva în minte că, schimbându-și numele, Nelson poate că dăduse peste o ideogramă diferită care reținea ceva din legătura de rudenie cu originalul – fie prin omofonie, fie prin armonie. Dar când încercă să-i explice acest lucru lui Connie, o pierdu de client.

Connie Sachs urmărea o filieră cu totul diferită. Interesul său se concentra asupra activității descoperitorilor de talente, cunoscuți ca fiind formați de către Karla și operând printre studenții străini de la Universitatea din Leningrad în anii 1950 și asupra zvonurilor neconfirmate vreodată cum că acel Karla, ca tânăr agent al Kominternului, fusese împrumutat rezistenței comuniste din Shanghai după război, pentru a o sprijini să-și refacă aparatul secret.

În miezul tuturor acestor noi săpături, o mică bombă căzu de la Grosvenor Square. Cerneala rapoartelor elaborate pe baza informațiilor furnizate de către domnul Hibbert nici nu se uscaseră, iar cercetătorii ambelor familii mai lucrau încă frenetic, când Peter Guillam intră în biroul lui Smiley cu un mesaj urgent. Acesta din urmă era, ca de obicei, cufundat în lecturile sale, și atunci când Guillam își făcu apariția, strecură un dosar într-un sertar și îl închise.

E de la Veri, spuse Guillam cu blândețe. Despre Fratele Ricardo, pilotul favorit al dumneavoastră. Vor să se întâlnească cu tine la Anexă cât de curând posibil. Trebuia să dau răspunsul telefonic urgent, ieri.

Ce vor?

Să te întâlnească. Formularea exactă: „să aibă o întâlnire cu tine”.

Chiar așa? Asta vor, *într-adevăr*? Dumnezeu mare, presupun că este influența germană. Sau engleză veche? Să se întâlnească *cu*? Asta e.

Și se îndreptă cu pași greoi spre camera sa de baie pentru a se bărbieri.

Revenind în biroul său, Guillam îl găsi pe Sam Collins așezat în fotoliul moale, fumând una dintre îngrozitoarele lui țigări brune și arborând zâmbetul ăla al său sub formă de potcoavă.

Ceva nou? Întrebă el, foarte degajat.

- Du-te dracului de aici, se răsti Guillam.

Sam, în general, își vâra nasul un pic cam mult, peste tot, după părerea lui Guillam, dar în acea zi avea un motiv special de neîncredere în el. Ducându-se la Lacon, la biroul acestuia de la Cabinet pentru a-i supune atenției bilanțul lunar al cheltuielilor Prăvăliei, Guillam rămăsese uimit să-l vadă pe Sam ieșind din cabinetul particular al lui Lacon, glumind degajat cu acesta și cu Saul Enderby de la Foreign Office.

Capitolul 12 învierea lui Ricardo înainte de cădere, întruniri care se doreau cât se poate de neoficiale între partenerii serviciilor de informații, legați prin relații speciale, aveau loc lunar și erau urmate de ceea ce predecesorul lui Smiley, Alleline, îi plăcea să numească „o vibrație” Dacă era rândul americanilor să facă pe gazda, atunci Alleline și cohortele sale, printre care încântătorul Bill Haydon, erau escortați până la un bar imens, amenajat la ultimul etaj, cunoscut la Prăvălie sub numele de Planetariu, pentru a fi regalați cu Martini și cu o vedere către West End, pe care altfel nu și le-ar fi putut permite. Când venea rândul englezilor, se așeza o masă pe capre în sala de jocuri, peste care se puneau o față de masă de damasc cârpită, iar delegații americani erau invitați să aducă un omagiu ultimului bastion al spionajului din țara cluburilor și întâmplător locul de origine al propriului lor serviciu, în timp ce sorbeau vin de Xerex sud-african deghezizat în carafe de sticlă șlefuită, în speranța că aceștia nu-și vor da seama de diferență. Pentru discuții, nu exista nicio ordine de zi și prin tradiție nu se luau note. Între prieteni vechi, nu e nevoie de astfel de procedee, cu atât mai mult cu cât microfoanele ascunse nu se chercheleau și făceau treaba mult mai bună.

De la cădere încoace, acestor practici încântătoare li se pusese capăt pentru un timp. În urma ordinelor emise de cartierul general al lui Martello din Langley, Virginia, „legătura britanică”, așa cum îi spuneau ei Prăvăliei, fusese inclusă în lista celor ce trebuiau să fie ținute la distanță, punând-o pe picior de egalitate cu Iugoslavia și cu Libanul; pentru o perioadă, într-adevăr, cele două servicii treceau pe trotuare separate și de-abia dacă ridicau ochii să se privească. Erau ca un cuplu certat, în mijlocul acțiunii de divorț. Dar în momentul în care, în acea dimineată cenușie de iarnă, Smiley și Guillam, cu o oarecare grabă, se prezentară la ușa din față a Anexei Consiliului Juridic din Grosvenor Square, începuse să se observe peste tot dezghețul, chiar și pe figurile rigide ale celor doi ostași din infanteria marină care îi controlaseră.

Ușile, încăpătoare, erau duble, cu grilaje negre peste cele de oțel negru, decorate cu motive aurite. Doar costul lor ar fi fost suficient să țină în stare de funcționare Prăvălia cel puțin două-trei zile. Odată intrați, avură senzația de a fi venit dintr-un cătun și de a fi pătruns într-o metropolă.

Biroul lui Martello era foarte mare. Nu avea ferestre și te puteai crede în miez de noapte. Deasupra unui birou gol, un drapel american, desfășurat parcă de briză, ocupa jumătate din peretele din fund. În mijlocul încăperii, scaune de aerogară erau dispuse în cerc în jurul unei mese rotunde din lemn de trandafir, iar într-unul din acestea era așezat Martello însuși, fost student la Yale, robust și bine dispus, într-un costum de sfârșit de săptămână, ce părea oricând potrivit altui anotimp. Era flancat de doi bărbați, arătând fiecare tot atât de gălbejit și de sincer ca și celălalt.

— George, ce amabil din partea ta, spuse Martello cu toată inima, cu glasul său cald și sigur, grăbindu-se să vină în întâmpinarea lor. Nu e nevoie să vă spun. *Știu* cât de ocupați sunteți. *Știu*. Sol. Se întoarse către cei doi necunoscuți ce stăteau în partea cealaltă a camerei, neobservați până acum, cel tânăr semănând cu taciturnii lui Martello, doar că mai puțin suav; celălalt, îndesat, dur și mult mai în vârstă, cu fața crestată și tuns periută; stilul veteranului din cine știe ce război. Sol, repetă Martello. Vreau să te prezint uneia dintre adevăratele legende ale profesiei noastre, domnul George Smiley. George, ți-l prezint pe Sol Eckland, care ocupă un post important în remarcabilul nostru Serviciu Antidrog, fostul Birou Narcotice și Droguri Periculoase (BNDP), dar rebotezat acum, nu-i așa, Sol? Spune-i bună ziua lui Pete Guillam.

Cel mai în vârstă din cei doi întinse o mână pe care Smiley și Guillam o strânsă cu impresia că era scoartă de pom uscată.

Desigur, spuse Martello, privind scena cu aerul satisfăcut al unei codoașe. George, hm, ți-l reamintești pe Ed Ristow, se ocupă tot de narcotice, nu-i așa, George? V-a

făcut o vizită de politețe cu câteva luni în urmă? Ei bine, Sol a preluat funcția de la Ristow. Se ocupă de Asia de Sud-Est. Cu, aici de față, lucrează cu el.

Nimeni nu are mai bine ca americanii memoria numelor, gândi Guillam.

Cu era cel mai tânăr din cei doi. Avea favoriți, purta un ceas de aur și arăta ca un misionar mormon: devotat, dar în defensivă. Zâmbi ca și cum zâmbetul făcea parte din programul său, Guillam răspunzând la rîndul lui cu un zâmbet.

Ce s-a întîmplat cu Ristow? întrebă Smiley, în timp ce se așezau.

Criză cardiacă, mormăi Sol veteranul, cu un glas tot atît de uscat ca și mâna lui.

Avea părul ca un burete de sârmă, încrețit în șuvițe mici. Când se scărpină în cap, ceea ce făcea foarte des, scârțâia.

Îmi pare rău, spuse Smiley.

S-ar putea să fie o invaliditate permanentă, spuse Sol, uitându-se în altă parte și trăgând din țigară.

În momentul acesta, pentru întîia oară, lui Guillam îi trecu prin cap ca plutea în aer ceva extrem de important. Surprinse o undă de adevărata tensiune între cele două tabere americane, înlocuirile pe nepusă masă, după experiența lui Guillam în materie de medii americane, erau rar o cauză atît de banală ca boala. Merse atît de departe încât să se întrebe cam ce gafa făcuse predecesorul lui Sol.

Serviciul Antidrog, da, firește, se interesează în mod deosebit de micul nostru proiect comun, da, George, spuse Martello, și cu acest anunț puțin promițător fu indirect introdusă filiera Ricardo, cu toate că Guillam observă că mai exista o tendință misterioasă, de partea americană, de a pretinde că întîlnirea lor avea cu totul alt subiect – dovadă, remarcile preliminare fără noimă făcute de Martello:

George, oamenilor noștri de la Langley le place să lucreze foarte îndeaproape cu bunii lor prieteni de la Narcotice, declară el, cu căldura unei note verbale

diplomatice.

- Aceasta are părți bune și rele, mormăi în semn de confirmare Sol veteranul și mai scoase pe gură un nor de fum, în timp ce se scărpină în părul lui cenușiu.

Lui Guillam îi dădea impresia unui om timid în fond, ce nu se simțea deloc în largul lui în acel birou. Cu, tânărul său asistent, era mult mai destins.

E o chestiune de parametri, domnule Smiley, dacă-mi permiteți. Într-o învoială ca aceasta, dumneavoastră aveți unele domenii, care se întrepătrund în totalitatea lor.

Glasul lui cu era puțin cam înalt pentru statura sa.

Cu și Sol au mai vânat cu noi și înainte, George, spuse Martello, încercând să dea noi asigurări. Cu și Sol fac parte din familie, crede-mă pe cuvânt. Langley intervine la Antidrog. Antidrog intervine pe lângă Langley. Așa merg lucrurile. Am dreptate, Sol?

Corect, spuse Sol.

Dacă nu se culca împreună curând, gândi Guillam, *s-ar putea*, în schimb, să-și scoată ochii unul altuia. Aruncă o privire către Smiley și văzu că și acesta era conștient de atmosfera încordată. Stătea pe scaun ca propria sa statuie, cu o mână pe fiecare genunchi, ochii, ca de obicei, aproape închiși, și părea că dorește să se facă invizibil, în timp ce explicațiile se dădeau în beneficiul său.

Poate că ar trebui în primul rând să ne punem la curent cu detaliile de ultimă oră, sugeră Martello, ca și cum invita pe toată lumea să se spele pe mâini.

În primul rând, înainte de ce? se întreabă Guillam.

Unul dintre cei tăcuți folosea numele de cod Murphy. Murphy era atât de blond, că părea atins de albinism. Luând un dosar de pe masa de lemn de trandafir, Murphy începu să citească din el cu voce tare și pe un ton de mare respect. Ținea fiecare pagină separat între degetele lui foarte îngrijite.

Domnule, luni subiectul a plecat la Bangkok cu un avion al companiei Cathay Pacific Airlines, detaliile zborului comunicate, și a fost primit la aeroport de către Tan Lee, se dă referința noastră, în limuzina sa personală. S-a

îndreptat direct la apartamentul închiriat permanent de Airsea la hotelul Erawan. Aruncă o privire către Sol. Tan este director general al societății Aslan Rice and General, aceasta fiind, domnule, sucursala companiei Airsea de la Bangkok, dosar cu referințe anexate. Au petrecut trei ore în apartament și...

A, Murphy, spuse Martello, întrerupându-L

- Domnule?

Toate chestiile cu „referințe date”, „referințe anexate” Lasă-le deoparte, dacă ești amabil. Știm toți că avem dosare cu privire la indivizii aceștia. De acord?

Am înțeles, domnule.

- Ko, singur? Întrebă Sol.

- Domnule, Ko l-a luat cu el pe directorul său Tiu. Tiu îl însoțește aproape peste tot.

La aceasta, riscând să se uite din nou la Smiley, Guillam intercepta la șeful său o privire interogativă adresată lui Martello. Guillam avea impresia că se gândește la fată - venise și ea? - însă zâmbetul indulgent al lui Martello nu avu nicio tresărire și după o clipă Smiley păru că acceptă aceasta și își relua aerul de maximă atenție.

Între timp, Sol se întorsese către adjunctul său și amândoi purtară între ei o scurtă conversație în particular.

De ce naiba nu instalează cineva microfoane în nenorocitul ăla de apartament, Cu? Ce-i reține?

Am sugerat lucrul acesta Bangkokului, Sol, dar au probleme cu pereții despărțitori, nu au cavitățile necesare sau cam așa ceva.

- Măscăricii ăia de la Bangkok sunt aiuriți de atâta regulat. Țsta este același Tan pe care am încercat anul trecut să-l prindem pentru o afacere cu heroină?

- Nu ăla era Tan *Ha*, Sol. Acesta este Tan *Lee*. Sunt o mulțime de Tan acolo. Tan Lee nu e decât un om de paie: face legătura cu Fatty Hong la Chiang Mai. Hong e cel care are relații cu plantatorii și cu marii intermediari.

Cineva ar trebui să se ducă și să-l împuște pe nenorocitul ăsta, spuse Sol.

Nu era prea clar care nenorocit.

Martello îi făcu semn cu capul palidului Murphy să continue.

Domnule, cei trei bărbați s-au deplasat apoi cu mașina până în portul Bangkok – și anume Ko, Tan Lee și Tiu, domnule – și au examinat douăzeci sau treizeci de cabotiere mici legate de-a lungul cheiului. Apoi s-au reîntors la aeroportul din Bangkok și subiectul a luat avionul către Manila, Filipine, pentru o conferință a cimentului la hotelul Eden. A urmat Bali.

Tiu nu s-a dus la Manila? întrebă Martello, ca să câștige timp.

Nu, domnule. A zburat către casa, răspunse Murphy, iar Smiley îi arunca din nou o privire lui Martello.

Ciment, pe dracu', exclamă Sol. Sunt navele alea mici care fac trafic cu Hong Kongul. Murphy?

Da, domnule.

Știm noi bărcile alea, declară Sol. Nu le scăpăm din ochi de ani de zile. Așa e, Cu?

Exact.

Sol se lega de Martello, ca și cum el însuși era vinovatul. Părăsesc portul fără nimic la bord. Iau drogurile doar în plină mare. Nimeni nu știe ce vas le va transporta, nici chiar comandantul ambarcațiunii alese, până în momentul în care acostează vedeta care le predă marfa. Când ajung în apele Hong Kongului, aruncă drogurile peste bord cu colaci de salvare și joncile le pescuiesc. Vorbea încet, ca și cum îi făcea rău să vorbească, durându-l fiecare cuvânt ieșit din gâtulejul lui dogit. Am urlat de ani de zile, încercând să-i convingem pe englezi să scuture puțin joncile acelea, dar nenorociții ăia se lasă toți mituiți.

Asta este tot ce avem, spuse Murphy și puse pe masă raportul.

Pauzele stânjenitoare se instalară din nou. O fată drăguță, înarmată cu o tavă cu biscuiți și cafele, le asigură un moment provizoriu de destindere, dar, după plecarea acesteia, tăcerea fu și mai apăsătoare.

De ce nu-i spuneți? exclamă în cele din urmă Sol. Dacă

nu poate, o fac eu.

Acesta fu momentul, așa cum ar fi spus Martello, când trecură în sfârșit la partea grea a chestiunii.

Martello luă un aer pe cât de grav, pe atât de încrezător: cel al unui avocat de familie citind moștenitorilor testamentul.

George, la cererea noastră, Serviciul Antidrog, reprezentat aici de față, a aruncat ca să spunem așa un al doilea ochi la antecedentele și la dosarul pilotului dispărut Ricardo și, așa cum am presupus pe jumătate, ei au scos la iveală o cantitate mare de materiale, care până acum nu fuseseră aduse la lumină așa cum ar fi trebuit, datorită unei diversități de factori. Nu are rost, după părerea mea, să dăm vina pe nimeni, și de altfel Ed Ristow este un om bolnav. Să cădem pur și simplu de acord că, oricum ar fi stat lucrurile, afacerea Ricardo s-a strecurat într-o mică breșă dintre noi și Serviciul Antidrog. Această breșă a fost închisă și am dori să rectificăm, pe baza a ceea ce dispunem, informațiile date vouă anterior.

Mulțumesc, Marty, spuse Smiley răbdător.

Se pare că în cele din urmă Ricardo trăiește, declară Sol. Pare să fi fost o gogoasă clasa-ntâi.

O ce? întrebă sec Smiley, poate înainte de a fi pătruns întreaga semnificație a spuselor lui Sol.

Martello se grăbi să traducă. O greșeală, George. Greșeală omenească. Ni se poate întâmpla oricăruia dintre noi. O gogoasă. Chiar și ție, nu-i așa?

Guillam studia pantofii lui Cu, bine lustruiri și cu rame groase. Ochii lui Smiley căutau către peretele dintr-o parte, unde privirea binevoitoare a președintelui Nixon fixa încurajator triumphiul uniune. Nixon demisionase de șase luni bune, însă Martello părea să-i păstreze, cu o hotărâre înduioșătoare, flacăra aprinsă. Murphy și însoțitorul său mut stăteau jos, imobili ca niște tineri așteptând să primească sfânta taină a confirmării în prezența episcopului. Doar Sol era veșnic în mișcare, când scărpinându-și părul creț, când sugând din țigară, ca o variantă athletică a lui di Salis. „Nu zâmbește niciodată,

gândi Guillam, fără nicio legătură: a uitat cum s-o facă”.

Martello continuă:

Decesul lui Ricardo este oficial înregistrat în dosarele noastre la sau în jurul datei de 21 august, George, așa e?

Corect, spuse Smiley.

Martello trase aer în piept și-și lăsa capul în cealaltă parte, pentru a-și consulta notele.

Totuși, în septembrie, hm, pe doi - cam la două săptămâni după moartea sa, așa e? - da, hm, se pare că Ricardo a luat personal contact cu unul dintre birourile antidrog pentru zona Asia, cunoscut pe vremea aceea ca BNDP, dar, de fapt, aceeași casă, așa e? Sol ar prefera, hm, să nu se menționeze care birou, și-i respect dorința.

Ticul verbal al lui Martello, modul de a-și puncta frazele cu *hm*, își spuse Guillam, îi permiteau acestuia să continue să vorbească, gândind în același timp.

Ricardo își oferi serviciile biroului după principiul „eu îți dau ție, tu îmi dai mie” în legătură cu un transport de opiu care, după cum susținea el, îi fusese încredințat, cerându-i-se să ducă avionul dincolo de frontieră, în hm, China Roșie.

O mână rece păru că-i strânge stomacul lui Guillam și că nu-i mai dă drumul. Impresia era cu atât mai violentă după tot bâjbâitul acesta printre atâtea detalii nesemnificative. Avea să-i mărturisească mai târziu lui Molly că era ca și cum, pentru el, toate firele cazului s-ar fi răsucit într-un singur ghem. Dar astea erau gânduri ulterioare, așa că se cam lăuda. Existase totuși un șoc - după tot umbletul în vârful picioarelor, speculațiile și goana după hârtii -, șocul de a te trezi aproape fizic proiectat în China continentală; era o realitate și nu necesita nicio exagerare.

Martello își relua numărul de avocat onorabil.

George, trebuie să te informez, hm, mai pe larg, în legătură cu antecedentele de familie de pe aici. În timpul afacerii din Laos, Compania a folosit unele dintre triburile de pe colinele din Nord în scopuri militare, poate că știi. Sus acolo, în Birmania, cunoști regiunea, shanii? Voluntari,

mă urmărești? O mare parte din triburile acelea erau comunități ce practicau monocultura, hm, cultura opiului și, în interesul războiului de acolo, Compania a trebuit să închidă ochii la ceea ce nu puteam schimba, mă urmărești? Acei oameni cumsecade trebuie să trăiască și mulți nu gândeau că fac ceva rău, hm, cultivând mac. Mă urmărești?

Iisuse Hristoase, spuse Sol în barbă. Auzi asta, Cu?

- Am auzit, Sol.

Smiley spuse că-l urmărea.

Această politică dusă, hm, de către Companie, a provocat o disensiune de foarte scurtă durată și temporară între Companie, pe de-o parte, și cei de la Antidrog aici de față, fostul BNDP, pe de altă parte. Deoarece, vezi, în timp ce băieții lui Sam se străduiau, ei bine, hm, să stăvilească abuzul de droguri și aveau dreptate să hm, să le confiște încărcăturile, asta de fapt e meseria lor, George, și datoria lor era, în interesul Companiei - adică în interesul războiului -, în acel moment, mă urmărești, George, să ei bine, hm, să închidă ochii.

Compania făcea pe nașul triburilor de pe coline, mormăi Sol. Bărbații erau plecați toți la război, iar oamenii Companiei au debarcat în sate, le-au extins culturile de mac, le-au regulat femeile și le-au expediat stupefiantele cu avionul.

Martello nu era prea ușor de zăpăcit.

O, Sol, cred că se exagerează puțin lucrurile, dar, hm, disensiunile existau și acestea au importanță pentru prietenul nostru, George. Ricardo, ei bine, e un tip dur. A îndeplinit o mulțime de misiuni pentru Companie în Laos și, odată războiul încheiat, Compania l-a reciclat, i-a spus la revedere și a trântit ușa în urma lui. Nimeni nu-și pierde timpul cu băieții ăștia când nu mai este război. Deci, hm, se poate, hm, ca paznicul de vânătoare Ricardo să se fi transformat în hm, braconierul Ricardo, dacă mă urmărești...

Ca să fiu sincer, nu înțeleg chiar tot, mărturisi Smiley cu blândețe.

Sol nu avea asemenea scrupule în privința adevărurilor neplăcute.

Atâta timp cât a continuat războiul, Ricardo transporta prafurile pentru Companie, pentru a asigura existența familiilor din satele de pe coline. Odată războiul încheiat, a continuat transporturile pe cont propriu. Cunoștea contactele și știa toate ponturile. A lucrat independent, asta-i tot.

Mulțumesc, spuse Smiley, iar Sol începu din nou să-și scarpine părul tuns perie.

Pentru a doua oară, Martello reveni la relatarea stânjenitoarei învieri a lui Ricardo.

Trebuie să existe o înțelegere între ei, gândi Guillam. Martello este cel care vorbește. „Smiley este contactul nostru, ar fi zis Martello, îl jucăm cum vrem noi/1

La 2 septembrie 1973, spuse Martello, *un agent anonim al Narcoticelor, din teatrul de operațiuni sud-est asiatic*, cum insista el să-l descrie, un tânăr total nou în acest domeniu, George, a primit acasă un telefon, în miez de noapte, de la un căpitan, autointitulat Micuțul Ricardo, până acum considerat mort, fost mercenar în Laos împreună cu căpitanul Rocky. Ricardo oferea o importantă cantitate de opiu brut, la prețuri standard. Dar, în afară de opiu, oferea și informații senzaționale la ceea ce numea el preț de solduri. Adică cincizeci de mii de dolari americani în bancnote divizionare mici și un pașaport vest-german pentru o singură călătorie în străinătate. Agentul anonim de la Narcotice l-a întâlnit pe Ricardo mai târziu, în aceeași noapte, într-o parcare, și au ajuns rapid la o înțelegere cu privire la vânzarea opiului.

Vei să spui că *l-a cumpărat*? întrebă Smiley uluit.

Sol spune că există, hm, un tarif fix pentru astfel de târguri, George, și, hm, bazat pe un anume procent din valoarea cu amănuntul a mărfii, așa e?

Sol scoase un mârâit afirmativ.

Acest agent, hm, anonim, era autorizat să cumpere la acest tarif și și-a exercitat dreptul său. Nu-s probleme. Agentul, la rândul său, hm, s-a arătat dispus, după

obținerea autorizării din partea superiorilor săi, să-i furnizeze lui Ricardo documente *de scurtă valabilitate*, George - voia să spună, după cum s-a descoperit mai târziu, un pașaport vest-german cu o viză a cărei valabilitate expira în câteva zile -, pentru cazul în care, George - eveniment ce nu a avut încă loc, mă urmărești -, informațiile lui Ricardo s-ar fi dovedit a avea o valoare rezonabilă, întrucât politica noastră este aceea de a încuraja cu orice preț informatorii. Dar a explicat foarte clar - agentul, vreau să spun - că tot târgul, adică pașaportul și plata informațiilor, depindea de aprobarea oamenilor lui Sol de la cartierul general. Cumpără deci opiu, dar se țină tare în privința informațiilor. Așa e, Sol.

La fix, mormăi Sol.

Sol, hm, poate ar trebui să te ocupi tu de partea aceasta, spuse Martello.

Când vorbea, măcar atunci, Sol reușea să nu se fâșâie. Doar gura i se mișca.

Agentul nostru i-a cerut lui Ricardo un eșantion pentru ca acasă să se poată proceda la o evaluare a informațiilor. Este ceea ce numim noi consultarea bazei. Ricardo apare cu povestea că a primit ordinul să transporte prafurile peste graniță în China Roșie și să aducă înapoi ca plată o încărcătură nespecificată. Asta a spus el. Acesta era eșantionul său. Spunea că știe cine se află în spatele acestei afaceri, spunea că îl cunoștea pe Babanul Babanilor, dar toți spun asta. Spunea că știe întreaga poveste, dar și asta o pretind toți. A spus că s-a îmbarcat în această călătorie către continent, s-a dezumflat de frică și s-a întors în zbor razant peste Laos, ferindu-se de radare. Asta e tot ce a spus. Nu a menționat de unde a pornit. Spunea că era obligat față de tipii care îl trimiseseră și că, dacă aveau vreodată să-l descopere, îl vor face să-și înghită dinții din gură. Așa a menționat și în protocol, cuvânt cu cuvânt. Să-și înghită dinții din gură. Deci se grăbea, de unde și prețul convenabil de cincizeci de miare. N-a spus cine erau tipii, n-a furnizat niciun element care să-i confirme informațiile, în afară de opiu, dar a spus că

mai are avionul ascuns pe undeva, un Beechcraft, și i-a propus să i-l arate agentului la proxima lor întâlnire, cu condiția existenței unui interes real la cartierul general. Asta e tot ce avem, zise Sol, concentrându-și întreaga atenție asupra țigării. Erau vreo câteva sute de kilograme de opiu. Marfa bună.

Martello preluă cu abilitate mingea.

Astfel, un agent anonim de la Narcotice și-a făcut raportul. Și a făcut ce-am fi făcut toți. A preluat eșantionul, l-a trimis la cartierul general, spunându-i lui Ricardo să stea liniștit în așteptarea răspunsului. Ne vedem peste zece zile, poate paisprezece. Uite banii pe opiu, dar cei pentru informații trebuie să aștepte puțin. Așa e regula. Mă urmărești?

Smiley aprobă înțelegător din cap. Martello îi răspunse cu același gest, continuând să vorbească:

Deci așa stăm. Aici intervine eroarea umană. Înțelegi? Putea fi și mai rău, dar nu prea mult. În meseria noastră, sunt două puncte de vedere asupra unui caz: conspirație sau ratare, în cazul de față este ratare, nu e nicio îndoială. Predecesorul lui Sol, Ed, acum bolnav, a evaluat materialul și pe baza dovezilor – l-ai cunoscut, George, Ed Ristow, un tip bine, serios –, și pe baza dovezilor de care dispunea, Ed a decis, ceea ce e de înțeles, dar greșea, de a nu da curs afacerii. Ricardo voia cincizeci de miare. Ei bine, pentru o cantitate mare, e un fleac. Dar Ricardo voia plata pe loc, cu bani gheață. Un singur vărsământ și se căra. Iar Ed – Ed avea responsabilități, o mulțime de necazuri în familie –, iar Ed nu a văzut de ce să investească o grămadă atât de mare din banii contribuabililor americani într-un personaj ca Ricardo, când acesta nu oferă nicio garanție, cunoaște toate trucurile, e uns cu toate alifile și poate că se gândește să-l ducă cu preșul pe agentul lui Ed, care nu era decât un tinerel. Așa că Ed a înmormântat afacerea. S-a oprit acolo. Clasată și uitată. Punct. Cumpără opiul, dar nu restul.

Poate să fi fost un atac de inimă la urma urmelor, reflectă Guillam, minunându-se. Dar o altă parte a lui știa

că putea să i se fi întâmplat lui însuși și chiar i se întâmplase: negustorul de mărunțișuri care deține o piesă grea și pe care îl lași să ți se strecoare printre degete.

Decât să piardă vremea cu învinuiri, Smiley trecu liniștit la posibilitățile rămase:

Unde se află Ricardo acum, Marty? întrebă el.

- Adresă necunoscută.

Următoarea întrebare întârzie ceva mai mult și nu era atât o întrebare, cât un gând formulat cu glas tare:

Să aducă în schimb, *ca plată, o încărcătură nespecificată*, repetă el. Există vreo teorie în legătură cu ce fel de încărcătură putea să fie?

Presupunem că aur. N-avem nici noi, mai mult decât tine, darul clarviziunii, spuse Sol pe un ton dezagreabil.

La aceasta, Smiley încetă pur și simplu să mai ia parte, un timp, la discuții. Fața îi încremeni, expresia îi deveni îngrijorată și, pentru cine îl cunoștea, se închise în el însuși și îi reveni lui Guillam, brusc, misiunea de a întreține conversația, în acest scop, ca și Smiley, i se adresă lui Martello:

Ricardo a făcut vreo aluzie la locul unde trebuia să livreze încărcătura la întoarcere?

V-am spus, Pete. Asta e tot ce avem.

Smiley stătea în continuare pe tușă, pe scaun, privindu-și cu tristețe mâinile încrucișate. Guillam se chinuia să găsească altă întrebare de pus.

Nicio aluzie la *greutatea* estimativă a încărcăturii la întoarcere? întrebă el.

Iisuse Hristoase, spuse Sol și, interpretând greșit atitudinea lui Smiley, scutură ușor din cap, având aerul că se întreabă de ce o fi fost el obligat să suporte compania unor nătărăi.

- Dar sunteți siguri că Ricardo a fost acela care l-a contactat pe agentul vostru? întrebă Guillam, aflat în continuare în ring și dând lovituri la întâmplare.

Sută la sută.

Sol, sugeră Martello, aplecându-se către acesta. Sol, de ce nu-i dai pur și simplu lui George o copie nesemnată a

raportului original al agentului? În felul acesta va avea întreg materialul de care dispunem și noi.

Sol ezită, aruncă o privire către colaboratorul său, ridică din umeri și, cu o oarecare reținere, scoase dintr-un dosar aflat pe masa de lângă el o copie pe foiță, căreia îi rupse solemn partea cu semnătura.

Asta rămâne între noi, mârâi el, după care Smiley prinse din nou viață și, luând raportul din mâinile lui Sol, îl studie și pe față și pe dos cu atenție, fără a rosti câteva clipe niciun cuvânt.

- Și unde este, vă rog, respectivul anonim care a redactat acest document, se interesă el în cele din urmă, uitându-se întâi la Martello, apoi la Sol.

Sol se scărpină în cap, iar cu începu să dea din cap cu un aer dezaprobat. Cei doi muți ai lui Martello nu arătau nici urmă de curiozitate. Palidul Murphy continua să-și citească notele, iar colegul său se uita inexpresiv către fostul președinte.

S-a instalat într-o comunitate hippie la nord de Katmandu, mormăi Sol, printr-un nor de fum de țigară. Ticălosul s-a dat cu opoziția.

Concluzia isteată a lui Martello era minunat de irelevantă:

Așa că, hm, ăsta e motivul *pentru care* în computerul *nostru* Ricardo apare mort și îngropat, George, în timp ce întreg dosarul - după ce a fost reconsiderat de amicii noștri de la Antidrog - nu oferă nicio rațiune, hm, pentru formularea unei astfel de ipoteze.

Guillam avusese până acum impresia că avantajul fusese net de partea lui Martello. Băieții lui Sol se făcuseră de râs, spunea el, dar Verii nu făceau niciun ban când nu erau mărinimoși și se arătau dornici să se pupe în semn de pace, în liniștea de după împerechere, care urmă după revelațiile lui Martello, această falsă impresie subzistă încă puțin.

Așa că, hm, George, aş putea spune că, de aici înainte, vom putea conta - voi, noi și Sol aici de față - pe deplina colaborare a tuturor agențiilor noastre. Aș spune chiar că

toată afacerea asta a avut o parte foarte pozitivă. Am dreptate, George? Constructivă.

Dar Smiley, care își reluă aerul absent, se mulțumi să ridice din sprâncene și să-și pungească gura.

Ai vreo idee, George? întrebă Martello. Am spus: ai vreo idee?

- O! Mulțumesc, *Beechcraft*, zise Smiley. E un monomotor?

- Iisuse, murmură Sol în barbă.

- Bimotor, George, bimotor, spuse Martello. Un fel de avionetă pentru oamenii de afaceri.

Și greutatea încărcăturii de opiu a fost de patru sute de kilograme, spune raportul.

Ceva mai puțin de o jumătate de tonă, George, spuse Martello, debordând de solitudine. O tonă *metrică*, adăugă el cu o oarecare ezitare, văzând figura întunecată a lui Smiley. Nu tona voastră englezească, George, firește. Metrică.

Și *unde* era transportat - opiul, vreau să spun?

În carlingă, spuse Sol. Probabil deșurubase scaunele suplimentare. Există mai multe modele de aparate Beechcraft. Nu știm de care era, fiindcă n-am avut niciodată ocazia să-l vedem.

Smiley se mai uită o dată la copia pe care o strângea în mâna lui grăsulie.

Da, murmură el. Da, presupun că așa au făcut.

Și cu un creion auriu mângăli o mică hieroglifa pe margine, înainte de a recădea în starea lui de reverie.

Ei bine, spuse Martello cu însuflețire. Cred că noi, albinele lucrătoare, trebuie să ne întoarcem în stup și să vedem unde ne duc toate astea, așa e, Pete?

Guillam era aproape în picioare când Sol luă cuvântul. Sol avea acel dar rar și foarte urât de a se exprima cu o grosolănie firească. Nu se schimbaseră cu nimic. Își păstrase toată stăpânirea de sine. Așa vorbea, așa își făcea treburile, și orice altă manieră îl plictisea la culme.

Iisuse *Hristoase*, Martello, ce joc facem noi aici? E o

mare lovitură, nu-i așa? Am pus mâna poate pe cea mai importantă afacere cu stupefiante din întreg sud-estul asiatic. Foarte bine, e o problemă de relații. Compania s-a împăcat cu cei de la Antidrog pentru că trebuia să ne facă să înghițim povestea cu triburile de pe coline. Să nu-ți închipui că pe *mine* mă excită chestia asta. De acord, avem o înțelegere cu englezii să nu ne băgăm labelle în Hong Kong. Dar Thailanda e a noastră, așa cum sunt Filipinele, Taiwanul, tot rahatul ăsta din Asia de Sud-Est, așa e războiul, iar englezii stau în cur. Acum patru luni, au apărut englezii și și-au făcut numărul. Grozav, iar noi le pasăm mingea. Și ce-au făcut, mă rog, în tot timpul ăsta? Și-au săpunit mutrele. Dar când vine bărbierul, pentru numele lui Dumnezeu? Am băgat bani în treaba asta. Avem un întreg aparat în așteptare, gata să lichideze filierele lui Ko, de-a lungul și de-a latul emisferei. Căutăm de *ani* întregi un tip ca ăsta. Avem acum ocazia să-l înhățăm. Avem o întreagă legislație - mamă, și ce mai legislație! - să-i punem în cârcă o pedeapsă de douăzeci, treizeci de ani, dacă nu și mai mult! Avem împotriva lui chestii cu droguri, cu arme, cu transporturi de mărfuri sub embargo, și avem cea mai mare cantitate de aur sovietic pe care Moscova a fost văzută vreodată predând-o unui singur om de când trăim, și avem prima dovadă deținută vreodată, dacă tipul ăla Ricardo nu ne trage clapa, cu privire la un program de subversiune cu droguri, finanțat de Moscova, gata să ducă lupta în China Roșie, în speranța că le facem ceea ce ne-au făcut ei nouă.

Ieșirea aceasta avu darul să-l trezească pe Smiley ca un duș rece. Stătea aplecat înainte pe marginea fotoliului, cu raportul agentului de la Narcotice mototolit în mână, și privea consternat, mai întâi la Sol, apoi la Martello.

Marty, murmură el. O, Dumnezeule. *Nu*.

Guillam făcu dovadă de mai multă prezență de spirit. Cel puțin, ridică o obiecție:

N-ar trebui să repartizezi oare în doze *infime* o jumătate de tonă, ce crezi, Sol, pentru a putea intoxica cu droguri opt sute de milioane de chinezi?

Dar Sol n-avea niciun simț al umorului, nici al obiectiilor, mai ales când veneau din partea unui englez frumușel.

Și ce facem, îi sărim la gât? Întrebă el fără să schimbe cursul. Facem pe dracu' Umblăm ca pe ouă. Stăm pe tușă. „Acționați cu delicatețe. E jocul britanicilor. Teritoriul lor, fieful lor, petrecerea lor”. Așa că șerpuiim printre ei, dănuim în jurul lor. Zburăm ca un fluture și tot ca el înțepăm. Iisuse, dacă ne-am fi ocupat *noi* de afacerea asta, l-am fi avut pe nemernicul ăla legat fedeleș cu luni de zile în urmă! Plesnind masa cu palma, recurse la subterfugiul retoric de a-și repeta aceeași idee sub forme diferite. Pentru întâia oară în viața noastră avem în colimator un corupător sovietic comunist cu colți de tigru, traficant de droguri, regulând toată zona, luând bani rusești și despre care avem și *dovezi!* Totul îi era adresat lui Martello, Smiley și Guillam puteau să nici nu fie de față. Și nu uita încă ceva, îl sfătui el pe Martello, ca o concluzie. Avem unii prea mari care nu vor ca afacerea aceasta să se oprească aici. Care și-au pierdut răbdarea. Influenți. Oameni foarte agasați de rolul pe care Compania voastră l-a jucat indirect, comercializând și furnizând stupefiante băieților noștri din Vietnam, și acesta este motivul pentru care v-ați văzut nevoiți să ne luați și pe noi în această afacere de data asta. Așa că ați face mai bine să le spuneți acelor liberali cu limuzine la scară de la Langley din Virginia că a venit vremea să se hotărască, ori se cacă, ori se dau jos de pe oală. Oala cu căcat sau oala cu droguri, luați-o în *ambele sensuri*, sfârși el cu un joc de cuvinte nesărat.

Smiley se albise la față atât de tare, încât îl îngrijora sincer pe Guillam. Se întreba dacă nu cumva făcuse vreun atac de inimă sau dacă nu era pe punctul de a-și pierde cunoștința. De acolo de unde stătea, lui Guillam i se părea că tenul și obrajii lui Smiley deveniseră brusc de om bătrân, iar ochii, când la rândul său se adresă exclusiv lui Martello, aveau un foc în ei pe care îl au doar vârstnicii.

Orice ar fi, există o înțelegere. Și atâta vreme cât este în vigoare, cred că o veți respecta. Avem declarația voastră

de principiu că vă veți abține de la orice operațiuni în sectoarele britanice, în afara cazurilor când aveți în prealabil permisiunea noastră. Avem declarația voastră specială că lăsați în seama noastră întreaga desfășurare a operațiunii, în afară de supraveghere și de comunicații, *indiferent unde ne duce această desfășurare*. Aceștia au fost termenii contractului. O neimplicare totală în schimbul unei examinări complete a produsului. Înțeleg că asta înseamnă: *nicio* acțiune organizată la Landley și *nicio* acțiune a vreunei alte agenții americane. Presupun că vă țineți total de cuvânt. Cred încă în cuvântul vostru și consider această înțelegere ireversibilă.

Zi, spuse Sol și ieși urmat de Cu, adjunctul său mormon cu fața gălbejită. În prag se întoarse și întinse un deget către Smiley. Sunteți în căruța noastră, noi vă spunem unde să vă dați jos să vă pișați și unde să vă urcați pe capră, spuse el.

Mormonul aprobă din cap.

Așa e, zise el și-i zâmbi lui Guillam, de parcă i-ar fi adresat o invitație.

La un semn al lui Martello, Murphy și mutul lui ieșiră în urma lor.

Martello servea de băut. În biroul său, pereții erau și ei din lemn de trandafir – imitație, de plastic, observă Guillam, nu lemn adevărat – și când Martello acționează o manetă, apăru un aparat de făcut gheață, care se apucă să vomite o cascadă regulată de glasoane de forma unor mingi de rugby. Umplu trei pahare de whisky, fără să-i întrebe pe ceilalți ce doreau. Smiley părea total cufundat în gânduri. Mâinile sale grăsulii se sprijineau de brațele scaunului de tip sală de așteptare de aeroport, dar se lăsase pe spate ca un boxer epuizat între două reprize, fixând cu privirea tavanul, care era presărat cu luminițe intermitente. Martello așează paharele pe masă.

Mulțumesc, domnule, spuse Guillam.

Lui Martello îi plăcea să i se adreseze lumea cu „domnule”.

Pentru puțin, zise Martello.

Pe cine a mai prevenit biroul vostru? Întrebă Smiley, către stele. Fiscul? Vama? Primarul orașului Chicago? Doisprezece dintre cei mai buni prieteni? Nu vă dați seama că nici stăpânii mei nu știu că lucrăm în colaborare cu voi? Dumnezeuule mare!

Hai, hai, George. Avem și noi politica noastră. Așa cum o aveți voi pe a voastră. Avem promisiuni pe care trebuie să le respectăm. Guri pe care trebuie să le cumpărăm. Cei de la Antidrog ne vor capul. Povestea asta cu drogurile a făcut multe valuri la Capitoliu. Senatori, subcomitete ale Camerei Reprezentanților, tot tacâmul. Copilul vine de la război drogat până în vârful unghiilor și primul lucru pe care îl face tăticu' e să-i scrie congresmenului său. Companiei nu-i plac acele zvonuri rele. Îi place să-și aibă prietenii de partea sa. Așa e în lumea spectacolelor, George.

Aș putea să știu, te rog, care sunt condițiile târgului? Întrebă Smiley. Să mi se spună și mie în termeni clari, măcar atât?

Fii serios, George, nu e niciun *târg*. Langley nu poate negocia ceea ce nu are, și *anume* cazul vostru, bunurile voastre, încercăm să-l săltăm – și voi o faceți, cu nițel sprijin din partea noastră, poate –, facem tot posibilul și, dacă nu descoperim nimic, ei bine, cei de la Antidrog vor interveni într-o oarecare măsură și într-un mod foarte prietenesc și controlabil vor încerca să facă și ei ce pot.

Din momentul acela sezonul de vânatoare e deschis, spuse Smiley. Doamne, Dumnezeuule, ce mod de a te ocupa de un caz.

Când venea vorba de pacificare, Martello era vulpoi bătrân.

George, *George*. Să presupunem că ei îl pârlesc pe Ko. Să presupunem că pun gheara pe el, nitam-nisam, data viitoare când părăsește Colonia. Dacă Drake Ko se duce să lânzezească la Sing-Sing, cu o pedeapsă de zece până la treizeci de ani, noi putem să-l agățăm când dorim. Ce a devenit atât de îngrozitor, dintr-odată?

E îngrozitor, ce să mai vorbim, gânde Guillam. Până

când îi trecu prin minte, brusc, cu o bucurie cât se poate de perversă, ideea că nici Martello nu era în cunoștință de cauză cu privire la Fratele Nelson, și că George își păstrase asul în mânecă.

Smiley era în continuare aplecat înainte în scaunul său. Gheața din paharul cu whisky făcuse un fel de chiciură umedă pe partea exterioară a acestuia și o vreme stătu s-o privească, urmărind picăturile de apă care se prelingeau ca niște lacrimi pe masa din lemn de trandafir.

Deci, cât timp avem la dispoziție? întrebă Smiley. Ce avans avem înainte ca tipii de la Narcotice să dea năvală?

— Nu e ceva rigid, George. Nu-i chiar așa! E o chestiune de parametri, așa cum a spus Cu.

Trei luni?

E generos, cam generos.

- Mai puțin de trei luni?

Trei luni, în decurs de trei luni, zece până la douăsprezece săptămâni... cam în *zona* asta, George. Nu-i bătut în cuie. E o chestie între prieteni. Aș zice maximum trei luni.

Smiley scoase un oftat lung.

Ieri aveam tot timpul de pe lume.

Martello mai dădu cu un centimetru sau cu doi vâlul la o parte.

Sol nu le știe chiar pe toate, spuse el, având grijă să folosească jargonul Prăvăliei și nu pe al său. Sol are unele elemente care îi lipsesc, zise el ca un fel de mărturisire. Nu-i aruncăm tot osul, înțelegi ce vreau să spun.

Martello reluă după o pauză:

Sol ajunge până la primul eșalon. Nu mai departe. Crede-mă.

Și ce înseamnă primul eșalon?

Știe că Drake Ko primește fonduri din partea Moscovei. Știe că face trafic cu opiu. Asta e tot.

Despre fată știe?

Ea e un caz special, George. Fata. Fata l-a întovărășit în călătoria la Bangkok. Ți-aduci aminte că Murphy a descris călătoria la Bangkok? A stat cu el în același apartament la

hotel. A luat avionul cu el către Manila. Mi-am dat seama în clipa aceea că m-ai ghicit. Ți-am surprins privirea. Dar l-am pus pe Murphy să suprimе această parte din raport. Doar pentru Sol.

Smiley păru că revine puțin la viață.

Înțelegerea rămâne în picioare, George, îl asigură Martello cu mărinimie. Nimic în plus, nimic în minus. Tu prinzi peștele, noi te ajutăm să-l mănânci. Dacă ai pe drum nevoie de o mână de ajutor, n-ai decât să ridici telefonul verde și să strigi. Merse atât de departe, încât puse o mână consolatoare pe umărul lui Smiley, dar simțind că acestuia îi displace gestul, renunță pe loc. Cu toate acestea, dacă vreodată vrei într-adevăr să ne treci nouă vâslele, ei bine, ne vom mulțumi să inversăm aranjamentele și...

Să ne-o luați înainte și să mai fiți pe deasupra și expulzați din Colonie, spuse Smiley, completându-i fraza. Vreau să clarific un lucru. îl vreau pus pe hârtie. Vreau să constituie conținutul unui schimb de scrisori între noi.

- E jocul vostru, voi fixați regulile, zise Martello generos.

- Serviciul meu va încerca să prindă peștele, insistă Smiley pe același ton direct. îl vom depune și pe mal, dacă asta o fi expresia pescărească. Nu e domeniul meu.

Îl vor aduce la mal, îl vor pune pe plajă, îl vor agăța în cui.

În ochii suspicioși ai lui Guillam, bunăvoința lui Martello era întrucâtva obositoare.

Insist să fie operațiunea *noastră*. Omul nostru, insist asupra priorității. Să-l avem și să-l ținem până socotim oportun să vi-l pasăm.

Nicio problemă, George, absolut nicio problemă, îl luați la bord, e al vostru. De îndată ce doriți să-l împărțiți cu noi, cheamă-ne. E simplu.

Îți voi trimite o confirmare scrisă mâine-dimineață.

Nu te deranja, George. Avem oameni. Trimitem să o ia.

- O voi trimite, spuse Smiley.

Martello se sculă în picioare.

George, înțelegerea e încheiată.

- Aveam deja o înțelegere, spuse Smiley. Langley a încălcat-o.

În întreaga istorie a acestei afaceri, nu existaseră momente ca acesta. Între ei, era descris prin diverse fraze abile. „Ziua în care George a inversat controalele” este una dintre ele, cu toate că aceasta îi luase o săptămână bună și adusese termenul final fixat de către Martello mult mai aproape. Pentru Guillam însă, întregul proces avu ceva mult mai impozant, mult mai frumos decât un simplu nou aranjament tehnic. Pe măsură ce înțelegea mai bine încet-încet intențiile lui Smiley, observându-l fascinat cum aruncă meticulos undiță după undiță, convocând cutare sau cutare colaborator, punând un cârlig ici, un țaruș colo, Guillam avea senzația că urmărește cum se întoarce un mare transatlantic, manevrat ușurel pentru a-l dirija în direcția opusă.

Ceea ce aducea după sine - bineînțeles - întoarcerea întregii afaceri cu dosul în sus, sau inversarea controalelor.

Se reîntoarseră la Prăvălie fără să fi schimbat o vorbă. Smiley urcă scările ultimului etaj destul de încet ca să-i reînvie temerile lui Guillam pentru starea sănătății sale, astfel că, de îndată ce putu, îl sună pe medicul Prăvăliei și-i descrie simptomele văzute; doar că se trezi că acesta îi răspunde că Smiley trecuse pe la el cu două zile înainte pentru cu totul altă problemă și că prezenta toate semnele unui om indestructibil. Ușa sălii tronului se închise, iar Fawn, doica, îl avu din nou pe mult iubitul său șef doar pentru sine. Solicitățile lui Smiley, în cazul în care transpirau dincolo de biroul său, aveau un iz de alchimie. Avioanele Beechcraft: dorea cataloage și planuri și - cu condiția ca acestea să fie procurate discret - cerea toate detaliile cu privire la proprietari, vânzări și cumpărări în zona sud-estului asiatic. Toby Esterhase dispăru în hățișurile întunecate ale vânzărilor din industria aeronautică și, în curând, Fawn îi înmână lui Molly Meakin un teanc descurajant de mare de numere vechi ale unei reviste, *Transport World*, însoțit de instrucțiuni scrise de

mână de către Smiley cu tradiționala cerneală verde din biroul său, pentru a marca toate anunțurile privitoare la avioanele Beechcraft, ce ar fi putut sări în ochi unui eventual cumpărător în cele șase luni dinaintea misiunii eșuate a pilotului Ricardo de transportare a opiului în China Roșie.

Tot la ordinele scrise ale lui Smiley, Guillam vizită discret câțiva dintre scotocitorii lui di Salis și, fără știrea irascibilului lor superior, află că aceștia erau departe de a pune degetul pe Nelson Ko. Unul, mai bătrân, merse până acolo încât să lase să se înțeleagă că Drake Ko nu spusese decât adevărul la ultima sa întâlnire cu Hibbert și că Fratele Nelson era mort de-a binelea. Dar când Guillam îi duse informația lui Smiley, acesta scutură din cap iritat și îi dădu un mesaj, care să-i fie transmis lui Craw, cerându-i să obțină de la informatorul pe care-l avea la poliția locală, de preferat sub un fals pretext, toate detaliile cunoscute cu privire la deplasările lui Tiu, administratorul lui Ko, către și din China continentală.

Patruzeci și opt de ore mai târziu, lungul răspuns al lui Craw se afla în biroul lui Smiley și se pare că îi oferă unul dintre rarele sale momente de plăcere. îl convocă pe șoferul de serviciu și îi ceru să-l ducă la Hampstead, unde se plimbă de unul singur, timp de o oră, prin landă, pe un ger cu soare, și după spusele lui Fawn, căscă gura la veverițele roșcate, înainte de a se reîntoarce la Prăvălie, în sala tronului.

Da, nu *vezi*? îi spuse el, protestând, lui Guillam în timpul unui rar acces de excitație, în aceeași seară. Nu *înțelegi*, Peter? îi vâri sub nas datele furnizate de Craw, arătându-i cu degetul un rând anume. Tiu s-a dus la Shanghai cu șase săptămâni înainte de misiunea lui Ricardo. Cât a stat acolo? Patruzeci și opt de ore. O, că mare cretin mai ești!

Nu sunt deloc, replică Guillam. Doar că nu am o linie de comunicații directă cu Dumnezeu, asta-i tot.

În pivnițe, închis cu Millie McCraig, șefa Ascultărilor, Smiley ceru să i se pună banda cu monologurile bătrânului

Hibbert, încruntându-se din când în când - așa avea să spună Millie -, mânios pe intervențiile neîndemânatică ale lui di Salis, în afară de asta, citea, dădea târcoale, avea discuții scurte și susținute cu Sam Collins. Aceste întâlniri, observă Guillam, îl costau o mulțime de energie pe Smiley, iar crizele sale de proastă dispoziție - și Dumnezeu e martor că erau destul de rare la un om atât de împovărat de griji ca Smiley - izbucneau întotdeauna după plecarea lui Sam. Și chiar după ce treceau, părea mai încordat și mai însingurat ca oricând, până în momentul în care făcea una din lungile sale plimbări nocturne.

Apoi, cam în a patra zi, care în viața lui Guillam era o zi de criză din cine știe ce motiv - probabil discuția cu Trezoreria, care refuza să-i plătească o primă lui Craw -, Toby Esterhase reuși, nu se știe cum, să treacă atât prin plasa lui Fawn, cât și prin cea a lui Guillam, și să ajungă nedetectat în sala tronului, unde îi prezentă lui Smiley un teanc de copii xeroxate ale contractelor de vânzare a unui Beechcraft cu patru locuri, nou-nouț, achiziționat de către filiala din Bangkok a firmei Aeroswiss & Co, înregistrată la Zürich, urmând ca detaliile suplimentare să parvină ulterior. Smiley era deosebit de încântat că avea patru locuri. Cele două din spate erau demontabile, dar cele ale pilotului și copilotului erau fixe. În ceea ce privește vânzarea propriu-zisă a aparatului, aceasta avusese loc la 20 iulie: deci, nicio lună înainte ca nebunul acela de Ricardo să fie pe punctul de a viola spațiul aerian al Chinei Roșii și să se răzgândească mai apoi.

Până și Peter e în stare să stabilească *această* legătură, declară Smiley hâtru. Urmarea Peter, urmarea, dă-i drumul!

- Avionul a fost vândut la două săptămâni după reîntoarcerea lui Tiu de la Shanghai, replică Guillam cu o oarecare rețineră.

Și apoi? Întrebă Smiley. Și apoi? Ce căutăm apoi?

- Ne întrebăm cine posedă firma Aeroswiss, rosti scurt Guillam, deosebit de iritat, într-adevăr.

Exact. Mulțumesc, spuse Smiley, pe un ton prefăcut de

ușurare.

Te reabilitezi în ochii mei, Peter. Și acum, pe cine descoperim noi la cârma firmei Aeroswiss, ce crezi? Nimeni altul decât reprezentantul de la Bangkok.

Guillam trase cu ochiul la notele de pe biroul lui Smiley, dar acesta fu mai rapid și le acoperi cu mâinile.

Tiu, spuse Guillam, roșind de-adevăratelea.

- Uraa! Da. Tiu. Bravo!

Dar, când Smiley trimise din nou după Sam Collins, în aceeași seară, fața sa schimbătoare se umbri din nou.

Cu toate acestea, undițele fuseseră aruncate. După succesul reputat în industria aeronautică, Toby Esterhase se trezi afectat la comerțul cu spirtoase și luă avionul către Insulele Hebride, sub masca unui inspector TVA, unde petrecu trei zile verificând conturile unei distilerii de whisky, specializată în vânzarea butoaielor nematurate. Se întoarse, rânjind, după spusele lui Connie, ca un bigam căruia îi reușise figura.

Apoteoza complexă a acestei întregi activități se materializa într-un mesaj extrem de lung către Craw, redactat în urma întrunirii oficiale a directoratului operațional - Bătrânii de Aur, pentru a o cita din nou pe Connie -, la care se adăugase Sam Collins. Această întrunire urmașe unei ședințe procedurale cu Verii, în cursul căreia Smiley se abținuse să facă orice aluzie la fantomaticul Nelson Ko, însă solicitase anumite măsuri suplimentare de supraveghere și de comunicare la fața locului. Colaboratorilor săi, Smiley își expuse planurile după cum urmează:

Până acum operațiunea se limitase la obținerea unor informații privitoare la Ko și la ramificațiile filonului sovietic. Se avusese mare grijă ca nu cumva Ko să-și dea seama că Prăvălia se interesează de el.

Apoi rezumă informațiile deținute până în momentul acela: Nelson, Ricardo, Tiu, aparatul Beechcraft, datele, deducțiile, compania aviatică înregistrată în Elveția, care, așa cum avea să se dovedească acum, nu deținea sediu și niciun alt aparat de zbor. Ar prefera, spuse Smiley, să se

aștepte până la identificarea sigură a lui Nelson, dar fiecare operațiune constituia un compromis, iar timpul, în parte din vina Verilor, devenea din ce în ce mai scurt.

Nu spuse o vorbă despre fată și, în timp ce-și ținea micul discurs, nu-i aruncă nici măcar o privire lui Sam Collins.

Ajunse apoi la ceea ce el numi cu modestie *faza următoare*.

Problema noastră este ieșirea din impas. Sunt anumite operațiuni care se desfășoară mai bine când nu există o soluție. Altele, care nu au nicio valoare până când nu *sunt* rezolvate, iar Dolphin este un astfel de caz. Se încruntă studiat, clipi, își scoase ochelarii și, spre deliciul secret al celorlalți, se dovedi fidel legendei țesute în jurul său și își șterse lentilele cu partea lată a cravatei. Propun să realizăm acest lucru printr-o totală schimbare de tactică. Cu alte cuvinte, anunțându-i lui Ko interesul nostru pentru afacerile sale.

Connie, ca întotdeauna, fu aceea care puse capăt înfricoșătoarei tăceri. Și tot ea fu prima căreia îi reveni zâmbetul; nu oricum, ci cu aerul cel mai complice.

Îl afumă ca să iasă din bârlog, le șopti ea extaziată tuturor. Așa cum i-a făcut lui Bill, copoi deștept! îi pui un foc pe pragul casei sale, ca să iasă afară, nu-i așa, iubitele, și te uiți încotro o ia la fugă. O, *George*, comoara mea, iubita mea comoară, cel mai bun dintre băieții mei, o declar cu voce tare!

Semnalul transmis de către Smiley lui Craw conținu o metaforă diferită pentru a descrie planul, una care este preferată de către agenții de teren. Smiley se referi la „scuturarea pomului lui Ko”; din restul textului reieșea clar că, în ciuda pericolelor considerabile, el intenționa să folosească în acest scop spatele lat al lui Jerry Westerby.

*

Ca o notă de subsol la toate acestea, două zile mai târziu, Sam Collins se făcu nevăzut. Toată lumea fu deosebit de încântată. Încetase să mai vină, iar Smiley nu se referi deloc la el. Camera sa, atunci când Guillam intră

pe furiș să o examineze, nu conținea nimic din lucrurile personale ale lui Sam, cu excepția a doua pachete de cărți de joc nedesfăcute și a două-trei plicuri de chibrituri de reclamă făcând publicitate unui bar de noapte din West End. Când îi sondă pe supraveghetori în această privință, aceștia se dovediră a fi, contrar obiceiurilor lor, de o locvacitate surprinzătoare. Prețul său, spuneau ei, era o primă de adio și o promisiune de a i se reexamina drepturile de pensie. În fond, nici nu avusese cine știe ce mare lucru de vândut. Foc de paie, spuseră ei, nu va mai veni niciodată. Atâta pagubă!

Totuși, Guillam nu-și putea stăpâni o oarecare strângere de inimă în legătură cu Sam, pe care i-o mărturisi adesea lui Molly Meakin, în cursul săptămânilor următoare. Nu numai că dăduse nas în nas cu el la cabinetul lui Lacon. îl sâcăia acel schimb de scrisori între Smiley și Martello, confirmând acordul lor verbal. Decât să-i lase pe Veri să vină să ridice scrisoarea, cu întreaga paradă a unei limuzine și chiar a unei motociclete de escortă în Cambridge Circus, în miezul Londrei, în fala Prăvăliei, Smiley preferase să-i dea ordin lui Guillam să o ducă personal în Grosvenor Square, avându-l drept doică pe Fawn, însă Guillam era în momentul acela ocupat până peste cap, iar Sam, ca de obicei, era disponibil. De asemenea, atunci când Sam se oferise să o ducă în locul lui, Guillam îi permisesese să o facă, fapt pentru care se ruga la Dumnezeu să nu fi făcut așa ceva niciodată. Mai regretă și astăzi, din tot sufletul.

Pentru că, în loc să-i dea lui Murphy sau anodinelui său colaborator scrisoarea redactată de către George, spunea Fawn, Sam insistase să meargă să-l vadă personal pe Martello. Și petrecuse mai mult de o oră cu el în cabinet, singur.

Partea a doua

SCUTURAREA POMULUI

Capitolul 13

Liese

Star Heights era cel mai nou și mai înalt bloc-tum din

Midlevels, ridicat pe coasta colinei, ce se înfunda noaptea ca un creion enorm luminat în întunericul blând al Vârfului. Se ajungea la el pe o șosea șerpuită, care nu avea drept trotuar decât o bordură de vreo cincisprezece centimetri între șosea și faleză. La Star Heights era de prost gust să vii pe jos. De-abia căzuse seara, iar ora mondenităților se apropia de apogeu, în timp ce Jerry își croia drum cum putea pe trotuar, vâjâiau pe lângă el Mercedesuri și Rolls-Royce-uri în goana lor de a lua și a lăsa invitați. Jerry ducea un buchet de orhidee învelit într-o hârtie de mătase: mai mare decât cel pe care Craw i-l oferise vreodată lui Phoebe Wayfare, dar mai mic decât cel pe care Drake Ko îl depusese pe mormântul micului Nelson. Aceste orhidee nu erau destinate nimănui. „Când ai statura mea, bătrâne, trebuie să-ți găsești un motiv al dracului de bun pentru orice faci”.

Se simțea încordat, dar în același timp ușurat, văzând că lungă, lungă sa așteptare luase sfârșit.

„O operație clasică de infiltrare, înălțimea Voastră, îl sfătuisse Craw cu ocazia lungilor instrucțiuni transmise cu o zi înainte. Faceți ce puteți să intrați acolo, puneți-vă pe treabă și nu vă opriți până când nu sunteți de partea cealaltă. Deci, treceți pragul”.

„Într-un picior”, se gândi Jerry.

O marchiza din pânza cu dungi ducea spre holul de intrare, iar parfumurile femeilor pluteau în aer ca un fel de anticipare a misiunii sale. „Și nu uita că Drake Ko este proprietarul imobilului”, adăugase Craw pe un ton sarcastic, în semn de cadou de despărțire. Decorația interioară nu era complet terminată. În jurul cutiilor de scrisori lipseau plăcile de marmură. Un pește din fibră de sticlă ar fi trebuit să scuie apă într-o fântână mozaicată, dar țevăria nu fusese bransată și sacii de ciment erau îngrămădiți în bazin. Se îndreptă spre ascensoare. Pe ușa unei nișe de sticlă scria „Recepție” și dinăuntru îl privea portarul chinez. Jerry îl văzu ca prin ceață. La sosirea lui Jerry citea, dar acum se uita la el nehotărât dacă să-l interpeleze, însă orhideele îl liniștiră pe jumătate. Două

matroane americane, văcsuite ca dracu', sosiră și se așezară lângă el.

Ce flori frumoase, spuseră ele, pipăind hârtia.

Formidabile, nu-i așa? Hai, luați-le. Un dar din partea mea! Hai, hai! Asemenea femei frumoase par goale fără flori!

Râseră. Englezii sunt o rasă aparte. Portarul reveni la lectura sa, iar Jerry fu autentificat. Sosi un ascensor. O hoardă de diplomați și de oameni de afaceri, însoțiți de femeile lor, morocănoase și pline de bijuterii, pătrunseră în hol. Jerry le lăsă pe matroanele americane să intre înaintea lui. Fumul de țigară se combina cu parfumurile, difuzoarele transmițând melodii de mult uitate, înregistrate pe bandă. Matroanele apăsară butonul pentru etajul doisprezece.

Mergeți și dumneavoastră la familia Hammerstein? întrebă ele fără să-și ia ochii de la orhidee.

La etajul cincisprezece, Jerry se îndreptă spre scara de incendiu. Putea a pipi de pisică și a gunoi. Coborând-o, se întâlnește cu o *amah* care ducea un teanc de șervete. Se uită la el cu ochi rai, până în momentul în care Jerry o salută și atunci izbucni în hohote de râs. Își continuă drumul până la etajul opt și reveni pe palierul elegant al locatarilor. Se afla la capătul coridorului, în fața celor două ascensoare cu uși aurite se deschidea o mică rotondă. Erau patru apartamente, ocupând fiecare un sfert al imobilului circular și având fiecare propriul culoar. Se angajă pe culoarul B, singura protecție fiindu-i florile. Supraveghea rotonda, atenția fiindu-i fixată asupra extremității culoarului C. Hârtia orhideelor se umezise în locul unde Jerry o strânsese prea tare.

E o întâlnire săptămânală, îl asigurase Craw. În fiecare luni, aranjamente florale la American Club. Cu o precizie de pendulă se întâlnește acolo cu o prietenă, Nellie Tan, care lucrează pentru Airsea. Se ocupă de aranjamentele florale și rămân apoi la cină.

Și unde este Ko în timpul acesta?

- La Bangkok. Afaceri.

- Să sperăm că rămâne dracului acolo.
- Amin, domnule, amin.

Cu un scârțâit de balamale noi, neunse, ușa de lângă el se deschise brusc și un american tânăr și subțirel, în smoching, ieși pe coridor, se opri și se uită la Jerry și la orhidee. Avea ochi albaștri, serioși, și ducea în mână o geantă diplomat.

Pe mine mă așteptați cu chestiile astea? întrebă el cu un accent elegant de Boston.

Avea aerul unui om bogat și sigur de sine. Diplomatie sau sistem bancar, își spuse Jerry.

Ca să spun drept, nu cred, mărturisi Jerry, făcând pe englezul tâmpit. *Cavendish*, spuse el. Peste umărul americanului, Jerry văzu ușa închizându-se fără zgomot, ascunzând un raft plin de cărți. Un prieten de-al meu m-a rugat să ofer aceste flori unei domnișoare *Cavendish* de la 9 D. El a șters-o la Manila, lăsându-mă cu orhideele în brațe, după cum vedeți.

Ați greșit etajul, spuse americanul, apropiindu-se de ascensor. E cu unul mai sus. Ați greșit și culoarul. D este pe partea cealaltă. Încolo.

Jerry stătu lângă el, prefăcându-se că așteaptă ascensorul care urca. Cel care cobora sosi înainte, iar tânărul american intră cu pas degajat, Jerry reluându-și postul. Ușa marcată C se deschise, Jerry o văzu pe tânăra femeie ieșind și răsucind cheia de două ori. Era îmbrăcată foarte simplu. Avea părul lung, blond-cenușiu, strâns la ceafa într-o coadă de cal. Purta o rochie decoltată la spate și sandale; cu toate că nu-i putea vedea fața, știa că e frumoasă. Fata se îndreptă spre ascensor fără să-l vadă, iar Jerry avu impresia că o privește din stradă printr-o fereastră.

În universul lui Jerry, existau femei care își purtau trupul ca și cum ar fi fost niște citadele pe care doar cei mai curajoși le puteau lua cu asalt, iar Jerry se căsătorise cu câteva dintre ele. Poate că sub influența sa deveniseră așa cum erau. Existau femei care păreau hotărâte să se urască pe ele însele, care-și încovoiau spatele și-și

strângeau pulpele. Mai existau și altele care nu trebuiau decât să se îndrepte către el pentru a-i aduce un dar. Acestea făceau parte din categoria celor rare, iar acum, pentru Jerry, cea de față se afla în fruntea haitei. Se opri dinaintea ușilor aurite și urmărea butoanele care se aprindeau. Jerry se apropie de ea chiar în momentul opririi ascensorului, însă femeia tot nu-l remarcase. Cabina era plină ochi, așa cum sperase el. Se strecură cu spatele, având grijă de orhidee, cerându-și scuze, zâmbind și ținând buchetul ostentativ deasupra capului. Era cu spatele la el, iar el îi atingeă umărul. Era puternic și gol datorită decolteului, iar Jerry putu să vadă pistruii ei mici și un puf blond care dispăreau de-a lungul coloanei sale vertebrale. Își arăta fața din profil, undeva mai jos de capul lui. Îi examina profilul pentru o clipă.

Lizzie? întrebă el nesigur. Hei, *Lizzie*, eu sunt, Jerry!

Se întoarse brusc și privi în sus către el. Și-ar fi dorit să se îndepărteze puțin de ea, întrucât știa că prima ei reacție va fi una de teamă fizică din cauza staturii lui. Și avu dreptate. Simți pentru o clipă teama în ochii ei cenușii, care clipiră înainte de a se fixa asupra lui.

Lizzie Worthington! declară el cu mai multă siguranță. Cum merge afacerea cu whisky? Ți-amintești de mine? Unul dintre mândrii tăi investitori, Jerry. Un amic al Micuțului Ricardo. Un butoi de două sute de litri cu numele meu pe etichetă. Plătit complet la facturare.

Vorbise în șoaptă, gândind că nu i-ar plăcea, poate, să i se scormonească un trecut pe care dorea să-l dezavueze. Vorbise atât de încet, încât ceilalți din ascensor auziseră ori melodia *Stropi de ploaie îmi cad în cap*, transmisă prin difuzor, ori mormăielile furioase ale unui grec bătrân care credea că-l înghesuie cineva.

O, desigur, spuse ea, și zâmbi radios ca o stewardesă. Jerry! Vocea ei se făcu mai mică, prefăcându-se că numele său de familie îi stătea pe vârful limbii. Jerry... Äää...

Se încruntă și ridică ochii spre cer, ca o actriță care are un lapsus. Ascensorul se opri la etajul șase.

Westerby, spuse el prompt pentru a o scoate din

încurcătură. Ziarist. M-ai agăţat în barul Constellation. Căutam acolo şi eu puţină tandreţe şi nu m-am ales decât cu un butoiaş de whisky.

Cineva de lângă el izbucni în râs.

Desigur! Jerry, iubitule! Cum este posibil... Vreau să spun, ce-i cu tine aici, la Hong Kong? Dumnezeule!

- Chestii de rutină. Incendii şi epidemii, foamete. Dar tu ce faci? Te-ai retras presupun, cu metodele tale de vânzare, în viaţa mea n-am fost tras pe sfoară în halul acela.

Ea râse încântată. Uşile se deschiseră la etajul trei. O bătrână intră sprijinindu-se în două bastoane.

„Lizzie Worthington a vândut în total cincizeci şi cinci de butoaie din acest hidromel ruşinos, înălţimea Voastră, îi spusese bătrânul Craw. Fiecare butoi are un cumpărător de sex masculin şi un număr considerabil dintre aceştia, potrivit surselor mele, au avut parte şi de alte servicii. Iată ceea ce dă un nou sens, îndrăznesc să spun, expresiei «să dai cu bătaie la cântar»”.

Ajunseseră la parter. Ea ieşi înainte, iar el aproape de ea. Prin uşa principală, îi văzu micuţa ei maşină roşie, cu capota ridicată, aşteptând la scară, înghesuită printre limuzinele strălucitoare. Probabil că telefonase şi le ceruse să i-o aducă, gândi el. Dacă Drake Ko este proprietarul imobilului, trebuie să face pe dracu-n patru ca să fie tratată ca o regină. Lizzie se îndreptă spre cabina portarului. Traversau holul, iar ea continua să pălăvrăgească, întorcându-se pentru a-i vorbi, cu un braţ întins cu palma în sus, ca un manechin. Mai mult ca sigur că o întrebase cum îi place la Hong Kong, cu toate că nu-şi putea reaminti s-o fi făcut:

îi *ador*, Jerry, pur şi simplu ador acest oraş. Vientiane îmi place... Oh... la *secole* distanţă. Ştii că Rick a murit? Zvârli vestea cu eroism, ca şi cum ea şi moartea nu erau două străine. După Rick credeam că nu-mi va mai plăcea nicicând şi niciunde. M-am înşelat, Jerry. Hong Kong *trebuie* să fie cel mai amuzant oraş din lume.

Lawrence era portarul, iar cheia automobilului ei

atârna de-o potcoavă mare de argint, care-i reamintea lui Jerry cursele de la Happy Valley.

Mulțumesc, Lawrence, spuse ea cu un glas suav, răsplătindu-l cu un surâs care-i va înfrumuseța acestuia întreaga noapte. *Oamenii* de aici sunt atât de minunați, Jerry, îi mărturisi ea într-o șoaptă de scenă, în timp ce se îndreptau spre intrarea principală. Când mă *gândesc* ce spuneam noi despre chinezi în Laos! Aici însă, ei sunt cei mai minunați, cei mai spontani, cei mai inventivi oameni pe care i-am întâlnit vreodată.

Vorbea acum cu un accent străin, greu de identificat, remarcă în sinea lui. Trebuie să-l fi împrumutat de la Ricardo și-l folosește crezând c-așa e șic.

Oamenii spun: Hong Kong... fabulos pentru cumpărături... aparate de fotografiat libere de taxe vamale... restaurante... dar, cinstit vorbind, Jerry, când mergi în profunzime și cunoști *adevăratul* Hong Kong și *oamenii* săi îți dai seama că ai tot ceea ce îți poți dori de la viață. Nu găsești adorabilă noua mea mașină?

Prin urmare, așa-ți cheltuiești tu banii luați pe whisky.

Jerry întinse palma, iar ea lăsă să-i cadă cheile în ea pentru ca să poată să-i deschidă portiera. Tot în glumă, el îi dădu orhideele să le țină. În spatele Vârfului întunecat, o lună plină, nerăsărită încă, strălucea ca un foc de pădure. Lizzie urcă în mașină, el îi întinse cheile și în momentul acela simți atingerea mâinii ei, care, încă o dată, îi reaminti de Happy Valley și de sărutul pe care i-l dăduse Ko când plecaseră amândoi cu mașina.

Te deranjează dacă urc și eu în spate? întrebă el.

Ea râse și-i deschise portiera.

Unde te duci, de fapt, cu orhideele astea splendide?

Porni motorul, însă Jerry, cu delicatețe, tăie contactul, îl privi cu un aer surprins.

Iubito, spuse el pe un ton liniștit. Mă simt incapabil să-ți spun o minciună. Sunt o viperă pe care o încălzești la sânul tău și, înainte de a mă conduce oriunde ar fi, ai face mai bine să-ți pui centura de siguranță și să ascuți îngrozitorul adevăr.

Alesese acest moment cu grijă, întrucât nu dorea să-i dea impresia că ar fi amenințată de ceva. Era la volanul automobilului ei, sub marchiza bine luminată a propriului imobil, la mai puțin de douăzeci de metri de Lawrence, portarul, iar el juca rolul păcătosului umil pentru a-i spori sentimentul de securitate.

Reîntâlnirea noastră n-a fost absolut deloc jocul întâmplării. Punctul unu. Punctul doi, pentru a spune lucrurile pe șleau: cei de la ziar m-au însărcinat să te găsesc și să te asaltez cu o mulțime de întrebări indiscrete în legătură cu amicul tău defunct, Ricardo.

Continua să-l observe, așteptând urmarea. În vârful bărbiei avea două cicatrici mici, paralele, ca niște urme de gheare, foarte adânci. Se întreba cine i le făcuse și cu ce.

Dar Ricardo e mort, spuse ea, mult prea devreme.

Bineînțeles, spuse Jerry, pe un ton de mângâiere. Nici vorbă. Cu toate acestea, cei de la revistă dețin ceea ce numesc ei un pont grozav, potrivit căruia Ricardo ar mai fi încă în viață, și treaba mea este să le fac pe plac superiorilor.

Dar este absolut ridicol!

De acord. În totalitate. Au luat-o razna. Premiul de consolare constă în cele două duzini de orhidee și cea mai bună masă care se poate lua în oraș.

Întorcându-și privirea, ea se uită prin parbriz. Fața îi strălucea în lumina marchizei, iar Jerry se întreabă cum trebuie să te simți când ești proprietara unui corp atât de superb, când douăzeci și patru de ore pe zi trebuie să trăiești și să fii la înălțimea unei asemenea frumuseți. Ochii ei cenușii se deschiseră și mai larg, iar Jerry o suspectă că aștepta ca el să observe atât că era gata să izbucnească în lacrimi, cât și modul în care mâinile ei se crispau pe volan pentru a găsi un sprijin.

Scuză-mă, murmură ea. Doar că... atunci când iubești un bărbat... Când renunți la tot pentru el... și moare... și, apoi, într-o seară, din senin...

Desigur, spuse Jerry. Îmi pare rău.

Porni motorul.

De ce să-ți pară rău? Dacă este în viață, cu atât mai bine. Dacă este mort, nimic nu s-a schimbat. Nu este nimic de pierdut, izbucni în râs. Ric spunea întotdeauna că este indestructibil.

E ca și cum ai fura de la un cerșetor orb, gândi el. Nu trebuie lăsată în voia ei.

Conducea bine, dar încordată, iar el ghici - întrucât îl incita la ghicit - că își trecuse recent examenul de conducere și că mașina reprezenta premiul acordat drept recompensă. Era noaptea cea mai calmă de pe lume. În timp ce se înfundau în oraș, portul arăta ca o oglindă perfectă în mijlocul unei cutii de bijuterii. Discutară despre diverse restaurante. Jerry sugera Peninsula, dar ea respinse ideea dând din cap.

— Bine. Hai să luăm un păhărel înainte, spuse el. Hai s-o facem lată!

Spre surprinderea lui, ea întinse brațul și-l strânse de mână, își aminti de spusele lui Crow: făcea așa cu toată lumea.

I se dăduse drumul din lesă pentru o noapte: senzația asta nu-i dădea pace. Își aminti de ziua în care se dusese s-o ia pe cât, fiica lui, de la școală, când era micuță, și cum fuseseră nevoiți să facă o mulțime de lucruri ca după-masa să pară mai lungă. Într-o discotecă întunecoasă din Kowloon băură Rémy Martin cu gheață și sifon. Își închipui că asta era băutura preferată a lui Ko și că ea îi prinsese gustul pe când îi ținea companie. Era devreme și în local nu se aflau decât vreo douăsprezece persoane, nu mai mult. Muzica era tare și trebuiau să țipe unul la altul ca să se audă, însă ea nu vorbi de Ricardo. Preferă muzica și asculta cu capul răsturnat pe spate. Uneori îi apuca mâna și o dată își puse chiar capul pe umărul lui; altă dată, îl sărută distrată și se duse apoi pe ring pentru un dans lent și solitar, cu ochii închiși, surâzând ușor. Bărbații uitaseră de perechile lor și o dezbrăcau din priviri, iar chelnerii chinezi aduceau scrumiere noi la fiecare trei minute pentru ași putea aținti privirile în decolteul ei. După două pahare și o jumătate de oră, ea își proclamă pasiunea

pentru Duke Ellington și marea lui orchestră. Atunci pleacă în grabă către Insulă, într-un loc cunoscut de Jerry, unde o orchestra filipineză îl imita destul de bine pe Ellington. Cât Anderson era lucrul cel mai bun care se descoperise după pâinea tăiată în felii, afirmă ea. Îi auzise el pe Armstrong și pe Ellington cântând împreună? Nu-i așa că erau cei mai mari? Încă un pic de Rémy Martin, în timp ce ea-i cânta la ureche *Mood Indigo*.

Ricardo dansa? întrebă Jerry.

Dacă dansa? răspunse ea suav, în timp ce pocnea din degete și bătea tactul cu piciorul ca să țină ritmul.

Credeam că Ricardo șchiopăta, obiectă Jerry.

Asta nu l-a împiedicat niciodată să danseze, spuse ea fascinată în continuare de muzică. Nu mă voi întoarce niciodată la el, înțelegi? Niciodată. Acest capitol este închis. Terminat.

De unde s-a ales cu asta?

- Cu dansul?

- Cu șchiopătatul.

Cu degetul îndoit pe un trăgaci imaginar, ea trase un foc în aer.

Ori războiul, ori vreun soț furios, spuse ea.

O puse să repete, cu buzele lipite de urechea lui.

Ea cunoștea un restaurant japonez deschis de curând, unde se servea o *fabuloasă* văcuță à la Kobe.

Spune-mi, de unde te-ai ales cu cicatricile astea? o întrebă el în timp ce se îndreptau către restaurant. El își pipăi propria bărbie. Cea din stânga și cea din dreapta. De la ce le ai?

Oh, de la vânarea unor vulpi nevinovate, spuse ea, surâzând. Tatăl meu era nebun după cai. Mă tem că și acum este tot așa.

Unde locuiește?

Tata? Oh! Același vechi castel dărăpănat din Shropshire. Este *mult* prea mare, dar ei nu vor să se mute de-acolo. Fără personal, fără bani, înghețat trei sferturi din an. Mama nici măcar nu știe să fiarbă un ou.

Nu-și revenise încă din uimire, când ea își reaminti

un bar unde se serveau sandviciuri dumnezeiești cu curry. Așa încât se reîntoarseră de unde plecaseră și umblară după el până îl găsiră, iar ea îl sărută pe barman după ce intrară. Nu era muzică și, pentru nu se știe ce motive, se auzi relatându-i toată povestea Orfanei, până când ajunseră la cauzele despărțirii lor, pe care, în mod deliberat, el le lăsă în ceață.

Ah, Jerry, iubitele, spuse ea cu înțelepciune. Cu douăzeci și cinci de ani diferență de vârstă între tine și ea, la ce altceva te puteai aștepta?

Dar cu nouăsprezece ani diferență și o nevastă chinezoaică între tine și Drake Ko, la ce dracu' poți *tu* să te aștepți? gândi el oarecum agasat.

Plecară – alt sărut dat barmanului –, iar Jerry nu era atât de îmbătat de compania ei, nici de paharele de whisky cu sifon, încât să nu-și dea seama că dăduse un telefon, pasămite ca să anuleze o întâlnire, că discuția durase mult și că atunci când revenise la masă avea un aer destul de grav. Reîntorși în mașină, el îi surprinse privirea și bănuî în ochii ei o umbră de neîncredere.

Jerry?

— Da?

Ea-și scutură capul, râse, îi trecu palma de-a lungul obrazului, apoi îl sărută.

E amuzant, spuse ea.

Bănuî că se întreba cum anume, admitând că îi vânduse într-adevăr acel butoi de whisky anonim, putuse să-l uite până într-atât. Bănuia că ea se întreba, de asemenea, dacă, pentru a-i vinde acest butoi, îi adăugase ca primă vreunul dintre favorurile la care Craw făcuse o aluzie atât de directă. Dar aceasta era problema ei, își spuse el. Fusesse problema ei de la bun început.

În restaurantul japonez li se dădu masa din colț mulțumită zâmbetelor lui Lizzie și a altor câtorva atenții. Ea se așeză și începu să privească sala de jur-împrejur, iar el s-o privească pe Lizzie, ceea ce îl satisfăcea deplin pe Jerry, dar i-ar fi înnebunit pe cei de la Sarratt. La lumina lumânărilor, îi putea distinge foarte bine fața și, pentru

prima oară, remarcă semnele uzurii: nu numai cele două semne de gheară pe bărbia ei, ci și urmele călătoriilor, ale tensiunii, căroră Jerry le găsi o oarecare calitate, asemenea unor cicatrici onorabile cu care se alesese în cursul tuturor acelor bătălii duse împotriva lipsei de noroc și a erorilor de raționament. Purta o brățară nouă de aur și un ceas de tinichea gravat, având pe cadran un Mickey Mouse, și a cărei lăbuță înmănușată indica orele. Fidelitatea ei față de acest ceas vechi îl impresiona și dori să știe cine i-l dăduse.

Tăticu', spuse ea pe un ton absent.

Deasupra lor, pe plafon, se afla o oglindă și, printre căpățânile celorlalți clienți, putu să-i vadă părul de aur, rotundul sânilor și puful auriu de pe spate. Când încercă s-o întrebe de Ricardo, ea deveni precaută: lui Jerry ar fi trebuit să-i fi venit ideea, dar nu îi veni, că atitudinea ei se schimbase după acel telefon.

Ce garanții am că nu-mi vei menționa numele în ziarul tău? întrebă ea.

Doar promisiunea mea.

Dar dacă redactorul tău șef știe că am fost iubita lui Ricardo, ce-l poate opri să nu-l introducă el însuși în articol?

Ricardo a avut o grămadă de iubite. Știi asta. Erau de toate formele și de toate mărimile și, adesea, în același timp.

- Dar *eu* am fost *unică*, spuse ea pe un ton hotărât și el o văzu aruncând o privire către ușă.

Însă avea acest obicei oricum, oriunde s-ar fi aflat, de a se uita de jur-împrejurul unei încăperi, tot timpul, în căutarea unei persoane care nu se afla acolo. O lăsa să păstreze inițiativa.

Spuneai că ziarul la care lucrezi are un pont grozav, zise ea. Ce vor să spună cu asta?

Betonase acest răspuns cu Craw. Îl și repetaseră chiar de câteva ori. Așa că i-l dădu cu multă forță, dacă nu cu convingere.

Ric s-a prăbușit cu optsprezece luni în urmă în colinele

de lângă Pailin, la frontiera thailandezo-cambodgiană. Aceasta este versiunea oficială. Nu s-a găsit niciun trup, nu s-au găsit rămășițele avionului și se spune că transporta opiu. Societatea de asigurări n-a plătit niciodată, iar Indocharter nu i-a intentat niciun proces acestei societăți. De ce nu? Pentru că Ricardo avea un contract obligându-l să piloteze în exclusivitate pentru această companie. În cazul acesta, de ce nimeni nu a intentat un proces companiei Indocharter? Tu, de exemplu. Tu erai femeia lui. De ce să nu pretinzi despăgubiri?

Aceasta este o sugestie *deosebit* de vulgară, spuse ea, cu un glas de ducesă.

În plus, circulă zvonul că a fost văzut de curând prin baruri de câteva ori. Și-a lăsat barbă, dar nu poate să scape de șchiopătat, se spune, nici de obiceiul său de a bea o sticlă de whisky pe zi, nici, scuză-mi lipsa de respect, frumoasă doamnă, să umble după toate fustele pe o rază de zece kilometri de la locul în care se află.

Își adună puterile să-l contrazică, dar el i-o luă înainte și-i spuse restul.

Portarul-șef de la hotelul Rincome, Chiang Mai, l-a identificat după o fotografie, cu toată barba pe care și-a lăsat-o. De acord, noi, toți albi, arătăm la fel în ochii lor. Cu toate acestea, portarul a fost foarte sigur. Apoi, cu o lună în urmă, la Bangkok, o fetiță de cincisprezece ani, cu toate dovezile în mână, s-a înființat cu legăturica ei la consulatul mexican, desemnându-l pe Ricardo drept fericitul tată. Nu cred în sarcini de optsprezece luni, și nici tu, presupun. Și nu te uita așa la mine, iubito. N-a fost ideea mea, nu-i așa?

A fost a celor de la Londra, ar fi putut el adăuga, ca acest amestec grozav de fapte reale și de ficțiune, să scuture un pom. Dar ea se uita peste el, cu ochii îndreptați din nou spre ușă.

Un alt lucru asupra căruia trebuie să-ți pun întrebări este traficul cu whisky, spuse el.

- *N-a fost* trafic, Jerry. A fost o întreprindere comercială absolut cinstită.

Iubito, *tu* ești curată ca neaua. Nicio umbră de scandal nu te-a atins vreodată. Și așa mai departe. Dar dacă Ric a mai luat-o pe scurtătură, pe ici, pe colo, mai mult decât trebuia, *n-ar fi* oare acesta un motiv ca să-și facă micul său număr de dispariție, ce zici?

- Nu-i stilul lui Ric, spuse ea în sfârșit, fără niciun fel de convingere. Îi plăcea să se dea mare prin oraș, asta-i tot. Nu era genul lui să fugă.

Jerry regretă sincer că o făcuse să se simtă prost. Era exact contrariul a ceea ce ar fi dorit pentru ea în alte împrejurări. O urmărea și știa că nu poate niciodată să iasă bine dintr-o discuție. Este ceea ce o făcea să o cuprindă un fel de disperare: o resemnare în fața înfrângerii.

De pildă, continuă Jerry – în timp ce capul ei se plecă având un aer supus –, dacă ne punem să dovedim că Ric al tău, în timp ce transporta butoaiile *lui*, a băgat banii în buzunar în loc să-i verse celor de la distilerie – e o pură ipoteză, nici urmă de dovadă –, atunci, în acest caz...

- în momentul în care parteneriatul nostru a luat sfârșit, fiecare investitor deținea un titlu de valoare, garantat, cu dobânzi care curgeau de la data cumpărării. Fiecare bănuț pe care noi l-am împrumutat a fost contabilizat în bună regulă.

Până acum, fusese treabă de tatonare. Dar în momentul de față întrezărea ținta la orizont, așa că se grăbi să o ajungă.

Nu *în bună regulă*, iubito, o corectă el în timp ce ea continua să stea cu ochii ațintiți către mâncarea neatinsă. N-a fost deloc în bună regulă. Acele reglementări de conturi au fost efectuate la șase luni *după* data prevăzută. În neregulă. După mine, asta spune foarte multe. Întrebarea e: cine l-a scos pe Ric din rahat? Potrivit informațiilor *noastre*, întreaga lume era pe urmele lui. Distilerile, creditorii, poliția, localnicii. Fiecare avea un cuțit de ascuțit ca să-l împlânte în el. Și apoi, într-o zi: „Bravo!” Toată lumea retrage plângerile, umbrele grațiilor de închisoare se retrag. Cum așa? Ric era în genunchi. Cine este îngerul misterios? Cine i-a plătit datoriile?

Își ridicase capul în timp ce el vorbea și acum, iată, spre stupefacția lui Jerry, fața i se luminează de un zâmbet radios, și primul lucru pe care-l observă fu acela că făcea cu mâna, peste umărul lui, cuiva nevăzut de el, până când se uită în oglinda din plafon și prinse strălucirea unui costum albastru electric și a unui cap cu păr negru, perfect pieptănat, uns din abundență; iar la mijloc un obraz rotund de chinez, plasat între doi umeri lăți, puternici și două mâini ridicate, ca salutul unui campion de lupte a cărui sosire Lizzie o întâmpina cu căldură.

Domnul Tiu! Ce coincidență minunată! Este *domnul Tiu!* Veniți aici. Gustați și dumneavoastră văcuța. *Este fantastică!* Domnule Tiu, vi-l prezint pe Jerry din Fleet Street. Jerry, dumnealui este un bun prieten de-al meu, care face foarte multe pentru mine. Tocmai îmi lua un interviu, domnule Tiu! Despre mine! Este de-a dreptul incitant! Totul despre Vientiane și despre un biet pilot pe care am încercat să-l ajut cu o sută de ani în urmă. Jerry știe totul despre mine. E un adevărat miracol!

Ne-am cunoscut, spuse Jerry cu un zâmbet larg.

Desigur, spuse Tiu, tot atât de fericit și, în timp ce vorbea, Jerry simți din nou mirosul cunoscut de migdale și de apă de roze, cel pe care fosta sa soție îl îndrăgea atât de mult. Bineînțeles, repetă Tiu. Sunteți cel care scria despre cai, nu-i așa?

Da, așa e, recunosc Jerry, lărgindu-și surâsul până simți că-i pocnesc obraji.

Apoi, desigur, viziunea lui Jerry asupra lumii se întoarce de câteva ori cu o sută optzeci de grade și se trezi deodată că avea o mulțime de lucruri de care să se preocupe: de pildă, să se prefacă tot atât de încântat ca toată lumea de extraordinarul noroc care-l adusese pe Tiu în aceste locuri: de pildă, să strângă mâini, ceea ce era ca o promisiune reciprocă de reglare viitoare a conturilor; de pildă, să tragă scaunul cuiva, să comande de băut, văcuță, cotlete și toate celelalte. Dar lucrul care nu-i ieșea din minte, chiar atunci când făcea toate acestea - amintirea îi persistă în minte atât cât îi permisese evenimentele

ulterioare - n-avea mare lucru de a face cu Tiu și nici cu sosirea sa intempestivă. Era expresia de pe fața lui Lizzie, în momentul în care îl zărise, în acea fracțiune de secundă înainte ca bravura să-i deseneze un surâs vesel pe față. Această fracțiune de secundă îi explicase, mai bine decât orice altceva, paradoxurile personalității ei: visurile ei de prizonieră, identitățile de împrumut care erau ca atâtea alte deghizări care-i permiteau să scape pentru o clipă destinului ei. Ea fusese, bineînțeles, cea care îl chemase pe Tiu. N-avea de ales. Ceea ce-l surprindea era că nici Prăvălia, nici el însuși nu prevăzuseră acest lucru. Istoria cu Ricardo, oricare ar fi fost adevărul din ea, era prea fierbinte ca să se ocupe singură de ea. Dar expresia din ochii ei cenușii, în momentul în care Tiu intrase în restaurant, nu exprima ușurare, ci doar resemnare: ușile se închiseră din nou în urma ei, distracția se încheiase. „Suntem precum acei amărâți de licurici, îi șoptise odată Orfana, blestemându-și copilăria. Ni se târâie focul pe spinări”.

În plan operațional, desigur, iar Jerry o recunoscuse pe loc, apariția lui Tiu fusese un dar ceresc. Dacă informația trebuia să ajungă la urechile lui Ko, atunci Tiu era un canal infinit mai sigur pentru aceasta decât ar fi putut vreodată să spere că va fi Lizzie.

Isprăvisе în fine să-l sărute pe Tiu, așa că i-l predă lui Jerry.

— Domnule Tiu, sunteți martor, declară ea cu un aer foarte complice. Trebuie să vă reamintiți fiecare cuvântel pe care-l voi spune. Jerry, continua *exact* ca și cum dânsul n-ar fi aici. Vreau să spun că domnul Tiu tace ca peștele, nu-i așa? *Iubitule*, spuse ea, și-l săruta din nou. E *atât* de excitant, repetă ea, și se instalară din nou toți la o discuție amicală.

Așadar, ce vă interesează, domnule Wessby? întrebă Tiu pe un ton absolut afabil, în timp ce-și mânca văcuța. Sunteți reporter de cai. De ce vă ocupați atunci de fete frumoase? Nu?!

Excelent argument, bătrâne! Excelent argument! Caii

sunt mult mai siguri, nu-i așa?

Râseră toți cu poftă, evitându-și privirile.

Chelnerul puse în fața lui o sticlă de scotch Black Label. Tiu o desfăcu, o mirosi critic înainte de a le turna în pahare.

Îl caută pe *Ricardo*, domnule Tiu. Nu înțelegeți? Crede că Ricardo *trăiește*. Nu-i așa că-i grozav? Adică, n-am nici urmă de sentimente pentru Ric, acum, firește. Dar ar fi grozav să-l avem din nou printre noi. Gândiți-vă doar la ce petreceri am putea da!

Liese ți-a spus asta? Întrebă Tiu, turnându-și încă două degete bune de scotch. Ea ți-a spus că Ricardo e prin împrejurimi?

Cine bătrâne? Nu te-am înțeles. N-am înțeles prenumele.

Tiu întinse un bețișor către Lizzie.

Ea ți-a spus că trăiește? Pilotu'! Ricardo! Liese ți-a spus asta?

Nu-mi dezvălui niciodată sursele, domnule Tiu, spuse Jerry pe un ton tot atât de afabil. Acesta este modul în care un ziarist spune că a inventat ceva, explică el.

Adică a unui reporter de cai, așa e?

- Așa e, așa e!

Tiu râse din nou, iar de data aceasta Lizzie râse și mai tare. Își pierdea din nou stăpânirea de sine. Poate din cauza alcoolului, gândi Jerry, sau poate că recursese la excitante și mai puternice, iar băutura nu făcuse decât să atâțe focul.

„Și dacă mă mai tratează încă o dată drept reporter de cai, poate că voi recurge la o acțiune defensivă”.

Lizzie reluă, tot pe ton monden:

Oh! Domnule Tiu, Ricardo a fost atât de *norocos*! Gândiți-vă puțin ce avea. Indocharter - Eu - întreaga lume. Mă aflam acolo, lucrând pentru această micuță companie aeriană - niște drăguți de chinezi pe care-i cunoștea tăticu' -, iar Ricardo, ca toți piloții, avea un simț mizerabil al afacerilor - intra în cele mai *înfricoșătoare* datorii. Cu o mișcare a mâinii, ea captă din nou atenția lui Jerry.

Doamne, a încercat chiar să mă implice *pe mine* într-una dintre combinațiile sale, puteți să vă imaginați? Să vând whisky, închipuiți-vă! Dar iată că, dintr-odată, drăgălașii mei prieteni chinezi au hotărât că aveau nevoie de alt pilot. I-au plătit datoriile, i-au dat un salariu și i-au dat o vechitură de avion cu care să zboare...

Jerry făcu atunci primul dintr-un număr de pași irevocabili.

Când Ricardo a dispărut, el nu pilota o gloabă, iubito. Pilota un Beechcraft nou-nouț, o corectă el în mod deliberat. Indocharter n-a avut în viața ei un Beechcraft. N-are nici acum. Redactorul meu șef a verificat toate astea, nu mă întrebați cum. Indocharter n-a închiriat niciodată vreunul, nu l-a dat niciodată pe mâna vreunui pilot, n-are niciunul zdrobit la activ.

Tiu izbucni din nou într-un hohot de râs grozav.

„Tiu este un episcop foarte rece, Eminența Voastră, îl avertizase Craw. A condus timp de cinci ani diocesa Monseniorului Ko din San Francisco cu o eficiență exemplară și cel mai grav reproș pe care i l-au putut face artiștii narcoticelor a fost că și-a spălat Rolls-Royce-ul într-o zi de sărbătoare”.

Auziți, domnule Wessby. Poate că a furat Liese vreunul! strigă Tiu cu accentul său pe jumătate american. Poate că iese noaptea pe-afară și fură avioane de la alte companii!

- Domnule Tiu, e foarte urât din partea duminale să spui așa ceva! declară Lizzie.

Ce zici de asta, reporter de cai? Ce zici de asta?

Veselia de la masa lor era prea mare pentru trei oameni, astfel încât câteva capete se întoarseră să-i privească. Jerry îi văzu în oglindă, în locul în care aproape că se aștepta să-l vadă pe Ko însuși, apropiindu-se de ei prin ușa de răchită, cu mersul lui crăcănat de om al joncilor. Lizzie prinse din zbor ocazia.

Oh! A fost o adevărată poveste! La un moment dat, Ric de-abia avea din ce să mănânce - și ne datora la toți bani, economiile lui Charlie, alocația pe care mi-o trimitea tata - Ric practic ne-a ruinat pe toți. Desigur, banii tuturor îi

apartțineau în mod firesc și iată că, dintr-odată, aflăm că Ric are de lucru, este pe linia de plutire și viața devine din nou o sărbătoare. Toți piloții ăia amărâți sunt rechemați la sol, iar Ric și Charlie zboară peste tot, ca...

Ca niște muște cu curul albastru, sugeră Jerry, la care Tiu fii cuprins de atâta ilaritate, încât fu nevoit să se țină de umărul lui Jerry să nu cadă, în timp ce Jerry avea senzația neplăcută că-l măsoara cineva în mod fizic pentru a ști unde să-i împlânte cuțitul.

- Hei, asta chiar că e grozav! Muscă cu curul albastru! Vai, ce-mi place! Știi că ești un tip delicios, reporter de cai?

Acesta fu momentul în care, sub presiunea veselelor insulte ale lui Tiu, Jerry reuși, într-adevăr, o foarte bună acțiune de tatonare. Ulterior, Craw avea să declare că fusese cea mai bună. Îl ignoră pe Tiu complet și se agăță de celălalt nume pe care Lizzie îl lăsase să-i scape.

A! Apropo! Ce s-a întâmplat cu bătrânul Charlie, Lizzie? spuse el, neavând nici cea mai mică idee cine era Charlie. Ce s-a întâmplat cu el după ce Ric și-a făcut numărul său de dispariție? Să nu-mi spui că a căzut și el cu avionul!

Lizzie se lansă într-un nou torent de explicații, iar Tiu, după toate evidențele, aprecia tot ceea ce auzea, chicotind și dând aprobator din cap în timp ce mânca.

Se afla aici ca să vadă despre ce este vorba, gândi Jerry. E prea șmecher ca să-i pună frână lui Lizzie. Eu îl neliniștesc, nu ea.

O! Charlie este indestructibil, *absolut* nemuritor, declară Lizzie și îl alese din nou pe Tiu drept complice. Charlie *Marshall*, domnule Tiu, explică ea. O! Ar trebui să-l cunoașteți. Un tip fantastic, pe jumătate chinez, numai piele și oase și opiu, un pilot absolut strălucitor! Tatăl său este unul dintre bătrânii Kuomintangului, un mare tâlhar, care locuiește sus, printre shani. Maică-sa era o femeie săracă din Corsica - știți și dumneavoastră cum au *invadat* literalmente corsicanii Indochina -, dar el este un personaj absolut fantastic. Știți de ce își spune Marshall? Tatăl său n-a vrut să-i dea numele. Așa că, ce face Charlie? Își ia

singur drept nume cel mai înalt rang din armată. „Tatăl meu este general, dar eu sunt mareșal”, spunea el. Nu-i așa că-i nostim? Și *mult* mai bine decât *amiral*, zic eu.

Formidabil, aprobă Jerry. Minunat. Charlie e un prinț.

Liese ea însăși este un personaj absolut fantastic, domnule Wessby, remarcă Tiu galant.

Așa că, la insistențele lui Jerry, băură pentru aceasta, pentru personalitatea ei fantastică.

Ia ascultă, ce e toată chestia asta cu *Liese*? Întrebă Jerry punând paharul pe masă. Te cheamă Lizzie. Cine-i această Liese? Domnule Tiu, eu n-o cunosc pe doamna aceasta. De ce nu-mi împărtășiți și mie gluma?

La această întrebare, Lizzie se întoarce hotărâtă către Tiu pentru a-i cere sfatul, însă Tiu își comandase niște pește crud, mâncându-l cu repeziciune și cu o totală încântare.

Unii reporteri de cai pun întrebări foarte caraghioase, remarcă el cu gura plină.

- Oraș nou, pagină nouă, nume nou, spuse în sfârșit Lizzie cu un zâmbet neconvingător. Doream o schimbare, așa că mi-am ales un nou nume. Unele fete își schimbă pieptănătura, eu îmi schimb numele.

Și ai schimbat și tipul cu care umbli odată cu asta? Întrebă Jerry.

Dădu din cap cu privirea în jos, în timp ce Tiu lăsă să-i scape un hohot de râs.

Ce i s-a întâmplat orașului acesta, domnule Tiu? Întrebă Jerry, protejând-o în mod instinctiv. Toți bărbații au orbul găinilor sau ce s-a întâmplat cu ei? Dumnezeule, aș traversa toate continentele pentru ea, dumneata nu? Oricum ar chema-o, nu-i așa?

- Eu, unul, m-aș duce de la Kowloon până la Hong Kong, nu mai departe! spuse Tiu deosebit de amuzat de propriul spirit. Sau, mai bine, aș sta în Kowloon și i-aș telefona, cerându-i să vină la mine pentru o oră!

La spusele acestuia, privirea lui Lizzie rămase coborâtă, iar Jerry se gândi ce amuzant ar fi, cu altă ocazie, când toți ar avea mai mult timp, să-i rupă ceafa aia

unsuroasă a lui Tiu în câteva locuri.

Din păcate, pentru moment, ruperea gâtului lui Tiu nu se afla pe lista de misiuni cu care-l însărcinase Craw.

„Banii, spusese Craw. Când vine momentul oportun, atacă unul din capetele filonului de aur și aceasta va fi marea ta finală”.

Așa că o stârni să vorbească despre Indocharter. Cine lucra acolo, cui aparținea, cum era să lucrezi pentru ei? Mușcă din momeală atât de repede, încât Jerry începu să se întrebe dacă nu cumva îi plăcea această existență pe muchie de cuțit mai mult decât își închipuise el.

O, a fost o aventură fabuloasă, Jerry! Nici nu poți să-ți imaginezi, te asigur. Începu din nou să vorbească cu accentul multinațional al lui Ric: *Companie aeriană!* Cuvântul însuși este atât de absurd. Vreau să zic, nu cumva să-ți treacă o secundă prin cap avioanele voastre noi, strălucitoare, cu splendidele lor stewardese, cu șampanie, cu icre negre, nimic din *toate acestea*. Era muncă. Muncă de pionierat, și asta m-a atras din primul moment. Puteam să trăiesc *perfect* pur și simplu agățată de tata sau de mătușile mele; vreau să spun că, din fericire, sunt total independentă, dar *cine* poate să reziste unei astfel de tentații? Tot ce am avut la început au fost două vechituri îngrozitoare, niște DC 3, care se țineau *literalmente* cu sfoară și chewing gum ca să nu se desfacă. A trebuit să ne *cumpărăm* până și certificatul de navigație. Nimeni n-ar fi vrut să-l elibereze. După aceea, am transportat literalmente orice. Motociclete Honda, zarzavaturi, porci... Oh! Piloții aveau o istorioară în legătură cu acești bieți porci. Au scăpat, Jerry! Au pătruns la clasa I, chiar și în cabină. Imaginează-ți!

- în calitate de pasageri, explică Tiu cu gura plină. Ea a transportat porci de clasa I, așa e, domnule Wessby?

Pe ce rute? întrebă Jerry când își reveni din râs.

Vezi cum mă interoghează, domnule Tiu? N-aș fi crezut niciodată că sunt atât de fermecătoare! Atât de misterioasă! Am zburat peste tot, Jerry. Bangkok, în Cambodgia câteodată. Battambang, Phnom Penh, Lampong

Cham când acesta era deschis. Peste tot. Locuri imposibile.

Și cine erau clienții voștri? Comercianți, călători ocazionali? Care erau obișnuirile?

Absolut tot ceea ce puteam găsi. Toți cei care puteau plăti. De preferință, în avans, firește.

Abandonându-și pentru o clipă vacanța la Kobe, Tiu avu inspirația de a se lansa într-o conversație mondenă.

Tatăl dumitale este un mare lord, așa e, domnule Wessby?

Mai mult sau mai puțin, spuse Jerry.

- Lorzii sunt niște indivizi destul de bogați. De ce trebuie să faci pe reporterul de cai?

Nedându-i niciun fel de atenție lui Tiu, Jerry aruncă în joc cartea lui cea mai mare și așteaptă ca oglinda de pe plafon să se facă țandări pe masa lor.

Umblă vorba că aveți o legătură cu ambasada rusă locală, spuse el nonșalant, adresându-se lui Lizzie. Îți spune asta ceva, iubita mea? Ai ceva ruși sub pat, dacă-mi permiți să te întreb?

Tiu se ocupa cu multă atenție de orezul lui, ținând bolul sub bărbie, și-și înfunda gura fără încetare. Dar de data aceasta, detaliu semnificativ, Lizzie nu aruncă nici cea mai mică privire către el.

Ruși? repetă ea surprinsă. De ce dracu' să ni se fi adresat *nouă* rușii? Aveau săptămânal zboruri regulate Aeroflot, Vientiane dus-întors.

Ar fi putut să jure, atunci și mai târziu, că ea spunea adevărul, dar față de Lizzie nu se arătă prea satisfăcut.

Nici chiar curse *locale*? insistă el. De dus, de adus, servicii de curierat sau chestii de-astea?

- Niciodată. Cum am fi putut oare face așa ceva? Mai mult decât atât, chinezii pur și simplu au *oroare* de ruși, nu-i așa, domnule Tiu?

Rușii sunt niște oameni foarte răi, domnule Wessby, întări Tiu. Și miros foarte urât.

Și tu, își zise Jerry, simțind din nou parfumul care-i amintea de prima sa soție.

Jerry râse de propria sa absurditate:

Am un redactor-șef cum alții au un ulcer stomacal, protestă el. E *convins* că putem să facem un reportaj asupra prezenței sovietice clandestine. „Sovieticii îl plătesc pe Ricardo... A fugit Ricardo la Kremlin?”

Îl plătesc? repetă Lizzie absolut stupefiată. Ric n-a primit o centimă de la ruși. Ce vorbesc ăia?

Jerry reluă atacul.

Dar nu se poate spune același lucru despre Indocharter, nu-i așa? Doar dacă seniorii și stăpânii mei n-au înghițit o gălușcă mare, ceea ce bănuiesc că s-a întâmplat, ca de obicei. Cei de la Indocharter luau bani de la ambasada locală și-i duceau la Hong Kong în dolari americani. Aceasta e povestea *Londrei* și nu vor renunța la ea.

Sunt nebuni, spuse ea sigură pe sine. N-am auzit în viața mea o prostie mai mare.

Lui Jerry i se păru că Lizzie se simțea chiar ușurată că discuția luase această întorsătură de necrezut. Cu Ricardo în viață - ea înainta printr-un câmp minat. Că Drake Ko era amantul ei - secretul trebuia dezvăluit de către Ko sau de către Tiu, nu de către ea. În privința banilor rusești însă - Jerry era sigur, atât cât îndrăzneala să fie, că ea habar n-avea și că nici nu se temea de nimic în acest sens.

Jerry îi propuse s-o conducă la Star Heights, dar Tiu locuia în direcția aceea, cel puțin așa spuse ea.

Pe curând, domnule Wessby, promise Tiu.

- Abia aștept, bătrâne, spuse Jerry.

Ar trebui să rămâi la reportajele despre cai, m-auzi? După mine ies mai mulți bani așa, domnule Wessby, nu crezi?

Nu se simțea niciun fel de amenințare în glasul său, nici în felul prietenesc în care îl bătu pe braț. Tiu nici nu vorbise măcar ca și cum s-ar fi așteptat ca sfatul său să fie luat drept ceva mai mult decât un semn de încredere între prieteni.

Apoi, brusc, totul se termină. Lizzie îl sărută pe șeful de sală, dar pe Jerry nu. Îl trimise pe Jerry, nu pe Tiu, să-i aducă haina, așa încât să nu rămână singură cu el. De-abia

se uită la el când își luă rămas-bun.

„Să ai de-a face cu femei frumoase, înălțimea Voastră, îl avertizase Craw, e ca și cum ai avea de-a face cu criminali notorii, iar această doamnă, pe care trebuie s-o abordezi, aparține fără doar și poate acestei categorii/ în drum spre casă, prin străzile luminate de lună – traseu lung, cerșetori, ochi care te pândeau din pragurile porților, Jerry examina mai îndeaproape sfaturile lui Craw. În privința cuvântului „criminal” nu putea să se pronunțe: *criminal* părea în cel mai bun caz un element deosebit de variabil și nici Prăvălia, nici agenții acesteia nu erau de față ca să sprijine această interpretare destul de șovină a legii. Craw îi spusese că în perioadele când se afla la ananghie, Ricardo o pusese să-i ducă mici colete peste graniță. Mare lucru! E treaba poliției. Criminal *notoriu* era însă cu totul și cu totul altceva. Aducându-și aminte de aerul de prizonieră pe care-l avea Elizabeth Worthington în prezența lui Tiu, socoti că mai văzuse acest chip, această expresie și această dependență, sub o formă sau alta, adeseori în viața sa.

Anumiți critici meschini vor fi șoptit o dată sau de două ori că, în acest moment, George Smiley ar fi trebuit să-și dea seama de unde bătea vântul în cazul lui Jerry și să-l retragă din teren. La urma urmelor, Smiley era ofițerul de caz al lui Jerry. El singur deținea dosarul lui, veghea asupra lui și-i dădea instrucțiuni. Dacă ar fi fost în floarea vârstei, spuneau ei, și nu la jumătatea pantei descendente a vieții, el ar fi putut descifra semnalele de avertizare printre rândurile rapoartelor lui Craw și l-ar fi dat pe Jerry la o parte la timp. Puteau tot atât de bine să se fi plâns că era un prezicător de mâna a doua. Faptele, așa cum îi parveniră lui Smiley, sunt următoarele:

În dimineața următoare zilei în care Jerry *o agățase* pe Lizzie Worth sau Worthington – în jargonul spionajului verbul „a agăța” nu are conotații sexuale –, Craw îl ascultase, mai bine de trei ore, să spună ce are de spus, într-un automobil, iar raportul său îl descrisese pe Jerry ca fiind, și e de înțeles, într-o stare de „decepție melancolică”

Părea, spunea Craw, să-i fie teamă că Tiu sau chiar Ko i-ar putea reproșa fetei „cunoștințele vinovate” și chiar să pună mâna pe ea. Jerry făcuse aluzie, și nu numai o dată, la evidenta disprețuire a fetei de către Tiu – același dispreț și față de el însuși și, presupunea, față de toți europenii – și repetase de câteva ori comentariul lui Tiu când spusese că s-ar duce de la Kowloon la Hong Kong după ea, dar nu mai departe. Craw replicase, remarcând că Nu ar fi putut în orice moment s-o reducă la tăcere, că, atât cât știa ea după mărturia lui Jerry, nu mergea nici măcar până la filonul rus, darămite la Fratele Nelson.

Jerry, pe scurt, prezenta simptomele clasice postoperatorii ale unui agent pe teren. Un sentiment de culpabilitate, însoțit de o oarecare teamă, o mișcare involuntară de afiliere cu persoana care constituia ținta – fenomene tot atât de previzibile ca izbucnirea în lacrimi a unui atlet după cursa cea mare.

Cu ocazia următorului lor contact – o discuție telefonică purtată din două cabine publice, în ziua a doua, în cursul căreia, pentru a-i ridica moralul, Craw îi transmise calde felicitări personale din partea lui Smiley, oarecum înainte de a le primi din partea Prăvăliei – Jerry părea într-o formă mai bună, dar se îngrijora în privința fiicei sale, Cât. Uitase de ziua ei de naștere – spunea că era a doua zi – și dorea ca Prăvălia să-i trimită imediat un casetofon japonez însoțit de câteva casete, cu care aceasta să-și înceapă o colecție. Telegrama lui Craw către Smiley enumera casetele, cerea o acțiune imediată din partea supraveghetorilor și pretindea, de asemenea, ca secția pantofarilor – cu alte cuvinte, falsificatorii de la Prăvălie – să compună o carte poștală însoțitoare cu scrisul lui Jerry, conținând acest text: „Dragă Cât, l-am rugat pe un prieten să-ți pună această ilustrată la poșta din Londra. Ai grijă de tine, scumpa mea. Te iubesc acum și întotdeauna. Tăticu’ „Smiley autoriză cumpărarea din solda lui Jerry. Controla personal coletul înainte de a fi expediat și aprobă ilustrata falsificată. Verifică, de asemenea, ceea ce atât el, cât și Craw bănuiau: că nu era ziua de naștere a lui Cât, și că

nici n-avea să fie în curând. Jerry, pur și simplu, simțise o nevoie deosebită de a face un gest de afecțiune: o dată mai mult, un simptom normal de oboseală temporară în teren. Îi telegrafie lui Craw să-l supravegheze îndeaproape, dar să-i lase inițiativa lui Jerry, iar Jerry nu mai contactă pe nimeni înainte de noaptea celei de a cincea zile, când ceru și ordonă o întâlnire de urgență o oră mai târziu. Aceasta se consumă la locul obișnuit pentru întâlnirile de urgență de noapte, o cârciumă deschisă non-stop, în Noile Teritorii, sub acoperirea unei întâlniri întâmplătoare între doi vechi colegi. Scrisoarea lui Craw, purtând mențiunea „Pentru Smiley personal” era o urmare la telegrama sa. Sosi la Prăvălie printr-un curier al Verilor, la două zile după episodul descris în aceasta, și anume în ziua a șaptea. Pornind de la presupunerea că Verii se vor strădui să citească textul, în ciuda sigiliilor și a altor modalități de protecție, la redactarea ei Craw o umpluse cu fraze ocolite, cu nume de cod și cu criptograme. În reproducerea de mai jos, toate acestea sunt transpuse în clar:

Westerby a fost foarte furios. A dorit să știe ce naiba face Sam Collins la Hong Kong și în ce măsură este acesta implicat în cazul Ko. Nu l-am văzut atât de tulburat niciodată. L-am întrebat ce l-a făcut să creadă că Sam Collins s-ar afla prin preajmă. A replicat că-l văzuse în aceeași noapte – orele douăzeci și trei și cincisprezece exact – într-un automobil parcat în Midlevels, pe o terasă din imediata apropiere a hotelului Star Heights, sub un felinar, citind ziarul. Poziția în care stătea Collins, spunea Westerby, îi permitea o vedere clară a ferestrelor camerei lui Lizzie Worthington de la etajul opt, și, tot potrivit supozițiilor lui Westerby, Sam era angajat într-un soi de supraveghere. Westerby, care mergea pe jos la acea oră, insistă că „era cât pe aci să se ducă la Sam și să-l ia la întrebări direct” Dar disciplina de la Sarratt l-a reținut, așa că și-a continuat drumul în josul dealului, pe partea de drum pe care se afla. Afirmă totuși că, îndată ce a fost văzut de către Collins, acesta a pornit motorul și a demarat în viteză în susul dealului. Westerby deține numărul

mașinii și, firește, este cel corect. Collins confirmă restul.

În conformitate cu atitudinea convenită pentru o asemenea eventualitate (mesajul dumneavoastră din 15 februarie) i-am dat lui Westerby următoarele răspunsuri:

Chiar dacă era Collins, Prăvălia nu avea niciun control asupra mișcărilor sale. Collins a părăsit Prăvălia înainte de cădere, în condiții suspecte, era un jucător cunoscut, un terchea-berchea, un speculant etc., iar Extremul Orient era terenul său obișnuit de vânatoare. I-am spus lui Westerby că este un idiot patent dacă își închipuie că Sam Collins se mai află în solda Prăvăliei sau, mai rău, că ar putea avea un rol cât de mic în cazul Ko.

Fizionomie, i-am spus eu, Collins reprezintă un tip de oameni: trăsături regulate, mustață etc., semănând cu jumătate din peștii Londrei. M-am îndoit că de pe trotuarul de vizavi, la orele unsprezece noaptea, Westerby ar fi putut să-l identifice cu certitudine. Westerby a replicat că are o vedere excelentă și că Sam avea deschis ziarul la pagina de curse.

Oricum, l-am întrebat pe Westerby de ce dădea târcoale hotelului Star Heights la orele unsprezece noaptea. Răspuns: se întorcea de la un păhărel luat cu gașca de la agenția de știri UPI și spera să găsească un taxi. La aceasta, m-am prefăcut că explodez și i-am spus ca niciun om, care a fost la o beție cu cei de la UPI nu este în stare să mai vadă un elefant la cinci metri distanță și cu atât mai puțin pe Sam Collins, care era la o depărtare de douăzeci și cinci de metri, într-un automobil, în plină noapte. Încheiat – sper.

Fără doar și poate, Smiley fu serios îngrijorat de acest incident. Doar patru persoane erau la curent cu mișcările lui Sam Collins: Smiley, Connie Sachs, Craw și Sam însuși. Faptul că Jerry dăduse de el aducea o sursă în plus de îngrijorare într-o operațiune atât de plină de imponderabile. Craw însă era abil și credea că-l potolise pe Jerry, iar Craw era omul de la fața locului. Bineînțeles, într-o lume perfectă, Craw ar fi încercat să afle dacă fusese într-adevăr o petrecere a celor de la UPI în Midlevels în

noaptea aceea și, aflând că nu avusese loc, l-ar fi săcâit pe Jerry din nou, pentru ca acesta să-și explice prezența în împrejurimile hotelului Star Heights; iar în acest caz, Jerry s-ar fi înfuriat și ar fi inventat altă poveste neverificabilă: că fusese cu o femeie, de pildă, iar Craw să-și vadă de treburile lui. Rezultatul practic ar fi fost o ranchiună inutilă și aceeași situație de „asta este!” ca și înainte.

Este tentant, de asemenea, dar lipsit de rațiune, să te aștepți ca Smiley, cu atâtea pe capul lui – continua și nedomolita căutare a lui Nelson, ședințele zilnice cu Verii, acțiuni de ariergardă pe culoarele de la Whitehall –, să fi tras din aceasta concluziile cele mai apropiate de propria sa existență solitară: și anume că, neavând chef, nici de somn, nici de tovărășie, Jerry rătăcise noaptea aiurea pe străzi, până se trezise în fața imobilului în care locuia Lizzie și hoinărise apoi pe acolo, așa cum făcea Smiley, în plimbările sale nocturne, fără să știe ce vrea, fără cea mai mică șansă de a o zări.

Valul de evenimente care-l asaltaseră pe Smiley era mult prea puternic pentru a permite astfel de teorii fanteziste. Ca să nu mai vorbim că ziua a opta, când va fi sosit, avea să pună Prăvălia efectiv pe picior de război; mai este și pardonabila vanitate a oamenilor singuri de pretutindeni care presupun că nu există nimeni pe măsura lor.

Capitolul 14

Ziua a opta

Voioșia de la etajul V reprezenta o mare ușurare după atmosfera deprimantă a reuniunii precedente. Guillam o numise luna de miere a scotocitorilor, iar seara aceasta era culmea ei, o explozie ceva mai atenuată a desăvârșirii, și picase exact la opt zile, în cronologia pe care istoricii o impun evenimentelor ulterior, după ce Jerry, Lizzie și Tiu avuseseră acel deplin și sincer schimb de vederi cu privire la Micuțul Ricardo și la filonul rus, spre marea încântare a planificatorilor de la Prăvălie. Guillam o momi pe Molly să vină cu el. Alergară în toate direcțiile, ca niște animale de noapte dubioase, de-a lungul vechilor cărări și a noilor

cărări și de-a lungul vechilor cărări acoperite de buruieni până când toate acestea fură defrișate; și iată că în fine, în spatele celor doi șefi ai lor, Connie Sachs, alias Mama Rusia, și ceșosul di Salis, alias Doctorul, pe scurt Doc, se înghesuiră toți cei doisprezece, chiar în sala tronului, sub portretul lui Karla, într-un semicerc cuminte, în jurul șefului lor, *bolșevicii* și *pericolele galbene* împreună. O ședință plenară deci, iar pentru cei neobișnuiți cu astfel de spectacole, un adevărat monument de istorie. Molly era așezată cumiștel lângă Guillam, cu părul lăsat pe spate, pentru a ascunde urmele de mușcături de pe ceafă.

Di Salis este cel care vorbește cel mai mult. Ceilalți membri ai trupei apreciază acest lucru drept nimerit. La urma urmelor, Nelson Ko ține în întregime de parohia lui Doc: chinez până-n vârful unghiilor. Strunindu-se atât cât putea - cu părul său țepos și umed, cu genunchii, picioarele și degetele lui în continuă mișcare, liniștite acum -, dădea povestirii sale un ton surd și oarecum dezaprobat, ceea ce va da momentului de vârf un caracter și mai palpitant. Iar momentul de vârf are chiar un nume. Acesta este Ko Sheng-hsiu, alias Ko, Nelson, cunoscut mai târziu sub numele de Yao Kai-sheng, nume sub care căzuse în dizgrație mai târziu, în timpul revoluției culturale.

— Dar, între acești pereți, domnilor - lansă Doc, inconsecvent în părerile sale despre sexul frumos -, vom continua să-i spunem Nelson. Născut în 1928, dintr-o umilă familie proletară din Swatow - pentru a cita surse oficiale, spuse Doc -, și evacuat puțin după aceea la Shanghai. Nici urmă, atât în dosarele oficiale, cât și în cele neoficiale, despre școala misionară Viața Mântuitorului, a domnului Hibbert, cu excepția unei triste referiri la „exploatarea de-a lungul copilăriei de către imperialiștii occidentali, care l-au otrăvit cu religia” Când japonezii au ajuns la Shanghai, Nelson se alăturase valului de refugiați mergând spre Chungking, exact așa cum relatase domnul Hibbert. De la o vârstă fragedă, din nou potrivit rapoartelor oficiale, continuă Doc, Nelson se dedicase în

secret cercurilor de lectură revoluționară și luase parte activă la acțiunile grupurilor comuniste clandestine, în ciuda opresiunii dezgustătoare a drojdii ciankaișiste. Aflat în coloanele de refugiați, încercase, de asemenea, „în numeroase ocazii, să scape, pentru a se alătura lui Mao, dar frageda sa tinerețe l-a reținut. Reîntors la Shanghai, student deja, a devenit membru și cadru de conducere al mișcării comuniste ilegale și a îndeplinit misiuni speciale în interior, dar și în împrejurimile atelierelor de construcții navale de la Kiangnan, pentru a submina influența dăunătoare a elementelor fasciste ale Kuomintangului. La Universitatea de Comunicații, a lansat un apel public pentru un front unic al studenților și al țăranilor. A absolvit cu diploma de merit în 1951

Di Salis se întrerupse și, brusc destins, ridică în aer un braț și-și apucă în palmă părul de pe ceafă.

Obişnuitul portret onctuos, Șefu', al unui student-erou, care vede lumina înaintea timpului său, psalmodie el.

- Cu Leningradul ce e? întrebă Smiley de la biroul său, mângăind o hârtie pe ici, pe acolo.

Din '53 până în '56.

De acord, Connie?

Connie se afla din nou în scaunul ei cu roțile. Dădea vina pentru asta atât pe luna geroasă, cât și pe scursura de Karla.

Avem un Frate Bretlev, iubitele, Bretlev Ivan Ivanovici, academician, Facultatea de Construcții Navale din Leningrad, vechi specialist în problemele Chinei; a făcut pe negrul la Shanghai pentru copiii chinezi ai Centrului. O bătrână gloabă revoluționară de război, mai târziu detector de talente format de Karla, aruncând năvodul printre studenții străini, ca să prindă atât tineri, cât și tinere.

Pentru scotocitorii din echipa chineză - pericolele galbene - această informație este pe cât de nouă, pe atât de fascinantă și provoacă foșnet de hârtii și scârțâit de scaune, până când, la un semn din cap al lui Smiley, di Salis încetează să se mai scarpine în cap și-și reia relatarea:

1957, reîntoarcere la Shanghai, unde este însărcinat cu un atelier de construcții în domeniul căilor ferate...

Dar datele privind Leningradul sunt 1953 - 1956? interveni Smiley.

Corect, zise di Salis.

- în cazul acesta, s-ar spune că lipsește un an.

Nici foșnet de hârtii, nici scârțâit de scaune.

Explicația oficială - o vizită la șantierul naval sovietic, preciza di Salis cu un surâs destinat lui Connie, răsucindu-și gâtul cu un aer misterios și plin de înțeleș.

- Vă mulțumesc, spuse Smiley, notând încă ceva. 1957, repetă el. Asta este înainte sau după ruptura sino-sovietică, Doc?

Înainte. Schisma a început în mod serios în 1959.

Smiley întrebă atunci dacă se face pe undeva mențiune despre fratele lui Nelson: sau Drake este tot atât de dezavuat în China lui Nelson, pe cât este Nelson în China lui Drake?

Într-una din primele biografii oficiale, se face aluzie la Drake, dar nu nominal. În cele de mai târziu, se vorbește despre un frate mort în timpul luării puterii de către comuniști în 1949.

Smiley făcu una din rarele sale glume, urmată de un râs sănătos, de ușurare.

Acest dosar este ticsit de oameni care se pretind morți, se plânse el. Va fi o adevărată ușurare pentru mine când voi găsi pe undeva un cadavru.

Doar câteva ore mai târziu, această *butadă* și-o vor reaminti cu un frison rece pe spate.

Avem, de asemenea, o notă menționând că Nelson a fost un student model la Leningrad, continuă di Salis. Cel puțin în ochii rușilor. L-au trimis înapoi cu cele mai bune referințe.

Din scaunul său cu roțile, Connie își permise o nouă întrerupere. îl adusese cu ea pe Trot, maidanezul ei cafeniu, zdrențaros. Stătea culcat pieziș în poala ei largă, puțind și, din când în când, suspinând, dar nici măcar Guillam, care detesta căinii, nu avu curajul să-l alunge.

Oh, e foarte firesc, iubitele, nu-i așa? exclamă ea. Rușii ridicau în slăvi talentele lui Nelson, așa făceau mai ales dacă fratele Bretlev Ivan Ivanovici îl reperase la Universitate și dacă drăgălașii lui Karla îl expediaseră la școala de formare, în fine, toate astea! Unei mici cârțițe strălucitoare ca Nelson trebuie să i se dea un start bun în viață, pentru momentul în care avea să revină acasă. Nu i-a fost de prea mare folos după aceea, nu-i așa, Doc? Nu atunci când marea revoluție culturală sălbatică i-a pus mâna-n beregată! Admirația prea mare pentru lacheii imperialismului sovietic nu era absolut deloc la modă *pe vremea aceea*, nu-i așa?

În privința căderii lui Nelson, dispunem doar de puține detalii, spuse sentențios Doc, vorbind mult mai tare ca răspuns la ieșirea lui Connie. Se poate presupune că fusese brutală și, așa cum remarcase Connie, cei care se bucuraseră cel mai mult de favoarea rușilor cunoscuseră căderea cea mai dură. Aruncă o privire foi de hârtie pe care o ținea între degetele sale crispate, chiar în fața ochilor.

Nu vă voi da, Șefu' toate funcțiile în momentul dizgrației sale, întrucât, oricum, le-a pierdut. Dar nu există nicio îndoială că el avea de fapt conducerea efectivă a aproape tuturor șantierelor navale de la Kiangnan și, ca atare, o mare parte din tonajul naval al Chinei.

Înțeleg, spuse Smiley liniștit.

Luând notă, își pungi gura ca semn de dezaprobare, ridicând în același timp foarte sus din sprâncene.

Postul de la Kiangnan i-a adus, de asemenea, un șir de locuri în comisiile de planificare navală, ca și în domeniul comunicațiilor și în acela al politicii strategice. În 1963, numele său a început să apară cu regularitate în rapoartele de supraveghere întocmite de Veri la Beijing.

— Bine jucat, Karla, murmură Guillam din locul său de lângă Smiley, iar Smiley, care nu înceta să scrie, se făcu și el ecoul acestei afirmații, lansând un „da, da”.

Singurul, dragul meu Peter! strigă Connie, incapabilă dintr-odată să se mai controleze. Singurul dintre toți

nemernicii ăia care a văzut că va veni! O voce în deșert, nu-i așa, Trot? „Atenție la pericolul galben, le spunea el. Într-o zi vor întoarce macazul și vor mușca mâna care i-a hrănit, absolut sigur. Iar când se va întâmpla acest lucru, veți avea opt sute de milioane de noi inamici, care vă vor bate la ușa din spate. Și tunurile voastre vor fi îndreptate în direcția greșită. Ascultați ce vă spun”. Le-a spus, repetă ea, trăgând de emoție maidanezul de ureche. A făcut toate astea într-un document intitulat *Pericolul devierii unui partener socialist în devenire*. A trecut pe la fiecare mică brută a Colegiului Centrului Moscova. A fost redactat cuvânt cu cuvânt în creierașul lui inteligent, în timp ce se afla la meditație în Siberia pentru unchiul Jo Stalin, fie-i țărâna ușoară. „Spionați-vă prietenii de azi. Vor fi cu siguranță dușmanii voștri de mâine”, le-a spus el. Cel mai vechi dicton al profesiei, cel pe care Karla îl prefera. Atunci când i s-a dat postul înapoi, l-a bătut practic în cuie în ușa dinspre Piața Dzerjinski. Nimeni nu i-a acordat cea mai mică atenție. Căzuse pe un teren steril, dragul meu. Cinci ani mai târziu, evenimentele aveau să-i dea dreptate, iar Colegiul nu i-a mulțumit nici de data asta, v-o spun eu! După gustul lor, avea dreptate prea adesea, imbecilii, nu-i așa, Trot? Știi, nu-i așa, iubitelule, tu știi ce vrea să spună bătrâna asta nebună, nu-i așa?

După aceea ridică maidanezul de labele din față și-l lăasă apoi să cadă în poală.

Connie nu suporta să-l vadă pe bătrânul Doc făcând pe vedeta; căzuseră de acord în secret asupra acestui lucru. Ea vedea latura logică a lucrurilor, dar femeia din ea nu putea accepta realitatea.

— Foarte bine, Doc, a fost victima unei epurări, spuse liniștit Smiley, restabilind calmul. Să revenim la 1967, bine?

Își lăasă din nou bărbia în palmă.

În semiîntuneric, portretul lui Karla se uita la ei plictisit, în timp ce di Salis reluă:

Oh, e vorba de trista poveste de totdeauna, după câte se poate presupune, șefule, psalmodie el. Tichia prostului, nu

e nicio îndoială. Erau scuipați în stradă. Femei și copii loviți cu picioarele, bătuți măr. Lagăre de îndoctrinare, reeducare prin muncă. „În funcție de mărimea crimei. Li se cerea să reconsidere virtuțile țărănești. Potrivit unui raport, este trimis într-o comună populară pentru a-și verifica devotamentul. Iar când revine la Shanghai, strecurându-se pe lângă ziduri, îl obligă s-o ia de jos, să pună buloane la șinele de cale ferată sau alte lucruri de felul acesta. În ochii rușilor, căci despre asta vorbim – se grăbi el să continue, înainte ca bătrâna Connie să-l mai poată întrerupe încă o dată –, era un om sfârșit. Fără acces, fără influență, fără prieteni.

Cât timp i-a luat să urce din nou? se interesă Smiley, coborând pleoapele, așa cum făcea adesea.

Acum vreo trei ani a început să fie din nou folosit. Pe termen lung, el posedă acele calități de care Beijingul are cel mai mult nevoie: minte, cunoștințe tehnice, experiență. Dar reabilitarea *oficială* nu s-a produs cu adevărat decât la începutul anului 1973.

În timp ce di Salis proceda la prezentarea etapelor ritualului de reintegrare a lui Nelson, Smiley trase fără zgomot un dosar și se referi la anumite date care, din rațiuni neexplicate încă, păreau brusc deosebit de relevante pentru el.

Plățile către Drake au început la mijlocul lui 1972, murmură el. Ele sporesc considerabil la mijlocul lui 1973.

Pe măsură ce Nelson are mai mult *acces*, dragul meu, șopti Connie, ca un sufleur din culise. Cu cât știe mai mult, cu atât informează mai mult, și cu cât informează mai mult, cu atât primește mai mult. Karla plătește doar pentru delicatese, ba chiar și atunci scrâșnește din dinți.

În 1973, spuse di Salis, după ce și-a făcut toate autocriticile de rigoare, Nelson a fost cooptat în Comitetul revoluționar municipal Shanghai și desemnat ca factor cu munca de răspundere într-o unitate navală a Armatei Populare de Eliberare. Șase luni mai târziu...

Data? întrerupse Smiley.

— Iulie 1973.

în cazul ăsta, când a fost Nelson în mod oficial reabilitat?

- Procesul a debutat în ianuarie 1973.

Mulțumesc.

- Șase luni mai târziu, continuă di Salis, Nelson este văzut activând într-o calitate necunoscută la Comitetul Central al Partidului Comunist Chinez.

- Dumnezeu Sfinte, spuse încetișor Guillam, iar Molly Meakin îl strânse de mână pe ascuns.

- Iar un raport al Verilor, spuse di Salis, nedatat, ca de obicei, dar sigur, îl menționează pe Nelson în calitate de consilier neoficial pe lângă Comitetul pentru Muniții și Materiale de Război al Ministerului Apărării.

Decât să-și orchestreze revelația sa cu gama obișnuită de gesturi și de ticuri, di Salis se strădui din nou să rămână ca de marmură, pentru a obține un efect mai mare.

În termeni de *eligibilitate*, Șefu', continuă el calm, din punct de vedere *operațional*, noi, cei care lucrăm în secția chineză a casei dumneavoastră, considerăm asta drept una dintre pozițiile-cheie din întreaga administrație chineză. Dacă am putea alege noi înșine un post pentru un agent, care ar urma să fie infiltrat în China continentală, ei bine, acela al lui Nelson ar fi.

Argumentele tale? Întrebă Smiley, care când lua note, când se uita în dosarul deschis din fața lui.

Marina chineză se află încă în vremea comunei primitive. Ne interesează, în mod firesc, informațiile tehnice în legătură cu China, dar veritabilele noastre priorități, ca și acelea ale Moscovei, neîndoielnic, sunt de ordin strategic și politic. În plus, Nelson ne-ar putea dezvălui capacitatea totală a tuturor șantierelor de construcții navale din China. În plus, el ne-ar putea dezvălui potențialul submarin chinez, care-i îngrozește de ani de zile pe Veri. Ca și pe noi, dacă-mi este permis să adaug, din timp în timp.

Așa fiind, ce-o face el pentru Moscova? murmură, neîntrebat, un bătrân scotocitor.

Chinezii sunt bănuți că realizează propria versiune a submarinelor sovietice de clasa G₂, explică di Salis. Nimeni nu știe prea multe despre chestia asta. Au ei propriile planuri? Au acestea două sau patru tuburi lanstorpilor? Sunt ele dotate cu rachete mare-aer sau mare-mare? De ce buget dispun pentru construcții?

Se vorbește de o clasă Han. Am aflat că au pus unul în construcție în 1971. N-am primit niciodată vreo confirmare. La Dairen, după câte se pare, în '64, au construit un submarin de clasa G, dotat cu rachete balistice, care însă n-a fost încă reperat oficial. Și așa mai departe, spuse di Salis pe un ton superior, ca și cum cea mai mare parte a tipilor de la Prăvălie ar fi avut o profundă antipatie pentru problemele militare și ar fi preferat obiective mai artistice. Pentru asemenea detalii riguroase, Verii ar plăti o avere. În doi ani, Langley s-ar putea să cheltuiască sute de milioane în cercetări, în survolări, pentru observații din satelit, pentru mijloace de interceptare și pentru Dumnezeu știe ce - fără să obțină răspunsuri nici pe jumătate atât de bune ca o simplă fotografie. Așa că, dacă Nelson...

Lăsă fraza în suspensie, ceea ce, într-o oarecare măsură, avu mai mare efect decât dacă ar fi terminat-o.

Bine *jucat*, Doc, șopti Connie.

Totuși, pentru un timp nimeni altcineva nu scoase o vorbă, însemnările pe care și le făcea Smiley și modul în care acesta nu înceta să examineze dosarul îi făcea să fie reținuți.

Tot așa de bun ca și Haydon, murmură Guillam. Mai bun. China, asta-i ultima frontieră. Cea mai dificilă problemă în meseria noastră.

Smiley se lăsă pe spate, cu calculele aparent terminate.

Ricardo și-a făcut călătoria câteva luni după reabilitarea oficială a lui Nelson, afirmă el.

Nimeni nu găsi de cuviință să pună sub semnul îndoielii acest lucru.

Tiu călătorește la Shanghai, iar șase săptămâni mai

târziu Ricardo...

În depărtare, Guillam auzi lătratul telefonului Verilor, cărora li se făcuse legătura în biroul său; acest detaliu, va afirma el mai târziu cu deosebită forță - fie că este adevărat sau că este un gând apărut ulterior -, făcuse ca imaginea neplăcută a lui Sam Collins să apară din nou, ca un spirit malefic, din subconștientul memoriei sale, și să se întrebe cum de putuse fi atât de nesăbuit încât să-l lase pe Sam Collins să-i ducă lui Martello acea scrisoare de importanță capitală.

Nelson are mai mult de o coardă la arcul său, Șefu', continuă di Salis, tocmai atunci când toată lumea presupunea că terminase. Aș ezita să afirm cu certitudine, dar, date fiind împrejurările, acesta este un punct pe care nu îndrăznesc să-l trec în întregime cu vederea. Un raport primit pe bază de reciprocitate din partea germanilor din Vest, datat în urmă cu câteva săptămâni. Potrivit surselor *Ior*, Nelson este de câțva timp membru a ceea ce, în lipsă de informații, noi am botezat Clubul de Ceai din Beijing, un organism embrionar, care credem că a fost înființat pentru a coordona eforturile chineze în materie de informații. A intrat în acesta, mai întâi în calitate de consilier pe probleme de supraveghere electronică, pentru a fi cooptat apoi ca membru plin. Atâta cât putem să ne dăm seama, acesta funcționează, întrucâtva, ca Grupul nostru de orientare. Dar trebuie să subliniez că este vorba aici despre o simplă ipoteză. Nu știm nici noi, nici Verii, absolut nimic despre serviciile chineze.

O dată în viață negăsindu-și cuvintele, Smiley se uită la di Salis, deschise gura, o închise, apoi își scoase ochelarii și se puse să și-i șteargă.

Și care-i *motivul* lui Nelson? Întrebă el, continuând să nu dea atenție lătratului imperativ al telefonului Verilor. O pură ipoteză, Doc? Cum vezi asta?

Di Salis ridică atât de mult din umeri, încât părul lui soios se mișcă de colo-colo ca o cârpă de șters pe jos.

Oh, toate opiniile sunt valabile, zise el înțepat. Cine mai crede astăzi în vreun motiv? Ar fi fost perfect firesc pentru

el să reacționeze la propunerile de recrutare făcute la Leningrad, bineînțeles, cu condiția ca ele să fi fost făcute cum trebuia. Nu fusese nimic neloial în asta. Oricum, nu pe plan doctrinar. Rusia era fratele mai mare al Chinei. Era suficient să i se spună lui Nelson că fusese ales ca aparținând unei avangărzi speciale a unui comitet de supraveghere. Nu văd nimic extraordinar în asta.

Dincolo de sala tronului, telefonul verde continua să sune, ceea ce era remarcabil. Martello nu este atât de insistent de obicei. Doar Guillam și Smiley aveau permisiunea să ridice receptorul. Smiley nu-l auzise, iar Guillam al dracului să fie dacă va mișca atâta timp cât di Salis improviza asupra rațiunilor pe care Nelson le-ar fi putut avea pentru a deveni cârțița lui Karla.

La izbucnirea revoluției culturale, mulți dintre cei aflați în situația lui Nelson au crezut că Mao înnebunise, explică di Salis, ezitând încă o dată să avanseze o teorie. Până și unii dintre generalii săi au gândit-o. Umilințele suferite de Nelson l-au făcut să se conformeze de ochii lumii, dar, probabil, a rămas otrăvit în sinea sa și, cine știe, însetat de răzbunare.

Plata pensiei alimentare către Drake a început într-o vreme în care reabilitarea lui Nelson abia fusese încheiată, obiectă Smiley blând. Ce crezi despre chestia asta, Doc?

Pentru Connie e prea mult, așa că izbucnește din nou.

Oh, George, cum poți să fii atât de naiv? Poți găsi motivul, iubitule, *desigur* că tu poți! Acei bieți chinezi nu-și pot permite să atârne, jumătate din viața sa, un tehnician de frunte într-un șifonier, și să nu-l folosească! Karla a văzut schimbarea de curs, nu-i așa, Doc? A văzut de unde bate vântul și l-a urmat. A continuat să-l ajute să supraviețuiască pe bietul Nelson și, îndată ce acesta a încheiat traversarea deșertului, i-a trimis terenagiii: „*Noi* suntem, îți mai amintești? Prietenii tăi! *Noi* nu te lăsăm baltă! *Noi* nu te scuipăm pe stradă! Să ne punem din nou pe treabă!” Și tu ai face la fel, nu-i așa, o știi prea bine!

Și banii? Întrebă Smiley. Jumătatea de milion de dolari?

- Amenințare și momeală! Șantaj implicit, recompensă enormă. Nelson este în ambele cazuri agățat.

Dar, în ciuda ieșirii lui Connie, di Salis are ultimul cuvânt.

Este chinez. Este pragmatic. Este fratele lui Drake. Nu poate ieși din China.

- Nu încă, spuse blând Smiley, aruncând din nou un ochi în dosar.

și el știe foarte bine cât valorează pentru serviciul ruses. „Politica n-o poți mânca, cu politica nu te poți culca” - îi plăcea lui Drake să spună - și ca atare nu poți să scoți bani din ea...

Pentru ziua când poți părăsi China și să-i cheltuiești, conchide Smiley și, în timp ce Guillam iese în vârful picioarelor din cameră, el închide dosarul și-și ia hârtia acoperită de note. Drake a încercat o dată să-l scoată, dar a eșuat, așa că Nelson a acceptat banii rușilor până... până ce? Până ce Drake va avea mai mult noroc.

În depărtare, mârâitul insistent al telefonului verde încetase în sfârșit.

Nelson este cârțița lui Karla, remarcă în sfârșit Smiley, aproape revenindu-și. Stă pe o comoară neprețuită de informații chineze. Doar atât și ne-ar ajunge. El acționează la ordinele lui Karla. Ordinele însele sunt de-o valoare inestimabilă pentru noi. Ele ne-ar arăta cu precizie cât de mult știu rușii în legătură cu inamicul lor chinez și chiar ce intenții au în privința lui. Am putea avea munți de marfa tăinuită. Nu-i așa, Peter?

Când e vorba să anunți o veste proastă, nu există tranziție, în momentul acesta, o idee stă în picioare; în următorul, ea zace zdrobită, iar pentru cei afectați, lumea se schimbă irevocabil. Pentru a atenua șocul totuși, Guillam folosi un formular al Prăvăliei notând pe el mesajul primit. Redactând mesajul pentru Smiley, spera că simpla vedere a acestuia îl va pregăti, înaintând fără să spună un cuvânt spre biroul lui, cu hârtia în mână, o puse pe cristalul biroului și așteptă.

Charlie Marshall, celălalt pilot, că veni vorba, întrebă

Smiley adunarea, fără să-i dea nicio atenție lui Guillam. I-au dat de urmă Verii, Molly?

Povestea lui e foarte asemănătoare cu cea a lui Ricardo, replică Molly Meakin, aruncând o privire ciudată către Guillam.

Aflat în continuare lângă Smiley, Guillam păru deodată încărunit, îmbătrânit și bolnav.

Ca și Ricardo, el a făcut zboruri pentru Veri în războiul din Laos, domnule Smiley. Au fost deodată la școala secretă de aviație a celor de la Langley, în Oklahoma. L-au lăsat baltă când s-a terminat războiul din Laos și când n-au mai avut noutăți de la el. Cei de la Antidrog spun că a transportat opiu, dar așa zic despre toți piloții Verilor.

Cred că ar trebui să citești asta, spuse Guillam, arătându-i ferm cu degetul mesajul.

Marshall trebuie să fie viitoarea etapă a lui Westerby. Trebuie menținută presiunea.

Preluând în sfârșit mesajul, Smiley îl ridică spre stânga, unde lumina cădea mai bine. îl citi cu sprâncenele încruntate și cu pleoapele lăsate. Ca întotdeauna, îl citi de două ori. Expresia sa nu se schimbă, dar cei care erau mai aproape de el vor spune că mișcarea îi îngheță pe față.

— Mulțumesc, Peter, spuse el liniștit, așezând hârtia pe birou. Și vă mulțumesc vouă, tuturor celorlalți. Connie și Doc, poate ar fi bine să rămâneți. Sunt convins că restul veți avea un somn liniștit.

Printre cei tineri, această urare fu primită cu veselie și cu râsete, întrucât era mult după miezul nopții.

Fata de la etajul de sus dormea, o păpușică de culoare cafenie, curățică, întinsă de-a lungul unuia din picioarele lui Jerry, rotunjoară și pură, în lumina portocalie a cerului nocturn greu de ploaie din Hong Kong. Sforăia de mama focului și Jerry privea pe fereastră, gândindu-se la Lizzie Worthington. Se gândea la cele două urme de gheară de pe bărbia ei și se întreba din nou cine i le făcuse. Se gândi la Tiu, imaginându-și-l ca pe temnicerul ei și repetă expresia „reporter de cai”, până când asta ajunsese să-l agaseze cu adevărat. Se întreba cât de lungă va fi

așteptarea și dacă, la capătul acesteia, va avea vreo șansă cu ea, asta fiind tot ceea ce cerea: o șansă. Fata se mișcă, doar ca să se scarpine pe fund. Din camera vecină se auzea un clinchet ritual: înainte de a le amesteca, piesele de domino erau spălate pentru partida obișnuită de mah-jong.

La început, fata nu reacționase cine știe ce la curtea pe care i-o făcea Jerry – o grămadă de bilete înflăcărâte aruncate în cutia sa de scrisori la fiecare oră din zilele precedente –, dar ea avea nevoie să-și plătească întreținerea. Oficial, aparținea unui om de afaceri, dar de câțva timp vizitele acestuia erau din ce în ce mai rare și de curând ele încetaseră cu totul, având drept rezultat că nu-și mai putea permite să plătească nici ghicitoarea, nici mah-jongul, nici toaletele elegante pe care hotărâse să și le cumpere pentru ziua în care va obține un rol în filmele kung fu, așa că îi cedase din rațiuni pur financiare. Principala ei temere era ca nu cumva să se afle că trăiește cu acest hidos *kwailo* – cum le spuneau ei albilor –, și din acest motiv se îmbrăcase de stradă pentru a coborî un etaj; un impermeabil cafeniu cu cataramă de alamă pe umeri, la epoleți, cu cizme galbene de plastic și cu o umbrelă de plastic cu trandafiri roșii. Tot acest echipament stătea acum risipit pe parchet ca piesele unei armuri după o bătălie și dormea cu aceeași nobilă epuizare. Așa că, atunci când sună telefonul, singura ei reacție fu o înjurătură amețită în cantoneză.

Ridicând receptorul, Jerry avu speranța idioată că s-ar putea să fie Lizzie. Dar nu era.

Mișcă-ți încoa' curul, și repede, spuse Luke, iar Stubbsie te va iubi nespus. Mișcă-ți curul. Îți fac serviciul vieții tale.

Încoa' unde? întrebă Jerry.

- Jos, băi maimuțoiu' dracului!

O rostogoli pe fată de pe el, dar ea continua să doarmă.

Drumurile străluceau sub ploaia neașteptată și un halou gros încercuia luna. Luke conducea ca și cum s-ar fi

aflat într-un jeep, în a patra, schimbând brutal viteza la viraje. Mașina duhnea a whisky.

Ce te-a apucat, pentru numele lui Dumnezeu? întrebă Jerry. Ce se petrece?

O pizdă mare. Și acu, gura!

Nu mulțumesc, m-am servit.

- Pe asta o s-o vrei tu. *Bărbate*, p-asta o s-o vrei.

Se îndreptau spre tunelul portului. Un grup de cicliști fără lumini de poziție apăru dintr-o curbă și Luke trebui să intre pe scuar pentru a-i evita.

Uită-te dacă vezi un blestemat de șantier, unu' mare de construcții, spuse Luke.

O mașină de patrulare a poliției îi întrecu cu toate luminile de avertizare aprinse. Crezând că va fi oprit, Luke coborî geamul.

Suntem *presa*, idiotoilor! urlă el. Suntem *staruri*, auziți, băi?

Când trecu pe lângă ei, zăriră în mașina poliției un sergent chinez și șoferul său, precum și un european cu aer imperial, cocoțat în spate ca un judecător. În fața lor, pe dreapta autostrăzii, își făcu apariția șantierul de construcții promis, o cușcă de bulumaci galbeni și de schele de bambus, însuflețită de o mulțime de culi care asudau muncind. Macarale, strălucind în aerul umed, se bălăngăneau deasupra lor ca niște bice. Reflectoarele luminau șantierul de la nivelul solului și-și risipeau lumina în ceață.

Caută o clădire joasă, foarte aproape, ordonă Luke încetinind la o sută la oră. Albă. Caută o clădire albă.

Jerry i-o arată, o clădire cu două etaje, cu stuc pe care se prelingea ploaia, nici nouă, nici veche, cu un rând de bambuși înalți de șase metri lângă intrare și cu o ambulanță. Ambulanța avea portierele deschise și trei șoferi așteptau în interior, fumând, privind la polițiștii care se aferau în curtea din față, ca și când s-ar fi grăbit să reprime o revoltă.

Ne dă o oră avans față de pluton.

- Cine?

- Bilă. Bilă Tare, cine crezi?

- De ce?

Pentru că m-a pocnit. Mă adoră. Te adoră și pe tine. Mi-a spus să te aduc în mod special.

De ce?

Ploaia cădea fără întrerupere.

De ce? De ce? De ce? izbucni Luke furios. Nu mai întreba, grăbește-te!

Bambușii erau mai înalți decât zidul. Doi preoți îmbrăcați în portocaliu se adăposteau lângă ei, pocnind din talgerele lor.

Un al treilea ținea o umbrelă. Erau flori multe, pe etajere, mai ales gălbenele, dricuri și, de undeva, de unde nu se vedea, parveneau sunetele unei incantații apatice. Holul de intrare părea o mlaștină de junglă, duhnind a formol.

Trimisul special al Marelui Moo, spuse Luke.

- Presa, spuse Jerry.

Poliția le făcu semn din cap să treacă, fără să se uite la legitimații.

Unde este comisarul? întrebă Luke.

Mirosul de formol era îngrozitor. îl conduse un tânăr sergent. Trecură de o ușă de sticlă dând într-o cameră în care bătrâni, bărbați și femei, poate vreo treizeci, cea mai mare parte îmbrăcați în costume de pijama, păreau să aștepte un tren întârziat, sub lumina fără umbre a tuburilor de neon și în ronțăitul unui ventilator electric. Un bătrân își dregea glasul scuișând pe gresia verde. Doar tencuiala plângea. Văzându-i pe uriașii *kwailo*, priviră cu o uimire politicoasă. Cabinetul medicului legist era galben. Pereți galbeni, storuri galbene, închise. Un aparat de aer condiționat care nu funcționa. Aceleași plăcuțe de gresie verde, ușor de spălat.

Grozav miros, spuse Luke.

- Ca acasă, aprobă Jerry.

Jerry și-ar fi dorit să fi fost o luptă. Lupta este mai ușoară. Sergentul le spuse să aștepte, în timp ce el o luă înainte. Auziră scrâșnet de cărucior, glasuri joase, pocnetul

unor uși de frigider, fașăitul tălpilor de cauciuc. Un volum din *Anatomia* lui Gray era pus lângă telefon. Jerry întorcea paginile, uitându-se la ilustrații. Luke se cocoță pe un scaun. Un asistent, în cizme de cauciuc și purtând salopetă, aduse ceai. Cești albe cu bordură verde și cu monograma orașului Hong Kong, cu o coroană.

Îi poți spune sergentului să se grăbească, te rog? spuse Luke. Într-un minut întreg blestematul ăsta de oraș va fi aici.

De ce noi? zise Jerry din nou.

Luke vărsă niște ceai pe podeaua placată cu gresie și, în timp ce acesta se scurgea la canal, își umplu ceașca ochi din flaconul său de whisky. Sergentul reveni, făcându-le semn cu mâna. Retraversară camera de așteptare în urma sa. În această parte nu exista ușă, doar un culoar și un intrând, asemenea unei toalete publice. Și iată-i ajunși. Primul lucru pe care-l văzu Jerry fu căruciorul scrijelit pe toate părțile. Nimic nu este mai vechi sau mai ruinat decât echipamentul uzat de spital, își spuse el. Pereții erau acoperiți cu mușcagii verde, stalactite verzui atârneau din tavan, o scuipătoare, și aia stricată, era plină de șervețele folosite. Își suflă nasul, și-aduse el aminte, înainte de a trage cearșaful să ți-l arate. E un gest de curtoazie, ca să nu te șocheze. Vaporii de formol îl făceau să lăcrimeze. Un medic legist chinez se afla lângă fereastră, notând ceva într-un carnet. Doi asistenți umblau de colo-colo, ca și câțiva polițiști. Toată lumea avea aerul că-și cere scuze. Jerry nu înțelegea nimic. Bilă Tare nu se ocupa de ei. Se afla într-un colț, șoptindu-i ceva la ureche domnului cu un aer imperial, pe care-l zăriseră pe bancheta din spate a mașinii de poliție, dar nu se aflau prea departe, iar Jerry auzi cuvintele „o pată pe reputația noastră”, spuse de două ori, pe un ton indignat, nervos. Un cearșaf alb acoperea cadavrul, având deasupra o cruce albastră, cu trunchiul și cu brațele egale. În felul acesta, o pot folosi în orice poziție, gândi Jerry. În încăperea nu se afla decât un singur cărucior. Restul expoziției era în două frigidere mari, cu uși de lemn, de un stat de om, precum cele de măcelărie.

Luke își ieșea din minți de nerăbdare.

— Iisuse, Bilă! strigă el către capătul celălalt al camerei. Cât ai de gând să mai ții asta sub capac? Avem treabă de făcut.

Nimeni nu-i dădea nicio atenție. Obosit să mai aștepte, trase cu putere cearșaful. Jerry privi, apoi întoarse ochii. Sala de autopsie se afla alături și putea auzi zgomotul de fierăstrău, ca mârâitul unui câine.

„Nu-i de mirare că-și cer atâtea scuze, se gândi Jerry prosteste. Să aduci cadavrul unui alb într-un loc ca acesta”.

Iisuse *Hristoase*, spuse Luke. Sfinte *Hristoase*! Cine i-a făcut așa ceva? Cum se *fac* semnele astea? E mâna Triadei, *Iisuse*!

Fereastra șiroind de ploaie dădea în curte. Jerry putea vedea bambușii legănându-se în ploaie și umbrele fluide ale unei ambulanțe livrând un alt client, dar se întreba dacă vreunul dintre ei putea să arate ca ăsta. Sosise un fotograf de la poliție și țacăneau flash-urile. De perete era agățat un telefon interior și Bilă Tare tocmai vorbea cu cineva. Nu-i acordase încă nicio privire lui Luke sau lui Jerry.

Vreau să-l scoateți de-aici, spuse domnul cu aer imperial.

De îndată ce doriți, spuse Bilă Tare. Reveni la telefon, în Orașul Interzis, domnule... Da, domnule... Pe o alee, domnule. Dezbrăcat. Mult alcool... Medicul legist l-a recunoscut imediat, domnule. Da, domnule. Cei de la bancă au sosit, domnule. Închise telefonul. Da, domnule, nu, domnule. Trei saci plini, domnule, bombăni el.

Formă un nou număr.

Luke lua note.

Iisuse, continua el să spună îngrozit. Iisuse. Cred că le-a luat *săptămâni* să-l omoare. Luni întregi.

„În realitate, l-au omorât de două ori, își spuse Jerry. O dată pentru a-l face să vorbească și o dată pentru a-l face să tacă... Ceea ce au făcut prima dată se observă pe întregul său corp. Semne mari și mici. Așa cum focul

distruge un covor, îl roade făcându-i găuri și apoi, dintr-odată, renunță. Apoi era ceva în jurul gâtului său, o altă moarte, mult mai rapidă, cu totul diferită. Au făcut asta la sfârșit, când n-au mai avut nevoie de el.

Luke îl chemă pe medicul legist.

Întoarceți-l, vă rog. Dacă nu vă deranjează, vă rog, vreți să-l întoarceți, *domnule*?

Comisarul închisese telefonul.

Care-i povestea? i se adresa Jerry direct, cine e?

- Unul pe nume Frost, spuse Bila Tare, privindu-l pe Jerry cu ochiul lui închis. Funcționar superior la South Aslan and China Bank. Serviciul Conturi.

- Cine l-a omorât? întrebă Jerry.

- Da, cine a făcut-o? Asta-i întrebarea, zise Luke scriind de zor.

- Șoarecii, spuse Bilă Tare.

- Hong Kongul nu are Triade, nu are comuniști, nu are Kuomintangul. Așa e, Bilă Tare?

- Și n-are curve, bombăni Bilă.

Domnul cu aer imperial îl scuti pe Bilă Tare de alt răspuns. Un caz urât de atac la persoană, declară el peste umărul polițistului. Un caz murdar, scârbos, de atac la persoană, subliniind nevoia unei vigilențe publice permanente. Fusesse un servitor credincios al băncii.

Asta nu e o agresiune, spuse Luke privindu-l din nou pe Frost. Asta e o *petrecere*.

A avut, desigur, prieteni foarte ciudați, zise Bilă Tare continuând să-l privească pe Jerry.

Ce vrea să-nsemne asta? întrebă Jerry.

- Ce se știe pentru moment? adăugă Luke.

- S-a aflat în oraș până la miezul nopții. Sărbătorind în compania a doi chinezi. Un bordel după altul. Apoi i-am pierdut urma. Până în seara asta.

Banca oferă o recompensă de cincizeci de mii de dolari, spuse personajul cu aer imperial.

Dolari Hong Kong sau dolari americani? întrebă Luke continuând să scrie.

Domnul cu aer imperial spuse „Honk Kong” pe un ton

foarte sec.

Băieți, fiți cu grijă, îi preveni Bilă Tare. Are o nevastă bolnavă la spitalul Stanley și mai sunt și copiii...

Și mai este și reputația băncii, adăugă domnul cu aer imperial.

Va fi prima noastră grijă, spuse Luke.

Plecară o jumătate de oră mai târziu, având încă avans asupra plutonului.

Mulțumesc, spuse Luke comisarului.

- Pentru puțin, răspunse Bilă Tare.

Pleoapa sa închisă, remarcă Jerry, lacrima atunci când era obosit.

„Am scuturat pomul, gândi Jerry în timp ce plecau. Mamă, Doamne, ce l-am mai scuturat!”

Erau așezați ca și înainte, Smiley la biroul său, Connie în scaunul său cu roțile, di Salis contemplând volutele de fum care urcau leneș din pipa sa. Guillam stătea în picioare alături de Smiley, vocea aspră a lui Martello răsunându-i încă în urechi. Cu o ușoară mișcare circulară a degetului mare, Smiley își curăța lentilele ochelarilor cu capătul lat al cravatei.

Di Salis, iezuitul, fu cel care luă cuvântul primul. Probabil pentru că avea cel mai mult de dezavuat.

În bună logică, nu este nimic care să ne lege de acest incident. Frost era un libertin. Întreținea chinezoaice. Era în mod evident corupt. A acceptat mita noastră fără să protesteze. Dumnezeu știe câte alte sume n-a mai luat drept mită în trecut. Nu vreau să se arunce pisica moartă în grădina mea.

Pe dracu' murmură Connie.

Stătea cu fața lipsită de orice expresie, iar câinele dormita în poala ei. Mâinile-i chircite stăteau pe spatele lui cafeniu în căutarea unui dram de căldură. În partea din spate a sălii întunecate, Fawn turna ceai.

Smiley vorbi cu ochii ațintiți în textul mesajului. Nimeni nu-i văzuse fața din momentul când coborâse ochii pentru a-l citi.

Connie, hai să numărăm, spuse el.

Da, dragule.

în afara acestor patru pereți, cine știe că noi am făcut presiuni asupra lui Frost?

Craw. Westerby. Polițistul lui Craw. Și, dacă au un pic de *minte*, Verii au dibuit-o și ei.

Lacon, nu. Whitehall-ul, nu?

- Și *nici* Karla, dragule, declară Connie, aruncând o scurtă privire spre portretul sumbru.

Nu. Karla, nu. Asta da, o cred. Din vocea sa se putu simți intensitatea conflictului, în timp ce rațiunea încerca să țină în frâu emoțiile. Pentru Karla, ar fi fost o reacție deosebit de exagerată. Dacă un cont în bancă este prăjit, nu rămâne decât să deschizi un altul, altundeva. N-a avut nevoie de *asa ceva*. Cu vârful degetelor, împinse cu un gest precis mesajul, câțiva centimetri mai încolo, pe cristal. Jocul s-a desfășurat așa cum era prevăzut. Reacția a fost pur și simplu... Reluă. Reacția a fost mai mare decât ne-am așteptat. Pe plan operativ, nimic nu este greșit. Pe plan operativ, am progresat.

I-am *atras*, iubitule, spuse Connie cu fermitate.

Di Salis izbucni:

Insist să nu vă mai exprimați ca și cum noi toți, cei de aici, am fi complici. Nu este nicio legătură dovedită și consider ofensator că înțelegeți să sugerați c-ar exista vreuna.

Smiley replică evaziv:

Aș considera o ofensă dacă aș fi sugerat orice altceva. Eu sunt cel care a ordonat această inițiativă. Refuz să nu iau în considerație consecințele, doar pentru că ele sunt odioase. Puneți-o în cârca mea. Dar să nu ne păcălim pe noi înșine.

Bietul de el n-a știut suficient, nu-i așa? spuse Connie cu un aer gânditor, ca pentru ea.

La început nimeni nu-i preluă gândul. Apoi o făcu Guillam: ce-o fi vrut să spună prin asta?

Frost nu avea nimic de trădat, dragule, explică ea. Acesta este cel mai rău lucru care i se poate întâmpla unui individ. Atunci, ce putea el să le dea? Un ziarist zelos, pe

nume Westerby. Știau asta, micuții mei. Așa că, bineînțeles, au continuat și continuă. Se întoarse spre Smiley. Era singurul care împărtășea cu ea atâta istorie. Obişnuiam să avem o *regulă*, ți-amintești, George, atunci când soseau noi băieți și fete? Le dădeam întotdeauna ceva care putea fi mărturisit. Fie ei binecuvântați.

Cu o grijă plină de dragoste, Fawn puse pe biroul lui Smiley un pahar de plastic cu ceai, cu o felie de lămâie, care plutea la suprafață. Zâmbetul său de cap de mort îi determină lui Guillam un acces de furie abia reținut.

Cum termini, ieși! se răsti el în urechea lui.

Cu același zâmbet afectat, Fawn ieși.

Unde-i sunt gândurile lui Ko în momentul de față? întrebă Smiley, adresându-se tot formularului.

Își înnodase degetele sub bărbie și ai fi putut crede că se roagă.

„E înspăimântat și are idei confuze”, declară Connie sigură pe ea. Fleet Street pornise la vânătoare, Frost era mort și el încă nu făcuse niciun pas înainte.

Da, da. Începe să se enerveze. Va putea el să mențină zăgazul? Poate să astupe găurile? Și, de altfel, unde *sunt* găurile?... Asta-i ceea ce doream noi și am obținut. Făcu o mișcare abia perceptibilă din capul său aplecat spre Guillam. Peter, ești amabil, te rog, să ceri Verilor să întărească supravegherea asupra lui Tiu? Doar posturi fixe, spune-le. Fără activitate de stradă, fără să sperie vânatul, fără aiureli din astea. Telefon, corespondență, doar lucrurile simple. Doc, când a fost ultima vizită a lui Tiu în China continentală?

Di Salis îi furniză în silă o dată.

Află ruta pe care a călătorit și de unde și-a cumpărat bilet, pentru cazul că o va mai face.

Se află la dosar deja, replică di Salis morocănos, cu rânjetul cel mai antipatic, privind spre ceruri și răsucindu-și buzele și umerii.

În cazul acesta, fii amabil și întocmește o nota separată cu asta, replică Smiley cu o răbdare de nezdruncinat. Westerby, continuă el pe același ton neutru, și pentru a

doua oară Guillam avu senzația penibilă că Smiley suferea de un soi de halucinație, crezând că Jerry se află în cameră cu el, pentru a-i primi ordinele asemenea celorlalți. Îl scot... Pot face asta. Îl recheamă ziarul. De ce nu l-ar rechema? Și apoi ce se întâmplă? Ko așteaptă. Ascultă. Nu aude nimic. Și se destinde.

Și-și fac apariția eroii de la Narcotice, spuse Guillam, aruncând o privire către calendar. Sol Eckland din nou pe cai.

- Sau îl scot și-l înlocuiesc, iar un alt agent preia pista. Va întâmpina el mai puține riscuri decât Westerby acum?

Chestia asta nu merge niciodată, mormăi Connie. Schimbarea cailor în mijlocul vadului. Niciodată. O știi. Să-i dai instrucțiuni, să-i asiguri formarea, să-l pui la curent, să-i creezi noi relații. Niciodată.

Nu văd să riște ceva în momentul de față! afirmă di Salis pe un ton ascutit.

Întorcându-se furios, Guillam încercă să-l pună la punct, dar Smiley i-o luă înainte.

De ce nu, Doc?

Dacă se admite ipoteza ta - și nu e cazul meu -, Ko nu este un om violent. Este un om de afaceri care a reușit, iar dictonul său este acela de a păstra aparențele, de a fi binevoitor, merituos și muncitor. Nu voi fi de acord să se vorbească despre el ca despre un soi de gangster. Sunt de acord, are oameni și poate indivizii săi sunt mai puțin amabili decât el, atunci când e vorba despre metode. Aproape la fel ca tipii noștri de la Whitehall. Și asta nu înseamnă că oamenii de la Whitehall sunt niște ticăloși. Sunt convinși.

„Pentru numele lui Dumnezeu, să terminăm odată”, își spuse Guillam.

Westerby nu este un Frost, insistă di Salis cu același scheunat didactic și nazal. Westerby nu este un servitor necinstit.

Westerby nu a trădat încrederea lui Ko, sau banii lui Ko, sau pe fratele lui Ko. În ochii lui Ko reprezintă un mare cotidian. Iar Westerby a lăsat să se înțeleagă - atât lui

Frost, cât și lui Tiu -, după câte îmi dau seama, că acest ziar știe mai multe decât el însuși. Ko înțelege lumea. Eliminând un ziarist, el nu va elimina riscul. Dimpotrivă, va atrage întreaga haită.

Atunci, ce e în mintea lui? întrebă Smiley.

Incertitudine. În mare parte, cam așa cum a spus Connie. Este incapabil să evalueze amenințarea. Chinezii au prea puțină înclinație spre abstracțiuni și încă și mai puțină pentru situațiile abstracte. El și-ar dori ca pericolul să treacă și, dacă nu intervine nimic precis, chiar va presupune că a trecut. Acesta nu este un obicei rezervat doar Occidentului. Extind ipoteza ta. Se ridică în picioare. Nu o aprob. Refuz să fac așa ceva. Mă disociez de ea total.

Spunând asta, ieși. La un semn din cap al lui Smiley, Guillam îl urmă. Rămase doar Connie.

Smiley închise ochii și fruntea sa se strânse într-un nod rigid deasupra nasului. Pentru o clipă nesfârșită, Connie nu spuse nimic. Trot zăcea ca mort în poala femeii, iar ea se uita la el mângâindu-l pe burtă.

Lui Karla puțin îi pasă, nu-i așa, iubitelule, murmură ea. De un Frost mort sau de zece. Asta-i diferența, într-adevăr. Nu putem afirma mai mult decât atât, nu-i așa? Nu acum. Cine era cel care spunea totdeauna: „Ne batem pentru supraviețuirea Omului Rezonabil”? Stead-Asprey? Sau chiar Control? Ador această formulă. Acoperă totul. Hitler. Această nouă afacere. Acest nou caz. Asta suntem: oameni rezonabili. Nu-i așa, Trot? Nu suntem doar englezi. Suntem rezonabili. Vocea îi scăzu puțin. Dragule, ce-i cu Sam? Ți-a venit vreo *idee*?

Se mai scurse ceva timp până când Smiley se hotărî să vorbească și, când o făcu, folosi o voce aspră, ca și când ar fi vrut s-o țină la distanță.

Trebuie să rămână în așteptare. Să nu facă nimic înainte de a avea undă verde. O știe. Trebuie să aștepte undă verde. Inspiră profund, cu un oftat adânc. Probabil că nu va mai fi nevoie de el. Ne vom putea, probabil, descurca și fără el. Totul depinde de felul în care va reacționa Ko.

George, iubitele, *dragă* George.

Într-un ritual tăcut, ea se împinse până la șemineu, luă vătraiul și, cu un efort imens, răscoli jarul, ținându-se de cătel cu mâna liberă.

În picioare, lângă fereastra bucătăriei, Jerry privea asfințitul galben, interferând ceața din port. Cu o noapte în urmă fusese furtună, își aminti el. Trebuie să fi fost cu o oră înainte ca Luke să-i telefoneze. O urmărise de pe saltea, în timp ce fata sforăia lungită lângă piciorul său. Întâi mirosul vegetației, apoi vântul foșnind vinovat în palmieri, ca și niște mâini uscate care se frecau una de alta. Apoi sfârâitul ploii, ca tone întregi de fier vechi topit azvârlite în mare. Apoi fulger după fulger, zguduind portul în lungi respirații lente, în timp ce salve de tunete trosneau deasupra acoperișurilor dansând în furtună. „Eu l-am omorât, gândi el. Mai mult sau mai puțin, eu am fost cel care l-a împins în mormânt. «Nu sunt vinovați doar generalii, ci fiecare soldat care poartă o armă». Citează sursa și contextul”.

Telefonul suna. Să sune, își spuse el. Probabil Craw, făcând pe el. Ridica receptorul. Era Luke, care părea chiar mai american decât de obicei:

Hei, bătrâne! Dramă mare! Stubbsie tocmai a telegrafiat. Personal pentru Westerby. Mănâncă înainte de a citi. Vrei s-o auzi?

— Nu.

Un tur prin zonele de război. Companiile aeriene din Cambodgia și economia de asediu. Trimisul nostru printre gloanțe și obuze! Ai noroc, marinare! Vor să-ți pui curul în bătaia gloanțelor!

Și las-o pe Lizzie lui Tiu, gândi el, închizând telefonul. Și după câte îmi dau seama, și nemernicul ăluia de Collins, care se prelinge în umbra ei ca un proxenet alb. Jerry lucrase de câteva ori pentru Sam, în timp ce acesta era doar nevinovatul domn Mellon din Vientiane, un negustor deosebit de norocos, șeful escrocilor albi de pe plan local. îl găsea unul dintre cei mai nesuferiți sfarari pe care-i întâlnise vreodată.

Reveni la locul său de la fereastră, gândindu-se din

nou la Lizzie, sus, acolo, pe terasa ei amețitoare. Gândindu-se la micuțul Frost și la gustul său pentru viață. Gândindu-se la mirosul care-l întâmpinase atunci când se întorsese aici, în apartamentul său.

Era pretutindeni. Acoperea mirosul de deodorant folosit de fată, fumul stăut de țigară, mirosul de gaz și mirosul de ulei de gătit venit de la jucătorii de mah-jong de alături. Simțindu-l, Jerry trasă în imaginație drumul urmat de Tiu în căutările lui: acolo unde întârziase mai mult și acolo unde trecuse în grabă, scotocind printre hainele lui Jerry, în șifonierul lui Jerry și în puținele lucruri ale lui Jerry. Un miros de apă de roze și de migdale, parfumul preferat al unei neveste anterioare.

Capitolul 15 Orașul asediat

Când părăsești Hong Kongul, el încetează să mai existe. Când treceai de ultimul agent de poliție chinez, încălțat cu bocanci englezești din dotarea armatei și purtând moletiere, și când îți rețineai suflarea zburând la douăzeci de metri deasupra acoperișurilor lui cenușii din cartierele marginase, când micile ostroave dispăreau în ceața albăstruie, știai că se lăsase cortina, că recuzita fusese scoasă din scenă și că viața pe care o trăise și acolo a fost în întregime o iluzie. Dar de data aceasta, Jerry nu putea să aibă o asemenea impresie. Ducea cu el amintirea defunctului Frost și a fetei pline de viață și dăinuiau amândoi în mintea lui când ajunse la Bangkok. Ca de obicei, îi luă toată ziua ca să găsească ceea ce căuta; și ca de obicei, era pe punctul de a renunța. La Bangkok, după părerea lui Jerry, acest lucru se întâmpla oricui: unui turist în căutarea unei toalete, unui ziarist în căutarea unui subiect sau lui Jerry în căutarea lui Charlie Marshall, prietenul și asociatul lui Ricardo. Prada ta se află la capătul cine știe cărei nenorocite de alei înghesuite între un *klong* înămolit și o grămadă de deșeuri de la construcții și cursa de coastă cu cinci dolari americani mai mult decât te-ai fi așteptat. Și apoi, cu toate că, în teorie, la Bangkok este sezonul uscat, Jerry nu-și amintea să fi fost vreodată aici decât pe ploaie, care se revărsa în cascade

neasteptate din cerul poluat. Ulterior, oamenii aveau să-i spună întotdeauna că venise exact în singura zi ploioasă.

Începu la aeroport. Pentru că se afla deja acolo și pentru că își spunea că în sud-estul asiatic nimeni nu poate zbura mult timp fără să treacă prin Bangkok. Charlie nu mai era pe acolo, i se spuse. Unul îl asigură că Charlie renunțase să mai piloteze după moartea lui Ric. Altul afirma că se afla în închisoare și, în fine, un altul, că mai probabil era în vreo cârciumă. O încântătoare stewardesă de la Air Vietnam îi spuse chicotind că transportă marfa pe calea aerului la Saigon. Ea nu-l vedea decât la Saigon.

Venind de unde? Întrebă Jerry.

Poate de la Phnom Penh, poate de la Vientiane, spuse femeia, dar destinația lui Charlie, insistă ea, era totdeauna Saigon și el nu făcea niciodată escală la Bangkok.

Jerry consultă cartea de telefon, dar nu găsi nici urmă de Indocharter. Absolut din întâmplare, se uită și la numele Marshall și, descoperind unul - era chiar un Marshall C. -, îl sună, dar se trezi vorbind nu cu fiul unui baron al războiului, aparținând Kuomintangului, care se botezase cu un înalt grad militar, ci cu un negustor scoțian, foarte surprins, care repeta: „Ascultați, veniți încoace”. Se duse la închisoare, unde sunt băgați *farangii*, atunci când nu pot plăti sau când se comportă grosolan cu un general. Consultă registrul. Merse de-a lungul pasărelelor, privi prin vizoarele celulelor și vorbi chiar cu doi sau cu trei hippie înnebuniți. Aveau multe de spus despre detenția lor, nu-l văzuseră pe Charlie Marshall, nu auziseră vorbindu-se de el și, pentru a ne exprima mai delicat decât o făcuseră ei, puțin le păsa de respectivul. Într-o stare de spirit proastă, se duse la așa-numitul sanatoriu, unde drogații își trăiau criza de abținere și era o mare zarvă pentru că un om, în cămașă de forță, reușise să-și scoată ochii cu degetele, dar nu era Charlie Marshall și nu aveau piloți, n-aveau niciun fel de corsicani, de chinezi corsicani și absolut *sigur* niciun fiu al unui general al Kuomintangului.

În consecință, Jerry luă la rând cu hotelurile, unde piloții puteau descinde atunci când erau în tranzit. Nu-i

plăcea treaba pentru că era plictisitoare și mai ales pentru că știa că Drake Ko avea o întreagă armată aici. Era aproape sigur că Frost îi ciripise numele; știa că majoritatea chinezilor bogați din exterior folosesc legal mai multe pașapoarte, iar chinezii din Swatow mai multe decât multe: știa, de asemenea, că, în buzunarul său, Ko avea un pașaport thailandez și, probabil, doi sau trei generali de aceeași naționalitate, și știa că, atunci când erau mânioși, thailandezii ucideau mult mai repede și cu mai multă aplicație decât oricine altcineva, chiar dacă, atunci când condamnau un om la plutonul de execuție, îl ucideau de după un cearșaf întins pentru a nu încălca legile lui Buddha. Din acest motiv, printre altele tot atât de valabile, Jerry nu se prea simțea la îndemână să strige numele lui Charlie Marshall în toate marile hoteluri.

Încercă la Erawan, Hyatt, Miramar și Oriental și la vreo alte treizeci de hoteluri. Iar la Erawan merse ca pe ouă, amintindu-și că China Airsea avea acolo un apartament și că, potrivit lui Craw, Ko îl folosea adesea. Și-o închipui pe Lizzie cu părul ei blond făcând pe gazda pentru acesta sau alungită pe marginea piscinei, bronzându-și trupul lung, în timp ce magnații își sorbeau scotch-ul, întrebându-se cu cât ar putea cumpăra o oră din timpul ei. În timp ce se trambala de la un hotel la altul, o furtună bruscă își aruncă stropii mari și unsuroși, atât de încărcăți de funingine, încât înnegriră aurul templelor. Taximetristul acvaplană pe străzile inundate, mai-mai să calce bivoli de apă; autobuzele în culori țipătoare îi claxonau și se îndreptau direct către ei; afișe kung fu, stropite cu sânge, le săreau în față, însă Marshall, Charlie Marshall, *căpitanul* Marshall, era un nume care nu spunea nimic nimănui, deși Jerry dădea cu larghețe bani încolo și înapoi. Își găsisse o fată, gândi Jerry. Își găsisse o fată și-i folosea apartamentul, așa cum ar face și el. La hotelul Oriental dădu un bacșiș portarului și aranja să-și primească mesajele acolo, să folosească telefonul și, mai ales, obțină o chitanță pentru două nopți de sejur, pentru a-și bate joc de Stubbs. Această raită prin hoteluri îl

înfricoșase. Se simțea expus și în pericol, așa că pentru a dormi, cu un dolar pe noapte, luă o cameră cu plata în avans, într-un azil de noapte anonim, de pe o uliță dosnică, unde nu i se ceruse să îndeplinească formalitățile de înregistrare. Semăna cu un șir de cabine de plajă, cu toate ușile camerelor dând direct la stradă, pentru a facilita păcatul, și cu garaje în aer liber, cu perdele de plastic care ascundeau numărul automobilului. După căderea serii, nu putu decât să facă turul agențiilor de transport aerian, întrebând despre o firmă numită Indocharter, chiar dacă fără prea multă tragere de inimă; se întreba serios dacă n-ar trebui s-o creadă pe mica stewardesă de la Air Vietnam și să urmărească pista până la Saigon, când o chinezoaică de la una dintre aceste agenții îi spuse:

Indocharter? E linia căpitanului Marshall.

Îl îndrumă către o librărie, unde Charlie Marshall își cumpăra cărțile și de unde își lua corespondența, ori de câte ori se afla în oraș. Librăria era ținută de un chinez, iar când Jerry menționa numele lui Marshall, bătrânul proprietar izbucni în râs, spunând că nu-l văzuse pe Charlie de luni întregi. Bătrânul era mititel, avea dinți falși, care-ți dădeau impresia tot timpul că se strâmbă la tine.

Vă datorează bani? Charlie Marshall vă datorează bani?

A zdrobit un avion pentru dumneavoastră?

Se scutură din nou de râs, iar Jerry îl secondă.

Formidabil. Excelent. Ascultați, ce faceți cu toată corespondența asta când nu vine? i-o transmiteți undeva?

Charlie Marshall nu primea corespondență, spuse bătrânul.

- A! Dar, domnule, dacă-i vine mâine o scrisoare, unde i-ați trimite-o?

La Phnom Penh, spuse bătrânul, vârand în buzunar cei cinci dolari.

Pescui un colț de hârtie din biroul său pentru ca Jerry să copieze adresa.

Poate c-ar trebui să-i cumpăr o carte, spuse Jerry privind de jur-împrejur. Ce-i place?

Franceza, răspunse mașinal bătrânul și ducându-l pe Jerry pe scară în sus îi arătă sanctuarul său de cultură albă.

Pentru englezi, pornografie imprimată la Bruxelles. Pentru francezi, rafturi întregi de clasici jerpeliți: Voltaire, Montesquieu, Hugo. Jerry îi cumpără un exemplar din *Candide*, pe care îl vârî în buzunar. Vizitatorii acestei camere erau în aparență celebriți *ex officio*, întrucât bătrânul scoase o carte de aur, iar Jerry semnă „J. Westerby, reporter” Coloana de aprecieri era de tot râsul, așa că scrise: „O foarte distinsă librărie”. Apoi răsfoi paginile din urmă și întrebă:

Charlie Marshall a semnat și el, bătrâne?

Bătrânul îi arătă semnătura lui Charlie Marshall, care revenea de vreo două sau de trei ori - „adresați-vă: aici”, scrisese el.

Dar prietenul lui?

- Prieten?

- Căpitanul Ricardo.

Auzind aceasta, bătrânul adoptă un aer foarte grav și luă cu blândețe cartea de aur.

Se duse la clubul corespondenților de presă străini de la Oriental. Acesta era gol, cu excepția unui grup de japonezi care tocmai se întorsese din Cambodgia. Îi povestiră ce mai era pe-acolo în ajun și se amezi ușor. La plecare, spre oroarea lui, apăru piticul, aflat în oraș pentru consultări cu biroul local. Avea după el un băiețel thailandez, care-l făcea să fie deosebit de insolent.

Ia uită-te, *Westerby*! Cum o duce astăzi serviciul secret?

Făcea această glumă cu mai toată lumea, dar asta nu avu darul să-l liniștească pe Jerry. La azil, bău zdravăn niște scotch, dar zbânțuielile celorlalți locatari îl ținură treaz. În cele din urmă, ca să se destindă, ieși și-și găsi o fată, o creatură mică și dulce, dintr-un bar de la capătul străzii, dar când se întinse din nou singur în pat gândurile sale zburară iar spre Lizzie. Că-i plăcea sau nu, aceasta era partenera sa de așternut. În ce măsură era ea înhăitată în mod conștient cu ăia? se întrebă el. Știa ea în ce se bagă

când îl aruncase pe Jerry în ghearele lui Tiu? Știa ea ce-i făcuseră oamenii lui Drake lui Frost? Știa ea că puteau să i-o facă și lui Jerry? îi trecu prin minte că ea s-ar fi putut să fi fost de față când o făcuseră și acest gând îl îngrozi. Fără îndoială: spectacolul trupului lui Frost era foarte viu în memoria lui. Era una dintre cele mai rele amintiri.

Către ora două dimineața, își zise că era pe cale să aibă un acces de febră, într-atât transpira și se răsucea în pat. La un moment dat i se păru că aude pași înăbușiți în cameră și se piti într-un colț, strângând în mână o veioză din lemn de tec, smulsă din priză. La ora patru fu trezit din somn de acea uluitoare zarvă asiatică. Grohăituri ca de porc, clopote, strigăte de bătrâni în agonie, cântecul a o mie de cocoși care se auzeau pe culoarele cu dale de gresie și beton. Se luptă cu țevile sparte și începu treaba complicată de a se spăla cu un firicel de apă rece. La ora cinci difuzorul fu dat la maximum, ca să-l facă să sară din pat și un geamăt de muzică asiatică anunța că ziua începuse de-a binelea. La ora aceea era deja bărbierit ca pentru nuntă, iar la orele opt telegrafia revistei proiectele sale pentru a fi interceptate de către Prăvălie. La unsprezece prinse avionul către Phnom Penh. Când urcă la bordul avionului Caravelle al lui Air Cambodge, însoțitoarea de la sol își întoarse fața ei drăgălașă către el și în cea mai bună engleză cântată de care dispunea îi spuse: „Căcătolie plăcută”.

— Mulțumesc. Da, fantastic, spuse el, și își alese un loc deasupra aripii, unde ai cea mai mare siguranță.

În timp ce avionul decola încet, văzu un grup de thailandezi grași jucând un golf mizerabil pe peluzele perfecte chiar de lângă pistă.

Pe lista de pasageri se aflau opt nume, atunci când Jerry o citise la înregistrare. La bord se urcase un singur pasager, un tânăr american îmbrăcat în negru, cu o servietă. În rest, marfa înghesuită în partea din spate a avionului, în saci de pânză groasă, cafenie, și în cutii de răchită. Un avion pe timp de asediu, gândi Jerry în mod automat. Aduci provizii și îi iei pe cei care au avut noroc.

Stewardesa îi oferî un număr vechi din *Jours de France* și o bomboană de malt. Citi revista pentru a-și mai reîmprospăta puțin franceza, apoi își aminti de *Candide* și se apucă să o citească. Adusese un Conrad cu el, întrucât la Phnom Penh citea întotdeauna Conrad, pentru că îl măgulea să-și reamintească că se afla în ultimul port fluvial al lui Conrad.

La aterizare, avionul se înălță foarte sus, pentru a se lăsa apoi să cadă printre nori, într-o spirală neplăcut de strânsă, ca să evite focurile răzlețe ale armelor de mic calibru trase din junglă. Nu exista turn de control la sol, dar Jerry nici nu se așteptase să fie. Stewardesa nu știa cât de aproape de oraș sunt khmerii roșii, însă japonezii vorbiseră de cincisprezece kilometri pe toate fronturile, iar acolo unde nu erau drumuri, chiar la mai puțin. Japonezii spusese că aeroportul se afla sub foc, însă doar de rachete, și acesta sporadic. Nu erau tunuri de o sută cinci milimetri, nu încă, dar există un început în toate, gândi Jerry. Norul nu se mai termina și Jerry se rugă Domnului ca altimetrul să funcționeze cum trebuie. Pământul măsliniu sări către ei și Jerry văzu cratere risipite ca niște pete de ouă, precum și urmele galbene lăsate de cauciucurile convoaielor. Când aterizară ca fulgul pe pista plină de găuri, inevitabilii copii tuciurii, în pielea goală, înotau mulțumiți într-un crater plin de noroi. Soarele răzbise printre nori și, în ciuda mugetului aparatului, Jerry avu iluzia că pășise într-o zi liniștită de vară. La Phnom Penh, ca în nicio altă parte unde fusese Jerry, războiul se desfășura într-o atmosferă de pace. Își amintea ultima dată când venise aici, înainte de oprirea bombardamentelor. Un grup de pasageri ai Companiei Air France, cu destinația Tokio, căsca gura la marginea pistei, nedându-și seama că aterizaseră în plină bătaie. Nimeni nu le spusese să se adăpostească, nimeni nu-i însoțea. Avioanele F₄ și F11 treceau urlând deasupra aeroportului, se trăgea din perimetru, din elicopterele lui Air America debarcau morți înghesuți în plase, ca oribile capturi de pește scoase din cine știe ce Mare Roșie, iar Boeingul 707, pentru a decola,

trebuse să se târască până la celălalt capăt al pistei, cu maneta de gaze redusă. Fascinat, Jerry văzuse aparatul ieșind cu greu în afara focului de artilerie, dar mult timp așteptase zgomotul surd care anunța că avionul fusese atins în coadă. Dar aparatul continuase să ruleze, ca și cum inocenții erau imuni la pericol, și dispăruse încet la orizontul netulburat.

Acum, în mod ironic, când sfârșitul era atât de aproape, remarcă faptul că era vorba despre cargouri de supraviețuire. La extremitatea opusă a terenului, enorme avioane-cargo de tip Silver American, altele de tip 707, sau enorme cvadrimotoare CI30, turbopropulsoare, purtând inscripția Transworld, Bird Airways sau fără nicio inscripție, aterizau și decolau într-un du-te-vino nesigur și periculos, aducând muniție și orez din Thailanda și de la Saigon, petrol și muniție din Thailanda. Grăbindu-se spre aerogară, Jerry asistă la două aterizări și, de fiecare dată, își ținu răsufarea așteptând ultimul icnet al reactoarelor, care se zbăteau și tremurau înainte ca aparatele să se oprească în interiorul perimetrului de cutii de muniții, umplute cu pământ, aflat la capătul celălalt al pistei de aterizare. Chiar înainte de a se opri, operatorii de trafic de la sol, în bluzoane și cu șapcă, se apropiară ca niște plutoane neînarmate pentru a smulge sacii lor prețioși din cale.

Dar chiar și aceste prevestiri proaste nu-i puteau strica plăcerea reîntoarcerii.

Vous restez combien de temps, monsieur? întrebă ofițerul de la Serviciul Imigrări.

Toujours, bătrâne, spuse Jerry. Atâta timp cât mă vreți. Chiar mai mult.

Îi trecu prin minte să întrebe de Charlie Marshall ici și acolo, dar aeroportul era înțesat de poliție și de agenți de toate felurile și, atâta timp cât nu știa peste ce va da, i se păru înțelept să nu facă prea multă publicitate interesului său. Văzu o armată pestriță de vechi avioane cu însemne noi, dar nu zări niciunul care să aparțină companiei Indocharter, ale cărei însemne, după cum îi

spusese Craw, atunci când îi dăduse ultimele instrucțiuni, înainte de a părăsi Hong Kongul, erau, după cum se presupunea, culorile grajdurilor lui Ko: cenușiu și albastru-deschis.

Luă un taxi și se așeză lângă șofer, refuzând cu amabilitate ofertele curtenitoare ale șoferului privitoare la fete, la spectacole, la baruri de noapte, la băieți. Arcele alcătuiau o somptuoasă arcadă portocalie pe cerul cenușiu de gresie din perioada musonului. Se opri la un negustor de mărunțișuri ca să schimbe bani *au cours flexible*, un termen pe care-l iubea foarte mult. Agenții de schimb erau de obicei chinezi, își aduse aminte Jerry. Acesta era indian. Chinezii vin devreme, dar indienii rămân să ciugulească până la sfârșit. Bidonville-urile se întindeau la stânga și la dreapta drumului. Refugiații stăteau ghemuiți peste tot, gătind, moțând în grupuri tăcute. Câțiva copii, așezați în cerc, își treceau o țigară din mână în mână.

Nous sommes un village avec un population des millions, spuse șoferul într-o franceză învățată la școală.

Un convoi al armatei venea către ei cu farurile aprinse, ținând mijlocul drumului. Taximetristul, cuminte, trase pe dreapta, în noroi. O ambulanță încheia convoiul, cu ambele portiere deschise. Corpurile erau stivuite cu picioarele spre exterior, cu etichetele lor ca niște copite de porc împietrite și vinete. Morți sau vii, conta prea puțin. Depășiră un pâlț de case pe piloți, zdrobite de rachete, și intrară într-o piațetă de oraș de provincie franceză: un restaurant, o băcănie, o mezelărie, reclame pentru Byrrh și Coca-Cola. Pe trotuare, copiii stăteau ciuci, supraveghind sticle de vin de un litru, umplute cu benzină furată. Jerry își reaminti și aceasta: așa se întâmplase în timpul bombardamentelor. Obuzele cădeau pe sticlele cu benzină și rezultatul era o baie de sânge. Acest lucru se va întâmpla și de data asta. Nimeni nu învăța nimic, nimic nu se schimba, până dimineața se măturau rămășițele.

Oprește! ceru Jerry și, cu o inspirație de moment, îi întinse șoferului capătul de hârtie pe care notase adresa lui Charlie Marshall, dată de librarul din Bangkok.

Crezuse că ar putea să se ducă acolo discret în miez de noapte, însă la lumina soarelui i se părea că n-avea sens.

Y aller? întrebă șoferul întorcându-și privirea către el surprins.

Da, bătrâne.

- *Vous connaissez cette maison?*

- E un amic de-al meu.

— *A vous? Un ami à vous?*

Presă, zise Jerry, ceea ce explică orice nebunie.

Șoferul ridică din umeri și angaja mașina pe un bulevard lung, pe lângă o catedrală franceză, apoi intră pe un drum nepavat, străjuit de căsuțe cu grădină în față, care deveneau din ce în ce mai sărăcăcioase, pe măsură ce se apropiau de marginea orașului. În două rânduri, Jerry îl întrebă pe șofer ce era atât de special cu această adresă, dar individul își pierduse tot farmecul și evita răspunsurile, dând din umeri. Când se opriă, insistă să fie plătit pe loc și plecă băgând în viteză ca un alergător profesionist. Era o casă ca toate celelalte, jumătatea de jos fiind ascunsă de un zid în care se deschidea o poartă de fier forjat. Apăsă pe sonerie, dar n-auzi nimic. Atunci când încercă să forțeze poarta, aceasta nu se mișcă. Auzi o fereastră trântindu-se și, ridicând de îndată ochii, i se păru că vede o față măslinie dincolo de plasa contra țăntarilor. Apoi poarta bâzâi și cedă, iar el făcu câțiva pași până la o verandă pardosită, având o altă ușă, de astă dată din lemn de tec solid, cu un mic grilaj protector, permițând să se vadă în afară, dar nu înăuntru. Așteptă, apoi ciocăni puternic la ușă și auzi ecourile răsunând în toată casa. Era o ușă dublă, îmbinată la mijloc. Lipindu-și fața de deschizătură, văzu o porțiune de podea cu dale și două trepte, probabil ultimele două trepte ale unei scări. Pe cea de jos, stăteau labele a doua picioare goale, tuciurii și netede, și două gambe goale, dar nu putu să vadă mai departe de genunchi.

— Salut, urlă el, tot în fața deschizăturii. *Bonjour!* Salut! Iar cum picioarele nu se mișcau deloc spuse: *Je suis*

un a-mi de Charlie Marshall! Madame, monsieur, je suis un a-mi anglais de Charlie Marshall! Je veux lui parler.

Scoase o bancnotă de cinci dolari și o strecură prin deschizătură, dar nu mușcă nimic, așa că o luă înapoi și în schimb rupse o bucată de hârtie din carnetul lui. Puse în capul mesajului său „Căpitanul C. Marshall” și se prezentă sub propriul său nume, ca „un ziarist englez, având de făcut o propunere în interesul nostru reciproc” și-și dădu adresa hotelului. Strecurând această notă tot prin deschizătură, se uită din nou după picioarele tuciurii, dar acestea dispăruseră. Așa că o apucă pe jos până găsi un triciclu; îl luă până găsi un taxi. Și din nou: Nu, mulțumesc, Nu, mulțumesc, nu dorea o fată – doar că, la fel ca de obicei, dorea.

Hotelul se numise altă dată Royal. Acum se numea Phnom. Un drapel flutura pe catarg, dar era de o mărime disperant de mare. Înregistrându-și numele, văzu carne proaspătă prăjindu-se în jurul piscinei din curtea interioară și din nou gândul îi zbură la Lizzie. Pentru fete, aceasta era școala dură, și dacă ea transportase mici pachete pentru Ricardo, atunci se poate paria 10 contra 1 că trecuse și ea prin aceasta. Cele mai drăguțe aparțineau celor mai bogați, iar cei mai bogați erau canaliile de la Rotary Club din Phnom Penh: traficanți de aur și de cauciuc, șefi de poliție, corsicani duri, care încheiau târguri cu khmerii roșii în miezul bătăliei. Îl aștepta un plic nelipit. Recepționera, care citise conținutul, îl privi politicos, Jerry procedând la fel. O invitație, aurită pe margini, cu însemn de ambasadă, îl invita la un dineu. Gazda sa era unul de care nu auzise niciodată. Siderat, întoarse invitația pe verso. Pe spate erau mângălite câteva cuvinte: „L-am cunoscut bine pe prietenul George de la *Guardian*”, iar „*Guardian*” era parola convenită. Invitație la dineu, cutie conspirativă de scrisori, gândi el: este ceea ce Sarratt numea ironic marea filieră întreruptă a Foreign Office-ului.

Téléphone? întrebă Jerry.

Il est foutu, monsieur.

- Electricité?

Aussi foutue, monsieur, mais nous avons beaucoup de l'eau.

- Keller? spuse Jerry surâzând.

- *Dans la cour, monsieur*

Intră în grădină. În mijlocul cârnii proaspete trona o bandă de războinici dintre greii de pe Fleet Street, bând scotch și spunându-și povești deocheate. Arătau ca niște piloți adolescenți în Bătălia Angliei, luptând într-un război de împrumut și îl priveau cu un dispreț colectiv pentru originea sa aristocrată. Unul avea o batistă albă și păr lung, strâns la spate.

Iisuse, e Ducele, spuse el. Cum ai ajuns aici? Ai mărșăluit pe Mekong?

Dar Jerry n-avea nevoie de ei, el îl voia pe Keller. Keller era un permanent. Era corespondent al unei agenții de presă, era american, și Jerry îl cunoscuse din alte războaie. Și mai ales, niciun ziarist *uitlander* nu venea în oraș fără să-și pună cauza la picioarele lui Keller, iar dacă Jerry voia să-și asigure credibilitatea, Keller era acela care avea să i-o certifice, și Jerry ținea din ce în ce mai mult să fie credibil. îl găsi pe Keller în parcare. Umeri largi, păr cărunt, una din mâneci suflecată. Brațul cu mâneca lăsată în jos era băgat în buzunar, iar el îl urmărea pe șofer dând cu deodorant în interiorul unui Mercedes.

Max. Formidabil.

— *A-ntâia*, spuse Keller, după ce se uită la el, apoi își reluă postul său de observație.

Lângă el se afla o pereche de tineri khmeri, subțirei, care arătau ca niște fotografii de modă în ghete cu tocuri înalte și pantaloni largi, cu aparate foto, care atârnavă pe cămășile lor strălucitoare și neîncheiate. Cum Jerry continua să se uite, șoferul se opri din stropit și începu să frece pielea banchetei cu un pachet de pansamente militare, care deveneau din ce în ce mai negre pe măsură ce freca. Un alt american se alătură grupului și Jerry bănuie că era cel mai nou știrist al lui Keller. Acesta consuma un mare număr de știriști.

Ce s-a întâmplat? întrebă Jerry, în timp ce șoferul

începu să stropească din nou.

- Un erou de doi dolari a înghițit un glonț foarte scump, spuse știristul. Asta s-a întâmplat.

Era un tinerel palid din Sud, cu un aer amuzat, iar Jerry era pregătit să-l găsească antipatic.

Așa e, Keller? spuse Jerry.

- Fotograf, îi zise Keller.

Agenția de știri a lui Keller avea o întreagă herghelie de fotografi. Ca toate marile agenții: tineri cambodgien! ca și cei doi care se aflau acolo. Li se dădeau doi dolari pentru a merge pe front și douăzeci pentru fiecare fotografie publicată. Jerry auzise că acest Keller îi pierdea în ritmul de unul pe săptămână.

L-a atins în umăr din plin, în timp ce fugea, aplecându-se, spuse știristul. I-a ieșit pe la spate. A trecut prin el ca prin brânză.

Părea impresionat.

Unde e? întrebă Jerry, ca să spună ceva, în timp ce șoferul continua să spele, să dea cu spray și să frece.

Moare-n drum, mai încolo. Să vezi ce s-a întâmplat. Acum două săptămâni, nemernicii ăia de la biroul din New York s-au pus pe picioarele dinapoi în privința îngrijirii medicale. Obişnuiam să-i trimitem la Bangkok. Acum, nu. Gata. Auzi, omule, acum nu. Știi ceva? Pe drum, mai sus, zac pe dușumea și trebuie să dea bacșiș infirmierelor ca să le dea niște apă. Nu-i așa, băieți?

Cei doi cambodgien! zâmbiră politicos.

Vrei ceva, Westerby? întrebă Keller.

Fața lui Keller era cenușie și părea ciupită de vărsat. Jerry îl cunoscuse mai bine în anii '60, în Congo, unde Keller își arsesese mâna, scoțând un puști dintr-un camion. Acum, degetele-i erau lipite ca o gheară palmată, dar altfel arăta neschimbat. Jerry își amintea foarte bine acest incident, dat fiind că el ținuse copilul de partea cealaltă.

Revista vrea să vin să arunc o privire, spuse Jerry.

- Mai ești în stare?

Jerry izbucni în râs, Keller de asemenea, și băură scotch la bar, până fu gata mașina, sporovăind despre

vremurile de altă dată. La intrarea principală luară o fată, care așteptase toată ziua, pe Keller, nu pe altcineva, o californiancă înaltă, cu prea multe aparate de fotografiat și cu picioare lungi, nervoase. Dat fiind că telefoanele nu funcționau, Jerry insistă să se oprească la Ambasada Britanică, pentru a putea răspunde invitației primite. Keller nu era un tip prea politic.

Ești spion sau ceva în genul ăsta acum, Westerby? Îți tragi de păr articolele, lingi în cur pentru a avea un dosar mai bun și o pensie mai târziu sau mai știu eu ce?

Sunt unii care spun că tot cam așa proceda și Keller, dar întotdeauna sunt unii...

Desigur, spuse Jerry amabil. O fac de ani de zile.

La intrare, sacii de nisip erau noi, iar noile plase de sârma antigrenadă luceau în lumina puternică a soarelui. În hol, cu inoportunitatea de care doar diplomații sunt în stare, un afiș mare, compartimentat, recomanda „Automobilele Britanice de Mare Performanță” unui oraș însetat de combustibil, și expunea fotografii încântătoare ale unor modele de negăsit.

Îi voi comunica domnului consilier că ați acceptat, spuse solemn persoana de la Informații.

Mercedesul avea încă un miros puțin încins de sânge, însă șoferul pusese în funcțiune aerul condiționat.

Ce facăștia aici, înăuntru, Westerby? Întrebă Keller. Tricotează sau ce altceva?

Mai curând altceva, zâmbi Jerry, mai ales către fata din California.

Jerry stătea în față, iar Keller și fata pe bancheta din spate.

Foarte bine. Ascultă ce-ți spun, zise Keller.

- Desigur, spuse Jerry.

Jerry avea carnetul de note deschis și scria în grabă, în timp ce Keller vorbea. Fata purta o fustă scurtă, iar Jerry și șoferul îi puteau vedea coapsele în retrovizor. Keller își ținea mâna lui bună pe genunchiul ei. Răspundea la prenumele improbabil Lorraine și, ca și Jerry, oficial făcea un tur al zonelor de război, pentru grupul ei de ziar

din Middle West. În curând, mașina lor era singura care mai rula pe șosea. Apoi, dispărură și triciclurile, rămânând doar cu țărani, bicicletele, bivoli și boschetele de flori ale zonei rurale de care se apropiau.

Lupte susținute pe toate marile artere de circulația, psalmodia Keller, aproape în ritm de dictare. Atacuri cu rachete, noaptea, bombe cu plastic, în timpul zilei. Lon Noi se crede încă Dumnezeu, iar Ambasada Americană se screme să-l ajute, ca apoi să încerce să-l doboare.

Dădu cifre cu privire la materialul de război, pierderile de vieți omenești, nivelul ajutorului american. Cită generali, care se făcuseră cunoscuți vânzând arme khmerilor roșii, generali care comandau armate fantomă pentru a pretinde solda trupelor și generali care le făceau pe amândouă.

Balamucul obișnuit. Ticăloșii sunt prea slabi ca să ia orașele, cei cumsecade prea căcați pe ei ca să ia satele și nimeni nu vrea să lupte, în afara comuniștilor. Studenții sunt gata să dea foc la tot ce le iese în cale, din moment ce nu mai sunt scutiți de război. Răzmerițe în fiecare zi din cauza alimentelor. Corupție ca și cum n-ar mai veni ziua de mâine. Nimeni nu poate trăi din salariu. Se fac averi, iar țara sângerează de moarte. Palatul n-are niciun simț al realității, iar ambasada este o casă de nebuni. Sunt mai mulți spioni decât diplomați adevărați și toți pretind că dețin un secret. Ți-ajunge?

Cât crezi c-o să mai țină?

- O săptămână. Zece ani.

- Și liniile aeriene?

Asta e tot ce avem: linii aeriene. Mekong e ca și mort, iar drumurile la fel. Liniile aeriene au câmp liber. Am scris un reportaj despre asta. L-ai văzut. Mi l-au ciopârțit ca dracu' lisuse, se adresa el fetei. De ce trebuie eu oare să refac numărul pentru niște englezoi?

Dai 'nainte! spuse Jerry continuând să scrie.

Acum șase luni, în orașul ăsta erau cinci companii aeriene înregistrate în bună regulă. În ultimele trei luni, s-au eliberat treizeci și patru de noi licențe și mai sunt o

duzină bună pe țeavă. La cursul actual, trei milioane de neli revin ministrului personal și două milioane, împărțite oamenilor lui. Mai puțin dacă plătești în aur și chiar mai puțin dacă depui banii în străinătate. Suntem pe drumul național 13, îi spuse el fetei. Credeam că vrei să arunci o privire.

Grozav, spuse fata și își strânse genunchii, prinzând mâna validă a lui Keller.

Trecură pe lângă o statuie cu unul din brațe smuls de un obuz, drumul urmând după aceea curba fluviului.

Asta în cazul în care Westerby poate suporta priveliștea, adăugă Keller ca după o reflecție târzie.

O, cred că sunt în formă destul de bună, spuse Jerry, iar fata râse, trecând o clipă de partea lui.

Khmerii roșii și-au schimbat pozițiile, instalându-se pe malul opus, acolo, iubito, explică Max Keller, adresându-i-se, de preferință, fetei.

De partea cealaltă a apei pământii și repezi, Jerry văzu două T28, dând târcoale în căutarea a ceva de bombardat, izbucni o pălălaie, foarte mare, iar coloana de fum se ridica drept spre ceruri, ca o ofrandă virtuoasă.

Și ce au chinezii de-a face cu toate astea? întrebă Jerry. La Hong Kong, nimeni n-a auzit de locul ăsta.

Chinezii controlează optzeci la sută din comerțul nostru, inclusiv liniile aeriene. Vechi și noi. Cambodgianul este puturos, vezi, micuț? Cambodgianul tău se mulțumește să profite de ajutorul american. Chinezii nu sunt așa. O, nu, deloc. Chinezilor le place să muncească, le place să învârtă banii. Ei sunt cei care au pus mâna pe piața noastră valutară, pe monopolul transporturilor, pe rata inflației, pe economia noastră de asediu. Războiul e pe cale de a deveni o sucursală deținută în întregime de Hong Kong. Măi, Westerby, mai ești însurat cu frumoasa aia de care-mi vorbeai, drăguța aia cu ochi nemaipomeniți?

Am apucat-o pe drumuri diferite, spuse Jerry.

- Păcat, părea grozavă. Avea o nevastă nemaipomenită, zise Keller.

- Dar tu? întrebă Jerry.

Keller dădu din cap și-i zâmbi fetei.

Te superi dacă fumez, micuț? întrebă Keller, sigur pe sine.

Între degetele palmate ale lui Keller era o despicătură, care părea să fi fost tăiată special ca să poată ține o țigară, iar marginile acesteia erau îngălbenite de nicotină. Keller își așază din nou mâna validă pe coapsa ei. Drumul nu mai era asfaltat, se săpaseră făgașe adânci pe unde trecuseră convoaiele. Intrară într-un fel de tunel, alcătuit din copaci și, exact în momentul acela, se declanșa un bubuit de artilerie, la dreapta lor, iar copacii se încovoiau ca bătuți de taifun.

Uuu! țipă fata. Putem încetini puțin? Și începu să tragă de curelele aparatului de fotografiat.

Fă ce-ți poștește inima. Artilerie de calibru mijlociu, spuse Keller. A noastră, adăugă el în glumă.

Fata lăsă geamul și trase câteva cadre. Barajul de artilerie continua, copacii dansau, însă țăranii de la lizieră nici nu ridicară capul. Când se potoli, tălăngile bivoliilor de apa răsunau ca un ecou. Își continuară drumul cu mașina. Pe malul fluviului, doi puști aveau o bicicletă veche și o călăreau când unul, când altul. Câțiva copii se aruncau în apă pentru a ieși apoi din nou printr-o țeavă de aerisire, cu trupurile lor cafenii strălucind în soare. Fata îi fotografie și pe ei.

Mai vorbești franțuzește, Westerby? Eu și Westerby am făcut o chestie împreună, în Congo, cu câtva timp în urmă, îi explică el fetei.

- Am auzit, spuse ea, ca și cum știa despre ce era vorba.
- Englezii ăștia sunt educați, micuț, explică Keller.

Jerry nu-și amintea să-l fi cunoscut atât de vorbăreț.

Primesc *bună-creștere*. Nu-i așa, Westerby? Mai ales lorzii, așa e? Westerby e un fel de lord.

Așa suntem noi, bătrâne. Erudiți până în vârful unghiilor. Nu ca țăranorii voștri.

Ei bine, atunci vorbește tu cu șoferul, nu-i așa? Dacă trebuie să-i dăm instrucțiuni, i le dai tu. N-a avut încă timp să învețe englezește. Spune-i s-o ia la stânga.

À *gauche*, spuse Jerry.

Șoferul era un tinerel, dar căpătase deja aerul acela plictisit al ghizilor.

În oglinda retrovizoare, Jerry observă că mâna arsă a lui Keller tremura, atunci când trăgea din țigară. Se întreba dacă i se întâmpla așa mereu. Traversară câteva sate. Era foarte multă liniște. Se gândi la Lizzie și la urmele de gheare de pe bărbia ei. Ar fi dorit să facă ceva simplu cu ea, de pildă să se plimbe prin câmpiile englezești. Craw spunea că era o copilă a mahalalelor. Îl mișcau fanteziile ei despre cai.

Westerby.

- Da, bătrâne?

- Chestia aia pe care o faci cu degetele. Parcă bați darabana cu ele. Te superi dacă te rog să te oprești? Mă calcă pe nervi. E terorizant. Se întoarse către fată. Bombardează locul ăsta de ani de zile, micuțo, spuse el cu un gest larg. De ani.

Și suflă un nor de fum.

În legătură cu treaba aia cu companiile aeriene, reluă Jerry, cu creionul gata să noteze. Care sunt cifrele?

Majoritatea companiilor iau contacte de locație de la Vientiane. Asta include întreținerea, pilotul, amortismentele, dar nu și carburantul. Poate că știai. Cel mai bine e să ai propriul avion. În felul acesta le ai pe amândouă. Profiți de asediu și te cărăbănești când totul ia sfârșit. Uită-te după copii, micuțo, îi spuse el fetei, trăgând din nou din țigară. Atâta vreme cât sunt copii, nu sunt necazuri. Când dispar copiii, e semn rău. Înseamnă că i-au ascuns. Întotdeauna să te uiți după copii.

Numita Lorraine se afera din nou cu aparatul ei de fotografiat. Ajunseră la un post de control rudimentar. Două santinele îi priviră trecând, șoferul neîncetînd. Se apropiară de o bifurcație și șoferul opri.

Fluviul, ordonă Keller. Spune-i să continue pe malul fluviului.

Jerry îi spuse. Tinerelul părea surprins: părea chiar gata să obiecteze, dar se răzgândi.

Copii în sate, zicea Keller. Copii pe front. Nicio diferență. În ambele situații, ei sunt ca sfârlezele de vânt. Soldații khmeri își iau familiile la război ca lucrul cel mai firesc din lume. Dacă moare tatăl, oricum nu va mai rămâne nimic pentru familie, așa că pot să-i urmeze pe militari, care au de mâncare. Un alt lucru, micuț, un alt lucru este că văduvele trebuie să se afle la fața locului pentru a cere dovada morții tatălui, înțelegi? Iată un aspect uman interesant pentru tine, nu-i așa, Westerby? Dacă nu o cer, comandantul va jura că sunt vii și va băga solda morților în buzunar. Dă-i 'nainte, nu te jena, spuse el, în timp ce ea scria. Dar să nu îți închipui că cineva va publica așa ceva. Războiul acesta s-a încheiat. Am dreptate, Westerby?

Finito, fu de acord Jerry.

Trebuie să fie simpatică, decise Jerry în mintea lui. Dacă Lizzie ar fi fost aici, ar fi văzut desigur partea amuzantă a lucrurilor și ar fi râs. Pe undeva, printre toate imitațiile ei, gândi el, trebuie să fie și un original pierdut, și el era hotărât să-l găsească. Șoferul se opri în dreptul unei bătrâne și o întrebă ceva în khmeră, dar ea își puse fața-n mâini și întoarse capul în altă parte.

De ce a făcut *asta*, pentru numele lui Dumnezeu? exclamă fata, furioasă. Nu voia nimeni să-i facă rău, iisuse!

- Sfioasă, spuse Keller, cu glas înăbușit.

În spatele lor, se auzi o nouă salvă de artilerie și era ca o ușă care se trântea, barând retragerea. Trecură pe lângă un *wat* și intrară într-o piață înconjurată cu case de lemn. Călugări în hainele lor de culoarea șofranului îi cercetau cu interes, dar fetele de la tarabe nu le dădură nicio atenție, copiii continuând să se joace cu cocoșii lor pitici.

La ce servește punctul ăla de control? întrebă fata, fotografi ind. Ne aflăm într-un loc periculos?

- Ajungem și acolo, micuț, ajungem. Acum, taci din gură!

În fața lor, Jerry putu distinge țacănitul armelor automate, un amestec de MI6 și AK-47. Un jeep răsărit

dintre copaci se năpusti către ei, viră în ultima secundă, bălăbănindu-se și călcând peste urmele adânci de roți săpate în drum. În aceeași clipă, soarele dispăru. Până atunci, îi găsiseră prezența ca pe ceva firesc, o lumină puternică și fluidă, spălată de ploi. Era martie și era sezonul uscat. Aceasta era Cambodgia, unde războiul, ca și crichetul, erau practicate doar pe vreme bună. Dar acum, se adunau nori negri, copacii se strângeau în jurul lor ca pe timp de iarnă, iar casele de lemn se înfundau în întuneric.

Cum se îmbracă khmerii roșii? întrebă fata cu un glas mai potolit. Au *uniforme*?

- Pene și o cârpă să le acopere rușinea, mugi Keller. Unii umblă chiar cu fundul gol.

Auzindu-l râzând, Jerry remarcă tensiunea din glasul său și zări cum îi tremura gheara când trăgea din țigară.

La naiba, micuțo, se îmbracă țărănește, pentru numele lui Dumnezeu! Poartă pijamalele astea negre.

E întotdeauna așa pustiu?

- Depinde, spuse Keller.

- Și sandale Ho Și Min, adăugă Jerry cu un aer distrat.

O pereche de păsări de apă, cu pene verzi, zbură deasupra drumeagului. Zgomotul focurilor de armă se auzea din ce în ce mai neclar.

N-aveai o fiică sau cam așa ceva? Ce s-a întâmplat cu ea? spuse Keller.

E bine. Foarte bine.

- Cum o cheamă?

- Catherine, spuse Jerry.

- Am impresia că ne îndepărtăm, spuse Lorraine dezamăgită.

Trecură pe lângă un cadavru fără brațe, uitat acolo. Muștele se așezaseră pe rănilor de pe față ca o lavă neagră.

Fac totdeauna asta? întrebă fata, curioasă.

- Să facă ce, micuțo?

- Să le ia încălțărilor?

Câteodată le iau, dar câteodată nu sunt măsura potrivită, spuse Keller, într-un nou acces ciudat de furie.

Unele vaci au coame, altele n-au, iar unele vaci e cai. Acum fii bună și taci, vrei? De unde ești?

Din Santa Barbara, spuse fata.

Brusc, pe margini nu mai erau copaci. Luară curba și se treziră din nou în plin câmp, cu fluviul pământiu curgând alături de ei. Fără să i se fi cerut, șoferul opri, apoi trase mașina înapoi sub copaci.

Unde-o ia? întrebă fata. Cine i-a spus să facă așa ceva?

Cred că-l îngrijorează pneurile, draga mea, spuse Jerry, încercând să facă o glumă.

La treizeci de dolari pe zi? spuse Keller, tot în glumă.

Dădură de o mică bătălie. În fața lor, dominând cotul fluviului, se afla un sat în ruine, pe un teren pustiu, puțin înălțat, fără un singur pom în picioare. Zidurile dărâmate erau albe, iar marginile lor zdrobite, galbene. Cu atât de puțină vegetație, locul evoca vestigiile unui fort al Legiunii Străine și poate că așa și era. La adăpostul zidurilor, erau adunate camioane cafenii, ca într-un șantier. Auziră câteva focuri, un țăcănit scurt. S-ar fi putut să fie vânători care trăgeau în rațe sălbătice. Un trasor lumină cerul, căzură trei obuze de mortier, pământul se zgâlțâi, mașina vibra, iar șoferul lăsă liniștit geamul din dreptul său, în timp ce Jerry făcea același lucru. Fata însă deschise portiera și se dădu jos, un picior perfect după celălalt. Scotocind prin micul ei sac negru de călătorie, scoase un teleobiectiv, îl răsuci în aparat și studie imaginea apropiată.

Asta e tot? întrebă ea neîncrezătoare. N-ar trebui să vedem și inamicul? Nu-i văd decât pe ai noștri și o mulțime de fum infect.

O! Aia sunt de partea cealaltă, micuțo, începu Keller.

Nu-i putem vedea?

Urmă o tăcere scurtă în timpul căreia cei doi bărbați se consultară din priviri.

Ascultă, spuse Keller. E doar un tur, de acord, micuțo? în materie de detalii, lucrurile sunt foarte variate. De acord?

Cred doar că ar fi grozav să vedem inamicul. Vreau o confruntare, Max. Zău, vreau. Îmi place.

Făcură câțiva pași pe jos.

Câteodată o faci ca să salvezi aparențele, gândi Jerry, alteori o faci pur și simplu pentru că nu ți-ai făcut treaba, doar dacă nu ești prea speriat. Alteori, te duci pentru a-ți reaminti că supraviețuirea este o întâmplare fericită. Dar, în majoritatea cazurilor, te duci pentru că merg și ceilalți; din *machismo* și pentru că dacă nu te bagi, nu simți. Pe vremuri, poate, Jerry se dusesse din rațiuni mult mai selecte. Pentru a se cunoaște pe sine: stilul Hemingway. Pentru a înălța pragul său de frică. Pentru că, în lupta, ca și în dragoste, dorința crește. După ce te vei aflat în tirul mitralierei, focurile izolate par ceva banal. Când obuzele te vor fi făcut bucăți, mitralierea e joc de copii, fie doar și pentru că impactul unui glonț îți lasă creierul la locul său, pe când șocul unui obuz ți-l scoate prin urechi. Și-apoi mai există și pacea: și-o aminti și pe aceasta. În momentele grele ale vieții sale – când nimic nu mergea, bani, copii, femei – cunoscuse un sentiment de pace, care venea din înțelegerea faptului că a rămâne în viață era singura sa responsabilitate. Dar de această dată – își zise el –, de această dată, motivul era cel mai stupid din câte se putea și aceasta pentru că umbla după un pilot complet drogat, care cunoaște un bărbat, care o avusese pe Lizzie Worthington ca amantă. Umblau încet pentru că fetei, în fusta ei scurtă, îi era greu să-și găsească drumul printre urmele alunecoase de roți.

Frumoasă puicuță, murmură Keller.

Făcută pentru așa ceva, aprobă Jerry.

Cu oarecare jenă, Jerry își aminti că în Congo își făceau confidențe, mărturisindu-și amorurile și slăbiciunile. Pentru a-și păstra echilibrul, fata își balansa brațele desfăcute.

„Nu întinde brațele, gândi Jerry, pentru numele lui Hristos, nu le întinde. Așa sunt împușcați fotografii”.

Continuă să mergi, micuț, spuse Keller cu un glas ușor ascuțit. Nu gândi la nimic. Umblă. Vrei să ne întoarcem, Westerby?

Ocoliră un băiețel care se juca singur-singurel în

țărână cu pietricele. Jerry se întrebă dacă nu surzise din cauza obuzelor. Aruncă o privire în urmă. Mercedesul era încă parcat printre copaci. În față, zări oameni în poziție de tragere, culcați printre ruine, mult mai mulți bărbați decât ar fi crezut. Zgomotul se înteti dintr-odată. Pe malul celălalt, două bombe explodară în miezul incendiului. Tancurile T28 încercau să împrăstie flăcările. O schijă ricoșa și mușcă din malul de sub ei, împrôșcând noroi umed și praf. Un țăran îi depăși senin, călare pe o bicicletă. Intră în sat, îl traversă și ieși din el, trecând fără grabă pe lângă ruine și înfundându-se în pâlcul de pomi din spate. Nimeni nu trase în el, nimeni nu-l luă la întrebări. Putea fi unul de-ai lor sau unul de-ai noștri, zise Jerry. Se dusesse în oraș cu o seară înainte, aruncase în aer un cinematograf cu o bombă din plastic și iată-l, acum, se reîntorcea la ai săi.

Iisuse, strigă fata râzând, cum de nu ne-am gândit la biciclete.

Într-un zgomot de cărămizi care cădeau, o rafală de mitraliere lovi tot ce era împrejurul lor. Sub ei, în malul râului, prin mila lui Dumnezeu, se desena o linie de mici lăcașuri individuale de tragere, scobite în noroi. Jerry le reperase deja. Apucând fata, o trânti la pământ. Keller era deja pe burtă. Lungit lângă ea, Jerry încercă o profundă lipsă de interes. „Mai bine un glonț ori două aici, decât să mă aleg cu ce s-a ales Frostie”. Gloanțele aruncau perdele de noroi și șuierau deasupra drumului. Stăteau lungiți pe pământ, așteptând să se potolească tirul. Fata privea surâzând spre malul de dincolo, cu un aer excitat. Avea ochi albaștri, păr blond, tip arian. Un obuz de mortier căzu exact în spatele lor și, pentru a doua oară, Jerry o lipi de pământ. Suflul îi mătură și, când trecu, bulgari de pământ zburau în aer ca o ofrandă pentru îmblânzirea spiritelor, dar ea se ridică în picioare zâmbind în continuare. „Când Pentagonul se gândește la civilizație, își zise Jerry, se gândește la tine”. În fort, lupta se înăsprise brusc. Camioanele dispăruseră, se adunase un vâl dens de praf, lumina și bubuitul mortierelor nu încetau, tirul

mitralierelor ușoare se întetise de ambele părți. Fața ciupită a lui Keller părea albă ca varul de dincolo de marginea adăpostului său.

— Khmerii roșii i-au strâns de coaie, strigă el. Peste fluviu, în față, și acum din flancul celălalt. N-ar fi trebuit s-o luăm pe drumul ăsta.

„Hristoase, gândi Jerry, în timp ce-i reveneau în minte și restul amintirilor, eu și Keller ne-am bătut cândva și pentru o fată”. Încercă să-și amintească cine era fata și cine câștigase.

Așteptară, schimbul de focuri se opri. Se reîntoarseră la mașină și ajunseră la bifurcație la timp pentru a se întâlni cu convoiul în retragere. Morți și răniți erau răspândiți pe marginea drumului și femeile stăteau ghemuite printre ei, făcând vânt cu frunze de palmier, fețelor împietrite. Ieșiră din nou din mașină. Refugiații împingeau bivoli, cotigi, se împingeau unul pe altul, strigau după porcii lor și după copiii lor. O bătrână urlă către aparatul de fotografiat al fetei crezând că teleobiectivul era țeava unei arme. Se auzeau și zgomote pe care Jerry nu reușea să le localizeze, precum și țârâit de sonerii de bicicletă și gemete și sunete pe care putea să le localizeze, ca horcăielile muribunzilor și zgomotul surd al unui tir de mortiere ce se apropia. Keller alerga pe lângă un camion, încercând să găsească un ofițer ce vorbea englezește; Jerry țopăia pe lângă el, strigând aceleași întrebări în franceză.

Ah! La dracu', spuse Keller plictisit deodată. Hai acasă. Și cu o voce de boiernaș englez de țară: *Oamenii* ăștia, *zgomotul* ăsta, explică el.

Se reîntoarseră la Mercedes.

Un timp se găsiră prinși în coloană, cu camioanele care-i împingeau la marginea drumului și cu refugiații care ciocăneau politicos în geam, rugându-i să-i ia. La un moment dat, Jerry crezu că-l vede pe Pupă-l-Moartea Fritul pe șaua din spate a unei motociclete militare. La următoarea bifurcație, Keller îi ordonă șoferului să vireze la stânga.

E mai liniște pe-aici, spuse el, și își puse mâna bună pe genunchiul fetei.

Jerry se gândea însă la Frost zăcând la morgă și la paloarea fălcii sale înțepenite într-un urlet.

Mama mi-a spus *întotdeauna*, declară Keller cu un accent târăgănat țărănesc: „Fiule, nu te întoarce niciodată prin junglă pe drumul pe care te-ai dus” Micuț!

— Da?

Micuț, tocmai ți-ai pierdut fecioria. Umilele mele felicitări.

Mâna-i alunecă puțin mai sus.

De jur-împrejur, se auzea zgomotul apei curgând din atâtea țevi găurite și începu să plouă cu găleata. Trecură pe lângă un sat plin de găini zburătoare. Un scaun de frizer era abandonat gol în ploaie. Jerry se întoarse spre Keller.

Povestea asta cu economia de asediu, reluă el. Forțele pieței și așa mai departe. Crezi că toată istoria asta va trece?

S-ar putea, spuse Keller pe un ton detașat. S-a mai terminat câteodată. Dar călătorește.

Cine sunt principalii operatori?

Keller numi câțiva dintre ei.

Indocharter?

Indocharter între alții, spuse Keller.

Jerry lansă o întrebare cu bătaie lungă.

E un măscărici pe care-l cheamă Charlie Marshall, care face pe pilotul pentru ei, pe jumătate chinez. Mi-a spus cineva că ăsta ar vorbi. Îl cunoști?

— Nu.

Jerry își spuse că mersese destul de departe.

Ce aparate folosesc în general?

Ce găsesc. DC4, orice. Unul nu este suficient. Ai nevoie de două cel puțin, zbori cu unul, îl desfaci pe-al doilea pentru piese. E mai ieftin să ai un avion la sol și să-l demonteze, decât să mituiești vameșii ca să-ți elibereze piesele din vamă.

Și ce profit ai?

- Enorm.

- E mult opiu pe-aici?

O întreagă rafinărie pe Bassac, pentru numele lui Dumnezeu! Ai zice că e o instalație de pe vremea prohibiției. Pot să-ți aranjez o vizită, dacă asta te interesează.

Numita Lorraine era la fereastră, uitându-se cum cădea ploaia.

Nu văd niciun fel de copii, Max, anunță ea. Mi-ai spus să mă uit după copii, atâta tot. Ei bine, m-am uitat și au dispărut.

Șoferul opri mașina.

Plouă și am citit undeva că atunci când plouă copiilor din Asia le place să iasă afară și să se joace. Așa că, unde sunt copiii? zise ea.

Dar Jerry nu asculta ce spunea în legătură cu cele citite. Aplecându-se și uitându-se prin parbriz văzu ceea ce văzuse șoferul și simți că i se usucă gâtul.

Tu ești șeful, bătrâne, spuse Keller încetișor. Mașina ta, războiul tău și fata ta.

În oglinda retrovizoare, spre durerea lui, Jerry observă fața de piatră ponce a lui Keller, sfâșiată între experiență și neputință.

Înaintează către ei încet, spuse Jerry când simți că nu mai poate răbda. *Lentement*.

Așa e bine, zise Keller. Fă așa.

La cincizeci de metri în fața lor, învăluit în ploaia torențială, un camion cenușiu se oprise de-a latul drumului, blocând trecerea. În oglinda retrovizoare văzu că un altul se oprise în spatele lor, blocându-le retragerea.

Ar fi mai bine să le arătăm mâinile, spuse Keller răgușit.

Cu mâna sănătoasă, lăsă jos geamul. Fata și Jerry făcură și ei același lucru. Jerry șterse parbrizul aburit și puse mâinile pe bord. Șoferul ținea volanul cu ambele mâini la ora 12.

Nu le zâmbiți, nu le vorbiți, ordonă Jerry.

- Iisuse Hristoase, spuse Keller. Sfinte Dumnezeule!

În toată Asia, își zise Jerry, ziariștii aveau istorioarele

lor favorite despre ceea ce îți făceau khmerii roșii și majoritatea erau autentice. Până și Frost, în momentul acesta, ar fi fost recunoscător pentru sfârșitul său relativ liniștit. Știa ziariști care aveau otravă asupra lor sau care aveau un pistol ascuns ca să evite acest moment. Dacă ești prins, prima noapte este singura în care poți să fugi: înainte ca să-ți ia încălțărilor, sănătatea și Dumnezeu știe ce alte părți din tine. Prima noapte este singura ta șansă, spunea folclorul. Se întreba dacă ar trebui să repete acest lucru ca să audă și fata, dar nu voia să-l jignească pe Keller. Întâlnirea cu greu, într-una, cu motorul gemând. Ploaia cădea peste tot pe mașină, bătea darabana pe capotă și intra săgeți-săgeți pe geamurile deschise. „Dacă ne înfundăm, suntem sfârșiți”, gândi el. Camionul nu se mișcase din loc și nu se afla la mai mult de cincisprezece metri depărtare, un monstru lucitor sub aversă. În penumbra din cabina camionului, zăriră fețe supte care îi observau. În ultima clipă, camionul se dădu înapoi în desiş, lăsându-le exact atâta loc cât să treacă. Mercedesul zvâcni. Jerry fu nevoit să se apuce de stâlpul ușii, ca să nu se răstoarne peste șofer. Cele două roți din exterior patinară și gemură, capota basculă și era gata-gata să agațe aripa camionului.

N-are număr de înmatriculare, suflă Keller, lisuse Hristoase.

Nu te grăbi, îl avertiză Jerry pe șofer. *Toujours lentement*. Nu aprinde farurile.

Se uită în oglinda retrovizoare.

Și ăia erau pijamale negre? spuse fata excitată. Și nu m-ați lăsat nici măcar să fac o singură fotografie!

Nimeni nu suflă o vorbă.

Ce voiau? Pe cine voiau să atragă în ambuscadă? insistă ea.

- Pe altcineva, spuse Jerry, nu pe noi.
- Ne urmărește un tâmpit, zise Keller. Ce ne pasă?
- N-ar trebui să prevenim pe cineva?
- N-avem aparatură pentru așa ceva, spuse Keller.

Auziră focuri de armă în spatele lor, dar își

continuare drumul.

Tu-i mama ei de ploaie, murmură Keller ca pentru sine. De ce dracu' s-a pornit ploaia asta peste noi?

Ploaia se mai oprise.

Dar, iisuse, Max, protestă fata. Dacă ne-au ținut în felul acesta, de ce nu ne lichidează?

Înainte ca Max să-i poată răspunde, șoferul o făcu în locul lui, în franceză, cu o voce blândă și politicoasă, deși singurul care înțelegea fu Jerry.

Când vor dori să vină, vor veni, spuse el zâmbind în oglindă. Pe vreme rea. În timp ce americanii își vor mai adăuga cinci metri de beton la acoperișul ambasadei lor, în timp ce soldații vor sta ghemuiți cu căștile lor pe cap sub pomi, în timp ce ziariștii vor bea whisky, în timp ce generalii se vor afla în localurile în care se fumează opiu, khmerii roșii vor ieși din junglă și ne vor tăia gâtleurile.

Ce-a spus? întrebă Keller. Tradu, Westerby.

Mda, ce-a fost toată chestia *asta*? spuse fata. Părea ceva grozav, ca o sentință, sau ceva în felul ăsta.

N-am prea înțeles exact, bătrâne. A vorbit cam repede pentru mine.

Izbucniră în râs, prea zgomotos, iar șoferul de asemenea.

Și-n tot acest timp, își dădu seama Jerry, nu se gândise la altceva decât la Lizzie, nu la excluderea pericolului... ci dimpotrivă. La fel ca lumina splendidă a soarelui ce îi învăluisese acum, ea era premiul supraviețuirii sale.

La Phnom, același soare se zbenguia vesel pe marginea piscinei. În oraș nu plouase, însă o păcătoasă de rachetă căzuse lângă școala de fete, omorând opt sau nouă copii. Știristul din Sud se întorsese exact în acea clipă, după ce îi număraseră.

Și cum s-a descurcat Maxie cu poc-pocurile? îl întrebă el pe Jerry când se întâlniră în hol. Am impresia că nervii îi cam scârțâie la încheieturi.

Mută-ți mutra asta zâmbitoare din fața mea, îl sfătui Jerry, altfel ți-o lipesc de perete.

Zâmbind în continuare, sudistul se îndepărtă.

Ne-am putea întâlni mâine, îi spuse fata lui Jerry. Mâine e zi liberă.

În spatele ei, Keller urca scara încet, o siluetă adusă din spate, într-o cămașă cu o singură mânecă, ținându-se de balustradă.

Ne-am putea întâlni chiar și în seara asta, dacă vrei, spuse Lorraine.

Jerry rămase singur un timp în camera sa, scriindu-i o ilustrată lui Cât. Apoi se îndreptă către biroul lui Max. Mai avea să-i pună câteva întrebări în legătură cu Charlie Marshall, în plus, avea senzația că bătrânul Max i-ar aprecia compania. Odată rezolvată treaba asta, luă un triciclu și se duse din nou la casa lui Charlie Marshall, dar, deși lovi cu pumnii în ușă și strigă, tot ceea ce putu să vadă nu fură decât aceleași picioare la lumina lumânărilor. Dar fila ruptă din carnetul său de note dispăruse. Reveni în oraș și, având încă o oră de pierdut, se instala pe terasa unei cafenele, la stradă, într-unul dintre sutele de scaune goale, și bău încet un pahar de Pemod, amintindu-și cum, odinioară, fetele din oraș îl tachinau, atunci când treceau pe lângă el în micuțele lor șarete de răchită, șoptindu-i clișee de dragoste într-o franceză cântată. În seara aceasta, întunericul nu tremura la nimic altceva mai încântător decât zgomotele surde ale tirului de artilerie, auzite din când în când, în timp ce orașul, închis în sine, aștepta șocul.

Totuși, nu bombardamentul, ci tăcerea întreținea groaza. Ca și jungla însăși, această tăcere, și nu tirul tunurilor, era elementul natural al inamicului care se apropia.

Când un diplomat dorește să discute, prima idee care-i vine în minte este mâncarea, iar în cercurile diplomatice se cina devreme datorită regulilor camuflajului. Nu că diplomații ar fi făcut obiectul unor astfel de rigori, dar este un semn de încântătoare aroganță al diplomaților din lumea întreagă să presupună că ei sunt cei care dau exemplu - cui și cum, nici dracu' nu va ști

vreodată. Locuința consilierului se afla într-o enclavă plată, plină de verdeață, străjuind palatul lui Lon Noi. Pe alee, chiar în momentul în care sosea Jerry, o limuzină oficială își descărca ocupanții, sub supravegherea unui jeep înțesat de militari. E cineva din familia regală sau vreo față bisericească, își zise Jerry, coborând din taxi; dar nu era nimic mai mult decât un diplomat american și soția sa, sosiți la masă.

Ah! Trebuie să fiți domnul Westerby, spuse gazda sa.

Era înaltă, îmbrăcată la Harrods, și o amuza ideea unui *ziarist*, așa cum o amuza oricine care nu era diplomat și nu avea, mai ales, rangul de consilier.

John *moare* să vă cunoască, spuse ea cu elan, iar Jerry presupuse că încearcă să-l facă să se simtă bine.

Se alătură șirului celor veniți înainte, urcând scara. Gazda sa se afla în capul scării, un tip rigid, mustăcios, adus întrucâtva de spate, cu un aer juvenil, pe care Jerry îl asocia de obicei unui cleric.

Oh, perfect, formidabil. Sunteți jucătorul de crichet. Perfect. Avem prieteni comuni, nu-i așa? Mă tem că nu ni se permite să folosim balconul în seara aceasta, spuse el, aruncând o privire răutăcioasă spre colțul americanilor. Oamenii buni sunt prea puțini, după cum se pare. Trebuie să stea ascunși. Ați văzut unde ați fost plasat? Întinse un deget imperios către planul mesei, încadrat într-o ramă de piele, arătându-i locul. Hai să te prezint câtorva. Treabă de un minut, îl trase de-o parte, însă foarte ușor. Totul trece prin mine, nu-i așa? Am precizat clar asta. Nu-i lăsa să te înghesuie într-un colț. E o mică neînțelegere, dacă mă urmărești. Pe plan local. Nu-i problema ta.

Americanul mai în vârstă păruse la prima vedere mic de statură, fiind smead și îngrijit, dar când se ridică în picioare pentru a-i strânge mâna lui Jerry, era aproape de înălțimea acestuia. Purta o haină în carouri, de borangic, și avea în mâna stângă un walkie-talkie, într-un etui negru de plastic. Ochii săi căprui erau inteligenți, dar mult prea respectuoși și, în timp ce-și strângeau mâinile, o voce interioară îi suflă lui Jerry: „un Văr”.

încântat să vă cunosc, domnule Westerby. Înțeleg că veniți de la Hong Kong. Guvernatorul dumneavoastră îmi este un foarte bun prieten. Beckie, ți-l prezint pe domnul Westerby, un prieten al guvernatorului Hong Kongului și un bun prieten al lui John, gazda noastră.

Arată spre o femeie planturoasă, înhămată în bijuterii de argint mat, ciocănite de mână, așa cum se găseau pe piață, îmbrăcămintea ei viu colorată flutura în juru-i într-o împestrițală asiatică.

Oh, domnul *Westerby*, spuse ea, de la Hong Kong. *Bună!*

Ceilalți invitați alcătuiau un amestec de negustori locali. Soțiile lor erau eurasiene, franțuzoaice și corsicane. Un băiat lovi un gong de argint. Plafonul sufrageriei era betonat, dar când pătrunseră în aceasta, Jerry văzu câteva priviri îndreptate în sus, pentru a se asigura. Un cartonaș argintiu îl informa că era „onorabilul J. Westerby”, un meniu într-o ramă de argint îi promitea *roast beef à l'anglaise*. Candelabre de argint, cu lungi lumânări tip catedrală; tineri cambodgien! zburau de colo-colo și se plecau până la jumătate cu tăvi cu mâncare pregătite în aceeași dimineață, atunci când nu era întrerupt curentul electric. O prea călătorită frumusețe franceză stătea la dreapta lui Jerry, cu o batistă de dantelă între sâni. Ținea o altă batistă în mână și, ori de câte ori bea sau mânca, își ștergea gura ei mică. Potrivit cartonașului din fața tacâmului, era contesa Sylvia.

„*Je suis très, très diplômée*, îi șopti ea lui Jerry în timp ce ciugulea și se ștergea. *J'ai fait la science politique, mécanique et l'électricité générale*. În ianuarie, mi-a fost rău de la inimă. Acum mă refac.

Ah, în ce mă privește, nu sunt calificat în *nimic*, insistă Jerry, împingând gluma mult prea departe. Om bun la toate, dar care nu le stăpânește pe niciuna, așa suntem noi.

Ca să traducă treaba asta în franceză, îi luă destul de mult timp și încă se mai chinuia când, de undeva, destul de aproape se auzi o rafală de mitralieră mult prea lungă pentru sănătatea armei. Nu se auziră împușcături în

replică. Conversația se opri.

Vreun idiot care trage în șopârle, spuse consilierul și nevastă-sa râse drăgăstos către el din capătul celălalt al mesei, ca și cum războiul era un joc de societate, pe care îl pregătiseră ei înșiși pentru invitații lor.

Se făcu liniște din nou, mai adâncă și mai stăruitoare decât înainte. Micuța contesă își puse furculița pe farfurie și aceasta zăngăni ca un tramvai în noapte.

Dieu, zise ea.

Brusc, toată lumea începu să vorbească. Americanca îl întrebă pe Jerry unde își *petrecuse* tinerețea și, când terminară, îl întrebă unde *locuia*, așa că Jerry îi indică Thurloe Square, adresa Scumpei alea bătrâne, pentru că nu avea niciun chef să vorbească despre Toscana.

Avem pământ în Vermont, spuse ea cu fermitate, dar încă n-am construit nimic acolo.

Două rachete căzură în același timp. Jerry calculă că trebuie să fi fost la est, la mai puțin de un kilometru. Uitându-se împrejur să vadă dacă ferestrele erau închise, Jerry surprinse ochii căprui ai soțului americancei fixați asupra lui, cu misterioasă insistență.

Aveți ceva planuri pentru mâine, domnule Westerby?

- Nimic special.

- Dacă putem face ceva, vă rog să mă anunțați.

- Mulțumesc, spuse Jerry, dar avea impresia că nu aceasta era întrebarea.

Un comerciant elvețian, cu o față deșteaptă, știa o poveste caraghioasă. Se folosi de prezența lui Jerry ca să o repete.

Nu demult, spuse el, întregul oraș răsunase de împușcături, domnule Westerby. Era gata-gata să murim cu toții. *Absolut*. „În noaptea asta vom muri!” mi-am spus. De toate: obuze, gloanțe trasoare revărsându-se în cer, muniție în valoare de un milion de dolari, așa am auzit după aceea. Ore în șir. Unii dintre prietenii mei au mers de la unul la altul să-și ia adio.

În timp ce vorbea, o armată de furnici ieși de sub masă și începu să avanseze în coloană de câte unul, peste

fața de masă de damasc perfect spălată, ocolind cu grijă candelabrele de argint și vasul cu flori din care se revărsa hibiscus.

Americanii, continuă comerciantul, trimiteau mesaje radio peste tot, țopăiau de colo-colo; am luat în considerație cu foarte mare atenție plasamentul nostru pe lista de evacuare, dar, lucru caraghios, știți: telefoanele erau în funcțiune, chiar și electricitatea. Și care s-a dovedit a fi ținta?

Râdeau deja isteric.

Broaștele, niște *broaște* foarte hulpave!

Broaște râioase, îl corectă cineva, dar asta nu îi opri pe ceilalți din râs.

Diplomatul american, un model de autoironie curtenitoare, oferi un epilog amuzant:

Cambodgienii au o veche superstiție, domnule Westerby. Când este eclipsă de lună, trebuie să faci o mulțime de zgomot. Trebuie să lansezi focuri de artificii, trebuie să bați în cutii de tablă sau, și mai bine, să tragi cu muniție în valoare de un milion de dolari. Deoarece, dacă nu o faci, ei bine, broaștele vor înghiți luna. *Trebuia* să o fi știut, dar *n-am* știut-o, și, ca atare, am părut de-a dreptul ridicoli, foarte ridicoli, spuse el mândru.

Recunosc și mă tem că ai fost cam găgăuță atunci, bătrâne, rosti consilierul satisfăcut.

Cu toate că zâmbetul americanului rămăsese sincer și deschis, în ochii săi se putea citi ceva mult mai insistent, ca un mesaj între profesioniști.

Cineva vorbea despre servitori și despre fatalismul lor uluitor. O detonare izolată, puternică și aparent foarte apropiată, puse capăt acestui număr. În timp ce contesa Sylvia căuta mâna lui Jerry, gazda îi zâmbi soțului ei, cu un aer interogativ, de la celălalt capăt al mesei.

John, dragule, era spre noi sau dinspre noi? întrebă ea cu glasul cel mai monden posibil.

Spre ei, replică el, râzând. O, spre ei, fără doar și poate. Întreabă-l pe prietenul tău, ziaristul, dacă nu mă crezi. A trecut prin câteva războaie, nu-i așa, Westerby?

După care liniștea, o dată în plus, îi învăluie, ca un subiect interzis. Americanca se agăță iar de bucata aceea de pământ din Vermont. Poate, la urma urmei, ar *trebui* să construiască ceva acolo. Poate, la urma urmei, era și timpul.

Poate, ar trebui să-i *scriem* arhitectului aceuia, spuse ea.

- Poate, într-adevăr, recunosc soțul ei.

După care, se trezire în plină bătălie generală. O lungă rafală de pușcă mitralieră trasă din apropiere luminează rufe puse la uscat în grădină, iar un grup de mitraliere, trebuie să fi fost vreo douăzeci, începuse să țacăne cu foc susținut și disperat. La lumina focurilor de armă, puteau fi văzuți servitorii fugind pentru a se adăposti în casă, și peste zgomotul salvelor se auziră ordine date și primite, urlet după urlet, și bătaia nebună a gongurilor. În încăpere nu mișca nimeni, cu excepția diplomatului american, care își duse la gură aparatul walkie-talkie, scoase o antenă și murmură ceva, înainte de a-l lipi de ureche. Jerry se uită în jos și văzu mâna contesei strângând-o cu încredere pe a sa. Obrazul ei îi atinse ușor umărul. Focul slăbi în intensitate. Auzi zgomotul surd al unui obuz de calibru mic căzut în apropiere. Nicio vibrație, doar flăcările lumânărilor pâlpâiră pentru a-l saluta, iar pe gheridonul șemineului două invitații grele se răsturnară cu un pocnet mic și rămaseră culcate, singurele victime identificabile. Apoi, în sfârșit, ca ultim zgomot izolat, auziră scâncetul unui motor, care își lua zborul, ca plânsul îndepărtat al unui copil. Fu acoperit de râsul degajat al consilierului, care i se adresa soției sale:

A, ei bine, mă tem că de data asta *n-a fost* eclipsă, nu-i așa, Hills? Acesta este avantajul de a-l avea pe Lon Noi ca vecin. Din când în când, unul dintre piloții săi se satură de faptul că este prost plătit și atunci ia un avion și trage o rafală asupra palatului. Iubito, nu vrei să ieși fetele să-și dreagă machiajul și să facă ceea ce aveți toate de făcut?

„Asta-i furie”, hotărî Jerry în sine, prinzând din nou privirea americanului. E ca un tip care are misiunea

de a vedea de săraci și trebuie să-și piardă timpul cu bogătașii.

Jerry, consilierul și americanul stăteau în picioare și tăceau în biroul de la parter. Consilierul avea un aer de timiditate hapsână.

Ei bine, da, spuse el. Acum că v-am pus pe amândoi la curent, poate ar trebui să vă las să aranjați treburile. E whisky în carafa, e-n regulă, Westerby?

E-n regulă, John, spuse americanul, însă consilierul păru că nu aude.

Ține minte, Westerby, mandatul este *al nostru*, nu-i așa? Noi ținem patul cald. Ai înțeles?

Și cu o mișcare a degetului plină de semnificație, se făcu nevăzut.

Biroul, luminat cu lumânări, era o încăpere mică, masculină, fără oglinzi sau tablouri, având un plafon din bârne de tec și o masă de lucru metalică, verde. Încercai sentimentul că o liniște mormântală se instalase în întunericul de afară, dar șopârlele și broaștele-bou ar fi zăpăcit și cel mai sofisticat microfon.

Auzi, lasă-mă pe mine, spuse americanul, oprindu-l pe Jerry din drumul său spre bufet, și dădu un întreg spectacol din obținerea dozajului corect. Apă sau sifon, nu mă lăsa să fac din el o poșircă. Mi se pare o cale destul de ocolită de a face să se întâlnească doi prieteni, spuse americanul, cu o voce crispată, încâlcită, de lângă bufet, unde turna în pahare.

Cam așa.

John e un tip nemaipomenit, dar ține prea mult la protocol. Ai voștri nu au resurse aici pentru moment, dar au cu siguranță drepturi, așa că John dorește să se asigure că nu va pierde definitiv mingea din terenul lui. Înțeleg punctul său de vedere, numai că uneori lucrurile iau mai mult timp.

Îi întinse lui Jerry un plic lung, cafeniu, pe care-l scoase din buzunarul interior al hainei cadrilate și, cu aceeași privire intensă pe care o avusese mai adineauri, îl urmări cum rupe sigiliul. Foaia de hârtie avea aspectul

puțin ars al unei fotocopii.

Undeva, un copil suspină, apoi tăcu. „Garajul, gândi el: servitorii au umplut garajul cu refugiați, iar consilierul nu trebuie să știe”.

Serviciul Antidrog Saigon semnalează Charlie MARSHALL, repet MARSHALL, programat aterizare Battambang, oră de sosire estimativă 19: 30, mâine via Pailin... aparat Carvair DC 4 transformat, marcaj Indocharter evidente anunță mărfuri diverse... programat să continue spre Phnom Penh.

Citi apoi ora și data transmisiunii și furia îl cuprinse ca un uragan. Își aminti felul în care se preumbla el pe jos prin Bangkok și de plimbarea tâmpită cu taxiul de astăzi, cu Keller și fata, și, rostind un lisuse *Hristoase*, trânti mesajul pe masa dintre ei.

De când stai cu fundul pe ea? Nu e mâine. E-n noaptea asta!

Din păcate, gazda noastră nu a putut aranja nunta mai devreme. Are un program monden foarte încărcat. Succes.

La fel de furios ca și Jerry, luă mesajul fără să spună un cuvânt, îl strecură în buzunarul hainei și dispăru sus, la nevastă-sa, care era ocupată cu admirarea colecției anoste de statuete Buddha furate a gazdei sale.

Rămase singur. O rachetă căzu și de această dată foarte aproape. Lumânările se stinseră și cerul nopții păru să se despice sub tensiunea acestui război de iluzii, de comedie muzicală. Mitralierele, nepăsătoare, făceau ecou vacarmului. Mica încăpere goală, cu podeaua ei placată cu gresie, tremura și vibra ca un aparat de bruiaj.

Dar se opri din nou brusc, cufundând orașul în liniște.

E ceva în neregulă, bătrâne? se interesă bine dispus consilierul din prag. Te-a zgândărit yankeul, nu-i așa? S-ar spune că doresc să guverneze lumea de unii singuri acum.

Voi avea nevoie de șase ore, spuse Jerry.

Consilierul nu-l urmărea prea bine. Explicându-i cum mergea treaba, Jerry se grăbi să dispară în noapte.

Ai cu ce să mergi, nu-i așa, bătrâne? Pe-aici. Altfel, te

împuşcă. Ai grijă cum mergi.

Mergea cu paşi mari şi repezi, mânat de iritare şi dezgust. Era mult după ora stingerii, nu erau nici felinare, nici stele. Luna dispăruse, iar scârţâitul tălpilor lui de crep îl însoţea ca un tovarăş invizibil şi nedorit. Singura lumină venea dinspre perimetrul palatului, de peste drum, dar nu ajungea pe trotuarul pe care mergea Jerry. Ziduri înalte străjuiau clădirea, reţele de sârmă ghimpată încoronau zidurile, ţevile tunurilor antiaeriene uşoare aruncau raze arămii pe cerul întunecat şi mut al nopţii. Soldaţii tineri moţăiau în grupuri şi, când Jerry trecu pe lângă ei, se auziră din nou bătând gongurile: şeful gărzii îşi ţinea astfel santinelele treze. Nu era circulaţie de maşini, dar, între posturile de santinelă, refugiaţii îşi instalaseră propriile sălaşuri de noapte într-o coloană lungă pe trotuar. Unii dintre ei se înfăşuraseră în fâşii de prelată maronie, alţii erau culcaţi pe scânduri, iar alţii găteau la focuri mici, cu toate că Dumnezeu ştie de unde găsiseră ceva de mâncare. Alţii stăteau în mici grupuri, faţă în faţă, ca la un cocteil. Pe un car de boi, o fetiţă stătea lungită împreună cu un băieţel, copii de vârsta lui Cât, când o văzuse ultima oară în came şi oase. Dar dinspre sutele acestea de oameni nu răzbătea niciun sunet şi, după ce se îndepărtă un pic, se întoarse de-adevăratelea şi scrută noaptea, asigurându-se că mai erau încă acolo. Dacă mai erau, întunericul şi tăcerea îi ascundeau. Se gândi la dineu. Avusese loc pe alt tărâm, într-un univers dintre cele mai diferite. El n-avea nimic de-a face cu ceea ce se întâmpla aici şi totuşi, într-un anumit fel, contribuise la dezastru.

„Ține minte, mandatul este al nostru, nu-i așa? Noi ținem patul cald”.

Fără niciun motiv, sudoarea începu să-i iasă prin piele şi aerul nopţii nu-l mai răcorea. Întunericul era tot atât de fierbinte ca şi lumina zilei. În faţa lui, în oraş, o rachetă răătă-cită căzu la întâmplare, apoi alte două. „Se strecoară în orezării, până în momentul în care ajung în limita bătaii”, gândi el. Sunt culcaţi acolo ținând în braţe bucăţile lor de ţeava şi mica lor bombă, apoi o lansează şi fug

mâncând pământul spre junglă. Palatul se afla în spatele lui. O baterie trase o salvă și, timp de câteva secunde, putu să distingă drumul la lumina rafalelor. Drumul era larg, era un bulevard și, atât cât putu, se strădui să meargă pe mijlocul său. Din loc în loc, vedea deschiderile străzilor laterale, ce defilau cu regularitate geometrică. Dacă se înclina, putea vedea chiar vârful copacilor retrăgându-se în cerul mai palid. La un moment dat, îl depăși un triciclu în trap mărunț, legănându-se nervos când luă curba, lovind bordura și apoi redresându-se. Se gândi să strige la el, dar preferă să-și continue drumul pe jos. O voce bărbătească îl salută nesigur din întuneric. O șoptă, nimic indiscret.

— *Bonsoir, monsieur, bonsoir.*

Santinelele erau așezate la fiecare sută de metri, câte una, câte două, ținând carabinele cu ambele mâini. Murmurele lor îi ajungeau la urechi ca niște invitații, dar Jerry era tot timpul atent și-și ținea mâinile depărtate de buzunare, ca aceștia să i le poată vedea. Unii, zărindu-l pe acest alb uriaș, transpirat, râdeau și-i făceau semn cu mâna să-și vadă de drum. Alții îl opreau, cu pistolul îndreptat spre el, îl cercetau cu seriozitate la lumina lanternelor de bicicletă și-i puneau întrebări ca să-și mai exerseze franceza. Alții îi cereau țigări, iar el le dădea, își scoase haina learcă de sudoare și-și descheie nasturii cămășii până la curea, dar aerul continua să nu-l răcorească și el se întrebă din nou dacă nu cumva avea febră sau dacă nu cumva, precum în noaptea trecută la Bangkok, n-avea să se trezească în dormitorul său, ghemuit în întuneric, așteptând să-i zdrobească creierii cuiva cu veioza.

Luna apăru învăluită în spuma norilor de ploaie. La lumina ei, hotelul său dădea impresia unei fortărețe baricadate. Ajunse la zidul grădinii și-l urmă, spre stânga, de-a lungul șirului de copaci, până la cotul următor. Își aruncă haina peste zid și-l trecu cu greu. Traversa peluza până la scări, împinse ușa către hol și se dădu înapoi cu un strigăt de dezgust. Holul era cufundat în beznă, cu excepția unei singure raze de lună înfășurate în jurul larvei

brune, nude, a unui trup uman.

Vous desirez, monsieur? întrebă o voce amabilă.

Era paznicul de noapte, așezat în hamacul său, care dormea sub o plasă de țânțari.

Omul îi întinse o cheie și un mesaj și acceptă fără niciun cuvânt bacșișul său. Jerry își aprinse bricheta și citi biletul.

Iubiture, sunt în camera 28 și n-am pe nimeni alături de mine. Vino să mă vezi. L.

„Ce-am de pierdut? se gândi el. Poate mă mai pune pe picioare”. Urcă scările până la etajul doi, uitând cât de îngrozitor de banală era, gândindu-se la picioarele ei lungi și la crupa ei unduitoare, în timp ce se chinuia să meargă printre urmele camioanelor de-a lungul fluviului. Ochii ei ca floarea-soarelui și seriozitatea ei în întregime americană, când stătea întinsă la pământ, gândindu-se doar la propria sa dorință de a simți o atingere omenească. „Cui îi mai pasă de Keller, gândi el. Să ții pe cineva în brațe înseamnă să exiști. Poate că și ei îi este frică”. Ciocăni la ușă, așteptă și împinse.

Lorraine? Eu sunt, Westerby.

Nu se întâmplă nimic. Înainta pe dibuite către pat, conștient de absența oricărui miros de femeie, fie chiar de pudră sau de deodorant. În calea sa văzu la aceeași lumină a lunii spectacolul înfiorător de familiar al blugilor, al ghetelor grele și al unui Olivetti portabil prăpădit, care se asemena întrucâtva cu al său.

Mai fă un pas și e viol în toată regula, spuse Luke scoțând dopul de la sticla de pe noptieră.

Capitolul 16

Prieteni de-ai lui Charlie Marshall

Se strecură afară înainte de a se face ziuă, după ce dormise pe podeaua camerei lui Luke. Își luă mașina sa de scris și sacul de umăr, cu toate că nu se aștepta să folosească vreunul din ele. Îi lăsă un bilet lui Keller, cerându-i să-i telegrafieze lui Stubbs că urmărea în continuare problema asediului în provincie. Îl durea spatele din cauza parchetului și capul din cauza sticlei.

După cum spunea, Luke venise să urmărească luptele: biroul îi obținuse o permisie de la Marele Moo. Jake Chiu, irascibilul său proprietar, îl aruncase în cele din urmă afară din apartament.

Sunt sărac lipit, Westerby! exclamase el și începuse să se plimbe văicărindu-se prin cameră. *Sărac lipit*, până când Jerry, ca să poată dormi și el un pic și să-i potolească pe vecinii care loveau cu pumnii în ziduri, scosese de pe inel cheia de rezervă a apartamentului și i-o aruncă.

Până la reîntoarcerea mea, îl avertizase el. Apoi, *afară!* Ai înțeles?

Jerry îl întrebase despre povestea cu Frost. Lui Luke îi ieșise complet din minte și fusese nevoit să-i reamintească despre ce era vorba.

Ah, *el*, spusese acesta. *El*. Da! Ei bine, se vorbește că a fost obraznic cu Triadele și s-ar putea ca peste vreo sută de ani zvonurile să se confirme, dar, între timp, cui îi pasă?

Somnul însă îl ocolise încă multă vreme, chiar și așa. Discutaseră aranjamentele pentru ziua respectivă. Luke propusese să-l urmeze pas cu pas pe Jerry. Să mori singur este plicticos, insistase el. Mai bine s-ar îmbăta amândoi și și-ar găsi niște curve. Jerry replicase că Luke va trebui să mai aștepte un timp până când să-și petreacă apusul împreună și că avea intenția să se ducă la pescuit și să se ducă singur.

Să pescuiești ce, pentru numele lui Dumnezeu? Dacă-i vorba despre un reportaj, să-l împărțim. Cine ți l-a pus pe Frost pe tavă? Unde te poți duce tu fără ca locul să nu fie înfrumusețat de prezența Fratelui Lukie?

Aproape oriunde, îi răspunsese Jerry lipsit de amabilitate și reușise să plece fără să-l trezească.

Se duse întâi în piață și înghiți cu sorbituri mici niște supă chinezească, studiind în timpul acesta rafturile și vitrinele prăvăliilor. Alese un tânăr indian care n-avea nimic altceva de oferit decât găleți de plastic, sticle de apă și măști și care vădea, cu toate acestea, un aer deosebit de prosper.

Și ce mai vinzi altceva, amice?

- Domnule, vând de toate tuturor domnilor.

Se învârtiră un timp în jurul cozii. Nu, spuse Jerry nu voia nimic de fumat și nimic de înghițit, nimic de mirosit și nimic pentru încheieturile mâinilor și nu, mulțumesc, cu tot respectul cuvenit numeroaselor și frumoaselor sale surori, verișorilor și tuturor tinerilor din cercul său, și celelalte nevoi ale lui Jerry erau satisfăcute.

Atunci oh, ce încântare, domnule! Sunteți un bărbat foarte fericit.

Căutam, *de fapt, conz* pentru un prieten, spuse Jerry.

Băiatul se uită atent în susul și în josul străzii și de data aceasta nu mai făcu pe vulpoiul.

Un prieten *prietenos*, domnule?

- Nu prea.

Împărțira același triciclu. Indianul avea un unchi care vindea statuete ale lui Buddha în piața de argint, iar unchiul avea în spatele prăvăliei o încăpere cu lacăte și cu ivăre la ușă. Pentru treizeci de dolari americani, Jerry cumpără un frumos Walther automat cafeniu, cu treizeci de încărcătoare. Ursarii de la Sarratt, gândi el, urcându-se din nou în triciclu, ar fi leșinat. În primul rând, pentru ceea ce numeau ei ținută incorectă, crima-crimelor. În al doilea rând, pentru că ei predica acea prostie plină de ifose cum că armele de calibru mic aduceau mai multă bătaie de cap decât foloase. Dar ar fi făcut o criză și mai mare dacă el și-ar fi trambalat pistolul său Webley de la Hong Kong, prin vamă la Bangkok, și de acolo la Phnom Penh, așa că, potrivit lui Jerry, puteau să se considere norocoși că nu se lansa în această aventură în pielea goală, oricare ar fi fost doctrina lor în săptămâna aceea. La aeroport nu era niciun avion către Bangkok, dar acolo nu era niciodată un avion către niciunde. Nu vedeai decât avioanele alea cu reacție argintii, cu încărcăturile lor de orez, care urlau la aterizare sau la decolare, și pistele se recăptuseau peste tot după avera de rachete din noaptea precedentă. Jerry urmărea venind camioanele pline cu pământ și culii care-l descărcau cu frenezie în cutiile de muniții. Într-o altă viață, hotărî el, voi intra în afaceri cu nisip și îl voi vinde orașelor

asediate.

În sala de așteptare, Jerry găsi un grupă de stewardese râzând la o cafeluță și, cu stilul său dezinvolt, li se alătură. O fată înaltă, care vorbea englezește, făcu o mutră neîncrezătoare și dispăru cu pașaportul lui și cu cinci dolari.

c'est impossible, îl asigurară ele în cor, în timp ce-o așteptau. *C'est tout occupé*.

Fata reveni surâzând.

Pilotul este *foarte* susceptibil, spuse ea. Dacă nu vă place, nu vă ia. Dar i-am arătat fotografia dumneavoastră și a acceptat să ia surplus de greutate. Are dreptul să ia treizeci și una de persoane, dar vă ia, nu-i pasă. O face din prietenie, dacă-i dați o mie cinci sute denali.

Avionul era două treimi gol, iar din găurile de glonț din aripi picurau lacrimi de rouă ca din niște răni nepansate.

La vremea aceea, Battambang era orașul cel mai sigur care mai subzista în acest arhipelag al lui Lon Noi, arhipelag ce devenea din ce în ce mai mic, și ultima fermă a capitalei, Phnom Penh. Timp de o oră survolară un teritoriu despre care se zicea că ar fi infestat de khmeri roșii, fără să zărească însă un singur suflet. În timp ce se roteau în aer, pregătindu-se de aterizare, cineva începu să tragă într-o doară din orezarii și pilotul fa-cu două viraje gratuite pentru a nu fi lovit, dar Jerry era mai preocupat să repereze configurația terenului înainte de aterizare: locurile de staționare; care piste erau civile și care erau militare; enclava înconjurată de sârmă ghimpată, ce cuprindea barăcile pentru mărfuri. Aterizară într-o atmosferă de abundență pastorală. Amplasamentele bateriilor erau înconjugate de floricele, găini grase și roșcate scurtau în gropile de obuz, erau apă și electricitate din abundență, cu toate că trebuia o săptămână pe puțin ca să trimiți o telegramă la Phnom Penh.

Jerry călca acum cu foarte multă precauție. Dorința de a-și păstra acoperirea era mai puternică decât oricând.

Onorabilul Gerald Westerby, distinsul ziarist, realizează un reportaj privind economia de asediu. „Când ești de statura mea, bătrâne, trebuie să ai un motiv al dracului de bun pentru tot ceea ce faci. Așa că dă drumul la ceață, cum se spune în jargonul Prăvăliei”. La biroul de informații, supravegheat de mai mulți oameni tăcuți, se interesă de numele celor mai bune hoteluri din oraș și notă două-trei, continuând să examineze dispunerea avioanelor și a clădirilor. Preumblându-se de la un birou la altul, întrebă ce posibilitate există să-și trimită cu un avion de marfa articolele la Phnom Penh, dar nimeni nu avea nici cea mai vagă idee. Continuând cercetarea discretă, își vântură cartea de credit pentru transmisii telegrafice, întrebând în continuare cum ar putea să ajungă la palatul guvernatorului, lăsând să se înțeleagă că ar putea să aibă treabă personal cu marele om. Devenise acum reporterul cel mai distins care fusese vreodată la Battambang. Între timp, reținuse ușile marcate „echipaj” și ușile marcate „privat” și localiza toaletele pentru bărbați, astfel încât, mai târziu, când era în siguranță, să-și poată face o schiță de plan a întregului hol, insistând asupra ieșirilor ce dădeau către partea înconjurată cu sârmă ghimpată a aeroportului. În cele din urmă, se interesă care dintre piloți se afla în oraș. Era prieten cu câțiva dintre ei, spuse el, așa că planul său – dacă va fi necesar – era probabil cel de a-i cere unuia dintre ei să-i ducă articolul în geanta sa de zbor. O stewardesă îi dădu numele de pe o listă și, în timp ce făcea acest lucru, Jerry întoarse ușurel lista pe dos și citi restul numelor. Zborul companiei Indocharter era înregistrat, dar nu era menționat numele pilotului.

Căpitanul Andreas mai zboară pentru Indocharter? întrebă el.

- *Le capitaine qui, monsieur?*

Andreas. Obişnuiam să-i spun André. Un tip mic de statură, care purta totdeauna ochelari de soare. Făcea curse la Kampong Cham.

Ea scutură din cap. Nu erau, spuse ea, decât căpitanul Marshall și căpitanul Ricardo, care zburau

pentru Indocharter, dacă căpitanul Ric se prăpădise într-un accident. Jerry se prefăcu că nu-l interesează, dar reținu în trecere că avionul Carvair al căpitanului Marshall urma să decoleze în acea după amiaza - așa cum era consemnat în mesajul care-i fusese transmis în seara precedentă -, dar că nu exista loc disponibil pentru marfa, totul fusese angajat, Indocharter era întotdeauna plin.

Știți cumva unde-aș putea da de el?

Căpitanul Marshall nu zboară niciodată dimineața, domnule.

Luă un taxi spre oraș. Cel mai bun hotel era un soi de adăpost plin de purici aflat pe strada principală. Strada însăși era strâmtă, puturoasă și asurzitoare. Un oraș asiatic înfloritor în devenire, care răsună de vacarmul Hondelor, înțesat cu Mercedesurile inutile ale celor care făcuseră avere peste noapte. Păstrându-și în continuare acoperirea de ziarist, luă o cameră și o plăti în avans, inclusiv „servicii speciale”, ceea ce nu însemna nimic exotic, ci doar cearșafuri curate în locul celor care mai păstrau încă urmele altor trupuri. Îi spuse șoferului să revină într-o oră. În virtutea obișnuinței, se asigură de o chitanță umflată. Își făcu un duș, se schimbă și îl ascultă amabil pe băiatul care-i arăta pe unde să se cațare după ora camuflajului, apoi ieși în căutarea unui mic dejun, întrucât nu era decât nouă dimineața.

Căra cu el mașina de scris și sacul de umăr. Nu văzu alți europeni. Zări împletitori de coșuri, vânzători de piei și vânzători de fructe și, încă o dată, inevitabilele sticle cu benzină furată, așezate de-a lungul trotuarului, așteptând ca un atac să le facă să sară în aer. Într-o oglindă agățată într-un copac, zări un dentist extrăgând dinții unui pacient așezat într-un scaun cu spătar înalt; dintele încă însângerat se adăuga pe firul de ață pe care se înșira captura din ziua aceea. Toate astea, Jerry le nota cu ostentație în carnetul său, așa cum se cuvenea unui reporter zelos al scenei sociale. De pe terasa unei cafenele, în timp ce lua o bere rece și pește proaspăt, supraveghea pe cealaltă parte a străzii birourile jengoase și ușile pe

jumătate cu geamuri, purtând inscripția „Indocharter44 Așteptă să vină să deschidă cineva. Nu veni nimeni. „Căpitanul Marshall nu zboară niciodată dimineța, domnule.44 într-o farmacie, care se specializase în biciclete pentru copii, cumpără o rolă de leucoplast și, reîntors în camera sa, își fixă Waltherul în dreptul coastelor ca să nu-l lase să atârne de centură. Astfel echipat, temerarul ziarist pomi să trăiască noi episoade în cadrul activității care-i servea de acoperire, ceea ce uneori, în psihologia unui agent operativ, nu este mai mult decât un act gratuit de autojustificare când începe să se încingă treaba.

Guvernatorul locuia la marginea orașului, în spatele unei verande, al unui portic în stil colonial francez și al unui secretariat de șaptezeci de persoane. Vasta intrare, din beton armat, ducea la o sală de așteptare niciodată terminată și, în spatele acesteia, la birouri mult mai mici. După cincizeci de minute de așteptare, Jerry fu admis într-unul din acestea, în prezența prea puțin impresionantă a unui slăbuț și foarte bătrân cambodgian, îmbrăcat în negru, trimis de Phnom Penh să se ocupe de corespondenții rău mirositori. Se zvonea că era fiul unui general și că el era acela care gira ramura din Battambang a afacerii familiale cu opiu. Biroul său era prea mare pentru el însuși. Mai mulți asistenți leneveau pe-acolo și toți aveau un aer foarte sever. Unul dintre ei purta o uniformă cu o grămadă de barete de medalii. Deci, Jerry ceru informații despre situația existentă și reținu o listă de mai multe visuri încântătoare: că inamicul comunist era practic bătut, că se punea serios problema de a redeschide întregul sistem rutier național, că turismul era industria de vârf a provinciei. Fiul generalului vorbea o franceză curgătoare și frumoasă și era evident că-i făcea plăcere să se audă, întrucât ținea ochii pe jumătate închiși și surâdea când vorbea, ca și când ar fi ascultat muzica preferată.

Dacă-mi permiteți, domnule, aș vrea să-nchei cu un cuvânt de avertisment pentru țara dumneavoastră. Sunteți american?

Englez.

Aceiași lucru. Spuneți guvernului dumneavoastră, domnule, că dacă nu ne ajutați să continuăm lupta împotriva comuniștilor, ne vom adresa rușilor și le vom cere să vă înlocuiască în lupta noastră.

„Oh, mamă, gândi Jerry, oh, Sfinte Sisoe, oh, Doamne”.

Le voi transmite acest mesaj, promise el, grăbindu-se să plece.

Un instant, monsieur, spuse funcționarul superior și se produse o oarecare agitație printre slujitorii ce moțăiau.

Deschise un sertar și trase un dosar impozant. Testamentul lui Frost, gândi Jerry. Condamnarea mea la moarte. Mărci poștale pentru Cât.

Sunteți scriitor?

— Da.

Ko își întinde brațul lung spre mine. La pârnaie astă-seară, cu gâtul tăiat mâine-dimineată.

Ați urmat la Sorbona, domnule? întrebă funcționarul.

- La Oxford.

- Oxford la Londra?

— Da.

Atunci, i-ați citit pe marii poeți francezi, domnule?

- Cu deosebită plăcere, răspunse Jerry cu fervoare.

Curtenii aveau un aer foarte grav.

În cazul acesta, domnul îmi va face probabil favoarea să formuleze o opinie asupra câtorva dintre versurile următoare.

În franceza sa plină de demnitate, micuțul funcționar se puse să citească cu voce tare, însoțindu-și declamația cu gesturi de dirijor:

Deux amants assis sur la terre

Regardaient la mer, începu el și continua cale de vreo douăzeci de versuri îngrozitoare, în timp ce Jerry asculta siderat.

Voilà, spuse în fine funcționarul și puse dosarul deoparte. *Vous l'aimez?* întrebă el, fixându-și sever privirea într-un punct neutru al încăperii.

Superbe, spuse Jerry, cu o explozie de entuziasm. *Merveilleux*. Câtă sensibilitate!

De cine sunt, după părerea dumneavoastră?

Jerry alese un nume la întâmplare.

Lamartine?

Funcționarul superior scutură din cap. Curtenii îl urmăreau pe Jerry cu și mai multă atenție.

Victor Hugo? riscă Jerry.

Sunt de mine, spuse funcționarul și cu un oftat puse poeziile înapoi în sertar.

Curtenii se destinseseră.

Aveți grijă ca acest om de litere să aibă toate facilitățile! ordonă el.

Jerry reveni la aeroport pentru a-l găsi într-un haos clocotitor și periculos. Pe drumul de acces, Marcedesurile circulau în sus și în jos, cu toată viteza, ca și cum cineva le-ar fi invadat cuibul; spațiul din fața aerogării era o harababură de avertizoare, de motociclete și de sirene. Iar holul, când ajunsese în el cu greu, trecând prin cordonul de poliție, era înțesat cu oameni speriați, luptându-se să citească anunțurile, strigând unul la altul, și încercând, în același timp, să audă behăitul difuzoarelor. Croindu-și drum până la biroul de informații, Jerry îl găsi închis. Sări pe tejghea și văzu aeroportul prin gaura unui perete de protecție antisuflu. Un pluton de soldați înarmați tropăiau pe pista pustie spre un grup de stâlpi albi, unde pavilioanele naționale atârnavă ca niște cârpe în aerul lipsit de orice adiere. Lăsară două steaguri până la jumătatea catargelor, iar în hol megafoanele se întrerupseră pentru a transmite câteva măsuri ale imnului național. Pe deasupra mării de capete, Jerry căută pe cineva căruia să i se poată adresa. Alese un misionar înalt și slăbănog, cu păr galben, tuns periută, cu ochelari și cu o cruce de argint de cincisprezece centimetri prinsă la buzunarul cămășii sale cafenii. O pereche de cambodgieni! cu guler rotund de ecleziaști stăteau pe lângă el cu un aer vrednic de milă.

Vous parlez français?

- Da, dar vorbesc și englezește!

Un ton reprobator, un pic cântat. Jerry își spuse că trebuia să fie danez.

Sunt ziarist. Ce-i cu toată agitația asta? strigă el cât putea de tare.

Phnom Penh este închis, îi răspunse misionarul. Niciun avion nu poate decola, niciun avion nu poate ateriza.

De ce?

Khmerii roșii au lovit depozitul de muniții al aeroportului. Orașul este închis cel puțin până mâine-dimineață.

Megafonul reîncepu să pălăvrăgească. Cei doi preoți ascultau. Misionarul se îndoi din mijloc, aproape până la jumătate, pentru a prinde traducerea pe care i-o murmurau aceștia.

Au provocat mari pagube și au distrus o jumătate de duzină de avioane. Oh, da. Le-au făcut praf. Autoritățile presupun că a fost un sabotaj. S-ar putea să ia și prizonieri. Ascultați. La urma urmei, de ce plasează ei un depozit de muniții pe un aeroport? Este extrem de periculos. Pentru ce motiv?

Bună întrebare, recunosc Jerry.

Își croi cu greu drum prin mulțimea din hol. Planul său general era compromis, dar asta era de obicei soarta planurilor sale generale. Ușa pe care scria „rezervat echipajului” era păzită de două huidume cu un aer serios, iar în tensiunea care plutea nu întrezărea nicio șansă să treacă de ele. Atacul mulțimii era îndreptat către ieșirea pasagerilor, unde personalul de la sol, hărțuit, refuza să accepte taloanele de îmbarcare și unde polițiștii, tot atât de hărțuiți, erau asediați de documente de liberă trecere menite să-i scape pe oamenii de vază de așteptare și de formalitățile polițieneste. Se lăsă dus de val. Pe margine, câțiva comercianți francezi țipau în gura mare să li se dea banii înapoi, iar cei mai vârstnici se pregăteau să se instaleze pentru noapte. Dar cei din mijlocul sălii împingeau, priveau pretutindeni și schimbau zvonuri noi, iar elanul îl duse fără efort până în primele rânduri. Ajuns acolo, Jerry își scoase discret cartea de credit pentru

transmisii telegrafice și trecu peste bariera improvizată. Polițistul cu grad superior avea părul lins și era bine apărat de ai săi; se uită la Jerry cu dispreț, în timp ce subordonații săi trudeau. Jerry se îndreptă cu pași mari direct spre el, cu sacul de umăr bălăngănindu-i-se în mână, și-i vârî cartea de credit sub nas.

Sécurité américaine, mugi el într-o franceză îngrozitoare și, cu un rânjat adresat celor doi oameni care supravegheau ușile batante, își croi drum către pistă și continuă să meargă, așteptându-se, dintr-o clipă în alta, ca din spate să urmeze o interpelare, un foc de avertisment sau, în atmosfera de nervozitate care domnea, un foc care n-ar mai fi fost de avertisment.

Călca furios, aspru și autoritar, legănându-și sacul de umăr, în stilul Sarratt, pentru a distra atenția. În fața lui – la șazece de metri, care în curând deveniră cincizeci – se aliniau monomotoare militare de antrenament, fără însemne. Mai încolo, era un loc împrejmuit, înconjurat cu sârmă ghimpată ca o cușcă înaltă și barăcile pentru mărfuri, numerotate de la 9 la 18, iar în spatele acestora Jerry observă un grup de hangare și locuri de parcare, cu inscripția „Interzis”, aproape în toate limbile, cu excepția chinezei. Ajungând lângă aparatele de antrenament, Jerry urmă linia lor, cu un pas imperativ, ca și cum făcea o inspecție. Erau ancorate cu cărămizi fixate pe cabluri, încetinind pasul, dar neoprindu-se, dădu o lovitură de picior unei cărămizi cu gheata sa din piele, trase de un eleron și dădu din cap. Din amplasamentul lor protejat de saci cu nisip, dinspre stânga, servanții unei baterii antiaeriene îl observau cu indolență.

Qu'est-ce que vous faites?

Întorcându-se pe jumătate, Jerry își puse mâinile pâlnie la gură.

Supravegheați afurisitul ăsta de cer, pentru numele lui Dumnezeu, urlă el într-o americană perfectă, arătând furios cu degetul spre nori, și-și continuă drumul până în momentul când ajunsese la cușca înaltă.

Era deschisă, iar barăcile se aflau în fața lui. Odată

ce le-ar fi depășit, nu l-ar mai fi putut vedea nici din aerogară, nici din turnul de control. Mergea pe betonul spart, din crăpăturile căruia dăduse pirul. Nu se vedea nimeni. Barăcile erau din scânduri lungi de zece metri, înalte de nouă, cu acoperișuri din ramuri de palmier. Ajunse la prima. Placa fixată sub ferestre anunța: „Bombe cu fragmentație, fără detonatoare” O cărare nepavată, dar bătătorită, ducea la hambarele din cealaltă parte. Prin deschizătură, Jerry observă culorile ca de papagal ale avioanelor cargou garate acolo.

— Te-am prins, bodogăni Jerry în gura mare, ieșind prin partea adăpostită a barăcilor, întrucât în fața lui, clar ca bună ziua, ca o primă imagine a dușmanului, după luni întregi de marș solitar, stătea pe vine, gras ca o broască, un DC4 Carvair albastru-cenușiu, obosit, pe pista fisurată, având partea conică din față deschisă.

Motorina curgea într-o ploaie rapidă, neagră, din ambele motoare dreapta și un chinez slăbănog, având pe cap o caschetă de aviator, plină de insigne militare, stătea în picioare fumând sub rampa de încărcare, bifând inventarul. Doi culi se agitau de colo-colo cu saci și un al treilea manevra un lift de încărcare străvechi. La picioarele lui, găinile scurmuau cu sălbăticie. Pe fuzelaj, într-un roșu aprins, pe fondul culorilor șterse ale grajdurilor lui Drake Ko, erau vopsite literele OCHART. Celelalte se pierduseră cu ocazia reparațiilor.

„Oh, Charlie, este indestructibil, *absolut* nemuritor! Charlie *Marshall*, domnule Tiu, un tip fantastic, pe jumătate chinez, numai piele și oase și opiu, un pilot absolut strălucitor.

Ar fi bine să fie așa, bătrâne, se gândi Jerry cutremurându-se în timp ce culii încărcau sac după sac prin partea din față deschisă a aparatului și în burta obosită a avionului.

„Sancho Panza de-o viață al reverendului Ricardo, înălțimea Voastră, îi spusese Craw, extinzând descrierea făcută de Lizzie. Jumătate Chow, așa cum ne-a spus buna doamnă, și mândru veteran al multor războaie inutile”.

Jerry rămase în picioare nemișcat, nefăcând nicio încercare de a se ascunde, balansând sacul din mână sa și zâmbind de parca și-ar fi cerut iertare ca un englez rătăcit. Culii păreau să vină din toate părțile către avion: nu erau doi, erau mult mai mulți. Întorcându-le spatele, Jerry trecu din nou prin fața rândului de barăci, așa cum trecuse în revistă aparatele de antrenament sau de-a lungul culoarului spre biroul lui Frost, privind printre fantele scândurilor, fără să vadă nimic altceva decât vreo ladă sfărâmată. „Concesiunea pentru a opera pornind de la Battambang costă o jumătate de milion de dolari americani și poate fi prelungită”, îi spusese Keller. La prețul acesta, cine plătește pentru refacerea decorației? Șirul de barăci se întrerupsese și ajunsese la patru camioane militare încărcate vârf cu fructe, cu zarzavaturi și cu saci de iută nemarcați. Erau trase cu spatele spre avion și purtau însemnele artileriei. În fiecare camion erau cocoțați doi soldați care le dădeau sacii de iută culilor de jos. Ar fi fost mai înțelept să ducă respectivele camioane pe pistă, dar se pare că se ținea la păstrarea discreției. „Armatei îi place să se bage în afaceri, spusese Keller. Marina poate face milioane dintr-un singur convoi către Mekong. Aviația e cel mai bine plasată: bombardierele transportă fructe, iar elicopterele îi pot transporta pe chinezii bogați, în loc să îi scoată pe răniți din orașele asediate. Cei de la Vânătoare fac ceva foame, pentru că trebuie să aterizeze în locul din care au decolat, dar Armata terestră trebuie într-adevăr să se dea de ceasul morții ca s-o scoată la capăt”.

Jerry se afla acum mult mai aproape de avion și auzi strigătele lui Charlie Marshall, care dădea ordine culilor.

Începu un nou șir de barăci. Cea cu numărul 18 avea uși duble, iar numele Indocharter era mângălit cu vopsea verde pe lemn, astfel că, de la distanță, literele puteau părea caractere chinezești. În interiorul mohorât, o pereche de țărani chinezi stăteau pe vine direct pe pământul bătut. Un porc împiedicat era cu capul pe piciorul cu ciupic al bătrânului.

Celelalte bunuri constau într-un paner lung de

răchită, legat meticulos cu sfoară. Putea să fie un cadavru. Un urcior cu apă se afla într-un colț, iar alături, două boluri de orez. Nu se afla nimic altceva în baracă. „Bun venit în sala de tranzit a companiei Indocharter”, gândi Jerry. Cu sudoarea și roindu-i pe coaste, urmă șirul de culi până ajunse lângă Charlie Marshall, care continua să țipe cât îl ținea gura, în khmeră, în timp ce cu un stilou tremurându-i în mână nota fiecare încărcătură pe fișa de inventar.

Purta o cămașă albă, cu mâneci scurte, unsuroasă, cu suficient de multe trese aurii pe epoleți ca să facă din el un general în forțele aeriene ale oricui. Două ecusoane de luptă americane erau cusute pe pieptul cămășii, printre o colecție uimitoare de barete de decorații și de stele roșii comuniste. Pe un ecuson se putea citi: „Omoară un comunist în numele lui Hristos”, iar pe un altul: „Hristos a fost un adevărat capitalist”. Avea capul lăsat în jos, iar fața-i era umbrită de cascheta enormă care-i cădea liber peste urechi. Jerry așteptă să ridice capul. Culi strigau la Jerry să se dea de-acolo, dar Charlie Marshall, mea cu încăpățănare capul aplecat, în timp ce socotea și scria în inventar, ceea ce nu-l împiedica să-i ocărăască furios.

Căpitane Marshall, scriu un articol despre Ricardo pentru un ziar din Londra, îi spuse Jerry calm. Aș vrea să zbor cu dumneata, căpitane, până la Phnom Penh și să-ți pun câteva întrebări.

Continuând să vorbească, îi puse delicat volumul *Candide* deasupra inventarului, cu trei bancnote de o sută de dolari, desfăcute într-un evantai discret. Când dorești ca un om să se uite într-o anumită direcție, spune școala iluzioniștilor de la Sarratt, arată-i-o întotdeauna pe cealaltă.

Mi s-a spus că-ți place Voltaire, zise Jerry.

- Nu-mi place nimeni, replică Charlie Marshall într-un falset care te zgâria la urechi, cu nasul în inventar, în timp ce cascheta îi aluneca și mai adânc pe față. Urâsc toată rasa umană, m-auzi? Toate ocările sale, în ciuda cadenței chineze, erau incontestabil franco-americane. Iisuse

Hristoase, urăsc într-atât umanitatea, încât, dacă nu se grăbește să sară în aer, cumpăr cu banii mei câteva bombe și mă însărcinez s-o fac *eu însumi!*

Își pierduse auditoriul. Jerry se afla deja la jumătatea scării de oțel înainte ca Charlie Marshall să-și fi terminat teoriile.

— Voltaire nu știa nici pe dracu', îi urlă el următorului cui. A luptat într-un blestemat de război greșit. Mă auzi? Pune asta acolo, cioroi puturos, și mai ia unul. *Dépêche-toi, crétin, oui?*

Cu toate acestea, îndesă volumul din Voltaire în buzunarul de la spate al pantalonilor săi largi.

Interiorul avionului era sumbru, încăpător și răcoros ca o catedrală. Scaunele fuseseră scoase, iar de pereți fuseseră fixate etajere verzi, perforate ca un joc de Mecano. Carcase de porc și de pui de bibilică erau agățate de plafon. Restul încărcăturii era îndesată în zona centrală, începând de la coadă, ceea ce nu-i dădea lui Jerry un sentiment de siguranță în privința decolării, și consta din fructe, din legume și din saci de iută, pe care Jerry îi zărise în camioanele militare, purtând inscripțiile „grâu”, „orez”, „faină”, cu litere mari pentru ca și cel mai analfabet agent de la narcotice să le poată citi. Dar mirosul lipicios de drojdie și de melasă, care umplea deja carlinga, nu mai necesita nicio etichetă. Unii saci fuseseră dispuși în cerc, pentru a permite tovarășilor de călătorie ai lui Jerry să se așeze. Cei mai importanți dintre ei erau doi chinezi austeri, foarte sărăcăcios îmbrăcați în gri; din asemănarea lor perfectă și din aerul lor de superioritate rezervată, Jerry deduse pe loc că erau experți într-un oarecare domeniu. Își aminti de cei însărcinați cu explozibili și de pianiști, cum li se spunea în argoul lor operatorilor radio, pe care îi însoțise uneori fără un cuvânt de mulțumire, pentru a-i băga în sau a-i scoate din necaz. Alături, dar la o distanță respectuoasă, patru oameni ai colonelilor, înarmați până-n dinți, fumau și hălăpăiau din bolul lor de orez. Jerry gândi că erau din neamul Meo sau dintr-unul din triburile Shan de la frontiera de nord, unde tatăl lui Charlie Marshall își

avea armata sa și, după dezinvoltura lor, ghici că făceau parte din personalul permanent. Total aparte stăteau oameni de calitate: colonelul de artilerie în persoană care avusese delicata atenție de a furniza mijloacele de transport și trupele de escortă, precum și însoțitorul său, un ofițer superior de la serviciul vamal, fără de care nu s-ar fi putut face nimic. Erau instalați regește, în fotolii aduse special pentru ei, urmărind cu mândrie cum continua încărcarea avionului, și arborau cele mai frumoase uniforme ale lor, așa cum cerea ceremonialul.

Mai era încă un călător, stând pitit de unul singur deasupra lăzilor din coadă, cu capul atingând aproape plafonul, și nu putea fi prea bine distins. Se instalase cu o sticlă de whisky numai pentru el, având chiar și un pahar. Purta o șapcă tip Fidel Castro și avea o barbă mare. Pe brațele lui măslinii străluceau brățări de aur, numite pe atunci (în afară de cei care le purtaseră) brățări CIA, căci se presupunea cu optimism că un individ aruncat într-o țară ostilă putea să-și cumpere drumul spre libertate distribuind câte un rând din acestea ici-colo. Ochii săi, fixați asupra lui Jerry, de-a lungul țevii bine unse a unei puști automate AK-47, aveau o strălucire fixă. „M-a avut în vizor prin botul avionului, gândi Jerry. Mă reperase deja din clipa în care părăsisem baraca”.

Cei doi chinezi erau bucătari, își zise el într-un moment de inspirație: *bucătar* era porecla lumii interlope pentru chimiști. Keller spusese că liniile Air Opium începuseră să importe materia primă pentru a o rafina la Phnom Penh, dar că se dădeau de ceasul morții să-i convingă pe bucătari să vină să lucreze în condiții de asediu.

— Hei, tu! Voltaire!

Jerry se grăbi către marginea calei. Privind în jos, văzu perechea de țărani bătrâni stând la piciorul scării și pe Charlie Marshall, care se sforța să le smulgă porcul, în timp ce el o împingea pe bătrână în sus pe scara metalică.

Când ajunge sus, întinde mâna și apuc-o, m-auzi? strigă el ținând porcul în brațe. Dacă va cădea și-și va rupe curul,

o s-avem mult mai multe necazuri cu cioroi ăștia. Ești vreun erou țicnit de la Narcotice, Voltaire?

— Nu.

Atunci, apuc-o și ține-o bine, m-auzi?

Femeia începu să urce scara. După ce parcurse câteva trepte, începu să croncăne, iar Charlie reuși să strecoare porcul sub braț, dându-i femeii un brânci puternic în fund și țipând la ea în chinezește. Bătrânul se grăbi în urma ei, iar Jerry îi trase pe amândoi la bord. În sfârșit, capul de măscărici al lui Charlie Marshall apărură prin deschizătură și, cu toate că era întunecat de caschetă, Jerry zări pentru prima dată fața pe care-o ascundea aceasta: scheletică și măslinie, cu ochi somnoroși de chinez și o gură mare franțuzească, care se schimonosea în toate felurile atunci când striga. Împinse porcul, iar Jerry-l apucă și-l predă, țipând și zbatându-se, celor doi țărani bătrâni. Apoi Charlie își urcă propriul trup descărnat, ca un păianjen care iese dintr-un burlan. Pe loc, ofițerul de la serviciul vamal și colonelul de artilerie se ridicară în picioare, își scuturară turul uniformelor și înaintară grăbiți pe culoar, apropiindu-se de omul care se afla în umbră, cu șapcă stil Castro, ghemuit pe lăzi. Ajunși acolo, așteptară respectuoși ca niște epitropi ducând ofranda la altar.

Brățărilor legate una de alta străluciră, un braț se lăsă în jos, o dată, de două ori, și se așternu o liniște religioasă, timp în care cei doi oameni numărau cu grijă o mulțime de bancnote sub privirile tuturor. Reveniră apoi cam în același pas până la capătul scării, unde Charlie Marshall aștepta cu inventarul. Ofițerul de la serviciul vamal îl semnă, colonelul de artilerie aruncă o privire aprobatoare, apoi amândoi salutară și dispărură pe scară în jos. Partea tronconică din față a avionului se închisese aproape complet; Charlie Marshall îi dădu o lovitură de picior, împinse câteva rogojini în deschizătură și se cățăra rapid pe deasupra lăzilor până la o scăriță interioară care ducea în cabină. Jerry se cățăra după el și, instalându-se pe scaunul copilotului, mulțumi lui Dumnezeu în tăcere.

„Avem un excedent de cinci sute de tone. Pierdem

motorină. Avem la bord un bodyguard înarmat. Ni se interzice decolarea. Ni se interzice aterizarea, iar aeroportul din Phnom Penh s-a ales probabil cu o gaură de mărimea comitatului Buckingham. Avem o oră și jumătate de khmerii roșii între noi și salvare, iar dacă vreunul se supără pe noi la capătul celălalt al călătoriei, marele reporter Westerby va fi prins cu pantalonii în vine și cu circa două sute de saci de iută cu opiu brut în brațe”.

Știi să pilotezi o drăcie ca asta? strigă Charlie Marshall, arătându-i un rând de contacte ușor mucegaite. Ești vreun mare erou al aerului, Voltaire?

Am oroare de toată chestia asta.

- Și eu.

Luând apărătoarea de muște, Charlie Marshall se repezi asupra unui muscoid albastru-verzui, care bâzâia pe lângă parbriz, apoi porni motoarele, unul câte unul, până când întreg aparatul ăla oribil începu să se bălăbăne și să zângăne ca un autobuz londonez în ultima sa călătorie către depou pe Clapman Hill. Radioul trosni, iar Charlie Marshall își făcu timp să dea niște instrucțiuni obscene turnului de control, întâi în limba khmeră, apoi, în cea mai bună tradiție aviatică, în limba engleză. Îndreptându-se către capătul pistei, trecură pe lângă două amplasamente de piese de artilerie și, pentru o clipă, Jerry se așteptă să vadă niște servanți prea zeloși trăgând în fuzelaj, până când, cu recunoștință, își aminti de colonel, de camioanele sale și de ciubucul primit. Apăru un alt muscoid albastru-verzui și, de data aceasta, Jerry fu cel care lua apărătoarea de muște. Avionul părea să nu prindă deloc viteză; jumătate din aparatura de bord arăta zero, așa că nu putea fi sigur. Hârâitul roților pe pistă părea mai zgomotos decât cel al motoarelor. Jerry își aminti de șoferul bătrânului Sambo, ducându-l înapoi la școală: înaintarea lentă, inevitabilă, pe drumul secundar din Vest ce ducea la Slough și în cele din urmă la Eton.

Doi oameni ai colinelor veniseră mai în față pentru a asista la spectacol și râdeau ținându-se de burtă. Un pâlci de palmieri se apropia de ei în salturi, însă avionul nu voia

să se desprindă de pământ. Charlie Marshall trase absent manșa spre el și ridică trenul de aterizare. Neștiind dacă botul o luase într-adevăr în sus, Jerry se gândi din nou la școală, la concursurile de sărituri în lungime și își aminti aceeași senzație de a nu putea să se înalțe, deși se desprinsese de sol. Simți zdruncinătura și auzi foșnetul frunzelor când burta avionului tunse pomii de dedesubt. Charlie Marshall îi strigă avionului să se ridice dracului în aer și, timp de o veșnicie, nu luară deloc altitudine, ci atârnavă și gâfâiau la câțiva metri deasupra drumului șerpuitor care urca inexorabil către șirul de dealuri. Charlie Marshall își aprinse o țigară, așa că Jerry prelua comenzile din fața lui și simți reacția cârmei. Reluând comenzile, Charlie Marshall îndreptă avionul, într-un viraj lent, către punctul cel mai de jos al liniei dealurilor. Menținu virajul, trecu de creastă și continuă să îndrepte avionul în aceeași direcție până când efectuează un cerc complet. Uitându-se în jos la acoperișurile cafenii, la fluviu și la aeroport, Jerry socoti că aveau o altitudine de circa trei sute de metri. Pentru Charlie Marshall, aceasta părea să fie o înălțime de croazieră confortabilă, pentru că, în sfârșit, își scoase cascheta și, cu aerul unui om care făcuse o treabă bună, se trată cu un pahar mare de whisky dintr-o sticlă pe care o ținea la picioare. Sub ei se lăsa asfințitul, iar pământul brun devenea încet-încet vinețiu.

Mulțumesc, spuse Jerry acceptând sticla. Da, cred că mi-ar face plăcere.

Jerry începu să vorbească despre toate și nimic, dacă e posibil să porți o astfel de conversație urlând cât te țin bojocii.

Khmerii roșii tocmai au aruncat în aer depozitul de muniții al aeroportului! urlă el. Aeroportul e închis atât pentru aterizări, cât și pentru decolări.

Ah, da?

Pentru prima oară de când Jerry îl cunoscuse, Charlie Marshall părea deopotrivă încântat și impresionat.

Se zice că tu și Ricardo ați fost prieteni la cataramă.

Bombardam totul. Am omorât deja jumătate din specia

umănă. Vedeam mai mulți morți decât vii. Câmpia Jars, Da Nang, suntem eroi atât de-ai dracului de mari că, atunci când vom muri, Iisus Hristos va veni în persoană cu un elicopter să ne pescuiască din junglă.

Mi s-a spus că Ric era un tip care se pricepea grozav la afaceri!

Bineînțeles! Cel mai tare! Știi câte companii aveam peste mări, eu și Ricardo? Șase. Aveam fundații în Liechtenstein, societăți la Geneva, aveam un director de bancă în Antilele Olandeze, avocați, pe Iisus. Știi câți bani am? Se plesni cu palma peste buzunarul de la spate. Trei sute de dolari SUA fix. Charlie Marshall și Ricardo au omorât împreună jumătate din împruțita asta de specie umană. Nimeni nu ne dă bani. Tatăl meu a omorât cealaltă jumătate și e plin, *plin-plin* de lovele. Ricardo făcea întotdeauna combinațiile alea aiurite. Tub-cartușe de obuz. Iisuse. Îi vom plăti pe cioroi să strângă toate tub-cartușele din Asia și le vom vinde pentru războiul următor! Botul avionului căzu din nou și el îi trase o înjurătură ordinară pe franțuzește. Latex! Urma să furăm tot latexul din Kampong Chain! Zburam la Kampong Cham, cu niște elicoptere mari, cruci roșii peste tot. Și știi ce făceam? Le evacuum răniții. Ușurel, nebunule, m-auzi?

Se adresa avionului din nou. În bot, Jerry observă un șir lung de găuri de glont, care nu fuseseră bine cârpite. „Desfaceți cutia în lungul liniei perforate”, se gândi el proteste.

Păr de om. Urma să facem avere, să fim milionari de pe urma părului de om. Toate fetele cioroilor din sate trebuiau să-și lase plete și noi urma să-l tăiem și să-l transportăm la Bangkok pentru peruci.

Cine i-a plătit datoriile lui Ricardo ca să poată zbura pentru Indocharter?

Nimeni!

- Cineva mi-a spus că Drake Ko.

N-am auzit în viața mea de Drake Ko. Pe patul de moarte îi spun mamei, îi spun tatii: blestematul acesta de Charlie, fiul generalului, n-a auzit de Drake Ko în viața lui.

Ce a făcut Ricardo atât de special pentru Ko, încât acesta să-i plătească toate datoriile?

Charlie Marshall bău un gât de whisky direct din sticlă, apoi i-o trecu lui Jerry. Mâinile sale descărnate tremurau ca varga ori de câte ori le lua de pe manșă, iar nasul îi curgea tot timpul. Jerry se întrebă la câte pipe de opiu ajunsese pe zi. Cunoscuse cândva la Luang Prabang un hotelier algerian originar din Corsica, care avea nevoie de șaizeci de pipe pentru a duce la bun sfârșit o zi de lucru. „Căpitanul Marshall nu zboară niciodată dimineața”, se gândi el.

Americanii se grăbesc întotdeauna, se plânse Charlie Marshall, scuturând din cap. Știi de ce cărăm toată marfa asta la Phnom Penh, acum? Toată lumea este nerăbdătoare. Toată lumea vrea doza rapid. Nimeni n-are timp să fumeze pe îndelete. Toți vor un efect instant. Dacă vrei să omori specia umană, nu trebuie să te grăbești, m-auzi?

Jerry făcu o nouă tentativă. Unul dintre cele patru motoare cedase, iar altul pârâia ca o tobă de eșapament spartă, așa că fură nevoiți să urle și mai tare decât înainte.

Ce-a făcut Ricardo pentru toți banii ăștia? reluă Jerry ideea.

Ascultă, Voltaire, auzi? Nu-mi place politica, nu sunt decât un simplu traficant de opiu, de acord? Dacă-ți place politica, du-te înapoi jos și vorbește cu nebunii ăia de shani. „Nu poți mânca politică. Nu poți regula politică. Nu poți fuma politică”. Asta i-a spus-o el tatălui meu.

Cine i-a spus-o?

- Drake Ko i-a spus-o tatălui meu, tata mi-a spus-o mie, iar eu i-o spun nenorocitei ăsteia de specie umană! Drake Ko este un fel de filosof, auzi?

Din motive știute numai de el, avionul începu să piardă constant din înălțime și se afla la vreo șaizeci de metri deasupra orezăriilor. Zăriră un sat, focurile vetrelor și siluete care fugeau cât le țineau picioarele către copaci, iar Jerry se întrebă în mod serios dacă Charlie Marshall își dăduse seama. Dar în ultima clipă, ca un jocheu răbdător,

trase de manșă, se aplecă înainte și reuși să ridice capul calului, după care amândoi traseră câte o dușcă de whisky.

Îl cunoști bine?

- Pe cine?

- Pe Ko.

- Nu l-am întâlnit în viața mea, Voltaire. Dacă vrei să vorbești despre Drake Ko, adresează-te tatălui meu. Îți va tăia gâtul.

- Și cu Tiu ce e? Spune-mi: cine e perechea cu porcul? urlă Jerry ca să întrețină conversația, în timp ce Charlie îi luă sticla ca să mai tragă o dușcă.

Niște Haw, veniți din Chiang Mai. Își fac griji în legătură cu fiul lor tâmpit de la Phnom Penh. Își închipuie că moare de foame, așa că îi duc un porc.

Și cu Tiu ce e?

- N-am auzit niciodată vorbindu-se de domnul Tiu, înțelegeți?

Ricardo a fost văzut la Chiang Mai, acum trei luni, urlă Jerry.

Mda, păi Rie e un nebun, spuse Charlie Marshall cu convingere. Ric ar trebui să-și țină curul departe de Chiang Mai, altfel se va găsi unul să-l omoare acolo. Când faci pe mortul, trebuie să-ți ții naibii gura, auzi? I-am spus: Ric, tu ești partenerul meu. Ține-ți dracu' gura-nchisă și nu-ți mai arata curul, că sunt unii care au dambla pe tine.

Avionul intră într-un nor de ploaie și începu imediat să piardă rapid din înălțime. Ploaia răpăia pe avion și se scurgea pe partea interioară a hublourilor. Charlie Marshall ridică și lăsă în jos câteva manete, se auzi un șuiertat din tabloul de bord și se aprinseră două butoane luminoase, pe care nici cea mai îngrozitoare înjurătură nu reuși să le stingă. Spre uimirea lui Jerry, începură să urce din nou, cu toate că, în plin nor, îi venea greu să aprecieze unghiul. Aruncând în spate o privire de control, avu suficient timp să-l vadă pe bărbosul tuciuriu cu șapcă à la Fidel Castro coborând scara cabinei, ținând arma sa AK-47 de țeava. Continuau să urce, ploaia încetă, iar noaptea îi înconjură ca o altă țară. Deasupra lor explodau stelele, iar

ei se hurducară peste crevasele norilor luminate de lună; urcară din nou, norul dispăru definitiv, iar Charlie Marshall își puse cascheta și anunță că ambele motoare dreapta încetaseră să mai ia parte la festivități. Profitând de acest moment de răgaz, Jerry puse întrebarea cea mai nebunească:

Așadar, bătrâne, unde se află Ricardo acum? Trebuie să-l găsesc, știi? Le-am promis ăloră de la ziar că schimb o vorbă cu el. Nu-i pot dezamăgi, înțelegi?

Ochii somnoroși ai lui Charlie Marshall erau aproape închisi. Era pe jumătate în transă, cu capul lăsat pe spătarul scaunului și cu cozorocul caschetei căzut pe nas.

Ce-i, Voltaire? Ai zis ceva?

- Unde e Ricardo, acum?

- Ric? Charlie Marshall repetă, privindu-l pe Jerry cu un soi de uimire. Unde e Ricardo, Voltaire?

Da, bătrâne. Unde e? Vreau să fac un schimb de păreri cu el. Pentru asta erau cei trei sute de dolari. Ar mai fi cinci sute, dacă-ți găsești timpul să-mi aranjezi o întâlnire cu el.

Însufletindu-se brusc, Charlie Marshall se aplecă după *Candide* și trânti volumul în poala lui Jerry, izbucnind într-un acces de furie.

Nu știi *niciodată* unde e Ricardo, auzi? Nu mai vreau să am vreodată un prieten în toată viața mea. Dacă-l văd pe nebunul ăla de Ricardo, îi zbor coaiele direct în stradă, auzi? E mort. Poate să facă pe mortul până o muri. A spus tuturor că a fost omorât. Așa că poate o dată în viață îl voi crede pe nemernicul ăsta!

Îndreptând furios avionul în nori, îl lăsă să cadă spre fulgerele lente ale bateriilor de artilerie din Phnom Penh, pentru a reuși o aterizare perfectă în ceea ce, după părerea lui Jerry, era întuneric beznă. Așteptă să audă tăcănind mitralierele apărării de la sol, se așteptă la senzația dezgustătoare a căderii libere în timpul picajului către un crater imens, dar tot ceea ce văzu, absolut pe neașteptate, fu o nouă dispunere a amplasamentelor de tragere, realizate din cutiile de muniții umplute cu pământ,

atât de cunoscute, cu armele la vedere și slab luminate, gata să-i primească. În timp ce avansau pe pistă, un jeep cafeniu se opri în fața lor cu o lumină verde clipind în spate, ca o lanternă aprinsă și stinsă cu mâna. Avionul sălta pe iarbă. Chiar lângă cutiile cu pământ, Jerry zări două camioane verzi și un ghem de indivizi care așteptau, privind către ei cu îngrijorare, iar în spatele acestora, umbra întunecată a unui avion sport bimotor. Opriră, iar din somptuoasa lor cabină Jerry auzi imediat scârțâitul vârfului conic al aparatului lor deschizându-se, urmat de un zgomot de pași pe scara de fier și de voci care întrebau și răspundeau cu repeziciune. Rapiditatea plecării acestora îl luă prin surprindere. Dar mai auzi ceva care făcu să-i înghețe sângele în vine și-l făcu să coboare năvalnic treptele către burta avionului.

Ricardo, urlă el. Stai! Ricardo!

Însă singurii pasageri rămași erau cei doi bătrâni strângând cu putere porcul și panerul. Ținându-se de scara metalică, se lăsă să cadă, zdruncinându-și coloana vertebrală când atinse pista. Jeepul plecase cu bucătarii chinezi și cu bodyguardul lor shan. Alergând, Jerry văzu jeepul înaintând cu toată viteza către o poartă deschisă la marginea aeroportului. Trecu de ea, cele două santinele trântiră poarta și-și reluară poziția inițială, în spatele său, controlorii de zbor de la sol, cu cască pe cap, se înghesuiau către Carvair. Două camioane cu polițiști urmăreau scena și, pentru o clipă, occidentalul nebun din Jerry fu sedus de iluzia că aceștia ar putea juca un rol de reprimare, până când își dădu seama că erau garda de onoare din Phnom Penh pentru o încărcătură de trei tone de opiu. Dar privirea sa stătea ațintită în special asupra unui personaj, iar acesta era lunganul bărbos cu șapcă à la Fidel Castro, cu un AK-47 și cu un șchiopătat greu ce suna precum o bătaie puternică și una slabă într-o tobă, atunci când tălpile de cauciuc ale cizmelor sale de aviator șontăcăiau în jos pe scara metalică. Jerry nu putu decât să-l zărească. Ușa micuțului Beechcraft îl aștepta deschisă, iar doi controlori de zbor de la sol erau pregătiți să-l ajute

să urce. Ajuns lângă ei, aceștia întinseră mâinile să-i ia arma, dar Ricardo îi îndepărtă cu o mișcare a mâinii. Se întorsese și-l căuta din priviri pe Jerry. Pentru o secundă, se văzură unul pe altul. Jerry era gata-gata să cadă, iar Ricardo ridică arma: în douăzeci de secunde, Jerry își revăzu viața de la naștere până în momentul acela, în timp ce câteva gloanțe spintecau scâncind aerul de deasupra aeroportului sfârtecat de lupte. Când Jerry ridică din nou privirea, focul se opri, Ricardo se afla în interiorul avionului, iar ajutoarele sale îndepărtau sabotii. În timp ce micul aparat se ridica prin ploaia de obuze, Jerry alergă ca nebunul spre partea cea mai întunecată a aeroportului, înainte ca altcuiva să-i vină ideea că prezența sa obstrucționa buna desfășurare a schimburilor comerciale.

„Simplă ciondăneală între îndrăgostiți”, își spuse el, așezat în taxi, cu mâinile pe creștet, străduindu-se să potolească bubuielile care-i scuturau pieptul. Așa pățești când vrei să flirtezi cu un fost amor de-a lui Lizzie Worthington.

O rachetă căzu undeva, dar îi păsa prea puțin.

Îi dădu două ore lui Charlie Marshall, cu toate că după părerea lui și o oră era un termen generos. Camuflajul se instalase de mult, dar criza acelei zile nu se stinsese odată cu căderea întunericului; pe tot drumul până la Phnom Penh erau controale de circulație, iar santinelele aveau degetul pe trăgaciul pistoalelor mitraliere. În scuar, doi bărbați urlau unul la altul, la lumina lanternelor, în fața unei mulțimi de gură-cască. Mai jos, pe bulevard, soldații înconjuraseră o casă luminată cu proiectoare și se lipiseră de pereți, pipăindu-și armele. Șoferul spuse că poliția secretă procedase la o arestare. Un colonel și oamenii lui erau încă înăuntru cu cel bănuit de a fi agitator, în curtea din fața hotelului, staționau tancuri, iar în camera sa îl găsi pe Luke, întins pe pat, bând după voia inimii.

Curge apa? întrebă Jerry.

- Îhî.

Dădu drumul la apă în cadă și începu să se dezbrace,

când își aminti de Walther.

Ai transmis ceva? întrebă el.

- Îhî, spuse Luke din nou. Așa ai făcut și tu.

Ha, ha.

I-am cerut lui Keller să-i telegrafieze lui Stubbsie sub semnătura ta.

Povestea de la aeroport?

Luke îi întinse o copie.

I-am adăugat câteva tușe Westerby. Cum înfloresc bobocii în cimitire. Stubbsie te iubește.

- Mulțumesc.

În baie, Jerry dezlipi Waltherul prins cu leucoplast și-l strecură în buzunarul hainei, de unde avea posibilitatea să-l scoată ușor.

Unde mergem astă-seară? strigă Luke de după ușa închisă.

- Nicăieri.

- Ce dracu' vrei să spui?

- Am întâlnire.

- O femeie?

— Da.

Ia-l și pe Lukie. Trei într-un pat, e mai cald.

Jerry se lăsă cu încântare în apa caldută.

— Nu.

Cheam-o. Spune-i să aducă o curvă și pentru Lukie. Ascultă, jos e parașuta aia din Santa Barbara. Nu sunt cu nasul pe sus. O aduc.

— Nu.

Pentru Dumnezeu, strigă Luke, serios de data asta. De ce dracu' nu?

Se apropiase de ușa încuiată ca să-și exprime protestul.

Bătrâne, fă-te că mă lași în pace, îl sfătui Jerry. Pe bune. Te iubesc, dar nu ești totul pentru mine, e bine? Așa că las-o baltă.

- Ți-a intrat un spin în izmene, ce naiba ai?

Tăcere lungă.

Vezi să nu-ți găurească vreunul fundul, nu e o noapte

prea calmă afară.

Când Jerry se reîntoarse în dormitor, Luke stătea pe pat în poziție fetală, privind zidul și bând metodic.

Știi că ești mai rău ca o femeie, îi spuse Jerry, oprindu-se în prag pentru a-l privi.

Tot acest schimb pueril de cuvinte ar fi fost complet uitat, dacă lucrurile n-ar fi luat întorsătura pe care aveau să o ia.

De data aceasta, Jerry nu-și mai dădu osteneala să sune la poartă, ci escaladă zidul, julindu-și mâinile în cioburile de sticlă dispuse pe marginea de sus. Nu se îndreptă nici către ușa din față, nici nu trecu prin formalitățile de a privi picioarele tuciurii de la capătul scării. În schimb, așteptă în grădină până se liniști zgomotul aterizării sale greoaie și pentru ca ochii și urechile sale să prindă semnele de viață ce veneau dinspre vila mare care se ridica întunecată deasupra lui, luminată din spate de lună.

O mașină cu farurile stinse se opri și din ea ieșiră două siluete cambodgiene, socotind după statura și tăcerea lor. Sunară la poartă, iar la ușa din față, prin crăpătură, rostiră în șoaptă formula magică și fură primiți pe loc, fără o vorbă, înăuntru. Jerry încercă să-și închipuie dispunerea locurilor. Era surprins că niciun miros care să spună ceva nu scăpa dinspre intrarea din față a casei sau în grădina în care se afla. Vântul nu adia. Știa că pentru un mare *divan*, secretul era esențial, nu pentru că legea ar fi fost severă, ci pentru că bacșișurile erau ca atare. Vila avea un horn, curte și două etaje: un loc confortabil pentru un franțuz, cu o mică familie de concubine și copii corciți. Bucătăria, își zise el, era rezervată preparativelor. Cel mai sigur loc pentru fumat era, fără îndoială, etajul superior, în camerele care dădeau spre grădină. Și, întrucât dinspre ușa din față nu venea niciun miros, Jerry socoti că foloseau fundul curții și nu părțile laterale sau partea din față.

Pași fără zgomot până ajunse la gardul care despărțea curtea de proprietatea din spate. Partea aceea a grădinii era invadată de flori și de plante agățătoare. O

fereastră cu gratii îi oferi prima proptea pentru ghetele sale înalte din piele, o țevă de deversare i-o oferi pe a doua, o gură de aerisire - o a treia și, când trecu de aceasta, în balconul de sus, simți mirosul așteptat: cald, dulce, ca o invitație. Deși pe balcon nu era lumină, cele două fete cambodgiene care stăteau pe vine acolo erau vizibile la lumina lunii și le putu vedea ochii speriați fixându-l când apărură acolo de parcă ar fi căzut din cer. Făcându-le semn cu degetul să se scoale, le puse să treacă în fața lui, conducându-se după miros. Bombardamentul de artilerie încetase, lăsând noaptea pe seama șopârlelor geko. Jerry își aminti de plăcerea cambodgienilor de a paria pe numărul de piuituri: mâine va fi o zi norocoasă; mâine nu va fi o zi norocoasă; mâine îmi iau nevastă; nu mâine, poimâine. Fetele erau foarte tinere și așteptau, fără îndoială, să le cheme pentru clienți. Ajunse la ușa de iută, ezitară și se întoarseră pentru a-l privi cu un aer nefericit. Jerry le făcu un semn și ele dădură la o parte perdeaua de pai, atât cât să răzbată o lumină palidă pe balcon, nu mai puternică decât cea a unei lumânări. Intră, ținând fetele tot în fața lui.

Odinioară încăperea fusese probabil camera stăpânului și avea o cămăruță alăturată. Ținea mâna pe umărul uneia din fete. Cealaltă o urma docilă. În prima cameră stăteau lungiți doisprezece clienți, toți bărbați. Printre ei erau alungite fete, care vorbeau în șoaptă. Culi în picioarele goale efectuau serviciul, trecând cu multe precauțiuni de la un trup lungit la altul, rulând un cocoloș pe un ac, aprinzându-l și ținându-l deasupra pipei în timp ce clientul trăgea un fum adânc și cocoloșul ardea complet. Conversațiile erau lente, murmurate și intime, întrerupte de freamăte dulci de răs satisfăcut. Jerry îl recunoscuse pe elvețianul înțelept de la recepția consilierului. Sporovăia cu un cambodgian gras. Nimeni nu-i dădea nicio atenție lui Jerry. Ca și orhideele din imobilul în care locuia Lizzie, fetele îi justificau prezența.

— Charlie Marshall, spuse Jerry încetșor.

Un culi îi făcu semn spre încăperea vecină. Jerry le

dădu drumul celor două fete, care se făcură nevăzute. Cea de a doua încăpere era mai mică; Marshall stătea lungit într-un colț, iar o chinezoaică, într-un *cheongsam* drapat foarte savant, era aplecată asupra lui pentru a-i prepara pipa. Jerry presupuse că era fiica stăpânului casei și că Charlie Marshall se bucura de un tratament de favoare, întrucât era atât un obișnuit al casei, cât și furnizorul. Îngenunche lângă el de partea cealaltă.

Un bătrân urmărea scena din pragul ușii. Fata privea și ea, ținând încă pipa în mână.

Ce vrei, Voltaire? De ce nu mă lași în pace?

- Doar o mică plimbare, bătrâne. Te poți reîntoarce apoi.

Luându-l de braț, Jerry îl sculă cu blândețe în picioare, cu ajutorul fetei.

Câte a fumat? o întreabă el pe fată.

Ea ridică trei degete.

Și câte fumează de obicei? întreabă el.

Ea lăsă capul în jos, zâmbind. Mult mai multe, voia ea să spună.

La început Charlie Marshall umblă împleticindu-se, dar când ajunseră la balcon, era gata să discute în contradictoriu, așa că Jerry îl luă pe sus, în brațe, ca pe o victimă salvată de la un incendiu, îl căra astfel în jos pe treptele de lemn și traversă grădina cu el. Bătrânul făcu o plecăciune la ușa de la intrare, un culi surâzător le deschise poarta către stradă și amândoi erau evident recunoscători lui Jerry pentru că dăduse dovadă de atâta tact. Nu făcuseră decât vreo cincizeci de metri, când doi chinezi tineri se repeziră la ei, țipând și amenințându-i cu niște bețe ca niște padele mici. Punându-l pe Charlie Marshall în picioare, dar ținându-l ferm cu mâna stângă, Jerry îl lăsă pe primul să lovească, pară lovitura și ripostă cu o directă bine aplicată chiar sub ochi, dar nu dată cu toată forța. Băiatul o luă la goană, urmat de prietenul său. Ținându-l bine pe Charlie Marshall, Jerry îl făcu să umble până la fluviu, într-un loc mai întunecat, apoi îl așază pe mal ca pe o marionetă, în iarba uscată și teșită.

Ai de gând să-mi zbori creierii, Voltaire?

- O lăsam pe seama opiului, bătrâne, spuse Jerry.

Lui Jerry îi plăcea Charlie Marshall și, într-o lume perfectă, ar fi fost bucuros să petreacă o noapte cu el într-un local în care să fumeze opiu și să-i audă povestea vieții lui nenorocite, dar extraordinare. Numai că acum strângea fără remușcări brațul subțirel al lui Charlie Marshall, ca nu cumva să-i treacă prin capul lui găunos ideea să o șteargă; întrucât simțea că Charlie ar putea fugi foarte repede în caz de disperare. Era lungit pe jumătate, cam așa cum se lungise printre muntele magic de bunuri din vechea locuință a Scumpetei, pe coapsa stângă și sprijinit în cot, ținând în noroi încheietura mâinii lui Charlie Marshall, care era întins pe spate. Dinspre fluviu, la vreo doisprezece metri sub ei, venea cântul murmurat al sampanelor ce alunecau ca niște frunze lungi pe apa scăldată în razele lunii. Dinspre cer - când în față, când în spatele lor - veneau din când în când străfulgerările neregulate ale focurilor de tun trase când vreun comandant de baterie plictisit hotăra că trebuie să-și justifice existența. Din când în când, de mult mai aproape, se auzea pocnetul sec, mai ușor, al armelor khmerilor roșii, care ripostau, însă nu erau decât scurte interludii între vacarmul făcut de șopârlele geko și liniștea imensă de dincolo. Jerry se uită la ceas, la lumina lunii, apoi la fața ușor dementă, încercând să cântărească dorințele lui Charlie Marshall. Ca hrana unui sugar, gândi el. Dacă Charlie era fumător de noapte și dormea diminețile, înseamnă că nevoile sale nu vor întârzia să se manifeste. Umezeala de pe fața sa era nefirească. Stropi curgeau din porii largi, din ochii săi cășcați, din nasul lui smârcăit. Își făceau drum meticolos de-a lungul ridurilor adânci, formând rezervoare bine delimitate în cavernele obrajilor.

Iisuse, Voltaire. Ricardo este prietenul meu. Are multă filosofie în cap, băiatul acesta. Vrei să-l auzi vorbind, Voltaire. Trebuie să-i ascuți ideile.

- Da, aprobă Jerry. Aș vrea.

Charlie Marshall îl apucă pe Jerry de mână.

Voltaire, sunt băieți buni, m-auzi? Domnul Tiu... Drake Ko. Nu vor să facă rău nimănui. Vor să facă afaceri. Au ceva de vândut, au oameni care să le cumpere marfa! E un negoț. Nimănui nu i se sparge bolul de orez. De ce vrei să le paradești chestia asta? Ești un băiat bun. Am văzut. I-ai cărat porcul bătrânului, nu-i așa? Cine a mai văzut un alb să care vreodată un porc cu ochi de chinez? Dar, Voltaire, dacă mă bagi în rahat, te vor omorî fără apel, pentru că acest domn Tiu are simțul afacerilor și este un domn foarte filosof, m-auzi? Mă omoară pe *mine*, îl omoară pe *Ricardo*, te omoară pe *tine*, omoară toată blestemata asta de specie umană!

Artileria lansă un tir de baraj și de data aceasta jungla replică printr-o mică salvă de rachete, să fi fost șase, care trecură şuierând deasupra capetelor lor ca niște pietroaie zbârnâitoare lansate de-o catapultă. Câteva clipe mai târziu auziră niște explozii undeva în centrul orașului. Apoi, nimic. Nici măcar urletele unei mașini de pompieri, nici sirena vreunei ambulante.

De ce l-ar omorî ei pe *Ricardo*? Întrebă Jerry. Cu ce a greșit *Ricardo*?

Voltaire! Ricardo este prietenul meu! Drake Ko este prietenul tatălui meu! Bătrânii ăștia sunt ca niște frați, au făcut nu știu ce război împreună la Shanghai, cam cu vreo două sute cincizeci de ani în urmă, înțelegi? Mă duc să-l văd pe tata, îi spun: tată, trebuie să mă iubești și tu măcar o dată. Trebuie să renunți să-mi mai spui păianjen bastard și trebuie să-i spui bunului tău prieten, Drake Ko, să nu-l mai necăjească pe Ricardo. N-ai decât să-i spui: „Drake Ko, Ricardo și Charlie al meu sunt ca tine și ca mine. Sunt frați, la fel ca noi doi. Au învățat împreună să piloteze în Oklahoma, au omorât specia umană împreună. Și sunt prieteni foarte buni. Asta e sigur” Tatăl meu mă urăște foarte mult, înțelegi?

Înțeleg.

Dar îi trimite, totuși, lui Drake Ko un lung mesaj personal.

Charlie Marshall trase aer în piept, iar și iar, ca și

cum pieptul lui mic nu putea ține destul aer ca să-l hrănească.

Această Lizzie. Asta femeie! Lizzie se duce personal să-l vadă pe Drake Ko. Cu titlu absolut particular. Și-i zice: „Domnule Ko, trebuie să-l lăsați pe Ricardo în pace” Este o situație foarte delicată, Voltaire. Trebuie să fim foarte legați unul de altul, dacă nu, ne prăvălim de pe vârful nenorocitului acesta de munte, m-auzi? Voltaire, lasă-mă să plec. Te implor! Te rog, umil, pentru numele lui Dumnezeu. *Mă prăpădesc*, m-auzi? Asta e tot ce știu.

Urmărindu-l, ascultându-i ieșirile chinuite, văzându-l cum se prăbușește, cum își revenea, cum claca din nou și cum se aduna, dar mai greu, Jerry avu senzația că asistă la ultimele convulsii martirizate ale unui prieten. Instinctul îi spunea să-l călăuzească încetșor și să-l lase să divagheze. Dilema sa era însă că nu știa cât timp are la dispoziție până se întâmplă ceea ce i se întâmplă în general unui drogat. Îi punea întrebări, însă Charlie nu părea să le audă. Alteori, părea să răspundă la întrebări pe care Jerry nu i le pusese. Și, câteodată, un mecanism cu acțiune întârziată îl făcea să lanseze un răspuns la o întrebare pe care Jerry o abandonase de mult. La Sarratt, spuneau anchetatorii, un om zdrobit era periculos, deoarece te plătea cu bani pe care nu-i avea pentru a-ți cumpăra dragostea. Dar, pentru câteva minute prețioase, Charlie nu putu plăti nimic.

Drake Ko n-a fost în viața lui la Vientiane! strigă Charlie dintr-odată. Ești nebun, Voltaire! Un tip atât de important ca Drake Ko să-și bată capul cu un orașel jegos din Asia? Drake Ko e mare filosof, Voltaire! Trebuie să-l urmărești pe individul acesta cu multă precauție!

Fiecare, după câte se părea, era un mare filosof, sau toată lumea, în afară de Charlie Marshall.

La Vientiane nimeni n-a auzit numele lui Ko! M-auzi, Voltaire?

La un moment dat, Charlie Marshall izbucni în plâns și, apucându-l pe Jerry de ambele mâini, îl întrebă printre sughițuri dacă Jerry avusese și el un tată.

Da, bătrâne, îi răspunse Jerry plin de răbdare. Și, în felul lui, a fost și el general.

Peste fluviu, două rachete albe luminară cerul uimitor de tare, ca în plină zi, inspirându-i lui Charlie amintiri ale primelor lor zile petrecute la Vientiane. Stând în fund, drept, desenă în noroi conturul unei case. Acolo locuiseră Lizzie, Ric și Charlie, spuse el mândru: într-o păduchelniță împuțită la marginea orașului, atât de nenorocită că și șopârlelor le făcea greață. Ric și Lizzie aveau apartamentul princiar, asta însemnând singura încăpere a colibei prăpădite, iar treaba lui Charlie era să nu le stea în drum, să plătească chiria și să aducă pileala. Dar amintirea chinurilor lor financiare îngrozitoare îl împinse pe Charlie la o nouă revărsare de lacrimi.

În cazul ăsta, din ce trăiați, bătrâne? întrebă Jerry, neașteptând să iasă nimic din întrebarea lui. Hai, a trecut. Din ce trăiați?

Alte lacrimi, în timp ce Charlie mărturisea că primea o alocație lunară de la tatăl său, pe care îl iubea și îl venera.

Nebuna aia de Lizzie - spuse Charlie în toiul amărăciunii sale -, nebuna aia de Lizzie făcea drumuri la Hong Kong pentru Mellon.

Într-un fel sau altul, Jerry reuși să se stăpânească pentru a nu-l îndepărta pe Charlie de la subiect.

Mellon. Cine e Mellon ăsta? întrebă el.

Dar tonul lui blând îl adormea pe Charlie și acesta începu să se joace cu bordeiul, căruia îi adăugă un horn din care ieșea fum.

Hai, mă, ce dracu'! *Mellon. Mellon!* îi strigă Jerry drept în față lui Charlie, încercând să-l scuture pentru a răspunde. *Mellon*, auzi, măi dărăpănătură drogată! Călătorii la Hong Kong!

Punându-l pe picioare, Jerry îl scutură ca pe o păpușă stricată, dar trebui să-l scuture mult și bine pentru a obține un răspuns, iar în timpul acesta Charlie Marshall îl implora pe Jerry să înțeleagă ce înseamnă să iubești - să iubești cu adevărat - o curvă albă nebună și să știi că nu o

poți avea niciodată, nici măcar pentru o noapte.

Mellon era un negustor englez dubios, nimeni nu știa ce învârte. Un pic din aia, un pic din ailaltă, spuse Charlie. Oamenilor le era frică de el. Mellon spunea că putea să o introducă pe Lizzie în marele circuit al heroinei. „Cu pașaportul tău și cu trupul tău, îi spusese Mellon, poți intra **m** și ieși din Hong Kong ca o prințesă”.

Epuizat, Charlie se prăbuși la pământ și se ghemui în fața bordeiului său. Așezându-se pe vine lângă el, Jerry îl apucă strâns de partea din spate a gulerului, având grijă să nu-l rănească.

Deci, făcea asta pentru el, nu-i așa, Charlie? Lizzie făcea transporturi pentru Mellon.

Cu palma, îi întoarse cu blândețe capul lui Charlie, până când ochii lui pierduți îi fixară pe ai săi.

Lizzie nu făcea transporturi pentru *Mellon*, Voltaire, îl corectă Charlie. Lizzie făcea transporturi pentru *Ricardo*. Lizzie nu-l iubea pe Mellon. Ea îl iubea pe *Ric*. Da' mă iubea și pe mine.

Privind trist bordeiul desenat în noroi, Charlie izbucni dintr-odată într-un râs răgușit și jegos, care se stinse fără nicio explicație.

Ai paradit totul, Lizzie! exclamă Charlie parcă încercând să o necăjească, înfundându-și un deget în ușa de noroi. Ai stricat totul ca întotdeauna, iubito! Vorbești prea mult. De ce le spui tuturor că ești Regina Angliei? De ce le spui tuturor că ești o mare spioană? Mellon s-a supărat foarte tare pe tine, Lizzie. Mellon te-a aruncat afară și te-ai trezit drept în fund. Ric s-a înfuriat și el foarte tare, ți-aduci aminte? Ric ți-a tras o mamă de bătaie și Charlie a fost nevoit să te ducă la doctor în toiul nopții, ți-amintești? Ai o gură al dracului de mare, Lizzie, m-auzi? Tu ești sora mea, nimeni n-a avut *vreodată* o gură atât de mare ca tine!

Până în ziua în care Ricardo i-o închisese, gândi Jerry, amintindu-și urmele de pe bărbia ei. Pentru că stricase afacerea cu Mellon.

Ghemuit în continuare alături de Charlie și ținându-l

pe ceafa, Jerry urmări cum dispărea lumea din jurul său și, în locul ei, îl văzu pe Sam Collins în mașină, în fața hotelului Star Heights, cu o vedere perfectă spre etajul opt, în timp ce studia pagina de curse dintr-un ziar la orele unsprezece noaptea. Nici măcar zgomotul unei rachete care căzuse în apropiere nu fu în stare să-l smulgă din această vedenie ce-i îngheța sângele-n vine. Peste tirul de mortiere, mai auzi și vocea lui Craw comentând monoton activitățile criminale ale lui Lizzie. Când ajungeau cu banii la fundul sacului, spusese Craw, Ricardo o puneă să transporte pentru el colete mici peste graniță.

Și cum aflate Londra *acest* lucru, înălțimea Voastră - i-ar fi plăcut să-l întrebe pe bătrânul Craw -, dacă nu de la Sam Collins, alias Mellon însuși?

O aversă de trei secunde spălase bordeiul lui Charlie și îl înfuriase. Lipăia în patru labe, căutându-l, plângând și înjurând de mama focului. Criza îi trecu și începu să vorbească din nou despre tatăl său, povestind cum bătrânul îi găsisese de lucru fiului său natural la o distinsă companie aeriană din Vientiane, cu toate că Charlie evitase cu multă grijă să mai piloteze un avion, de frică să nu-l lase cumva nervii.

Într-o bună zi, se pare, generalul își pierduse răbdarea cu Charlie. Își chemase garda de corp și coborâse colinele shanilor până la un mic centru al traficului de opiu, numit Fang, nu departe de frontieră, însă pe teritoriul thailandez. Acolo, după tradiția patriarhilor din lumea întreagă, generalul îi reproșase lui Charlie viața lui de mână-spartă.

Charlie avea un soi de accent răgușit când îl imita pe tatăl său și un mod special de a-și umfla obrajii scobiți atunci când mima dezaprobarea militarului:

Ai face mai bine să te apuci de o treabă ca lumea, mă auzi, măi, păianjen-bastard și alb pe deasupra? Ai face mai bine să te lași de pariuri la curse, m-auzi, de băuturi tari și de opiu. Și ai face mai bine să-ți scoți de pe țățe stelele alea comuniste și să scapi de Ricardo, prietenul ăla al tău împutit. Și ai face mai bine să încetezi s-o ții pe bani pe

femeia lui, m-auzi? Fiindcă n-am de gând să te mai întrețin nicio zi în plus, nicio *oră*, măi păianjen-bastard, și te voi urî atât de mult într-o zi, încât te voi omorî cu mâna mea, pentru că prea mi-ai aduci aminte de curva aia corsicană de mă-ta!

Urmașe oferta de lucru și din nou vorbele tatălui lui Charlie, generalul:

Anumiți domni foarte bine Chiu Chow, care sunt prieteni foarte buni ai unor prieteni foarte buni de-ai mei, m-auzi, dețin întâmplător majoritatea acțiunilor într-o anumită companie de aviație. Am și eu câteva acțiuni în respectiva companie. Această companie poartă distinsul nume de Indocharter Aviation. De ce râzi, măi maimuță *kwailo*? Nu râde tu de mine! Așadar, acești buni prieteni îmi fac favoarea de a mă sprijini în situația mea de ocară de a avea un păianjen-bastard nevolnic, și mă rog sincer să cazi într-o zi din cer și să-ți frângi gâtul tău de *kwailo*.

Charlie transportase deci opiul tatălui său pentru Indocharter: la început, un zbor, două pe săptămână, dar muncea plin de gratitudine față de bătrânul său tată. Încercase, desigur, să-i convingă pe tipii din Chiu Chow să-l angajeze și pe Ricardo, dar aceștia nu voiau nici în ruptul capului. După câteva luni, căzuseră de acord să-i plătească lui Lizzie douăzeci de dolari pe săptămână ca să stea în biroul din față și să-i mai îndulcească pe clienți. Fuseseră zile de aur, lăsă Charlie să se înțeleagă. Charlie și Lizzie câștigau bani, Ricardo îi cheltuia în afaceri din ce în ce mai trăsnete, toată lumea era fericită, toată lumea avea de lucru. Până într-o seară, când, ca o Nemesis, apăruse Tiu și aruncase toată chestia în aer. Apăruse exact când încuiau birourile companiei, direct de pe trotuar, fără să aibă o întâlnire stabilită în prealabil, întrebând de Charlie Marshall pe nume și prezentându-se ca membru al conducerii companiei de la Bangkok. Băieții Chiu Chow ieșiseră din birourile din spate, îi aruncaseră o privire lui Tiu, garantaseră buna sa credință și se făcuseră nevăzuți.

Charlie se întrerupse pentru a plânge pe umărul lui Jerry.

Acum, ascultă-mă cu atenție, bătrâne, insistă Jerry. Ascultă. Asta e partea care îmi place, e-n regulă? Povestește-mi partea asta cu grijă și te conduc acasă. Promit. *Te rog.*

Dar Jerry își calculase greșit mișcarea. Nu se mai punea problema să-l facă pe Charlie să vorbească. Jerry era acum drogul de care depindea Charlie Marshall. Nu-l mai putea nici ține la pământ. Charlie se agăța de pieptul lui Jerry, ca și cum ar fi fost ultima plută pe o mare pustie, iar conversația lor se transformase într-un monolog disperat, din care Jerry își fura faptele de care avea nevoie, în timp ce Charlie Marshall se smiorcăia, implora și urla cât îl ținea gura, cerându-i călăului său să-i dea atenție, făcând glume și râzând printre lacrimi, în josul fluviului, una dintre acele mitraliere ale lui Lon Noi care nu fuseseră vândute khmerilor roșii trăgea gloanțe trasoare către junglă la lumina altor rachete luminoase. Dâre lungi aurii zburau deasupra apei, luminând o mică peșteră unde dispăreau printre pomi.

Părul leoarcă de sudoare al lui Charlie îi gâdila bărbia lui Jerry, iar Charlie nu înceta să vorbească precum o moară stricată și să divagheze în același timp.

Domnul Tiu n-a vrut să vorbească în birou, Voltaire! O, nu! Domnul Tiu nici nu era îmbrăcat prea bine. Tiu este tipic Chiu Chow, folosește un pașaport thailandez, la fel ca și Drake Ko, are un nume ciudat și arborează un aer foarte modest când vine la Vientiane. „Căpitane Marshall, mi-a spus el, ți-ar plăcea să faci o anumită muncă foarte interesantă și variată în afara orelor de lucru ale Companiei, ce zici? Ți-ar plăcea să faci pentru mine, într-o zi, un zbor nu prea convențional? Mi s-a spus că ai fi un pilot grozav, foarte sigur. Ți-ar plăcea să câștigi nu mai puțin de patru până la cinci mii de dolari pentru o singură zi de muncă, nici măcar o zi întreagă? Nu te-ar atrage, căpitane Marshall?” Domnule Tiu, i-am spus eu – Charlie urla isteric acum –, fără să aduc în niciun fel prejudicii situației mele în cursul negocierilor, domnule Tiu, pentru cinci mii de dolari, în starea mea senină de spirit, m-aș

duce și în iad pentru dumneavoastră și v-aș aduce coaiele diavolului însuși. Domnul Tiu mi-a spus că va reveni într-o bună zi și că până atunci să fac bine să-mi țin gura.

Dintr-odată, Charlie împrumută glasul tatălui său și își spuse păianjen-bastard și pui de lele corsicană; până când Jerry își dădu seama că Charlie trecuse, de fapt, la episodul următor din relatarea sa.

Se dovedi, în mod surprinzător, că Charlie păstrase pentru sine secretul ofertei domnului Tiu, până când îl revăzuse pe tatăl său, de data aceasta la Chiang Mai, de Anul Nou chinezesc. Nu-i spusese lui Ric și nu-i spusese nici măcar lui Lizzie, poate pentru că în momentul acela nu se mai înțelegeau chiar așa de bine, iar Ric avea tot felul de femei pe de lături.

Sfatul generalului nu fusese prea încurajator.

„Nu te atinge de calul acela! Acest Tiu are relații foarte sus-puse, iar toți indivizii aceia sunt prea speciali pentru un zăpăcit de păianjen-bastard micuț ca tine, m-auzi? Iisuse Hristoase, cine a mai auzit ca un swatownez să dea cinci mii de dolari unui împutit, pe jumătate *kwailo*, pentru ca să-și înnobileze spiritul călătorind?!”

— Așa că i-ai pasat afacerea lui Ric, nu-i așa? se repezi Jerry să spună. Așa e, Charlie? I-ai spus lui Tiu: „Îmi pare rău, dar încercați cu Ricardo”. Așa s-a întâmplat?

Însă Charlie Marshall nu se mai afla acolo, era ca și dat dispărut, dacă nu mort. Căzuse de pe pieptul lui Jerry și zăcea întins în noroi, cât era de lung, cu ochii închiși: doar cele câteva guri de aer sorbite – lacome, scrâșnite – și bătaile bune ale pulsului, la încheietura mâinii de care-l ținea Jerry, confirmau că viața mai pâlpâia în trupul lui.

— Voltaire, șopti Charlie. Pe Sfânta Scriptură, Voltaire. Ești un om cumsecade. Du-mă acasă. Iisuse, du-mă acasă, Voltaire!

Uluit, Jerry se uita la trupul inert, zdrobit, și înțelese că mai avea de pus o întrebare, chiar dacă asta era ultima din ambele lor vieți. Aplecându-se, îl trase pentru o ultimă oară pe Charlie și-l ridică în picioare. Timp de o oră întreagă, pe drumul învăluit în beznă, cramponându-se de

brațul său, în timp ce alte focuri de baraj la fel de inutile străpungeau întunericul, Charlie Marshall țipă, imploră și se jură că-l va iubi veșnic pe Jerry, dacă nu-l obliga să dezvăluie ce aranjamente făcuse prietenul său Ricardo ca să supraviețuiască. Jerry îi explică însă că, fără aceste amănunte, misterul nu era nici pe jumătate descurcat. Și, poate că Charlie Marshall, în ruina și în disperarea sa, în timp ce dezvăluia printre hohote de plâns secrete interzise, înțelese raționamentul lui Jerry: într-un oraș ce urma să fie redat junglei, nu exista distrugere dacă aceasta nu era totală.

Cu toată blândețea de care era capabil, Jerry îl conduse pe Charlie pe drum, înapoi la vilă, și-l urcă treptele. Aceleași fete tăcute îl primiră cu recunoștință. „Trebuia să scot mai multe de la el, gândi Jerry. Trebuia, de asemenea, să-i fi spus mai multe: n-am făcut drumul dus-întors, n-am purtat discuția așa cum mi s-a ordonat. Am stăruit prea mult asupra poveștii lui Lizzie și a lui Sam Collins. Am făcut-o pe dos, mi-am făcut treaba de mântuială, am stricat tot, ca și Lizzie”. Încercă să-i pară rău, dar nu reuși, iar lucrurile pe care și le amintea cel mai bine erau cele ce nu se aflau pe lista de întrebări și erau aceleași lucruri care îi răsăreau în minte ca niște monumente în timp ce-și dactilografia mesajul către dragul, bătrânul George.

Scria la mașină cu ușa încuiată și cu pistolul la brâu. Nu era nici urmă de Luke, așa că Jerry presupunea că acesta se dusese la o casă de curve, mahmur și îmbufnat. Era un mesaj lung, cel mai lung din cariera sa: „Aflați toate acestea în cazul în care nu veți mai avea vești de la mine”. Raportă contactul său cu consilierul, anunță următoarea sa escală, dădu adresa lui Ricardo, descrie portretul lui Charlie Marshall și menajul în trei din păduchelniță, dar în termenii cei mai oficiali, și trecu total sub tăcere cele aflate în legătură cu rolul jucat de scârbosul ăla de Sam Collins. La urma urmei, dacă știa, ce rost avea să le mai spună el încă o dată? Nu menționa nume de locuri și de persoane, pentru care folosi un cifru aparte, apoi mai

petrecu o oră la transcrierea celor două mesaje într-un cod de bază, care n-ar putea să-l prostească pe un decryptor mai mult de cinci minute, dar care era oricum peste înțelegerea muritorilor de rând și a unor muritori ca gazda sa, consilierul britanic, încheie cu un codicil adresat supraveghetorilor, pentru a se asigura că Blatt and Rodney îi viraseră ultimul vărsământ lui Cât. Arse textele în clar, înfășură versiunile codificate într-un ziar, apoi se întinse pe ziar și moțai cu pistolul la îndemână, deși îl jena. La orele șase, se bărbieri, transferă mesajele într-o carte broșată, de care se putea dispensa, și pomi la plimbare în liniștea dimineții. În piațetă, mașina consilierului era parcată la vedere. Consilierul însuși era parcat tot la vedere, pe terasa unei cârciumioare elegante, cu o pălărie de pai ce amintea de Craw, tratându-se cu cornuri fierbinți și cafea cu lapte. Văzându-l pe Jerry, îi făcu un semn larg cu mâna. Jerry se apropie de el cu pas alene.

’neața, spuse Jerry.

Ah, ai găsit-o! Ce bine! strigă consilierul, sărind în picioare. *Muream* să o citesc de când a apărut!

Scăpând de mesaj, conștient doar de omisiunile sale, Jerry avu sentimentul de sfârșit de trimestru la școală. S-ar putea să se întoarcă, s-ar putea să nu se întoarcă, însă lucrurile nu vor mai fi niciodată la fel.

Împrejurările exacte în care Jerry va fi părăsit orașul Phnom Penh sunt importante, datorită celor ce aveau să i se întâmple lui Luke mai târziu.

În prima parte a dimineții pe care o mai avea la dispoziție, Jerry se dedică obsedantei sale căutări de acoperire, ceea ce era antidotul firesc, poate, pentru senzația crescândă de goliciune pe care o resimțea. Cercetă sânguincios povești despre refugiați și copii orfani, pe care le transmise prin Keller, la prânz, împreună cu o cronică bunicică de atmosferă a vizitei sale la Battambang, care, deși nu avea să fie niciodată publicată, figurează cel puțin în dosarul său. Pe vremea aceea erau două lagăre de refugiați, ambele înfloritoare, unul în enormul hotel Paradis; altul în gara de triaj de lângă aeroport, două-trei

familiei în câte un vagon. Le vizită pe amândouă și erau la fel: tineri eroi australieni luptându-se cu imposibilul, cu singura apă care exista, murdară, cu distribuirea orezului de două ori pe săptămână și cu copiii care ciripeau „bună” și „papa” în urma lui, în timp ce-și căra interpretul cambodgian în sus și-n jos de-a lungul rândurilor lor, asediindu-l pe fiecare cu întrebări, făcând pe marele reporter pentru acel fleac suplimentar care îi va înmuia inima lui Stubbsie.

La o agenție de voiaj își rezervă zgomotos un bilet pentru Bangkok, cu slaba speranță de a-și ascunde urmele. Îndreptându-se către aeroport, avu senzația brusca a faptului știut. „Ultima oară când am fost aici, gândi el, mă duceam la schi nautic”. Negustorii albi aveau case plutitoare ancorate de-a lungul fluviului Mekong. Și, pentru o clipă, se văzu pe sine – și orașul – în zilele în care războiul din Cambodgia mai păstra încă o inocență înfiorătoare: trimisul special Westerby, pornind în aventură solitară pentru întâia oară, săltând ca un copilandru pe apele pământii ale Mekongului, tras de un vesel olandez într-o vedetă rapidă, ce consuma benzină cât să hrănească o familie timp de o săptămână. Cel mai mare pericol, își aminti el, era valul de șaizeci de centimetri care se rostogolea în josul fluviului, ori de câte ori garda podului lansa o grenadă subacvatică pentru a-i împiedica pe scafandrii khmerilor roșii să-l arunce în aer. Dar astăzi, râul, la fel ca și jungla, le aparținea. Tot așa cum, mâine sau poimâine, le va aparține orașul.

La aeroport, aruncă Waltherul într-o ladă de gunoi și, în ultima clipă, în schimbul unui bacșiș, obținu un loc în avionul de Saigon, destinația sa. La decolare, se întrebă cine are mai multe șanse de supraviețuire: el sau orașul.

Luke, pe de altă parte, având în buzunar cheia apartamentului lui Jerry de la Hong Kong – sau, mai bine zis, a apartamentului lui Pupă-l-Moartea –, zbură spre Bangkok și fu voia sortii ca el să călătorească, fără să aibă nicio vină, sub numele lui Jerry, întrucât acesta se afla pe lista pasagerilor, iar Luke nu, și toate celelalte locuri erau

ocupate. La Bangkok, asistă la o conferință rapidă la birou, în cursul căreia membrii redacției fură repartizați în diversele sectoare ale frontului din Vietnam, pe cale să se prăbușească. Lui Luke îi reveni Hue și Da Nang și, ca atare, plecă spre Saigon a doua zi, iar de acolo, către nord, cu un alt avion de prânz.

Contrar celor spuse mai târziu, cei doi nu se întâlniră la Saigon.

Nu se întâlniră nici cu ocazia retragerii spre nord.

Ultima oară când se vor fi văzut, unul pe altul, în oricare sens ar fi luată reciprocitatea, fusese acea seară la Phnom Penh, când Jerry îl ocărâse pe Luke, iar Luke se îmbufnase. Este un fapt stabilit. Ulterior, după cum știe toată lumea, n-avea cum să se mai întâmple.

Capitolul 17

Ricardo în niciun moment al întregii operațiuni, George Smiley nu dominase terenul cu atâta tenacitate. La Prăvălie, nervii erau întinși la maximum, gata să plesnească. Oribila inerție și crizele de frenezie, împotriva cărora Sarrattul dădea atâtea avertismente, ajunseseră să se confunde. Fiecare zi care nu aducea o veste sigură de la Hong Kong era o nouă zi de dezastru. Lungul mesaj al lui Jerry fu examinat la microscop și socotit drept ambiguu, apoi ca nevrotic. De ce nu făcuse mai multe presiuni asupra lui Charlie Marshall? De ce nu evocase din nou spectrul rus? Trebuia să-l fi hărțuit cu întrebări pe Charlie despre filon, trebuia să reia discuția de acolo unde rămăsese cu Tiu. Uitase oare că principala sa misiune era să le provoace o stare de neliniște și apoi să culeagă informații? Iar, în ceea ce privește obsesia lui pentru amărâta aia de fie-sa... Dumnezeu! Atotputernic, nu *știe* oare tipul ăsta cât costă mesajele? (Se pare că uitaseră că Verii erau cei ce achitau nota de plată.) Și ce era toată istoria aia cum că nu dorea să mai aibă de a face cu funcționarii Ambasadei Britanice, care îl înlocuiau prin procură pe rezidentul absent al Prăvăliei? Foarte bine, intervenise o întârziere în obținerea mesajului din pricina Verilor. Jerry reușise totuși să-l pună la pământ pe

Charlie Marshall, nu-i așa? Nu intra în niciun fel în atribuțiile unui agent de teren să dicteze Londrei ce să facă și ce să nu facă. Serviciul Supravegheri, care aranjase contactul, dorea ca Jerry să fie muștrat prin mesajul de răspuns.

Presiunile venind din afara Prăvăliei erau și mai puternice. Facțiunea lui Wilbraham, de la Biroul Colonial, nu pierduse vremea, iar Grupul de Orientare, cu o uimitoare schimbare de atitudine, hotărî că guvernatorul Hong Kongului trebuia să fie în cele din urmă informat, fără întârziere, asupra operațiunii. Se discutase o mulțime în legătură cu eventualitatea chemării sale la Londra sub un pretext oarecare. Panica se stârnise datorită faptului că Drake Ko fusese, o dată în plus, primit la palatul

guvernatorului, de data aceasta la unul dintre dineurile de consultări dat de acesta și la care erau invitați chinezi influenți chemați să-și exprime opiniile în mod neoficial.

În schimb, Saul Enderby și ceilalți partizani ai liniei dure trăgeau în sens opus: „La dracu’ cu guvernatorul. Ceea ce dorim este un parteneriat deplin și imediat cu Verii!” George ar *trebui* să se ducă la Martello *chiar azi*, spuse Enderby, să-i expună cinstit întreaga afacere și să ceară Verilor să preia ultimul stadiu al operațiunii. Ar trebui să înceteze jocul de-a v-ați ascunselea în privința lui Nelson și ar trebui să recunoască faptul că nu are resursele necesare, ar trebui să-i lase pe Veri să calculeze ei înșiși posibilele dividende ce se pot obține din informații și, dacă reușeau, cu atât mai bine: să-și atribuie acest merit la Capitoliu, spre confuzia dușmanilor lor. Rezultatul acestui gest generos și făcut la momentul oportun, argumenta Enderby – venit la țanc în plin fiasco în Vietnam – va fi un parteneriat indisolubil în domeniul informațiilor timp de ani buni de aici înainte, opinie care, în felul său ipocrit, Lacon părea să o susțină. Prins într-un foc încrucișat, Smiley se trezi deodată împovărat cu o dubla reputație. Clanul Wilbraham îl califica drept anticolonial și proamerican, în timp ce oamenii lui Enderby îl acuzau de ultraconservatorism în abordarea relațiilor speciale. Mult mai serioasă, totuși, era impresia lui Smiley că anumite ecouri ale certei îi parveniseră pe alte canale lui Martello și că acesta va ajunge s-o exploateze. De pildă, sursele lui Molly Meakin vorbeau despre o relație care ar începe să se înfiripe între Enderby și Martello la nivel personal și nu numai, pentru că odraslele amândurora urmau liceul din South Kensington. Se pare că se apucaseră de pescuit împreună, la sfârșit de săptămână, în Scoția, unde Enderby avea un petic de apă. Martello pune la dispoziție avionul, se va spune mai târziu în glumă, iar Enderby – peștele. Cam pe atunci, Smiley află, în felul său candid, ceea ce toată lumea știuse de la început și presupusese că știe și el. Ultima și cea de-a treia nevastă a lui Enderby era americană, bogată pe deasupra. Înainte de căsătoria lor,

avea salon deschis pentru lumea bună din Washington, rol de gazdă primitoare, pe care îl repeta acum, cu oarecare succes, la Londra.

Dar cauza profundă a acestei întregi agitații era în cele din urmă aceeași. Pe frontul Ko nu se întâmpla, la urma urmei, nimic. Mai rău decât atât, era o sărăcie chinuitoare de informații pe plan operațional. În fiecare zi, la orele zece, Smiley și Guillam se prezentau la Anexă, și în fiecare zi plecau de acolo din ce în ce mai nesatisfăcuți. Telefonul de acasă al lui Tiu era pus sub ascultare, ca și cel al lui Lizzie Worthington. Benzile erau înregistrate la Hong Kong, apoi expediate par avion la Londra, pentru a fi examinate mai în amănunțime. Jerry îl hărțuise pe Charlie Marshall într-o miercuri. Vineri, Charlie se refăcuse suficient după cele suferite ca să-l sune pe Tiu de la Bangkok și să-și descarce sufletul. Dar după ce ascultase mai puțin de treizeci de secunde, Tiu îl întrerupsese, ordonându-i „să ia legătura imediat cu Harry”, ceea ce deconcerta pe toată lumea: nimeni nu avea vreun Harry nicăieri. Sâmbătă, se produse o dramă, pentru că indivizii care supravegheau telefonul lui Ko îl auziră pe acesta anulându-și obișnuita partidă de golf, de duminică dimineață, cu domnul Arpego. Ko invocă afaceri presante. Asta era! Asta era ieșirea din tunel! A doua zi, cu asentimentul lui Smiley, Verii din Hong Kong puseră o utilitară de supraveghere, două automobile și o Honda în coada Rolls-Royce-ului lui Ko, când acesta intră în oraș. Ce misiune secretă, la orele cinci și jumătate dimineața, într-o zi de duminică, putea fi atât de importantă, pentru ca Drake Ko să renunțe la partida săptămânală de golf? Răspunsul se dovedi a fi un ghicitor, un bătrân swatownez venerabil, care își desfășură activitatea într-un mic templu prăpădit de pe o stradă lăaturalnică ce dădea în Hollywood Road. Ko petrecu mai bine de o oră cu el, înainte de a se reîntoarce acasă, și, cu toate că un băiat zelos instalat într-una dintre utilitarele Verilor orientase un microfon direcțional ascuns către fereastra templului, pe toată durata ședinței, singurele sunete pe care le înregistrase, în

afară de zgomotul circulației, fură cotcodăcelile din cotețul găinilor, din curtea bătrânului. La Prăvălie, fu convocat di Salis. Ce naiba putea determina pe cineva să meargă la un ghicitor, la orele șase dimineața, și mai ales pe un milionar?

Amuzat la culme de uimirea lor, di Salis își răsuci cu mare încântare părul. Un om atât de important ca Drake Ko n-ar renunța pentru nimic în lume la calitatea de prim client al zilei unui ghicitor, spuse el, ca să beneficieze de momentul în care mintea marelui om era încă destul de limpede pentru a capta sugestiile spiritelor.

Apoi, timp de cinci săptămâni, nu se întâmplă nimic. Absolut nimic. Interceptarea corespondenței și a convorbirilor telefonice scuiă doar cocoloașe de materii prime indigeste, care la prelucrare nu dezvăluiră nicio frântură de informație. Data-limită impusă în mod arbitrar de către cei de la Antidrog se apropia neîncetat, iar în ziua aceea Ko se va afla la discreția oricui va fi în stare să-i pună cât mai curând ceva în cârcă.

Smiley totuși nu-și pierdu capul. Rezista tuturor recriminărilor, atât cu privire la modul în care conducea operațiunea, cât și la modul în care acționa Jerry. Pomul fusese scuturat, susținea el, Ko începea să se înfricoșeze, timpul va dovedi ca avuseseră dreptate. Refuză să se lase împins să facă un gest spectaculos față de Martello și respecta riguros termenii acordului schițați în scrisoarea sa, a cărei copie se afla acum în mâinile lui Lacon. Refuza, de asemenea, așa cum îi permitea mandatul său, să poarte orice discuție cu privire la detaliile operative, fie că era vorba despre Dumnezeu, fie despre forțele logicii sau, și mai bine zis, despre forțele lui Ko, cu excepția cazurilor în care se ridicau probleme de protocol sau de răspunderi pe plan local. A ceda în această privință, o știa foarte bine, n-ar fi însemnat decât să le pună la îndemâna celor ce se îndoiiau noi arme cu care să-l doboare.

Rezistă pe această linie cinci săptămâni, iar în cea de-a treizeci și șasea zi, fie Dumnezeu, fie forțele logicii – sau, mai bine zis, forțele chimiei umane a lui Ko – îi oferă

lui Smiley o compensație substanțială, chiar dacă învăluită în mister. Ko pleacă pe mare. Însoțit de Tiu și de un chinez necunoscut, identificat mai târziu ca fiind căpitanul flotei de jonci a lui Ko, acesta petrecu cea mai bună parte a primelor trei zile de călătorie făcând turul insulelor din largul Hong Kongului și revenind în fiecare seară către asfințit. Unde se ducea, nu putea spune nimeni încă. Martello sugerează o serie de survolări în elicopter, pentru a le observa traseul, însă Smiley refuză net propunerea acestuia. Supravegherea din punct fix, de pe chei, confirmă faptul că păreau să plece și să revină zilnic pe altă rută și asta fu tot. În ultima zi, cea de-a patra, vasul nu se mai întoarse deloc.

Panică. Unde se dusesese? Șefii lui Martello de la Langley, Virginia se zăpăciră de tot și conchiseră că Drake Ko și *Amiralul Nelson* se pierduseră în mod deliberat în apele Chinei.

Ba chiar că fuseseră răpiți. Ko nu va mai fi văzut niciodată, iar Enderby, căzând brusc în pesimism, îi telefonă pur și simplu lui Smiley pentru a-i spune: „Va fi vina ta dacă Drake Ko apare pe nepusă masă la Beijing, urlând cât îl ține gura că este victima persecuțiilor din partea serviciilor secrete” Până și Smiley, timp de o întreagă zi, chinuitoare, se întrebă în secret, dacă nu cumva, împotriva oricărei rațiuni, Ko se dusesese să-l întâlnească pe fratele său.

Apoi, desigur, a doua zi dis-de-dimineată, vasul reveni calm în rada portului, ca și cum se întorcea dintr-o regată, iar Ko debarcă vesel, urmând-o pe frumoasa Lizzie pe pasarelă, cu părul ei auriu fluturând în soare ca într-un spot publicitar pentru șampon.

Această informație fu cea care, după o lungă meditație și după o nouă cercetare amănunțită a dosarului lui Ko – pentru a nu mai menționa discuția foarte tensionată cu Connie și cu di Salis –, îl determină pe Smiley să ia imediat două decizii, sau, în termeni de cartofor, să joace ultimele două cărți pe care le avea.

Unu: Jerry să treacă la „ultima etapă”, prin care

Smiley înțelegea Ricardo. Spera ca prin această măsură să mențină presiunea asupra lui Ko și, dacă era nevoie, să-i furnizeze lui Ko dovada definitivă că trebuie să acționeze.

Doi: Sam Collins trebuia să „între în scenă”.

Cea de-a doua decizie fu luată în urma consultării doar cu Connie Sachs. Nu se găsește nicio mențiune în dosarul principal al lui Jerry, ci doar într-o anexă secretă pusă mai târziu în circulație, cu ștersături, pentru publicul larg.

Efectul deteriorant al acestor amânări și ezitări asupra lui Jerry reprezenta un element pe care nu era nevoie să fii mare șef al unui serviciu de informații pentru a-l lua în calcul. Era altceva să fii conștient de acest lucru, iar Smiley, desigur, îl simțise și chiar luase o măsură sau două pentru a-l preîntâmpina. Dar să te lași condus de el, să-l pui pe același plan cu factorii de mare politică, cu care era bombardat zilnic, ar fi însemnat să dai dovadă de o crasă lipsă de responsabilitate. Un general este un nimic dacă nu are simțul priorităților.

Este cert că Saigonul era cel mai nepotrivit loc din lume în care Jerry să piardă vremea așteptând. Periodic, pe măsură ce timpul trecea degeaba, la Prăvălie se lua în discuție trimiterea lui într-un loc mai salubru, de pildă la Singapore sau la Kuala Lumpur, însă, din rațiuni de comoditate sau de acoperire, fu lăsat acolo unde se afla: în plus, ziua de mâine putea întotdeauna aduce o schimbare radicală. Mai era și problema securității sale personale. Hong Kongul nu putea fi luat în considerație, iar atât la Singapore, cât și la Bangkok influența lui Ko era mai mult ca sigur foarte puternică. Revenind la acoperire: dată fiind iminența căderii, unde era mai firesc să se afle decât la Saigon? Totuși, Jerry ducea doar o jumătate de viață, într-o jumătate de oraș. Timp de patruzeci de ani, mai mult sau mai puțin, războiul constituise industria de vârf a Saigonului, însă retragerea americană din 1973 crease un marasm total, din care, până la urmă, orașul nu își revenise aproape niciodată ca lumea, așa că până și acest mult așteptat act final, cu milioanele sale de figuranți, se

juca în fața unui public foarte restrâns. Chiar atunci când făcea vizitele obligatorii în locuri unde lupta era în toi, Jerry avea senzația că asistă la o partidă de crichet pe punctul de a fi întreruptă de ploaie și în care adversarii n-aveau decât o dorință, și anume să se adăpostească în pavilion. Prăvălia îi interzisese să părăsească Saigonul, pretextând că în orice clipă s-ar putea să fie nevoie de el în altă parte, însă această directivă, dacă ar fi fost respectată literă cu literă, l-ar fi făcut să pară ridicol, așa că nu ținu seama de ea. Xuan Loc era un plicticos orașel francez, specializat în cauciuc, la o depărtare de vreo optzeci de kilometri, situat în ceea ce era atunci perimetrul tactic al Saigonului. Pentru că acesta era un război total diferit de cel care se ducea la Phnom Penh, mai tehnic și de inspirație mai marcat europeană. În timp ce khmerii roșii nu dețineau blindate, nord-vietnamezii aveau tancuri rusești și piese de artilerie de o sută treizeci de milimetri, pe care le dispuneau potrivit modelului clasic rusesc, unul lângă altul, ca și cum erau gata să dea asaltul asupra Berlinului sub comanda mareșalului Jukov, și nimic nu mișca până când și ultimul tun era adus la locul lui și era pregătit de tragere. Găsi orașul aproape părăsit, iar în biserica catolică nu era nimeni în afară de un singur preot francez.

— *C'est terminé*, îi explică simplu preotul. Sud-vietnamezii vor face ceea ce fac întotdeauna, spuse el. Vor opri înaintarea, apoi vor face stânga-mprejur și o vor lua la sănătoasa.

Băură un vin împreună, privind piața pustie.

Jerry își transmisese articolul, spunând că procesul de putrefacție era de data aceasta ireversibil, iar Stubbs ie îl puse în cui cu un laconic: „Prefer oamenii, nu profețiile. Stubbs”.

Revenind la Saigon, găsi pe scările hotelului Caravelle cerșetori mititei, care vindeau ghirlande inutile de flori. Jerry le dădu bani și le luă florile ca să le salveze obrazul, apoi le aruncă la coșul de gunoi din camera sa. Când se duse și se așeză în holul de jos, îi băură în geam

și îi vândură *Stars and Stripes*. În barurile goale unde se ducea să bea, fetele se strâneau cu disperare în jurul lui, ca și cum el era ultima lor șansă înaintea sfârșitului. Doar polițiștii erau în elementul lor. Îi găseai la fiecare colț de stradă, cu caschete albe și cu mănuși albe impecabile, ca și cum se așteptau să dirijeze circulația inamicului la sosirea acestuia. În jeepuri albe, depășeau ca niște monarhi refugiații, așezați direct pe trotuar în îngrăditurile lor, ca niște colivii de păsărele. Se întoarse în camera sa de hotel și primi un telefon de la Hercule, vietnamezul preferat al lui Jerry, pe care îl evitase cu orice preț. Hercule, așa cum își zicea el, era împotriva ordinii stabilite și împotriva lui Thieu și își câștiga discret cele necesare traiului furnizându-le ziariștilor britanici informații despre Vietcong, sub pretextul discutabil că englezii nu erau implicați în război.

Britanicii sunt prietenii mei! îi spuse el la telefon pe un ton rugător. Scoate-mă de-aici! Am nevoie de acte, am nevoie de bani!

Încearcă cu americanii, îi răspunse Jerry și-i trânti telefonul în nas.

Biroul Agenției Reuters, atunci când Jerry se duse să-și telegrafizeze articolul născut mort, era un monument de eroi uitați și totul era înecat în poezia eșecului. Sub cristalurile de pe birouri se mai aflau încă fotografii cu băieți cu părul zbârlit; pe pereți, scrisori faimoase de refuz și eșantioane ale furiei redactorilor-șefi; în aer plutea mirosul stătut de hârtie veche de ziar și acea impresie de un Undeva-în-Anglia improvizat, care întruchipează nostalgiile secrete ale fiecărui corespondent aflat în exil. După colțul străzii, se găsea o agenție de voiaj și, după cum se va descoperi mai târziu, Jerry își reținuse de două ori în această perioadă un loc pentru Hong Kong, dar nu se prezentase la aeroport. Fu servit de un tânăr Văr serios, pe care-l chema Pike și care lucra sub acoperirea de funcționar la biroul Informații și care din când în când venea la hotel cu mesaje în plicuri galbene, cu mențiunea PRESĂ-URGENT pentru a-i da autenticitate. Însă mesajul

dinăuntru era același: nicio decizie, așteaptă, nicio decizie. Citi Ford Madox Ford și un roman cu adevărat îngrozitor despre vechiul Hong Kong. Citi Green, Conrad și T.E. Lawrence, dar tot nu veni niciun cuvânt. Canonadele păreau mai îngrozitoare noaptea, iar panica domnea peste tot precum ciurma.

Căutând pentru Stubbsie oameni și nu profeții, se duse la Ambasada Americană, unde vreo 10.000 de vietnamezi băteau la uși, străduindu-se să dovedească faptul că erau cetățeni americani. În timp ce urmărea scena, un ofițer sud-vietnamez sosi cu un jeep, sari din mașină și începu să țipe la femei, numindu-le curve și trădătoare, nimerind din întâmplare peste un grup de neveste americane *bona fide*.

Jerry mai trimise un articol, refuzat și de data asta de către Stubbs, ceea ce nu făcu, fără îndoială, decât să-i agraveze depresia.

Câteva zile mai târziu, planificatorii Prăvăliei își pierdură sângele rece. Întrucât deruta continua și se accentua, aceștia îi ordonară lui Jerry să ia imediat avionul, să se ducă la Vientiane și să țină capul la cutie până când va primi alte instrucțiuni printr-un poștaș al Verilor. Plecă deci și luă o cameră la hotelul Constellation, unde îi plăcuse lui Lizzie să-și facă veacul; bău la barul în care-i plăcuse lui Lizzie să bea; din când în când pălăvrăgea cu Maurice, proprietarul, și aștepta. Barul era din beton, cu pereți groși de șaiszeci de centimetri, așa că, în caz de nevoie, putea face oficiul de adăpost împotriva bombardamentelor sau de lăcaș de tragere. În fiecare seară, în lugubra sufragerie de alături lua masa și bea în silă un singur vechi *colonist* cu șervetul prins la gulerul cămășii. Jerry stătea la altă masă și citea. Erau întotdeauna singurii clienți și nu vorbeau niciodată unul cu altul. Pe străzi, membri ai grupării Pathet Lao - coborâți nu demult de pe coline - mărșăluiau cu convingere, doi câte doi, arborând caschete și tunici maoiste și evitând privirile fetelor. Aceștia rechiziționaseră vilele de la colțurile de stradă și pe cele aflate de-a lungul drumului, către

aeroport. Erau cantonați în corturi imaculate, ale căror vârfuri se vedeau de dincolo de zidurile grădinilor invadate de vegetație.

Crezi că va ține coaliția? îl întreabă Jerry pe Maurice într-o bună zi.

Maurice nu era un om al politicii.

E așa cum e, răspunse el cu un accent franțuzesc teatral și, fără să mai scoată un cuvânt, îi întinse lui Jerry un pix în semn de consolare.

Pe acesta scria „Löwenbräu”: Maurice deținea concesiunea pentru întregul Laos, vânzând, după cum se spunea, câteva sticle pe an. Jerry evita cu multă grija strada care adăpostea birourile companiei Indocharter, tot așa cum se abținea să arunce o privire, de curiozitate, la păduchelnița de la capătul orașului care, potrivit mărturiei lui Charlie Marshall, găzduise menajul lor în trei. Întrebat fiind, Maurice spuse că mai rămăseseră foarte puțini chinezi în oraș în zilele acelea.

— Chinezilor nu le place, zise el surâzând din nou, arătând cu capul către membrul grupării Pathet Lao, care se afla pe trotuar.

Rămânea misterul transcrierii convorbirilor telefonice. O sunase el oare pe Lizzie de la hotelul Constellation sau nu? Și dacă o sunase, intenționa să-i vorbească sau numai să-i audă vocea? Dacă intenționa să discute cu ea, atunci ce-și propusese să-i spună? Sau numai gestul de a face apelul telefonic – precum acela de a-și reține un loc de avion la Saigon – era un soi de catharsis pentru a-i disimula realitatea?

Lucru sigur este că nimeni, nici Smiley, nici Connie, nici altcineva dintre cei care vor fi citit aceste transcrieri deosebit de importante nu poate fi acuzat în mod serios că nu-și făcuse datoria, deoarece conținutul lor era, în cel mai bun caz, echivoc:

00.55, ora Hong Kong. Apel internațional, personal pentru obiectiv. Operatoarea pe linie. Obiectivul acceptă apelul, spune „Alo” de câteva ori.

Operatoare: Vorbiți, vă rog, chemarea!

Obiectiv: Alo? Alo?

Operatoare: Mă auziți? Chemare! vorbiți, vă rog!

Obiectiv: Alo? Sunt Liese Worth. Cine-i la aparat, vă rog?

Apel întrerupt de către chemare.

Transcrierea nu menționează nicăieri Vientiane ca loc de origine și este îndoielnic că Smiley ar fi văzut-o, întrucât numele său de cod nu figurează nicăieri în coloana semnăturilor.

În orice caz, că fusese Jerry sau altcineva cel care făcuse apelul, cert este că a doua zi o pereche de Veri, nu unul singur, îi aduse un ordin de marș și, în sfârșit, binevenita ușurare a acțiunii. Această inerție îngrozitoare, după atâtea săptămâni interminabile, se sfârșise în cele din urmă și, după cum avea să se dovedească, pentru totdeauna.

Petrecu după-amiaza procurându-și vize și mijloace de transport și a doua zi de dimineață, când se crăpă de ziuă, trecu Mekongul în nord-estul Thailandei, cu sacul său de umăr și mașina de scris. Lungul bac de lemn era înțesat cu țărani și cu porci care grohăiau. La baraca unde se controlau călătorii, se angaja să revină în Laos pe aceeași rută. Altfel ar fi fost imposibil să-și procure documentele necesare, îi explicaseră funcționarii cu severitate. „Dacă mă mai întorc”, gândi el. Privind înapoi către malurile Laosului care se îndepărtau, văzu un automobil american parcat în zona de remorcă și lângă el două siluete imobile, subțirele, care se uitau. „Verii sunt întotdeauna cu noi”.

Pe malul thailandez totul se dovedi imediat imposibil. Viza lui Jerry nu era suficientă, fotografiile sale nu semănau cu titularul, întregul sector era interzis *farangilor*. Zece dolari asigurară schimbarea opiniei. După viză, automobilul. Jerry insistase să aibă șofer care vorbea englezește, iar tariful fusese fixat în consecință, însă bătrânul care-l aștepta nu vorbea decât thailandeză, și pe aia puțin. Zbierând câteva fraze englezești unui negustor de orez din apropiere, Jerry reuși să descopere un tânăr

grăsuț care înțelegea câte ceva pe englezește și care declară că știe să conducă. Fu încheiat, cu chiu, cu vai, un contract. Asigurarea bătrânului nu acoperea alt șofer și, oricum, era expirată. Un agent de voiaj extenuat emise o nouă poliță de asigurare, în timp ce băiatul se duse acasă ca să se pregătească. Mașina era un Ford vechi, roșu, rablagit, cu pneuri complet tocite, lucioase ca o chelie. Oricum ar fi luat-o, Jerry nu intenționa să moară în următoarele douăzeci și patru sau patruzeci și opt de ore. Se târguiră și Jerry mai scoase încă douăzeci de dolari. Într-un garaj plin de găini, urmări fiecare gest al mecanicului, până când fură montate pneuri noi.

Pierzând astfel o oră, plecară într-o viteză nebună către sud-est, printr-o zonă agricolă de câmpie. Băiatul cânta *The lights are always out in Massachusetts* de cinci ori, până când Jerry îi ceru să tacă din gură.

Drumul era asfaltat, dar pustiu. Din când în când, venind spre ei, câte un autobuz galben cobora în zigzag colina și la un moment dat șoferul accelerează și rămase pe partea de mijloc a drumului până când autobuzul trase vreo treizeci de centimetri într-o parte, iar el trecu mai departe cu un zgomot ca de tunet. Altă dată, în timp ce moțăia, Jerry se sperie de trosnetul unui gard de bambus și se trezi la timp ca să vadă o explozie de așchii de lemn care se ridicau către soare, chiar în fața lui, în timp ce o camionetă se rostogolea încet în șanț. Văzu portiera plutind în sus ca o frunză și pe șofer urmând-o prin gard, ca să plonjeze apoi în ierburile înalte. Tânărul nici măcar nu încetini, cu toate că răsul său ducea mașina când într-o parte, când în alta a drumului.

Oprește! îi strigă Jerry, însă băiatul nici nu vru să audă.

- Ce vreți, să vă pătați de sânge pe costum? Lăsați-l pe seama doctorilor, îl sfătui el pe un ton sever. Am eu grijă de dumneavoastră, de acord? E o zonă foarte proastă prin locurile astea. Plină de comuniști.

Cum te cheamă? spuse Jerry resemnat.

Avea un nume de nepronunțat, așa că stabiliră să-i zică Mickey.

Trecură două ore bune până să ajungă la primul baraj. Jerry moțăia din nou, repetându-și rolul. Întotdeauna există o ușă în plus pe care trebuie s-o blochezi cu piciorul, gândi el. Se întrebă dacă va veni ziua aceea - pentru Prăvălie, pentru revistă - în care bătrânul comediant nu va mai reuși să facă gaguri, când îi va lipsi forța de a trece pragul în fundul gol și când va rămâne acolo neputincios, cu zâmbetul său prietenos de comis-voiajor, în timp ce vorbele îi mureau în gât. „Nu de data asta”, se gândi el repede. Dumnezeuule Sfinte, nu de data asta. Te rog.

Se opriă și un călugăr tânăr ieși pe neașteptate dintre pomi, cu un bol de cult în mână, iar Jerry îi aruncă în el câțiva bănuți. Mickey deschise portbagajul. Un polițist îl inspecta, apoi îi ordonă lui Jerry să coboare și-l conduse la un căpitan care stătea singur într-o colibă umbrită. Căpitanului îi trebui destul de mult să observe prezența lui Jerry.

întrebă dacă sunteți american, spuse Mickey.

Jerry își scoase actele.

De partea cealaltă a barierei, drumul perfect asfaltat ducea drept înainte, ca un creion aruncat în hățișuri.

întrebă ce căutați pe-aici, spuse Mickey.

- Treburi cu colonelul.

Continuându-și drumul, traversară un sat și trecură pe lângă un cinematograf. Pe aici, chiar și filmele cele mai recente sunt mute, își aminti Jerry. Scrisese cândva un articol în acest sens. Actorii locali dublau filmele și inventau intriga care le trecea prin cap. Și-l aminti pe John Wayne, cu voce thailandeză pițigăiată, publicul în extaz și interpretul care îi explica la ureche că actorul îl imita pe primarul local, un cunoscut poporan. Treceau pe lângă o pădure, dar părțile laterale ale drumului fuseseră degajate câte cincizeci de metri de fiecare parte, pentru a evita riscurile unei ambuscade. Câteodată dădeau de linii albe bine marcate care n-aveau nimic de-a face cu traficul rutier. Acest drum fusese proiectat de către americani, cu gândul la niște piste de aterizare auxiliare.

Îl cunoașteți pe acest colonel? întrebă Mickey.

Nu, spuse Jerry.

Mickey râse cu poftă.

Ce vreți de la el?

Jerry nu-și dădu osteneala să răspundă.

Cel de-al doilea baraj rutier era la treizeci de kilometri mai departe, în centrul unui sătuc, abandonat în mâinile poliției. Câteva camioane gri erau parcate în curtea wâz/-ului, adică a templului, iar patru jeepuri erau parcate lângă baraj. Satul se afla la o încrucișare de drumuri. În unghi drept față de drumul lor, un drumeag de țară galben traversa câmpia și șerpuia spre dealuri pe ambele părți. De data aceasta, Jerry luă inițiativa, sări din mașină imediat și strigă vesel: „Duceți-mă la șeful vostru!” Șeful lor se dovedi a fi un tânăr căpitan nervos, cu o cută de îngrijorare pe frunte ca a unui bărbat care încearcă să se mențină la înălțimea problemelor ce depășeau cunoștințele sale. Se afla în postul de poliție cu pistolul pe birou. Postul de poliție era unul temporar, observă Jerry. Prin fereastră, văzu ruinele bombardate ale ceea ce trebuie să fi fost precedentul post de poliție.

Colonelul meu este un om foarte ocupat, spuse căpitanul prin intermediul lui Mickey, șoferul.

- El este și un om foarte curajos, spuse Jerry.

Juca o întreagă pantomimă până reușiră să traducă cuvântul „curajos”.

A împușcat mulți comuniști, spuse Jerry. Ziarul meu dorește să scrie despre acest brav colonel thailandez.

Căpitanul vorbi destul de mult și, dintr-odată, Mickey începu să se scuture de râs.

Căpitanul zice că nu avem comuniști! Nu aveam decât Bangkok! Oamenii săraci din părțile astea nu știu nimic, întrucât Bangkokul nu le dă școli, așa că vin comuniștii să le vorbească noaptea și să le spună că toți fiii lor vor merge la Moscova, să învețe ca să ajungă doctori mari, și așa fac să sară în aer postul de poliție.

Unde-l pot găsi pe colonel?

- Căpitanul spune să stăm aici.

- Poate să-i spună colonelului să vină aici?

- Colonelul este un om foarte ocupat.
- Unde este colonelul?
- în satul următor.
- Care este numele satului următor?

Șoferul era să leșine din nou de răs.

Nu are nume. Satul ăla e mort în întregime.

- Cum se numea satul înainte de a muri?

Mickey spuse un nume.

E deschis drumul până în satul mort?

Căpitanul spune că e secret militar. Asta înseamnă că nu știe.

Ne lasă căpitanul să trecem să aruncăm și noi o privire?

Urmă un lung schimb de cuvinte.

Desigur, spuse Mickey în sfârșit. Spune să ne ducem.

Vrea căpitanul să ia legătura prin radio cu colonelul și să-i spună că venim?

Colonelul este un om foarte ocupat.

- Dar îl va preveni prin radio?

Desigur, spuse șoferul, ca și cum doar un *farang* îngrozitor putea să facă o întreagă poveste dintr-un amănunt atât de evident.

Se urcară din nou în mașină. Bariera se ridică și continuă să ruleze pe drumul perfect asfaltat, cu părțile laterale defrișate și cu balize din loc în loc. Timp de douăzeci de minute rulară fără să vadă vreun suflet, dar pe Jerry nu-l consola această pustietate. Auzise spunându-se că pentru fiecare luptător comunist de gherilă, care luptă cu o armă în regiunea dealurilor, trebuiau cinci la câmpie, pentru a produce orezul, munițiile și elementele de infrastructură, iar aici se aflau la câmpie. Ajunseră la un drumeag, aflat pe dreapta lor, iar urmele de praf răspândite pe asfalt arătau că drumeagul fusese folosit de curând. Mickey se angajă pe el, luând-o pe urmele adânci de pneuri, cântând foarte tare, în ciuda lui Jerry, *The lights are always out in Massachusetts*.

În felul acesta, comuniștii cred că suntem mai mulți, explică el, râzând în continuare, împiedicându-l pe Jerry să obiecteze.

Spre surprinderea lui Jerry, trase din sacul plasat sub scaunul său un pistol enorm de 4, 5 mm, cu țeava lungă. Jerry îi ordonă sec să-l vâre la loc de unde-l scosese. Câteva minute mai târziu, simțiră un miros de ars, apoi traversară o pânză de fum de lemn și ajunseră la ceea ce rămăsese din sat: grupuri de oameni îngroziți, un hectar de tec ars, arătând ca o pădure pietrificată, trei jeepuri, douăzeci de polițiști și un locotenent-colonel corpulent în mijlocul lor. Săteni și polițiști se uitau deopotrivă la un petic de jar, acoperit cu cenușă, aflat la vreo șazeci de metri mai încolo, unde câteva bârne calcinate schițau conturul caselor incendiate. Colonelul îi urmări cum parchează și vin spre el. Era ofițer activ. Jerry observă pe loc. Era scund și puternic; nici nu zâmbea, nici nu era încruntat. Era oacheș, cărunt și putea să fie malaez, doar că avea trunchiul mai solid. Purta însemne de parașutist și de aviator și două rânduri de barete de decorații. Se afla în ținută de campanie, cu un pistol automat standard, pus într-un toc de piele pe coapsa dreaptă, cu curelele desfăcute.

Tu ești ziaristul? îl întrebă pe Jerry într-o americană netă și militărească.

Exact.

Privirea colonelului se îndreptă spre șofer. Spuse ceva, iar Mickey se întoarse în grabă la mașină, se urcă în ea și rămase înăuntru.

Ce dorești?

- A murit cineva pe-aici?

- Trei oameni. Tocmai i-am împușcat. Avem treizeci și opt de milioane.

Engleza sa americanizată, aproape perfectă, era din ce în ce mai surprinzătoare.

De ce i-ați împușcat?

Noaptea TE-iștii țin cursuri aici. Oamenii vin de prin împrejurimi să-i audă pe TE-iști.

„Teroriști Comuniști”, gândi Jerry. Avea el o bănuială că la origine fusese o expresie englezească. Un convoi de camioane sosea pe drumeagul de țară. Văzându-le, sătenii

începură să-și strângă saltelele și copiii. Colonelul dădu un ordin, iar oamenii săi îi aranjară într-un șir aproximativ, în timp ce camioanele întorceau.

Le vom găsi un loc mai bun, spuse colonelul. O vor lua de la capăt.

Pe cine ați împușcat?

Săptămâna trecută, doi dintre oamenii mei au sărit în aer călcând pe o mină. TE-iștii operau din acest sat.

Alese o femeie morocănoasă, care se cățara în momentul acela în camion, și-i strigă să se întoarcă pentru ca Jerry s-o poată vedea. Stătea în picioare, cu capul plecat.

Descindeau în casa ei, spuse el. De data asta, i-am împușcat bărbatul. Data viitoare, o împușc pe ea.

Și ceilalți doi? întrebă Jerry.

Întreba deoarece, continuând să întrebe, însemna să punteze mai departe, dar Jerry, și nu colonelul, era cel supus interogatoriului. Ochii căprui ai colonelului erau aspri, cercetători și plini de neîncredere. Îl priveau pe Jerry inchizitorial, dar fără îngrijorare.

Unul dintre TE-iști s-a culcat cu o fată de aici, zise el simplu. Noi nu suntem doar poliție. Noi suntem și judecători, și tribunal. Nu mai e nimeni altcineva. Bangkokul nu ține să aibă o grămadă de procese publice pe-aici.

Sătenii urcaseră în camioane. Se îndepărtaseră fără să privească în urma lor. Doar copiii făceau cu mâna de după oblonul din spate al camionului. Jeepurile îi urmară, lăsându-i pe cei trei, cu două mașini și cu un puștan de vreo cincisprezece ani.

Cine e asta? spuse Jerry.

Vine cu noi. La anul sau poate peste doi ani îl voi împușca și pe el.

Jerry urca în jeep lângă colonel, care conducea. Puștanul stătea impasibil în partea din spate, murmurând da sau nu, în timp ce colonelul îl dojenea pe un ton ferm și mecanic.

Mickey venea în urma lor în taxi. Pe podeaua

jeepului, între scaun și pedale, colonelul avea patru grenade într-o cutie de carton. O mică mitralieră era așezată de-a latul pe bancheta din spate, iar colonelul nu-și dăduse osteneala s-o miște de-acolo din cauza puștanului. Deasupra oglinzii retrovizoare, alături de imagini pioase, stătea agățată o carte poștală reprezentându-l pe John Kennedy, cu legenda: „Nu întreba ce poate face țara ta pentru tine – întreabă ce poți face tu pentru țara ta” Jerry își scoase carnețelul. Predica militarului către băiat continua.

Ce-i spuneiți?

- Îi explic principiile democrației.

- Care sunt alea?

- Fără comunism și fără generali, răspunse el râzând.

Ajunși la drumul principal, făcură la dreapta, afundându-se și mai mult în interior. Mickey îi urma în Fordul roșu.

Sa negociezi cu Bangkokul e ca și cum te-ai urca în copacul acela înalt, îi spuse colonelul lui Jerry, întrerupându-se pentru a-i arăta pădurea. Urci pe o cracă, mai urci puțin, altă cracă, craca se rupe și-o iei de la început. Poate, într-o bună zi, ajungi la generalul cel mare. Poate niciodată.

Doi puști le făcură semn și colonelul opri. Urcară și se înghesuiră în spate, lângă băiat.

Nu fac asta prea des, spuse el zâmbind din nou. Fac asta ca să-ți arăt că sunt un tip cumsecade. TE-iștii sfârșesc prin a afla că noi ne oprim pentru a-i lua, așa că ei scot copiii în drum pentru a te trage pe dreapta. Trebuie să-ți schimbi mereu metodele. În felul acesta, rămâi în viață.

Intrară din nou în pădure. Făcură câțiva kilometri și îi lăsară pe copii să coboare, dar nu și pe băiatul morocănos. Nu mai erau pomi; locul le fusese luat de hățișurile sterpe. Cerul se albise, iar umbrele dealurilor străpungeau ceața.

Ce-a făcut? întrebă Jerry.

- Ăsta? E un TE-ist, spuse colonelul. L-am prins.

În pădure, Jerry zări o străfulgerare aurie, dar nu era

decât un *wat*.

Săptămâna trecută, unul dintre polițiștii mei a devenit informator al TE-iștilor. L-am trimis în patrulare, l-am împușcat și am făcut din el un mare erou. L-am aranjat nevastei o pensie, am cumpărat un drapel mare pentru coșciug, i-am făcut o înmormântare frumoasă și satul s-a îmbogățit puțin. Tipul nu mai este informator. Este un erou popular. Trebuie să câștigi inimile și mințile poporului.

Fără îndoială, aprobă Jerry.

Ajunseseră într-o orezărie uriașă, secată. Două femei săpau în mijlocul ei și nu se mai vedea nimic în afară de un gard viu în depărtare și de o zonă de dune stâncoase, ce se pierdeau în cerul alb. Lăsându-l pe Mickey în Ford, Jerry și colonelul începură să se plimbe pe câmp, cu puștanul morocănos târându-se în spatele lor.

Ești englez?

— Da.

Am fost la Academia Internațională de Poliție din Washington, spuse colonelul. Un loc minunat. Am studiat aplicarea legii la Michigan State University. Am petrecut bine acolo. Vrei să te dai puțin mai încolo? spuse el politicos, în timp ce călcau cu precauție pe o arătură. Ei trag asupra mea, nu asupra ta, dacă împușcă un *farang*, dau de dracu' aici. Nu vor asta. Nimeni nu împușcă un *farang* pe teritoriul meu.

Ajunseseră lângă femei. Colonelul le vorbi, făcu câțiva pași, se opri din nou, se întoarse spre puștiul îmbufnat, apoi reveni spre femei și le vorbi pentru a doua oară.

Ce se petrece?

Le-am întrebat dacă nu este vreun TE-ist prin preajmă. Ele mi-au spus că nu. Apoi m-am gândit că poate TE-iștii vor să-l recupereze pe puști, așa că m-am întors și le-am zis: Dacă se întâmplă ceva rău, pe voi, femeile, vă împușc primele.

Ajunseseră la gardul viu. Dunele se întindeau în fața lor, invadate de tufișuri înalte și de palmieri ca niște lame de sabie. Colonelul își duse mâinile la gură și strigă până i

se răspunse.

Am învățat asta în junglă, explică el cu un nou zâmbet. Când te afli în junglă, strigă totdeauna primul.

Ce junglă era aia? întrebă Jerry.

- Stai te rog lângă mine, acum, dacă ești amabil. Zâmbește-mi când îmi vorbești. Le place să te vadă foarte clar.

Ajunseseră la un pârau. În jurul său, o sută sau chiar mai mulți tineri loveau cu indiferență pietrele, cu târnăcoape și cazmale, sau vărsau saci de ciment dintr-o grămadă mare în alta. Polițiști înarmați îi supravegheau neglijent. Colonelul îl chemă pe puști și îi vorbește; acesta lăasă capul în jos, iar colonelul îi trase o palmă zdravănă peste urechi. Puștiul îngăimă ceva și colonelul îl plesni din nou, apoi îl bătu pe umăr. La care, asemenea unei păsări eliberate, dar rănite, băiatul se îndepărtă târșându-și picioarele pentru a se alătura lucrătorilor.

Dacă scrii despre TE-îști, să scrii și despre digul meu, ordonă colonelul când se reîntoarseră din plimbare. Vom face o pășune grozavă aici. I se va da numele meu.

În ce junglă ați luptat? repetă Jerry pe când reveneau spre mașină.

Laos. Lupte dure.

V-ați înrolat voluntar?

Desigur. Am copii, am nevoie de bani. M-am angajat în paru'. Ai auzit de PĂRU? Era condusă de americani. Ei au format-o. Am scris o scrisoare de demisie din poliția thailandeză. Au pus-o într-un sertar. Dacă sunt ucis, ei scot la iveală scrisoarea pentru a dovedi că am demisionat înainte de a mă angaja în paru'.

Acolo l-ați întâlnit pe Ricardo?

Firește. Ricardo este prietenul meu. Am luptat împreună, am împușcat o mulțime de ticăloși.

Vreau să-l văd, spuse Jerry. Am cunoscut una dintre iubitele lui la Saigon. Mi-a spus că e prin împrejurimi. Vreau să-i propun o afacere.

Trecură din nou pe lângă femei. Colonelul le făcu cu mâna, dar acestea nu îi dădură nicio atenție. Jerry îi

urmărea expresia feței, dar ar fi putut tot atât de bine să se uite la un bolovan de acolo, de pe dune. Colonelul se urcă în jeep. Jerry sări în urma lui.

Mă gândeam că poate m-ați putea duce la el. Aș putea chiar să-l fac bogat pentru câteva zile.

E pentru ziarul tău?

- E o treabă particulară.

- O propunere de afaceri particulară? întrebă colonelul.

- Exact.

În timp ce reintrau pe drum, două betoniere galbene veneau spre ei, iar colonelul fu nevoit să dea înapoi pentru a le lăsa să treacă. Mașinal, Jerry observă numele vopsite pe părțile laterale galbene. În timpul acesta, surprinse privirea colonelului, care-l urmărea. Își continuară drumul spre interior, rulând cât putea jeepul de repede, în așa fel încât să dejoace intențiile rele ale oricărui individ de pe traseu. Mickey îi urma conștiincios.

Ricardo este prietenul meu și acesta este teritoriul meu, repetă colonelul în americană sa excelentă. Declarația, deși pe un ton amical, suna de data aceasta ca o amenințare absolut explicită. Trăiește aici sub protecția mea, potrivit unui aranjament între noi. Toată lumea de aici știe acest lucru. Sătenii știu, TE-iștii știu. Nimeni nu-i face rău lui Ricardo, căci, în caz contrar, i-aș împușca pe toți TE-iștii de la baraj.

În timp ce virau din drumul principal și se angajau pe drumeagul de țara, Jerry văzu urmele ușoare ale pneurilor unui mic avion desenate pe asfalt.

Aici aterizează?

Doar în sezonul ploios, continuă colonelul, subliniind poziția sa morală în problemă. Dacă Ricardo te omoară, e treaba lui. Dacă un *farang* împușcă un alt *farang* pe teritoriul meu, este un lucru firesc. S-ar fi spus că explica elemente de aritmetică elementară unui copil. Ricardo este prietenul meu, repetă el fără jenă. Camaradul meu.

Mă așteaptă?

Te rog să fii atent cu el. Căpitanul Ricardo este uneori bolnav.

„Tiu a aranjat un loc anume pentru el, îi spusese Charlie Marshall, un loc unde doar țicniții merg. Tiu i-a spus: «Rămâi în viață, păstrează-ți avionul, fii gardă de corp pentru Charlie Marshall când vrei, transportă bani pentru el, ai grijă să nu-l împuște din spate dacă așa vrea Charlie». Asta e înțelegerea și Drake Ko nu încalcă niciodată o înțelegere, a spus el. Dacă Ric provoacă necazuri, dacă Ric o face de oaie, dacă Ric are gură mare și spune anumite lucruri. Tiu și ai lui îl vor omorî atât de rău pe nenorocitul ăsta nebun, încât n-o să mai știe niciodată cine este”.

„De ce n-o șterge Ric cu avionul?” întrebase Jerry.

„Tiu i-a luat pașaportul lui Ric, Voltaire. Tiu i-a răscumpărat datoriile lui Ric, afacerile și dosarul de la poliție. Tiu i-a pus în cârcă cam cincizeci de tone de opiu și tot el are pregătite dovezile pentru cei de la Narcotice, în eventualitatea că ar avea nevoie de ele. Ric e liber să plece oricând dorește. Sunt închisori care-l așteaptă în lumea întreagă”.

Casa era așezată pe piloți, în mijlocul unui drum de țară larg, cu o verandă de jur-împrejur și cu un pârâiaș care curgea alături. Două tinere thailandeze se aflau sub casă, una alăptându-și pruncul, în timp ce cealaltă învârtea într-o oală. În spatele casei, se întindea un câmp cafeniu și plat, având la unul dintre capete un hangar suficient de mare pentru a adăposti un avion mic – să zicem un Beechcraft – și pe câmp erau urme argintii de iarbă călcată, acolo unde se putea să se fi aterizat recent. Nu existau copaci în apropierea casei, care se înălța pe o mică ridicătură. Din casă se putea vedea de jur-împrejur. Avea ferestre largi, nu foarte înalte, Jerry bănuind că fuseseră modificate pentru a furniza celor din interior un unghi de tragere mai larg. Nu departe de casă, colonelul îi spusese lui Jerry să coboare și merse cu el la mașina lui Mickey. I se adresă lui Mickey, iar acesta sări jos și descuie chichița. Colonelul își băgă mâna sub scaunul mașinii, trase pistolul afară și-l aruncă cu un gest disprețuitor în jeep. îl controlă pe Jerry, apoi pe Mickey, apoi controla mașina. Le spusese

amândurora să aștepte, iar el urcă scările la primul etaj. Fetele nu-i dădură nicio atenție.

E-un colonel grozav, spuse Mickey.

Așteptară.

Anglia-i o țară bogată, spuse Mickey.

Anglia-i o țară *săracă*, replică Jerry, continuând să supravegheze casa.

Țară săracă, oameni bogați, spuse Mickey.

Se mai zguduia încă de râsul pe care i-l provocase propria glumă, când colonelul ieși din casă, urcă în jeep și demară.

Așteaptă aici, zise Jerry. Înaintă încet până la piciorul scării, își puse mâinile pâlnie la gură și strigă în sus: Numele meu este Westerby. S-ar putea să-ți aduci aminte că ai tras în mine la Phnom Penh, cu câteva săptămâni în urmă. Sunt un ziarist neînsemnat, cu idei valoroase.

Ce dorești, Voltaire? Cineva mi-a spus c-ai murit.

O voce latino-americană, joasă și puțin răgușită, din întunericul de deasupra.

Vreau să-l șantajez pe Drake Ko. Cred că noi doi putem să-i tragem o țepă de vreo două milioane de dolari și că ai putea să-ți cumperi libertatea.

În întunericul trapei de deasupra lui, Jerry văzu țeava unei puști, ca un ochi de ciclop, clipind și apoi fixându-se asupra lui.

Pentru *fiecare*, strigă Jerry. Două pentru tine, două pentru mine. Am pus totul la cale. Cu mintea mea, informațiile tale și trupul lui Lizzie Worthington, mergem la sigur.

Începu să urce încet scările. *Voltaire*, gândi el. Când e cazul să ducă vorba, Charlie Marshall nu stă pe gânduri. Iar în privința faptului că aș fi mort, mai așteaptă puțin, își zise.

Trecând prin trapă, Jerry ajunse din obscuritate la lumină, iar vocea latino-americană spuse:

Stai unde ești.

Făcând ce i se ceruse, Jerry reuși să examineze camera de jur-împrejur, o amestecătură între un mic

muzeu al armelor și un oficiu poștal american. Pe masa din centru, pe un trepied, era un AK-47, asemănător celui cu care Ricardo trăsesese în el și, așa cum Jerry bănuise, acesta acoperea prin ferestre toate cele patru direcții de apropiere. În cazul în care n-ar fi fost suficient, mai existau două de schimb, și în spatele fiecărei arme, o grămadă rezonabilă de benzi cu cartușe. Grenadele erau dispuse ca niște fructe, în grămezi de trei și de patru, iar pe un băruleț hidos din lemn de alun, sub o efigie din plastic a Sfintei Fecioare, se întindeau pistoale și automate pentru toate ocaziile. Nu exista decât o singură încăpere, dar era mare. Cu un pat jos, cu tablierele lăcuite în negru, iar pentru o clipă Jerry se întrebă prostește cum dracu-l adusese Ricardo aici într-un Beechcraft. Erau două frigidere și o mașină de făcut cuburi de gheață, ca și câteva uleiuri chinuite, cu nuduri de thailandeze, pictate cu un soi de stângăcie erotică, care dovedea în general o cunoaștere foarte aproximativă a subiectului.

Era și un clasor cu un Luger pe el și un raft de cărți cu lucrări privind Legea societăților comerciale, fiscalitatea internațională și tehnicile sexuale. Pe pereți atârnavu câteva icoane sculptate de către indigeni, cu sfinți, cu Sfânta Fecioară și Pruncul. Pe podea, zăcea un aparat de dat la rame, cu un scaun glisant, pentru îmbunătățirea condiției fizice. În centrul tuturor acestora, cam în aceeași poziție în care Jerry îl zărise prima oară, Ricardo era așezat într-un fotoliu de birou pivotant, purtând brățările CIA, un sarong și o cruce de aur pe pieptul său gol, frumos. Barba sa nu mai era atât de plină ca atunci când o văzuse Jerry ultima oară și acesta bănuia că i-o tunseseră fetele. Nu purta caschetă, iar părul său negru și ondulat era adunat și ținut pe ceafa cu un mic inel de aur. Avea umeri largi, brațe musculoase, pielea bronzată și uleioasă, iar pieptul său era acoperit cu păr.

Avea, de asemenea, o sticlă de scotch lângă cot și o cană cu apă, dar nu și gheață, întrucât frigiderul nu mergea din lipsă de electricitate.

— Scoate-ți haina, te rog, Voltaire, îi ordonă Ricardo,

iar Jerry se conformă. Cu un suspin, Ricardo se ridică, luă un automat de pe masă și merse de jur-împrejurul lui Jerry, încet, studiindu-i trupul, în timp ce-l pipăia cu delicatețe pentru a vedea dacă nu ascundea vreo armă. Joci tenis? întrebă el din spatele lui Jerry, trecându-i o mână ușor pe spate. Charlie spunea că ești musculos ca o gorilă. Dar, în realitate, Ricardo nu pune întrebări decât pentru el însuși. Îmi place foarte mult tenisul, sunt un jucător extrem de bun. Câștig întotdeauna. Aici din păcate am ocazii prea puține. Se așază din nou. Uneori trebuie să te ascunzi cu inamicul pentru a scăpa de prieteni. Călăresc, boxez, fac tir. Am diplome, pilotez avioane, știu o mulțime de lucruri despre viață, sunt foarte inteligent, dar, datorită unor împrejurări neprevăzute, trăiesc în junglă ca o maimuță. Ținea neglijent automatul în mâna stângă. Asta e ceea ce numiți voi un paranoic, Voltaire? Cineva care crede că toți îi sunt dușmani?

Cam așa ceva.

Pentru a face această remarcă spirituală uzată, Ricardo își puse degetul pe pieptul său bronzat și uns.

Ei bine, spuse el, acest paranoic are adevărați inamici.

Cu două milioane de dolari, zise Jerry, stând în continuare acolo unde îl lăsase Ricardo, sunt sigur că majoritatea dintre ei ar putea fi eliminați.

- Voltaire, trebuie să-ți spun cinstit că propunerea ta mi se pare un mare rahat!

Ricardo izbucni în râs. Adică, își arătă dinții lui albi, frumoși, pe fondul bărbii sale tunse proaspăt, își flexă puțin mușchii stomacului și-și aținti privirea drept în ochii lui Jerry, în timp ce sorbea din paharul său de scotch. Își are instrucțiunile lui, gândi Jerry, tot așa cum le am și eu pe ale mele.

Dacă apare, ascultă ce are să-ți spună, îi dăscălise Tiu fără doar și poate. Și după ce Ricardo avea să-l asculte, ce se va întâmpla?

Am înțeles clar că ai avut un accident, Voltaire, spuse Ricardo cu tristețe în glas și scutură din cap, ca și cum s-ar fi plâns de calitatea proastă a informațiilor sale. Vrei un

pahar?

Îmi tom singur, spuse Jerry.

Paharele de culori și de mărimi diferite se aflau într-un bar. În mod deliberat, Jerry se apropie cu pași înceți și și alege un pahar înalt, roz, cu o față îmbrăcată pe dinafară și cu una goală pe dinăuntru. Își turnă două degete de scotch, adăugă puțină apă și se așează în fața lui Ricardo, la masă, în timp ce acesta îl studia cu interes.

Faci sport, tragi de fiare sau chestii de-astea? Întrebă el încrezător.

- Doar câte-o sticlă din când în când, răspunse Jerry.

Ricardo râse până nu mai putu, studiindu-l în continuare cu foarte multă atenție, cu ochii săi de seducător ce nu încetau să clipească.

E foarte urât ce i-ai făcut micuțului Charlie, știi asta? Nu-mi place să stai pe capul prietenului meu în întuneric, când are o criză de abținerea. Lui Charlie îi va trebui o perioadă lungă ca să-și revină. Asta nu e o modalitate să devii prieten cu prietenii lui Charlie, Voltaire. Se pare chiar că ai fost grosolan cu domnul Ko. Că ai dus-o pe micuța mea Lizzie la restaurant. E adevărat?

Am dus-o în oraș, la masă.

- Ai regulat-o?

Jerry nu răspunse. Ricardo izbucni într-un nou hohot de râs, care se opri tot atât de brusc cum începuse. Luă o sorbitură mare de scotch și oftă.

În sfârșit, sper că e recunoscătoare, asta-i tot. Juca dintr-odată rolul unui om total neînțeleș. O iert. E bine? Dacă o vezi pe Lizzie, spune-i că eu, Ricardo, o iert. Eu am format-o. Am pus-o pe drumul cel bun. I-am povestit o mulțime de lucruri, despre artă, cultură, politică, afaceri, religie, am învățat-o să facă dragoste și am trimis-o în lume. Ce-ar fi ea fără relațiile mele? Unde s-ar afla? În junglă, trăind cu Ricardo ca o maimuță. Îmi datorează totul. *Pygmalion*: știi filmul? Ei bine, eu sunt profesorul. Îi spun unele lucruri... înțelegi ce vreau să spun? Îi spun lucruri pe care niciun bărbat în afară de Ricardo nu i le poate spune. Șapte ani în Vietnam. Doi ani în Laos. Patru

mii de dolari pe lună de la CIA, iar eu sunt catolic. Crezi că nu pot să-i spun anumite lucruri, unei fete ca asta, care vine de nicăieri, o englezoaică mică și nespălata? Are un copil, știi asta? Un băiețel, la Londra. L-a părăsit, bănuiesc. Ce mamă! Hm?! mai rea decât o curvă.

Jerry nu găsi nimic folositor de spus. Privea cele două inele mari, puse unul lângă altul, pe degetele din mijloc ale mâinii drepte, grele, a lui Ricardo, iar memoria sa le măsura în raport cu dubla cicatrice de pe bărbia lui Lizzie. Fusesse o lovitură dată de sus în jos, gândi el, o directă de dreapta, când ea se afla sub el. Ciudat că nu-i spărsese maxilarul. Poate că da, numai că avusese norocul să se vindece.

Ai surzit, Voltaire? Ți-am spus să-mi schițezi propunerea ta de afacere. Fără prejudecăți, înțelegi? Doar că nu cred o vorbă.

Jerry își mai turnă scotch.

Credeam că ai putea să-mi spui ce voia de la tine Drake Ko atunci când ai zburat pentru el și dacă Lizzie ar putea să mă ducă la Ko și dacă am pune toate cărțile pe masă și dacă am avea vreo șansă să-l facem să scoată la iveală rufele murdare.

Acum că o spusese, fraza i se părea și mai lamentabilă decât atunci când o repetase, însă nu-i păsa cine știe ce.

Ești nebun, Voltaire. Nebun de legat. Delirezi!

Nu, nu delirez, nu dacă Drake Ko nu ți-ar fi cerut să zbori în China continentală pentru el. Ko poate fi proprietarul întregului Hong Kong, mi se rupe, dar dacă guvernatorul aude de această mică aventură, cred că el și Ko, de azi pe mâine, vor înceta să se mai bată pe burtă. Și asta n-ar fi decât începutul. Ar mai fi și altele.

Despre ce vorbești, Voltaire? Despre China? Ce-i aiureala asta pe care mi-o spui? China *Continentală*? Ridică din umerii lui lucioși și trase o dușcă, zâmbind cu nasul în pahar. Nu te înțeleg, Voltaire. Vorbești cu curul. Ce te face să crezi că aș face zboruri în China pentru Ko? E ridicol! Mă faci să râd.

Ca mincinos, estimează Jerry, Ricardo era cu trei categorii mai jos decât Lizzie, ceea ce spunea destul de multe.

Redactorul-șef m-a făcut să cred așa, bătrâne. Redactorul meu șef este un tip foarte viclean. Are o mulțime de prieteni influenți și bine informați. Țștia îi spun o mulțime de lucruri. Acum, de exemplu, redactorului meu șef i-a intrat în cap că, nu mult după ce ai murit în condiții atât de tragice, în accidentul tău de avion, ai vândut o încărcătură mare de opiu brut unui cumpărător american prietenos, angajat în eliminarea stupefiantelor periculoase. O altă idee de-a lui este că acesta era opiul lui Ko, nu al tău, și că era destinat Chinei continentale. Numai că tu ai decis să joci pe mâna ta. Continuă în timp ce privirea lui Ricardo, pe deasupra buzei paharului, nu înceta să fie ațintită asupra lui. Atunci, dacă este așa și dacă ambiția lui Ko era, să zicem, de a reintroduce obiceiul opiului în China continentală – încet, dar creând treptat noi piețe, mă urmărești? –, pe cinstea mea, cred că ar merge foarte departe ca să împiedice apariția acestei informații pe pagina întâi a presei internaționale. Și asta nu e tot. Mai există și alt aspect, încă mai rentabil.

Care, Voltaire? întrebă Ricardo, continuând să-l privească fix, ca și cum l-ar fi avut în bătaia puștii. Care sunt celelalte aspecte la care te referi? Ai amabilitatea să mi le spui, te rog?

Ei bine, cred că secretul ăsta îl mai păstrez, spuse Jerry cu un zâmbet sincer. Cred c-o să-l țin la căldurică până când îmi dai și tu un fleac în schimb.

O fată urcă fără zgomot scara, aducând boluri cu orez, mirodenii și pui fiert. Era foarte îngrijită și de-o frumusețe perfectă. Se auzeau voci de sub casă, inclusiv cea a lui Mickey, și un râs de copilaș.

Pe cine ai acolo, jos, Voltaire, întrebă Ricardo pe un ton vag, pe jumătate deșteptat din reverie. Târâi o gardă de corp după tine sau ce e?

Doar un șofer.

- E înarmat?

Neobținând niciun răspuns, Ricardo dădu din cap cu uimire.

Ești într-o ureche, remarcă el, făcându-i semn cu mâna fetei să iasă. Ești nebun de legat! îi întinse lui Jerry un bol și bețișoare. Sfântă Fecioară! Tiu ăsta este un dur, dar și eu sunt dur, însă chinezii ăștia pot fi răi de tot, Voltaire. Dacă-l calci pe bătăture pe un tip ca Tiu, vei vedea în ce rahat te bagi.

O să-i batem cu propriile lor arme, spuse Jerry. Vom angaja avocați englezi. Vom face un dosar atât de gros, că nici măcar un conciliu al episcopilor nu va reuși să-l răstoarne. Vom aduna martori. Tu, Charlie Marshall, toți cei care știu câte ceva. Vom indica datele și orele când a spus ce a spus și a făcut ce a făcut. Îi vom arăta fotocopii, originalele le punem în seif și vom încheia un contract cu el. Semnat, parafat și expediat. Cel mai legal din lume. Asta îi place. Ko e un tip căruia-i place legalitatea. I-am examinat afacerile. I-am văzut declarațiile bancare, bunurile. Chestia nu arată prea rău. Însă cu celelalte aspecte despre care vorbesc, cred că scapă ieftin cu cinci milioane. Două pentru tine. Două pentru mine. Unul pentru Lizzie.

Pentru ea, nimic.

Ricardo era aplecat deasupra clasorului. Deschizând un sertar, începu să-i examineze conținutul, studiind broșurile și corespondența.

Ai fost vreodată în Bali, Voltaire?

Luând cu gravitate o pereche de ochelari, Ricardo se așează din nou la masă și începu să studieze dosarul.

Am cumpărat acolo niște pământ cu câțiva ani în urmă. O afacere pe care am făcut-o. Fac o mulțime de afaceri. Mă plimb, călăresc motocicleta. Am acolo o Honda 750, am o fată. În Laos omorâm pe toată lumea, în Vietnam dăm foc tuturor satelor, așa că mi-am cumpărat acest pământ în Bali, o bucățică de teren căreia, din întâmplare, nu i se dă foc, și am o fată pe care n-o ucide nimeni, înțelegi ce vreau să spun? Patruzeci de hectare de mărăciniș. Uite, vino încoa

Privind peste umărul lui, Jerry văzu un relieu topografic, fotocopiat, al unui istm împărțit în multe loturi, iar în colțul din stânga jos cuvintele „Ricardo and Worthington Ltd, Antilele Olandeze”.

Intră în afaceri cu mine, Voltaire. Dezvoltăm chestia asta împreună, de acord? Ridicăm cincizeci de case, ne luăm și noi fiecare câte una, găsim oameni buni, îl punem pe Charlie Marshall să le administreze, aducem câteva fete, creăm o colonie, poate, artiști, concerte câteodată; îți place muzica, Voltaire?

- Am nevoie de fapte precise, insistă Jerry cu fermitate. Date, ore, locuri, declarații ale martorilor. După ce mi le spui, facem schimbul. Îți voi explica și alte aspecte, cele rentabile, îți explic întreaga afacere.

Desigur, spuse Ricardo distrat, studiind în continuare harta. îl radem noi. Cu siguranță.

Așa trăiseră ei împreună, își spuse Jerry: cu un picior în Țara Minunilor și cu altul în închisoare. Fiecare sprijinind visurile celuilalt, o operă de trei parale cu trei personaje.

O clipă după aceea, Ricardo începu să-și iubească propriile păcate, iar Jerry nu reuși în niciun fel să-l oprească, în universul simplu al lui Ricardo, a vorbi despre sine însemna să cunoști mai bine persoana cealaltă. Astfel că începu să vorbească de sufletul lui mare, de nemaipomenita sa virilitate și de preocuparea sa de a nu o pierde, dar, mai presus de orice, vorbi de ororile războiului, un subiect asupra căruia se considera mai bine informat decât oricine.

În Vietnam, m-am îndrăgostit de-o fată, Voltaire. Eu, Ricardo, m-am îndrăgostit. Acesta este un lucru foarte rar și foarte sfânt pentru mine. Păr negru, spate drept, o față ca a Sfintei Fecioare. Sâni micuți. În fiecare dimineață, îmi opream jeepul când ea se ducea la școală. În fiecare dimineață, ea îmi spunea: „Nu” „Ascultă, i-am spus, Ricardo nu este american. E mexican”. Nu auzise niciodată vorbindu-se de Mexic, înnebunisem, Voltaire. Săptămâni întregi, eu, Ricardo, am trăit ca un călugăr. Nu m-am mai

atins de alte fete. O vedeam în fiecare dimineată. Apoi, într-o zi, tocmai când demaram într-a-ntâia, ea ridică o mână... Stop! Se urcă alături de mine. Părăsește școala, se duce să trăiască într-un kampong, o să-ți spun eu într-o zi cum se cheamă. Avioanele de luptă au venit și au pus satul la pământ. Din cauza unui erou care n-a știut să citească prea bine harta. Satele mici sunt ca pietrele de pe plajă. Toate seamănă între ele. Eu mă aflu în elicopterul din spate. Nimic nu mă putea opri. Charlie Marshall se afla alături de mine și-mi urla că sunt nebun. Puțin îmi păsa. Am coborât, am aterizat, am găsit-o. Murise întregul sat. Am găsit-o. Era moartă și ea, dar o găsisem. M-am întors la bază. Poliția militară m-a luat la bătaie. M-am ales cu șapte săptămâni de carceră. Mi-am pierdut galoanele, eu, Ricardo.

Săracul de tine, zise Jerry, care jucase și el jocurile astea cândva și le ura.

Credea sau nu credea, dar întotdeauna le urăse.

Ai dreptate, spuse Ricardo, acceptând omagiul lui Jerry cu o mică înclinare a capului. „Săracu’” este cuvântul potrivit. Ne-au tratat ca pe niște țărani. Eu și Charlie am transportat de toate. N-am fost niciodată recompensați cum se cade. Răniți, morți, bucăți de trupuri, droguri. Pe nimic. Iisuse, un adevărat masacru! Așa a fost războiul ăla. De două ori am zburat până în provincia Yunnan. Nu mi-era teamă, absolut deloc. Chiar așa bine cum arăt eu, tot nu mă temeam pentru mine.

Dacă luăm în considerație și călătoria pentru Drake Ko, îi reaminti Jerry, înseamnă că te-ai dus de trei ori acolo, nu-i așa?

Am antrenat piloți pentru aviația cambodgiana. Pe nimic. Aviația cambodgiana, Voltaire! Optsprezece generali, cincizeci și patru de avioane și Ricardo. La sfârșitul termenului, îți primești asigurarea pe viață, așa-i contractul. O sută de mii de dolari SUA. Doar pentru tine. Dacă Ricardo moare, ruda cea mai apropiată nu primește nimic. Așa-i contractul. Ricardo a reușit, a luat totul. Am vorbit odată cu niște prieteni din Legiunea Străină

franceză, știau toată șmecheria, m-au prevenit. „Ai grijă, Ricardo. În curând te vor trimite în locuri împruțite, din care nu vei mai putea reveni. În felul acesta, nu vor fi nevoiți să te mai plătească/4 Cambodgienii doreau să zbor pentru ei cu jumătate din necesarul de carburant. Aveam rezervoare în aripi și am refuzat. Altă dată, mi-au umblat la sistemul hidraulic. Îmi întrețineam avionul eu însumi. În felul acesta, știam că nu mă pot omorî. Asculta, am pocnit din degete și Lizzie s-a reîntors la mine. De acord?

Dejunul se terminase.

Ei, și cum a fost cu Tiu și cu Drake? spuse Jerry.

Când încep să mărturisească, se spune la Sarratt, tot ce ai de făcut nu este altceva decât să împingi un pic în direcția curentului.

Pentru întâia oară, i se păru lui Jerry, Ricardo îl privea cu întreaga intensitate a prostiei lui animalice.

Nu te înțeleg, Voltaire. Dacă îți spun prea multe, voi fi nevoit să te împrusc. Sunt o persoană foarte vorbărească, mă urmărești? Mă simt singur aici, așa e firea mea, să fiu întotdeauna singur. Găsesc un tip care mi-e simpatic, îi vorbesc, apoi o regret. Îmi amintesc de angajamentele mele de afaceri, mă urmărești?

Pe Jerry îl invada o liniște interioară, în timp ce omul de la Sarratt devenea un înger care înregistra, fără să aibă niciun rol, decât să recepționeze și să-și aducă aminte. Pe plan operațional, știa, se afla aproape de capătul călătoriei: chiar dacă aceea de întoarcere rămânea, în cel mai bun caz, sub semnul imponderabilului. Pe plan operațional, potrivit tuturor precedentelor cunoscute de el, clopotele fără glas ale triumfului ar fi trebuit să sune în urechile sale uimite. Dar aceasta nu se întâmplase. Și faptul că nu se întâmplase era pentru el un prim avertisment că întreaga sa cercetare nu mai corespundea, din niciun punct de vedere, pretențiilor ursarilor de la Sarratt.

În primul rând - abstracție făcând de părerea excelentă pe care o avea Ricardo despre el însuși -, istoria corespundea destul de mult cu versiunea pe care i-o prezentase Charlie Marshall. Tiu venise la Vientiane

îmbrăcat ca un culi, mirosind a pipi de pisică și întrebând care era cel mai bun pilot din oraș: bineînțeles, fusese trimis imediat la Ricardo, care, întâmplător, se odihnea între două angajamente de afaceri și era disponibil pentru o anumită muncă foarte specializată și foarte bine retribuită în domeniul aviației.

Spre deosebire de Charlie Marshall, Ricardo își relatează povestea cu o franchețe studiată, ca și cum se aștepta să aibă de a face cu inteligențe inferioare propriului intelect. Tiu se prezentase ca o persoană cu contacte largi în industria aeronautică, menționând fără să precizeze raporturile sale cu Indocharter și parcurgând același teren pe care Jerry îl parcursese cu Charlie Marshall. Se prezentase, în sfârșit, cu proiectul în mână, ceea ce vrea să spună, în nobilul stil de la Sarratt, că îl făcuse pe Ricardo să înghită istoria care-i servea drept acoperire. O anumită companie comercială din Bangkok, căreia Tiu era mândru să-i fie asociat, îi spusese el, se afla în pline negocieri absolut legale cu anumiți funcționari dintr-o țară străină, vecină și prietenă.

L-am întrebat, Voltaire, foarte serios: „Domnule Tiu, poate că tocmai ai descoperit Luna. Eu n-am auzit însă, în viața mea, de-o țară din Asia care să aibă un vecin prieten” Tiu a râs la gluma mea. A găsit-o, firește, foarte spirituală, spuse Ricardo, serios, într-una din acele ciudate izbucniri ale sale de engleză comercială.

Înainte, totuși, de a încheia înțelegerea profitabilă și absolut legală - îi explicase Tiu, în limbajul lui Ricardo -, asociații săi trebuiau să rezolve problema plătirii unor funcționari și a altor persoane din acea țară străină, vecină și prietenă, care le înlăturaseră obositoarele obstacole birocratice.

De ce constituia asta o problemă? întrebese Ricardo, pe bună dreptate.

- Imaginează-ți, îi spusese Tiu, că țara respectivă ar fi Birmania. Imaginează-ți doar. În Birmania modernă, funcționarilor nu li se permite să se îmbogățească și nici nu le e ușor să-și depună banii la bancă. În cazul acesta, ar

trebui să se găsească alte modalități de plată.

Ricardo sugerase aurul. Tiu, zise Ricardo, își exprimase regretul că nu era posibil: în țara pe care o avea în vedere, până și aurul era greu de negociat. Moneda aleasa în această afacere trebuia să fie deci opiul, îi spusese el: patru sute de kilograme de opiu. Distanța nu era mare: Ricardo putea să se ducă și să se întoarcă într-o singură zi. Onorariul era de cinci mii de dolari, rămânând ca detaliile să-i fie încredințate în preajma plecării, pentru a se evita „o inutilă erodare a memoriei”, așa cum se exprimă Ricardo cu una dintre acele bizare înflorituri lingvistice care constituiseră, probabil, o parte esențială din educația lui Lizzie pe vremea când ea se afla în mâinile lui. Când Ricardo va reveni din ceea ce - Tiu era sigur - avea să fie un zbor fără probleme și instructiv, cei cinci mii de dolari în bancnote nici prea mari, nici prea mici urmau să devină proprietatea sa, imediat, cu condiția, bineînțeles, ca Ricardo să prezinte, într-o formă care se va dovedi cea mai comodă, confirmarea că încărcătura sa ajunsese la destinație. De pildă, o recipisă.

Așa cum își descrise el demersurile, Ricardo făcuse dovada unei șiretenii fruste în negocierile sale cu Tiu. Îi spusese că se va gândi la propunerea sa. Îi vorbise de alte angajamente presante și de ambiția sa de a-și deschide propria companie aviatică. Apoi se pusese pe treabă, pentru a afla cine dracu' era Tiu. Descoperise de îndată că, după întrevvedereea lor, Tiu nu se întorsese la Bangkok, ci luase o cursă directă spre Hong Kong. O însărcinase pe Lizzie să-i piseze cu întrebări pe băieții Chiu Chow de la Indocharter și unul dintre ei lăsase să-i scape că Tiu era mare mahăr la China Airsea, pentru că, atunci când se afla la Bangkok, locuia în apartamentul companiei China Airsea de la hotelul Erawan. Când Tiu revenise la Vientiane, pentru a afla răspunsul lui Ricardo, acesta din urmă știa mult mai multe despre el, chiar și - cu toate că nu făcuse mare tapaj în legătură cu asta - că Tiu era mâna dreaptă a lui Drake Ko.

Cinci mii de dolari americani pentru o călătorie de-o

singură zi, îi spusese el lui Tiu la cea de-a doua întrevedere a lor, era fie prea mult, fie prea puțin. Dacă treaba era atât de ușoară cum pretindea Tiu, era prea mult. Dacă era absolut o nebunie, așa cum bănuia Ricardo, era prea puțin. Ricardo propusese un alt aranjament: un „compromis de afaceri”, zise el. Suferea, explică – cu o expresie pe care neîndoielnic o folosisese adesea – de o „temporară problemă de lichidități” Cu alte cuvinte (potrivit interpretării lui Jerry) era la pământ cu banii, ca de obicei, iar creditorii îl strângeau de gât. Pretindea pe loc un venit regulat: cea mai bună modalitate de a-l obține era ca Tiu să aranjeze să fie angajat de Indocharter în calitate de pilot consultant, pe timp de un an, cu un salariu convenit de douăzeci și cinci de mii de dolari americani.

— Tiu nu a părut prea șocat de această idee, zise Ricardo.

Sus, în casa pe piloți, încăperea deveni dintr-odată foarte tăcută.

În al doilea rând, în loc să i se plătească cinci mii de dolari la predarea încărcăturii, Ricardo voia un avans de douăzeci de mii de dolari americani pentru a-și onora angajamentele cele mai presante. Zece mii vor fi considerați bani câștigați de îndată ce va fi livrat opiul, iar ceilalți zece mii de dolari urmau să fie deductibili „la sursă” – o altă formulare a lui Ricardo –, din salariul lui de la Indocharter în cursul lunilor următoare în care mai funcționa ca angajat. Dacă Tiu și asociații săi nu se puteau conforma, explicase Ricardo, atunci, din păcate, va fi nevoit să părăsească orașul înainte de a putea face următoarea livrare de opiu.

A doua zi, cu câteva modificări, Tiu acceptase aceste condiții. Decât să-i avanseze lui Ricardo douăzeci de mii de dolari, Tiu și asociații săi propuneau să-i răscumpere datoriile lui Ricardo direct de la creditorii săi. În felul acesta, explicase el, se vor simți toți mult mai bine. În aceeași zi, aranjamentul fu „sfînșit” – convingerile religioase ale lui Ricardo nu mergeau niciodată prea departe – printr-un contract formidabil, redactat în engleză

și semnat de ambele părți. Ricardo - consemnă Jerry în tăcere - își vânduse pur și simplu sufletul.

Ce-a gândit Lizzie despre aceasta înțelegere? întrebă Jerry. Ricardo ridică din umerii săi lucioși.

Oh, femeile... spuse el.

Adevărat, aprobă Jerry răspunzându-i cu același zâmbet complice.

Viitorul fiindu-i astfel asigurat, Ricardo își reluase ceea ce numea el „stilul convenabil de viață profesională”. Atenția îi fusese atrasă de un proiect al unei agenții de pronosticuri în domeniul fotbalului panasiatic, ca și de o fatucă de paisprezece ani din Bangkok, pe nume Roșie, pe care, grație salariului său de la Indocharter, o vizita cu regularitate, în vederea pregătirii ei pentru marea scenă a vieții. Uneori, dar nu foarte des, pilota pe una dintre liniile companiei Indocharter, dar nimic solicitant.

Chiang Mai, de două sau de trei ori. Saigon. De câteva ori la shani pentru a-l vizita pe bătrânul lui Charlie Marshall, pentru a lua, poate, niscaiva marijuana, pentru a-i duce, poate, ceva arme, orez, aur. Poate și la Battambang.

- Unde se afla Lizzie între timp? întrebă Jerry pe același ton direct, ca de la bărbat la bărbat.

O nouă ridicare din umeri disprețuitoare.

Stătea și nu făcea nimic la Vientiane. Tricota. Una-alta pe la Constellation. E deja o femeie bătrână, Voltaire. Mie-mi trebuie prospătură. Optimism. Energie. Oameni care să mă respecte. Sunt darnic din fire. Dar ce și cum aș putea da eu unei femei bătrâne?

Până când? întrebă Jerry.

- Ce adică?

- Cât a ținut luna de miere?

Înțelegând greșit sensul întrebării, Ricardo păru dintr-odată foarte periculos și vocea sa căpătă un ton de amenințare surdă.

Ce dracu' vrei să spui?

Jerry îl liniști cu cel mai prietenesc dintre zâmbete.

Cât timp ți-ai luat banii fără mare lucru, înainte ca Tiu

să vină să-ți reamintească de contract?

Șase săptămâni, spuse Ricardo, regăsindu-și calmul. Poate opt. De două ori, călătoria ar fi trebuit să aibă loc, dar a fost ulterior anulată.

Odată, se pare, i se ordonase să se ducă la Chiang Mai, unde pierduse timpul două, trei zile, până în momentul în care Tiu îi telefonase pentru a-i spune că oamenii, de cealaltă parte, nu erau încă pregătiți. Ricardo avea din ce în ce mai mult impresia că era amestecat într-o afacere tenebroasă, dar istoria, fusese el lăsat să înțeleagă, îi rezervase totdeauna mari roluri în viață și, cel puțin, nu mai avea creditorii pe cap.

Ricardo se întrerupse și, o dată în plus, îl examina pe Jerry de aproape, scărpînându-și barba cu un aer meditativ. Sfârși prin a suspina, mai turnă câte un whisky pentru amândoi și împinse unul din pahare de-a latul mesei. Afară, acea zi minunată se pregătea să moară încet-încet. Arborii verzi păreau mai grei. Fumul focului de lemne, pe care găteau fetele, mirosea a umezeală.

Unde te duci după ce pleci de-aici, Voltaire?

- Acasă, spuse Jerry.

Ricardo lăsa să-i scape un nou hohot de râs.

Rămâi peste noapte; îți trimit una din fetițele mele.

Nu. Îmi văd de blestematul meu de drum, bătrâne, spuse Jerry.

Asemenea unor animale de pradă, cei doi bărbați se examinară unul pe altul și, pentru o clipă, scânteia luptei fu într-adevăr foarte aproape.

Ești cam țicnit, Voltaire, murmură Ricardo.

Dar omul de la Sarratt învinse.

Și apoi, într-o zi, călătoria a avut loc, nu-i așa? spuse Jerry. Nimeni n-a anulat-o. Și atunci ce s-a întâmplat? Hai bătrâne, spune-mi cum a fost.

Desigur, zise Ricardo. Desigur, Voltaire, și dădu o dușcă, nepierzându-l din ochi. Cum s-a petrecut? întreba el. Asculta, Voltaire. Am să-ți spun cum a fost.

Și apoi am să te omor, spunea privirea sa.

Ricardo se afla la Bangkok. Roșie era din ce în ce mai

nesătulă. Tiu insistase ca Ricardo să poată oricând fi contactat și, într-o dimineață, foarte devreme, să fi fost orele cinci, un mesager sosi la cuibușorul lor de dragoste, convocându-l la hotelul Erawan imediat. Ricardo fusese impresionat de apartament. L-ar fi dorit pentru el însuși.

Ai fost vreodată la Versailles, Voltaire? Un birou tot atât de mare ca un B52. Tiu arăta complet altfel decât acel culi mirosind a pipi de pisică pe care l-am cunoscut la Vientiane, înțelegi? Arăta ca o persoană foarte influentă. „Ricardo, mi-a spus el, de această dată este sigur. De această dată livrăm”.

Instrucțiunile sale erau simple. În câteva ore era un zbor comercial către Chiang Mai. Ricardo trebuia să-l prindă, îi fuseseră rezervate camere la hotelul Rincome. Trebuia să rămână peste noapte acolo. Singur. Nu alcool, nu femei, nu societate.

„Ai face mai bine să-ți iei mult de citit”, domnule Ricardo, mi-a spus el. Domnule Tiu, i-am zis eu, spuneți-mi unde trebuie să zbor. Nu-mi spuneți mie unde trebuie să citesc. În regulă? Tipul ăsta părea foarte arogant în spatele biroului său mare, mă înțelegi, Voltaire? M-am simțit obligat să-l învăț bunele maniere.

A doua zi dimineață, Ricardo urma să fie căutat de un individ, la orele șase, la hotel, prezentându-se drept un prieten al domnului Johnny. Ricardo trebuia să meargă cu el.

Lucrurile se desfășuraseră așa cum fusese plănuț. Ricardo luase avionul spre Chiang Mai, petrecuse o noapte de abțință la hotelul Rincome și, la orele șase dimineața, doi chinezi, nu unul, veniseră să-l caute și-l conduseseră cu mașina spre nord, la câteva ore de oraș, până ajunseseră la un sat hakka. Părăsind mașina, merseseră pe jos, timp de o jumătate de oră, până ajunseseră la un câmp pustiu, cu o baracă la marginea sa. În interiorul barăcii se afla „o frumusețe de Beechcraft”, nou-nouț, și în interiorul avionului, alături de scaunul pilotului, era așezat Tiu cu o grămadă de hărți și de documente pe genunchi. Scaunele din spate fuseseră

scoase, pentru a face mai mult loc sacilor de iută. Două matahale de chinezi stăteau deoparte, la pândă, iar starea generală de spirit, lăsa să se înțeleagă Ricardo, nu era absolut deloc cea pe care i-ar fi plăcut să o găsească.

Mai întâi, m-a pus să-mi golesc buzunarele. Buzunarele, pentru mine, reprezintă o chestiune foarte personală, Voltaire. Sunt ca o poșetă de damă. Survenire. Scrisori. Fotografii. O iconiță cu Sfânta Fecioară. Mi-au reținut tot. Pașaportul. Licența mea de pilot, banii mei... chiar și brățările mele, spuse el, ridicându-și brațele cafenii, astfel că brățările de aur zornăiră. După asta, zise el, încruntându-se în semn de dezaprobare, mi-au dat să semnez o mulțime de alte documente.

O procură, prin care se ceda ceea ce mai rămânea din viața lui Ricardo după expirarea contractului său cu Indocharter. Diverse mărturii privind „misiuni precedente ilegale din punct de vedere tehnic”, din care, câteva, afirmă Ricardo, îndeplinite în contul companiei Indocharter. Una dintre matahalele chineze se dovedea chiar a fi un avocat. Ricardo găsi acest lucru total lipsit de eleganță.

Doar după îndeplinirea acestor formalități, Tiu îi arătase hărțile și instrucțiunile, pe care Ricardo le reproducea acum, amestecând propriul stil cu cel al lui Tiu.

„Cap nord, domnule Ricardo, și-o ții tot așa, spre nord. Poate că ieși puțin din Laos, poate că rămâi deasupra shanilor, puțin îmi pasă. Zborul este treaba ta, nu a mea. La optzeci de kilometri de graniță, deasupra teritoriului chinez, reperezi Mekongul și mergi de-a lungul lui. Apoi o ții spre nord, până dai de un orașel de deal, Tienpao, situat pe afluentul acestui fluviu celebru. Virezi est, parcurgi încă treizeci de kilometri și vei găsi o pistă de aterizare, o baliză albă, una verde și te rog să-mi faci o favoare. Să aterizezi acolo. Te va aștepta un bărbat. Vorbește o engleză mizerabilă, dar o vorbește. Iată jumătatea unei bancnote de un dolar. Tipul ăla vă avea cealaltă jumătate. Descarcă opiul. Tipul o să-ți dea un pachet și anumite instrucțiuni

speciale. Pachetul constituie recipisa ta, domnule Ricardo. Când te întorci, adu-l cu tine și respectă ad litteram toate instrucțiunile, inclusiv și mai ales cele privind locul de aterizare. M-ai înțeles bine, domnule Ricardo?"

Ce fel de pachet? întrebă Jerry.

Nu mi-a spus și puțin îmi păsa. „Fă asta, mi-a spus el, și ține-ți gura aia mare închisă, domnule Ricardo, iar asociații mei vor avea grijă de tine toată viața, ca și cum ai fi propriul lor fiu. Se vor îngriji de copiii tăi, de femeile tale. De iubita ta din Bali. Toată viața ta îți vor fi recunoscători. Dar dacă-i tragi pe sfoară sau dacă-ți bați gura prin oraș, te vor ucide cu siguranță, domnule Ricardo, crede-mă. Nu mâine, poate, nici poimâine, dar te vor omorî cu siguranță. Avem un contract, domnule Ricardo. Asociații mei nu încalcă niciodată un contract. Sunt oameni care țin foarte mult la legalitate”. Curgea sudoarea pe mine, Voltaire. Am o condiție fizică perfectă. Sunt un sportiv foarte bun, dar transpir. N-ai grijă, domnule Tiu, i-am spus eu. Domnule Tiu, domnule, ori de câte ori vrei să transporti opiu în China Roșie, Ricardo este omul dumitale. Voltaire, crede-mă, eram foarte îngrijorat.

Ricardo își strânse nasul, ca și cum l-ar fi usturat de la apa sărată a mării.

Ascultă asta, Voltaire. Ascultă cu toată atenția. Când eram tânăr și nebun, am survolat de două ori provincia Yunnan pentru americani. Pentru a fi erou, trebuie să faci unele lucruri nebunești, iar dacă te doboară s-ar putea ca într-o zi să te scoată de-acolo. Dar de fiecare dată când am zburat, m-am uitat în jos, am văzut pământul ăla negru nenorocit și mi l-am închipuit pe Ricardo într-o cușcă de lemn. Femei nu, mâncare proastă ca dracu', fără un loc unde să stai jos, să stai în picioare sau să dormi, cu lanțuri la mâini, fără niciun fel de statut sau de situație asigurată. „Veniți să-l vedeți pe spionul și lacheul imperialiștilor”. Voltaire, nu-mi plăcea această perspectivă. Să fiu închis toată viața mea în China pentru transport de opiu? Nu eram prea entuziasmat. „Bineînțeles, domnule Tiu! La revedere! Pe după-amiază!” Trebuia să reflectez foarte

serios.

Aburul asfințitului umplu brusc încăperea. Pe pieptul lui Ricardo, în ciuda perfecțiunii condiției sale fizice, apărură aceiași stropi de sudoare. Erau ca niște mărgeluțe pe părul său negru de pe piept și pe umerii dați cu ulei.

Și unde apare Lizzie în toată chestia asta? Întrebă Jerry din nou.

Răspunsul lui Ricardo fu unul nervos; se înfuriase.

La Vientiane! Pe Lună! în pat cu Charlie! Ce dracu-mi păsa mie?

Era la curent cu târgul pe care-l încheiaseși cu Tiu?

Ricardo nu făcu decât să se strâmbe disprețuitor.

E momentul să plec, își spuse Jerry. E momentul că aprind ultimul fitil și s-o șterg. Jos, Mickey devenise vedeta femeilor lui Ricardo. Jerry îi putea auzi pâlăvrăgeala cântată, întreruptă de râsul lor ascuțit, precum chicotele unei întregi clase de școlărițe.

Deci ai decolat, spuse el. Așteptă, însă Ricardo rămăsese pe gânduri. Ai decolat și te-ai îndreptat spre nord, insistă Jerry.

Ridicându-și puțin ochii, Ricardo se uită la Jerry cu o privire rea, de taur furios, până când tentația de a-și descrie faptele sale eroice îl făcu să se răzgândească.

N-am pilotat atât de bine în viața mea. Niciodată. Am fost magnific. Cu frumusețea aia de Beechcraft negru. O sută cincizeci de kilometri spre Nord, pentru că eu n-am în nimeni încredere. Dacă măscăricii ăia m-au prins pe undeva pe un ecran de radar? Nu voiam să risc nimic. Apoi am virat spre est, dar foarte încet și foarte jos peste munți, Voltaire. Am zburat printre picioarele vacilor, ca să zic așa, înțelegi? În timpul războiului, aveam piste mici de aterizare acolo sus, posturi de ascultare nebunești în plin teritoriu inamic. Mai zburasem în locurile alea, Voltaire. Le cunoșteam. Am găsit unul chiar în vârful unui munte. Nu puteai să ajungi la el decât din aer. Am aruncat o privire, am zărit depozitul de carburanți, am aterizat, am alimentat din nou, am tras un pui de somn, a fost o nebunie. Dar, Iisuse, Voltaire, nu era aia provincia Yunnan, înțelegi? Nu

era aia China, iar Ricardo, americanul criminal de război, traficantul de opiu, nu urma să-și petreacă restul zilelor clocind în mizerie, atârând de un cârlig de găini moarte la Beijing, înțelegi? Ascultă, am adus avionul înapoi în sud. Cunosc locurile, cunosc niște locuri unde aş putea să fac pierdută o întreagă flotă aeriană, crede-mă.

Ricardo deveni dintr-odată foarte vag în legătură cu următoarele câteva luni din viața sa. Auzise vorbindu-se de Olandezul Zburător și afirmă că așa ceva devenise și el. Zbura, se ascundea din nou, zbura, mai dădea un strat de vopsea pe Beechcraft, îi schimba înmatricularea o dată pe lună, vindea opiu în loturi mici ca să nu sară în ochi, un kilogram ici, cincizeci colo. Își cumpără de la un indian un pașaport spaniol, dar nu avea încredere în el, evita toți oamenii pe care-i cunoștea, inclusiv pe Rosie la Bangkok și chiar pe Charlie Marshall. Acesta era și momentul, își aminti Jerry din instrucțiunile primite de la bătrânul Craw, în care Ricardo vindea opiul lui Ko eroilor de la Antidrog, iar povestea sa fusese primită cu răceală. La ordinele lui Tiu, spuse Ricardo, băieții de la Indocharter nu întârziaseră să-l declare mort și îi schimbaseră ruta de zbor către sud, pentru a distrage atenția. Ricardo auzise de acest lucru, dar nu avea obiecții să se știe mort.

— Ce-ai făcut cu Lizzie?

Ricardo se enervă din nou.

Lizzie, Lizzie! Ai o fixație cu îpușita asta, Voltaire? Ce tot mi-o arunci pe *Lizzie* în față? N-am întâlnit în viața mea o femeie atât de searbădă. Ascultă, i-am dat-o lui Drake Ko, e bine? Am umplut-o de bani.

Apucând paharul cu whisky, bău din el clocotind de furie.

Trăgea sforile pentru el, gândi Jerry. Ea și Charlie Marshall. Pregăteau terenul, încercând să-l răscumpere.

Te-ai lăudat că sunt și alte aspecte profitabile ale acestei afaceri, zise Ricardo, regăsindu-și brusc engleza sa de școală comercială. Ai vrea, Voltaire, să ai amabilitatea să mă luminezi în această privință?

Omul de la Sarratt avea răspunsul gata pregătit.

Numărul unu: lui Ko i se plăteau sume mari de către Ambasada sovietică de la Vientiane. Banii treceau prin canalul Indocharter, pentru a se regăsi într-un cont secret din Hong Kong. Avem dovada. Avem fotocopii ale declarațiilor bancare.

Ricardo se strâmbă, ca și cum whisky-ul avea un gust prost, apoi continuă să bea.

Dacă banii erau destinați revitalizării consumului de opiu în China Roșie sau dacă serveau la altceva, nu știm încă, spuse Jerry, dar vom afla. Numărul doi. Vrei să-l auzi sau te împiedic să dormi?

Ricardo căscă.

Punctul doi, continuă Jerry. Ko are un frate mai tânăr în China Roșie. I se spunea Nelson. Jo pretinde că e mort, dar acum a ajuns sculă mare în administrația de la Beijing. Ko încearcă de ani de zile să-l scoată din țară. Misiunea ta era să duci opiul și să aduci înapoi un pachet. Pachetul era fratele Nelson. De aceea urma să fi iubit de Ko ca pe propriul fiu, dacă i l-ai fi adus pe fratele lui. Și de aceea urma să te omoare dacă nu reușeai. Dacă nicio lovitură ca asta nu valorează cinci milioane de dolari, atunci ce poate fi?

În timp ce Jerry îl urmărea încă la lumina din ce în ce mai mică, lui Ricardo nu i se întâmpla cine știe ce, doar că animalul care dormea în el dădu semne că se deșteaptă. Pentru a pune paharul pe masă, se aplecă încet înainte, dar nu putu să ascundă crisparea mușchilor stomacului. Pentru a-i adresa lui Jerry un zâmbet de nemaipomenită bunăvoință, se întoarse alene, însă ochii săi aveau o strălucire ca un semnal de atac; într-atât, încât, atunci când se întinse să-i mângâie cu afecțiune obrazul lui Jerry, cu mâna sa dreaptă, acesta din urmă era tentat să-i răsucească brațul la spate, dacă era necesar și dacă, din întâmplare, ceea ce era puțin probabil, reușea să-l arunce pe Ricardo în celălalt capăt al camerei.

Cinci milioane de dolari, Voltaire! exclamă Ricardo, cu strălucire de oțel în ochi. Cinci milioane! Ascultă, trebuie să facem ceva pentru bietul Charlie Marshall, de acord?

Din dragoste. Charlie e întotdeauna falit. Poate că într-o zi îl vom însărcina să conducă agenția aia de pronosticuri în domeniul fotbalului. Așteaptă o clipă. Mai aduc niște scotch. Trebuie să udăm chestia asta. Se ridică în picioare, cu capul plecat într-o parte, și întinse brațele lui dezgolate. Voltaire, spuse el blând. Voltaire! Și cu un gest afectuos îl luă pe Jerry de obraji și-l sărută. Ascultă, omule, dar ați făcut cercetări, nu glumă! E deștept redactorul ăla șef pentru care lucrezi. Vei fi asociatul meu în afaceri. Așa cum spui. De acord? Am nevoie de un englez în viața mea. Trebuie să fiu și eu într-o zi ca Lizzie, să mă căsătoresc cu un profesor de școală. Faci asta pentru Ricardo, Voltaire? Mă ajuți un pic?

Nicio problemă, spuse Jerry, întorcându-i zâmbetul.

- Joacă-te cu armele o clipă, vrei?

Bineînțeles.

- Să le spun o vorbă fetelor de jos.

- Bineînțeles.

- Chestii mărunte de familie.

- Te aștept.

Din capul trapei, Jerry nu-l scăpă din ochi. Mickey, șoferul, sălta copilul pe brațul său, giugiulindu-l sub ureche. Într-o lume nebuna, lași ficțiunea să curgă, gândi el. Te ții de ea până-n pânzele albe și-i lași lui prima mușcătura. Revenind la birou, Jerry luă creionul lui Ricardo și blocnotesul acestuia și scrisese o adresă inexistentă din Hong Kong, unde putea fi găsit oricând. Ricardo nu se întorsese încă, dar când Jerry se ridică în picioare, îl văzu venind dintre copacii din spatele mașinii, îi plac contractele, își zise el. Trebuie să-i dau ceva să semneze. Luă o nouă foaie de hârtie: „Subsemnatul Jerry Westerby jur, în mod solemn, să împart cu prietenul meu Micuțul Ricardo, căpitanul, toate profiturile provenind din exploatarea în comun a istoriei vieții sale”, scrisese el și apoi semnă cu numele său. Ricardo urca scările, Jerry se gândi să se servească din puternicul arsenal particular, dar își zise că Ricardo se aștepta să-l vadă făcând acest gest. În timp ce Ricardo îi mai turnă alt whisky, Jerry îi întinse cele

două foi de hârtie.

Voi redacta o dispoziție legală, spuse el uitându-se direct în ochii aprinși ai lui Ricardo. Am la Bangkok un avocat englez în care am toată încrederea. J-l voi da să-l verifice și-ți voi aduce documentul să-l semnezi. După aceea, vom concepe planul de mișcare și voi vorbi cu Lizzie. E-n regulă?

- Bineînțeles. Ascultă, e întuneric afară. Sunt o mulțime de oameni răi în pădurea aia. Rămâi peste noapte. Am vorbit cu fetele. Te plac foarte mult. Spun că ești un bărbat foarte puternic. Nu atât de puternic ca mine, dar puternic.

Jerry îngăimă că nu putea să piardă timpul. Ar fi dorit să se întoarcă la Bangkok a doua zi, spuse el. Chiar și lui i se păru că șchioapătă. Cu o explicație atât de neîndemânatică, s-ar putea să intri undeva, dar nu mai ieși niciodată. Însă Ricardo părea mulțumit până la fericire. Poate că-i vorba de-o ambuscadă, gândi Jerry, ceva aranjat acum de către colonel.

Du-te sănătos, reporter de cai. Du-te sănătos, prietene.

Ricardo puse ambele mâini pe ceafa lui Jerry, își înfipse degetele mari în falca lui, apoi îi trase capul să-l mai sărute o dată, iar Jerry nu se împotrivi. Cu toate că inima lui bătea să-i spargă pieptul, iar spinarea umedă îl durea la atingerea cămășii, Jerry îl lăsă să facă ce voia. Afară, întunericul se lăsase pe jumătate. Ricardo nu îi conduse la mașină, dar îi urmări cu un aer indulgent de sub piloți, cu fetele așezate la picioarele lui, în timp ce le făcea semne cu ambele sale brațe dezgolite. Ajunși la mașină, Jerry se întoarse pentru a-i face un semn de adio. Ultimele raze ale soarelui mureau printre copacii de tec. Ultimul meu apus de soare, se gândi el.

Nu porni motorul, îi spuse el încet lui Mickey. Vreau să verific uleiul.

Poate că sunt nebun. Poate că într-adevăr am făcut o afacere, gândi el. Așezat pe scaunul șoferului, Mickey trase cârligul, iar Jerry ridică încet capota, dar nu era nici urmă de bombiță cu plastic, niciun fel de cadou de adio din partea noului său prieten și asociat. Trase joja și se

prefăcu că verifică nivelul uleiului.

Ai nevoie de ulei, măi reporter de cai? strigă Ricardo de la capătul drumeagului.

Nu, e în regulă. La revedere!

- La revedere.

Nu avea lanternă, dar când se ghemui și pipăi în întuneric sub șasiu, nici acolo nu găsi nimic.

Ai pierdut ceva? strigă Ricardo din nou, cu mâinile pâlnie la gură.

- Pornește motorul, zise Jerry urcând în mașină.

- Cu luminile aprinse, domnule?

- Da, Mickey, cu luminile aprinse.

- De ce vă spune reporter de cai?

- Avem prieteni comuni.

Dacă Ricardo îi prevenise pe TE-ști, își spuse Jerry, oricum nu mai contează. Mickey aprinse farurile, iar în interiorul mașinii, tabloul de bord american se luminează ca un orașel.

Dă-i drumul, spuse el.

- Repede, repede?

Da, repede-repede.

Parcurseră opt kilometri, zece, doisprezece. Jerry supraveghea kilometrajul, judecând că se aflau la vreo treizeci de kilometri de primul punct de control și cam la șaptezeci de kilometri de cel de-al doilea. Mickey atinsese peste o sută la oră, iar Jerry nu avea chef să se plângă de asta. Țineau mijlocul drumului, care era drept, iar pe părțile laterale trunchiurile înalte ale arborilor de tec alunecau pe lângă ei ca niște fantome portocalii.

Grozav tip, spuse Mickey. E un amant formidabil. Fetele au spus că e minunat la pat.

- Atenție la sârme, îi zise Jerry.

Pe stânga, șirul de copaci se întrerupse, iar un drumeag de țară roșu dispărea prin spărtură.

O duce bine acolo, spuse Mickey. Fete, copii, whisky, corespondență. Chiar că o duce bine.

- Oprește, Mickey. Oprește mașina. Aici, pe mijlocul drumului, unde e neted. Fă ce-ți spun, Mickey.

Mickey izbucni în râs.

Și fetele o duc bine, spuse Mickey. Fetele capătă bomboane, bebelușul capătă bomboane, toată lumea capătă bomboane!

Oprește blestemata asta de mașină!

Fără să se grăbească, Mickey opri mașina, râzând în continuare cu gândul la fete.

Arată exact? Întrebă Jerry cu degetul lipit de indicatorul de benzină.

Exact? repetă Mickey neînțelegând ce vrea să spună.

Benzina. Rezervorul. E plin? Pe jumătate plin? Pe trei sferturi plin? A funcționat exact în timpul călătoriei?

Bineînțeles. Funcționează.

Când am ajuns în satul incendiat, Mickey, aveai rezervorul pe jumătate plin. Și acum e tot pe jumătate plin.

Bineînțeles.

Ai mai pus tu benzină? Dintr-un bidon? Ai făcut plinul?

— Nu.

— Coboară!

Mickey începu să protesteze, însă Jerry se aplecă peste el, deschise portiera, îl împinse pe Mickey direct pe asfalt și îl urmă. Apucând brațul lui Mickey, îl bloca la spate și-l sili să alerge în galop cu fața în jos, traversând drumul, până la marginea lată, neasfaltată, care-l despărțea de șanț, vreo douăzeci de metri mai încolo, apoi îl azvârli în hățiș și se lăsă să cadă pe-o rână lângă el, jumătate peste el, astfel că tot aerul din stomacul lui Mickey îi ieși pe gură într-un singur sughiț uimit, și-i trebui o jumătate de minut ca să fie în stare să lanseze un „De ce?” indignat. În momentul acela însă, Jerry îi împingea fața în pământ ca s-o protejeze de suflu. Bătrânul Ford păru să ardă mai întâi și apoi să explodeze, sfârșind prin a se ridica în aer ca un ultim semn de viață, înainte de a se prăbuși inert și de a arde în flăcări culcat pe-o parte. În timp ce lui Mickey i se tăia respirația de admirație, Jerry se uită la ceas. Optsprezece minute de când părăsiseră casa pe piloți. Poate douăzeci. Putea să se întâmple mai devreme, își spuse el. Nu e de mirare că Ricardo dorea să

ne vadă plecați. La Sarratt nici măcar n-ar fi bănuțit ceva. Țsta este un truc oriental, iar Sarrattul își avea inima în Europa și în vremurile bune de altă dată ale Războiului Rece; cehii, Berlinul și fronturile de demult. Jerry se întrebă ce tip de grenadă o fi fost. Vietcongii preferau modelul american. Adorau dubla sa acțiune. Tot ceea ce trebuia, spuneau ei, era un gât larg al rezervorului de benzină. Se scotea cuiul, se fixa resortul cu o bandă elastică, se lăsa să alunece ușor grenada în rezervorul de benzină și se aștepta cu răbdare ca benzina să ronțăie cauciucul. Rezultatul fusese una dintre acele invenții occidentale pe care Vietcongul avea să o redescopere. Ricardo utilizase benzi elastice groase, își spusese el.

Ajunseră la primul post de control în patru ore, făcând drumul pe jos. Mickey era extrem de fericit, gândindu-se la asigurare, spunându-și ca, întrucât Jerry plătise prima de asigurare, aveau să-și ia în mod automat banii. Jerry nu reușea să-i scoată această idee din cap. Dar Mickey era și el speriat de ceva: mai întâi de TE-iști, apoi de fantome, apoi de colonel. Jerry îi explică deci că nici fantomele, nici TE-iștii nu s-ar fi aventurat în apropierea drumului după acest mic incident. Cât îl privește pe colonel, deși Jerry nu-i menționase acest lucru lui Mickey, ei bine, era tată și soldat și avea un baraj de construit; nu degeaba îl construia el cu cimentul lui Drake Ko, transportat de China Airsea.

La punctul de control, găsiră în sfârșit un camion care să-l ducă pe Mickey acasă. Jerry făcu o bucată de drum împreună cu el și-i promise sprijinul ziarului în orice ciorovăială cu Asigurările, dar Mickey, în euforia sa, rămânea surd la orice semn de îndoială. Printre râsete, făcură schimb de adrese, își strânseră mâna din inimă de câteva ori, apoi Jerry coborî la o cafenea, un fel de han la marginea drumului, unde așteptă o jumătate de zi autobuzul, care avea să-l transporte spre est, spre un nou câmp de război.

De la bun început, fusese oare nevoie ca Jerry să se ducă la Ricardo? Rezultatul în ceea ce-l privește ar fi fost

altul dacă nu s-ar fi dus? Sau Jerry, așa cum insistă până în zilele noastre apărătorii lui Smiley, prin trecerea lui pe la Ricardo, dăduse ultimul brânci, crucial, care scuturase pomul, făcând să cadă fructul atât de râvnit? Pentru Clubul Suporterilor lui Smiley, nu era nicio îndoială: vizita la Ricardo fusese ultima picătură care făcuse ca paharul lui Ko să dea pe dinafară. Fără asta, ar fi putut continua să se agite până s-ar fi ajuns la deschiderea vânătorii, moment în care Ko însuși și informațiile deținute cu privire la el s-ar fi găsit la dispoziția tuturor. Punct. Și, după câte se pare, faptele aduc dovada unei minunate cauzalități. Căci iată ce se întâmplase. La nici șase ore după ce Jerry și șoferul său, Mickey, se ridicaseră din praful de pe marginea acelui drum din nord-estul Thailandei, întregul etaj V al Prăvăliei explodase într-o criză de jubilație extatică, care ar fi făcut să pălească oricând rugul Fordului împrumutat de Mickey, în sala de jocuri, în care Smiley anunță vestea, Doc di Salis făcu de-adevăratele câțiva pași de găgă, iar Connie i s-ar fi alăturat, fără nicio îndoială, dacă artrita sa n-ar fi ținut-o în acel blestemat cărucior cu roțile. Trot urla, Guillam și Mollie se îmbrățișau și doar Smiley, în mijlocul unei asemenea bucurii, își păstra aerul său obișnuit, ușor surprins, cu toate că Mollie jură că îl văzuse înroșindu-se, în timp ce-și privea colaboratorii printre gene.

Tocmai aflaseră noutatea, spuse el. O comunicare urgentă din partea Verilor. În aceeași zi, la șapte dimineața, după ora Hong Kongului, Tiu îi telefonase lui Ko la Star Heights, unde acesta petrecuse noaptea relaxându-se cu Lizzie Worth. Lizzie însăși ridicase receptorul, dar Ko intervenise pe derivație și îi ordonase sec să închidă, ceea ce femeia făcuse. Tiu îi propusese să se întâlnească de îndată pentru a lua micul dejun în oraș. „La George”, spusese Tiu spre marele amuzament al transcriptorilor. Trei ore mai târziu, Tiu avea să telefoneze la agenția de voiaj, făcând planuri rapide pentru o călătorie de afaceri în China continentală. Prima lui escală avea să fie Canton, unde China Airsea avea un reprezentant, dar destinația sa finală era Shanghai.

Deci, cum de reuşise Ricardo să comunice atât de rapid cu Tiu, fără a avea telefon? Teoria cea mai plauzibilă este legătura colonelului de poliţie cu Bangkokul. Dar de la Bangkok? Dumnezeu ştie. Telexul comercial, reţeaua bancară de informaţii privind cursul valutar, orice este posibil. Chinezii au propriile mijloace de a face aceste lucruri.

Pe de altă parte, s-ar fi putut ca răbdarea lui Ko să fi cedat în acest moment şi ca micul dejun de la localul La George să fi avut cu totul alt scop. Oricum, se realizase pătrunderea la care visau toţi, triumfătoare justificare a muncii răbdătoare de cercetare depuse de Smiley. Pe la orele prânzului, Lacon îl sunase la telefon personal pentru a-l felicita şi, către seară, Saul Enderby făcuse un gest pe care nimeni de pe partea cealaltă a Pieţei Trafalgar nu-l făcuse vreodată. Trimisese o ladă de şampanie de la Berry Brothers and Rudd, din recolta Krug, o adevărată minunăţie. Odată cu lada, trimisese un bileţel adresat lui George, pe care scrisese: „În cinstea primei zile de vară” şi, într-adevăr, deşi era sfârşit de aprilie, părea să fie aşa. Prin perdelele de tul, de la etajele inferioare, se vedeau platanii înfrunziţi. Mai sus, un buchet de zambile înflorite în jardiniara de la fereastra lui Connie.

— Roşii, spuse ea, bând în sănătatea lui Saul Enderby. Culoarea preferată a lui Karla, fie el binecuvântat.

Capitolul 18

Cotul fluviului

Baza aeriană nu era nici frumoasă, nici victorioasă. Teoretic, se afla sub comanda thailandezilor, dar, în realitate, acestora din urmă li se permitea să strângă gunoaiile şi să ocupe estacada aflată în apropierea perimetrului. Postul de control era un oraş separat. În miasmele de mangal, de urină, de peşte marinat şi de butan, rândurile de barăci, din tablă ondulată, pe cale să se prăbuşască, adăposteau activităţile seculare ale unei ocupaţii militare. Bordelurile erau ţinute de peşti schilozi, croitorii ofereau smochinguri de nuntă, librăriile etalau

literatură pornografică și ghiduri de călătorie, iar barurile se numeau Sunset Strip, Hawaii și Lucky Time. La baraca poliției militare, Jerry întrebă de căpitanul Urquhart, de la Relații cu Publicul, iar sergentul negru se îmbătoșă, gata să-l dea pe Jerry afară, când află că era ziarist. La telefonul bazei, Jerry auzi o mulțime de declicuri și de pocnituri, înainte ca o voce cu accent tărăgănat de sud să-i răspundă:

Urquhart nu este momentan aici. Numele meu este Masters. Cine-i la aparat, repetați vă rog?

Ne-am cunoscut vara trecută la conferința de stat-major a generalului Crosse, spuse Jerry.

Ah, sigur, așa e, omule, se auzi aceeași voce uimitor de tărăgănată, care-i reamintea de Pupă-1-Moartea. Plătește-ți taxiul. Sosesc de îndată. Cu un jeep albastru. Așteaptă-l să-i vezi albul ochilor.

Urmă o lungă tăcere, în timpul căreia, probabil, se verificau numele de cod Urquhart și Crosse.

Un val de indivizi de la aviație intrau și ieșeau din tabără, negri și albi, în mici grupuri urâcioase și segregate. Trecu un ofițer alb. Negrii îl salutară cu semnul Forței Negre. Ofițerul le răspunse cu prudență. Soldații și gradații purtau pe uniforme îndemne în stilul lui Charlie Marshall, majoritatea aducând osanale drogurilor. Starea de spirit generală era morocănoasă, aceea a unor oameni înfrânți și ascunzând violența. Soldații thailandezi nu salutau pe nimeni. Nimeni nu-i saluta pe thailandezi.

Un jeep albastru, cu toate luminile de avertizare aprinse și cu sirena urlând, tocmai se opri într-un îngrozitor derapaj de cealaltă parte a barierei. Sergentul îi făcu semn lui Jerry să treacă. Câteva clipe mai târziu, gonea de rupea pământul, de-a lungul pistei, în direcția unui șir lung de barăci albe și joase din centrul aeroportului. Șoferul era un băiat costeliv, care prezenta toate semnele unui militar în termen.

Ești Masters? întrebă Jerry.

Nu, domnule, eu nu-i duc decât bagajele maiorului.

Trecură pe lângă unii care jucau un baseball de rahat, cu sirena urlând întruna și cu toate luminile de

avertizare încă aprinse.

Bună acoperire, spuse Jerry.

Poftim, domnule? urlă militarul în termen ca să acopere zgomotul.

Las-o baltă!

Nu era o bază dintre cele mai mari. Jerry văzuse altele mai mari. Trecură pe lângă rândurile de avioane Phantom și de elicoptere și, pe măsură ce se apropiau de barăcile albe, Jerry își dădu seama că ele ascundeau un complex-fantomă al CIA, total separat, având propriile anexe, propriile antene și propriul grup de avioane vopsite în negru, cărora obișnuiau să le spună „Vrăjitoarele” - care, înainte de retragere, aterizaseră și adunaseră Dumnezeu știe pe cine și Dumnezeu știe de unde.

Intrară printr-o ușă laterală pe care o descuie tinerelul. Culoarul scurt era pustiu și tăcut. În capătul acestuia se găsea o ușă întredeschisă, făcută din tradiționala imitație de lemn de trandafir. Masters purta o uniformă de aviator, cu mâneci scurte și câteva insigne. Avea medalii și rangul de maior, iar Jerry bănuia că trebuia să fie tipul de Văr paramilitar, poate nici măcar ofițer de carieră. Avea o față aspră și pământie, buze subțiri strânse într-un aer de reproș, obraji scofâlciți. Stătea în fața unui șemineu fals, sub o reproducere după o pictură de Andrew Wyeth și avea ceva straniu în imobilismul său, ceva care nu se lega. Ai fi zis că e un bărbat care făcea în mod deliberat mișcări lente, pentru că toți ceilalți se grăbeau. Tinerelul făcu prezentările și ezită. Masters nu-l slăbi din ochi până ce acesta ieși din cameră, apoi își îndreptă privirea sa inexpresivă către masa de lemn de trandafir unde se găsea niște cafea.

Se pare că ai nevoie de-un mic dejun, spuse Masters. Turnă cafeaua și aduse o farfurie cu gogoși, făcând toate acestea cu mișcări lente. Nu ne-am instalat prea rău, zise el.

Nu prea rău, fu de acord Jerry.

O mașină de scris electrică zăcea pe birou, iar alături - niște hârtie albă. Masters se apropie cu pași rigizi de un

fotoliu și se cocoță pe unul din brațele sale. Luând un exemplar din *Star and Stripes*, începu să-l citească ostentativ, în timp ce Jerry se instalează la birou.

Ascultă, se pare că ești pe cale de a redobândi pentru noi totul, de unul singur, spuse Masters, adresându-se exemplarului său din *Stars and Stripes* pe care-l ținea în mână. Ei bine, să vedem.

Instalându-și mașina sa portabila, pe care o prefera celei electrice, Jerry se apuca să-și dactilografieze raportul într-o serie de rafale scurte, care-i păreau din ce în ce mai zgomotoase pe măsură ce trudea. Poate că Masters avea aceeași impresie, căci ridica frecvent ochii, doar pentru a privi mâinile lui Jerry și jucărioara sa portabilă.

Jerry îi întinse o copie.

Ai ordin să rămâi aici, spuse Masters, articulând fiecare cuvânt cu cea mai mare grijă. Ai ordin să rămâi aici, în timp ce îți vom transmite mesajul. Căci, dragul meu, noi îți vom transmite mesajul. Ai ordin să aștepți confirmarea receptării sale și noi instrucțiuni. E clar? E, clar, *domnule?*

- Bineînțeles.

- Ai aflat cumva, din întâmplare, noutățile îmbucurătoare? întrebă Masters.

Erau față-n față. La mai puțin de un metru unul de celălalt. Masters privea mesajul, dar ochii săi nu păreau să parcurgă rândurile.

Ce noutăți, omule?

Tocmai am pierdut războiul, domnule Westerby, da, domnule. Ultimii dintre bravi au fost strânși cu elicopterul de pe acoperișul ambasadei din Saigon, ca o bandă de boboci lipsiți de experiență, surprinși cu pantalonii-n vine într-un bordel. Poate că asta nu te afectează cu nimic. Câinele ambasadorului a supraviețuit, poate asta îți aduce o alinare. Un ziarist l-a luat pe genunchii săi. Poate că nici asta nu te afectează în niciun fel. Poate că nu iubești câinii. Poate că ai aceleași sentimente față de câini pe care le am eu față de ziariști, domnule Westerby, nu-i așa?

Jerry simțise mirosul de coniac în respirația lui Masters, un miros pe care nicio cantitate de cafea nu ar fi

reușit să-l ascundă, și bănuie că interlocutorul său bea de mult timp, fără a reuși să se îmbete.

Domnule Westerby?

Da, bătrâne.

Masters îi întinse mâna.

Bătrâne, vreau să-mi strângi mâna.

Mâna era întinsă între ei, cu degetul mare ridicat.

De ce? întrebă Jerry.

Vreau să-mi strângi mâna în semn de bun venit. Statele Unite ale Americii tocmai și-au pus candidatura pentru clubul puterilor de categoria a doua, al cărui președinte am înțeles că este frumoasa dumneavoastră țară, președinte și cel mai vechi membru. *Strânge-mi mâna!*

Mândru să vă avem la bord, spuse Jerry, făcându-i maiorului plăcerea să-i strângă mâna.

Fu recompensat pe loc cu un surâs strălucitor de falsă grațitudine.

A, este *cu adevărat* drăguț din partea dumneavoastră, domnule Westerby. Vă rog să-mi comunicați dacă doriți ceva care să vă facă șederea la noi mai agreabilă. Dacă doriți să închinați locul, noi nu respingem nicio ofertă rezonabilă, știți asta.

Mi-ați putea strecura un pic de scotch printre gratii, spuse Jerry, cu un surâs trist.

Cuu plăăă... cere, zise Masters, pe un ton tot atât de tărăgănat ca o lovitură lentă de pumn. Ești un bărbat după inima mea. Da, domnule.

Masters îl lăsa cu o jumătate de sticlă de J & B, pe care o scosese din bufet, și cu câteva numere mai vechi din *Playboy*.

Ținem toate acestea la dispoziția gentlemanilor englezi, care n-au crezut de cuviință să ridice nici măcar degetul cel mic pentru a ne ajuta, explică el pe un ton de confidență.

O atenție încântătoare din partea dumneavoastră, spuse Jerry.

Mă duc să vă expediez scrisoarea acasă, Mămicii. *Cum îi merge reginei, apropo?*

Masters nu întoarse cheia în broască, dar, atunci când încercă clanța ușii, Jerry văzu că era încuiată. Ferestrele care dădeau spre aeroport erau duble și aveau geamuri fumurii. Pe pistă, aparatele aterizau și decolau fără zgomot. Așa încercaseră ei să câștige, își spuse Jerry, din interiorul camerelor insonorizate, din spatele geamurilor fumurii, cu toate mașinăriile la îndemână. Așa pierduseră. Bău un gât, dar nu simți nimic. În cazul acesta, se sfârșise, gândi el, și-asta era tot. Care va fi viitoarea sa escală? O vizită la bătrânul lui Charlie Marshall? Un mic viraj spre țara shanilor, o convorbire de la om la om cu garda de corp a generalului? Așteptă, gândurile sale amestecându-se confuz. Se așeză, apoi se lungi pe divan, dormi un pic, dar fără să știe cât. Se trezi brusc în sunetele muzicii transmise de difuzor, întreruptă din când în când de un anunț banal. Vrea căpitanul Cutărică să facă nu știu ce? La un moment dat, crainicul propuse cursuri de nivel universitar. Apoi, mașini de spălat cu preț redus. Iar, altă dată, o rugăciune. Jerry începu să se plimbe prin cameră, enervat de liniștea de crematoriu și de sunetele muzicii.

Se apropie de cealaltă fereastră și își imaginează fața lui Lizzie, sprijinită de umărul său, așa cum o făcuse cândva Orfana, dar atât. Mai bău ceva whisky. Ar fi trebuit să dorm în camion, își spuse el. Oricum, ar trebui să dorm mai mult. Deci pierduseră războiul, în sfârșit. Somnul nu-i făcuse niciun bine. Părea că trecuse o veșnicie de când nu mai dormise așa cum și-ar fi dorit. Bătrânul Frostie pusese capăt somnului. Mâna îi tremura: Iisuse, uită-te la asta! se gândi la Luke. Ar trebui să-i tragem un chef împreună. Ar fi trebuit să se fi întors, dacă nu cumva îi ciuruiseră curul. Ar trebui să-mi las puțin bătrânul creier să se odihnească, gândi el. Dar, câteodată, în zilele acestea, bătrânul creier pleca la vânătoare de unul singur. Cam mult, într-adevăr. Ar trebui să-i pun frână, se gândi el grav. *Bărbate*. Se gândi la grenadele lui Ricardo.

Să ne grăbim, își zise el. Hai, să luăm o decizie. *Încotro? Cine urmează?* Fără „de ce”-uri. Fața îi era uscata și ardea, iar mâinile îi erau umede. Avea o durere de cap,

chiar deasupra ochilor. Nenorocita asta de muzică, își spuse el. Această blestemată de muzică, de sfârșit de lume. Privirea sa căuta cu insistență un comutator pentru a o opri, când îl văzu pe Masters în prag, cu un plic în mână și cu privirea goală. Jerry citi mesajul. Masters se așeză din nou pe brațul fotoliului.

„Fiule, vino acasă”, intonă Masters, accentuând în bătaie de joc propriul său accent lălat de sud. „Vino direct acasă”. Verii te vor duce la Bangkok. De la Bangkok vei pleca la Londra din Anglia, și *nu*, repet, nu Londra din Ontario, cu o cursă la alegerea *ta*. În niciun caz nu te reîntoarce la Hong Kong. Să nu faci asta! Nu, *domnule!* Misiunea îndeplinită, *fiule*. Mulțumesc, bine făcut. Maiestatea Sa este atât de *încântată!* Așa că întoarce-te acasă la cină, avem mămăligă, și curcan, și plăcintă cu afine. Pare că lucrezi cu o adunătură de poponari, *omule*.

Jerry reciti mesajul.

Avionul decolează spre Bangkok la orele unsprezece, spuse Masters. Își purta ceasul pe partea interioară a încheieturii, așa că nu vedea decât el cât era ora. Mă auzi?

Jerry surâse.

îmi pare rău, bătrâne, citesc încet. Mulțumesc. Prea multe vorbe mari. Trebuie să-mi mai antrenez creierul meu bătrân. Ascultă, mi-am lăsat lucrurile la hotel.

Băieții mei de casă sunt la dispoziția Alteței Voastre Regale.

Mulțumesc, dar dacă nu te superi aş prefera să evit legăturile oficiale.

Cum doriți, domnule, cum doriți.

Voi lua un taxi la ieșire. Mă duc și mă întorc într-o oră. Mulțumesc, repetă el.

- Eu *îți* mulțumesc.

Omul de la Sarratt inventă o găselniță isteată pentru a-și lua la revedere.

Te superi dacă las asta aici? întrebă el, făcând semn cu capul către mașina lui de scris portabilă, într-o cutie ca vai de lume, așezată lângă IBM-ul cu bilă al lui Masters.

- Domnule, vom avea grijă de ea ca de bunul nostru cel

mai prețios.

Dacă Masters și-ar fi dat osteneala să se uite la el în acel moment, ar fi avut o ezitare, când ar fi văzut strălucirea plină de semnificații din ochii lui Jerry. Dacă i-ar fi știut, poate, mai bine glasul lui Jerry sau i-ar fi remarcat răgușeala deosebit de prietenoasă, ar fi putut de asemenea să ezite. Dacă ar fi văzut felul în care Jerry se trăgea de șuvița de păr de pe frunte, cu antebrațul pe piept, într-o atitudine de disimulare instinctivă, dacă ar fi reacționat la zâmbetele timide de mulțumire ale lui Jerry, când militarul în termen se întorsese pentru a-l conduce până la poartă în jeepul bleu, ei bine, atunci ar fi putut să aibă unele îndoieli. Maiorul Masters însă nu era doar un profesionist acrit și plin de deziluzii. El era un gentleman din sud, care suferea chinurile înfrângerii și ale căderii la discreția sălbaticilor de neînțeles; și el nu avea deloc timp pe moment pentru a se consacra contorsiunilor unui englez epuizat, care trebuia de mult să fi ajuns acasă și care folosea centrala de spionaj muribundă ca oficiu poștal.

Plecarea grupului operațional al Prăvăliei la Hong Kong se petrecu într-o atmosferă festivă, accentuată de caracterul secret al dispozițiilor luate. Vestea reapariției lui Jerry declanșase totul. Conținutul mesajului său accentuase această stare de spirit și coincisese cu o informație trimisă de Veri, potrivit căreia Drake Koași anulasese toate angajamentele mondene și de afaceri și că se retrăsese între pereții casei sale, Seven Gates, de pe Headiand Road. O fotografie a lui Ko, luata cu teleobiectivul, din camioneta de supraveghere a Verilor, îl surprinsese din semiprofil, privind către mare. Nu se vedea jonca de ciment, dar el purta pe cap bereta sa mare.

— Ca un Jay Gatsby din zilele noastre, iubitule! exclamă Connie Sachs încântată, în timp ce se uitau atent cu toții la întreaga fotografie. Arată ca un somnambul în blestemata asta de lumină de la capătul debarcaderului sau Dumnezeu știe ce-a făcut acest cretin.

Când camioneta revenise două ore mai târziu, Ko se

afla într-o poziție identică, așa că nu își mai bătuseră capul să mai tragă un clișeu. Și mai semnificativ era faptul că Drake Ko încetase cu totul să mai folosească telefonul său, cel puțin, liniile interceptate de Veri.

Sam Collins trimise și el un raport, al treilea la rând, dar de departe cel mai lung de până atunci. Ca de obicei, sosise prin plic special, adresat lui Smiley personal și, ca de obicei, acesta din urmă nu discută conținutul decât cu Connie Sachs. Chiar în clipa în care echipa pleca la aeroportul din Londra, un mesaj de ultim moment din partea lui Martello îi informa că Tiu se reîntorsese din China și că se afla în prezent închis cu Drake Ko în casa de pe Headiand Road.

Însă ceremonia cea mai importantă, atunci și mai târziu, așa cum își amintea Guillam, și cea mai tulburătoare, fu micul consiliu de război, ținut în birourile lui Martello de la Anexă, la care, în mod excepțional, nu asistă doar obișnuitul cvintet al lui Martello, adică cei doi bărbați taciturni, Smiley și Guillam, ci fură prezenți și Lacon și Saul Enderby, care, în mod semnificativ, sosiră cu aceeași mașină oficială. Scopul acestei ceremonii – convocată la inițiativa lui Smiley – era predarea oficială a cheilor. Martello urma să fie pus acum la curent cu dosarul Dolphin, inclusiv cu atât de importanta legătură cu Nelson. Avea să fie informat, cu anumite omisiuni minore, însă care n-aveau să iasă decât ulterior la iveală, așa cum trebuia să fie un partener într-o afacere. Guillam n-avea să știe niciodată cum reușiseră să-și impună prezența la această reuniune Lacon și Enderby, iar Smiley, și acest lucru este foarte de înțeles, se arătase foarte reticent în privința asta. Enderby declară sec că venise „în interesul ordinii și al disciplinei militare” Lacon arăta mai șters și mai disprețuitor ca de obicei. Guillam avea impresia acută că puneau ceva la cale, iar această impresie fu și mai accentuată de jocul pe care îl va surprinde între Enderby și Martello: pe scurt, acești amici de dată recentă se arătau atât de rezervați unul față de celălalt, încât îi părură lui Guillam doi amanți secreți, care se întâlnesc la un dejun

comunal într-o casă de țară, situație în care se aflase și el adesea.

Era *scara* la care se desfășurau lucrurile, explică Enderby la un moment dat. Cazul lua asemenea proporții, încât credea cu adevărat că trebuiau să existe și câteva muște oficiale. Era lucrătura celor de la Serviciul Colonial, avea să explice el într-un alt moment. Wilbraham făcea valuri la Trezorerie.

— În regulă, am auzit veștile proaste, spuse Enderby atunci când Smiley își terminase lunga sa prezentare și când osanalele lui Martello numai că nu făcură să cadă tavanul în capul lor. Și acum, punctul unu, cine are degetul pe trăgaci, George? voi el să știe. După aceea, întâlnirea deveni mai mult spectacolul lui Enderby, așa cum se întâmpla la toate întâlnirile cu el. Cine dă ordinele să se tragă când se-ncinge treaba? Tu, George? Tot tu? Vreau să spun, recunosc că ai planificat totul foarte bine, însă bătrânul Marty, aici de față, este cel care asigură artileria, nu-i așa?

La auzul acestora, Martello avu un nou acces de surzenie, în timp ce-și rotea privirea încântată asupra tuturor acestor minunați și adorabili englezi, cu care avea privilegiul să fie asociat, și-l lăsă pe Enderby să continue să defrișeze terenul pentru el.

Marty, cum vezi *tu* treaba asta? insistă Enderby, ca și cum realmente el însuși nu avea vreo idee, ca și când nu fusese niciodată la pescuit cu Martello, ca și cum nu dădea niciodată somptuoase dineuri pentru acesta, ca și cum nu discutau probleme ultrasecrete în afara cadrului oficial.

În acest moment, Guillam fu bântuit de o stranie intuiție, deși, mai târziu, își va da pumni în cap că-i acordase atât de puțină importanță. *Martello știa*. Revelațiile în privința lui Nelson, pe care Martello se prefăcea că le primește cu stupefacție, nu erau niciun fel de revelații, ci conformarea unor informații pe care el și taciturnii săi le dețineau deja. Guillam citi asta pe fețele lor palide și lipsite de expresie și în ochii lor de pândari. Citi asta în lingușelile scârboase ale lui Martello. *Martello*

știa.

Ah, din punct de vedere tehnic, este spectacolul lui George, Saul, îi reaminti cu loialitate Martello lui Enderby, ca răspuns la întrebarea sa, dar insistând destul asupra cuvântului „tehnic” 4, pentru a arunca îndoiala asupra restului. George este pe puntea de comandă, Saul. Noi nu suntem aici decât pentru a băga cărbuni.

Enderby se încruntă nefericit și își vârî un băț de chibrit între dinți.

George, chiar nu te deranjează? Îți convine să lași lucrurile așa cum sunt? Să-l lași pe Marty să bată pasul pe loc în umbră, să ne furnizeze întreaga infrastructură, mijloacele de comunicații, întreg sistemul de ascultare și de supraveghere, să încarce bateriile în jurul Hong Kongului sau mai știu eu ce? Iar tu să dai ordine între timp? Ei drăcia dracului! E ca și cum ai purta smochingul altcuiva, aș zice.

Smiley se dovedi destul de ferm, dar, după părerea lui Guillam, întrucâtva prea preocupat de căldășia abia voalată aflată la doi pași de el.

Deloc, spuse Smiley. Eu și Martello avem o înțelegere clară. Vârful de lance al operațiunii va fi mânuit de noi. Dacă este nevoie de o acțiune de sprijin, Martello este cel care o va asigura. Rezultatele vor fi apoi împărțite. Dacă te gândești în termeni de dividende în raport cu investițiile americanilor, acestea le vor reveni la partajul rezultatului. Responsabilitatea pentru obținerea unui asemenea rezultat ne rămâne însă nouă. Conchise fără drept de apel. Scrisoarea de înțelegere stabilind toate acestea a fost de mult inclusă în dosar.

Enderby îi aruncă o privire lui Lacon.

Oliver, ai spus că mi-o trimiți. Unde este?

Lacon își lăsă capul său lunguleț pe-o parte și arboră un zâmbet trist, care nu se adresa cuiva anume.

După părerea mea, Saul, se plimbă pe undeva pe la tine, prin Biroul Trei.

Enderby încercă o altă tactică.

După părerea voastră, a amândurora, credeți că acordul

corespunde tuturor împrejurărilor, nu-i așa? Vreau să spun, cine se ocupă de casele conspirative, de toate astea? De îngroparea cadavrului, chestii de-astea?

Smiley interveni din nou.

Serviciul Supravegheri a închiriat o căsuță la țară și o pregătește pentru a fi locuită, spuse el cu nepăsare.

Enderby își scoase bățul de chibrit umed din gură și-l rupse în două în scrumieră.

Puteați să folosiți casa mea, dacă mi-ați fi cerut-o, mormăi el cu un aer absent. E loc berechet. Nu e nimeni niciodată acolo. Are personal. Tot ce-i trebuie. Continuă, însă preocupat de ideea lui fixă. Ascultați. Răspundeți-mi la întrebarea asta. Omul vostru intră în panică. Ne trage clapa și o ia la fugă pe străzile dosnice din Hong Kong. Cine se joacă de-a hoții și vardistii pentru a-l aduce înapoi?

„Nu răspunde! se rugă în gând Guillam. N-are niciun fel de drept să scormonească în felul acesta! Trimite-l în mă-sa!”

Răspunsul lui Smiley, deși eficient, nu avu scânteia pe care ar fi dorit-o Guillam.

Oh, presupun că totdeauna se poate inventa o *ipoteză*, obiectă el cu blândețe. Cred că lucrul cel mai bun care s-ar putea spune ar fi ca eu și Martello să ne punem în comun ideile în faza aceasta și să acționăm cum e mai bine.

Eu și George avem o relație de lucru bună, Saul, declară Martello cu generozitate. Chiar foarte bună.

Ar fi mai *curat*, vezi tu, George, reluă Enderby cu un nou băț de chibrit în gură. Ar fi mult mai *sigur* dacă ar fi o operațiune făcută în întregime de către yankei. Dacă oameni de-ai lui Marty fac vreo gafa, nu trebuie decât să-și prezinte scuze guvernatorului, să trimită doi-trei țipi la dracu-n praznic și să promită că n-o vor mai lua de la cap niciodată. Asta e. Aici nu așteaptă nimeni altceva de la ei. Asta e avantajul de a avea o reputație proastă, nu-i așa, Marty? Nimeni nu va fi surprins dacă tu-ți regulezi servitoarea.

Ei și tu, *Saul*, spuse Martello și râse copios după această strălucită manifestare de umor britanic.

Vor fi mult mai multe complicații dacă *noi suntem* băieții răi, continuă Enderby. Sau *tu*, mai curând. Guvernatorul ar putea să te dea jos cu-n bobârnac, așa cum merg lucrurile acum. Cu Wilbraham, care tună și fulgeră în biroul său.

Dar nu se progresa deloc, dată fiind încăpățânarea înnebunitoare a lui Smiley. Așa că, pentru un timp, Enderby se înclină și reluă discuția privind „carnea și cartofii”, care era formula amuzantă a lui Martello pentru desemnarea modalităților practice de derulare a operațiunilor. Dar, înainte de sfârșitul discuției acesteia, Enderby mai făcu o ultimă tentativă de a-l îndepărta pe Smiley de la cârmă, revenind la problema eficienței în manipularea și în conservarea prăzii.

George, cine se va ocupa de interogatorii și de toate chestiile astea? Îl mai folosești pe caraghiosul ăla mic de iezuit al tău, ăla cu nume ciudat?

- Di Salis va răspunde de aspectele chineze ale interogatoriilor, iar Serviciul nostru de Cercetări în Probleme Sovietice, de aspectele rusești.

- Universitara aia oloagă, nu-i așa, George? Aia pe care nenorocitul de Bill Haydon a dat-o afară pentru băutură?

- Ei și numai ei doi sunt cei care au adus cazul în stadiul în care se află, spuse Smiley.

Așa cum era de așteptat, Martello nu scăpă ocazia.

Oh, nu, George, nici nu mă gândesc! Nici nu vreau să aud! Saul, Oliver, țin să știți că eu consider cazul Dolphin, sub toate aspectele sale, Saul, ca un triumf personal al lui George, aici de față, și *doar* al lui George!

După câteva aplauze generale pentru dragul și bătrânul George, se întoarseră la Prăvălie.

Praf de pușcă, trădare și conspirație! exclamă Guillam. De ce te vinde Enderby? Ce-i tot rahatul ăsta cu pierderea scrisorii?

Da, spuse Smiley în sfârșit, dar dus departe pe gânduri. Da, asta a fost o mare neglijență din partea lor. Credeam că le-a trimis un exemplar. În plic închis, prin curier, doar pentru informarea lor. Enderby părea atât de *încurcat*, nu-i

așa? Vrei să te ocupi de asta, Peter? Să le întrebi pe mămici?

Menționarea scrisorii de înțelegere - *capetele* de acord, cum le spunea Lacon - îi trezi lui Guillam cele mai rele presimțiri. Își aminti cum făcuse prostia să-l lase pe Sam Collins să o ducă și cum, potrivit lui Fawn, acesta petrecuse mai mult de o oră închis între patru pereți cu Martello sub pretextul de a i-o înmâna. Își reaminti, de asemenea, cum îl zărise pe Sam Collins în anticamera lui Lacon, misteriosul confident al lui Lacon și al lui Enderby, își aminti cum îl văzuse preumblându-se în jurul Whitehall-ului, ca un cotoi nenorocit de Cheshire. Își aminti de pasiunea lui Enderby pentru table, pe care le juca la mize foarte mari, și chiar îi trecu prin minte, în timp ce încerca să prindă firul complotului, că Enderby ar putea fi un client al Clubului lui Sam Collins. Renunța totuși tara întârziere la această idee, respingând-o ca prea absurdă. Dar, printr-o ironie a soartii, se dovedi ulterior că fusese adevărat. Și-și aminti convingerea lui timp de o fracțiune de secundă - bizuindu-se doar pe fizionomia celor trei americani și, ca atare, rapid respinsă - că ei știau ceea ce Smiley venise să le spună.

Dar Guillam nu abandonă ideea că Sam Collins era fantoma festivității din dimineața aceea și, când se urcă în avion la aeroportul din Londra, extenuat de îndelunga și de energica sa despărțire de Mollie, aceeași fantomă îi zâmbea prin fumul infernalei țigări maronii a lui Sam.

Zborul se desfășură fără incidente, cu o singură excepție. Toți trei erau corpolenți, iar când se pusese problema cum să se așeze pe locuri, Guillam câștigase o mică bătălie în războiul său neîncetat cu Fawn. Peste cadavrul Serviciului Supravegheri, Guillam și Smiley zburară cu clasa I, în timp ce Fawn, doica, se așeză pe o strapontină din primul rând de scaune ale clasei Turist, bot în bot cu cei din corpul de securitate al companiei aeriene, care dormiră nevinovați aproape tot drumul, în timp ce Fawn stătea îmbufnat. Nu se pusese niciodată problema, din fericire, ca Martello și oamenii săi taciturni să

călătorească împreună cu ei, dat fiind că Smiley era hotărât că așa ceva să nu se întâmple în niciun caz. Ca atare, Martello o apucase spre vest, făcând escală la Langley, pentru a-și lua instrucțiunile și a continua drumul prin Honolulu și Tokio, ca să fie la fața locului în momentul sosirii lor la Hong Kong.

Ca un post-scriptum, neintenționat ironic, la plecarea lor Smiley lăsa o lungă notă scrisă de mână, ce trebuia să-i fie prezentată lui Jerry la sosirea sa la Prăvălie, felicitându-l pentru munca excelentă pe care o depusese. Copia la indigo se mai află încă în dosarul lui Jerry. Nimeni nu se gândise să o scoată de-acolo. Smiley vorbea de „loialitatea de nezdruccinat a lui Jerry” și de „încununarea a mai mult de treizeci de ani de serviciu”. Adăugă un mesaj apocrif din partea lui Ann, „care mi se alătură pentru a-ți dori o tot atât de distinsă carieră ca romancier” Conchise destul de stângaci, exprimându-și sentimentul că „unul dintre privilegiile muncii noastre este acela că ne oferă colegi atât de minunați. Trebuie să-ți spun că toți gândim despre tine în acești termeni”.

Unii continuă să se întrebe de ce nu ajunsese la Prăvălie, înainte de plecarea lor, niciun semnal neliniștitor în legătură cu locul în care se afla Jerry. În fond, el avea mai multe zile de întârziere. Se caută, o dată în plus, motive de a-l învinovăți pe Smiley, dar nu există nicio dovadă de vreo greșeală din partea Prăvăliei. Pentru transmiterea raportului lui Jerry de baza aeriană din Thailanda de Nord-Est - ultimul său raport - Verii eliberaseră o linie directă cu Anexa din Londra via Bangkok. Dar aranjamentul era valabil pentru un singur mesaj și pentru un singur răspuns și nu se avusese în vedere că mai urmaseră și altele. Ca atare, protestele, atunci când apărură fură mai întâi dirijate la Bangkok, prin rețeaua militară, de acolo transmise Verilor de la Hong Kong prin propria lor rețea - întrucât Hong Kongul, se aprecia, avea un drept de supraveghere absolut asupra întregului material etichetat Dolphin - și doar atunci, cu specificația „Rutină”, ele fură retransmise de către Hong

Kong la Londra, unde rătăciră pe diverse tăvi de corespondență din lemn de trandafir furniruite, înainte să le fi remarcat cineva importanța. Și trebuie să se recunoască că apaticul maior Masters, așa cum se va exprima el mai târziu, dăduse foarte puțină importanță neapariției unui poponar englez în deplasare, „PRESUPUN EXPLICAȚII PARTEA DUMNEAVOASTRĂ” se încheia mesajul său. Maiorul Masters locuiește acum la Norman, Oklahoma, unde are un mic atelier de reparat automobile.

Nici Serviciul Supravegheri nu avea niciun motiv să intre în panică – sau cel puțin așa susțin încă și acum. Conform instrucțiunilor primite de Jerry, când ajungea la Bangkok, trebuia să-și găsească un avion, orice avion, folosind cartea sa de credit pentru transport aerian și să vină la Londra. Nu erau menționate niciodată și nicio linie aeriană. Scopul era ca lucrurile să fie lăsate să curgă. Mai mult ca probabil se oprise pe undeva pentru a se destinde puțin. Mulți dintre agenții de teren rechemăți procedează astfel, iar Jerry era cunoscut pentru voracitatea sa sexuală. Așa că supraveghetorii își continuă obișnuita lor urmărire a listelor de pasageri și reținură, pentru orice eventualitate, un loc la Sarratt pentru ceremonialul de două săptămâni de stoarcere și de reciclare, iar apoi își îndreptară din nou atenția spre problema mult mai urgentă de a aranja casa conspirativă Dolphin. Era o încântătoare casă de morar, destul de izolată, cu toate că plasată într-un orașel de navetiști, Maresfield, în Sussex, și aproape în fiecare zi găseau un motiv să se ducă acolo. Pe lângă di Salis și o parte considerabilă a arhivei sale chineze, trebuiau să fie instalați acolo, în afară de o mică armată de interpreți și de transcriptori, tot felul de tehnicieni, de doici și un medic vorbitor de chineză. Foarte curând, localnicii se plânseră în gura mare la poliție de această invazie de japonezi. Ziarul local publică un articol care afirma că era vorba despre o trupă de balet aflată în turneu. Indiscreție sugerată de Serviciul Supravegheri.

Jerry nu avea nimic de luat de la hotel, cum de altfel nu avea hotel, dar aprecia că mai dispunea de o oră, poate

două, ca s-o șteargă. N-avea niciun dubiu că americanii controlau toate telefoanele orașului și știa că nimic nu ar fi fost mai ușor pentru maiorul Masters, dacă Londra i-ar fi cerut-o, decât să facă să fie difuzate semnalmentele lui Jerry, ca dezertor american călătorind cu un pașaport fals. Îndată ce taxiul său ieși din zona bazei, se îndreptă către marginea de sud a orașului, așteptă, luă un al doilea taxi și-i spuse șoferului s-o ia spre nord. Deasupra orezăriilor plutea o ceață umedă, iar drumul drept se pierdea în ea. Radioul pompa fără încetare voci feminine thailandeze, ca niște interminabile versuri pentru copii, cântate cu încetinitorul. Trecură prin fața unei baze electronice americane, o instalație circulară cu diametrul de vreo patru sute de metri, plutind în ceață, cunoscută pe plan local sub numele Cușca de Elefanți. Perimetrul era marcat cu țaruși uriași, iar în mijloc, înconjurată de o rețea de cabluri întinse, ardea o singură lumină infernală, ca prevestirea unui viitor război. Auzise spunându-se că acolo se aflau o mie două sute de indivizi, care învățau limbi străine, dar nu se vedea niciun suflet.

Avea nevoie de timp și-și acordă mai mult de-o săptămână. Oricum, avea nevoie de acest răgaz pentru a reveni în formă, întrucât Jerry, în sufletul său, era soldat și lăsa picioarele să ia decizii pentru el. „La început a fost acțiunea44, îi plăcea lui Smiley să-i spună în clipele sale de preot ratat, citând unul dintre poezii săi germani. Pentru Jerry, această simplă maximă devenise un stâlp al filosofiei sale necomplicate. Ceea ce gândește omul e treaba lui. Contează ceea ce face.

Atingând Mekongul pe înserat, alese un sat și se plimbă haihui vreo două zile în susul și în josul fluviului, târându-și sacul de umăr și dând cu vârful bocancului lui de piele într-o cutie de Coca-Cola goală. De partea cealaltă a fluviului, dincolo de munții bruni, golași, se găsea pista Ho Și Min. Urmărise cândva un atac al unui B52, venit tocmai din acest perimetru, atac lansat la cinci kilometri mai încolo, în Laosul central. Își amintea cum se cutremura pământul sub picioare și cum cerul se golise și ardea și

știuse, într-adevăr știuse, timp de o clipă, cum era să te afli în vâltoarea războiului.

În aceeași noapte, pentru a relua propria sa expresie glumeată, Jerry „dăramă pereții”⁴⁴, adică o făcu lată, cam așa cum se așteptaseră supraveghetorii s-o facă, chiar dacă nu exact în aceleași împrejurări. Într-un bar de pe mal, cu melodii vechi puse la tomat, bău niște scotch cumpărat de la bursa neagră și noapte de noapte se înecă în uitare, conducând pe scara neluminată, una după alta, câte o fetiță veselă, într-un dormitor cu pereții jupuiți, până când, în sfârșit, rămase să doarmă și nu mai coborî. Trezindu-se brusc, dar cu capul limpede, în zori, în cântecul cocoșilor și în zgomotul traficului de pe fluviu, Jerry se strădui să se gândească îndelung și cu generozitate la prietenul și mentorul său, George Smiley. Era un act de voință cel care-l îndemnă să facă asta, aproape un act de supunere. Dorea, pur și simplu, să repete vorbele din Crezul său, iar Crezul său până acum fusese bătrânul George. La Sarratt au o atitudine foarte pragmatică și detașată față de motivațiile unui agent de teren și nu au niciun fel de răbdare pentru zelosul cu privirile aprinse care scrâșnește din dinți și spune: „Urăsc comunismul” Dacă o repetă în neștire, argumentează ei, înseamnă că, mai mult ca sigur, se va fi și îndrăgostit de el. Ceea ce le place lor într-adevăr – Jerry fiind clar din această categorie – era tipul care nu dispunea de prea mult timp pentru fleacuri, dar căruia îi plăcea serviciul și care știa – dar să-l ferească Dumnezeu să facă mare tapaj despre asta –, că *noi* avem dreptate. *Noi* fiind în mod necesar o noțiune flexibilă, dar prin ea Jerry înțelegea George și atât.

Bătrânul George. Formidabil. Bună dimineața.

Îl vedea așa cum îi plăcea lui cel mai mult să și-l amintească, așa cum se întâlniseră prima oară la Sarratt, curând după război. Jerry era încă subofițer pe cale de a-și încheia stagiul, cu Oxfordul la orizont și plictisit de moarte. Se ținea un curs pentru Temporarii din Londra: tipi care după ce făcuseră câteva chestii neortodoxe, fără să fi fost

oficial pe statele de plată ale Prăvăliei, erau antrenați pentru a deveni cadre de rezervă. Jerry se oferise voluntar pentru angajare cu normă întreagă, însă Serviciul Personal al Prăvăliei îl refuzase, ceea ce nu îi îmbunătățise prea mult starea de spirit. Așa că, atunci când Smiley sosi, cu pasul lui legănat, în baraca de conferințe, încălzită cu calorifere electrice cu parafină, în paltonul său gros și cu ochelari pe nas, Jerry mormăi în sinea sa și se pregăti pentru alte cincizeci de minute de plictiseală – despre locurile cele mai bune în care să cauți cutiile de scrisori conspirative, mai mult ca probabil –, urmate de o plimbare clandestină prin Rickmansworth, încercând să identifice pomi găunoși prin cimitire. Fu o întreagă distracție când personalul de conducere se luptă să-i lase mai jos pupitrul, astfel încât George să poată vedea pe deasupra lui. În cele din urmă, el se plantă alături, în picioare, cu un aer puțin pompos, declarând că subiectul pe care avea să-l trateze în acea după-amiază privea „probleme de menținere a liniilor de curierat în teritoriul inamic” Puțin câte puțin, Jerry își dădu seama că nu vorbea din carte, ci din experiență: că acest pedant ursuz, cu glas sfios, clipind din ochi și care părea că-și cere scuze, asudase trei ani într-un blestemat de orașel din Germania pentru a trage firele unei rețele foarte respectabile, așteptând ca un picior ținut în ușa sau un pistol în dreptul ochilor să-l ducă spre plăcerile interogatoriului.

La sfârșitul ședinței, Smiley ceru să-l vadă. Se întâlniră în colțul unui bar gol, sub coamele cerbului de care era agățată o țintă pentru săgeți scurte.

Regret că n-am putut să te luăm, spuse Smiley. Cred că impresia noastră a fost că mai aveai nevoie de puțin timp *în afară*.

Era modul lor de a spune că Jerry nu se maturizase încă. Prea târziu, Jerry își aminti de Smiley ca de unul dintre membrii tăcuți ai comisiei de selecție care îl respinsese.

Poate că dacă ți-ai lua diploma și ți-ai croi un drum într-un domeniu diferit, dacă te-ai învăța puțin printre alte

categorii de oameni, își vor schimba modul de a gândi. Să rămânem în contact, nu-i așa?

După aceea, într-un fel sau altul, bătrânul George se aflase întotdeauna lângă el. Niciodată surprins, niciodată ieșindu-și din răbdări, bătrânul George recalibrase cu o mână blândă, dar fermă, viața lui Jerry până când acesta deveni proprietatea Prăvăliei. Imperiul tatălui său se prăbușea: George aștepta cu mâinile întinse pentru a-l prinde. Căsniciile sale se prăbușeau: George stătea toată noaptea de veghe, pentru a-i ține capul.

Am fost întotdeauna recunoscător acestui serviciu fiindcă mi-a oferit o ocazie să plătesc, spuse Smiley. Sunt sigur că așa trebuie să simțim. Nu cred că trebuie să ne temem să... să ne devotăm. Mă găsești de modă veche?

Tu mi-arăți drumul, eu mă duc, îi replicase Jerry. Tu mi-arăți mișcările și eu le execut.

Mai era încă timp. Știa. N-avea decât să ia trenul către Bangkok, să sară într-un avion către casă și cel mai rău lucru care i se putea întâmpla era să se aleagă cu o săpuneală pentru a fi călătorit clandestin câteva zile. *Acasă*, își repetă el. Era o mică problemă. Să se întoarcă acasă, în Toscana, și să găsească hăul colinei fără Orfană? *Acasă*, la bătrâna Scumpete, amărât că spărsese ceașca? *Acasă*, la dragul și bătrânul Stubbsie, unde să i se dea un post-cheie cu misiunea specială de a ține articolele în cui? Sau *acasă*, la Prăvălie: „Credem că vei fi cel mai fericit la Serviciul Financiar” Chiar *acasă* la *Sarratt*, frumoasă perspectivă, un post de instructor, câștigând inimile și mințile nou-veniților, în timp ce făcea naveta periculoasă la și de la căsuța sa din Watford.

În cea de a treia sau a patra dimineață, se trezi foarte devreme. Soarele răsărea deasupra fluviului, făcându-l să pară întâi roșu, apoi portocaliu și, în sfârșit, brun. O familie de bivoli de apă se bălăceau în noroi, cu tălăngile sunându-le la gât. La mijlocul apei, trei sampane aveau între ele un traul lung și complicat. Auzi un fâșâit și văzu năvodul încolăcindu-se, apoi căzând pe apă ca o ploaie cu grindină.

Da, gândi el, nu din lipsă de viitor mă aflu aici. Ci din lipsă de prezent.

Acasă este acolo unde te duci când nu mai ai unde să mergi, gândi el. Ceea ce mă conduce la Lizzie. O problemă nerezolvată. O ținem la cald. Hai, ora micului dejun.

Așezat pe balconul de tec, mestecându-și ouăle și orezul, Jerry și-l aminti pe George cum îi anunța vestea în legătură cu Haydon. Barul El Vino, pe Fleet Street. O amiază de zi ploioasă. Jerry nu fusese niciodată în stare să urască pe cineva prea multă vreme și, după șocul inițial, nu-i rămânea, într-adevăr, cine știe ce de spus. Ei bine, n-are niciun rost să plângi pentru chestii trecute, nu-i așa, bătrâne? Nu poți abandona vasul în mâna șobolanilor. Soldat, înainte, asta e treaba!

Smiley era de acord: foarte bine, asta era treaba, să servești înainte, recunoscător pentru șansa pe care o ai să plătești. Jerry găsi chiar un fel de reconfortare ciudată în faptul că Bill făcea parte din clan. Nu se îndoise niciodată în mod serios, în vagile sale meditații, că țara sa era într-un declin ireversibil și nici că propria sa clasă trebuia învinuită pentru toată nenorocirea. „Noi *l-am făcut* pe Bill, argumenta el în sinea lui, așa că este drept ca noi să purtăm greul trădării sale”. Să plătim, de fapt. Să plătim. Asta voia să zică bătrânul George.

Jerry plecă într-o nouă hoinăreală pe malul fluviului, respirând aerul călduț și liber, căutând pietricele plate ca să le arunce la rasul apei.

Lizzie, gândi el, Lizzie Worthington, o mică zăpăcită de cartier, eleva și țăpul ispășitor al lui Ricardo. Pentru Charlie Marshall, sora cea mare, Gee și o curvă inaccesibilă. Pasărea din colivie a lui Drake Ko. Compania mea pentru o seară, la masă, timp de patru ore. Iar pentru Sam Collins, ca să repetăm întrebarea: Ce fusese ea pentru el? Pentru domnul Mellon, „îndoielnicul negustor britanic”, cunoscut de Charlie cu optsprezece luni în urmă, ea era un curier care ducea heroina la Hong Kong. Însă era mai mult decât atât. Cândva, pe parcurs, Sam o sedusese, spunându-i că ea lucrează pentru Regină și

pentru Țară. Vestea fericită pe care Lizzie nu întârziase s-o împărtășească cercului ei de admiratori. Spre furia lui Sam, care se debarasase de ea în doi timpi și trei mișcări. Deci Sam o luase drept fraieră. Domnișoară de onoare stagiară. Într-un fel, acest gând îl distra pe Jerry foarte mult, întrucât Sam avea reputația unui agent remarcabil, în timp ce Lizzie Worthington putea foarte bine să facă furori la Sarratt ca prototipul Femeiicare-Nu-Trebuie-să-fie-Recrutată-Atâta-Timp-cât-Vorbeștesau-Respiră.

Mai puțin amuzantă era întrebarea ce însemna ea *acum* pentru Sam. Ce-l făcea să dea târcoale în umbra ei ca un ucigaș răbdător, cu zâmbetul lui sinistru, ca o mască de oțel? Această întrebare îl îngrijora pe Jerry foarte mult. Pentru a o spune pe șleau, era obsedat de idei. Nu voia absolut deloc s-o mai vadă pe Lizzie făcând un nou plonjon. Dacă avea să părăsească patul lui Ko, aceasta trebuia s-o facă pentru a intra în patul lui Jerry.

Un timp - de când o cunoscuse, de fapt - Jerry se gândea uneori cât de bine i-ar face ei aerul întăritor al Toscanei. Dar, neștiind cum și de ce se afla Sam Collins la Hong Kong, nici măcar ce intenționa în mare Prăvălia în privința lui Drake Ko, avea impresia cât se poate de puternică - și aici era nodul problemei - că, plecând la Londra în acest moment, departe de a o duce pe Lizzie pe calul său alb, Jerry o lăsa așezată pe o bombă foarte mare.

Ceea ce lui i se părea inacceptabil. În alte vremuri, ar fi fost dispus să lase problema baltă. Așa cum lăsase multe alte probleme pe vremuri. Dar acum nu era pe vremuri. De data aceasta, așa cum își dădu el seama acum, Verii erau cei care plăteau muzica și, deși Jerry nu avea nimic personal de împărțit cu Verii, prezența acestora făcea jocul mult mai dur. Așa că, indiferent ce idei vagi avea el despre umanismul lui George, ele nu se aplicau în acest caz.

Și apoi, ținea mult la Lizzie. Foarte mult. Nu era nimic incert în sentimentele sale. Tânjea după ea, cu toate defectele ei. Era genul lui de perdantă și o iubea. Studiase problema și, după mai multe zile de reflecție, ajunsese la o soluție clară, de neschimbat. Era un pic uimit, dar

încântat.

„Gerald Westerby, își spuse el. Ai fost prezent la nașterea ta. Ai fost prezent la diferitele tale căsătorii și la unele dintre divorțurile tale și vei fi desigur prezent și la funeraliile tale. E timpul, dacă gândim serios, să fii prezent și la alte momente cruciale din istoria ta”.

Luă pentru câțiva kilometri un autobuz care se ducea în susul fluviului, merse pe jos din nou, se plimbă cu niște tricicluri, stătu în baruri, făcu dragoste cu fetele, negândindu-se decât la Lizzie. Hanul unde locuia era plin de copii și, într-o bună dimineață, când se trezi, găsi doi dintre aceștia stând pe patul său, minunându-se de lungimea nemaipomenită a picioarelor *farangului* și chicotind când văzură cum îi atârnavă labele goale peste marginea patului. „Poate voi rămâne pur și simplu aici”, gândi el. Dar se prostea, pentru că știa foarte bine că trebuia să se întoarcă pentru a o întreba pe tânăra femeie dacă vrea să vină cu el; chiar dacă răspunsul ar fi fost o savarină-n ochi. Din balcon lansa avioane de hârtie pentru copii, iar ei aplaudau și dansau, privindu-le cum se îndepărtează plutind în aer.

Găsi un barcagiu și, când se lăsă seara, trecu fluviul la Vientiane, evitând formalitățile de imigrare. A doua zi, dimineața, tot fără niciun fel de alte formalități, reuși să ajungă la bordul unui DC8, aparținând companiei Royal Air Lao, neprogramat și, în aceeași după-amiaza, se afla în plin zbor, în posesia unui delicios whisky cald, pălăvrăgind vesel cu doi traficanți de opiu prietenoși. La aterizare, cădea o ploaie neagră; ferestrele autobuzului care îl duse până la aerogară erau jengoase. Lui Jerry puțin îi păsa. Pentru prima oară în viața sa, reîntoarcerea la Hong Kong era ca și cum ar fi venit, la urma urmelor, acasă.

În sala de sosiri, totuși dădu dovadă de prudență. Fără surle și trâmbițe, își zise el: neapărat. Puținele zile de odihnă făcuseră minuni în privința prezenței sale de spirit. Uitându-se bine împrejur, se îndreptă către toaleta bărbaților, în loc să se ducă la Biroul Imigrări, și stătu acolo până la sosirea unui lot mare de turiști japonezi, apoi

se repezi spre ei și întrebă dacă vorbea vreunul englezește. Alegând vreo patru, le arată legitimația de presă din Hong Kong și, în timp ce stăteau la rând la controlul pașapoartelor, îi asalta cu întrebări: de ce se aflau aici, ce-și propuneau să facă și cu cine, luând note cu febrilitate, înainte de a mai alege alți patru și de a repeta operațiunea. Între timp, aștepta ca polițiștii de serviciu să iasă din tură. La orele patru, fură înlocuiți cu alții, iar el se îndreptă îndată către o ușă pe care scria „Accesul Interzis” O observase mai înainte. Bătu cu putere în ea până când se deschise și începu să înainteze către partea cealaltă.

Unde dracu’ mergeți? întrebă un inspector de poliție, un scoțian, scandalizat.

Mă întorc la revistă, bătrâne. Trebuie să transmit rahatul ăsta de reportaj despre prietenosii noștri vizitatori japonezi.

Îi arată legitimația sa de ziarist.

Du-te naibii prin porțile alea ca toată lumea.

- Nu fi tâmpit, mi-am uitat pașaportul. De-asta distinsul tău coleg m-a adus pe-aici de la bun început.

Statura, autoritatea vocii, aspectul evident britanic, zâmbetul afectat îi aduseră un loc, cinci minute mai târziu, într-un autobuz care pleca spre oraș. În fața imobilului său, întârzie un pic, dar nu văzu nicio față suspicioasă; însă aici era China și cine putea ști? Ascensorul, ca de obicei, se goli pentru el. Urcând, fredona melodia unicului disc al lui Pupă-1-Moartea Frișul, cu gândul la o baie fierbinte și la haine curate. La ușa din față, avu un moment de neliniște, când văzu pe jos așchiuțele pe care le pusese ca semn, până când își aminti cu întârziere de Luke și zâmbi la perspectiva reîntâlnirii lor. Deschise apoi ușa cu sistem antifurt și auzi un zumzăit din interior, ca un tors monoton de pisică, ce putea să fie făcut de aparatul de aer condiționat. Dar nu era acela al lui Pupă-1-Moartea, era prea nefolositor și inefficient. „Idiotul ăla de Luke a lăsat gramofonul să meargă, gândi el, și era pe punctul de a se prăji. Apoi își spuse: sunt nedrept cu el, e frigiderul”. Împinse ușa și văzu cadavrul lui Luke întins de-a latul

podelei, cu jumătate de cap zdrobit de gloanțe și cu jumătate din muștele Hong Kongului bâzâind deasupra și împrejurul lui: și tot ce-i trecu prin minte să facă, în timp ce închidea ușa repede în urma lui și își ducea o batistă la gură, fu să fugă în bucătărie, în cazul în care mai era cineva acolo. Întorcându-se în salon, împinse într-o parte picioarele lui Luke și scoase bucata de parchet unde-și ascundea arma interzisă și trusa sa de salvare; le vârî pe amândouă în buzunar înainte de a vomita.

Desigur, gândi el. De asta Ricardo era atât de sigur că reporterul de cai era mort.

„Bun venit în club”, gândi el, când ajunse din nou în stradă, cu furia și cu amărăciunea pocnindu-i în urechi și în ochi. Nelson Ko e mort, dar conduce China. Ricardo e mort, dar Drake Ko spune că poate rămâne în viață atâta timp cât se ține în umbră. Jerry Westerby, reporterul de cai, este mort cu desăvârșire, doar că nenorocitul ăla de păgân păcătos și prost al lui Ko, blestematul domn Tiu, fusese atât de tâmpit încât îl împușcase pe albul care nu trebuia.

Capitolul 19 Firul de aur

Interiorul Consulatului American din Hong Kong putea prea bine să fie interiorul Anexei până la nelipsita imitație de lemn de trandafir, vaga curtoazie, scaunele de aeroport și portretul prietenos al președintelui, chiar dacă de această dată era Ford. „Bun venit în cuibul vostru de spioni obișnuiți”, gândi Guillam. Secția în care lucrau se numea Camera de Izolare și avea propria ușă către stradă, păzită de doi pușcași marini. Aveau permise de liberă trecere pe nume false – al lui Guillam pe numele Gordon – și pe toată durata șederii lor acolo, cu excepția telefonului, nu vorbiră decât unul cu altul și niciodată direct cu vreo persoană din interiorul clădirii. „Nu numai că nu avem existență, domnilor, le spuse cu mândrie Martello cu ocazia instructajului, noi suntem deopotrivă invizibili”. „Așa va trebui să jucăm jocul”, spuse el. Consulul general american putea jura guvernatorului cu mâna pe Biblie că ei nu erau acolo și că personalul său nu era implicat, spuse Martello.

„Nimeni nu va vedea nimic”. Apoi, îi întinse mâna lui George pentru că „tu ești patronul de la un cap la altul”.

Le trebuiră cinci minute de mers ca să coboare dealul pentru a ajunge la Hilton, unde Martello le rezervase camere. Era mai greu să urce și le-ar fi trebuit zece minute să ajungă la imobilul lui Lizzie Worth. Se aflau aici de cinci zile și acum era seară, deși puteau foarte bine să nu-și dea seama, întrucât nu se găsea nicio fereastră în sala de operațiuni. În locul acestora, erau hărți terestre și maritime, două telefoane asupra cărora vegheau taciturnii lui Martello – Murphy și prietenul său. Martello și Smiley aveau fiecare câte un birou mare. Guillam, Murphy și prietenul său împărțeau masa cu telefoane, iar Fawn, cu un aer morocănos, era așezat în mijlocul unui rând de scaune de cinema, de-a lungul zidului din spate, precum un critic care se plictisește la o avanpremieră, mai scobindu-se între dinți, mai căscând, dar refuzând să plece, așa cum i se ordonase să se țină departe de orice, să bage total capul la fund. De la moartea lui Frost, Smiley se temea pentru el, și ar fi preferat să-l știe evacuat, dar bătrânul nu voia să plece.

A fost să fie o dată în viață clipa taciturnilor: „ultimul nostru instructaj detaliat”, îl numise Martello. „În fine, dacă ești și *tu* de acord, George”. Palidul Murphy, în cămașă albă și cu pantaloni albaștri, stătea în picioare pe un podium foarte înalt, în fața unei hărți de perete, vorbind de unul singur, în timp ce-și consulta paginile notițelor. Ceilalți, inclusiv Smiley și Martello, stăteau la nivelul picioarelor sale și ascultau, în general fără să spună nimic. Murphy ar fi putut foarte bine să prezinte un aspirator și, în ochii lui Guillam, aceasta îi făcea monologul cu atât mai hipnotizant. Pe hartă era reprezentată în principal marea, dar în partea de sus și în stânga se desena bordura dantelată a coastei Chinei de Sud. În spatele Hong Kongului, se zăreau cartierele mărginașe ale Cantonului, exact sub bagheta care ținea harta, iar la sud de Hong Kong, chiar la mijlocul hărții, se întindea conturul verde a ceea ce părea un nor, împărțit în patru secțiuni, marcate A,

B, C și, respectiv, D. Acestea, explică Murphy cu respect, sunt locurile de pescuit, iar crucea din centru reprezintă Punctul Central, domnule. Murphy nu i se adresa decât lui Martello, chiar dacă George era sau nu șeful operațiunilor.

Domnule, pornind de la ultima dată la care Drake a ieșit din China Roșie, domnule, și aducând la zi evaluarea situației, Serviciul de Informații al Marinei și noi înșine, domnule...

Murphy, Murphy, interveni Martello cu blândețe, las-o mai moale, ești amabil, prietene? Aici nu mai suntem la școală. Ești de acord? Slăbește cureaua. Vrei, băiete?

Domnule. Punctul unu. Vremea, spuse Murphy, insensibil la apelul lui Martello. Aprilie și mai sunt luni de tranziție, domnule, între musonii de nord-est și începutul musonilor de sud-vest. Previziunile de pe o zi pe alta sunt imposibile, domnule, dar nu se prevăd condiții severe de călătorie.

Folosea o baghetă lungă pentru a arăta linia, mergând de la Swatow spre sud, până la perimetrele de pescuit, apoi de la perimetrele de pescuit spre nord-vest, pe lângă Hong Kong, urcând pe Fluviul Perlelor până la canton.

Ceață? Întrebă Martello.

Ceața este obișnuită în acest sezon și se prevede o nebulozitate de șapte la opt *okta*, domnule.

Ești bun să-mi spui ce-i aia un *okta*, Murphy?

Un *okta* desemnează o optime din suprafața cerului acoperit, domnule. Această unitate de măsură a înlocuit zecimile vechi. Niciun taifun n-a fost înregistrat în aprilie de mai mult de cincizeci de ani și Serviciul de Informații al Marinei consideră eventualitatea unui taifun ca puțin probabilă. Vântul bate dinspre est, cu o viteză de la nouă până la zece noduri, dar întreaga flotă care navighează pe direcția vântului trebuie să conteze pe perioade de calm, ca și pe perioade de vânturi contrarii, domnule. Umiditatea în jur de optzeci la sută, temperatura de 15°C până la 24°C. Mare calmă cu o mică hulă. Curenții în jurul Swatowului au tendința de a se îndrepta spre nord-vest,

prin Strâmtoarea Taiwan, cu o viteză de aproximativ trei mile marine pe zi. Dar mai spre vest – pe partea *aceasta*, domnule...

Asta *știu* și eu, Murphy, interveni sec Martello. Știu și eu unde-i vestul, ce dracu', apoi îi zâmbi lui Smiley, ca și cum i-ar fi spus: „Mucoșii ăștia care le știu pe toate”.

Murphy rămânea impasibil.

Trebuie să fim pregătiți să calculăm factorul viteză și, în consecință, înaintarea flotei în orice moment al călătoriei, domnule.

Desigur, desigur.

Luna, domnule, continuă Murphy. Presupunând că flota părăsește Swatow în noaptea de vineri, 25 aprilie, suntem în a treia zi după lună plină...

De ce să presupunem asta, Murphy?

Pentru că aceasta este ziua când flota a ieșit din Swatow, domnule. Tocmai am primit confirmarea acum o oră din partea Serviciului de Informații al Marinei. O coloană de jonci a fost reperată la extremitatea răsăriteană a perimetrului de pescuit C, în derivă spre vest, datorită vântului, domnule. Identificarea joncii din capul coloanei e confirmată.

Urmă o pauză iritantă. Martello se înroși la față.

Ești un băiat deștept, Murphy, spuse Martello pe un ton de avertisment, dar ar fi trebuit să-mi dai această informație ceva mai devreme.

Da, domnule. Presupunând că intenția joncii în care se află Nelson Ko ar fi aceea de a atinge apele Hong Kongului în noaptea de 4 mai, luna va fi în ultimul său pătrar, domnule. Dacă avem în vedere antecedentele până la capăt...

O s-o facem, afirmă Smiley categoric. Evadarea trebuie să fie o copie la indigo a călătoriei lui Drake din 1951.

O dată în plus, nimeni nu se îndoia de el, observă Guillam. De ce oare? Era absolut uimitor.

atunci jonca noastră trebuie să atingă Po Toi, insula cea mai de sud, la orele 20.00 mâine și să se alătore flotei în Fluviul Perlelor, la timp pentru a ajunge în rada portului

Canton între 10.30 și 12.00, a doua zi, 5 mai, domnule.

În timp ce Murphy bâzâia monoton, Guillam își ținea pe furis ochii ațintiți la Smiley, gândind că nu-l cunoștea acum mai bine ca atunci când îl întâlnise prima oară, în zilele sumbre ale Războiului Rece din Europa. Unde-o ștergea el în orele cele mai ciudate? Visa cu ochii deschiși la Ann? La Karla? Cu cine fusese ca să ajungă înapoi la hotel la orele patru dimineța? „Să nu-mi spuneți mie că George trăia o a doua tinerețe”, își zise el. Noaptea trecută, la orele unsprezece, se dăduse o strigare de la Londra, așa că Guillam venise până aici să vadă despre ce era vorba. Westerby dispăruse, spuneau ei. Erau îngroziți la ideea că Drake Ko pusese pe cineva să-l asasineze sau, și mai rău încă, să-l răpească și să-l tortureze și ca nu cumva asta să ducă la eșecul operațiunii. Guillam aprecia drept mai probabil că Jerry se ascunsese cu vreo două stewardese, pe undeva, în drum spre Londra, dar, dată fiind prioritatea mesajului, nu exista altă alegere decât să se ducă să-l trezească pe Smiley și să-i spună. Îl sună în cameră, dar nu răspunse nimeni, așa că se îmbracă și veni să bată la ușa lui Smiley; sfârși prin a forța broasca, pentru că venise acum rândul lui Guillam să intre în panică: se gândea că lui Smiley s-ar putea să-i fie rău.

Camera lui Smiley însă era goală și patul său nedesfăcut, iar când Guillam îi căută printre lucruri fu fascinat să constate că bătrânul terenagiu mersese până acolo încât își cususe etichete false în interiorul gulerelor de la cămăși. Asta e tot ce descoperi. Se instalează, deci, în scaunul lui Smiley, ațipi și nu se trezi până la orele patru, când auzi un gălgâit ușor; deschise ochii și îl văzu pe Smiley aplecat asupra lui, privindu-l de la mai puțin de douăzeci de centimetri. Cum intrase în cameră fără să facă niciun zgomot? Numai Dumnezeu știe.

Gordon? Ce pot să fac pentru tine? îl întreabă el încetșor, întrucât se aflau într-o situație operativă și presupuneau că încăperile erau garnisite cu microfoane.

Pentru același motiv, Guillam nu scoase o vorbă, ci-i întinse lui Smiley plicul în care se afla mesajul lui Connie,

pe care acesta îl citi, îl reciti, apoi îl arse. Guillam fu impresionat cu câtă seriozitate primise vestea. Chiar și la această oră el insistă să meargă direct la consulat să se ocupe de această treabă, așa că Guillam îl însoți pentru a-i duce bagajul.

Instructivă seară, nu-i așa? îl întrebă el degajat, în timp ce urcau dealul pe scurtătură.

- Pentru mine? Oh, da, într-o oarecare măsură. Mulțumesc. Până la un punct, răspunse Smiley jucându-și numărul său de dispariție.

Și asta fu tot ceea ce Guillam sau oricine altcineva ar fi putut să scoată de la el în legătură cu preumblările sale nocturne sau de alt fel. Între timp, fără a da cea mai mică explicație în privința sursei sale, George aducea date operative certe, într-un mod care excludea orice semn de întrebare din partea oricui.

Ah, George, putem conta pe asta, așa-i? întrebă Martello uluit prima dată când se întâmplase acest lucru.

- Ce? Oh, da, da, desigur, poți conta.

Grozav. Nemaipomenită muncă de căutare. Te admir, spuse Martello cu toată inima după o altă tăcere deconcertată.

De când se întâmplase acest lucru, se obișnuiseră cu ideea, nu avuseră încotro. Pentru că nimeni, nici chiar Martello, nu îndrăzneă să pună sub semnul îndoielii autoritatea sa.

Câte zile de pescuit înseamnă asta, Murphy? întrebă Martello.

Flota trebuie că are șapte zile de când pescuiește și sperăm să ajungă la Canton cu calele pline, domnule.

Corespunde, George?

Da, da, nimic de adăugat, mulțumesc.

Martello întrebă la ce oră avea să părăsească flota perimetrele de pescuit, pentru ca jonca în care se afla Nelson să ajungă la timp mâine-seară la întâlnire.

O plasez mâine-dimineață, la orele unsprezece, spuse Smiley, fără să-și ridice ochii de la notele sale.

Și eu, zise Murphy.

Spune-mi, Murphy, zise Martello, aruncând o privire respectuoasă către Smiley, această jonca solitară poate...

Da, domnule, spuse Murphy.

poate să se rupă de haită chiar atât de ușor? Care va fi acoperirea sa pentru a intra în apele Hong Kongului, Murphy?

Se întâmplă tot timpul, domnule. Flotele de jonci ale Chinei Roșii practică un sistem de pescuit colectiv, neavând drept mobil profitul, domnule. În consecință, jonci solitare se despart de rest în cursul nopții și intră cu luminile stinse, pentru a-și vinde peștele locuitorilor din insulele mici, ca să câștige și ei un ban.

Literalmente întreprinzători? Sparg norma, exclamă Martello deosebit de amuzat de expresia fericită pe care o găsisese.

Smiley se întorsese spre harta insulei Po Toi, aflată pe celălalt perete, și-și coborî capul pentru a vedea mai bine.

De ce mărime de joncă vorbim? întrebă Martello.

Ambarcațiuni lungi, de douăzeci și opt de tone, domnule, echipate pentru rechini, pentru pescuit cu năvodul și țipari-de-mare.

Drake a utilizat și el acest tip de ambarcațiuni?

Da, spuse Smiley, uitându-se în continuare la hartă. Da, același.

Și poate într-adevăr să se apropie atât de mult? Bineînțeles, dacă timpul i-o permite.

Din nou Smiley fu cel care răspunse. Până atunci, Guillam nu-l auzise vorbind în viața lui atât de mult despre o barcă.

Pescajul unei ambarcațiuni lungi este mai mic de cinci brațe, remarcă el. O joncă poate să se apropie atât cât dorește, cu condiția, bineînțeles, ca marea să nu fie prea agitată.

Din banca sa, aflată în fundul sălii, Fawn izbucni într-un hohot de râs nestăpânit. Rotindu-se cu scaunul, Guillam îi aruncă o privire asasină. Fawn se uită chiorâș și dădu din cap, minunându-se de omnisciența stăpânului său.

Câte jonci formează o flotă? întrebă Martello.

Douăzeci până la treizeci, spuse Smiley

- Exact, confirmă docil Murphy.

În cazul ăsta, ce face Nelson, George? Se trage către marginea haitei și se îndepărtează puțin?

- Va rămâne în urmă, spuse Smiley. Flotelor le place să se deplaseze în coloană. Nelson îi va spune comandantului joncii sale să se plaseze în spatele coloanei. Ceea ce va face.

S-o facă, Dumnezeule, murmură Martello în barbă. Murphy, care sunt identificările tradiționale?

Nu se știe mare lucru în acest domeniu, domnule. Oamenii joncilor sunt foarte ascunși. N-au niciun respect pentru reglementările de navigație maritimă. În plină mare, navighează cu toate luminile stinse, mai ales de teama piraiților.

Smiley era dus din nou cu gândul în altă parte. Căzuse într-un imobilism total și, cu toate că privirea sa era fixată asupra mării hărți maritime, mintea sa, Guillam o știa, se afla oriunde altundeva decât la plicticoasa enumerare de statistici enunțată de Murphy. Nu același lucru se întâmpla cu Martello.

Cât este, unul peste altul, volumul cabotajului în această regiune, Murphy?

Nu există nici controale, nici date în acest sens, domnule.

Se fac controale de carantină la intrarea joncilor în apele Hong Kongului, Murphy? întrebă Martello.

Teoretic, toate vasele trebuie să oprească pentru a se supune controlului, domnule.

Dar în practică, Murphy?

Joncile au propriile legi, domnule. Teoretic vorbind, joncile chineze nu au dreptul să navigheze între Insula Victoria și Capul Kowloon, domnule, dar ultimul lucru pe care și-l doresc britanicii ar fi frecșuri cu China continentală în privința drepturilor de pasaj. Îmi pare rău, domnule.

- Nu face nimic, spuse Smiley politicos, continuând să

privească harta. Englezi suntem și englezi vom rămâne.

Expresia lui Smiley când vine vorba de Karla, conchise Guillam. Acea care i se așterne pe față când privește fotografia. O zărește, îl surprinde, și pentru un timp pare să studieze contururile personajului, privirea acestuia neclară și albă. Apoi, lumina dispare puțin câte puțin din ochii lui Smiley; s-ar spune că și speranța, oarecum, și ai impresia că se uită în sinea sa, cu neliniște.

Murphy, ai auzit vorbindu-se de focurile de navigație? întrebă Smiley, întorcând puțin capul, dar fără a pierde din ochi harta de pe perete.

Da, domnule.

- Cred că jonca lui Nelson are trei, reluă Smiley. Două focuri verzi la verticală, pe catargul din spate, și o lumină roșie, la tribord.

- Da, domnule.

Martello încercă să surprindă privirea lui Guillam, dar Guillam nu se lăsa.

Da, s-ar putea să nu aibă, reluă Smiley ca și când îi venise un gând ascuns. Poate naviga foarte bine fără niciun foc de navigație și să dea pur și simplu un semnal din apropiere.

Murphy interveni din nou. Un nou capitol. Transmisiunile.

Domnule, în domeniul transmisiunilor, puține jonci au propriul emițător, dar aproape toate au aparatură de recepție. Din timp în timp, se găsește un comandant care să cumpere câte un aparat de emisie-recepție portabil, ieftin, cu raza de aproximativ un kilometru jumătate, pentru a ușura traulingul, dar ei fac asta de atâta vreme, încât nu au prea multe să-și spună unul altuia, îmi imaginez. În fine, în privința găsirii cursului, Serviciul de Informații al Marinei spune că reprezintă practic un mister. Deținem din surse sigure informația că mulți navighează cu un compas magnetic primitiv, o sondă de mână sau chiar un ceas deșteptător ruginit, ca să găsească nordul.

Murphy, cum *dracu'* merge toată chestia *asta*, pentru

numele lui Dumnezeu, strigă Martello.

- O undiță cu un plumb și cu ceară lipită de el sondează fundul mării și ei știu unde se află după ceea ce se lipește de ceară.

- Nu se poate spune cu adevărat că-și fac viața ușoară, declară Martello.

Sună un telefon. Celălalt taciturn al lui Martello preluă legătura, ascultă, apoi acoperi microfonul cu mâna.

Obiectivul Worth tocmai a revenit, domnule, se adresează el lui Smiley. Echipa s-a învârtit timp de vreo oră. A fost reperată garându-și mașina în spatele blocului. Mac spune că are impresia că și-a dat drumul la baie, așa că s-ar putea să aibă intenția să iasă din nou mai târziu.

- Și e singură, spuse Smiley impasibil.

Dar era o întrebare.

E acolo singură, Mac? îl întreabă taciturnul pe interlocutorul său de la capătul firului. Râse cu poftă. Cred și eu că ți-ar place, ticălosule! Da, *domnule*, doamna e singură acolo și face baie, iar Mac ne întreabă când avem de gând să folosim camera video. *Cântă-n* baie doamna, Mac? închise telefonul. Nu cântă.

Murphy, să revenim la operațiune, zise Martello sec.

Smiley spuse că ar dori să se repete încă o dată planurile de interceptare.

De ce, George?! Te rog! E spectacolul tău, doar știi, ce Dumnezeu?

Poate că am putea să ne mai uităm o dată la harta mare a insulei Po Toi, ce zici? Și apoi Murphy ar putea să ne dea detalii, dacă nu vă deranjează.

- Ce să ne *deranjeze*, George, ce să ne *deranjeze*! exclamă Martello, iar Murphy o luă de la început, folosind de această dată o baghetă.

Posturile de observație ale Serviciului de Informații al Marinei, *aici*, domnule... comunicații permanente, în ambele sensuri, cu baza, domnule... nu se semnalizează nicio prezență pe o rază de două mile marine în jurul zonei de debarcare... Serviciul de Informații al Marinei trebuie să alerteze baza din clipa în care ambarcațiunea lui Ko se

reîntoarce la Hong Kong, domnule... interceptarea va fi efectuată de o vedetă obișnuită a poliției britanice, în momentul în care ambarcațiunea lui Ko va intra în radă... Marina americană va furniza informații operative și va rămâne în expectativă pentru o situație de sprijin neprevăzută...

Smiley înregistrează fiecare detaliu cu un mic semn din cap.

La urma urmelor, Marty, interveni el, odată ce Ko îl are pe Nelson la bord, nu există niciun alt loc în care să se *poată* duce, nu-i așa? Po Toi se află chiar la limita apelor teritoriale chineze. Ori noi, ori nimic.

Într-o bună zi, gândi Guillam, continuând să asculte, lui George i se va întâmpla una din două: va înceta să-i mai pese sau, paradoxal, îl va ucide. Dacă încetează să-i mai pese, va pierde jumătate din calitățile sale operaționale. Dacă-i va păsa, acest torace mic va exploda din cauza eforturilor sale pentru a găsi justificarea celor făcute de noi. Smiley însuși, cu ocazia unei dezastruoase discuții neoficiale cu funcționarii superiori, dăduse nume dilemei sale, iar Guillam, cu oarecare jenă, își aducea aminte până-n ziua de azi. „Să fii *inuman în apărarea umanității noastre*, spusesese el, *neîndurător în apărarea compasiunii*. Să fii *conservator în apărarea inconsecvențelor noastre*. Ieșiseră toți de-acolo într-un clocot de proteste.

De ce oare George nu se mulțumea să-și facă treaba și să tacă din gură, în loc să-și dea la iveală credința și să și-o Instruiască până se văd și rupturile în urzeală? Connie chiar îi șopti la ureche lui Guillam un aforism rusesc, pe care insista să i-l atribuie lui Karla.

— Nu va fi război, nu-i așa, Peter, iubitule? îi spusesese ea pe un ton de îmbărbătare, strângându-i mâna în timp ce-o conducea pe coridor. Însă în lupta pentru pace nu va mai rămâne piatra pe piatră, binecuvântată fie vulpea aia bătrână. Colegiul cred că nu i-a mulțumit nici pentru *asta*, pun pariu.

Un zgomot surd îl făcu pe Guillam să se întoarcă. Fawn își schimba din nou locul dintr-un fotoliu de cinema

în altul. Zărindu-l pe Guillam, își umflă nările într-un rânjet insolent.

„I-a plecat mintea cu sorcova”, se gândi Guillam cu un fior de gheață pe spate.

Fawn, de asemenea, dar din motive diferite, îi provoca lui Guillam serioase neliniști. Cu două zile în urmă, în compania lui Guillam, fusese autorul unui incident respingător. Smiley, ca de obicei, ieșise de unul singur. Pentru a-și omorî timpul, Guillam închiriasse o mașină și îl dusesse pe Fawn până la granița chineză, unde acesta chicoti și pufni la vederea colinelor învăluite în mister. Pe drumul de întoarcere, așteptau la un stop, pe undeva, pe la țară, când un tânăr chinez se opri lângă ei pe o motocicletă Honda. Guillam era la volan. Fawn se afla pe scaunul de alături. Geamul din partea lui Fawn era lăsat. Își scoase haina și brațul stâng era sprijinit de marginea portierei, ceea ce-i permitea să-și admire un ceas placat cu aur, nou-nouț, pe care și-l cumpărase dintr-una din prăvăliile de la parterul hotelului Hilton. În momentul în care demarau, tânărul chinez avu proasta inspirație să se aplece să-i ia ceasul, însă Fawn fu mult mai iute de mână. Prinzându-l pe băiat de încheietură, i-o ținu strâns, târându-l pe lângă mașină, în timp ce băiatul se lupta fără succes să scape. Guillam rulase vreo cincizeci de metri înainte de a-și da seama ce se întâmpla. Opri de îndată. Asta aștepta și Fawn. Sări din mașină înainte ca Guillam să-l poată reține, îl ridică pe băiat de pe motocicletă, îl duse la marginea drumului, îi rupse ambele brațe, apoi se reîntoarse zâmbind la mașină. Îngrozit c-ar putea izbucni un scandal, Guillam se îndepărtă rapid de la fața locului, lăsându-l pe băiat urlând și legănându-și cele două brațe inerte. Ajunse la Hong Kong hotărât să-i facă imediat raport la George, însă, din fericire pentru Fawn, Smiley nu apăru decât peste opt ore, iar în momentul acela Guillam își făcu socoteala că George avea și așa destule pe cap.

Sună un alt telefon, cel roșu de data asta. Martello răspunse el însuși la telefon. Ascultă un moment, apoi izbucni într-un hohot de râs.

L-au găsit, îl anunță acesta pe Smiley, întinzându-i receptorul.

- L-au găsit, pe cine?

Receptorul rămânea acolo, suspendat amenințător, între ei.

Pe *omul* vostru, George. Pe Weatherby al vostru...

Westerby, îl corectă Murphy, iar Martello îi aruncă o privire veninoasă.

L-au descoperit, spuse Martello.

- Unde este?

Vrei să zici, unde *era*, George! A făcut-o lată în două bordeluri de pe malul fluviului Mekong. Dacă oamenii noștri nu exagerează, n-a mai fost văzută o asemenea chestie de la evadarea puiului de elefant al lui Barnum în 1949.

Și unde-i acum, mă rog?

Martello îi înmână receptorul.

De ce nu-i pui să-ți citească ție mesajul? Ăștia susțin că ar fi traversat fluviul. Se întoarse spre Guillam făcând cu ochiul. Mi-au spus că sunt două sau trei adrese la Vientiane unde s-ar putea distra, zise el și continuă să râdă copios, în timp ce Smiley stătea răbdător cu telefonul la ureche.

Jerry alese un taxi cu oglinzi retrovizoare pe ambele părți ale mașinii și se așeză în față, lângă șofer. La Kowloon, închirie o mașină la cea mai mare agenție pe care o putu găsi, folosind pașaportul și permisul de conducere de salvare, pentru că, între altele, gândi că numele fals era mai sigur, fie chiar și pentru o oră. Se îndrepta spre Midlevels. Era spre asfințit, iar ploaia nu contenea să cadă, halouri uriașe înconjurând felinarele cu neon care luminau colinele. Trecu prin fața Consulatului American și de două ori prin fața hotelului Star Heights, așteptându-se o clipă să-l vadă pe Sam Collins, iar a doua oară avu certitudinea că reperase apartamentul fetei și că era lumină în camera ei. Venea de la o lampă elegantă italienească, ale cărei curbe grațioase se vedeau prin geamul pictat - o fandoseală de trei sute de dolari. Se

zărea lumină și prin geamul mat al băii. A treia oară când trecu, o văzu purtând o capă în jurul umerilor și știu din instinct sau după grija pe care o asocia gesturilor ei că se pregătea din nou să iasă, dar că, de această dată, era în ținută de luptă.

De fiecare dată când își permitea să se gândească la Luke, un val negru i se lăsa peste ochi și se imagina făcând lucruri nobile și inutile, precum acela de a telefona familiei acestuia în California sau de a-l preveni pe pitic sau chiar, Dumnezeu știe de ce, pe Bilă Tare. Mai târziu, își zise el. Mai târziu, își promise el, îl va plânge pe Luke așa cum se cuvenea.

Se angaja încetișor pe aleea care ducea la intrarea imobilului, până în momentul în care ajunsese la rampa ce cobora spre garaj. Acesta era dispus pe trei nivele, pe care le cercetă până zări Jaguarul roșu garat într-un colț sigur, la adăpostul unui lanț, pentru a descuraja vecinii neglijenți să se apropie și să-i zgârie vopseaua imaculată. Așezase o imitație de blană de leopard pe volan. Niciodată nu-i ajungea ce făcea pentru mașina asta blestemată. Să rămână însărcinată, se gândi el într-un acces de furie. Să-și cumpere un câine, să crească șoareci. Pentru orice fleac i-ar fi înfundat capota, dar acel fleac îl reținuse pe Jerry de la gesturi necugetate de mai multe ori decât i-ar fi făcut plăcere să-și reamintească. Dacă n-o folosește înseamnă că îi trimite el limuzina, gândi. Poate pe Tiu cu arma în mână, în chip de gardă de corp, sau poate venea el însuși s-o ia, sau poate că se împopoțonează doar pentru sacrificiul de seară și nici nu iese. Ar fi dorit să fie duminică. Își aminti că-l auzise pe Craw spunând că Drake Ko își petrecea duminicile cu familia și că în acele zile ea avea liber. Dar nu era duminică și nu-l mai avea nici pe dragul și bătrânul Craw lângă el ca să-i spună, Dumnezeu știe pe ce bază, că Drake Ko era plecat la Bangkok sau în Tombuctu, cu treabă.

Mulțumit să vadă că ploaia se transforma în ceață groasă, urcă din nou rampa până la alee, iar la intersecție găsi un parapet strâmt, unde, dacă ar fi parcat razant,

lângă barieră, celelalte mașini s-ar fi putut plânge, dar s-ar fi putut strecura. Rase puțin bariera, dar nu-i pasă. Din locul în care stătea acum putea urmări pietonii intrând și ieșind de sub copertina de pânză în dungi și mașinile care veneau sau plecau pe drumul principal. Nu simțea nevoia să fie prudent. Aprinse o țigară, iar limuzinele scârțâiau pe lângă el în ambele sensuri. Niciuna nu-i aparținea lui Ko. Din când în când, câte o mașină îl ștergea, șoferul se oprea pentru a claxona sau pentru a-i arunca o înjurătură. Jerry nu le dădea nicio atenție. La fiecare câteva secunde arunca o privire în oglinda retrovizoare și o dată, când un umflat, ce semăna cu Tiu, trecu vinovat pe la spatele lui cu pași abia simțiți, el trase efectiv piedica pistolului din buzunarul de la haină, înainte de a recunoaște în sine că omul nu avea corpolența lui Tiu. Fără îndoială, vreun tip ce venise să încaseze datoriile făcute la joc de către conducătorii de *pak pai*, gândi el în timp ce omul trecea pe lângă el.

Își aminti cum fusese cu Luke la Happy Valley. Își aminti că fuseseră împreună.

Se mai uita încă în retrovizor când Jaguarul roșu ieși cu un scrâșnet de pneuri de pe rampa din spatele lui, cu capota trasă în jos, înăuntru fiind doar ea, la volan. Singurul lucru la care nu se gândise fusese acela că fata ar fi putut să ia ascensorul până la garaj și să-și scoată mașina singură în loc să-i ceară portarului să i-o aducă la scară așa cum făcuse altă dată.

Demarând în urma ei, se uită în sus și zări că la fereastră luminile rămăseseră aprinse. Lăsase pe cineva în cameră sau își propusese să revină repede? apoi își zise: nu încerca să faci pe deșteptul. Pur și simplu nu-i pasă de lumină.

„Ultima dată când i-am vorbit lui Luke, îi spuseseam să mă lase în pace, gândi el, iar ultima oară când mi-a vorbit el mie a fost ca să-mi spună că mă acoperise față de Stubbsie”.

Ea coborî colina spre oraș. Rula în spatele ei și, un timp, în urma lui un venea nimic, ceea ce părea nefiresc,

dar și ora era nefirească, iar omul de la Sarratt murea în el mai repede decât putea să se împotrivească Jerry. Lizzie se îndreptă spre partea cea mai luminată a orașului. Jerry presupunea că o mai iubea încă, dar în momentul acela era pregătit să bănuiască pe oricine de orice. O urmă îndeaproape, amintindu-și că Lizzie se uita rareori în oglinda retrovizoare. De altfel, în această ceață de asfințit, tot ceea ce ar fi putut vedea ea ar fi fost farurile din față ale mașinii lui. Ceața atârna în fâșii, iar portul părea să fi luat foc. Cu brațele macaralelor bălăngănindu-se ca niște furtunuri de incendiu în fumul care plutea. Pe Central Road, ea se vârî în alt garaj subteran, iar el rulă direct după ea și parcă șase locuri mai încolo, fără ca să-l observe. Rămânând în mașină, Lizzie întârzie o clipă pentru a-și reface machiajul și o văzu pudrându-și cu atenție bărbia, pentru a-și ascunde cicatricile. Se dădu jos și îndeplini tot ritualul încuierii portierelor, cu toate că un puști, cu o lamă de ras, ar fi putut să taie cu o singură mișcare capota subțire de pânză. Avea un soi de capă pe umeri și o rochie lungă, ambele de mătase și, în timp ce se îndrepta spre scara de piatră în spirală, își ridică ambele mâini, le strecură cu grijă sub părul adunat pe ceafa și scoase coada de cal peste capă. Ieșind după Lizzie, o urmă până în holul hotelului și se întoarse într-o parte la timp ca să nu fie fotografiat de o hoardă de ziariști de modă, de ambele sexe, ele în rochii de satin, iar ei, cu papioane la gât.

Retrăgându-se în relativa siguranță a coridorului, Jerry puse cap la cap cele văzute. Era o mare recepție particulară, la care Lizzie venise pe la intrarea din spate. Ceilalți soseau prin față, pe intrarea principală, unde automobilele Rolls-Royce erau atât de numeroase, încât nimeni nu mai ieșea în evidență. Prezida o femeie cu părul gri-bleu, care se agita în toate părțile și vorbea o franceză saturată de gin. O chinezoaică foarte îngrijită de la Relații cu Publicul, flancată de doi asistenți, îi primea pe cei sosiți și, pe măsură ce invitații intrau unul după altul, aceasta și asistenții ei făceau un pas înainte cu cordialitate, cerându-

le invitațiile, înainte de a consulta o listă și de a spune: „Oh, da, *desigur*” Femeia cu părul gri-bleu surâdea și mormăia. Asistenții întindeau cocarde bărbaților și orhidee femeilor, apoi își întorceau privirile spre nou-veniți.

Lizzie Worthington, impasibilă, trecu prin acest baraj. Jerry îi lăasă un minut să-și ia vânt, o văzu trecând prin ușa dublă marcată „Soirée”, cu o săgeată de Cupidon, apoi luă el însuși loc la coadă. Fata de la Relații cu Publicul era agasată de ghetele lui din piele de căprioară. Costumul era, și el, de-a dreptul dezgustător, însă încălțărilor erau cele care o necăjeau. La cursurile de formare profesională, gândi ea, privindu-i ghetele, fusese învățată să acorde o mare importanță încălțăminte. Milionarii pot avea aerul unor vagabonzi, începând de la șosete, dar o pereche de mocasini de la Gucci, de două sute de dolari, reprezintă un pașaport care nu poate să fie trecut cu vederea. Se încruntă la vederea legitimației sale de presă, apoi privi către lista invitaților, din nou la legitimația de presă, încă o dată la încălțări și aruncă o privire pierdută femeii cu păr gri-bleu, care nu înceta să surâdă și să mormăie. Jerry își spuse că trebuia să fie atât de drogată, încât nu mai știa de ea. În cele din urmă, fata arboră zâmbetul ei special, destinat consumatorilor marginali, și-i dădu un disc de mărimea unei farfurioare de cafea, de culoare roz fluorescent, pe care scria cu litere în relief, albe, PRESĂ.

În seara asta îi facem *pe toți* frumoși, domnule Westerby, spuse ea.

O să ai multă treabă cu mine, drăguțo.

Îți place parfumul meu, domnule Westerby?

- Senzațional, replică Jerry.

I se spune *sucul viței-de-vie*, domnule Westerby. O sută de dolari Hong Kong pentru o sticlută, dar în seara asta Maison Flaubert împarte gratuit mostre tuturor invitaților. Madame Montifiori... a, da, *desigur*, fiți bine-venită la Casa Flaubert. Vă place *parfumul* meu, madame Montifiori?

O eurasiană, într-un chongsan, întinse o tavă, șoptind „Flaubert vă urează o noapte exotică”.

Pentru numele lui Hristos, spuse Jerry.

În spatele ușilor duble, o a doua echipă de recepție era constituită din trei băieți încântători, aduși de la Paris pentru șarmul lor, și o echipă de oameni de securitate, care ar fi fost la înălțimea unei escorte prezidențiale. Crezu o clipă că s-ar putea să-l percheziționeze, iar el știa că dacă încercau s-o facă, avea să se prăbușească templul odată cu el. Se uitară la Jerry fără prietenie, considerându-l ca făcând parte din personal, dar avea părul deschis la culoare, și-l lăsară să treacă.

Presa, în rândul trei cum numeri de la estradă, spuse un blond hermafrodit, îmbrăcat într-un costum de cowboy, din piele, care-i întinse un plic cu material de presă. Nu aveți aparat fotografic, domnule?

Eu nu fac decât explicațiile la fotografii, spuse Jerry, arătând cu degetul peste umăr. Spike este cel care face pozele.

Și intră în sala de recepție, uitându-se în jurul lui, zâmbind extravagant și făcând cu mâna oricui se uita la el.

Piramida de pahare de șampanie avea aproape doi metri înălțime, cu scări de satin negru, astfel încât chelnerii să le poată lua de sus în jos. Sticle mari de vin, așteptându-și înhumarea, erau îngropate în coșciuge cu gheață. Un cărucior era plin de homari fierți, iar pateul de gâscă, sub formă de tort de nuntă, avea înscrise cuvintele „Maison Flaubert” pe aspicul de deasupra. Se auzea o muzică spațială și, pe acest fond sonor, se purtau conversații, chiar dacă nu era decât torsul plictisit al celor extrem de bogați. Estrada se întindea de la piciorul ferestrei înalte până la mijlocul încăperii. Fereastra dădea spre port, iar ceața fragmenta panorama în fâșii subțiri. Aerul condiționat era în funcțiune, așa că femeile puteau să-și păstreze blănurile de nură fără să transpire. Majoritatea bărbaților erau în smoching, iar tinerii playboy chinezi purtau pantaloni în stil newyorkez, cămăși negre și lanțuri de aur. *Taipanii* britanici stăteau în picioare în cerc închis, îndobitociți de băutură, cu femeile lor, ca niște ofițeri plictisiți la o reuniune a garnizoanei.

Simțind o mână pe umăr, Jerry se întoarse brusc, dar

se trezi în față doar cu un mic poponar chinez, pe care-l chema Graham și care lucra pentru una dintre foile de scandal locale. Jerry îl ajutase într-o zi cu un articol, pe care încercase să-l vândă revistei sale. Rândurile de fotolii erau dispuse în potcoavă în fața estradei, iar Lizzie stătea în față între domnul Arpego și soția sau metresa acestuia. Jerry îi recunoscuse de la Happy Valley. Aveau aerul c-o însoțesc pe Lizzie în seara aceea, pentru a avea grijă de ea. Familia Arpego îi vorbea, dar ea părea că abia îi aude. Stătea dreaptă și frumoasă. Își scosese capă. Din locul în care era așezat, Jerry ar fi putut să creadă că era goală, cu excepția colierului de perle și a cerceilor. Cel puțin este intactă, se gândi el. Nu putrezise, nu fusese lovită de holeră, nu-i zburase nimeni creierii. Își aminti cum îi cobora puful auriu pe șira spinării, când o privise de sus în jos în acea primă seară în lift. Poponarul stătea lângă Jerry, iar Phoebe Wayfarer, două scaune mai încolo. O cunoștea doar vag, dar ea îi făcu prietenos semn cu mâna.

Drace! Formidabil! Pheeb. Arați nemaipomenit. Ar trebui să fii sus, pe estradă, drăguț, să ne-arați puțin piciorușul.

Gândi că era cam pilită și poate că și ea credea același lucru despre el, cu toate că nu băuse nimic de când se dăduse jos din avion. Scoase un blocnotes și scria ceva pe el, făcând pe ziaristul profesionist și încercând să se domine. Ia-o ușurel. Nu speria vânatul. Când citi ce scrisese, văzu cuvintele „Lizzie Worthington” și atât. Graham chinezul citi și el și se puse pe râs.

Noua mea semnătură, spuse Jerry și râseră împreună prea tare, așa încât cei din față își întoarseră capetele în momentul în care lumina se micșora.

Lizzie însă nu. Cu toate că gândea că ea s-ar fi putut să-i recunoască vocea.

În spatele lor se închideau ușile și, în timp ce lumina se făcea și mai mică, lui Jerry îi trecu prin minte să adoarmă în acest fotoliu moale și prietenos. Muzica spațială fu înlocuită cu un ritm de junglă, susținut de talgere. Mai pâlpâia doar un singur candelabru deasupra

estradei întunecate, ca un ecou al petelor de lumină din port ce se zăreau prin fereastra din spate. Bubuitul de tobe se amplifică într-un crescendo lent, ce se auzea din difuzoarele dispuse peste tot. Tunetele continuară o bună bucată de vreme. Doar tobe și atât, bubuituri bine executate, foarte insistente, până când niște umbre omenești grotești începură să devină încet-încet vizibile, pe fondul ferestrei ce dădea spre port. Tobele se opriră. Într-o tăcere neliniștitoare, pe estradă apărură două mici negrese, coapsă lângă coapsă, nepurtând altceva decât bijuterii. Aveau capetele rase și etalau cercei rotunzi de fildeș și coliere de diamant, precum inelele de fier ale sclavelor. Membrele lor unse cu ulei străluceau de diamante, de perle și de rubine. Erau înalte, frumoase, suple, absolut neașteptate și, pentru o clipă, cufundară întreaga asistență în vraja sexualității totale. Tobele reîncepură mai puternic, proiectoarele le măturară bijuteriile și membrele goale. Păreau să fi apărut unduindu-se din aburii portului și înaintau către spectatori cu furia sclaviei senzuale. Apoi se întoarseră cu spatele și se îndepărtară cu pași înceți, provocând și sfidând cu șoldurile lor unduitoare. Se aprinseră luminile, izbucni un ropot de aplauze nervos, urmat de râsete și de clinchet de pahare. Toată lumea vorbea deodată, iar Jerry îi acoperea pe toți. I se adresă domnișoarei Lizzie Worthington, frumoasa aristocrată celebră, a cărei mamă nu știa nici măcar să fiarbă un ou, și celor doi Arpego, care posedau întreaga Manila și două sau trei insule, așa cum îl asigurase cândva căpitanul Grant de la Jockey Club. Jerry își ținea blocnotesul ca un chelner în așteptarea comenzii.

Lizzie Worthington, întreg Hong Kongul este la picioarele dumneavoastră, stimată doamnă, dacă vă pot spune așa. Ziarul meu publică un articol exclusiv despre această recepție, domnișoară Worth sau Worthington, și sperăm să scriem pe larg despre dumneavoastră, despre toaletele dumneavoastră și despre viața dumneavoastră fascinantă și prietenii dumneavoastră și mai fascinanți. Fotografii mei țin ariergarda. Se înclină în fața domnului și

doamnei Arpego. Bună seara, doamnă. Domnule. Suntem mândri de a vă avea printre noi, vă rog să mă credeți. Este prima dumneavoastră vizită la Hong Kong?

Își făcea numărul lui de papă-lapte, sufletul infantil al recepției. Un chelner aduse șampanie; insista să le ofere el cupele și să nu-i lase să și le ia singuri de pe tavă. Cei doi Arpego erau foarte încântați de spectacolul acestuia. Craw spunea că erau niște canalii. Lizzie se uita la ei și avea ceva de nedescifrat în privire, ceva real și îngrozit, ca și cum ea, și nu Jerry, deschisese ușa și-l descoperise pe Luke.

Domnul Westerby a mai făcut un articol despre mine, mi se pare, spuse ea. Nu cred c-a fost publicat. Nu-i așa, domnule Westerby?

Pentru ce ziar lucrați? întrebă dintr-odată Arpego.

Nu mai zâmbea. Avea un aer periculos și feroce și, după toate probabilitățile, ea îi reamintise de ceva despre care el auzise și nu-i plăcuse. Ceva despre care îl avertizase Tiu, de pildă.

Jerry îi spuse la ce ziar lucra.

Atunci du-te să lucrezi pentru ei. Las-o pe doamna asta în pace. Nu dă interviuri. Dacă ai treabă de făcut, du-te și muncește în altă parte. N-ai venit aici să te distrezi. Du-te să-ți câștigi pâinea.

- Două întrebări pentru dumneavoastră, domnule Arpego. Acum, înainte de a pleca. Cum vă pot descrie, domnule? Ca un milionar filipinez grosolan? Sau doar ca un semimilionar?

- Pentru numele lui Dumnezeu, murmură Lizzie și, din fericire, luminile se stinseră, tobele începură din nou să bubuie, fiecare se reîntoarce în colțul său și un glas feminin cu accent francez se lansă într-un comentariu suav în fața microfonului.

La capătul estradei, cele două negrese interpretau dansuri insinuante de umbre. Când apăru primul model, Jerry o văzu pe Lizzie ridicându-se în picioare în fața lui, în întuneric, punându-și capa pe umeri și îndepărtându-se în grabă, dar fără zgomot, către ușă, cu capul plecat. Jerry o

urmă. În holul hotelului se întoarse pe jumătate, ca și cum ar fi vrut să-l privească, și îi trecu prin minte că îl aștepta. Avea aceeași expresie întipărită pe față, care reflecta propria lui stare de spirit. Părea bântuită de griji, obosită și foarte tulburată.

Lizzie! exclamă el, ca și cum zărise o veche prietenă, și o prinse din urmă, înainte ca aceasta să ajungă la ușa toaletei. Lizzie! Dumnezeu! E o eternitate! O viață de om! Fantastic!

Doi membri ai corpului de pază priveau sfioși cum o strânse în brațe pentru a o săruta în semn de veche prietenie, îi strecură mâna stângă sub capă și își aplecă fața zâmbitoare asupra ei, îi puse micul său revolver pe carnea goală a spatelui, cu țeava chiar sub ceafa și, în felul acesta, înlănțuiri de-o veche afecțiune, o duse direct în stradă, sporovăind vesel. Chemă un taxi. Nu avusese de gând să scoată revolverul, dar nu putea risca să o bruscheze. Asta este, zise el. Te întorci să-i spui că o iubești și te trezești că o faci să umble cu un pistol în ceafă. Ea tremura și era furioasă, dar Jerry gândi că nu se temea; credea chiar că nici măcar nu era supărată că părăsea această petrecere îngrozitoare.

Nu-mi lipsea decât asta, spuse ea în timp ce urcau colina, prin ceață. Perfect. Absolut perfect.

Avea un parfum pe care el nu-l cunoștea, dar, oricum, găsea că mirosea mai bine decât sucul viței-de-vie.

Guillam nu se plictisea propriu-zis, dar capacitatea sa de concentrare nu era infinită, așa cum părea să fie cazul lui George. Când nu se întreba ce naiba avea de gând Jerry Westerby, se pierdea în reverii erotice în legătură cu Molly Meakin sau își amintea de tânărul chinez cu brațele sucite, gemând ca un iepure împușcat în urma mașinii care se îndepărta. Ideea fixă a lui Murphy era acum Po Toi și o umfla cât putea, fără remușcări.

Vulcanică, domnule, spuse el. Cea mai dură rocă dintre toate formațiunile geologice existente la Hong Kong, domnule, spuse el. Și cea mai din sud, chiar la marginea apelor teritoriale chineze. Două sute patruzeci de metri

altitudine, domnule. Pescarii o folosesc ca punct de reper când se află departe în largul mării, domnule. Practic nu era o singură insulă, cu un grup de șase insule, celelalte cinci fiind pustii, fără copaci și nelocuite. Un templu frumos, domnule. Antic. Frumoase sculpturi în lemn, însă puțină apă potabilă.

- Iisuse Hristoase, Murphy, noi nu *cumpărăm* acest loc nenorocit, nu-i așa? lansa Martello.

Momentul acțiunii fiind atât de aproape și Londra atât de departe, Martello își pierduse mare parte din strălucirea sa, observă Guillam, și tot ceea ce putea să aibă englez în el. Costumele sale tropicale erau americane sută-n sută și simțea nevoia să discute cu lumea, de preferință cu oamenii săi.

Guillam îl suspecta chiar că Londra, pentru el, era o aventură, iar că Hong Kongul devenise teritoriu inamic. În timp ce Smiley, sub tensiune, era exact invers: se închidea în sine și devenea de o politețe rigidă.

Po Toi, insula propriu-zisă, are o populație care se micșorează din ce în ce mai mult, de o sută opt fermieri și pescari, majoritatea comuniști, împărțiți în trei sate vii și trei sate moarte, domnule, continuă Murphy, dându-i înainte pe același ton monoton.

Smiley îl asculta cu multă atenție, însă Martello mâzgălea de nerăbdare pe blocnotesul său.

Iar *mâine*, domnule, spuse Murphy, *mâine* este noaptea sărbătorii anuale din insula Po Toi, un omagiu adus zeiței mării, Tin Hau, domnule.

Martello își întrerupse mâzgălelile.

Și oamenii ăștia chiar cred tâmpeniile astea?

- Fiecare are dreptul să aibă o religie, domnule.

Te învață ei chestiile astea la cursurile de formare, Murphy?

Martello reîncepu să mâzgălească.

Se lăsă o tăcere jenantă înainte ca Murphy să reia cu curaj bagheta, pe care o îndreptă spre extremitatea sudică a coastei insulei.

Această sărbătoare în cinstea zeiței Tin Hau, domnule,

se concentrează în unicul port, domnule, chiar aici, la extremitatea sud-vestică, unde se înalță vechiul templu. Potrivit prezicerii bine informate a domnului Smiley, domnule, operațiunea de debarcare a lui Ko trebuie să aibă loc *aici*, departe de golful principal, într-un golfuleț de pe partea estică a insulei, care nu este locuită, nu are acces natural către mare, într-un moment în care festivitățile de pe insula din golful principal vor distra atenția...

Guillam nu auzise telefonul sunând. Doar vocea celui alt taciturn al lui Martello, care răspundea: „*Da, Mac*”, apoi scârțâitul fotoliului său, când se îndreptă din spate și se uită la Smiley.

Bine, *Mac*. Desigur, *Mac*. Chiar acum. *Da*. Stai pe fir. E lângă mine. Așteaptă.

Smiley era în picioare, lângă el, cu mâna întinsă să ia receptorul. Martello îl urmărea pe Smiley. Pe podium, Murphy, cu spatele întors către ei, sublinia alte amănunte contrariante despre Po Toi, fără să-și dea seama de întrerupere.

Această insulă este în general cunoscută de către marinari ca Stânca Fantomă, domnule, explică el pe aceeași voce tăragănată, dar nimeni nu pare să știe de ce.

Smiley ascultă câteva clipe, apoi puse receptorul în furcă.

Mulțumesc, Murphy, spuse el politicos. A fost foarte interesant.

Stătu o clipă nemișcat, cu degetele pe buza de sus, într-o atitudine meditativă, care evoca momentele de gândire ale domnului Pickwick.

Da, foarte interesant.

Se duse până la ușă, apoi se opri.

Scuză-mă, Murphy, trebuie să te părăsesc puțin. Nu mai mult de o oră sau două, cred. Oricum, îți voi telefona.

Întinse mâna către clanță, apoi se întoarse spre Guillam.

Peter, cred că ai face mai bine să vii și tu cu mine, dacă nu te deranjează. S-ar putea să avem nevoie de o mașină și se pare că știi să-ți păstrezi admirabil cumpătul în traficul

din Hong Kong. L-ai văzut pe Fawn pe undeva? Ah, aici erai?!

Pe Headiand Road, florile aveau strălucirea catifelată a ferigilor apretate pentru Crăciun. Trotuarul era strâmt și rar folosit, cu excepția doicilor, care duceau copiii pe-acolo să-i învețe să meargă, dar fără să le vorbească, ca și cum și-ar fi plimbat câinii. Camioneta de supraveghere a Verilor era un Mercedes cafeniu, ușor de uitat, cam uzată, cu un praf lutos pe portiere și cu literele SERV, de CONSTR. și URBAN SRL din H.K. vopsite pe o parte. O antenă veche, decörată cu banderole chineze și cu serpentine, atârna deasupra cabinei și când își croi drumul ei lugubru pe lângă reședința lui Ko - să fi fost a doua sau chiar a patra oară în acea dimineață? - nimeni nu-i dădu nicio atenție. Pe Headiand Road, ca și în întreg Hong Kongul, cineva construiește totdeauna ceva.

Întinși în interiorul vehiculului, pe niște cușete acoperite în acest scop cu mușama, cei doi bărbați, aflați în mijlocul unei păduri de teleobiective, de aparate de fotografiat și de instalații de radiotelefon urmăreau cu foarte mare atenție ce se întâmplă. Să treacă pe lângă Seven Gates devenise pentru ei oarecum o rutină.

Nicio schimbare? spuse primul.

- Nicio schimbare, confirmă cel de-al doilea.

Nicio schimbare, repetă primul în radiotelefon, și auzi vocea liniștitoare a lui Murphy confirmând, de la celălalt capăt, mesajul.

Poate că sunt manechine de ceară, spuse primul, continuându-și urmărirea. Poate ar fi bine să-i împungem puțin să vedem dacă urlă.

- Poate ar trebui s-o facem, spuse al doilea.

În toată viața lor profesională, erau ei de acord, nu urmăriseră niciodată ceva atât de imobil. Ko stătea acolo unde stătea întotdeauna, la capătul aleii de trandafiri, cu spatele întors către ei, contemplând marea. Micuța lui nevastă stătea mai la o parte, îmbrăcată ca totdeauna în negru, pe un scaun de grădină alb, cu aerul că-și privește bărbatul. Singurul care mișca era Tiu. Stătea și el jos, dar

lângă Ko, și molfăia ceva care părea să fie o gogoasă.

Ajungând la drumul principal, camioneta înainta hodorogind către Stanley, continuându-și, din rațiuni de acoperire, acțiunea sa de cercetare fictivă a regiunii.

Capitolul 20 Iubitul lui Liese

Apartamentul ei era mare și nu se potrivea nimic cu nimic: o amestecătură de sală de așteptare de aeroport, de birou directorial și de budoar de cocotă. Plafonul salonului era înclinat, asimetric, ca naosul unei biserici gata să se prăbușească. Podeaua avea schimbări dese de nivel, iar covorul gros ca iarba păstra urmele lucioase ale pașilor lor. Prin ferestrele enorme se vedeau priveliști nesfârșite, dar însingurate, și după ce ea închise obloanele și trase perdelele, se treziră amândoi, dintr-odată, într-o căsuță de mahala, fără grădină. Servitoarea se retrăsese în camera ei din spatele bucătăriei și, când își făcu apariția, Lizzie o trimise înapoi. Se strecură din cameră bombănind și sâsâind ca un șarpe. Așteaptă până-i spun eu stăpânului, zicea ea.

Jerry puse lanțul de siguranță la ușă și o luă pe Lizzie cu el, ducând-o din încăpere în încăpere, făcând-o să umble puțin în fața lui către stânga, deschizându-i ușile și chiar și dulapurile. Dormitorul părea un decor de televiziune pentru o femeie fatală, cu un pat rotund, capitonat, și cu o cadă circulară, îngropată, în spatele unor paravane maure. Jerry cercetă noptierele, căutând o armă mică, pentru că, deși Hong Kongul nu este orașul în care să ai nevoie de un arsenal întreg, cei care trăiseră în Indochina au, în general, câte ceva. Vestiarul arăta ca și cum ar fi golit prin telefon unul dintre elegantele magazine scandinave de decorațiuni de pe Central Road. Sufrageria era toată în sticlă fumurie, crom și piele, cu strămoși descinși parcă dintr-o falsă pânză de Gainsborough, uitându-se cu un aer ramolit la scaunele goale: mămici care nu știau să fiarbă un ou, se gândi el. Câteva trepte acoperite cu piele de tigru, neagră, duceau în bârlogul lui Ko, și, aici, Jerry întârzie puțin mai mult pentru a privi de jur-împrejur, fascinat, împotriva voinței lui, recunoscând

bărbatul în tot ceea ce vedea și înrudirea acestuia cu bătrânul Sambo. Biroul gigantic, pe picioare bombate, terminate cu gheare sprijinite pe sfere, tot tacâmul prezidențial. Călimările, cuțitul de tăiat hârtie în teaca lui, foarfecile, lucrări de drept neatinse, aceleași pe care bătrânul Sambo le țara după el: Simons cu privire la fiscalitate, Charlesworth despre legislația societăților comerciale. Atestate înrămate, agățate pe perete. Diploma sa de membru al Ordinului Imperiului Britanic, care începea cu „Noi, Elizabeta a 11-a, prin mila lui Dumnezeu...”. Medalia în giulgiu de mătase ca blazonul unui cavaler mort. Fotografii de grup reprezentând bătrâni chinezi pe scările unui templu. Cai de curse victorioși. Lizzie în costum de baie, arătând senzațional. Lizzie la Paris. Deschise cu precauție sertarele biroului și descoperi hârtie de corespondență cu antetul unor companii diferite, o duzină, în dulapuri, dosare goale, o mașină de scris electrică IBM fără cordon, un repertor pentru adrese, nefolosit. Lizzie goală de la talie în sus, care îl privea peste umăr, arătându-și spatele interminabil. Lizzie, Dumnezeu s-o mântuiască, în rochie de mireasă, ținând în mână un buchet de gardenii. Ko trebuie c-o trimisese la un fotograf de nunți special pentru această poză.

Dar nicio fotografie a unor saci de iută cu opiu.

Sanctuarul marelui patron, gândi Jerry în picioare, în mijlocul camerei. Bătrânul Sambo avea mai multe sanctuare: fete cărora le dăduse apartamente, una avea chiar o casă, deși acestea îl vedeau doar de câteva ori pe an.

Dar mereu această încăpere secretă, aparte, cu biroul și cu telefoanele nefolosite, blocuri de însemnări, un colț scobit în viața altuia, un adăpost în care să fugă de celelalte adăposturi ale sale.

Unde e? întrebă Jerry, amintindu-și-l din nou pe Luke.

- Drake?
- Nu, Moș Crăciun.
- Spune-mi tu dacă știi.

O urmă în dormitor.

Ți se întâmplă des să nu știi? Întrebă el.

Lizzie își scoase cerceii, dându-le drumul într-o casetă de bijuterii. Apoi broșa, colierul și brățările.

Mă sună de oriunde este, ziua sau noaptea, nu contează pentru noi. Asta e prima oară când s-a izolat în felul acesta.

Poți să-l suni?

Oricând, replică ea cu un sarcasm sălbatic. Bineînțeles că pot. Eu și soția Numărul Unu și cu mine ne înțelegem *de minune*. Nu știai?

Și la birou?

- Nu se duce la birou.

- Și Tiu?

- Mi se rupe de Tiu.

- De ce?

- Pentru că e un porc, se răsti ea deschizând un dulap.

- Ți-ar putea transmite mesajele.

- Dac-ar vrea, ceea ce nu e cazul.

- De ce nu?

De unde dracu' vrei să știi? Scoase un pulover și niște blugi și-i aruncă pe pat. Pentru că nu mă poate suferi. Pentru că nu are încredere în mine. Pentru că nu-i place ca albii să se învârtă în jurul Marelui Patron. Și-acum ieși afară să mă schimb.

Se duse în vestiar din nou, stând cu spatele la ea și auzind fâșăitul mătăsii la atingerea pielii ei.

L-am văzut pe Ricardo, spuse el. Am avut un schimb de vederi sincer și deplin.

Avea mare nevoie să știe dacă ăia o preveniseră. Simțea nevoia să o absolve de moartea lui Luke. Ascultă, apoi continuă:

Charlie Marshall mi-a dat adresa lui, așa că am trecut pe acolo și am stat la o șuetă cu el.

- Grozav, spuse ea. Faci parte din familie acum.

Mi-au vorbit de Mellon. Mi-au spus că ai transportat droguri pentru el.

Cum nu scotea o vorbă, se întoarse pentru a o privi: stătea așezată pe pat, cu capul în mâini. În blugi și în

pulover, părea de cincisprezece ani și cam cu vreo cincisprezece centimetri mai scundă.

Ce dracu' vrei? șopti ea în sfârșit, atât de încet, încât părea că-și pusese întrebarea sieși.

Pe tine, spuse el. Pentru totdeauna.

Nu știa dacă ea auzise, pentru că nu făcu decât să lase să-i scape un oftat lung, murmurând apoi „Oh, Iisuse”.

Mellon e un prieten de-al tău? întrebă ea în cele din urmă.

— Nu.

Păcat. Ar avea nevoie de un prieten ca tine.

- Arpego știe unde se află Ko?

Ea ridică din umeri.

Când ai avut ultima oară vești de la el?

- Acum o săptămână.

- Și ce-a zis?

- Spunea că are de aranjat niște treburi.

- Ce treburi?

Pentru numele lui Dumnezeu, nu mai pune întrebări! Toată lumea asta nenorocită pune întrebări, așa că nu te așeza și tu în rând cu ei, ce naiba!

O privi și văzu că ochii ei ardeau de furie și de disperare. Jerry deschise ușa balconului și ieși la aer.

Aș avea nevoie de instrucțiuni, își spuse el amărât. Ursari de la Sarratt, unde sunteți acum, acum, când am nevoie de voi? Nu-i trecuse prin minte până atunci că tăind cablul, lăsase să-i scape și pilotul.

Balconul se întindea pe trei laturi. Pentru moment, ceața se risipise. În spatele lui se înălța Vârful, cu crestele lui festonate de lumini aurii. Pluteau bancuri de nori, formând peșteri schimbătoare în jurul lunii. Portul scosese la iveală tot ce avea mai bun. În centrul lui, un portavion american, inundat de lumini și decorat de sus până jos, stătea țănoș, ca o femeie răsfățată în mijlocul unei curți de ambarcațiuni mici. Pe punte, un șir de elicoptere și de mici avioane de vânătoare îi aminti baza aeriană din Thailanda. O coloană de jonci oceanice trecu pe lângă portavion, îndreptându-se spre Canton.

— Jerry?

Stătea în ușa, privindu-l la capătul unui șir de arbuști plantați în jardiniere.

Vino. Mi-e foame, spuse ea.

Era o bucătărie în care nimeni nu gătea sau mânca, dar care avea un colț bavarez, cu băncuțe de pin, gravuri alpine și scrumiere, pe care scria Carlsberg. Îi puse cafea, dintr-un filtru, permanent în funcțiune. Observă cum, atunci când se punea în gardă, Lizzie își ținea umerii adunați și brațele încrucișate, la fel ca Orfana. Tremura. Jerry își zise că tremura din momentul în care îi pusese pistolul în ceafă și-și dorea să nu o fi făcut, dându-și seama că se găsea și ea în aceeași stare nenorocită ca și el, dacă nu mai rău, și că atmosfera dintre ei era aceea care înconjura doi oameni după un dezastru, fiecare în iadul său separat. Prepară un coniac cu sifon, unul pentru ea, altul pentru el, și o duse în salon, unde era mai cald: o urmărea cum ședea ghemuită pe canapea, bându-și coniacul, cu ochii ațintiți la covor.

Muzică? întrebă el.

Clatină din cap. Nu voia.

— Eu nu mă reprezint decât pe mine însumi, spuse el. Nicio legătură cu altă firmă.

S-ar fi putut foarte bine să nu-l fi auzit.

Sunt liber și binevoitor, zise el. Doar că mi-a murit un prieten.

O văzu dând aprobator din cap, doar în semn de compasiune. Era sigur că asta nu-i spunea nimic.

Toată povestea cu Drake Ko ia o întorsătură foarte proastă. Nu se va termina bine. Țștia cu care te-ai încurcat sunt băieți foarte răi. Ko inclusiv. Dacă privim lucrurile la rece, e unul dintre inamicii publici numărul unu. Mă gândeam că poate-ai vrea să ieși din chestia asta. De aceea m-am întors. Ca să joc rolul lui Galahad. Doar că nu știu prea bine ce se petrece în jurul tău. Mellon și toate chestiile astea. Poate c-ar trebui să desfacem ștele împreună și să vedem despre ce este vorba.

După toată această explicație, cam însăilată, sună

telefonul. Avea o sonerie discretă, menită să îți menajeze nervii.

Aparatul era la celălalt capăt al camerei, pe o măsută cu roțile, aurită. O luminiță pâlpâia pe suportul aparatului la fiecare sunet înăbușit, reflectându-se în etajera de sticlă. Privi spre telefon, apoi spre Jerry și speranța i se putu citi pe față. Sări în picioare și împinse măsuta până la ea, roțilele împiedicându-se în covorul gros. Cordonul se derula în urma lui, pe măsură ce înainta ca o mângălitură de copil, de la un capăt la altul al camerei. Lizzie se repezi să ridice receptorul și spuse „Worth”, pe acel ton ușor agresiv pe care îl capătă femeile când trăiesc singure. Îi trecu prin minte să-i spună că telefonul se afla sub ascultare, însă nu știa împotriva cui o punea în gardă: el nu mai avea niciun fel de poziție, nici în tabăra asta, nici în cealaltă. Nu știa ce reprezentau ele, dar dintr-odată mintea lui fu dominată de Luke, iar vânătorul din el se trezise complet.

Lizzie avea receptorul la ureche, dar nu mai spunea nimic. O dată șopti „da”, ca și cum ar fi înregistrat niște instrucțiuni, și o dată rosti cu putere „nu” Expresia îi pierise de pe față, iar vocea nu-i spunea nimic lui Jerry. Dar simțea docilitatea, simțea disimularea și atunci furia se aprinse în el violent și nimic altceva nu mai contă.

Nu, spuse ea în receptor. Am plecat devreme de la recepție.

Îngenunche lângă ea, străduindu-se să asculte, dar ea ținea receptorul strâns lipit de ureche.

De ce nu-l întreba unde este? De ce nu-l întreba când urma să-l vadă? Dacă era în regulă? De ce n-o sunase? De ce îl privea pe Jerry în felul acesta, fără să manifeste niciun fel de ușurare?

Punându-i mâna pe obraz, o forță să-și întoarcă fața spre el și îi șopti în urechea cealaltă:

Spune-i că *trebuie* să-l vezi! Că te duci la el. *Oriunde*.

Da, da, repetă ea în receptor. Foarte bine. Da.

- Spune-i! Spune-i că *trebuie* să-l vezi!

- Trebuie să te văd, zise ea în sfârșit. Vin oriunde-ai fi.

Ținea încă receptorul în mână. Ridică din umeri pentru a cere instrucțiuni, cu ochii întorși tot către Jerry, nu ca spre propriul său Sir Galahad, ci ca spre o altă parte a unei lumi ostile care o încercuia.

Te iubesc! îi șopti el. Spune-i ceea ce îi spui de obicei.

Te iubesc, zise ea scurt, cu ochii închiși și puse telefonul în furcă înainte ca el s-o poată opri. Vine aici, spuse ea. Să te ia dracu'!

Jerry era în continuare îngenușat lângă ea. Lizzie se ridică pentru a se îndepărta de el.

Știe? întrebă Jerry.

- Ce să știe?

- Că sunt aici?

Poate.

Își aprinse o țigară.

Unde e acum?

- Nu știu.

- Când va fi aici?

- A spus că în curând.

- E singur?

- N-a spus.

- E înarmat?

Lizzie se afla acum în capătul celălalt al încăperii. Privirea ei cenușie și încordată era ațintită din nou asupra lui, cu acea strălucire de furie și de teamă. Starea ei de spirit îl lăsa însă indiferent. Nevoia febrilă de acțiune îi domina toate celelalte simțăminte.

Drake Ko, acel încântător domn care te-a instalat aici. E înarmat? Va trage în mine? E însoțit de Tiu? Nu-s decât niște întrebări, asta e tot.

Nu poartă pistol în pat, dacă asta vrei să spui.

- Unde te duci?

- Credeam că vreți să rămâneți între voi, între bărbați.

Conducând-o înapoi spre canapea, o așeză cu fața spre ușa dublă de la celălalt capăt al camerei. Ușile aveau geamuri mate, iar dincolo de ele se aflau un vestibul și ușa care dădea spre palier. Le deschise pentru ca ea să poată vedea bine pe oricine ar intra.

Cum procedați când vine cineva?

Părea să nu-i fi înțeles întrebarea.

E un vizor acolo. Îți cere să te uiți prin vizor înainte de a deschide ușa cuiva?

- Va folosi interfonul de jos. Apoi va folosi propria cheie.

Ușa de la intrare era din panel furniruit; nu foarte rezistentă, dar destul de solidă. Când primești pe nepusă masă un intrus, spunea folclorul de la Sarratt, nu trebuie să te vâri în spatele ușii, pentru că riști să nu mai ieși niciodată de-acolo.

O dată, era și Jerry înclinat să fie de acord. Totuși, să stai de partea deschisă a ușii era ca și cum te-ai oferi drept țintă oricărui care ar fi venit cu intenții agresive, iar Jerry nu era deloc sigur că Drake Ko nu fusese prevenit sau că nu era însoțit. Se gândi să se ducă în spatele canapelei, însă, dacă urmau să fie schimburi de focuri, nu voia ca tânăra să se afle în bătaia armelor, nu o dorea în niciun caz. Proaspăta ei pasivitate și privirea ei letargică nu aveau darul să-l liniștească. Paharul său cu coniac era alături de al ei pe masă și el îl puse discret la adăpostul privirilor, în spatele unui vas cu orhidee de plastic. Goli scrumiera și deschise în fața fetei, pe masă, un exemplar din *Vogue*.

Îți pui muzică, atunci când ești singură?

Uneori.

Alese un disc cu Ellington.

Prea tare?

- Mai tare, spuse ea.

Suspicios, el redusese sunetul, urmărind-o. Interfonul bâzâi de două ori.

Ai grijă, o preveni el cu pistolul îndreptat spre ușa ce da spre vestibul, așezat în poziție ghemuit, la un metru de arcul de cerc pe care l-ar fi descris ușa deschizându-se, destul de aproape pentru a sări înainte și destul de departe pentru a trage și a sări, ceea ce intenționa să facă, în timp ce își flexa genunchii.

Ținea pistolul în mâna stângă și nimic în cea dreaptă; de la distanța la care se afla, nu putea rata nici cu dreapta,

nici cu stânga, în timp ce, pentru a lovi, dorea să aibă mâna dreaptă liberă. Își aminti felul în care-și ținea Tiu pumnii strânși și își dădu sfatul să nu se apropie prea tare. Orice-ar face, s-o facă de la distanță. Un picior în vintre, dar nu te apropia. Evită mâinile acestui tip.

Spune-i „urca”, îi zise el.

Urcă, repetă Lizzie în interfon.

Puse receptorul la loc și desfăcu lanțul de la ușă.

Când intră, zâmbește ca la fotograf. Nu țița.

Du-te dracului!

Urechea lui exersată percepu zgomotul ascensorului și clinchetul monoton anunțând că ajunsese la etajul respectiv. Auzi pași apropiindu-se de ușă, pașii unei singure persoane, un pas sigur, și își aminti de mersul caraghios, ușor de maimuță al lui Drake Ko, la Happy Valley, felul în care genunchii îi ieșeau prin stofa gri a pantalonilor. O cheie alunecă în broască. De după ușă se ivi o mână, apoi restul trupului, aparent fără nicio bănuială. În momentul acela, Jerry sări cu toată greutatea sa înainte, lipindu-i trupul, fără nicio rezistență, de perete. Un tablou venețian căzu, se auzi un zgomot de geam spart, trânti ușa și, în aceeași clipă, găsi gâtul și-i înfipse țeava pistolului adânc în carne. Apoi, ușa se deschise pentru a doua oară, din afară, foarte repede, simți cum i se taie răsuflarea, picioarele îi zburară înainte și o durere violentă îi zgudui rinichii și-l puse la pământ pe covorul gros. A doua lovitură o primi în vintre, lăsându-l fără aer, făcându-l să-și adune genunchii, icnind, până-n bărbie; printre lacrimi de durere, distinse silueta furioasă a micuțului Fawn, doica, aplecată asupra lui, pregătindu-se să-i mai tragă și a treia lovitură, și zâmbetul înțepenit al lui Sam Collins, care se uita calm peste umărul lui Fawn, pentru a evalua mărimea pagubelor. Iar în prag, cu o expresie de neliniște gravă, în timp ce-și îndrepta gulerul în urma atacului neprovocat al lui Jerry, se afla silueta ușor deconcertată a fostului său ghid și mentor, domnul George Smiley, care, cu vocea întretăiată, își chema câinii la ordine.

Jerry putea să șadă doar dacă stătea aplecat spre înainte, își ținea ambele mâini în față, cu coatele sprijinite în poală. Durerea îi chinuia întreg trupul ca o otravă care se răspândește de undeva din mijloc. Fata privea din ușa holului. Fawn stătea la pândă, așteptând un nou pretext să-l mai pocnească. Sam Collins era la celălalt capăt al camerei, stând cu picioarele încrucișate într-un fotoliu cu brațe mari. Smiley îi turnase lui Jerry un pahar plin ochi cu coniac și se aplecase deasupra lui, punându-i paharul în mână.

Ce faci aici, Jerry? spuse Smiley. Nu înțeleg.

Fac curte, zise Jerry și închise ochii, în timp ce îl cuprinse un nou val de durere neagră. M-a apucat o afecțiune neprevăzută pentru gazda noastră. Îmi cer scuze.

Este un lucru foarte periculos, Jerry, obiectă Smiley. Puteai să faci să eșueze întreaga noastră operațiune. Imaginează-ți că eu aș fi fost Ko. Consecințele ar fi fost dezastruoase.

Nu mă îndoiesc. Bău o gură de coniac. Luke e mort, în apartamentul meu, cu un glonte în cap.

- Cine e Luke? întrebă Smiley, uitând de întâlnirea lor în casa lui Craw.

Nimeni. Un prieten. Bău din nou. Ziarist american. Un bețiv. Nu-i o pierdere pentru nimeni.

Smiley îi aruncă o privire lui Sam Collins, dar acesta ridică din umeri.

Nimeni pe care să-l știm noi, spuse el.

- Telefonați-le oricum, zise Smiley.

Sam luă telefonul mobil și ieși din cameră cu el, întrucât cunoștea dispunerea încăperilor.

Ați șantajat-o? spuse Jerry, făcând semn cu capul către Lizzie. Aproape unicul lucru din manual care nu i s-a făcut, aș zice. I se adresa ei. Ce faci, micuț? Îmi cer scuze pentru toată încăierarea asta. Nu s-a spart nimic, sper?

Nu, spuse ea.

Au băgat colții în tine pentru trecutul tău păcătos, nu-i așa? Momeală și amenințare? Ți-au promis că șterg totul cu buretele? Prostuț. N-ai dreptul la un trecut în jocul

ăsta. Cred că nici la viitor. *Verboten*.

Se întoarse către Smiley.

N-a fost decât atât, George. Nu căuta nicio filosofie în chestia asta. Doar că bătrâna Lizzie mi s-a băgat pe sub piele.

Lăsându-și capul pe spate, examina fața lui Smiley prin pleoapele pe jumătate închise. Și cu luciditatea pe care ți-o dă câteodată suferința, își dădu seama că prin gestul său pusese în pericol însăși existența lui Smiley.

Nu te îngrijora, rosti el cu blândețe. Asta n-o să ți se întâmple *ție*, mai mult ca sigur.

Jerry, spuse Smiley.

La ordinele dumneavoastră, răspunse Jerry, prefăcându-se că ia poziție de drepti.

Jerry, nu înțelegi ce se întâmplă. Până la ce punct ai putea pune totul la pământ. Miliarde de dolari și mii de oameni n-ar putea obține nici măcar o parte din ceea ce ne așteptăm să câștigăm noi. Un comandant în război s-ar socoti ridicol la gândul unui sacrificiu atât de mic pentru niște dividende atât de mari.

- Nu-mi cere *mie* să te scot din rahat, bătrâne, spuse Jerry, ridicând din nou ochii spre el. Tu ești șeful, ți-amintești? Nu eu.

Sam Collins reveni. Smiley îi aruncă o privire interogativă.

Nu e nici de-al lor, zise Sam.

Pe mine mă vizau, spuse Jerry. L-au prins pe Lukie în locul meu. E un tip grozav. În fine, era.

Și se află în apartamentul tău? Întrebă Smiley. Mort? Împușcat? În apartamentul tău?

E de câtva timp acolo.

Smiley i se adresă lui Collins:

Trebuie să ștergem urmele, Sam. Nu putem risca un scandal.

Voi relua contactul cu ei, spuse Collins.

Și interesează-te de avioane, strigă Smiley în urma lui. Două locuri, clasa I.

Collins aproba din cap.

Nu-mi place individul ăsta deloc, mărturisi Jerry. Nu mi-a plăcut niciodată. O fi din cauza mustății. Arată cu degetul mare către Lizzie. George, ce-are ea la urma urmei atât de prețios pentru voi, spune-mi, George? Ko nu-i șoptește secretele cele mai intime. E albă. Se întoarce către Lizzie. Ți le spune?

Ea negă din cap.

Dacă ar face-o, ea nu și-ar aminti, reluă el. E proastă ca noaptea la cheștiile astea. Probabil că n-a auzit în viața ei nici chiar de Nelson. O interpelă din nou. Auzi, tu? Cine-i Nelson? Hai, cine e? Copilașul pe care l-a pierdut Ko, așa e? Și-a botezat vasul după numele lui, așa e? Și calul. Se întoarce către Smiley. Vezi? Proastă. N-o băga în cheștiile astea dacă vrei sfatul meu.

Collins revenise cu orele de zbor însemnate pe o bucată de hârtie. Smiley citi, încruntându-se pe sub ochelari.

Va trebui să te trimitem acasă imediat, Jerry, spuse el. Guillam te așteaptă jos cu o mașină. Fawn va merge și el cu tine.

Nu vă fie cu supărare, mi se face rău din nou.

Ridicând mâna, Jerry îl apucă de braț pe Smiley pentru a se sprijini, iar Fawn sări ca un resort înainte, însă Jerry ridică un deget amenințător către el, iar Smiley îi ordonă să se retragă.

Ține distanța, măi pigmeu veninos, îl sfătui Jerry. Ai dreptul doar la o mușcătură și atât. Data viitoare n-o să fie atât de ușor.

Umbla îndoit, târându-și picioarele încet, ținându-și vintrele cu mâinile. Ajungând în dreptul fetei, se opri.

Aici își țin consiliile de război, Ko și iubiții lui, drăguț? Își aduce Ko prietenii lui aici ca să pălăvrăgească, da?

- Câteodată.

Și tu ai dat o mână de ajutor la instalarea microfoanelor, ca o micuță gospodină bună ce ești? Le-ai deschis ușa sunetiștilor, le-ai ținut lampa? Bineînțeles c-ai făcut-o.

Ea aprobă din cap, fără să spună un cuvânt.

Nu-i de-ajuns, obiectă el șontăcând către baie. Tot nu

mi-ai răspuns la întrebare. Trebuie să fie mai mult decât atât. *Mult* mai mult.

În baie, își vârî capul sub apă rece, bău un pic și vomită imediat. Revenind în cameră, se uită după fată din nou. Era în salon și, ca toți cei care se află în tensiune, căuta să facă unele lucruri banale: tria discurile, punându-l pe fiecare în coperta lui. Într-un colț îndepărtat, Smiley și Collins discutau cu voce joasă. Mai aproape, Fawn aștepta la ușă.

Adio, micuțo îi spuse el.

Punându-i mâna pe umăr, o întoarse către el, până când ochii ei cenușii priviră direct într-ai lui.

La revedere, spuse ea și-l sărută, nu chiar cu pasiune, dar cu mai multă râvnă decât o făcuse cu chelnerii.

Am fost un fel de complice înainte de comiterea faptului, explică el. Regret. Nu regret nimic altceva. Ați face bine să vegheați asupra acestui căcat de Ko. Dacă ei nu reușesc să-l omoare, eu aș putea s-o fac.

Îi atinse urmele de pe bărbie, apoi își târî picioarele către ușă, unde stătea Fawn, și se întoarse pentru a-și lua rămas-bun de la Smiley, care era singur din nou. Collins fusese trimis jos să dea telefon. Smiley stătea în atitudinea pe care Jerry și-o amintea cel mai bine, cu brațele lui scurte ușor depărtate, cu capul puțin lăsat pe spate, având deopotrivă aerul unui om care-și cere scuze și aerul unui inchizitor, ca și cum tocmai își uitase umbrela în metrou. Fata se depărtase de amândoi și continua să-și sorteze discurile.

Complimente lui Ann, în cazul acesta, spuse Jerry.

- Mulțumesc.

Greșești, bătrâne. Nu știu cum, nu știu de ce, dar greșești, în fine, este prea târziu pentru a ți-o spune, îmi imaginez. Se simți rău din nou, iar capul îi urla de durerile din trup. Dacă te apropii mai mult, îi spuse el lui Fawn, îți frâng gâtul ăla nenorocit, înțelegi? Se întoarse din nou către Smiley, care se afla în aceeași atitudine și nu dădea semne să-l fi auzit. Sărbători fericite, zise Jerry.

Cu o mișcare din cap în semn de salut, dar nu pentru

Lizzie, Jerry ieși pe culoar șchiopătând, urmat de Fawn. Așteptând ascensorul, îl văzu pe elegantul american plantat pe pragul ușii deschise, urmărindu-i plecarea.

A, da, am uitat de tine, îi aruncă el cu voce tare. Tu te ocupi de microfoanele din apartamentul ei, nu-i așa? Englezii o șantajează, iar Verii o ascultă. Norocoasă fată, se bucură de toate plăcerile!

Americanul dispăru închizând ușa în grabă după el. Sosi liftul, iar Fawn îl împinse pe Jerry înăuntru.

Să nu faci așa ceva, îl preveni Jerry. Numele acestui domn este Fawn, spuse el cu glas foarte tare celorlalte personaje din lift. Majoritatea bărbaților erau îmbrăcați în smocking, iar femeile purtau rochiile de lamé. E membru al serviciului secret britanic și tocmai m-a pocnit în coaie. Vin rușii, adăugă el fetelor buhăite și indifferente. Vor să vă jupoaie de toți banii voștri nenorociți.

E beat, spuse Fawn cu dezgust.

În holul hotelului, Lawrence, portarul, îi urmărea cu foarte mare interes. În curtea din fața imobilului aștepta o limuzină Peugeot albastră. Peter Guillam se afla la volan.

Urcă, spuse el sec.

Portiera din dreapta față era încuiată. Jerry se urcă în spate, urmat de Fawn.

Drept cine te iei? întrebă Guillam printre dinții strânși. De când crezi tu că toți temporarii căcănari ai Londrei o șterg în mijlocul unei operațiuni?

Jos labelle! îi spuse Jerry lui Fawn. Doar o umbră de încruntare a sprâncenelor din partea ta este suficient să mă dau jos. Vorbesc serios. Te avertizez. Oficial.

Ceața joasă revenise, învălătucindu-se deasupra capotei. Orașul, în trecerea lor, se arăta ca o succesiune de imagini fragmentare dintr-un maidan cu vechituri: o reclamă pictată, o vitrină, bucăți de cablu care atârnavă dintr-un felinar cu neon, un boschet strivit; inevitabilul șantier de construcții, luminat ca ziua. În oglinda retrovizoare, Jerry zări un Mercedes negru în urma lor, cu doi bărbați, unul la volan, altul alături.

Verii încheie plutonul, anunță el.

Un spasm de durere în abdomen îl aduse în pragul leșinului și, pentru o clipă, gândi într-adevăr că Fawn îl pocnise iar, dar nu era decât ecoul primei lovituri. Pe Central Road îi spuse lui Guillam să oprească și vomită în rigolă, în văzul tuturor trecătorilor, aplecându-și capul prin fereastră, în timp ce Fawn se aplecă încordat deasupra lui. În spatele lor, Mercedesul opri la rândul lui.

Nimic nu e mai bun decât o mică durere ca să te faci să-ți scoți din când în când bătrânul creier de la naftalină, exclamă el, reluându-și locul pe banchetă. Ce zici, Peter?

În furia sa, Guillam îi dădu un răspuns obscen.

„Nu înțelegi ce se întâmplă, spusese Smiley. Până la ce punct ai putea pune totul la pământ. Miliarde de dolari și mii de oameni n-ar putea obține nici măcar o parte din ceea ce ne așteptăm să câștigăm noi...”

Cum? - nu înceta el să se întrebe. Să câștige ce? Nu avea decât o noțiune vagă în privința poziției lui Nelson în afacerile chineze. Craw nu-i împărtășise decât minimum necesar. „Nelson are acces la bijuteriile Coroanei de la Beijing, înălțimea Voastră. Acela care va pune mâna pe Nelson își va dobândi recunoștința veșnică a prinților, atât pentru el, cât și pentru nobila sa casă”. Ocoliră portul și se îndreptară spre tunel. Văzut de la nivelul mării, portavionul american părea straniu de mic pe fondul bălțat al Kowloonului.

Apropo, cum face Drake să-l scoată, îl întrebă el pe Guillam, pe ton de conversație. Nu cu avionul, din nou, *aceasta* este sigur. Ricardo a ratat treaba asta o dată pentru totdeauna, nu-i așa?

- Prin sugere, replică Guillam, ceea ce era o mare stupizenie din partea sa, își zise Jerry jubilând.

Mai bine ar fi tăcut din gură.

Înotând? Întrebă Jerry. Nu este genul lui Drake Ko, nu-i așa? Și apoi Nelson este prea bătrân pentru o asemenea cale. Ar muri de frig, chiar dacă rechinii nu i-ar hali socoteala. De ce n-o face cu bou-vagonul, să iasă odată cu vacile? Îmi pare rău, bătrâne, că pierzi momentul cel mare din cauza mea.

Și mie-mi pare, închipuie-ți. Mi-ar plăcea să te fac să-ți înghiți dinții.

În creierul lui Jerry, răsună dulcea melodie a triumfului. Așa e! își zise el. *Asta se întâmplă! Drake îl scoate pe Nelson și ei stau la coadă pentru a urmări sosirea acestuia!*

Scăparea lui Guillam - doar un cuvânt, dar pentru Sarratt era absolut de neiertat, de la început până la sfârșit - implica totuși o revelație, tot atât de stupefiantă, ca și ceea ce Jerry îndura pentru moment și, în unele privințe, infinit mai amară. Dacă există o scuză pentru crima de a face o indiscreție și la Sarratt nu există o astfel de scuză, atunci experiențele trăite de Guillam în ultima oră - din care jumătate petrecută la volan, conducându-l frenetic pe Smiley prin circulația nebună de la acel moment de vârf, și cealaltă jumătate așteptând într-o nesiguranță disperată, în mașină, în fața hotelului Star Heights - oferă cu prisosință acea scuză. De tot ceea ce se temuse la Londra, cele mai negre temeri privind filiera Enderby-Martello și sprijinul acordat de către Lacon și Sam Collins se dovediră în aceste șaiszeci de minute, dincolo de orice îndoială, drept rezonabile, adevărate, justificate și poate că temerile fuseseră chiar mai blânde decât adevărul însuși.

Se duseră mai întâi la Bowen Road, în Midlevels, într-un imobil atât de insipid, de anonim și de mare, că până și cei care locuiau acolo trebuiau neîndoielnic să privească de două ori numărul înainte de a fi siguri că intraseră unde trebuia. Smiley apăsă pe o sonerie pe care scria „Mellon” și, idiot cum era, Guillam întrebă „Cine e Mellon?”, exact în momentul în care își aminti că acesta era numele de cod al lui Sam Collins, îi veni apoi o altă idee și se întrebă - dar nu-i puse întrebarea lui Smiley, căci erau în lift acum - ce maniac, după ravagiile comise de Haydon, putea oare să-și păstreze același nume de cod pe care-l folosisese înainte de cădere? Apoi, Collins le deschise ușa, îmbrăcat în halatul său de mătase thailandeză, cu o țigară brună vârată într-un portțigaret, cu zâmbetul lui scrobît; imediat după aceea,

stăteau în grup într-un salon cu parchet pe jos, cu scaune de bambus, iar Sam deschisese două tranzistoare, pe programe diferite, unul vorbind, altul muzical, pentru a asigura convorbirilor o protecție rudimentară contra interceptărilor. Sam asculta, ignorându-l total pe Guillam, apoi îi telefonă lui Martello direct – Sam avea o *linie directă* cu el, rețineți, vă rugăm, că telefonul nu avea disc, nu avea butoane, nu avea nimic altceva, aparent erau două aparate legate cap la cap – pentru a-l întreba, într-un limbaj mascat, „cum stăteau lucrurile cu amicul”. Amicul – Guillam avea să afle ulterior – desemna în argoul jucătorilor un trișor. Martello răspunse că utilitara de supraveghere tocmai raportase: amicul și Tiu se găseau în prezent în Causeway Bay, la bordul *Amiralului Nelson*, spuneau filatorii, iar microfoanele direcționale, ca de obicei, receptau atâtea ecouri ale valurilor că le-ar fi trebuit transcriptorilor zile, dacă nu săptămâni, ca să elimine sunetele parazitare și să descopere dacă cei doi spusese ceva interesant. Între timp, aceștia plantaseră un om pe chei în post fix, cu ordinul de a-l alerta de îndată pe Martello dacă nava ridica ancora sau dacă unul din cele două obiective ar fi debarcat.

— În cazul acesta, trebuie să ne ducem acolo de îndată, spuse Smiley.

Se înghesuiră din nou în mașină. În timp ce Guillam parcurse scurta distanță care-i separa de Star Heights, arzând de nerăbdare, în timp ce le asculta, neputincios, conversația lor lapidară, simți crescând în sine, cu fiecare clipă care trecea, convingerea că privea o pânză de păianjen și că doar George Smiley, obsedat de promisiunile pe care le implica acest caz și de imaginea lui Karla, era atât de miop, și atât de încrezător și, paradoxal, atât de inocent în felul său pentru a fi prins exact în mijlocul acesteia.

E vârsta, își zise Guillam, gândindu-se la George. Ambițiile politice ale lui Enderby, înclinația sa pentru linia dură și proamericană – fără a mai vorbi de lada de șampanie și de curtea nerușinată pe care o făcea etajului

V. Sprijinul molău pe care Lacon i-l dădea lui Smiley, în timp ce, în secret, îi umblau ochii după un succesor. Escala lui Martello la Langley, încercarea lui Enderby *doar în urmă cu câteva zile* de a-i retrage cazul lui Smiley și de a i-l oferi lui Martello pe tavă. Și acum, semnul cel mai elocvent și cel mai redutabil dintre toate, reapariția lui Sam Collins, ca un jolly-joker, cu o linie directă legându-l de Martello! Și Martello, Doamne iartă-ne, făcând pe prostul cu privire la sursa informațiilor lui George, în ciuda liniei directe.

Pentru Guillam, toate aceste fire conduceau la o singură concluzie și ardea de nerăbdare să-l ia pe Smiley deoparte și, prin toate mijloacele disponibile, să-i distragă atenția doar pentru o clipă de la operațiunea în curs, suficient ca acesta să poată vedea încotro se îndrepta. Să-i spună despre scrisoare. Despre vizita lui Sam la Lacon și la Enderby, la Whitehall.

Și iată că, în loc de asta, ce? Trebuia să se întoarcă în Anglia. Și de ce să se reîntoarcă în Anglia? Pentru că un ziarist simpatic, cu capul tare, pe nume Westerby, avusese tupeul să scape din lesă.

Chiar dacă n-ar fi avut conștiința acută a acestui dezastru iminent, decepția ar fi fost greu suportabilă pentru Guillam. Înghițise multe ca să vadă acest moment. Dizgrația și exilul la Brixton, sub domnia lui Hayden, făcând pe cățelul pentru bătrânul George, în loc să se întoarcă în operativ, suportând secretoșenia obsesivă a lui George, pe care Guillam o considera în intimitatea sa deopotrivă umilitoare și autodistrugătoare; dar cel puțin fusese o călătorie cu o destinație precisă, până când nenorocitul acesta de Westerby, și nu altul, îl privase chiar și de acest moment. Dar a se întoarce la Londra, știind că în următoarele douăzeci și două de ore cel puțin îl lăsa pe Smiley și lăsa Prăvălia la discreția unei haite de lupi, fără a avea măcar șansa de a-l preveni, i se părea lui Guillam cruda încoronare a unei cariere frustrate și dacă a da vina pe Jerry servea la ceva, ei bine, să-l ia dracu', îl va învinui pe Jerry sau pe oricine altcineva.

Trimite-l pe Fawn!

- Fawn nu este un gentleman, ar fi replicat Smiley, sau altceva în același stil.

Poți să mai spui *asta* încă o dată, gândi Guillam, amintindu-și de brațele rupte ale motociclistului.

Jerry era conștient și el că abandona pe cineva la discreția unei haite de lupi, chiar dacă aceasta era Lizzie Worthington, și nu George Smiley. Privind prin luneta automobilului, i se părea că însăși lumea prin care se mișca fusese abandonată. Piețele erau goale, asemenea trotuarelor, chiar și pragurile ușilor. Deasupra lor, Vârful se ridica semeț, cu spinarea de crocodil mânjită de o lună zdrențăroasă. Era ultima zi a coloniei, decise el. Beijingul își făcuse proverbiala chemare telefonică. „Afară petrecerea s-a terminât!” Ultimul hotel se închidea, vedea automobilele Rolls-Royce goale zăcând grămezi de fier vechi în jurul portului și ultima matroană albă, dată cu scrobeală albastră în cap, încărcată cu blănurile și cu bijuteriile ei scutite de vamă, clătinându-se în susul pasarelei ultimului vas de croazieră, ultimul specialist în treburi chineze umplând cu frenezie mașina de tocat hârtie cu ultimele sale calcule greșite, prăvăliile prădate, orașul pustiu așteptând ca un leș sosirea animalelor de pradă. Pentru moment, i se păru o întregă lume în dispariție: aici, la Phnom Penh, la Saigon, la Londra, o lume de împrumut, cu creditorii la ușă, iar Jerry însuși, într-un mod oarecum de neînțeles, era o parte a datoriei neplătite.

„Am fost întotdeauna recunoscător acestui serviciu pentru că mi-a oferit ocazia să plătesc. Tu nu simți la fel? Acum? Ca un supraviețuitor, ca să spunem așa?”

Da, George, gândi el. Pune-mi cuvintele astea în gură, bătrâne. Este exact ceea ce simt. Dar poate nu exact în sensul în care le înțelegi *tu*, bătrâne. Văzu fața mică, afectuoasă și veselă a lui Frost când beau și se aiureau. O văzu a doua oară, înțepenită în acel urlet îngrozitor. Simți mâna prietenoasă a lui Luke pe umărul său și văzu aceeași mână zăcând pe podea, aruncată deasupra capului, pentru a prinde o minge care nu va mai veni niciodată și gândi:

necazul este, bătrâne, că aceia care plătesc de fapt sunt ceilalți amărăți de labagii.

Lizzie, de pildă.

Îi va spune odată treaba asta lui George, la un pahar, dacă vreodată se vor întoarce la această mică problemă de suflet, și anume de ce să urcăm muntele. Va insista atunci – fără agresivitate, fără să zgâlțâie barca, înțelegi, bătrâne – asupra abnegației, asupra devotamentului cu care îi sacrificăm pe alții, precum Luke, Frost și Lizzie. George, bineînțeles, va avea un răspuns perfect. Rezonabil. Măsurat. O scuză. George avea o privire mai cuprinzătoare. Era un conducător. Se apropia tunelul portului și se gândea la ultimul ei sărut înfiorat, aducându-și deopotrivă aminte drumul la morgă, toate în același timp, pentru că schelele unui imobil în construcție se ridicau în fața lor ieșind din ceață și la fel ca schelele din drumul către morgă, erau inundate de lumină, iar culii șiroind de sudoare colcăiau acolo cu căștile lor galbene pe cap.

Tiu nu o plăcea nici el, gândi Jerry. Nu-i plac albi, care comit indiscreții privindu-l pe Marele Patron.

Străduindu-se să se gândească la altceva, încercă să-și imagineze ce avea să facă cu Nelson: tară țară, fără adăpost, un pește ce urma să fie devorat sau aruncat în mare, la alegere. Jerry mai văzuse astfel de pești și înainte; asistasese la capturarea lor: la interogatoriul lor rapid; condusesese doar unul dintre aceștia dincolo de frontiera pe care tocmai o trecuseră recent pentru o *reciclare* rapidă, cum se spunea atât de încântător în jargonul de la Sarratt: „Repede, înainte de a-și da seama că nu mai e acasă”. Și dacă nu-l aruncau înapoi în mare? Și dacă-l păstrau, acest mare premiu pe care-l râvneau cu toții? Apoi, după ani de interogatorii – doi, chiar trei, auzise de unii care suportaseră chiar cinci –, Nelson va deveni încă un Jidov Rătăcitor al lumii spionajului, pentru a fi ascuns, mutat din nou, iar ascuns, pentru a nu fi iubit nici măcar de cei în favoarea cărora trădase.

Și ce va face Drake cu Lizzie, se întrebă el, în timpul

desfășurării acestei dramolette? Cărei scursuri anume îi este destinată ea de această dată?

Ajunseră la intrarea în tunel și încetiniră până pe punctul de a se opri. Mercedesul era exact în spatele lor. Jerry lăsa să-i atârne capul înainte. Își puse ambele mâini pe vintre, legănându-se și gemând de durere. Dintr-o gheretă improvizată, ca aceea a unei santinele, un polițist se uita curios la ei.

— Dacă vine spre noi, spune-i că avem un beat în brațe, zise Guillam repede. Arată-i borătura de pe podea.

Se târâră în tunel. Cele două benzi de circulație ce duceau spre nord erau ticsite cu mașini bară-n bară din cauza vremii proaste. Guillam o apucase pe firul din dreapta. Mercedesul, se angajă în dreptul lor pe firul din stânga. În oglinda retrovizoare, prin pleoapele pe jumătate închise, Jerry văzu un camion cafeniu coborând colina în urma lor.

Dă-mi niște mărunț, spuse Guillam, am nevoie la ieșire. Fawn scotoci prin buzunare, folosind o singură mână.

Tunelul duduia de mugetul motoarelor. Începu un concurs de claxoane. Se alăturară și alții. Ceții învăluitoare i se adăuga putoarea gazelor de eșapament. Fawn închise geamul din dreptul lui. Zgomotul deveni din ce în ce mai tare, repercutându-se din tavan, făcând mașina să vibreze. Jerry își duse mâinile la urechi.

Îmi pare rău, bătrâne. Îmi vine iar să dau la boboci.

Însă de data asta se aplecă spre Fawn, care cu un mormăit de „nenorocit împutit” se grăbi să lase geamul, până când Jerry îl lovi cu capul în partea de jos a feței și cu cotul între picioare. Lui Guillam, obligat să conducă și să se apere, Jerry îi dădu o lovitură puternică în punctul în care încheietura umărului se întâlnește cu clavicula. Dădu drumul loviturii cu brațul relaxat, transformând viteza în forță în ultimul moment. Impactul îl făcu pe Guillam să urle „Hristoase” și-l aruncă efectiv din scaun, în timp ce mașina vira spre dreapta. Fawn își petrecu un braț în jurul gâtului lui Jerry și cu cealaltă mână încercă să-i aplece capul peste el, ceea ce mai mult ca sigur l-ar fi ucis. Dar

există o lovitură care se învață la Sarratt pentru luptele în spațiu strâmt, numită gheară de tigru, și care se dă lovind cu podul palmei în sus, în traheea opozantului, ținând brațul îndoit și degetele împinse pe spate, pentru a mări presiunea. Jerry o execută, iar capul lui Fawn se lovi de luneta din spate atât de tare, încât geamul securit se fărâmiță, în Mercedes cei doi americani continuau să se uite în față, ca și cum se duceau la niște funeralii naționale. Jerry se gândi să-i stoarcă traheea lui Fawn între arătător și degetul mare, dar nu părea necesar. Recuperându-și pistolul din centura lui Fawn, Jerry deschise portiera din dreapta. Guillam făcu un plonjon disperat să-l prindă, sfâșiindu-i până la cot mâneca sacoului său albastru, credincios, dar foarte vechi. Jerry îl pocni cu pistolul peste braț și-i văzu fața schimonosindu-se de durere. Lui Fawn îi atârna un picior din mașină, însă Jerry trânti ușa peste el și-l auzi urlând încă o dată „Nenorocitul!” După aceea nu făcu decât să alerge spre oraș, împotriva valului de mașini. Alergând în salturi și în zigzag printre mașinile ce mergeau bară la bară, ieși din tunel și urcă dealul până în momentul în care ajunse la mica gheretă de polițist. Crezu că îl auzise pe Guillam urlând. Crezu că auzise un foc de armă, dar se poate să fi fost un rateu de motor. îl dureau îngrozitor vintrele, dar părea că aleargă mai repede gonit de durere. Pe trotuar un polițist strigă la el, altul întinse brațele, dar Jerry îi mătură din calea sa, aceștia acordându-i totuși indulgența orientalilor la adresa albilor. Fugi până găsi un taxi. Șoferul nu știa englezește, așa că fu nevoit să indice drumul.

Așa, bătrâne, în sus, pe-acolo. La stânga, idiotule. Așa... Până când ajunse în fața imobilului ei.

Nu știa dacă Smiley și Collins mai erau acolo încă, sau dacă apăruse Ko, probabil împreună cu Tiu, dar nu avea deloc timp să se joace de-a ghicitul. Nu sună la ușă, întrucât știa că microfoanele îl vor înregistra. În schimb, își scoase o carte de vizită din portofel, scrise iute ceva pe ea, o împinse prin fanta de scrisori și așteptă ghemuit,

tremurând și asudând, gâfâind ca un cal de povară, pândindu-i pașii și masându-și vintrele. Așteptă o eternitate și, în sfârșit, ușa se deschise, iar ea stătea în prag uitându-se la el cum încerca să se ridice.

Hristoase, e Galahad, murmură ea.

Era nemachiată și urmele de gheare făcute de Ricardo erau adânci și roșii; nu plângea; nu era genul ei să plângă, însă fața ei părea mai bătrână decât restul trupului. Ca să vorbească, o trase pe coridor, iar femeia nu opuse nicio rezistență. Îi arată ușa care dădea spre scara de incendiu.

Ne întâlnim de cealaltă parte peste exact cinci secunde, mă auzi? *Nu* telefona nimănui, *nu* face zgomot când pleci și *nu* pune niciun fel de întrebări tâmpite. Adu niște haine călduroase. Hai, fă-o, micuțo. Nu mai pierde timpul. *Te rog.*

Se uită la el, la mâneca lui ruptă și la haina pătată de sudoare, la şuvița de păr care-i cădea pe un ochi.

Ori eu, ori nimic, spuse el. Și crede-mă, nimicu-i al dracului de mare.

Se întoarse în apartamentul ei singură, lăsând ușa întredeschisă. Dar ieși mult mai repede și, pentru mai multă siguranță, nici nu închise ușa după ea. Pe scara de incendiu, el o luă înainte. Ea avea o geantă pe umăr și purta o haină de piele, îi adusese o jachetă tricotată, pentru a-și schimba haina zdrențuită; presupuse că-i aparținea lui Drake, pentru că era mult prea mică, dar reuși să se vâre în ea. Își goli buzunarele în poșeta ei și-și aruncă haina pe toboganul de gunoi. Făcea atât de puțin zgomot în urma lui, încât, în două rânduri, se întoarse să se asigure că ea mai era acolo. Ajunse la parter, se uită prin geamul cu grilaj și se retrase la timp când îl văzu pe Bilă Tare în persoană, însoțit de un subordonat corpolent, apropiindu-se de portarul din chioșc și prezentându-i legitimația de polițist. Urmară scara până la garaj și ea-i spuse:

Să luăm canoea roșie.

- Nu spune tâmpenii, am lăsat-o în oraș.

Dând din cap, o conduse pe lângă mașini, într-o curte interioară, plină de gunoaie și de resturi de materiale de construcții, care arăta precum curtea din spate a Prăvăliei. De aici, dintre zidurile de beton înlăcrimate de umezeală, o scară abruptă, care-ți dădea amețeală, peste care atârnavu ramuri negre și era secționată de drumul care șerpuia, cobora spre oraș. Fiecare pas făcut la coborâre îl simțea ca un cuțit în vîntre. Prima dată când atinseră drumul, Jerry o duse direct pe partea cealaltă. A doua oară, înspăimîntat de un girofar sîngeriu ce se vedea în depărtare, o trase sub copaci, pentru a evita lumina farurilor mașinii de patrulare a poliției, care cobora colina cu toată viteza. La pasajul subteran găsiră un *pak-pai* și Jerry îi dădu adresa.

Unde dracu-i asta? întrebă ea.

Un loc unde nu trebuie să te înregistrezi, spuse Jerry. Taci din gură și lasă-mă să conduc operațiunile. Câți bani ai la tine?

Își deschise geanta și numără bancnotele dintr-un portofel umflat.

I-am câștigat de la Tiu la mah-jong, spuse ea, și, fără să știe de ce, el avu impresia că ea inventa.

Omul cu *pak-pai-ul* îi lăsă la capătul aleii, iar ei parcurseră pe jos scurta distanță care-i separa de porțița nu prea înaltă, în casă nu se vedea strălucind nicio lumină, dar când se apropiară de ușa de la intrare, aceasta se deschise și un alt cuplu se strecură pe lângă ei ieșind din întuneric. Intrară în vestibul, iar ușa se închise în spatele lor; urma ră punctul luminos al unei lanterne de mână, printr-un labirint scurt de ziduri de cărămidă, până când ajunseră într-un hol elegant, în care se auzea muzică de la difuzoare. Pe canapeaua în serpentine din centru era așezată o chinezoaică dichisită, cu un creion și cu un carnet în poală, părănd întregii lumi o castelană model. îl văzu pe Jerry și zâmbi, o văzu pe Lizzie și zâmbetul se lărgi.

Pentru toată noaptea, spuse Jerry.

Bineînțeles, răspunse ea.

O urma ră pe scară, în sus, până la un mic coridor.

Prin ușile deschise, se întrezăreau plăpumi matlasate de mătase, lumini discrete, oglinzi. Jerry alese camera cea mai puțin sugestivă, refuză oferta unei a doua fete, care ar fi trebuit să animeze conversația, îi dădu bani și comandă o sticlă de Rémy Martin.

Lizzie îl urmă în cameră, își arunca geanta pe pat și, în timp ce ușa mai era încă deschisă, izbucni într-un hohot de râs de ușurare, puțin crispat.

Lizzie Worthington, anunța ea. Aici au spus că vei sfârși, târfa nerușinată, și să mă ia dracu' dacă n-au avut dreptate!

În cameră era un șezlong și Jerry se întinse pe el, privind în tavan, cu picioarele încrucișate și cu paharul de coniac în mână. Lizzie alese patul și un timp niciunul din ei nu scoase o vorbă. Locul era foarte liniștit. Din când în când, de la etajul de sus, le ajungea un strigăt de plăcere sau un râs înfundat; la un moment dat auziră chiar un țipăt de protest. Se apropie de fereastră și se uită afară.

Ce vezi acolo? întrebă el.

Un zid nenorocit de cărămidă, vreo treizeci de pisici, o grămadă de sticle goale.

- Ceață?

- S-o tai cu cuțitul.

Se duse până la baie, se uită de jur-împrejur și ieși.

Micuțo, spuse Jerry liniștit.

Ea se opri, brusc îngrijorată.

Ești trează și cu mintea limpede?

- De ce?

Vreau să-mi spui tot ceea ce le-ai spus lor. După ce faci asta, vreau să-mi spui tot ceea ce te-au întrebat, indiferent dacă le-ai putut răspunde sau nu. Și după ce faci asta, ne jucăm de-a demontatul, ca să ne dăm seama unde se situează toți acești ticăloși în schema de organizare a universului.

E o reluare, sfârși ea prin a spune.

— A ce?

Nu știu. Totul trebuie să fie exact cum s-a întâmplat atunci.

- Și ce s-a întâmplat atunci?
- Orice-ar fi fost, spuse ea obosită, se va întâmpla din nou.

Capitolul 21 Nelson

Era ora unu noaptea. Făcuse baie. Ieșise înfășurată într-un halat alb, în picioarele goale, cu părul strâns într-un prosop, în așa fel încât proporțiile trupului ei apărură dintr-odată foarte diferite.

Au până și fâșii d-alea de hârtie lipite peste capacul closetului, spuse ea. Și pahare pentru clătit gura, în punguțe de celofan.

Moțăia pe pat, iar el pe canapea, și la un moment dat ea spuse:

Mi-ar plăcea, dar n-o să meargă, iar el îi răspunse că după ce Fawn îl lovise cu piciorul acolo, libidoul tindea să fie oricum mai discret.

Îi povesti despre profesorașul ei - domnul Al-Dracului-Să-Fie Worthington, cum îi spunea ea - despre „unica ei încercare de a merge pe drumul drept” și despre copilul pe care i-l făcuse din politețe. Îi vorbi despre îngrozitorii ei părinți, despre Ricardo și ce poamă era el, cât îl iubise și cum o sfătuisese o fată de la barul hotelului Constellation să-l otrăvească cu flori de salcâm galben; așa că, într-o zi, după ce-o bătuse de era să-și dea duhul, ea-i pusese o „doză a dracului de mare în cafea”. Dar poate că nu culesese ierburile potrivite, spuse ea, pentru că nu se întâmplase nimic altceva decât că lui Ricardo îi fusese greață timp de câteva zile și „dacă era ceva mai rău decât un Ricardo sănătos, aceasta era un Ricardo pe patul de moarte”. Și, îi mai povesti cum în alt rând îl lovise cu cuțitul în timp ce acesta se afla în baie, dar el se mulțumise să pună puțin leucoplast pe rană și o caftise din nou.

Cum, atunci când Ricardo își făcuse numărul cu dispariția, ea și Charlie Marshall refuzaseră să accepte ideea că era mort și organizaseră campania „Ricardo trăiește!” - cum îi spuneau ei - și cum Charlie se dusesese să-l hărțuiască pe bătrânul său, exact așa cum îi povestise

el lui Jerry. Cum Lizzie își pregătise rucsacul și plecase la Bangkok, unde năvălise în apartamentul companiei China Airsea de la hotelul Erawan, cu intenția de a-l trage de barbă pe Tiu, dar, acolo, dăduse nas în nas cu Ko, pe care nu-l întâlnise decât o singură dată înainte, foarte puțin, la o serată organizată la Hong Kong de o oarecare Sally Cale, o lesbiană cu părul dat cu scrobeală albastră, proprietara unui magazin de antichități, care făcea trafic cu heroină pe sub mână. Și cum jucase ea o scenă întreagă, care începuse cu ordinul lui Ko să iasă afară și se terminase cu „natura își cere drepturile”, îi explică ea vesel: „Un alt pas înainte pe drumul ce-o duce pe Lizzie Worthington direct la pierzanie”. Așa că încet-încet, și pe căi ocolite, cu o mână de ajutor din partea tatălui lui Charlie Marshall, care trăgea, „și cu Lizzie care împingea, cum s-ar zice”, ei puseră împreună la punct un contract foarte chinez, ai cărui principali semnatori erau Ko și tatăl lui Charlie; obiectul tranzacției era format din două mărfuri: prima, Ricardo, și a doua, partenera sa de viață, recent demisionară, Lizzie.

Jerry află, fără vreo surpriză deosebită, că Ricardo și ea acceptaseră cu recunoștință sus-numitul contract.

— Ar fi trebuit să-l lași să putrezească, spuse Jerry, amintindu-și inelele gemene de pa mâna lui dreaptă și Fordul făcut bucățele.

Însă Lizzie nu văzuse lucrurile în felul acesta atunci și nu le vedea nici acum altfel.

Era unul de-ai noștri, spuse ea, cu toate că era un rahat.

Dar răscumpărându-i viața, se simțea eliberată de el.

Chinezii aranjează căsătorii în fiecare zi, așa că, de ce nu Drake și Liese?

Ce-i toată chestia asta cu *Liese*? Întrebă Jerry. De ce *Liese* în loc de *Lizzie*?

Habar n-avea. Ceva despre care Drake nu vorbea, spuse ea. Fusesse cândva o Liese în viața lui, îi povestise el, iar ghicitorul îi promisese că într-o bună zi va găsi o alta și el își făcuse socoteala că Lizzie nu se deosebea prea mult, așa că modifică numele puțin și-i spuse Liese, și tot atunci,

ea își scurtă numele de familie, pentru a se numi, simplu, Worth.

Cioară vopsită, spuse ea absent.

Schimbarea de nume avea și un scop practic, zise ea. După ce îi alesese un nou nume, Ko făcuse tot ce putuse pentru a șterge urmele dosarului pe care poliția locală îl avea pe numele ei vechi.

Până când apare împruțitul ăla de Mellon, spunând că-i va face el să-l reconstituie, cu o mențiune specială privind nenorocita aia de heroină pe care o transportasem pentru el, zise ea.

Pentru Jerry, divagațiile lor somnoroase aveau uneori calmul de după dragoste. El stătea lungit pe divan, cu ochii larg deschiși, însă Lizzie vorbea între două moțâieli, reluându-și povestea, visătoare, de acolo de unde o lăsase când adormise, și el știa că, aproape sigur, îi spunea adevărul, întrucât povestirea nu-i aducea niciun amănunt pe care să-l nu fi știut și pe care să nu-l fi înțeles deja. Își dădu seama, de asemenea, că, odată cu trecerea timpului, Ko devenise pentru ea o ancoră. Aceasta îi dădea autoritatea care îi permitea să-și facă bilanțul odiseei sale, cam așa cum făcuse și profesorul.

Drake nu și-a călcat cuvântul niciodată, spuse ea la un moment dat, în timp ce se întoarce pe partea cealaltă și se cufundă din nou într-un somn agitat.

Și-o aminti pe Orfană: să nu mă minți niciodată.

Câteva ore mai târziu, o eternitate, o trezi un țipăt de extaz venit de alături.

Iisuse, declară ea, ca una care se pricepea, chiar că e-n al nouălea cer.

Țipătul se repetă.

Aiurea! Se preface.

Tăcere.

Nu dormi? întrebă ea.

— Nu.

Ce-ai de gând să faci?

- Măine?

— Da.

Nu știu, spuse el.

- Bun venit în club, șopti ea și păru că adoarme din nou.

„Aș avea nevoie din nou de instrucțiuni de la Sarratt, gândi el. Aș avea o nevoie turbată. Să-i dau un telefon lui Craw, de la o cabină la alta, gândi el. Să-i cer dragului și bătrânului George un piculeț din sfaturile alea filosofice ale lui, pe care a început să le împartă acum cu țărâita. Trebuie să fie pe aproape. Pe undeva prin împrejurimi”.

Smiley era într-adevăr prin împrejurimi, dar în momentul acela n-ar fi putut să-l ajute pe Jerry cu nimic. Ar fi dat tot ceea ce știa pentru un pic de înțelegere. Camera de izolare nu cunoștea nici zi, nici noapte și stăteau lungiți sau leneveau sub lumina distribuită cu zgârcenie prin perforațiile plafonului: cei trei Veri și Sam de-o parte a camerei, Smiley și Guillam de cealaltă, iar Fawn preumblându-se în sus și în jos, pe lângă șirul de scaune de cinematograf, cu aerul furios al unei fiare în cușcă, storcând în pumnii lui micuți ceva care arăta ca o minge de squash. Buzele-i erau negre și umflate și avea un ochi închis. Un cheag de sânge de sub nasul lui refuza să dispară. Guillam avea brațul drept legat de gât și nu-l pierdea din ochi pe Smiley. Dar așa făceau toți ceilalți, sau, mai bine zis, toți în afară de Fawn. Un telefon sună, dar chemarea venea din partea sălii de transmisiuni de la etajul superior, pentru a spune că Bangkokul raportase cum că Jerry fusese reperat cu certitudine până la Vientiane.

Spune-le că pista s-a răcit, Murphy, ordonă Martello fără să-și ia ochii de la Smiley. Spune-le ce-ți trece prin cap, dar să ne lase dracului în pace. De acord, George?

Smiley aprobă din cap.

De acord, spuse Guillam pe un ton ferm, vorbind în locul acestuia.

Pista s-a răcit, drăguță, repetă Murphy în telefon.

„Drăguță” fu o mare surpriză. Murphy nu manifestase până acum astfel de semne de tandrețe umană.

Vrei să trimiți un mesaj sau vrei să o fac eu în locul tău?

Nu ne interesează, ai înțelege? Las-o baltă.

Închise telefonul.

Rockhurst a găsit mașina ei, spuse Guillam pentru a doua oară, în timp ce Smiley continuă să privească în gol. Într-un garaj subteran de pe Central Road. E acolo și o mașină închiriată. A închiriat-o Westerby. Astăzi. Pe numele lui de cod. George?

Smiley dădu din cap atât de imperceptibil, că putea să fie bântuiala unei moțaieli pe care tocmai o alungase.

Cel puțin face ceva, George, spuse Martello cu emfază din colțul încăperii în care se găsea împreună cu micul grup format din Collins și din taciturni. Sunt unii care spun că atunci când ai de-a face cu un elefant despărțit de turmă cel mai bun lucru e să te iei după el și să-l împuști.

Mai întâi trebuie să-l găsești, răspunse sec Guillam, ai cărui nervi erau pe punctul de a plesni.

- Nu sunt atât de sigur că George vrea să facă așa ceva, Peter, spuse Martello, reluând atitudinea lui de unchiu sfătos. Cred că George pierde puțin din vedere mingea, periclitând operațiunea noastră comună.

Și ce vrei tu să facă George? răspunse sec Guillam. Să meargă pe străzi până-l găsește? Să-l pună pe Rockhurst să-i difuzeze numele și semnalmentele pentru ca toți ziaristii din oraș să afle că este căutat?

Alături de Guillam, Smiley rămânea cocârjat și nemișcat, ca un om bătrân.

Westerby este un profesionist, insistă Guillam. Nu este un geniu, dar este bun. Într-un oraș ca acesta, se poate ascunde timp de luni de zile, fără ca Rockhurst să-i dea de urmă.

Nici chiar cu fata agățată de el? spuse Murphy.

În ciuda brațului legat cu eșarfa de gât, Guillam se aplecă spre Smiley.

Este operațiunea ta, îi șopti el cu insistență. Dacă spui că trebuie să așteptăm, atunci așteptăm. N-ai decât să dai ordinul. Toți acești oameni nu așteaptă decât un pretext pentru a te încăleca. Cel mai mic, oricât de mic.

Mergând cu pași mari de-a lungul rândului de fotolii

de cinema, lui Fawn îi scăpă un mormăit sarcastic.

Vorbe, vorbe, vorbe. Asta este tot ce știu să facă.

Martello făcu o nouă încercare.

George, este această insulă britanică sau nu e? Puteți scutura acest oraș oricând. Arată spre un perete fără ferestre. Avem un om afară – omul vostru – care pare hotărât s-o ia razna, cuprins de amoc. Nelson Ko este cea mai mare pradă pe care tu sau eu vom avea vreodată șansa să punem mâna. Cea mai mare din cariera mea și sunt gata să pariez pe nevastă-mea, pe bunică-mea și pe actul de proprietate al plantației mele că este și cea mai mare din viața ta.

Nu ține pariul, spuse Sam Collins, jucătorul, surâzător ca întotdeauna.

Martello nu voia să predea armele.

— Îl vom lăsa să ne sufle această pradă, George, stând aici pasivi, întrebându-ne unul pe altul cum se face că Iisus Hristos s-a născut în ziua de Crăciun și nu la 26 sau 27 decembrie?

Smiley se uită în sfârșit la Martello, apoi în sus către Guillam, care stătea bățos alături de el, trăgându-și umerii spre spate pentru a-și întinde eșarfa și, în sfârșit, se uită în jos la propriile mâini, cu degetele împreunate și agitate, iar pentru un timp, care nu mai conta, se studie în sinea lui și revăzu pas cu pas drumul său în căutarea lui Karla, pe care Ann îl numea „întunecatul său Graal” Se gândi la Ann, la cum îl înșelase ea de atâtea ori în numele propriului ei Graal, pe care ea îl numea dragoste. Își aminti cum, împotriva oricărei rațiuni, încercase să-i împărtășească credința și cum, ca un bun credincios, i-o reînnoia în fiecare zi, în ciuda interpretărilor anarhice pe care ea le dădea înțelesului acestei credințe. Se gândi la Haydon, pilotat spre Ann de către Karla. Se gândi la Jerry și la fată, la Peter Worthington, soțul acesteia, și la privirea lui de câine bățut, de frățietate, pe care Worthington i-o aruncase atunci când se dusesse la el să-l interogheze pe terasa casei din Islington: „Noi doi suntem genul de bărbați pe care ele îi părăsesc”, spunea mesajul din

privirea lui.

Se gândi și la celelalte tentative amoroase ale lui Jerry de-a lungul drumului său dezordonat, la facturile pe jumătate plătite, pe care Prăvălia le onorase, și gândi că ar fi foarte comod s-o bage pe Lizzie în această grămadă, ca una în plus, dar nu putea face așa ceva. El nu era Sam Collins și nu avea nici cel mai mic dubiu în acest moment că sentimentele lui Jerry pentru fată ar fi fost o cauză pe care Ann ar fi îmbrățișat-o călduros. Dar el nu era nici Ann. Totuși, pentru un moment neîndurător, închistat încă în nehotărârea sa, se întrebă sincer dacă Ann nu avea cumva dreptate și dacă eforturile pe care le făcea nu deveniseră nimic mai mult decât o altă călătorie solitară printre sălbăticiunile și trădările propriei sale neputințe, în care el implicase fără milă minți necomplicate precum aceea a lui Jerry.

„Greșești, bătrâne, nu știu cum, nu știu de ce, dar greșești”.

„Faptul că eu greșesc, îi replicase el cândva lui Ann, în vârtoarea uneia dintre certurile lor interminabile, nu îți dă ție dreptate”.

Îl auzi din nou pe Martello, vorbind la timpul prezent.

George, avem oameni care așteaptă, cu *brațele deschise*, să le dăm ceea ce le putem da. Ceea ce poate da Nelson.

Se auzi un telefon. Murphy prelua convorbirea și transmise mesajul celor din încăperea cufundată în tăcere:

O comunicare venită de pe portavion, domnule. Serviciul de Informații al Marinei semnalează că joncile au sosit exact după grafic, domnule. Vânt sud favorabil și pescuit bogat pe drum. Domnule, nici nu cred măcar că Nelson ar fi cu ei. Nu văd de ce ar fi acolo.

Atenția se deplasă brusc spre Murphy, pe care nu-l auziseră exprimând niciodată o opinie.

Ce dracu' vrea să-nsemne *asta*, Murphy? Întrebă Martello uluit. Ai fost și tu la ghicitor, băiete?

Domnule, în dimineața asta am fost pe portavion și oamenii de acolo au o grămadă de informații. Nu reușesc

să înțeleagă de ce un individ, oricine ar fi el, care trăiește la Shanghai ar dori să iasă pe la Swatow. Ei ar face-o altfel, domnule. Ar lua avionul sau trenul către Canton, apoi autobuzul, probabil până la Waichow. Spun că este mult mai sigur, domnule.

- Țștia sunt oamenii lui Nelson, zise Smiley și toate capetele se întoarseră brusc spre el. E clanul său. Preferă să fie pe mare cu ei, chiar dacă asta reprezintă un risc. Are încredere în ei. Se întoarce către Guillam. Iată ce vom face, zise el. Spune-i lui Rockhurst să distribuie semnalmentele lui Westerby împreună cu ale fetei. Spui că a închiriat mașina pe numele de cod? A folosit documentele de salvare?

— Da.

Worrell?

— Da.

În cazul ăsta, poliția îi va căuta pe domnul și pe doamna Worrell, de naționalitate britanică. Fără fotografii și asigurată-vă ca semnalmentele să fie destul de vagi pentru a nu trezi suspiciuni, Marty.

Martello era numai ochi și urechi.

Ko se află în continuare pe vasul său? Întrebă Smiley.

- Cuibărit acolo cu Tiu, George.

- Nu este imposibil ca Westerby să încerce să ajungă la el. Aveți un post fix de supraveghere pe chei. Mai trimiteți oameni acolo. Să aibă ochi și la spate!

- La ce trebuie să se aștepte?

La necazuri. Același lucru este valabil și în privința supravegherii casei. Spuneți-mi... Se scufundă un moment în visurile sale, dar Guillam n-avea de ce să se neliniștească. Spune-mi... poți simula o defecțiune pe linia telefonică a lui Ko de acasă?

Martello îi aruncă o privire lui Murphy.

Domnule, nu avem la îndemână aparatura necesară, spuse Murphy, dar presupun c-am putea...

Atunci, tăiați-i legătura, spuse Smiley simplu. Tăiați întreg cablul dacă e necesar. Încercați într-o zonă în care se fac reparații la drumuri.

Date fiind ordinele, Martello traversă camera cu pași ușori și se așează lângă Smiley.

Ah, George, în legătură cu ziua de mâine. Nu crezi că ar fi mai bine, hm, să avem la îndemână și niște echipament mai solid?

Așezat la biroul de la care îi telefona lui Rockhurst, Guillam urmărea dialogul fără să piardă un cuvânt. Același lucru îl făcea Sam Collins, în celălalt capăt al camerei.

Se pare că nu putem prevedea ce e în stare să facă omul vostru, Westerby. Trebuie să fim pregătiți pentru orice eventualitate, nu găsești?

Fără doar și poate, fiți pregătiți. Între timp însă, dacă nu te superi, vom lăsa planurile de interceptare așa cum sunt. Și sub directa mea conducere.

Desigur, George, desigur, spuse Martello pe un ton scârbos lingușitor și, cu același respect cu care ar fi pășit într-o biserică, reveni în vârful picioarelor în tabăra sa.

Ce-a vrut? Întrebă Guillam cu o voce joasă, ghemuindu-se lângă Smiley. Pentru ce vrea să-ți obțină acordul?

Scutește-mă de chestiile astea, Peter, îl avertiză Smiley, tot în șoaptă. Deveni dintr-odată furios la culme. Nu vreau să te mai aud! Nu voi tolera concepțiile tale bizantine privind o intrigă de palat. Oamenii ăștia sunt oaspeții noștri și aliații noștri. Avem o înțelegere scrisă cu ei. Avem destule griji pe cap și fără aceste idei grotești și, permite-mi să ți-o spun franc, de-a dreptul paranoice. Acum te rog...

Te asigur... începu Guillam, dar Smiley îi făcu semn să tacă.

Vreau să pui mâna pe Craw. Du-te la el, dacă e necesar. Poate că această călătorie îți va face bine. Spune-i că Westerby face pe nebunul. Să ne anunțe de îndată dacă a aflat ceva în legătură cu Jerry. Știe el ce să facă.

Plimbându-se în continuare de-a lungul scaunelor de cinema, Fawn îl urmări pe Guillam plecând, în timp ce pumnii săi continuau fără încetare să frământa agitat Dumnezeu știe ce ținea în palmă.

Și în universul lui Jerry era ora trei dimineața, iar

patroana stabilimentului îi găsisese un aparat de bărbierit, dar nicio cămașă curată. Se răsese și se spălase cât putuse de bine, dar corpul îl mai durea încă până în rărunchi. Se aplecase asupra lui Lizzie, care stătea încă lungită în pat, și îi promise să revină în vreo două ore, dar se îndoia că îl auzise. „Cu cât sunt mai multe ziare care să publice fotografii cu fete frumoase în loc de știri, își aminti el, cu atât lumea va arăta mai bine, domnule Westerby”.

Schimbă un *pak-pai* după altul, știind că astfel era mai puțin sub ochii poliției. Merse însă mai mult pe jos, ceea ce îi făcu bine la trup și îl ajută în procesul mistic de luare a deciziei, căci acolo în cameră, pe divan, acest lucru devenise dintr-odată imposibil. Avea nevoie să se miște pentru a găsi o direcție. Se îndrepta către Deep Water Bay și știa că intra într-o zonă periculoasă. Acum că le scăpase din laț, se vor rezezi către vasul ăla ca uliii. Se întrebă ce oameni aveau, ce foloseau. Dacă recuseseră la Veri, va trebui să se uite după un exces de echipament și după un exces de efective. Se apropia ploaia și se temea ca aceasta să nu risipească ceața. Deasupra lui, luna se vedea acum aproape în întregime și coborând fără zgomot colina, putea distinge la lumina ei palidă joncile cele mai apropiate aparținând agenților de schimb, gemând și smucindu-se în danele lor de acostare. Vânt de la sud-est, observă el, care se întetește. Dacă se gândesc la un post de observație fix, vor căuta înălțimea, își spuse el și, bineînțeles, acolo, pe promontoriul din dreapta, zări o camionetă Mercedes prăpădită, ascunsă între copaci, și antena acesteia cu panglicile ei chinezești. Așteptă, privind ceața cum se desface în vâlătuci, până când văzu o mașină coborând colina cu farurile aprinse: odată ce-l depăși, traversă drumul în fugă, știind că și cea mai perfecționată aparatură din lume nu i-ar fi ajutat să-l vadă, în partea din spate a mașinii. La nivelul apei vizibilitatea era aproape inexistentă și căută pe dibuite digul șubred de lemn, pe care și-l aminti de la precedentă acțiune de recunoaștere. Găsi ceea ce căuta. Aceeași bătrână fără dinți stătea în sampanul ei, surâzându-i prin ceață.

— Ko, șopti el. *Amiralul Nelson Ko?*

Ecoul cotcodăcitului ei se auzi peste apă.

Po Toi! strigă ea. Tin Hau! Po Toi!

- Azi?

Azi!

- Mâine?

Mâine!

Îi aruncă doi dolari, iar râsul ei îl urmă în timp ce se îndepărta, furișându-se.

„Am dreptate. Lizzie are dreptate. *Noi avem dreptate*, gândi el. Se duce la ceremonie”. Se rugă Cerurilor ca Lizzie să fi stat cuminte. Dacă se trezea, o credea capabilă să plece să vagabondeze.

Umbla, încercând să alunge durerea din vintre și din spate. Ia-o pas cu pas, gândi el. Nu face nimic spectaculos. Joacă simplu, nu forța nota. Ceața era ca un coridor ce ducea în încăperi diferite. O dată întâlnește un invalid ce înainta încet în căruțul său pe trotuar, plimbându-și alsacianul. Altă dată, doi bătrâni în maiouri își făceau gimnastica de dimineață. Într-o grădină publică, doi copilași îl priveau dintr-un boschet de rododendroni, pe care se pare că și-l aleseseră ca domiciliu, întrucât hainele lor stăteau atârinate de ramuri și erau în pielea goală, precum acei copii ai refugiaților de la Phnom Penh.

Stătea în capul oaselor și-l aștepta; Lizzie arăta îngrozitor.

Să nu mai faci așa ceva, îl avertiză ea, strecurându-și brațul sub al lui, în timp ce se duceau să găsească ceva de mâncare pentru micul dejun și o ambarcațiune. Să nu mă mai părăsești naibii fără să mă avertizezi.

Hong Kongul nu avea nicio ambarcațiune în ziua aceea. Jerry nici nu voia să se gândească la bacurile mari, care duceau excursioniștii. Știa că Bilă Tare le înțesase cu oamenii lui. Nu voia nici să meargă din golf în golf, punând întrebări care să bată la ochi. Când sună la firmele de închiriat bărci ce figurau în cartea de telefon, i se răspunse că toate erau date sau că erau prea mici pentru o asemenea călătorie. Apoi își aminti de Luigi Tan, mare

sforar, un adevărat mit al Clubului Corespondenților de Presă Străini: Luigi putea găsi orice, de la o trupă de dansatori coreeni, până la un bilet de avion cu preț redus, mai repede decât oricare alt șmecher din Hong Kong. Luară un taxi pentru a se duce în partea cealaltă a Wanchai-ului, unde Luigi își avea bârlogul, apoi își continuă drumul pe jos. Era opt dimineața, însă ceața nu se ridicase încă. Reclamele stinse se desfășurau deasupra aleilor strâmte, ca niște amănți sleiți: Happy Boy, Lucky Place, Americană. Tejghelele chioșcurilor alimentare adăugau parfumul lor cald, gazelor de eșapament și fumului de cărbune. Prin crăpăturile din zid vedea uneori câte un canal.

— Oricine îți poate zice unde să mă găsești, îi plăcea lui Tan să spună. N-aveți decât să întrebați de tipul mare, cu un singur picior.

Îl găsiră în spatele tejghelei propriiei prăvălii, îndeajuns de înalt ca să vadă peste ea, un portughez corcit, micuț și plin de viață, care-și câștigase cândva traiul făcând box chinezesc în sălile slinoase din Macao. Partea din față a prăvăliei n-avea nici doi metri lărgime. Marfa lui consta din motociclete noi și din survenire de pe vremea vechiului regim chinez, pe care le numea antichități: daghereotipii cu femei cu pălării în cap, puse în rame de baga. Un geamantan prăpădit, jurnalul de bord al unui cliper care transporta opiu. Luigi îl cunoștea pe Jerry, dar îi plăcu mai mult Lizzie și insistă ca ea s-o ia înainte, în așa fel încât să-i studieze crupa, în timp ce îi conducea pe sub niște rufe puse la uscat spre o clădire anexă pe care scria „Privat”, cu trei scaune și cu un telefon pus pe jos. Ghemuindu-se pe vine până ajunse ca o minge, Luigi vorbea chinezește la telefon și englezește cu Lizzie. Era bunic, spunea el, însă viril și avea patru fii, toți foarte buni. Nici chiar fiul numărul patru nu se mai afla în întreținerea lui. Toți erau șoferi buni, muncitori buni și soți buni. De asemenea, îi spusese el lui Lizzie, avea un Mercedes dotat cu tot confortul, până și cu instalație stereo.

Poate că într-o zi te iau să dăm o raită cu el, spuse

Luigi.

Jerry se întrebă dacă-și dădea seama că Luigi îi făcea o propunere de căsătorie sau, mă rog, ceva mai puțin.

Și da, Luigi credea că mai avea și o barcă.

După două apeluri telefonice, știa că are o barcă pe care n-o împrumuta decât prietenilor, la un preț derizoriu. Îi dădu lui Lizzie tocul de piele în care păstra cărțile de credit, pentru ca să vadă ea câte are, apoi portofelul său, ca să-i admire fotografiile de familie, dintre care într-una se vedea un homar pescuit de fiul său numărul patru, în ziua recente sale căsătorii, chiar dacă fiul nu se vedea în clișeu.

Po Toi e un loc rău, îi spuse el lui Lizzie, vorbind în continuare la telefon. Foarte murdar. Marea e agitată, festivitatea e o nenorocire, mâncarea e proastă. De ce vreți să vă duceți acolo?

Pentru Tin Hau, desigur, spuse Jerry calm în locul ei. Pentru celebrul templu și pentru sărbătoare.

Luigi Tan prefera să i se adreseze lui Lizzie.

Du-te la Lantau, o sfătui el. E o insulă bună Lantau. Mâncare bună, pește bun, oameni cumsecade. Le spun că mergeți la Lantau, mâncați la Charlie, Charlie e prietenul meu.

Po Toi, spuse Jerry hotărât.

Po Toi, acolo-ți trebuie o grămadă de bani.

Avem o grămadă de bani, spuse Lizzie cu un surâs încântător, iar Luigi se uită din nou la ea contemplativ, mângâind-o cu privirea din cap până-n picioare.

Poate că vin și eu cu voi, îi zise el fetei.

- Nu, spuse Jerry.

Luigi îi conduse cu mașina la Causeway Bay și urcă împreună cu ei pe sampan. Era o ambarcațiune cu motor, de aproape cinci metri lungime, banală, ca un bușean rătăcit, dar Jerry își dădu seama că era sănătoasă, iar Luigi îi preciza că avea chila adâncă. Un puști stătea tolănit la pupa, cu un picior atârnat în apă.

Nepotul meu, spuse Luigi, zburbindu-i cu mândrie părul băiatului. O are pe maică-sa la Lantau. Vă duce la Lantau,

mâncați la Charlie, o s-o va face să petreceți bine. Mă plătiți mai târziu.

- Bătrâne, spuse Jerry fără să-și piardă răbdarea. Prietene. Nu vreau la Lantau. Vreau la Po Toi, doar la Po Toi. Po Toi sau nimic. Lasă-ne acolo și pleacă.

La Po Toi e vreme rea, sărbătoare proastă. E un loc rău. Prea aproape de apele chineze. Comuniști cu duiumul.

Po Toi sau nimic, spuse Jerry.

Barca e prea mică, zise Luigi, schimbându-se îngrozitor la față, și fu necesar tot șarmul lui Lizzie ca să-l îmbărbăteze.

Timp de o oră, bărbații pregătiră barca, iar Jerry și Lizzie fură nevoiți să se așeze în jumătatea de cabină pentru a scăpa privirilor celorlalți, sorbind fără lăcomie din paharele lor cu Rémy Martin. Din când în când, unul din ei cădea în reverii personale. În asemenea momente, Lizzie se cuprindea cu brațele peste piept și se legăna încet, cu coatele proptite în coapse, cu capul plecat. Cât îl privește pe Jerry, acesta se trăgea de şuvița de păr de pe frunte și, la un moment dat, se trase atât de tare, încât ea îi atinse brațul pentru a-l opri. El izbucni în râs.

Aproape fără să observe, părăsiră portul.

Nu te arăta, ordonă Jerry și, pentru mai multă siguranță, o luă pe după umeri pentru a o ține în adăpostul destul de nesigur al cabinei descoperite.

Portavionul american se despuia de ornamente și se afla acolo, cenușiu și amenințător, ca un pumnal scos din teacă, la suprafața apei. La început, nu întâlneau nimic, în afară de acel calm cleios. Pe mal, bancuri de ceață porneau la atacul colinelor cenușii și coloane de fum negru se pierdeau în cerul alb, lipsit de expresie. Pe apa lină, barca lor părea înaltă cât un balon, dar când ieșiră din ascunzătoare și se îndreptară către est, valurile începură s-o plesnească din părți, aplecând-o puternic când într-o parte, când în alta, etrava se înfundă în apă și începu să pâraie și fură nevoiți să se prindă unul de altul pentru a se ține pe picioare. Cu mica provă, ce se ridică și se smucea ca un cal năvăș, trecură în tangaj pe lângă macarale,

antrepozite, uzine și stâlpi de semnalizare ai carierelor scobite în coasta dealului. Înaintau direct împotriva vântului și stropii zburau în toate părțile. Omul de la cârmă râdea și croncănea către camaradul său, iar Jerry presupunea că râdeau de nebunii ăștia de albi, nebuni care, pentru a-și face curte, se găsiseră să aleagă o barcă ce dansa pe mare. Un petrolier uriaș trecu pe lângă ei, părând că nu se mișcă, iar în urma lui veneau jonci cafenii. Dinspre docuri, unde era ancorat un cargou, strălucirile incandescente ale aparatelor de sudură le făceau semne peste apă. Oamenii se mai potoliră din răs și începură să discute normal, pentru că se aflau în larg. Privind în urmă, printre siluetele vaselor de transport ce se legănau, Jerry văzu insula îndepărtându-se încet-încet, retezată de nori, ca un munte teșit, încă o dată, Hong Kongul înceta să existe.

Trecură pe lângă alt cap. Marea deveni din ce în ce mai agitată, tangajul se întee, iar norii de deasupra lor se lăsară până la un metru de catarg și, timp de câteva clipe, se aflară în această lume joasă, ireală, înaintând la adăpostul păturii lor protectoare. Ieșiră brusc din ceață și se treziră în plin soare, ale cărui raze dansau pe apă. Către sud, pe colinele cu vegetație descătușată, un far portocaliu le făcea cu ochiul în aerul limpede.

Ce facem acum, întrebă ea încetișor, privind prin hublou.

- Zâmbim și ne rugăm, spuse Jerry.

- Eu zâmbesc, tu te rogi, zise ea.

O pilotină ajunsese în dreptul lor și, pentru o clipă, el se așteptă să vadă, nici mai mult nici mai puțin, fața îngrozitoare a lui Bilă Tare, privindu-i cu ochi urâți, însă echipajul acesteia nu le dădu nicio atenție.

Cine sunt ăștia? șopti ea. Ce e-n capul lor?

Chestie de rutină, spuse Jerry. N-are nicio importanță.

Pilotina făcu un viraj și se îndepărtă. „Asta e, își spuse Jerry fără să simtă nimic special, ne-au reperat”.

Ești sigur că n-a fost decât o chestie de rutină? întrebă ea.

- Sute de bărci se duc la sărbătoare, spuse el.

Ambarcațiunea își înfigea violent prova în apă, o dată, de două ori, de o sută de ori, tot așa. „Halal navigabilitate! gândi el, cramponându-se de Lizzie. Halal chilă! Dac-o ține tot așa, nu va mai fi nevoie să luăm vreo decizie. O va lua marea pentru noi”. Era una dintre acele călătorii în care, dacă ajungeai la destinație, nimeni nu remarca, iar dacă nu ajungeai, ziceau că îți luasei singur viața. Vântul de est se poate dezlănțui în orice moment, gândi el. În anotimpul dintre musonii de vest, nimic nu e niciodată sigur. Ascultă cu neliniște galopul dezordonat al motorului. Dacă cedează, vom sfârși pe stânci.

Brusc, coșmarurile lor se înmulțiră. „*Butanul*, gândi el. *Iisuse Hristoase, butanul!* „În timp ce băieții pregăteau barca, zărise două butelii așezate în cala din față, între rezervoarele de apă, probabil pentru a fi folosite de Luigi când voia să-și fiarbă homari. Ca un imbecil, nu le dăduse nicio atenție până în momentul acela. Socoti în mintea lui: butanul este mai greu decât aerul. Toate buteliile scapă gaz. Este doar o chestiune de poziție. Cu această mare, care pocnește prova, ele scapă gaze și mai rapid, iar gazul trebuie că se răspândise acum în gumă, la vreo șaiszeci de centimetri de scânteia motorului, într-un încântător amestec cu oxigenul, ca să ajute combustia. Lizzie nu-l mai ținea de braț și se afla la pupa. Marea se populă brusc. O flotă de jonci de pescuit apăruse de nicăieri și ea le privea cu multă atenție. Luând-o de braț, el o duse înapoi, la adăpostul cabinei.

Unde te crezi? exclamă el. La regata de la Cowes?

Îl studie o clipă, îl sărută ușor, apoi îl mai sărută o dată.

Liniștește-te, îi spuse ea.

Îl sărută a treia oară și murmură „da”, ca și cum așteptările ei ar fi fost împlinite, apoi se așază cuminte un timp de privind puntea, însă ținându-l de mână.

Jerry calcula că împotriva vântului făceau cam cinci noduri. Deasupra lor zbârnâia un avion mic. Ascunzându-o în cabină, ridică rapid ochii, însă prea târziu ca să vadă

semnele de înmatriculare.

„Bună dimineața și *vouă*”, își spuse el.

Ocoliră ultimul cap, săltând și gemând printre stropi. La un moment dat, elicele ieșiră din apă mugind. Când se înfundară din nou în apă, motorul avu o ezitare, se înecă, apoi se hotărî să rămână în viață. Atingând umărul lui Lizzie, Jerry îi arătă la orizont insula abruptă și pustie. Po Toi, care se desena ca o siluetă decupată pe cerul sfâșiat de nori. Două vârfuri se ridicau drept din apă, cel mai mare către sud, iar între ele se desfășura o șa. Marea devenise de-un albastru metalic, iar vântul o mătura, tăindu-le respirația și aruncându-le în față stropi de apă ca grindina. La babord, se vedea insula Beaufort: un far, un dig, niciun locuitor. Vântul se opri ca și cum n-ar fi bătut vreodată. Briza nu-i întâmpină nici ea când intrară în apele liniștite aflate pe partea adăpostită a insulei. Căldura soarelui îi atacă din plin, brutal. În fața lor, la vreun kilometru și jumătate, se deschidea gura golfului principal al insulei Po Toi și, în spatele ei, se zăreau fantomele joase și brune ale insulelor Chinei. Distinseră în curând o întreagă flotă dezordonată de jonci și de ambarcațiuni de agrement, înghesuite în golf, în același timp cu primul zgomot de tobe și talgere și de sunete confuze de cântec, care pluteau peste apă până la ei. Pe colină, în spate, se întindea un sat prăpădit, cu acoperișurile caselor din tablă ondulată sclipind în soare; iar pe micul promontoriu se ridica singura construcție din piatră, templul Tin Hau, cu un eșafodaj de bambus, dispus în jurul lui, având rostul de tribună rudimentară, și o mare de oameni deasupra căreia atârna un văl de fum, întrerupt de săgeți auriu.

Pe ce parte a fost? o întrebă el.

- Nu știu. Țin minte doar că am urcat la o casă și de acolo am mers pe jos.

De câte ori îi vorbea, se uita la ea, dar acum femeia îi evita privirea. Bătându-l pe timonier pe umăr, îi indică direcția spre care dorea să meargă. Băiatul începu să protesteze. Plantându-se în fața lui, Jerry îi arătă un teanc de bani, cam tot ce-i mai rămăsese. În silă, băiatul vira

spre intrarea în radă, croindu-și drum printre bărci către un mic cap de granit, unde un chei prăpădit permitea o debarcare plină de riscuri. Zgomotul festivităților se întetise. Simțiră miros de mangal și de purcel de lapte și auziră hohote concertate de râs, dar, pentru moment, nu puteau vedea mulțimea, tot așa cum nici aceasta nu-i putea vedea pe ei.

Aici, strigă el, abordează aici! Acum! *Acum!*

Când se cățărară pe puntea debarcaderului, aceasta se înclină ca un om beat. Nici nu ajunseră să pună piciorul pe pământ, și barca făcu cale întoarsă. Nu-și luară rămas-bun. Urcară stâncile, ținându-se de mână, și se treziră în mijlocul unui joc de bani urmărit de o mulțime foarte mare, care nu contenea să râdă. În centru se afla un bătrân, cu mutră de măscărici și cu o pungă cu monede, pe care le arunca, una câte una, în josul stâncii, în timp ce băieți în picioare goale se repezeau să le prindă, împingându-se unul pe altul, în zelul lor, până la marginea falezei.

Au luat o barcă, anunță Guillam. Rockhurst l-a interogat pe proprietar. Acesta este un prieten de-al lui Westerby și, da, într-adevăr, erau Westerby și o fată foarte frumoasă și doreau să se ducă la Po Toi pentru Tin Hau.

Și cum s-a descurcat Rockhurst în chestia asta? întrebă Smiley.

Și-a spus că în acest caz nu era cuplul pe care-l căuta el. A renunțat, decepționat. Poliția portuară a semnalat și ea târziu ambarcațiunea ce naviga în direcția festivității.

- Vrei să ni se trimită un mic avion de recunoaștere, George? întrebă Martello nervos. Serviciul de Informații al Marinei are tot felul de avioane în așteptare.

Murphy făcu o sugestie strălucita.

De ce nu ne ducem cu elicopterele direct, să-l umflam pe Nelson de acolo, de pe joncă? întrebă el.

Murphy, taci din gură, zise Martello.

Se îndreaptă către insulă, spuse Smiley cu fermitate în glas. Asta o știm. Nu cred că avem nevoie de acoperire aeriană pentru a o dovedi.

Martello nu era mulțumit.

Atunci poate c-ar trebui să trimitem câțiva oameni pe insula aceea, George, poate că până la urmă, totuși, ar trebui să intervenim cumva.

Fawn împietrise de uimire. Nici pumnii săi nu se mai agitau.

Nu, spuse Smiley.

Aflat lângă Martello, lui Sam Collins îi mai pieri din zâmbet.

E vreun motiv? întrebă Martello.

Până în ultima clipă, Ko are resurse. Îi poate semnala fratelui său să nu debarce, spuse Smiley. Cea mai mică umbră de perturbare pe insulă l-ar putea determina să facă așa ceva.

Martello oftă furios. Pusese la o parte pipa din care trăgea câteodată și se servea din abundență din provizia lui Sam de țigări brune, care părea inepuizabilă.

George, ce *vrea* omul ăsta? întrebă el exasperat. E vorba despre vreun șantaj acum? Despre un efort pentru a ne răsturna planurile? Nu-mi dau seama. Îi trecu prin minte un gând îngrozitor. Coborî tonul și arătă cu degetul, cu brațul întins, către cealaltă parte a camerei. Să nu-mi spui că avem de-a face cu unul din *ăia noi*, pentru numele lui Hristos! Să nu-mi spui că e vreun convertit al Războiului Rece, care și-a asumat misiunea cavaleriească de a-și spăla păcatele în public, pentru că dacă este așa și dacă ajungem să citim istoria vieții acestui individ în *Washington Post* săptămâna viitoare, voi expedia personal întreaga Flotă a Cincea pe această insulă, dacă de asta e nevoie ca să-l potolim. Se întoarce către Murphy. Mă aflu într-o situație neprevăzută, nu-i așa?

Așa e.

George, vreau un grup de debarcare, gata să opereze. Oamenii voștri pot veni la bord sau nu. La alegerea lor.

Smiley îl privi pe Martello, apoi pe Guillam, cu brațul său inutil în eșarfa, apoi privi la Fawn, înțepenit ca un săritor la marginea trambulinei, cu ochii pe jumătate închiși și cu călcâiele lipite, în timp ce se ridică și se lăsa încet pe vârful picioarelor.

Fawn și Collins, spuse în sfârșit Smiley. Voi doi, duceți-i până la portavion și predați-i celor de acolo. Murphy să vină înapoi.

Un nor de fum marca locul în care fusese așezat Collins. Acolo unde stătuse Fawn, două mingi de squash se rostogoliră încet pe podea, înainte de a se opri.

Dumnezeu să ne-ajute pe toți, murmură cineva cu fervoare.

Era Guillam, dar Smiley nu-i dădu nicio atenție.

Trei bărbați imaginau un leu, iar lumea dimprejur râdea pentru că îi mușca în joacă și pentru că niște picadori Voluntari îl hărțuiau cu bețe, în timp ce acesta țopăia în pași de dans pe poteca strâmtă, în zgomotul tobelor și al talgerelor. Ajungând pe promontoriu, procesiunea se întoarce și începu să facă drumul înapoi; în acest moment, Jerry o trase pe Lizzie repede în mijlocul mulțimii, aplecându-se pentru a nu-și face remarcată statura înaltă. Cărarea era noroioasă și plină de bălți. Dansul îi duse în curând dincolo de templu și apoi în jos pe niște scări de beton, către o plajă unde se prăjeau purcei de lapte.

Pe unde? o întreabă el.

Lizzie îl îndrumă repede spre dreapta, părăsind cortegiul dansatorilor, pentru a trece apoi prin spatele unui sat cu case prăpădite și peste un pod de lemn, construit deasupra unui golfuleț. Urcară apoi pe lângă un șir de chiparoși, Lizzie deschizând drumul, până când fură din nou singuri, în picioare, dominând golful de forma unei potcoave perfecte, și privind în jos către vasul lui Ko, *Amiralul Nelson*, ancorat chiar în mijloc ca o mare doamnă, în mijlocul sutelor de jonci și de ambarcațiuni de agrement, care dansau în jurul lui. Pe punte nu se vedea nimeni, nici măcar membrii echipajului. Cinci sau șase vedete cenușii ale poliției erau ancorate mai spre larg.

Și de ce nu, își zise Jerry, doar era sărbătoare?

Nu-l mai ținea de mână și, când Jerry se întoarce spre ea, o văzu contemplând în continuare vasul lui Ko și pe figura ei se zărea o umbră de confuzie.

Chiar pe-aici te-a adus? întrebă el.

Acesta era drumul, spuse ea, și se întoarse către el pentru a privi, pentru a confirma sau pentru a evalua lucrurile în sinea ei. Apoi, cu degetul arătător, Lizzie îi mângâie cu gravitate conturul buzelor, la mijloc, acolo unde le sărutase. Iisuse, rosti femeia, și cu aceeași gravitate dădu din cap.

Începură să urce din nou. Privind în sus, Jerry văzu de aproape vârful amăgitor, cafeniu al insulei, iar pe versantul dinspre ei, terase de orezarii lăsate în paragină. Intraseră într-un sătuc, care nu era populat decât de câini arțăgoși, iar golful dispăru din privirile lor. Clădirea școlii era deschisă și pustie. Prin ușa dată la perete, văzură hărți ale aviației de vânătoare. Pe treaptă erau urcioare cu apă de spălat. Făcându-și mâinile căuș, Lizzie își clăti fața. Colibele erau încercuite cu cabluri fixate cu cărămizi, pentru a le ancora împotriva taifunurilor. Cărarea noroioasă făcu loc unui drum pe nisip și înaintarea deveni mult mai greoaie.

Asta-i drumul bun? întrebă el.

E-n *sus*, răspunse ea, ca și cum se plictisise să-i tot spună. E în *sus* și *gata*. Apoi vine *casa* și, ura, am ajuns. Vreau să zic, ce Dumnezeu, drept cine mă iei, crezi că sunt tâmpită?

N-am spus un cuvânt, replică Jerry.

O luă de umeri și o strânse la piept, iar Lizzie se abandona în brațele lui, așa cum o făcuse pe ringul de dans.

Auziră zvonuri de muzică venind din templu - cineva încerca difuzoarele - și după aceea tânguiri ale unei melodii lente. Se vedea din nou golful. Mulțimea se adunase pe mal. Jerry văzu mai multe pale de fum și, în căldura din această parte a insulei, în care nu adia niciun vânticel, simți miros de tămâie. Apa era albastră, limpede și clară. De jur-împrejur ardeau luminițe albe în vârful unor stâlpi. Vasul lui Ko nu se mișcase, dar nici vedetele poliției.

Îl vezi? întrebă el.

Lizzie studia mulțimea. Negă din cap.

Trebuie că-și face siesta de după-masă, spuse ea cu nonșalanță.

Soarele era feroce. Când intrară în umbra dealului, se simțiră ca-ntr-un asfințit, dar când ieșiră din ea, soarele le mușcă fața ca flăcările unui foc foarte apropiat. Văzduhul era plin de libelule, coasta dealului era presărată cu bolovani mari, dar, acolo unde se întindeau boschetele, răsăreau peste tot flori ca niște trompete mici, roșii, albe și galbene. Pretutindeni zăceau cutii vechi de conserve.

Asta e casa despre care vorbeai?

- Ți-am mai spus, zise ea.

Era o ruină: o casă cu tencuială brună, crăpată, cu ziduri căscate și cu panoramă. Fusese construită, nu fără măreție, deasupra unui pârâu secăt și se putea ajunge la ea trecând un podeț de beton. Noroiul putea și era plin de insecte. Printre palmieri și ferigi, rămășițele unei verande asigurau o vastă perspectivă către mare și golf. În timp ce traversau podețul, el o luă de braț.

Să-i dăm drumul, zise el. Fără întrebări. Spune mai departe!

Am urcat pe jos până aici, așa cum ți-am spus. Eu, Drake și ticălosul ăla de Tiu. Băieții au adus un coș cu mâncare și băutură. Le-am spus: „Unde ne ducem?”, iar el mi-a răspuns: „La un picnic” Tiu nu mă voia, dar Drake a spus c-aș putea veni. „Urăști mersul pe jos, i-am spus eu. Nu te-am văzut nici măcar traversând o *stradă* vreodată!” „Astăzi mergem pe jos”, mi-a spus el cu autoritatea unui mare industriaș, așa că am mers după ei și am tăcut.

Un nor gros întuneca vârful de deasupra lor și se rostogolea încet în josul dealului. Soarele dispăruse. În câteva clipe, norul îi ajunse și se treziră singuri la capătul lumii, nefiind în stare să-și vadă nici măcar picioarele. Intrară în casă bâjbâind. Se așezară mai departe de el, pe un câprior rupt. Pe stâlpii ușii erau mângălite cu vopsea roșie lozinci chinezești. Pe podea zăceau aruncate resturi de la picnic și bucăți lungi de hârtie de ambalaj.

Le-a spus băieților să plece, așa că au plecat, iar apoi el și Tiu au avut o discuție lungă despre afacerile săptămânii

în curs. La mijlocul mesei s-a pornit să vorbească englezește și să-mi explice că Po Toi era insula *lui*. Aici debarcase el prima oară când părăsise China. Aici îl lăsaseră barcagiii. Oamenii mei, cum îi numea el. De aceea vine la sărbătoare, în fiecare an, de aceea dă bani templului și de aceea asudase el urcând nenorocitul ăsta de deal pentru un picnic. Apoi au vorbit din nou chinezește și am avut impresia că Tiu îl sfâșia în bucăți că își bătuse gura. Însă Drake era prea agitat, ca un puști, și nu voia să asculte nimic. După aceea, au urcat.

Au urcat?

Sus, spre vârf. „Obiceiurile de altă dată sunt cele mai bune, mi-a spus el. Trebuie să te ții de lucrurile dovedite – apoi predica lui baptistă – să te ții cu putere de bine, Liese. Asta e pe placul lui Dumnezeu”.

Jerry aruncă o privire către pătura de ceață de deasupra lor și putea jura că auzise hurelul unui mic avion, dar, pe moment, nu-și bătea capul prea tare, dacă era sau nu, pentru că deținea cele două lucruri de care avea cel mai mult nevoie. Avea fata și avea informația: pentru că acum înțelesese, în sfârșit, exact ce interes prezenta ea pentru Smiley și pentru Sam Collins și cum le dezvăluise ea, inconștient, indiciul esențial cu privire la intențiile lui Ko.

Deci, s-au dus acolo sus. I-ai însoțit?

— Nu.

Ai văzut unde se duceau?

- Sus de tot. Ți-am mai spus.

- Și apoi?

S-a uitat în jos, de partea cealaltă. Au vorbit. Au arătat cu mâna. Iar au vorbit, iar au arătat cu mâna, apoi au revenit, iar Drake era și mai excitat, așa cum este el când dă o mare lovitură și când Nevasta Numărul Unu nu este de față ca să-l dezaprobe. Tiu arăta deosebit de grav, dar așa este el când vede că Drake e tandru cu mine, Drake dorea să mai rămână, să bea două-trei coniacuri, așa că Tiu s-a întors la Hong Kong furios. Pe Drake l-a apucat amorul și a hotărât să petrecem noaptea pe vas și să ne

Întoarcem a doua zi dimineață, ceea ce am și făcut.

Unde ancorează vasul? Aici? În golf?

— Nu.

Atunci, unde?

- În largul apelor insulei Lantau.

- Și v-ați dus direct acolo, nu-i așa?

Negă din cap.

Am dat roată insulei.

- *Acestei* insule?

Era un loc pe care voia să-l vadă în întuneric. Un colț de coastă de pe partea cealaltă. Băieții au fost nevoiți să-l lumineze cu lanternele. „Aici am debarcat în 1951, a spus el. Barcagiilor le era frică să intre în port. Se temeau de poliție, de fantome, de piraiți și de vameși. Spuneau că oamenii de pe insulă le vor tăia gâtul”.

Și noaptea? spuse Jerry cu blândețe. În timp ce erați ancorați în largul apelor insulei Lantau?

Mi-a povestit c-avea un frate și că-l adora.

- Era prima oară când îți vorbea despre el?

Ea aprobă din cap.

Ți-a spus unde era fratele lui?

— Nu.

Dar știi?

De data asta, nici măcar nu-și mai dădu silința să clatine din cap.

De jos, tumultul festivității se ridica în valuri, traversând norii. Cu blândețe, o ajută să se ridice.

La dracu' cu atâtea întrebări, murmură ea.

- Aproape am terminat, promise el.

O sărută și ea nu se opuse, dar nici nu participă.

Hai să urcăm să aruncăm o privire, spuse Jerry.

Trecură zece minute și apărură din nou soarele, iar cerul albastru se deschise deasupra lor. Cu Lizzie în față, urcară rapid mai multe vârfulețe până-n șaua dealului. Sunetele dinspre golf încetaseră, iar aerul mai răcoros era plin de țipetele pescărușilor ce se roteau în cercuri largi. Se apropiau de creastă, cărarea se lărgise și mergeau acum unul lângă altul. După alți câțiva pași, vântul îi lovi

cu atâta forță în față, că erau gata-gata să-și piardă răsuflarea și echilibrul. Se aflau pe muchia crestei, cu privirile spre hăul din față. La picioarele lor, faleza cădea abrupt în marea învolburată, iar spuma îmbrățișa stâncile promontoriului. Nori groși erau împinși dinspre est, iar în spatele lor cerul era negru. Poate că la vreo două sute de metri, acolo jos, se afla un golfuleț fără stânci de suprafață. La cincizeci de metri mai încolo, un banc de stânci negre oprea violența valurilor, iar spuma îl spăla în cercuri albe.

Acolo? urlă el ca să acopere vântul. Acolo a debarcat? Pe bucata aia de coastă?

— Da.

Pe asta a luminat-o?

— Da.

Lăsând-o în locul unde se afla, urcă încet muchia crestei, aproape îndoit din șale, în timp ce vântul îi sufla în urechi și-i acoperea fața cu o sudoare sărată și lipicioasă, iar stomacul îi urla de durere din cauza a ceea ce presupunea a fi vreo perforație intestinală, vreo hemoragie internă sau amândouă la un loc. În punctul cel mai înalt, înainte ca faleza să plonjeze în mare, aruncă o nouă privire în jos și i se păru că distinge o potecuță, ce nu era pe alocuri mai mult decât o simplă fisură în stâncă, decât o cornișă de iarbă aspră, care șerpuia cu prudență, căutându-și drumul către golfuleț. În golf, nu era nisip, iar unele dintre stânci păreau neatinse de apa mării. Revenind la ea, o îndepărtă de marginea falezei. Vântul se potoli și auzi tumultul sărbătorii mult mai puternic decât înainte. Pocnetul petardelor aducea a război de copii.

E fratele său, Nelson, îi explică el. În cazul în care n-ai ghicit. Ko îl scoate din China. Astăzi este noaptea cea mare. Problema este că Drake este un personaj foarte căutat. O mulțime de indivizi ar dori să stea de vorbă cu el. Aici și-a băgat Mellon coada. Trase aer în piept. După părerea mea, ar trebui s-o ștergi de-aici. Ce zici? Drake nu va vrea să i te încurci printre picioare, asta e sigur.

Dar pe tine o să te vrea? întrebă ea.

- Știi ce-ar trebui să faci, după părerea mea? Să te întorci în port, spuse el. Mă ascuți?

Ea reuși să bâiguie:

Bineînțeles că te ascult.

Te duci să cauți o familie prietenoasă de albi. O dată în viață alege femeia și nu bărbatul. Spune-i că te-ai certat cu amicul tău și întreabă-i dacă pot să te ducă acasă cu barca lor. Dacă acceptă, rămâi peste noapte cu ei. Dacă nu, du-te la un hotel. Spune-le una dintre poveștile tale. Pentru numele lui Dumnezeu, *asta* nu-i o problemă, nu-i așa?

Un elicopter al poliției pârâi deasupra lor, într-o curbă lungă, fără îndoială ca să supravegheze festivitățile. Instinctiv, o luă de umeri și o lipi de stâncă.

Îți amintești de al doilea local unde ne-am dus? Barul ăla cu orchestră mare?

O ținea în continuare de umeri.

Da, spuse ea.

- Te iau mâine-seară de-acolo.

- Nu știu, spuse ea.

- Să fii acolo oricum la orele șapte. La șapte, ai înțeles?

Îl împinse cu blândețe, ca și cum era hotărâtă să rămână singură.

Spune-i că mi-am ținut cuvântul, zise ea. La asta ține el cel mai mult. Am respectat contractul. Dacă-l vezi, spune-i: „Liese a respectat contractul”.

Bineînțeles.

Niciun *bineînțeles*. Da. Spune-i. El a făcut tot ce-a promis. A spus că se va ocupa de mine. A făcut-o. A spus că-l va lăsa pe Ric să plece. A făcut și asta. El a respectat întotdeauna un contract.

Îi ridică blând capul, ținându-l cu ambele mâini, dar ea voia cu tot dinadinsul să continue.

Și spune-i... Și spune-i... spune-i că din cauza lor n-a fost posibil. M-au încolțit.

Să fii acolo, începând de la șapte, zise el. Chiar dacă întârzii puțin. Hai, nu e prea greu, nu-i așa? N-ai nevoie de o diplomă universitară ca să te descurci.

Încerca să o calmeze, să-i smulgă un surâs, încerca

să obțină o ultimă complicitate înainte de despărțirea lor.

Ea ridică privirea.

Voia să mai spună ceva, dar nu fu în stare. După câțiva pași, se întoarse pentru a-l privi și-i făcu un semn, un gest larg cu brațul. Alți câțiva pași și continuă să meargă până când dispăru în josul dealului; reuși totuși s-o audă strigând: „Deci, orele șase”, sau crezu că o auzi. Văzând-o dispărând, Jerry reveni pe muchia crestei, și se așeză pentru a-și trage sufletul, înainte de-a face pe Tarzan. Îi reveni în minte un fragment din John Donne, unul dintre rarele lucruri pe care le reținuse de la școală, cu toate că nu reușea niciodată să-și amintească citatele exact, sau cel puțin așa credea:

Pe o colină imensă

Abruptă și râpoasă

Se-nalță Adevărul și acel ce vrea să îl ajungă

Trebuie să meargă, să meargă, să meargă înainte.

Sau cam așa ceva. Timp de o oră, poate două, cufundat în gânduri, rămase la adăpostul stâncii privind lumina zilei trecând în asfințit deasupra insulelor chineze, la câțiva kilometri depărtare în largul mării. Își scoase apoi ghetetele înalte din piele și le trecu șireturile prin găuri, de astă dată încrucișate, așa cum făcea el cu ghetetele de crichet. Apoi le încălță din nou și le legă cât putu de tare. Se putea crede în Toscana din nou, gândi el, cu cele cinci coline pe care le privea de pe câmpul cu viespi. Doar că, de data aceasta, nu avea de gând să părăsească pe nimeni. Nici pe fată. Nici pe Luke. Nici chiar pe el însuși. Chiar dacă pentru asta trebuia să umble foarte mult.

Potrivit Serviciului de Informații al Marinei, flota de jonci navighează cu o viteză de circa șase noduri și ține același cap, anunță Murphy.

A părăsit perimetrele de pescuit la orele treisprezece, ca și cum ar fi urmat programarea noastră.

Găsise, Dumnezeu știe de unde, un set de bărcuțe de jucărie, din bachelită, pe care le putea fixa pe hartă. În picioare, le arăta cu mândrie înaintând în coloană în largul apelor insulei Po Toi.

Murphy revenise, însă colegul său rămăsese cu Sam Collins și cu Fawn, așa că acum erau patru.

Iar Rockhurst a găsit fata, spuse Guillam liniștit, punând în furcă receptorul celui alt telefon.

Îl durea umărul și era extraordinar de palid.

Unde? spuse Smiley.

Tot de lângă hartă, Murphy se întoarse cu fața spre ei. La biroul său, unde ținea un jurnal al evenimentelor, Martello lăsa stiloul jos.

A cules-o în portul Aberdeen în momentul în care debarca, continuă Guillam. Reușise să se reîntoarcă de la Po Toi cu ajutorul unui funcționar de la Hong Kong & Shanghai Bank și al soției acestuia.

Deci, ce se întâmplă acolo? întrebă Martello fără să-i lase timp lui Smiley să vorbească. Unde este Westerby?

Ea nu știe, zise Guillam.

- Ei, nu știe! protestă Martello.

Spune că s-au certat și că au plecat cu bărci diferite. Rockhurst cere să i se mai lase o oră să discute cu ea.

Smiley luă cuvântul.

Iar Ko? întrebă el. Unde e?

Vasul lui se află încă în portul Po Toi, răspuse Guillam. Mai toate celelalte bărci au plecat. Vasul lui Ko însă este acolo unde se afla și azi-dimineață. Chiar în mijlocul radei, după cum spune Rockhurst, iar pe punte nu e nimeni.

Smiley se uită la harta maritimă, apoi la Guillam, apoi la harta insulei Po Toi.

Dacă ea i-a povestit lui Westerby ceea ce i-a spus lui Collins, zise el, atunci înseamnă că a rămas pe insulă.

- Cu ce intenții? întrebă cu glas foarte puternic Martello. George, cu ce scop rămâne omul *ăsta* pe insula *aceea*?

Se scurse o eternitate pentru toți cei de față.

Așteaptă, spuse Smiley.

Așteaptă ce, dacă pot să-mi permit să întreb? insistă Martello, pe același ton hotărât.

Nimeni nu vedea fața lui Smiley. Își găsisese propriul colț de umbră. Îi văzură umerii aplecându-se, îi văzură

mâna ridicându-se spre ochelari, ca și cum ar fi vrut să și-i scoată, și apoi căzând goală, învinsă pe masa de imitație de lemn de trandafir.

Orice-ar fi, trebuie să-l lăsăm pe Nelson să debarce, spuse el hotărât.

Orice ar fi? întrebă Martello ridicându-se în picioare și ocolind masa. Weatherby nu este *aici*, George. N-a intrat niciodată în colonie, ar putea să plece pe aceeași rută nenorocită pe care a venit.

Te rog să nu ții la mine, spuse Smiley.

Martello nu-i dădu atenție.

Și ce-o să se întâmple? Asta-i tot? O să fie o operațiune conspirativă sau o catastrofă?

Guillam stătea în picioare cât era el de lung, barând drumul și, pentru o clipă, păru posibil ca, în ciuda umărului său rupt, să-și propună să-l împiedice prin forță pe Martello să se apropie de Smiley.

Peter, spuse Smiley calm. Văd că este un telefon în spatele tău. Poate vei avea bunătatea sa mi-l dai.

Era lună plină, vântul încetase și marea se calmase. Jerry nu coborâse până la golfuleț, ci făcuse o ultimă oprire la zece metri deasupra acestuia, la adăpostul unui tufiș, unde se simțea apărat. Mâinile și genunchii erau zgâriate adânc, iar o ramură îi julse obrazul, dar se simțea bine, înfometat și alert. În sudoarea și în pericolul coborâșului, uitase de durere. Golfulețul era mai mare decât își imaginase atunci când îl privise de sus, iar faleza de granit de la nivelul mării era scobită de grote, încerca să ghicească planul lui Drake, căci de la Lizzie încoace îi spunea și el în sinea lui tot Drake. Încercase toată dimineața. Ceea ce va face Drake, va face dinspre mare, pentru că nu era în stare să coboare panta aia de coșmar. Jerry se întrebese mai întâi dacă Drake nu va încerca să-l intercepteze pe Nelson înainte de a debarca, însă nu vedea nicio cale sigură prin care Nelson să părăsească flota de jonci pentru a se întâlni în larg cu fratele său. Cerul se întunecă, răsăriră stelele, drumul lunii deveni mai luminos. Și Westerby? gândi el. Ce face A acum? A se afla la o

distanță a dracului de mare de soluțiile de-a gata ale Sarratt-ului *asta* era sigur.

Drake ar fi fost nebun să încerce să-și aducă vasul de partea aceasta a insulei, hotărî el. Era greu de manevrat și avea un pescaj prea mare pentru a se apropia de mai în dreptul unei coaste măturate de vânt. O ambarcațiune mică era mai bună, iar un sampan sau o barcă de cauciuc – și mai bună. Coborînd coasta până când ghetetele sale dădură de pietriș, Jerry se lipi de o stîncă, privind cum bufneau valurile în stîncile de la suprafața apei și cum se ridicau scînteii fosforescente din spuma mării.

„Trebuie să fi ajuns”, gîndi el. Cu puțin noroc, reușise să convingă pe cineva să-i dea adăpost și acum încânta copiii și se învăluia în jurul unei cești de Bovril. „Spune-i că m-am ținut de cuvânt”, îi ceruse ea.

Luna se ridică pe cer, iar Jerry mai aștepta încă, antrenându-și ochii cu cele mai întunecate locuri pentru a-și spori acuitatea vizuală pe timp de noapte. Apoi, pe deasupra vuietului mării, ar fi jurat că auzise clipocitul surd al apei pe coca de lemn și mârâitul scurt al unui motor oprit și din nou pus în funcțiune. Nu văzu nicio lumină. Strecurându-se în umbra stîncii, se apropie cât îndrăzni de mult de marginea apei și se ghemui din nou în așteptare. Un val de resac îl făcu learcă până la coapse și văzu ce aștepta să vadă: în lumina lunii prelinsă pe apă, la nici douăzeci de metri de el, cabina arcuită și prova curbată a unui singur sampan, care se legăna la ancoră. Auzi un clipocit și un ordin înăbușit și, aplecându-se atît de jos cît îi permitea panta, desluși detașându-se pe cerul înstelat silueta de neconfundat a lui Drake Ko, cu bereta lui anglo-franceză pe cap, înaintînd prudent cu picioarele prin apă, urmat de Tiu, care ducea o mitralieră M-16 în bandulieră. „Iată unde te afli, gîndi Jerry, adresându-se sieși, mai curînd decît lui

Drake Ko. La capătul unui drum lung. Asasinul lui Luke, asasinul lui Frostie – chiar dacă prin procură sau în came și oase, nu contează –, amantul lui Lizzie, tatăl lui Nelson, fratele lui Nelson. Bun venit bărbatului care nu a

încălcat niciodată un contract în viața lui”.

Drake ducea și el ceva, însă mai puțin feroce. Jerry intui, cu mult înainte de a vedea clar ce este, că ducea o lampă și un generator de curent, foarte asemănătoare celor folosite de el la jocurile pe apă ale Prăvăliei, organizate în estuarul Helford, doar că Prăvălia prefera ultravioletele și ochelari cu rame de sârmă de trei parale, inutile pe vreme de ploaie sau când te plesnea apa în față.

Ajungând pe plajă, cei doi bărbați își croira drum pe pietriș bombănind, până când ajunseră pe un loc mai înalt, unde, ca și el, se lipiră de stânca întunecată. Își făcu socoteala că se aflau la mai puțin de douăzeci de metri de el. Auzise bombănitul, văzuse flacăra unei brichete, apoi jarul celor două țigări, urmate de un murmur de voci chinezești. Nu mi-ar strica nici mie una, își zise Jerry. Aplecându-se, întinse o mână mare și-și umplu pumnul cu pietricele, apoi se strecură cât mai pe furiș cu puțință de-a lungul bazei stâncii către cele două luminițe roșii de țigară. După calculele sale, se afla la opt pași de ei. Ținea pistolul în mâna stângă și pietricelele în dreapta și asculta zgomotul surd al valurilor cum se adunau, se clătinau și se prăvăleau. Se gândea că ar fi mult mai ușor să aibă o discuție cu Drake după ce Tiu nu-i mai stătea în cale.

Foarte încet, în postura clasică a jucătorului de crichet, se lăsă pe spate, înălță cotul stâng în fața lui și, îndoindu-și brațul drept spre spate, se pregăti pentru o aruncare cu toată forța. Se sparse un val, auzi foșnetul resacului și urletul altui val care se ridica. Continua să aștepte cu brațul îndoit spre spate, cu palma transpirată, pe pietricele. Când valul ajunsese la apogeu, le aruncă în sus spre faleză, cu toată forța, înainte de a se ghemui din nou, cu privirea fixată asupra luminilor roșietice ale celor două țigări. Aștepta o clipă, apoi auzi pietricelele pocnindu-se de stânca de deasupra lui și un zgomot ca de grindină, ce se întetea pe măsură ce pietricelele se rostogoleau către mare. În clipa următoare, auzi înjurătura scurtă a lui Tiu și văzu o luminiță roșie zburând în aer, în timp ce acesta sări în picioare cu mitraliera în mână, cu țeava îndreptată spre

faleză și cu spatele întors spre Jerry. Drake alergă să se pună la adăpost.

Jerry îl lovi pe Tiu cu pistolul, foarte puternic, având grijă să-și țină degetul pe cocoș, apoi îl lovi din nou cu pumnul drept, o lovitură puternică dată cu încheieturile degetelor, răsucind pumnul, așa cum te învață la Sarratt, pentru a-l da gata. Tiu căzu la pământ, iar Jerry îi prinse maxilarul cu toată greutatea ghetei sale drepte și auzi pocnetul fălcii care se închidea. Ridică mitraliera M-16 și îi înfipse patul în rărunchii lui Tiu, gândindu-se furios atât la Luke, cât și la Frost, dar și la gluma de prost gust pe care Tiu o făcuse la adresa lui Lizzie, când spusese că nu merită mai mult decât o călătorie de la Kowloon la Hong Kong. Complimente din partea reporterului de cai, gândi el.

Apoi privi către Drake, care, făcând un pas înainte, nu era decât o formă neagră, decupându-se pe fundalul mării. O siluetă cocârjată, ale cărei urechi depășeau conturul beretei sale mari. Se pornise din nou un vânt puternic sau poate că Jerry nu-l observase până acum. Se lovea în stâncile din spatele lui și umfla pantalonii largi ai lui Drake.

Domnul Westerby, ziaristul englez? întrebă el pe același ton grav și aspru pe care-l folosisese la Happy Valley.

- în persoană, spuse Jerry.

Sunteți un om adânc implicat în politică, domnule Westerby, ce naiba căutați aici?

Jerry își trăgea sufletul și, timp de o clipă, nu se simți în stare să răspundă.

Domnul Ricardo a spus oamenilor mei ca scopul dumitale este să mă șantajezi. Banii sunt scopul dumitale, domnule Westerby?

Am un mesaj din partea iubitei dumitale, spuse Jerry, simțind că trebuie să se țină mai întâi de promisiune. Ea spune c-a rămas credincioasă. Este de partea dumitale.

- Eu nu sunt de nicio parte, domnule Westerby. Sunt o armată cu un singur om. Ce dorești? Domnul Marshall le-a spus oamenilor mei că ești un soi de erou. Eroii sunt persoane adânc implicate în politică, domnule Westerby.

Nu-mi plac eroii.

Am venit să te avertizez. Îl vor pe Nelson. Nu trebuie să-l duci înapoi la Hong Kong. Au pregătit totul. Au planuri care-i vor da de lucru până la sfârșitul vieții. Și pentru tine, de asemenea. Stau la coadă ca să vă aibă pe amândoi.

Ce *dorești*, domnule Westerby?

- Un târg.

Nimeni nu dorește un târg. Ei vor o marfă. Târgul le procură marfa. Ce vrei dumneata? repetă Drake pe un ton autoritar. Spune-mi te rog.

Ți-ai cumpărat fata, contra vieții lui Ricardo, spuse Jerry. Mă gândeam c-aș putea s-o răscumpăr contra vieții lui Nelson. Le voi vorbi ăloră în numele dumitale. Știu ce doresc. Vor că-dea la învoială.

„Aceasta este ultima ușă pe care o blochez cu piciorul meu”, gândi el.

O tranzacție *politică*, domnule Westerby? Cu oamenii dumitale? Am făcut multe aranjamente politice cu ei. Mi-au spus că Dumnezeu îi iubește pe copii. Ai văzut vreodată ca Dumnezeu să iubească vreun copil asiatic, domnule Westerby? Mi-au spus că Dumnezeu era un *kwailo*, iar mama sa avea părul galben. Mi-au spus că Dumnezeu era un om pașnic, dar am citit odată că n-au fost niciodată atâtea războaie civile ca în împărăția lui Hristos. Mi-au spus...

Nelson se află chiar în spatele dumitale, domnule Ko.

Drake se întoarse brusc. La stânga lor, venind dinspre est, cel puțin o duzină de jonci, cu toate pânzele sus, fremătau către sud, pe fâșia mării scăldată de lună, în coloană neregulată, cu luminile licărind în apă. Căzând în genunchi, Drake începu să-și caute cu frenezie lampa. Jerry găsi trepiedul, îl desfăcu, Drake așază lampa pe el, dar mâinile îi tremurau sălbatic, așa că Jerry trebui să-l ajute. Jerry apucă firele, aprinse un chibrit și fixă cablurile la bornele generatorului. Priveau spre larg, unul lângă altul. Drake aprinse lampa o dată, apoi încă o dată, întâi lumina roșie, apoi lumina verde.

Așteaptă, îi spuse Jerry încetîșor. Te grăbești. Ia-o încet,

că dacă nu, strici totul.

Dându-l ușurel la o parte, Jerry se aplecă și prin ocularul lunetei inspecta șirul ambarcațiunilor.

Care e? întrebă Jerry.

Ultima, spuse Ko.

Fără a scăpa din ochi ultima joncă, cu toate că nu era deocamdată decât o umbră, îl auzi pe Drake scoțând un strigăt de bucurie atunci când un licăr de răspuns ajunse la ei dinspre mare.

Se poate orienta după asta? întrebă Jerry.

Bineînțeles, spuse Ko, privind în continuare spre mare. Bineînțeles. Se va orienta după asta.

Atunci, nu te mai atinge de lampă. Nu mai face nimic.

Ko se întoarce către el, iar Jerry desluși excitarea pe fața sa și îi simți dependența.

Domnule Westerby, te avertizez foarte sincer. Dacă mi-ai tras clapa în legătură cu fratele meu, Nelson, iadul tău de creștin baptist va fi foarte confortabil în comparație cu ceea ce îți vor face oamenii mei. Dacă mă ajuți însă, îți voi da totul. Acesta este contractul meu și eu n-am încălcat un contract în viața mea. Și fratele meu a încheiat anumite contracte.

Privi către mare.

Joncile din fața ieșiră din raza lor vizuală. Nu mai rămăseseră decât cele din coadă. Lui Jerry i se păru că auzea de departe huruitul neregulat al unui motor, dar știa că mintea sa încerca să cuprindă tot ce era în jurul lui și putea foarte bine să fie zgomotul valurilor. Luna se lăsase în spatele vârfului, iar umbra muntelui cădea ca o lamă neagră din cuțit în mare, lăsând de-o parte și de alta îndepărtate câmpuri argintii. Aplecat peste lampă. Drake lăsa să-i scape un alt strigăt de plăcere.

Aici! Aici! Privește, domnule Westerby.

Prin lunetă, Jerry desluși o singură jonca fantomatică, neluminată, cu excepția unui număr de trei lămpi foarte palide – două verzi pe catarg și una roșie la tribord – ce se îndrepta către ei. Depăși argintul lunii și intră în întuneric, iar el o pierdu din vedere. îl auzi pe Tiu gemând în spatele

lui. Nedându-i nicio atenție, Drake rămase aplecat în fața lunetei, cu un braț întins într-o parte ca un fotograf de epocă victoriană, murmurând ceva încetișor în limba chineză. Fugind spre pietriș, Jerry trase pistolul din cingătoarea lui Tiu și ridică mitraliera M-16; le duse pe amândouă către malul mării și el aruncă în apă. Drake se pregătea să repete semnalul, dar, din fericire, nu putu găsi butonul, iar Jerry a ajuns la timp lângă el pentru a-l opri. Lui Jerry i se păru că aude din nou hurelul acela, nu al unui singur motor, ci a doua. Alergând către capătul promontoriului, se uită cu neliniște la nord și la sud, în căutarea unei vedete de patrulare, dar nu văzu nici de astă dată nimic și, o dată în plus, dădu vina pe valuri și pe imaginația sa excitată. Jonca se apropia, venea direct către insulă, cu vela sa brună sub formă de aripă de liliac înălțându-se brusc și decupându-se foarte clar, îngrozitor de clar pe cer. Drake alergase până la mal, făcând semne cu mâna și strigând.

Șșșt! încercă Jerry să-l potolească.

Dar Jerry nu mai exista pentru el. Întreaga viață a lui Drake îi era dedicată lui Nelson. Părăsind adăpostul promontoriului, sampanul lui Drake se alătură joncii care se legăna. Luna ieși din ascunziș și, pentru o clipă, Jerry își uită neliniștea, văzând o mică siluetă îmbrăcată în cenușiu, scundă și butucănoasă, exact contrariul staturii lui Drake, cu haină din fibre de capoc și o șapcă proletară înaltă, trecând peste bord și sărind în brațele întinse ale echipajului de pe sampan. Lui Drake îi scăpă un alt țipăt, jonca își umflă pânzele și se strecură în spatele promontoriului până când nu se mai văzura decât luminile verzi de pe catarg deasupra stâncilor, apoi dispăru. Sampanul se apropia de plajă, iar Jerry zări trupul solid al lui Nelson stând în picioare la pupa, făcând semne cu ambele mâini, iar Drake cu bereta sa, nebun de bucurie, dansând pe plajă, ca scos din minți și răspunzând la salut.

Zgomotul motoarelor creștea din ce în ce mai mult, dar Jerry nu reușea încă să le situeze. Marea era pustie și, când ridică ochii, nu văzu decât faleza în formă de cap de

ciocan, cu vârful întunecat profilat pe cerul înstelat. Frații se întâlneau, se îmbrățișau, rămaseră strâns lipiți unul în brațele celuilalt, nemișcați. Apucându-i pe amândoi, împingându-i cu pumnii, Jerry strigă la ei de parcă-și dădea duhul.

— Înapoi, pe vas! Grăbiți-vă!

Dar cei doi nu se vedeau decât unul pe altul. Alergând către malul apei, Jerry apucă prova sampanului, o imobiliză, chemându-i în continuare, în timp ce vedea cerul din spatele vârfului îngălbenindu-se, apoi luminându-se dintr-odată; zgomotul motoarelor se transformă într-un muget, iar cele trei proiectoare orbitoare se fixară pe ei, venind dinspre siluetele înnegrite ale elicopterelor. Stâncile aveau aerul că dansau, în vârtejul luminilor de aterizare, marea se ondulă, iar pietricelele săltau și zburau ca o furtună în jurul lor.

Timp de o fracțiune de secundă, Jerry văzu fața lui Drake întorcându-se către el, într-o implorare de ajutor, ca și cum prea târziu recunoscuse de unde-i putea veni salvarea. Încercă să spună ceva, dar vorbele fură înecate în zgomot. Jerry se repezi înainte, nu de dragul lui Nelson, și cu atât mai puțin al lui Drake, ci pentru ceea ce îi lega pe ei și pentru ceea ce îl lega pe el de Lizzie. Dar mult înainte de a ajunge la ei, un roi negru se strânse în jurul celor doi oameni, îi rupse unul de altul și-l ridică pe Nelson făcut pachet în cala elicopterului. În toată nebunia asta, Jerry își scoase pistolul și-l ținea în mână. Urla, dar nu se putea auzi în urgia aceea războinică. Elicopterul urca. O singură siluetă rămăsese în ușa deschisă, privind în jos, și probabil că era Fawn, căci arăta sumbru și nebun. O lumină portocalie izbucni din ușa, apoi o a doua și o a treia, și după aceea Jerry nu le mai numără. Cu furie, Jerry ridică spre cer ambele mâini, urlând în continuare cu gura larg deschisă, cu o față purtând pecetea implorării tăcute. Se prăbuși și zăcu acolo până când nu se mai auzi nimic, în afară de valurile care se spargeau pe plajă și de hohotele de disperare ale lui Drake Ko, blestemând armadele victorioase ale Occidentului care-i furaseră fratele și care

lăsaseră mort la picioarele lui pe soldatul lor mult încercat.

Capitolul 22 Renașterea

La Prăvălie fu o atmosferă de triumf nemăsurat când parveniră mărețele vești prin intermediul Verilor. Nelson debarcat, Nelson prins! Fără să i se fi atins măcar un fir de păr! Timp de două zile, se făcură speculații în legătură cu decorații, cu înnobilări și cu promovări. Ei trebuie să facă *ceva* pentru George, în fine, *trebuie* să facă ceva. Nici nu poate fi vorba despre așa ceva, spuse cu șiretenie de pe tușă Connie. Nu-l vor ierta niciodată pentru că îl lichidase pe Bill Haydon.

Euforia fu urmată de câteva zvonuri deconcertante. Connie și Doc di Salis, de exemplu, care se instalaseră plini de nerăbdare în casa conspirativă de la Maresfield, botezată acum Dolphinarium, așteptară în zadar. Același lucru se întâmplă și în privința interpreților, transcriptorilor, anchetatorilor, a doicilor și a personalului auxiliar, care compunea restul unității de recepție și interogare de acolo.

„Meciul a fost amânat din cauza ploii”, spuseră supraveghetorii. Se va fixa o altă dată. Fiți gata, avertizau ei. Dar foarte curând, printr-un agent imobiliar din orașul vecin, Uckfield, se va afla că supraveghetorii erau pe punctul de a anula contractul de închiriere. Cert este că, după o săptămână, echipa fu dezmembrată „în așteptarea unor decizii de ordin politic”. Nu avea să mai fie niciodată reunită.

Ulterior, circula zvonul că tandemul Enderby-Martello – combinație care părea chiar și atunci bizară – prezida un comitet anglo-american de prelucrare a informațiilor. Urmau să se întâlnească alternativ la Washington și la Londra și să răspundă de distribuirea simultană a produsului Dolphin, nume de cod CAVIAR, de o parte și de alta a Atlanticului.

Cu totul accidental, se va afla că Nelson se găsea pe undeva prin Statele Unite, într-o incintă fortificată, care i se pregătise deja la Philadelphia. Explicația, de această dată, veni cu mai mare întârziere. Exista, fără îndoială, din

partea *cuiva sentimentul* - dar este greu să urmărești sentimentele exprimate de-a lungul unui număr atât de mare de coridoare - că Nelson ar fi mai în siguranță acolo. În mai multă siguranță fizică. Gândiți-vă la ruși. Gândiți-vă la chinezi. Gândiți-vă apoi, insistau supraveghetorii, că unitățile de prelucrare și de evaluare a informațiilor de care dispuneau Verii erau mult mai bine echipate pentru a se achita de sarcina fără precedent ce le revenea. Și apoi, spuneau ei, de asemenea, Verii puteau să-și permită să suporte cheltuielile.

Și apoi...

Și apoi rahat cu perje! exclamă Connie furioasă, când află vestea.

Ea și di Salis așteptară ursuzi ca să fie invitați să se alăture echipei Verilor. Connie își făcu chiar niște injecții pentru a fi pregătită, dar nu i se adresă nicio invitație.

Noi explicații. Verii aveau un om nou la Harvard, spuseră supraveghetorii, când Connie debarcă la ei în fotoliul său rulant.

Pe cine? întrebă ea furioasă.

Un profesor oarecare, tânăr, un Kremlinolog. Se *specializase* în fața ascunsă a Centrului Moscova, spuneau ei, și publicase recent o comunicare, având circuit închis, dar bazată pe arhivele Companiei, în care se referise la *principiul cârțiței* și făcuse aluzie la armata personală a lui Karla.

Sigur că a făcut, parazitul! lansa ea printre lacrimile amare de decepție. A descoperit toate astea din rapoartele bravei Connie, nu-i așa? Culpepper, acesta e numele, știe tot atât de multe despre Karla cât degetul mare de la piciorul meu stâng!

Supraveghetorii totuși nu se emoționară de evocarea degetului mare de la piciorul stâng al lui Connie. Culpepper, și nu Sachs, fu acela care primi voturile noului comitet.

Așteptați până se întoarce George! îi preveni Connie cu o voce tunătoare.

Amenințarea îi lăsă în mod straniu indiferenți.

Lui di Salis nu-i mergea mai bine. I se spuse că la Langley se găseau cu grămadă specialiști în probleme chineze. Piața e suprasaturată, bătrâne. Ne pare rău, dar sunt ordinele lui Enderby, precizară supraveghetorii.

Ale lui *Enderby*? repetă di Salis.

Ale Comitetului, spuseră ei pe un ton vag. A fost o decizie comună.

Așa că di Salis se duse să-și pledeze cauza la Lacon, căruia îi plăcea să se considere, în aceste domenii, avocatul omului sărac. Iar Lacon, la rândul său, îl luă pe di Salis să dejuneze. Achitară nota pe din două, căci Lacon aprecia că funcționarii nu trebuie să se trateze unul pe altul pe seama contribuabililor.

Apropo, ce impresia vă face, tuturor, Enderby, îl întrebă el la un moment dat, în mersul mesei, întrerupând monologul plângăcios al lui di Salis, care își dădea aere că știe excelent dialectele chiu chow și hakka.

Impresiile jucau un mare rol în momentul acela.

Îi merge bine acolo? Credeam că îți place modul lui de a vedea lucrurile. Nu găsești că are concepții sănătoase?

„Sănătos” pe vremea aceea, în vocabularul de la Whitehall, însemna mai curând neîndurător.

Întorcându-se în graba la Prăvălie, di Salis îi raportă această chestiune uimitoare lui Connie Sachs, ceea ce și dorise Lacon -, iar Connie fu văzută foarte puțin după aceea, își petrecea timpul „făcându-și valizele” în liniște, așa cum spunea ea, adică pregătind pentru posteritate arhivele Centrului Moscova. Aveau un nou scotocitor, pe care-l prefera, un tânăr, întrucâtva aere de satir, dar foarte politicos și care se chema Doolittle. Îl ținu pe acest Doolittle la picioarele ei pentru a-i împărtăși din înțelepciunea sa.

Vechea ordine pleacă *per pedes apostolorum*, avertiza ea pe oricine voia s-o asculte. Jigodia asta de Enderby este gata să forțeze ușa din spate. Este un pogrom.

La început o luară în aceeași derâdere căreia trebuise să-i facă față Noe atunci când începuse să-și construiască arca. Cunoscând însă meseria pe de rost,

Connie o luă între timp pe Mollie Meakin deoparte, pe furiș, și o convinse să-și înainteze demisia.

Spune-le supraveghetorilor că îți cauți ceva mai bănos, dragă, o sfătui ea făcând cu ochiul și ciupind-o. În cel mai rău caz, o să-ți mărească salariul.

Mollie se temea să fie crezută pe cuvânt, dar Connie cunoștea prea bine jocul. Așa că își scrisese cererea și i se ordonă să rămână până după orele de program. În aer pluteau anumite schimbări, după cum îi spusese supraveghetorii cu titlu confidențial. Era tendința să se creeze un serviciu mai tânăr și mai viguros, cu legături mai strânse cu Whitehall-ul. Mollie promise solemn să-și reconsidere decizia, iar Connie Sachs își reluă împachetatul cu o reînnoită ardoare.

Dar unde *era* George Smiley în tot acest timp? în Extremul Orient? Nu, la Washington! Aiurea! revenise în țară și stătea îmbufnat undeva la țară – Cornwall era zona sa preferată – pentru o odihnă binemeritată, încercând să se împace cu Ann!

Apoi unul dintre supraveghetori lăsa să-i scape că s-ar putea ca George să *sufere de un pic de surmenaj*, iar această expresie le dădu tuturor un fior rece pe șira spinării, că până și gnomul cel mai obtuz de la Serviciul Financiar știa că surmenajul, ca și bătrânețea, era o boală pentru care nu exista decât un singur remediu cunoscut și că nu putea fi vindecată total.

Guillam se întoarse până la urmă, dar numai pentru a o duce pe Mollie în vacanță și refuză să facă orice fel de declarații. Cei care îl văzuseră în trecerea lui rapidă la etajul V, spuneau că arăta terminat și că evident avea nevoie de o pauză. Părea, de asemenea, să fi avut un accident la claviculă: umărul său drept era bandajat complet. De la supraveghetori se află că petrecuse vreo două zile, sub îngrijirea medicului Prăvăliei, la clinica privată a acestuia din Manchester Square. Dar nici urmă de Smiley. Supraveghetorii se arătau de o amabilitate rece când erau întrebați dacă știau când se va reîntoarce acesta. Supraveghetorii, în cazul acesta, deveniseră Curtea

înstelată, temută, dar necesară. Discret, portretul lui Karla dispăru; pentru a se face curățenie, spuneau în mod ironic deșteptii.

Ceea ce era ciudat și, într-un anumit fel, îngrozitor, este că niciunul dintre ei nu se gândise să treacă pe la căsuța din Bywater Street și să sune pur și simplu la ușă. Dacă ar fi făcut așa, l-ar fi găsit pe Smiley acolo, mai mult ca probabil în haina sa de casă, fie spălând farfurii, fie pregătind mâncăruri pe care nu le mânca. Uneori, de obicei la asfințit, se ducea să facă o plimbare solitară în parc și se uita la oameni ca și cum i-ar fi recunoscut pe jumătate, așa că aceștia se uitau la rândul lor la el, apoi privea în jos. Sau se ducea și se așeza într-una dintre cafenelele ieftine de pe King's Road, luând o carte să-i țină de urât, un ceai dulce ca să se răcorească, pentru că abandonase bunele intenții de a folosi zaharina ca să-și mențină talia. Ar fi observat că petrecea o mulțime de timp privindu-și mâinile și curățându-și ochelarii cu cravata sau recitind scrisoarea pe care i-o lăsase Ann, și care era foarte lungă, dar numai din cauza repetițiilor.

Lacon se duse să-l vadă, așa făcu și Enderby și, o dată, Martello veni împreună cu ei, îmbrăcat tot în ținuta sa londoneză, pentru că toți erau de acord, și nimeni cu mai multă sinceritate decât Smiley, că era în interesul serviciului ca predarea puterii să se facă cât mai lin și cât mai puțin dureros posibil. Smiley formulă câteva cereri privind personalul; acestea fură notate cu grijă de către Lacon, care îl lăsa să înțeleagă că față de Prăvălie Trezoreria era acum dispusă să deschidă băierile pungi. Cel puțin în lumea serviciilor secrete, lira sterlină era în urcare. Nu era doar succesul afacerii Dolphin acela care explica această schimbare de atitudine, spuse Lacon. Entuziasmul americanilor față de numirea lui Enderby fusese extraordinar. Se făcuse *simțit* până la cele mai înalte nivele diplomatice. *Aplauze spontane*, iată cum descrisese Lacon reacția lor.

Saul știe într-adevăr cum să le vorbească, spuse el.

- A, știe? Ei, bine, bine, spuse Smiley, și-și ridică puțin

capul în semn de aprobare, așa cum fac surzii.

Chiar atunci când Enderby îi mărturisi lui Smiley că-și propunea să-l numească pe Sam Collins șeful său de operațiuni, Smiley nu arată decât curtoazie față de această sugestie. Sam era un *jucător*, explică Enderby, iar *jucătorii* erau pe placul celor de la Langley în acele zile. Lumea cămășilor de mătase primise o lovitură grea, zise el.

Fără îndoială, spuse Smiley.

Cei doi bărbați căzură de acord că Roddy Martindale, cu toate geamantanele lui de bancuri *nu* era făcut pentru această meserie. Bătrânul Roddy *prea* era poponar, zise Enderby, iar ministrul era absolut îngrozit de el. Nici nu s-ar fi putut spune că se înțelegea prea bine cu americanii, chiar și cu aceia care-i împărtășeau înclinațiile. De asemenea, Enderby se ferea oarecum să mai ia absolvenți de la Eton. Făcea impresie proastă.

O săptămână mai târziu, supraveghetorii redeschiseră vechiul birou al lui Sam de la etajul V și scoaseră mobilierul. Fantoma lui Collins fusese îndepărtată pe vecie, spuneau încântate niște voci lipsite de înțelepciune. Apoi, luni sosi un birou ornamental, cu tăblia acoperită în piele roșie, câteva copii după gravuri cu scene de vânătoare, scoase de pe pereții clubului lui Sam, care tocmai era în curs de a fi preluat de syndicate mai mari ale jocurilor de noroc, spre satisfacția tuturor celor interesați.

Micuțul Fawn n-avea să mai fie văzut. Nici chiar atunci când activitatea unora dintre birourile externe mai mușchiuloase ale Londrei fu revitalizată, inclusiv vânătorii de scalpuri de la Brixton, de unde provenise și serviciul oamenilor lui Toby Esterhaze de la Acton. Dar nimeni nu-l regretă. Ca și Sam Collins, oarecum, el se aflase la marginea poveștii, fără să facă parte vreodată din ea. Dar, spre deosebire de Sam, el rămase în mărăciniș când luă sfârșit și nu mai reapăru niciodată.

În prima sa zi de activitate, lui Sam Collins îi reveni sarcina de a comunica trista veste a morții lui Jerry. O făcu în sala de jocuri, ținând un discurs scurt, neafectat, și toată lumea fu de acord că se descurcase bine. Nu s-ar fi

crezut că e în stare de așa ceva.

— Doar pentru uzul etajului V, le spuse el.

Cei de față rămaseră consternați, apoi se simțiră mândri. Connie plânse, apoi se strădui să-l socotească printre victimele lui Karla, dar se reținu, pentru că nu avea destule informații în legătură cu cine sau ce îl omorâse. Murise în acțiune, se spune, și avusese un sfârșit nobil.

În acest timp, la Hong Kong, Clubul Corespondenților de Presă Străini se arătă inițial foarte îngrijorat cu privire la copiii săi dispăruți, Luke și Westerby. Mulțumită demersurilor insistente ale membrilor săi, se procedă la o anchetă confidențială de mare anvergură, sub președinția vigilantului comisar Rockhurst, pentru a rezolva dubla enigmă a dispariției lor. Autoritățile promisera că vor aduce la cunoștință publică tot ceea ce se va descoperi, iar consulul general al Statelor Unite oferi cinci mii de dolari din proprii bani oricui ar putea aduce informații utile. Ca un gest de bunăvoință, el incluse numele lui Jerry Westerby în oferta sa. Cei doi deveniră curând cunoscuți ca Ziariștii Dispăruți și se răspândi cu rapiditate zvonul că între cei doi existau legături contra naturii. Biroul lui Luke, ca să nu rămână în urmă, oferi de asemenea cinci mii de dolari, iar piticul, deși era inconsolabil, se zbătea ca un diavol ca toți banii aceștia să-i fie plătiți lui. El fu acela care, la urma urmei, lucrând în același timp pe ambele fronturi, aflase de la Pupă-l-Moartea că apartamentul de pe Cloudview Road, ultima adresă cunoscută a lui Luke, fusese redecorat în întregime înainte ca anchetatorii cu ochii de vultur ai lui Bilă Tare să-l viziteze. Cine dăduse ordinul? Cine plătise? Nimeni nu știa. Tot piticul era acela care strânsese mărturii de primă mână, potrivit cărora Jerry ar fi fost văzut la aeroportul Kai Tak, intervievând turiștii japonezi sosiți cu un avion charter. Dar comisia de anchetă a lui Bilă Tare fii nevoită să nu țină cont de aceste informații. Japonezii respectivi *erau martori binevoitori, însă nesiguri*, spuneau membrii comisiei, când venise vorba despre identificarea unui alb care sărise pe ei după o lungă călătorie. Cât despre Luke, modul în care trăia, se

spunea, îl ducea în mod sigur la o depresie nervoasă într-o bună zi. Cei în cunoștință de cauză vorbeau despre amnezie, provocată de alcool, și despre o viață de excese. După un timp, până și cele mai grozave povești se răciră. Umbla zvonul că fuseseră văzuți vânând împreună în timpul căderii localității Hue – poate c-o fi fost Da Nang? – și bând împreună la Saigon.

Potrivit unui alt zvon, fuseseră văzuți stând unul lângă altul pe cheiul de la Manilla.

Ținându-se de mână? întrebă piticul.

- Mai rău, veni răspunsul.

Numele lui Bilă Tare se bucură și el de o largă circulație, datorită succesului reputat într-un recent și spectaculos proces pentru trafic de droguri, organizat cu ajutorul americanilor de la Antidrog. Câțiva chinezi și o frumoasă aventurieră din Marea Britanie care transporta heroină se aflau pe banca acuzaților și, cu toate că, la fel ca de obicei, Barosanul nu fu niciodată adus în fața justiției, se spuse că Bilă Tare se aflase la două degete de a-l înhăța. „Apărătorul nostru dur, dar cinstit, al ordinii, scria despre el *South China Morning Post* într-un editorial în care-i lăuda abilitatea. Ar fi fost necesari și alții ca el la Hong Kong”.

În materie de alte atracții, Clubul își putea întoarce privirea spre dramatica redeschidere a Casei Mari, plasată în spatele unui zid de șase metri înălțime, terminat cu sârmă ghimpată, maturat de fasciculele proiectoarelor și supravegheat de câini polițiști. Dar nu se mai dădeau dejunuri pe gratis și curând vor găsi că-și pierduse tot hazul.

Cât îl privește pe bătrânul Craw, timp de luni, acesta nu mai fu văzut. În plus, nici nu se mai auzi vorbindu-se de el. Până într-o noapte, când reapăru, arătând mult mai bătrân și îmbrăcat sobru; se așază în colțul său obișnuit pentru a se uita în gol. Mai rămăseseră câțiva care îl recunoscuseră. Cowboy-ul canadian propuse o partidă de bowling shanghaiez, dar fu refuzat. Apoi interveni un incident ciudat, izbucni o discuție relativ la un punct fără

interes al protocolului Clubului. Absolut nimic serios: era vorba să se știe dacă tradiția de a semna notele de plată mai era folositoare administrării Clubului. Un fleac, nimic mai mult. Însă, din cine știe ce motiv, acest fapt îl aduse pe bătrân într-o stare de furie totală. Sărind în picioare, se repezi cu pași mari către ascensoare, cu lacrimile curgându-i șiroaie pe fața, în timp ce le arunca o ocară după alta.

— Să nu schimbați nimic, îi sfătui el, amenințând cu bastonul. *Nu se schimbă vechea ordine, lăsați-o să meargă înainte. Nu veți putea opri roata, nici împreună, nici separat, nenorociți de novici pupincuriști! Sunteți o adunătură nenorocită de sinucigași, dacă încercați așa ceva!*

Depășit, căzură ei de acord, odată închise ușile în urma lui. Bietul om, jenant.

Exista cu adevărat un complot împotriva lui Smiley la scara pe care o presupunea Guillam? Și dacă da, cum fusese acesta afectat de intervenția inopinată a lui Westerby? Nu există nicio informație în privința asta și chiar cei care au multă încredere unul în altul nu sunt dispuși să abordeze acest subiect. Exista, neîndoielnic, un acord secret între Enderby și Martello, potrivit căruia Verii vor avea dreptul la prima mușcătură din Nelson – recunoscându-li-se participarea lor la arestarea acestuia –, în schimbul sprijinului lor pentru numirea lui Enderby ca șef. Desigur, Lacon și Collins, în sferele lor total diferite, erau complici la această manevră. Dar în ce moment își propuseseră ei să pună mâna pe Nelson, pentru ei înșiși, și prin ce mijloace – de pildă, recurgând la un demers concertat la nivel ministerial la Londra – nu se va ști probabil niciodată. Nu poate fi însă niciun dubiu, așa cum avea să se dovedească ulterior, că Westerby fusese în fond o binecuvântare, furnizându-le scuza pe care o căutau.

Și oare *știuse* Smiley în sinea lui despre conspirație? Își dăduse el seama oare de ea și nu primise chiar cu o secretă satisfacție soluția? Peter Guillam, care de atunci va fi petrecut trei ani buni de exil la Brixton, pentru a medita

asupra opiniilor sale, insistă că răspunsul la ambele întrebări este un *da* categoric. Există o scrisoare pe care George i-o scrisese lui Ann Smiley - spunea el - în momentul de vârf al crizei, probabil cu ocazia uneia dintre acele interminabile perioade de așteptare în camera de izolare. Guillam găsește în aceasta un sprijin solid în favoarea tezei sale. Ann i-o arătase când acesta îi făcuse o vizită la Wildshire, în speranța de a determina o reconciliere, și cu toate că misiunea lui eșuase, ea o scosese din poșetă în cursul discuției lor. Guillam memorase o parte, susține el, și, o pusese pe hârtie îndată ce se întorsese în mașină. Desigur, stilul este mult mai rafinat decât ar putea vreodată Guillam aspira pentru sine.

Mă întreb cu sinceritate, fără a dori să fiu morbid, cum am ajuns în situația în care mă aflu. În măsura în care-mi pot aminti de tinerețea mea, am ales drumul secret pentru că acesta mi se părea a fi cel ce duce cel mai drept și cel mai departe spre țelul pe care-l urmărește țara mea. În acele zile, dușmanul era cineva pe care-l puteam desemna, despre care puteam citi în ziare. Astăzi, tot ceea ce știu este că am învățat să interpretez întreaga viață în termeni de conspirație. Aceasta este sabia cu care am trăit și, uitându-mă în jurul meu, văd acum că aceasta este sabia de care voi muri. Oamenii aceștia mă îngrozesc, dar eu sunt unul dintre ei. Dacă aceștia îmi înfig pumnalul în spate, înseamnă, cel puțin, că mă bucur de judecata egalilor mei.

Așa cum avea s-o remarce Guillam, scrisoarea aparținea esențialmente perioadei albastre a lui Smiley.

Acum, spune el, bătrânul își mai revenise. Din când în când, el și Ann iau dejunul împreună, iar Guillam este personal convins că într-o bună zi se vor împăca și că nu se va mai vorbi de asta. George însă nu-l menționează niciodată pe Westerby. N-o face nici Guillam, de dragul lui George.

Cuprins

Cuvânt-înainte 11

Capitolul 1 Prăvălia părăsește orașul 15

Capitolul 2	Marea convocare	45
Capitolul 3	Calul domnului George Smiley	63
Capitolul 4	Castelul se trezește	92
Capitolul 5	O plimbare în parc	130
Capitolul 6	Frost e pus pe jărat	155
Capitolul 7	Iar despre cai	187
Capitolul 8	Baronii conferă	225
Capitolul 9	Bărcuța lui Crow	257
Capitolul 10	Ceai și simpatie	281
Capitolul 11	Shanghai Express	312
Capitolul 12	Învierea lui Ricardo	343
Capitolul 13	Liese	375
Capitolul 14	Ziua a opta	404
Capitolul 15	Orașul asediat	431
Capitolul 16	Prieteni de-ai lui Charlie Marshall	472
Capitolul 17	Ricardo	515
Capitolul 18	Cotul fluviului	568
Capitolul 19	Firul de aur	594
Capitolul 20	Iubitul lui Liese	620
Capitolul 21	Nelson	647
Capitolul 22	Renașterea	686